बीजी

श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनो

रीपोर्ट.

मूल्य रु. ०-१२-०.

॥ ॐ ॥

॥ श्री पंचपरमेष्ठिभ्यो नमः ॥

श्री मुंबईमां भरायेली

त्रीजी श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनो

रीपोर्ट.

(रीसेप्शन कमीटीना रीपोर्ट सहित)

प्रसिद्ध करनार

श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स ऑफीस.

शराफ बजार, मुंबई.

(इंदुप्रकाश प्रेस, मुंबई.)

संवत १९६१] [सने १९०५

मूल्य रु.०-१२-०

पुस्तक मळवानां ठेकाणां.

मुंबई—श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स ऑफीस, शराफ बजार.

भावनगर—श्री जैन धर्म प्रसारक सभा.

लाहोर—बाबु जसवंतरायजी जैनी, श्री आत्मानंद जैन सभा.

अमदावाद—मास्तर हीराचंद ककलभाई, मांडवीनी पोळ.

वडोदरा—मी. मगननाल चुनीलाल वैद्य, नरसीजीनी पोळ.

ऊदेपुर—शेठ सगनलालजी पुंजावत.

एवला—शा. दामोदर बापुसा.

सुरत—मी. चुनीलाल छगनलाल, देसाईनी पोळ.

अजमेर—राय बहादुर शेठ शोभागमलजी ढढ्ढा.

बनारस—श्रीमद् यशोविजयजी जैन पाठशाळा.

अंबाला—लाला गंगाराम बनारसीदास.

कलकत्ता—बाबु राय कुमारसिंगजी बद्रीदासजी.

दील्ही—मी. उमरावसिंगजी टांक. मलवारा स्ट्रीट

सीकंद्राबाद—(जी. बुलंद शहेर) मी. जवाहीरलाल जैनी.

जेपुर—मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए.

वधारो.

आ रीपोर्टमांनी पांच खातांनी तथा श्री कॉन्फरंस नीभावफंडनी पुरवणीओ (क) अने (ख) छपाई गया पछीथी ते आ रीपोर्ट प्रगट थतां सुधीमां सदरहु खातांओमां नीचे प्रमाणे वधु रकमो वसुल आवी छे:—

पुरवणी (क).

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार	जीर्णोद्धार	निराश्रित	जीवदया	केळवणी	कुले.
शेठ सोमचंद धारसी.	अंजार.	२०	२०	२०	२१	२०	१०१
,, नथमलजी गुलेच्छा.	ग्वालियर.	०	५००	०	०	०	५००
,, शोमचंद केवळचंद	तळेगाम.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, मीठाचंद लधाचंद.	पाटण.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, भीखमचंद वस्ताचंद	पाटण.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, गणेशमल सोभागमल.	मुंबई.	०	१५००	०	०	०	१५००
बाई कीली, शा. हरगोवन पुनमचंदनी दीकरी.	राधनपुर.	०	०	५०१	०	०	५०१
,, अंबा हा. शेठ प्रेमचंद वखताजी.	वलसाड.	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
कोठारी रुगनाथ डुंगरशी	वलसाड.	४०	४०	४१	४०	४०	२०१
शेठ धनजीभाई नाथाभाई.	सुरत.	३	३	३	३	३	१५
,, भगवानदास फकीरभाई.	,,	२	२	२	२	२	१०

पुरवणी (ख).

नाम.	गाम.	रकम.
शेठ पानाचंद उत्तमचंद कोटावाळा.	पाटण.	रु., १००१.
,, मीठाचंद लधाचंद.	,,	,, १०१

प्रस्तावना.

श्री मुंबई शहेरमां मळेली बीजी **जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स** अने तेने अंगे नीमित्रामां आवेली रीसेप्शन कमीटीनो रीपोर्ट प्रगट थवामां जोके केटलाएक अकस्मातीक कारणोने लीधे ढील थई छे, तोपण आ रीपोर्ट प्रगट करतां अमने घणोज आनंद थाय छे. केटला-एक गृहस्थो तरफथी आ रीपोर्ट हिंदी भाषामां प्रगट करवानी सुचना थयेली, अने ते सुचना प्रमाणे करवाथी आ रीपोर्ट आपणा उत्तर-हिंदवासी जैनोने विशेष उपयोगी थात, पण रीपोर्ट-मांनां घणां खरां भाषणो गुजराती भाषामां होवाथी, अने वळी रीपोर्ट छपावीने प्रगट करवामां ढील थयेली होवाथी गुजराती भाषणोनुं हिंदी भाषामां भाषांतर करवामां घणो वखत नीकळी जवानो संभव रैहेतो होवाथी, तेमज बीजी कॉन्फरन्सनी बेठक नजीक आवतां होवाना कारणने लीधे गुजराती भाषामांज आ रीपोर्ट प्रगट करवानुं उचित धारवामां आवे छे; जोके हिंदी वांचनाराओनी सवडने खातर गुजरातीने बदले बाळबोध अक्षरोथी छापवानुं खास ध्यान राखवामां आव्युं छे.

रीपोर्ट तपासीने प्रगट करवा माटे नीमवामा आवेली कमीटी.

ता. २१-८-१९०४ ना रोज एकठी थयेली रीसेप्शन कमीटी वखते, रीसेप्शन कमीटीनो तथा बीजी कॉन्फरन्सनो रीपोर्ट तपासीने छपाववा विगेरेनी गोठवण करवामाटे नीचे जणावेला गृहस्थोनी एक कमीटी नीमवामां आवी हतीः—

शेठ माणेकलाल घेहेलाभाई.
मी. अमरचंद पी. परमार.
,, प्रेमचंद वीरपाळ.
,, मोहनलाल चुनीलाल दलाल बी. ए.

आ प्रमाणे नीमायेली कमीटीए, रीसेप्शन कमीटीनो तेना चीफ सेक्रेटरी स्वर्गस्थ शेठ फकीरचंद प्रेमचंदे तैयार करेलो रीपोर्ट, तथा मी. मोहनलाल चुनीलाल दलाले तैयार करेलो बीजी कॉन्फरन्सनो रीपोर्ट तपासी छपाववा विगेरेनी गोठवण करी छे. कॉन्फरन्सनो रीपोर्ट तैयार करवामां केटलेक ठेकाणे "जैन" पत्रना अधिपती मी. भगुभाई फतेहचंद कारभारी तरफथी बहार पडेला "अहेवाले कॉन्फरन्स" नी तथा "मुंबई समाचार" ना कॉन्फरन्सनी बेठको ना रीपोर्टोनी मदद लेवामां आवी छे, अने तेने माटे आ कमीटी आ प्रसंगे तेना प्रगट कर्ताओनो उपकार माने छे.

रीपोर्ट प्रगट थवामां मोडुं थवानां कारणो.

"बीजी कॉन्फरन्सने लगभग एक वर्ष थवा आव्युं छे, अने तेथी रीपोर्ट प्रगट थवामां जे ढील थई छे तेम थवामां शुं कारणो हशे, ते प्रश्न सहज उभो थाय छे. बीजी कॉन्फरन्स अने तेनी रीसेप्शन कमीटीनो रीपोर्ट छपाववानुं पहेलेथीज नक्की हतुं, पण श्री जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सना एक जैनरल सेक्रेटरी अने बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी शेठ फकीरचंद प्रेमचंदना

अकाळ मृत्युथी, आखी कॉन्फरन्सनी हीलचालने एक जबर फटको लाग्यो; अने तेमना जेवा एक वीररत्नना एकाएक गुम थवाथी स्वाभाविक रीते जे गुंचवाडा उत्पन्न थया तेम रीपोर्टना संबंधमां पण बन्युं, अने तेथी रीपोर्टनी बाबत थोडोएक वखत तो खोरंबे पडी. त्यारबाद रीपोर्ट छपाववानी बाबत फरीथी हाथ उपर लेवामां आवी, अने ते प्रमाणे आ कमीटीने मळेली सत्तानी रुईए आ रीपोर्ट अमारा भाविक जैन बंधुओ समक्ष मुकवा अमे समर्थ थया छीए; अने आशा राखीए छीए के अमारा जैन बंधुओ आवा अणधारेला संजोगोने लीधे थयेली ढील माटे दरगुजर करशे.

शेठ फकीरचंद प्रेमचंदनुं अकाळ मृत्यु अने तेथी आपणने पडेली गंभीर खोट.

बीजी जैन श्वेतांबर कान्फरन्सना आधारभूत अने तेने एक गंजावर फत्तेह बनावनार आपणा लोकप्रिय वीररत्न, बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी अने श्री जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सना रेसीडंट जनरल सेक्रेटरी शेठ फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी.ना अकाळ मृत्युथी एकला मुंबई शहेरने तो नहीं, पण समग्र हिंदुस्तानना श्री संघने न पुराय तेवी गंभीर खोट गई छे. बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सने जे फतेह मळी हती ते फक्त तेमनी शांत अने आनंदी प्रकृति, क्षमा गुण अने अथाग महेनतनेज आभारी हती; अने पोते अतिशय व्यवसायी होवा छतां पण पोताना धंधानी तथा शारीरिक सुखनी लेशमात्र पण दरकार कर्या विना रात्रदिन महीनाओना महीनाओ सुधी महेनत करीने बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सने फतेहमंदीथी पार उतारी हती. बीजी कॉन्फरन्स प्रसंगे श्री जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सना तेमने एक जनरल सेक्रेटरी नीमवामां आव्या हता, पण थोडाज वखतमां एटले ता. १७ फेब्रुआरी सने १९०३ ने दिने थएला तेमना अकाळ मृत्युथी आखा हिंदुस्तानमां सर्वत्र दिलगीरी पथराई गई, अने समग्र जैन संघ शोक सागरमां डुबी गयो; अने तेमना स्वर्गवासथी थयेल शोकमाटे ठेरठेर ठरावो पसार करीने हिंदुस्ताननी सर्व जैन वस्तीए पोतानी दीलगीरी जाहेर करी. तेमना आ अकाळ मृत्युथी श्री जैन कॉन्फरन्सनी हीलचालने तेनी नानी वयमांज एक भारे नुकसान गयुं, अने तेना एक जनरल सेक्रेटरी तरीके तेमणे करवा धारेलां अनेक शुभ कार्यो ते तेमना मनमांज रह्यां; पण भावि प्रबळ छे अने मनुष्य-मात्रनी एज दशा छे, एटले फक्त "एमना आत्माने शांति मळो" एवी श्री वीतराग प्रभु प्रत्ये प्रार्थना करवा सिवाय आपणा हाथमां कांईपण विशेष नथी.

स्त्रीओनी हाजरी अने हमेशां तेम थवानी जरूर.

कॉन्फरन्सनी मुंबई शहेरनी बेठकोमां खास करीने ध्यान खेंचवा जोग बाबत, ते वखतनी संख्याबंध स्त्रीओनी हाजरी हती. साधारण रीते जोतां आपणे जैनो स्त्रीकेळवणीनी बाबतमां पछात कहेवाईए, जोके आपणी जोडे वसती अन्य कोमो करतां आपणामां स्त्रीकेळवणीनुं प्रमाण कंईक ठीक छे; तो-पण विचार करतां ते घणुंज जुज कही शकाय अने ते बाबतमां आपणे खास ध्यान आपवानी जरुर छे. आपणां शास्त्रो उपरथी आपणे जोईए छीए के, असलना वख-तमां आपणी स्त्रीओ घणीज केळवायली रहेती हती; अने जो बराबर रीते विचार करीए तो आपणा धर्मसंस्कार यथायोग्य रीते पाळवा माटे आपणी स्त्रीओमां हाल जे केळवणी छे तेथी घणीज संगीन अने सारा प्रकारनी केळवणीनी जरुर छे. मुंबईनी कॉन्फरन्स वखतनी स्त्रीओ-

ची हाजरी एक रीते घणीज अर्थसुचक छे एम मानीएतो कांई खोटुं कहेवाशे नहीं; अने जो ते प्रमाणे दिनपरदिन आपणी स्त्रीओ विशेष संख्यामां आपणी कॉन्फरन्समां भाग लेतां शीखे, तो आपणामां स्त्री केळवणीनो विशेष प्रचार थतो जाय छे एम सहज समजी शकाय, अने आपणी अभ्युदयनो दिवस नजीक आवतो लेखी शकाय. वळी कॉन्फरन्सना केटलाएक हेतुओ तो एवा छे के जे पुरुषो करतां जो स्त्रीओ धारे तो वधु सहेलाईथी पार पाडी शके, अने तेथी जो स्त्रीओ आपणी आ हीलचालमां भाग ले तो विशेष लाभदायक थई पडवानो संभव छे. आ संबधमां अमारी पवित्र बहेनोने हवे पछीनी कॉन्फरन्सनी बेठकोमां हाजरी आपी कॉन्फरन्सनी हीलचालमां पुर्ण रीते भाग लेवा नम्र विनंति छे.

आ रीपोर्टमां रीसेप्शन कमीटीना रीपोर्ट उपरांत तेना अंगे कार्यनी वहेंचणी सारुं नीमवामां आवेली जुदी जुदी सात कमीटीओना रीपोर्ट पण दाखल करवामां आव्या छे; आ सब कमीटीओना रीपोर्ट दाखल करवानी रीपोर्ट कमीटीनी मतलब ए छे के, कोईपण स्थळे कॉन्फरन्स मेळववा सारुं केवा धोरणे काम करवानी जरूर छे ते सहेलाईथी समजी शकाय, तेमज अत्रेनी कमीटीओए केवी रीते पोतानुं कार्य संपुर्ण रीते पार पाडयु हतुं ते पण जोई शकाय. वळी आ रीपोर्टमां जुदां जुदां स्थळोएथी कॉन्फरन्सना डेलीगेटो तरीके आवेला गृहस्थोनां गामवार नामो, तेमज जुदां जुदां खातांओमां नाणां भरनार गृहस्थोनां नामो पण आपवामां आव्यां छे. टुंकमां आ रिपोर्ट एवी रीते तैयार करवामां आव्यो छे के, कॉन्फरन्सनी बेठकोना हेवाल अने रीसेप्शन कमीटीना रिपोर्ट उपरांत जुदां जुदां स्थळोना कॉन्फरन्स प्रत्ये दीलसोजी धरावनारा गृहस्थोनां नामो अने कॉन्फरन्स मेळववा माटे जोईती सामग्री तथा कार्य करवानी पद्धति विगेरेनो तेमां समावेश करवामां आव्यो छे; अने तेथी रीपोर्ट कमीटी उमेद राखेछे के अन्य स्थळना जैनबंधुओने ते उपयोगी थई पडशे. छेवटमां आ रीपोर्टमां नजरदोषथी कदाचित कोई भूल रही गई होय तो, ते सुधारीने वांचवा वांचकवर्गने विनंती छे.

आ रीपोर्ट चीफ सेक्रेटरी स्वर्गस्थ शेठ फकीरचंद प्रेमचंदना हाथे प्रगट थवानो हतो, अने जो तेम थयुं होत तो आ कॉन्फरन्स अंगे जुदी जुदी कमीटीना सेक्रेटरीओए तथा बीजा गृहस्थोए मजकुर शेठ फकीरचंदने फंड भरावबामां अने बीजां कार्योमां जे किंमती मदद करी हती, ते माटे तेओ लंबाणथी उपकार मान्या वगर रहेत नहीं, अने आवुं उपकार माननारुं लखाण तेओए करेलुं हतुं ते अमारा जाणवामां छे; पण ते हाथ न आव्याथी तेमांनी मतलब उपर ध्यान राखी अने जे जे गृहस्थोए कॉन्फरन्सने फतेहमंदीथी पार उतारवामां खरा तन मन अने धनथी रात्रदिन प्रयास करी मदद करी हती, तेमनो आ तके शेठ फकीरचंदनी वती उपकार मानीने आ प्रस्तावना समाप्त करीए छीए.

ली. श्री संघना सेवको,

माणेकलाल घेलाभाई झवेरी,

अमरचंद पी. परमार,

प्रेमचंद वीरपाळ,

मोहनलाल चुनीलाल दलाल, बी. ए.

रीपोर्ट कमीटी.

श्री जैन कॉन्फरन्स ऑफीस, मुंबई.

ता. १६–११–१९०४.

अनुक्रमणिका

भाग पहेलो.

रीसेप्शन कमीटी. पृष्ठ. १—११७.

भाग बीजो.

कॉन्फरन्सनी बेठको. पृष्ठ. १—१९८.

भाग त्रीजो १—६८

॥ ॐ ॥

॥ श्री पंचपरमेष्ठिभ्यो नमः ॥

प्रथम भाग

सन १९०३ मां मुंबईमां भरायली

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी "रिसेप्शन कमीटी" नो

रीपोर्ट तथा हिसाबनुं सरवायुं.

श्री **मुंबई** स्थाने सप्टेम्बर मासनी तारीख १९, २०, २१ तथा २२ मीए भरायेली **श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरंसनी** बीजी बेठकनी रिसेप्शन (स्वागत) कमीटीना रीपोर्टनी शरूआत करता पहेलां रजपुतानामां जोधपुरपासे आवेला **श्री फलोदी** तीर्थस्थाने कॉन्फरंसनी प्रथम शरुआत केवा संजोगो वच्चे थई अने तेने केटले दरज्जे फतेह मळी, ए संबंधे टुंक हकीकत अत्रे रजु करवा उचित धारुं छुं.

कॉन्फरन्सनी प्रथम बेठकसंबंधे टुंक हकीकत.

हिंदुस्तानना सर्वे प्रांतोना जैन संघना प्रतिनिधी रूप एक महामंडळ मारफते समस्त जैन कोमनी धार्मिक तथा व्यवहारिक सुधारणा अने उन्नति करवाना उद्देशथी **श्री फलोदी तीर्थोन्नति सभा**ना जनरल सेक्रेटरी आपणा जैन बंधु जेपुरनिवासी मी. गुलाबचंदजी ढड्ढा. एम. ए. ना स्तुतिपात्र प्रयासथी संवत १९५८ ना भादरवा (गुजराती) वदी ८ गुरुवार तारीख २५ मी सप्टेम्बर १९०२ ना रोज रजपुतानामां आवेला **श्री फलोदी** गाममां जैन कॉन्फरन्सनी प्रथम सभा मळी हती.

आ कॉन्फरन्स मेळववा माटे ते गाममां एक सुशोभित सामीयानुं उभुं करवामां आव्युं हतुं. डेलीगेटोनी आगतास्वागता अजमेरवाळा शेठ हीराचंदजी सचेतीना प्रमुखपणा नीचे ठरावेली रीसेप्शन कमीटीए घणी सारी रीते करी हती.

सभानुं काम बपोरना ११ वागे शरू करवामां आव्युं हतुं. प्रारंभमां आमंत्रण संबंधी कह्या पछी रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख साहेब तरफथी मी. गुलाबचंदजी ढड्डाए ते सभामां पधारेला गृहस्थोनो उपकार मान्यो हतो अने प्रसंगने अनुसरी एक घणुंज असरकारक भाषण कर्युं हतुं अने ते भाषण दरमीआन दरवर्षे कॉन्फरन्स मेळववानी आवश्यकता तेमणे स्पष्टपणे सिद्ध करी हती.

आ भाषण समाप्त थया बाद आ कॉन्फरन्समां जुदां जुदां १८ स्थळोमांथी पधारेला सदगृहस्थोनी परस्पर ओळखाण कराववामां आवी हती. पछी कॉन्फरन्सना काम तरफ संपूर्ण दिलसोजी तथा मळतापणुं बतावनारा तथा कॉन्फरन्सना कामने दरेक रीते विजय मळो, एवी प्रार्थना करनारा जुदां जुदां २९ गामोतरफथी आवेला, तारो तथा पत्रो रजु करवामां आव्या हता.

आ पत्रो रजु थया बाद श्री भावनगर निवासी शेठ कुंवरजी आणंदजीनी दरखास्तने जोधपूर निवासी पटवा कानमलजीए टेको आपवाथी जोधपूर निवासी मुताजी बख्तावरमल-जीने कॉन्फरन्सना प्रमुख तरीके चुंटी कहाडवामां आव्या हता. सभासदोना हर्षनाद वच्चे प्रमुख साहेबे पोतानुं स्थान लीधा पछी तेओ साहेबे कॉन्फरन्स भरवानी आवश्यकता तथा तेना कर्तव्य बाबत एक लंबाण भाषण आप्युं हतुं. त्यार पछी आ प्रथम कॉन्फरन्समां शुं शुं विषयो लेवा तेनो निर्णय करवा मि. गुलाबचंदजी ढड्डानी दरखास्त अने मुंबईवाळा शेठ दीपचंद माणेकचंदना टेकाथी २९ गृहस्थोनी **सबजेक्ट्स कमीटी** नीमवामां आवी हती; अने त्यार बाद रातना आठ वागे मळवानो निश्चय करी कॉन्फरन्सनुं ते वखतनुं काम समाप्त करवामां आव्युं हतुं.

मुख्य सभा बरखास्त थया पछी तेज स्थानके **सबजेक्ट्स कमीटी**नी सभा मळी हती अने आ प्रथम कॉन्फरन्समां चर्चवाना विषयोनो निर्णय करी सांजे पांच वागे ते **सबजेक्ट्स कमीटी**नी सभा बरखास्त करवामां आवी हती.

तेज दिवसे रात्रे आठ वागे सघळा गृहस्थो मंडपमां पधार्या हता अने प्रमुख साहेबे पोतानी बेठक लीधा बाद सभानुं काम शरू करवामां आव्युं हतुं. आ कॉन्फरन्सनी पहेली बेठकमां नीचे जणावेला त्रण ठरावो थया हता.

ठराव १ लो—प्रारंभमां बिकानेरना शेठ पुनमचंदजी शावणसुखाए दरखास्त करी के "आ सभानुं नाम **श्री जैन कॉन्फरन्स** राखवुं". आ दरखास्तने अमदावादना शा. मणीलाल छगनलाले टेको आप्यो अने ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव २ जो—जेपूरना शेठ सुजानमलजी ललवाणीए दरखास्त करी के "कॉन्फरन्स वर्षमां एकवार अनुकुळ पडते स्थळे मेळववी." आ दरखास्तने अमदावादना शेठ जैसींगभाई कालीदासे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

ठराव ३ जो—अमदावादना शा. मोतीलाल कशळचंदे दरखास्त करी के " आपणी जैन कोम केळवणीना संबंधमां बहु पछात छे तेथी ते ते बाबत आगळ वधी शके तेटला माटे

जैन वर्गना आगेवान गृहस्थोए योग्य प्रयास करवो जोइए." आ दरखास्तने अमदावादना शेठ दलसुखभाई लल्लुभाईए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

त्यार बाद सभा बीजा दिवस उपर मुलतवी राखवामां आवी हती.

बीजे दिवसे एटले ता. २९ मी डीसेंबर १९०२ ना रोज सभानुं काम ११ वागे शरु करवामां आव्युं हतुं. प्रमुख साहेब पोताने स्थाने बीराज्यापछी ठरावोनुं काम हाथ लेवामां आव्युं हतुं. आ बीजे दिवसे आठ ठरावो पसार करवामां आव्या हता जे नीचे प्रमाणे हता.

ठराव ४ थो—भावनगरना शा. कुंवरजी आणंदजीए एक असरकारक भाषण साथे दरखास्त करी के "संसारिक केळवणी साथे बाल्यावस्थामांथीज धार्मिक केळवणी आपवानी आवश्यकता छे, माटे तेने लगता योग्य प्रयत्नो करवा जोइए." आ दरखास्तने अमदावादना शा. अमृतलाल रतनचंदे टेको आप्या बाद ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव ५ मो—मी० साकरचंद माणेकचंद घडीआलीए दरखास्त करी के "वीन वारसी बाळकोने तथा निराश्रीत श्रावकोने आश्रय आपवामाटे योग्य गोठवण थवानी आवश्यकता छे." ते दरखास्तने मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढाए एक असरकारक भाषण करी टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

ठराव ६ ठ्ठो—महुवा–काठीआवाडना प्रोफेसर नथुचंद मंछाचंदे दरखास्त करी के "कयां कयां तीर्थो, अने कयां कयां जैन मंदिरो, क्यां क्यां जीर्ण स्थितीमां छे तेनुं लीस्ट तैयार कराववुं अने पछी तेना जीर्णोद्धारने लगतो प्रयत्न थवो जोइए." आ दरखास्तने सोजतना हाकेम मंगळचंदजी भंडारीए टेको आप्यो हतो.

ऊपली दरखास्तमां शेठ पुनमचंदजी शावणसुखाए सुधारो सुचव्यो के "जीर्णोद्धार योग्य रीति अनुसार थवो जोइए." ते ऊपरथी तेटला सुधारा साथे मुळ दरखास्त पसार करवामां आवी हती.

ठराव ७ मो—मुंबईना शेठ दीपचंद माणेकचंदे दरखास्त करी के "श्री फलोदी तीर्थना संबंधना देहेरासर विगेरेमां बहु गेरसंभाळ अने आसातना थती जोवाथी आ कॉन्फरन्स पोतानी दिलगीरी जाहेर करे छे अने आशा राखे छे के आ तीर्थनो हिसाब **श्री फलोदी तीर्थोन्नति सभा** मेडताना जैन गृहस्थो पासेथी सत्वर मेळवी बहार पाडशे, अने तेनी सीलीकमांथी रंग रिपेरनुं काम ताकीदे थाय तेवां पगलां भरशे." आ दरखास्तने शेठ कुंवरजी आणंदजीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

ठराव ८ मो—अमदावादना शा. गोकळभाई अमथाशाए दरखास्त करी के "ज्यां ज्यां आपणां पुस्तकोना भंडारो होय त्यांनी दरेक पुस्तकनी टीप, पुस्तकनी स्थिति साथे, आ कॉन्फरन्स तरफथी तैयार करावी छपावी बहार पाडवी." आ दरखास्तने शेठ कुंवरजी आणंदजीए एक असरकारक भाषण करी स्पष्ट करी हती. तेने माणसाना शा. हाथीभाई मूळचंदे टेको आपतां ते दरखास्त सर्वानुमते पसार थई हती.

ठराव ९ मो—मुंबईना मि. अमरचंद पी. परमारे हिंदी भाषामां एक असरकारक अने लंबाण भाषण साथे दरखास्त करी के "जैन कोममां चालता हानिकारक संसारिक रिवाजो

दूर करवा माटे बनतो प्रयत्न करवो जोइए. " आ दरखास्तने जोधपुरवाळा मि. मनोहरमलजी ढढ्ढाए टेको आप्यो हतो अने ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव १० मो—शेठ दीपचंद माणेकचंदे दरखास्त करी के "आ कॉन्फरन्सने लगतु तमाम कामकाज करवाने माटे जनरल सेक्रेटरी तरीके अमदावादना **शेठ लालभाई दलपतभाई** तथा जेपुरना मि० **गुलाबचंदजी ढढ्ढानी** नीमणुंक करवी तथा नीचे प्रमाणे १२ गामना जुदा जुदा गृहस्थोने प्रांतिक सेक्रेटरीओ नीमवा.

अमदावाद—शा. मोतीलाल कशळचंद.
अजमेर—शेठ हीराचंदजी सचेती.
इंदोर—शेठ लखमीचंदजी छीपाणी.
उदेपुर—शेठ मगनलालजी पुंजावत.
कलकत्ता—झवेरी मोतीचंद लाभचंद.
शेठ जेठाभाई जेचंद.
ग्वालियर—शेठ नथमलजी गुलेच्छा.
जयपूर—शेठ सुजानमलजी ललवाणी.
पुना—शेठ नानचंद भगवान.
भावनगर—शा. कुंवरजी आणंदजी.
मुंबई—शेठ फकीरचंद प्रेमचंद.
झवेरी माणेकलाल घेलाभाई.
लहोर—बाबु जसवंतरायजी जेनी.

उपर कहेला बे जनरल सेक्रेटरीओने प्रांतीक सेक्रेटरीओमां फेरफार करवानो तथा नवा नीमवानो अखतीआर आपवो अने प्रांतीक सेक्रेटरीओने पोतपोताना सर्कलमां योग्य गृहस्थोनी कमीटीओ नीमवानो अखतीयार आपवो."

आ दरखास्तने शेठ गणेशमलजीए तथा सादराना वकील छोटालाल ललुभाईए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव ११ मो—शेठ कुंवरजी आंणदजीए दरखास्त करी के "आवती कॉन्फरन्स श्री पालीताणे अनुकुळ वखते भरवी." आ दरखास्तने शा. मोतीलाल कसळचंद तथा अमदावादना मी० भगुभाई फत्तेहचंद कारभारीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

आटलुं कार्य करी श्री पार्श्वनाथ भगवाननी जय बोलावी कॉन्फरन्सनुं काम समाप्त थयुं.

———:0:———

बीजी कॉन्फरन्स क्यां भरवी.

पहेली जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सना उपर रजु करेला ११ मा ठरावनी रुए बीजी कॉन्फरन्स श्री पालीताणे भरवानी हती पण आ पवित्र तीर्थनी थयेली आसातनानी खटपटने लीधे श्री जैन संघने आ स्थळ फेरववानी आवश्यकता जणाई अने तेथी तेनी बेठकनुं स्थळ नक्की करवा माटे पुनः विचार करवो पड्यो हतो.

देशना जुदा जुदा भागना आगेवान जैन गृहस्थोनी साथे विचार करवानुं बनी आवे ते माटे कॉन्फरन्सना जनरल सेक्रेटरी मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा के जेओ रात दिवस कॉन्फरन्सना श्रेय माटे प्रयास करे छे तेमणे अमदावाद मुकामे तारीख २९ मी जुन सने १९०३ ना रोज भेगा मळवा माटे प्रांतिक सेक्रेटरीओने तथा बीजा आगेवान गृहस्थोने पत्रो लख्या हता. आ पत्रोमां बीजा केटलाक सवालो साथे कॉन्फरन्स क्यां भरवी, ए सवाल मुख्य हतो.

आ बाबतनी जुदे जुदे स्थळे चर्चा चालवा मांडी हती. केटलाएक भोयणी, अमदावाद विगेरे स्थळे कॉन्फरन्स भरवानुं कहेता हता त्यारे केटलाएक तरफथी जुदा जुदा देशनी जैन कोमनी बहोळी वस्ती, धनाढ्यपणुं, सगवडता, अने महाराजजी० श्रीमद् मोहनलालजी महारा-

जनी हाजरी विगेरे जुदां जुदां कारणो सर श्री मुंबईने माटे बहुज हिमायत करवामां आवती हती.

आ बाबतनो निर्णय करवा माटे तारीख १९ मी जून सने १९०३ ने दीवसे सोमवारे सवारे मुनी महाराज श्रीमद् मोहनलालजी महाराजना व्याख्यान वखते साडासात वागे जैन कॉन्फरन्स क्यां भरवी ते विषयउपर विचार करवा एक सभा लालबागमां बोलाववामां आवी हती. आ सभामां आगेवान गृहस्थो पुरती संख्यामां हाजर थई शकेला नहीं होवाना सबबथी आ कामने तारीख १८ मी उपर मुलतवी राखी सभा बरखास्त करवामां आवी हती. आ पछी आ सभामां पधारेला कॉन्फरन्सना हितचिंतकोए ता. १८ मी पहेलांज जुदा जुदा आगेवान गृहस्थोने मळी आ बाबत विचार कर्यो अने तेमां बीजी कॉन्फरन्स मुंबईमां भरवी एवो घणा-एकनो मजबुत अभिप्राय थतां ता. १८ मीने गुरुवारे उपर ठराव्या मुजब बोलाववा धारेली सभा मुलतवी राखवामां आवी हती.

बीजी कॉन्फरन्सनी बेठक मुंबईमां करवानी वात जैन मंडळोमां प्रसरतां ते तरफ लोक लागणीथी ते कार्य करवानी उत्सुकता अने खंत प्रतिदिन वधवा लागी अने आ बाबत ज्यां त्यां जोसभेर चर्चावा लागतां ता. २१ मी जूनने रवीवारने दिवसे रातना साडासात वागे " श्री जैन एसोसीएशन ऑफ इन्डीआ "ए पोताना होलमां आ बीजी कॉन्फरन्स क्यां भरवी तेनो विचार करवा एक सभा बोलावी.

आ सभामां जैन आगेवान गृहस्थोए पुरती संख्यामां हाजरी आपी हती अने १॥ कलाक सुधी आ बाबत उपर लंबाण विचार चलाव्या बाद बनी शके त्यांसुधी बीजी कॉन्फ-रन्सनी बेठक मुंबईमां मेळववानुं ठराववामां आव्युं तथा अमदावाद खाते अत्रेना आगेवान गृहस्थोए अवश्य जवुं एम पण सुचववामां आव्युं हतुं. अने जे गृहस्थो आ मीटींगमां हाजर थई शक्या नहोता तेमने आ ठरावनी खबर आपवानुं पण ठराववामां आव्युं हतुं.

बीजी कान्फरन्सना स्थळ विशे निर्णय करवा अमदावाद खाते मळेली सभा.

ता. १५ मी अने ता. २१ मींनी मीटींगोथी केटलाक आगेवान गृहस्थोने अमदावाद जवाना काममां उत्साह मळ्यो अने तेथी ता. २५ मी जुनने दीवसे मी. ढढ्ढाने आपेली कबुलात प्रमाणे अत्रेथी रावसाहेब हीराचंद मोतीचंद, शेठ गुलाबचंद धरमचंद, शेठ हेमचंद अमरचंद, शेठ मोहनलाल पुंजाभाई, शेठ माणेकलाल घेलाभाई तथा हुं एम छ जण श्री अमदावाद जवा माटे विदाय थया.

ता. २६ मीने सवार अमे बधा अमदावाद पहोंच्या. स्टेशन उपर आपणा मानवंता शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आइ. ई. पोताना पुत्र मि. भोगीलाल अने बीजा गृहस्थो साथे अमने लेवा माटे पधार्या हता. जेम कोई पोतानो खरेखरो स्नेही अथवा मोटो गृहस्थ पोताने त्यां आवतो होय अने तेने माटे जुदी जुदी जातनी तैयारीओ करी होय तेम आ आपणा मान-वंता शेठ अमारे सारु घोडागाडीओ वगेरे साथे लाव्या हता. जे प्रमाणे अमे मुंबईथी छ जण गया हता तेवीज रीते भरूचथी पण शेठ अनोपचंद मलुकचंद पधार्या हता. अमे सर्वे शेठ वीरचंदभाईनी हाजर राखेली गाडीओमां बेसी तेओ साहेबनी साथे तेमने मुकामे गया.

मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढा जेपुरथी आवती ट्रेनमां आवनार होवाथी तेमनो सत्कार करवा अर्थे स्टेशनउपर शेठ लालभाई दलपतभाई तथा बीजा पचासेक गृहस्थो आव्या हता. ट्रेन

प्लेटफॉर्म उपर आवतां मि. ढढ्ढाने हर्षनादथी वधावी लई तेमने फुलोना हार पहेराव्या बाद तेओने साथे लई स्टेशन उपर आवेलुं तमाम मंडळ शेठ वीरचंद दीपचंदने त्यां आव्युं अने बपोरे विचार करवा अर्थे मळवानो ठराव करी सौ पोत पोताने स्थानके गया.

मुंबई तेमज बीजा गामना गृहस्थोने तेज दिवसे पाछा जवानुं होवाथी शेठ लालभाई दलपतभाई तथा शेठ वीरचंद दीपचंदनी सहीथी सर्क्यूलर काढी बीजी कॉन्फरन्स क्यां भरवी ते विगेरे बाबतनो विचार करवा तेज दिवसे एटले ता. २६ मीए बपोरना बे वागतां मीटींग बोलाववामां आवी. आ मीटींगविषे आगेवान शेठीयाओने सर्क्युलरद्वारा तथा बीजा गृहस्थोने माणस मारफत खबर करवामां आवी हती. मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढासाथे स्टेशनथी पधारेला गृहस्थोने पण मीटींगमां हाजर रहेवानी विनंति करवामां आवी हती. शेठ कुंवरजी आणंदजी पण तेज दिवसे भावनगरथी आ मीटींगमां भाग लेवा पधार्या हती.

उपर मुजब बोलावेली सभानुं काम सभास्थान चिकार भराई जतां बराबर ३॥ वागे शरू करवामां आव्युं हतुं. आ मीटींगमां मुंबई तरफथी रावसाहेब हिराचंद मोतीचंद, झवेरी गुलाबचंद धरमचंद, शेठ हेमचंद अमरचंद, शेठ मोहनलाल पुंजाभाई, शेठ माणेकलाल घेलाभाई तथा हुं, भरूचथी शेठ अनोपचंद मलुकचंद, भावनगरथी शेठ कुंवरजी आणंदजी, जेपूरथी मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए., अजमेरथी शेठ धनराजजी कासटीआ अने राधनपुरथी शेठ फूलचंद कमळशी विगेरे बहारगामना गृहस्थोसाथे अमदावादना शेठ मनसुखभाई भगुभाई, शेठ लालभाई दलपतभाई, शेठ जेसींगभाई हठीसींग, शेठ मणीभाई जेसींगभाई, शेठ चिमनलाल नगीनदास, शेठ वीरचंद दीपचंद, रा. सा. वाडीलाल ताराचंद, वकील मि. सांकळचंद रतनचंद, मि. हरीलाल मंछाराम, मि. छोटालाल कालीदास, मि. केशवलाल प्रेमचंद, मि. चिमनलाल पुरुषोत्तमदास, मि. पोपटलाल अमथाशा, मि. मोहनलाल गोकळदास, शा. मोतीलाल कशळचंद, शा. मगनलाल दलपतराम, शा. वेणीचंद सुरचंद, शा. हरखचंद रायचंद, शा. हीराचंद कक्कल, शा. गोकळदास अमथाशा तथा मि. भगुभाई फत्तेहचंद कारभारी विगेरे २०० गृहस्थो हाजर थया हता.

सभानुं प्रमुखस्थान शेठ जेसींगभाई हठीसींगने आपवामां आव्युं हतुं. शरूआतमां मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढाए अमदावादना गृहस्थोनो तेमने आपेला आवकार माटे उपकार मान्यो हतो अने प्रथम कॉन्फरन्सनी गया वर्षनी मीटींगविषे अने कॉन्फरन्सना उद्देशविषे लंबाणथी विवेचन करी आवती कॉन्फरन्स क्यां मेळववी ते माटे हाजर थयेला गृहस्थोना अभिप्राय माग्या हता.

आ संबंधमां शेठ चिमनलाल नगीनदासे दरखास्त करी के " आवती कॉन्फरन्स मुंबईमां मेळववी. " आ दरखास्तने भरूचवाळा शेठ अनोपचंद मलुकचंदे टेको आप्यो हतो. उपरनी दरखास्त संबंधी में सभासदोनो अभिप्राय माग्यो त्यारे मि. मोतीलाल कशळचंद शाहे कोई तीर्थ स्थळे कॉन्फरन्स भरवा सुचना करी हती. पण आ दरखास्त ऊपर पुष्कळ वाद-विवाद थया पछी कॉन्फरन्स मुंबईमां मेळववानुं नक्की करवामां आव्युं हतुं.

बीजी दरखास्त आ कॉन्फरन्सना प्रमुख कोने नीमवा ते विषेनी हती. अने ते संबंधी शेठ लालभाई दलपतभाईए दरखास्त करी के " कलकत्ता निवासी राय बद्रीदासजी कालकादा-

सजी बहादुरने बीजी कॉन्फरन्सनुं प्रमुखपद स्विकारवा अरज करवी." अने तेने अजमेरवाळा शेठ धनराजजी कासटीआए टेको आपतां आ दरखास्त सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

त्रीजी दरखास्त श्री भावनगरवाळा शेठ कुंवरजी आणंदजीए करी के **बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी** बेठकना दिवसो सुद बीज त्रीजना सुमारे ठराववा अने तेने शेठ साराभाई मगनभाई हठीसींगे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

आ पछी मि. मोतीलाल कसळचंद शाहे डेलीगेटोनी फी लेवा सबंधी ठराववा विषे तथा कॉन्फरन्समां कया कया विषयो चर्चवा ते संबंधी प्रश्न करतां ते उपर केटलीक वातचीत थया पछी ते सवालोविषे निर्णय करवानुं काम मुंबईनी रीसेप्शन कमीटीनुं होवाथी प्रमुख साहेबनो उपकार मानी सभानुं काम पुरुं थयेलुं जाहेर करवामां आव्युं हतुं. शेठ मगनलाल दलपतरामे बहारगामथी पधारेला गृहस्थोनो उपकार मान्यो हतो अने सांजरे साडापांच वाग्याने सुमारे सभा विसर्जन थई हती.

आ वखते लोकोना चहेरा उपर अपूर्व आनंद देखातो हतो. मीटींगमां पधारेला गृहस्थोने शेठ वीरचंद दीपचंद तरफथी पानसोपारी, तथा हारकलगीओ आपवामां आव्यां हतां. आ तमाम काम चाल्युं त्यारे आपणा लोकप्रिय शेठ वीरचंद दीपचंदने अपूर्व लाभ थयो होय एवो हर्ष तेमना चहेरा उपर प्रसरेलो देखातो हतो.

तेज दिवसे रात्रे मेलमां रवाना थई अमे सर्वे मुंबई आव्या अने कॉन्फरन्सनी बीजी बेठक मुंबई खाते मळववा माटे शुं व्यवस्था करवी तेनो विचार करवा अर्थे ता. २९ मी जुनने दिवसे "धी जैन एसोसीएशन ऑफ इंडिआ"ना होलमां श्री जैन संघनी एक मीटींग बोलावी तेमां एवो ठराव थयो के श्रीसंघपतिने श्रीसंघ भेगो करवा माटे एक आमंत्रण पत्रिका काढवा विनंती करवी.

ते उपरथी संघपति शेठ रतनचंद खीमचंद मोतीचंद तरफथी ता. २ जी जुलाईने दीवसे संघ एकठो करवामाटे आमंत्रणपत्रिका काढवामां आवी हती जेने मान आपीने ता. २ जी जुलाईने रोज सवारना आठ वागे मांडवीपर आवेली श्री कच्छी वीशा ओशवाळ ज्ञातीनी महाजन वाडीमां श्रीमन् मोहन मुनिजीना व्याख्यान वखते एक गंजावर संघ एकठो थयो हतो. तेमां सुमारे १५०० पुरुष तथा ५०० स्त्रीयो मळी आशरे बे हजार श्रावक श्राविकाओ हाजर थयां हतां.

शरुआतमां मी. माणेकलाल घेलाभाईए संघ एकठो करवानो हेतु वांची संभळाव्यो अने तेम करतां तेओए जणाव्युं के "गुजरात, कच्छ, काठीआवाड, मारवाड, दक्षिण विगेरे स्थळोना बनेला अत्रेना सकळ संघने विनंती करीने आजे बोलाववामां आव्यो छे तेनुं कारण ए छे के जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स एटले भारतवर्षना सकळ संघने मान आपवा तथा तेमनी योग्य पहेरोणागत करवा तेमज तेने लगतुं कामकाज करवामाटे अत्रेना गृहस्थोनी एक कमीटी नीमवी. जैन भाईओनी जे गंजावर संख्या जोवामां आवे छे तेथी आपणुं काम फतेह भरेली रीते पार पडशे एम मने संपूर्ण आशा छे अने तेथी आजनी सभा पोताना प्रमुख नीमीने काम आगळ चलावे एवी मारी नम्र विनंती छे."

प्रमुख माटेनी दरखास्त मुकतां में जणाव्युं के "आजे संघपति शेठ रतनचंद खीमचंद मोतीचंद अत्रे हाजर छे माटे तेमनेज प्रमुखपद आपवुं जोईए." आ दरखास्तने मी. अमरचंद पी. परमारे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

शेठ जेठाभाई नरसी केशवजीए प्रथम दरखास्त मुकतां जणाव्युं के "मुंबईमां वसता देश देशावरना श्वेतांबर जैनोना सर्व तड तथा न्यातोना गृहस्थो जाहेर संघमां आजे ता. २ जुलाई सने १९०२ ने दिवसे एकठा थई सर्वानुमते ठराव करेछे के आ वर्षे **बीजी जैन (श्वेताम्बर) कॉन्फरन्स** मुंबाईमां आवता भादरवा वदी (गुजराती) १३ शनी १४ रवि तथा अमास सोमवार (सप्टेम्बर मासनी तारीख १९, २० तथा २१ मी) ना दिवसोए भरवी अने तेनी तमाम प्रकारनी व्यवस्था करवाने जुदा जुदा साथना आगेवान गृहस्थोनी (तेमां वधारो करवानी सत्ता साथेनी) एक रीसेप्शन (स्वागत) कमीटी नीमवी अने तेमां आशरे अढीसोथी त्रणसो गृहस्थोनी नीमणुंक करीने तेमनां नामो पाछळथी जाहेर करवां." आ दरखास्तने राव बहादुर माणेकचंद कपुरचंदे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थयेली जाहेर करवामां आवी हती.

मजकुर रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख नीमवानी बीजी दरखास्त मुकतां में जणाव्युं के "आपणी कोमना जणीता आगेवान गृहस्थ शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. जेओ आपणा जैन बंधुओनी उन्नति माटे तन मन अने धनथी महेनत करेछे अने तेमनी वृद्धावस्था छतां, आपणी जैन कोमना उदय माटे श्रम उठाववा सदा तैयार रहे छे, जेओ पोते जैन कॉन्फरन्स भरवानी वर्षोथी हिमायत करता आव्या छे तथा ए उत्तम कार्य प्रत्ये दिलसोजी धरावेछे तेओ साहेबने रिसेप्शन कमीटीनुं प्रमुखपद आपवुं यथार्थ होवाथी तेमने प्रमुखपद आपवानी दरखास्त मुकुछुं." आ दरखास्तने शेठ हंसराज लालजीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थयेली जाहेर करवामां आवी हती.

शेठ जेठाभाई दामजी मेघजीए त्रीजी दरखास्त करी के "रिसेप्शन कमीटीना उपप्रमुखो तरीके शेठ प्रेमचंद रायचंद, राव बहादुर शेठ माणेकचंद कपुरचंद, शेठ जेठाभाई नरसी केशवजी, रावसाहेब शेठ वसनजी त्रीकमजी, शेठ देवराज टोकरसी, शेठ त्रीभोवनदास भाणजी, शेठ लल्लुभाई धरमचंद, शेठ पनाजी भीमाजी, शेठ मोतीचंद देवचंद, शेठ नगीनदास झवेरचंद अने शेठ गणेशमलजी सोभागमलजीनी नीमणुंक करवी अने जरूर जणातां तेमां वधारो करवानी रिसेप्शन कमीटीने सत्ता आपवी" आ दरखास्तने मी. खीमजी हीरजी कायाणीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती. आ सभामां जो के उपर जणावेला सदगृहस्थोने उपप्रमुख तरीके पसंद करवामां आव्या हता, तोपण कामकाजनी व्यवस्था माटे पाछळथी ते लीस्टमां सुधारो वधारो करवामां आव्यो हतो. ते सुधारा प्रमाणे जे उपप्रमुख साहेबो कॉन्फरन्समां बीराज्या हता तेमनां नामनुं लीस्ट पुरवणी **अ** मां जोडवामां आव्युं छे.

शेठ जेठाभाई दामजी मेघजीए चोथी दरखास्त करतां जणाव्युं जे "रावसाहेब हीराचंद मोतीचंदने रीसेप्शन कमीटीना खजानची तरीके नीमवा" ते दरखास्तने मी. खीमजी हीरजीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

पांचमी दरखास्त रजु करतां शेठ कल्याणचंद सोभागचंदे जणाव्युं जे रीसेपूशन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी तरीके शेठ फकीरचंद प्रेमचंद रायचंदनी नीमणुंक करवी. ए दरखास्तने शेठ कस्तुरचंद झवेरचंदे टेको आप्याथी सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

मी. अमरचंद पी. परमारे कॉन्फरन्सना संबंधमां विवेचन करतां जणाव्युं के "देशोदेशना अत्रेना रहेवावाळा तमाम साथना जैन बंधुओनी एवी लागणी छेके, **बीजी जैन कॉन्फरन्स** मुंबाईमां भरवी अने आ कॉन्फरन्समां भाग लेवा माटे मुंबाई पधारनारा गृहस्थोनी आगता स्वागता करवा माटे जे स्वागत कमीटी मुकरर करवामां आवीछे तेनी मतलब ए छे जे, जे प्रतिनिधीओ मुंबाईमां आवशे तेमनी आगतास्वागता ए कमीटी करशे. वळी मंडप, भोजन, उतारा, दवा विगेरे केटलीक व्यवस्था ए कमीटीने करवी पडशे. गई साल मारवाडमां **श्री फलोदी** मुकामे त्यांनी तीर्थोन्नत्ति सभा तथा जेपुरना माजीस्ट्रेट मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए. ना प्रयासथी पहेली कॉन्फरन्स मली हती. जेमां मुंबाई, अमदावाद, कलकत्ता, पंजाब विगेरे तरफना प्रतिनिधीओ हाजर थया हता. ते वखते एवो ठराव करवामां आव्यो हतो के बीजी जैन कॉन्फरन्स श्री पालीताणा खाते भरवी. ज्यां कारतक सुदी १५ नी जात्राए घणा जैनो आवे छे अने ते वखते आवी सभा भरावाथी स्वधर्मीभाईओ तेनो मोटी संख्यामां लाभ लई शकशे. परंतु श्रीपालीताणा दरबारसाथे हालमां केटलीक बाबतो संबंधी झगडो चालतो होवाथी त्यां कॉन्फरन्स भरवानो विचार मांडी वाळवामां आव्यो छे अने अमदावाद खाते आगेवान जैनोनी मळेली सभामां मुंबईमां बीजी कॉन्फरन्स भरवानो ठराव करवामां आव्यो छे. ने हालना समयमां हिंदनु मध्य बिंदु मुंबई छे ज्यां गुजरात, कच्छ, काठीआवाड रजपुतस्थान, (मारवाड, मेवाड विगेरे) माळवा, पंजाब, कलकत्ता, दक्षिण विगेरे सर्वे भागोना जैन भाईओ वसे छे. वळी आ प्रतापी जगोए हालमां मुनी महाराज **श्रीमद् मोहनलालजी महाराज** पण बीराजे छे जेमना प्रतापथी दरेक कार्यमां यश मळवानी संपुर्ण आशा राखी शकाय छे.

स्वामी वात्सल्य करवो ए जैन भाईओनुं मुख्य कर्तव्य छे अर्थात् खाली जमवुं जमाडवुं नहीं परंतु स्वामी भाईओने एकत्र करीने तेमनी सेवा वैयावच करवी, विचार अदलबदल करवा, एक बीजानां दुःख दूर करवां तथा कूडा रिवाजो दूर करवा प्रयत्न करवो विगेरे माटे स्वामीवात्सल्य करवा शास्त्रनुं फरमान छे अने कॉन्फरन्सनो पण ते हेतु छे. आथी जणाशेके कॉन्फरन्स कंई नवी बाबत नथी. कार्तकी पुनमे, चैत्री पुनमे, फागण विगेरेमां जुदे जुदे तीर्थे दरसाल जात्राना मेळा भराय छे ते कॉन्फरन्स जेवाज छे.

पाटणमां ज्यारे श्रीमद् मोहनलालजी महाराज बीराजता हता त्यारे जीर्ण जैन पुस्तकोनो उध्धार करवानी तजवीज थई हती. पण पछवाडेथी ते हीलचाल पडी भागी छे तो ते चालु राखवी जोइए. अत्रे निराश्रित फंडो थयां हतां ते संबंधी पण गोठवण थवी जोईए. वळी शास्त्र विरुद्ध जे रोवा कुटवा विगेरे हानिकारक रीवाजो छे, ते पण दूर करवा तजवीज करवी जोइए. जैन शासननी उन्नतिना अनेक प्रकारनां कार्य तथा सुधारा माटे खाली वातो करी उठी जवानुं नथी परंतु कांई सिद्ध करी बताववुं जोइए छे. अलबत, शरूआतमां धीमे धीमे काम थाय छे परंतु एक बीजा साथे मळी अनुभव लईने काम करीशुं तो ते सहेलुं पडशे अने ते मतलब कॉन्फरन्सथी पार पडशे. बहारगामथी आ कॉन्फरन्समां पंदरसो उपर प्रतिनिधिओ आववानो संभव छे.

आग्वा हिंदमां जैन भाईओनी केटली वस्ती छे, केवा केवा प्रकारना जैनो छे. तेओनी स्थिति केवी छे, विगेरे नजरे जोवानी तथा तेमनी आगता स्वागता करवानी महान तक आपणने मळशे.

कॉन्फरन्स माटे भादरवा वद तेरश चउदश तथा अमावास्याना जे दिवसो मुकरर करवामां आव्या छे, ते घणा अनुकुळ छे एटले शनी, रवि तथा सोमवती अमासना फुरसदना दिवसो छे.

पांच छ दिवस स्वामीभाईओनी भक्ति करवाने घणा जैन भाईओ उत्साह राखे छे तेथी जमणोने लगती सगवडता थई जशे. घणा भाईओनो तो एवो विचार छे के आवा दूर देशना जैन भाईओनां पगलां पोताने घेर थाय ए मोटा भाग्यनी वातछे. वळी रीसेपृशन कमीटीने अंगे स्वामीभाईओनी आगतास्वागता माटे मंडप कमीटी, उतारा कमीटी, भोजन कमीटी, पत्रव्यवहार कमीटी, खबर अंतर पुरी पाडनारी तंदुरस्तीने लगती कमीटी,वोलंटीयर कमीटी, हिसाब कमीटी अने फंड कमीटी विगेरे नीमवानी छे. आ प्रसंगे मि. अमरचंद पी. परमारे तेज दिवशना "मुंबई समाचार" ना अंकमां थयेली पोतानी "जैन कॉन्फरन्स"नी व्यवस्थानी योजना वांची संभळावी हती अने जुदी जुदी कमीटीओ विगेरे नीमवामां ते योजनानो संपूर्ण रीते उपयोग करवामां आव्यो हतो. आ कमीटीओमां सर्वे साथ तथा तडनी न्यातोना आगेवानोनो समावेश थवो जोईए. कॉन्फरन्सना खरच माटे फंड कमीटी वगवाळा गृहस्थोनी नीमवी जोईए कारणके पांचथी छ हजार रुपीयाना खर्चनो अडसट्टो फंडथी एकठो करवानो छे.

आ कॉन्फरन्स वखते जुदी जुदी सभा, मंडळो तथा विद्यार्थीओनी साह्यता पण आपणे लेवी पडशे. आपणी "धी जैन एसोसीएशन ओफ ईंडीया" उपरांत मुंबईमां मांगरोळ जैन सभा, जैनमित्रसमाज, शुभेच्छक मित्रमंडळ तथा केटलांक बीजां जैन मंडळो छे तेओने आ काममां सामेल राखवा जोईए. तेमज शाळाओमां शिखता विद्यार्थीओने वोलंटीयरो करवामाटे कोशिश करवी जोईए.

आ महान गंभीर कार्य उठाववा आजे मुंबई तैयार थयुं छे, तेमां मुंबईना जैनोए एवो विचार नहि राखवो के अमुक साथवाळाए अथवा अमुक न्यात अने अमुक गच्छवाळाए आ काम करवानुं माथे लीधुं छे, माटे तेओ संभाळी लेशे. आ काम अमुक न्यात, गच्छ, अथवा तडनुं नथी परंतु धार्मीक छे अने तेमां दरेक भाईए सामेल थवुं जोइए अने दुनिआ तथा सरकारने देखाडी आपवुं जोइए के जैन भाईओ ऐक्यताथी आवां महान् कार्यो फत्तेहमंदी साथे पूर्ण करवाने शक्तिवान छे.

हिंदमां जैन कोमनी वस्ती पंदर लाखनी छे अने तेना प्रतिनिधीओ आवी कॉन्फरन्समां एकठा थई जे काम करे ते केटलुं महत्वनुं तथा उन्नतिनुं छे ते दरेक भाईए विचारवुं जोईए. केटलेक ठेकाणे जैन भाईओ धंधा अने रोटी वगरना थई गया छे, केटलेक ठेकाणे मंदीरो जीर्ण थई गयां छे, केटलेक ठेकाणे साधुओ स्वच्छंदीपणे वर्ते छे, ते सघळानो सुधारो आवी रीते कॉन्फरन्स भरायाथी थशे अने ते कॉन्फरन्सनी व्यवस्था माटे जे रिसेप्शन कमीटी नीमाई छे तेने बनी शकती सर्व प्रकारनी साह्यता आपवी ए दरेक जैनबंधुनी फरज छे."

त्यार पछी मि. केशवलाल मोहनलाल झवेरीए सुचना करी के "कॉन्फरन्सनुं नाम '**जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स**'ने बदले '**जैन कॉन्फरन्स**' राखवामां आवे तो विशेष सारुं थाय."

मि. माणेकलाल घेलाभाईए ते विषेनो खुलासो करतां जणाव्युं के " आ बाबत महत्वनी छे. आगळ जतां टंटो नही उठे अने संप जळवाय ते हेतुथी 'श्वेतांबर' शब्द सामेल राखवामां आव्योछे. आपणे जीर्णोद्धार विगरे कामो करवानां छे, वळी आपणो हेतु संप जाळववानो अने ज्यां आगळ तेनी खामी होय त्यां आगळ ते प्रदिपी करवानो होवाथी भविष्यमां कांई पण कलेश पेदा थाय नहिं तेवी रीते वर्तवानुं छे अने आपणे सर्वथी प्राचीन छीए तोपण पहेलेथीज सरळताथी काम लेवुं ठीक छे. "

रावसाहेब हिराचंद मोतीचंदे जणाव्युं के " आ बाबत अमदाबाद खातेनी सभामां केटलेएक विचार करीने मुकरर करवामां आवी छे, माटे तेमां फेरफार करवानी जरूर नथी."

मि. अमरचंद पी. परमारे जणाव्युं के " **फलोदी**मां जे पहेली कॉन्फरन्स मळी हती तेने '**जैन कॉन्फरन्स**' एवुं नाम आपवामां आव्युं हतुं माटे ते बदलीने बीजुं राखी शकाय नहि. " त्रेवाण विचार करी छेवटे ठरावबामां आव्युं के '**श्वेतांबर**' शब्द कौंसमां लखवो. तेथी आ ठरावप्रमाणे "**जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स** " नाम राखवामां आव्युं.

आ ठराव थया पछी में विवेचन करतां जणाव्युं "के स्वागत कमीटीना चीफसेक्रेटरी तरीके मारी नीमणुंक करी ते माटे संघनो उपकार मानुं छुं परंतु मारे जणाववुं जोइए के आ काम एटलुं मोटुं छे के तेमां दरेक भाईनी मददनी जरुरीयात छे, जेमनी मददथी मारे एकलाने माथे बोजो पडे नहीं अने श्री सघंनी शोभा वधे. जे जे भाईओ तरफथी जे जे सुचनाओ आवशे ते उपर हुं खास ध्यान आपीश. रीसेप्शन कमीटीनां नामो नक्की थयेथी ते छपावीने सभासदोने खबर आपवामां आवशे, जेथी आवता रविवारे एकठा थई काम आगळ चलावी शकीए. माटे दरेक साथ, न्यात तथा तडना आगेवान गृहस्थोए स्वागत कमीटी माटे नामो लखी मोकलवा महेरबानी करवी."

रावसाहेब हीराचंद मोतीचंदे विवेचन करतां जणाव्युं के " कॉन्फरन्स शब्द अंग्रेजी छे तेथी कोईए कांई व्हीवानुं नथी. कॉन्फरन्स एटले संघ समजवो अने संघे भेगा थई सारां कामो करवानां छे. कोईए वळी एम नहि समजवुं के आ सभामां जईशुं तो पैसा भरवा पडशे, एवुं कांई छेज नहि. आगळ आपणा जैनो पैसा खरची जे मोटां मोटां कामो करी गया छे ते कामो अत्यारे पण हयात छे. आपणे हाल जे कांई पैसा खरचीए छीए तेनुं कांई संगीन काम जोवामां आवतुं नथी. भंडारोनी हाल केवी व्यवस्था थाय छे तथा तेमां शुं शुं अडचणो छे ते तपासवानुं छे.

कॉन्फरन्सनी बाबतमां कोईए मतभेद राखवानो नथी. न्यात साथ के तडनी गमे तेवी तकरार होय, तेवी बाबतोमां गमे तेवो मतभेद चालतो होय परंतु ते बधा एक बाजुउपर मुकी आ धर्मना काममां सघळाए सामेल थवुं जोईए छे. धर्ममां मतभेद छेज नहि अने तेवो मतभेद पडवानुं कारण नथी. ज्यांसुधी कंई पण काम हस्तीमां नथी लाव्या त्यांसुधी सर्वे वृथा छे. छापामां खाली नोंध थवाथी मलकाई जवानुं नथी, माटे संगीन कामो हस्तीमां लाववा माटे आ कॉन्फरन्स मारफते दरेक भाईए प्रयत्न करवो जोईए."

छेवटे श्रीमद् मोहनलालजी महाराजे कॉन्फरन्स संबंधी उपदेश आपतां जणाव्युं के आवा महोटा एकठा थयेला संघे महान् सभा माटे जे परिश्रम उठाव्यो छे ते फळीभुत करवा माटे यत्न करवामां पाछा पडवुं जोईए नहि. मुंबाई मोटुं क्षेत्र छे अने त्यां ईच्छे तो घणां काम

थई शके तेम छे. वळी अत्रे कदाग्रह नथी तथा न्यात जातना टंटा नथी अने बधामां जे उछरंग जोवामां आवे छे तेथी रुडां कामो थवानो संभव छे.

कल्याणक भूमिओ तथा तीर्थोना उध्धार करवानी घणी जरूर छे. तमे मुंबईमां सुधारो करोछो परंतु दूर देशोमां सुधारो करवो जोइए छे, कारणके पोताना घरमांतो सर्व कोई सुधारो करे छे. केटलेक स्थळे जैन भाईओ कष्ट भोगवे छे, तेवा स्वधर्मीओने सहाय करवी घटे छे अने महान सभानुं काम फत्तेहमंदीथी पार पाडवा माटे दरेक जैने दृढ विचार राखवो जोइए छे."

बाद श्री जीन सासननी जय बोली संघ विसर्जन थयो हतो.

कॉन्फरन्स संबंधे लोकोनो उत्साह. आ प्रसंगथी जैन भाईओमां बहुज जागृति अने उत्साह नजरे पड्यां हतां. ज्यां जोइए त्यां जैन कॉन्फरन्सनी वातो उत्साह भेर चालती हती. जुदी जुदी जैन सभाओमां पण कॉन्फरन्स मेळववाना लाभो अने तेमां लेवा योग्य विषयो, जैन कॉन्फरन्स संबंधी टूंक विवेचन अने सुचना, डेलीगेटोनी फरज विगेरे गंभीरता वाळा अने जैन कॉन्सफन्स जेवा महा मंडळ मारफते पार पाडी शकाय तेवा सवालो चर्चावा लाग्या, अने ए बधानुं सामटुं परिणाम ए आव्युं के, नहिं धारी शकाय तेवी अने तेटली झडपथी कॉन्फरन्सनुं काम आगळ वध्युं अने जे टूंक अरसामां बधी तैयारीओ करवानी हती ते सघळी निर्विघ्नपणे पार पडी.

रीसेपशन कमीटीनी प्रथम सभा. रीसेप्शन कमीटीना मुख्य अधिकारीओनी नीमणुंक थया पछी तरतज जुदी जुदी सबकमीटीओ नीमवा माटे रीसेप्शन कमीटीनी पहेली मीटींग ता. ५ मी जुलाई रविवारना रोज मांडवी उपरनी श्री कच्छी वीशा ओशवाळ ज्ञातिनी महाजन वाडीमां बपोरना एक कलाके बोलाववामां आवी हती जे वखते जुदा जुदा जैन साथना आगेवान गृहस्थो मोटी संख्यामां हाजर थया हता शरुआतमां सबकमीटीओ नीमवानुं काम हाथ धरवामां आव्युं हतुं अने नीचे मुजब कमीटीओ नीमवामां आवी हती.

कमीटीनां नाम.	प्रमुखनुं नाम.	सेक्रेटरीनुं नाम.
१ इन्टेलीजन्स, हेल्थ अने वोलन्टीअर कमीटी.	शेठ अंबालाल बापुभाई.	मी. अमरचंद पी परमार.
२ उतारा कमीटी.	झवेरी कल्याणचंद शोभागचंद.	मी. अमृतलाल केवलदास.
३ कॉरस्पोन्डन्स (पत्रव्यवहार) कमीटी.	मी.लखमसी हिरजी बी.ए.एल.एल.बी.	मी. मोहनलाल पुंजाभाई.
४ फंड कमीटी.	(प्रमुख नीमवामां आव्या न होता)	शेठ त्रिभोवनदास भाणजी.
५ भोजन कमीटी.	शेठ बालचंद कनीराम.	मी. मोहनलाल हेमचंद.
६ मंडप कमीटी.	रावबहादुर माणेकचंद कपूरचंद.	मी. छोटालाल प्रेमजी. मी. देवकरण मूळजी.
७ हिसाब कमीटी.	शेठ टोकरशी शामजी.	मी. मुळचंद हीरजी.

जनरल सुपरवाईझर तरीके शेठ माणेकलाल घेहेलाभाईने नीमवामां आव्या हता.

उपरनी दरेक कमीटीमां प्रमुख अने सेक्रेटरी उपरांत केटलाक मेम्बरोनी गोठवण करवामां आवी हती जेओनां नामनुं लीस्ट पुरवणी ईमां दाखल करवामां आव्युंछे. आ मीटींगमां कॉन्फरन्स भरवाना खर्चनुं फंड चालु करतां तेमां तेज वखते सखी दिलना गृहस्थो तरफथी एक सारी रकम भरी देवामां आवी हती. पाछळथी फंड धीमे धीमे वृद्धि पाम्युं हतुं. आ फंडमां जे जे गृहस्थोए नाणां भर्यां हतां तेनी संपूर्ण टीप पुरवणी आमां आपीछे.

स्वामी वत्सल्यतानो अपूर्व लाभ समजनारा केटलाएक उदार अंतःकरणना सद्गृहस्थो तरफथी बहार गामथी आवनारा प्रतिनिधीओने भोजन विगेरे आपवानी तथा बीजी रीते भक्ति करवानी नीचे जणावेला दिवसो माटे मागणी करवामां आवी हती. भक्ति करवानी मागणी करवानुं प्रथम मान मेळवनार शेठ. देवकरण मुळजी हता. तेमणे भादरवा वदी १३ ने दिवसे बहारगामथी पधारनारा सघळा प्रतिनिधीओने पोताने त्यां जमाडवा माटे श्री संघने विनंती करी हती. तेजप्रमाणे भादरवा वदी))) ना रोज शेठ अमरचंद तलकचंदे सहवारना तथा सांजना जमण माटे जैन क्लबने मागणी करी हती, अने रावसाहेब हीराचंद मोतीचंदे आसो सुदी १ ने दिवसे बन्ने वखत पोताने त्यां जमाडवानी रजा मेळववानी मागणी करी हती. उपरनी मागणीओ स्विकारवानुं काम विचार करवा उपर मुलतवी राखवामां आव्युं हतुं. त्यार पछी बहार गामथी पधारनारा डेलीगेटोनी (प्रतिनिधीओनी) शारीरिक संभाळ राखवा माटे डाक्टरो नगीनदास माणेकलाल, मगनलाल उमीयाशंकर भट्ट. एल. एम. एन्ड. एस., अमृतलाल जे. मुहेता. एल. एम. एन्ड. एस., मयाचंद मगनलाल वडोदरावाळा तथा वैद्य मगनलाल लालचंद तरफथी मफत सारवार करवानी मागणी करनारा पत्रो आव्या हता, तेमनी मागणी उपकार साथे स्विकारवामां आवी हती.

रीसेप्शन कमीटीनी बीजी सभा. रीसेप्शन कमीटीनी बीजी मीटींग तारीख १९ मी जुलाईने बुधवारे रात्रे ७॥ वागतां शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. ना प्रमुखपणा हेठळ श्री गोडीजी महाराजना देहेरासरनी पाछळ बोलाववामां आवी हती, जे वखते कॉन्फरन्सने अंगे थनारा खर्चने पहोंची वळवा माटे शुं रस्तो लेवो ते विषे विचार चलाववामां आव्यो हतो.

शरुआतमां मी. अमरचंद पी. परमारे जणाव्युं के "भाई हरखचंद रायचंद तरफथी एक नवीन स्कीम तैयार करवामां आवी छे अने तेमां तेओनुं कहेवुं एम छे के आपणे टीकीटो कहाडवी, तेमां स्टेजनी टीकीटना रु. ५०, त्यार पछीनी सीटना रु. २५, अने छेवटनी सीटना रु. १० राखवा. आ मुंबई शहेरमां एवी घणी टीकीटो खपी जशे अने थोडी महेनत आपणे जोईती रकम एकठी करी शकीशुं" उपर जणाव्या प्रमाणे आ असल दरखास्त भाई हरखचंद रायचंदनी हती पण तेओ बहारगाम गयेला होवाथी मी. अमरचंद पी. परमारे रजु करी पोताना तरफथी टेको आप्यो हतो.

आ दरखास्तना संबंधमां सौए पोतपोतानो विचार खुथीथी जणाववो एवुं में जाहेर कर्युं. झवेरी माणेकलाल घेलाभाईए जणाव्युं के "आ दरखास्त व्यवहारु नथी माटे ते नामंजुर करी प्रथमथी जे प्रमाणें टीप शरु करवामां आवीछे ते चालु राखवी. आवी रु. ५०, रु. २५, अने रु. १०, नी टीकीटो धारेली संख्यामां खपशे नहिं अने स्टेज उपर आपणे योग्य विद्वानो अने अमुक शहेरोना आगेवान गृहस्थोने बेसाडवा मागीए छीए माटे ते बनी शकशे नहीं. वळी आपणे आ धार्मिक काम करवा नीकळ्या छीए तेमां पैसा आपे तेनेज मात्र मान आपी आगळ

वेसाडवा ए नाटकनी रीति दाखल करवा जेवुं थशे. नेशनल कॉंग्रेस जेवुं महामंडळ पण आवी रीतनी टीकीटोथी पैसा भेगा करतुं नथी. तेमज बीजी कॉन्फरन्सो पण जोईतुं नाणुं मेळववा फंड करेछे, पण मोटी किंमतनी टीकीटो कहाडती नथी, तो आपणे चालु रिवाजने दुर करवानो विचार न करतां जे रीते फंड भरावानुं शरु कर्युंछे तेज रीते भरावानुं काम जारी राखवुं."

उपरनी झवेरी माणेकलाल घेलाभाईनी दरखास्तने झवेरी कल्याणचंद सोभागचंदे अनुमोदन आप्युं हतुं तेमज मि. लखमसी हिरजी महेसरी बी. ए. एल.एल. बी. ए पण शेठ माणेकलालना मतने मळता थईने चालु रीते फंड वधारवानी सुचना करी हती. त्यार बाद आज विषय उपर मि. प्रेमचंद वीरपाळे कह्युं के " जो के रु. ५०, २५, ने १० नी टीकीटो काढी फंड भेगुं करवानी मि. परमारनी दरखास्तनी हुं विरुद्ध छुं अने फंड माटे आपणी जुनी रीतप्रमाणे टीप करवी एवो मारो अभिप्राय छे, तोपण प्रेक्षकोनी टीकीटोनी फी तो अवश्य राखवी जोईए अने मि. माणेकलाल पोतानी दरखास्तमां तेप्रमाणे सुधारो करे तो हुं तेमना मतने मळतो छुं." शेठ माणेकलाल घेलाभाईए प्रेक्षकोनी फी लेवानो सुधारो कबूल राख्यो हतो तथा तेमना सुधाराने राव बहादूर माणेकचंद कपुरचंद तथा शेठ चंदाजी खुशाल तरफथी विशेष अनुमोदन मळतां ते दरखास्त सर्वानुमते पसार थयेली जाहेर करवामां आवी हती.

छेवटे प्रमुख साहेबे जाहेर कर्युं के सभाना मोटा भागनो विचार टीप करी फंड करवानो छे, तेथी ते फंडमां रकमो भरावबा माटे एक कमीटी नीमवानी खास जरूरीयात छे अने तेम करी प्रथम शरू थयेली टीपने आगळ चलाववी. आ काम एकत्रपणे करवानुं छे तो सं भाईओए उत्साहपूर्वक आ काममां भाग लेवो अने तेमने दरेक जातनी जोगवाई करी आपी कॉन्फरन्सनी फतेह थाय ते माटे महेनत करवी जोईए."

कॉन्फरन्समां पधारनारा जुदा जुदा देशना डेलीगेटोनी भोजननी रीतभातथी माहितगार थवा अने तेप्रमाणे व्यवस्था करवा भोजन कमीटीने प्रमुख साहेबे भलामण करी हती, अने छेवटे प्रमुख साहेबनो उपकार मानी रातना १० वागतां सभा बरखास्त थयेली जाहेर करवामां आवी हती.

सभा बरखास्त कर्या पछी गृहस्थोना विखराई जवा पहेलां फंडनी टीप रजु करवामां आवी हती आ वखते पण सारी रकम भराई हती.

रीसेप्शन कमीटीनी त्रीजी सभा.

ता. २–८–१९०३ ने रोज आमंत्रण पत्रो काढवामां आव्यां हतां अने तेमां जणाव्या प्रमाणे कॉन्फरन्सनुं काम करवा नीमायेली जुदी जुदी सबकमीटीओना रीपोर्ट सांभळवा रीसेप्शन कमीटीनी त्रीजी मीटींग ता. ५–८ १९०३ ने रोज शेठ वीरचंद दीपचंदना प्रमुखपणा हेठळ मळी हती जेमां मेम्बरो सारी संख्यामां हाजर थया हता.

१ आ कॉन्फरन्सनी ऑफीसने माटे मकाननी घणीज अगवड पडती हती पण ते बाबत गोडीजी महाराजना देरासरना ट्रस्टीओने विनंती करतां तेओए गोडीजी महाराजना देरासरना उपाश्रयनो भुकाम कॉन्फरन्सनी ऑफीस माटे वगर भाडे वापरवा आप्यो छे तेथी तेओ साहेबोनो उपकार मानवामां आवे छे.

२ कॉन्फरन्सनुं कामकाज करवा हालमां ७ क्लार्को तथा ४ सिपाईओ राखवामां आव्या छे जेनो मासिक खर्च रु. १५७ थाय छे.

३ कॉन्फरन्समां डेलीगेटोने आमंत्रण करवाना काममां मदद मळे तेने सारु सात प्रश्नो छपावी तैयार करी जुदे जुदे स्थळे मोकलवामां आव्या छे, जेमांना केटलाएकना जवाब पण फरी वळ्या छे.

४ मंडप केवडो बांधवो तेनुं अनुमान करवामां मदद मळे तेने माटे वीझीटरोनी टीकीटो जेनी कीमत रु. ३, अने रु. २ राखवामां आवी छे ते वेचवानुं काम शरु कर्युं छे, अने ते टीकीटो अमुक मुदतमां जेटली खपशे ते उपर विचार करी मंडप बांधवानुं काम शरु करवामां आवशे.

५ मंडप बांधवानुं काम हजु शरु थयुं नथी ते बदल "प्रेसीडन्सी एन्जीनीयर"ने अरज करतां तेमणे पोलीस कमीशनरनी परवानगी मळ्येथी जगा आपवानुं कहेवाथी हालमां महेरबान पोलीस कमीशनर साहेबने अरज करवामां आवी छे, तेनो खुलासो थतां मनीस्कुलना नाकानी अने एल्फीन्स्टन हाईस्कुल सामेनी जगा आपणने मळी शकशे.

६ कॉरस्पोन्डन्स कमीटीने माथे पत्रो लखवानो तथा विषयो नक्की करवा विगेरेनो घणो बोजो छे, परंतु कहेवाने आनंद थाय छे के ते पोतानुं काम पुरती काळजी अने बाहोशीथी करे छे. फंड कमीटीमां पण काम घणुं जोरमां चाले छे अने आज सुधीमां रु. ९६,७६) भराई चूक्या छे अने तेमांथी रु. ३०३४) वसुल आव्याछे. बधुं काम नाणांथीज थनारछे तो जुदा जुदा साथवाळा गृहस्थो आ फंड कमीटीना काममां मदद करशे अने पोतपोताना साथमां नाणां भरावानी तजवीज करशे एवी आशा राखुंछुं.

७ थोडाज दिवसमां टीकीटोना वेचाणना रु. १४०) आव्याछे अने लोको पुष्कळ टीकीटो खरीद्या जायछे.

८ वोलंटीअर अने हेल्थ कमीटीमां पण काम ठीक चाले छे मि. परमारनी उलटथी वोलंटीअरोनी पुष्कळ अरजीओ आवी छे. कंई पण फी लीधा सिवाय आ वोलंटीअरोने मंडपमां दाखल करवामां आवशे, तथा तेमने सुशोभित ड्रेस (युनीफॉर्म) पण आपवामां आवशे.

आ सघळां काम जोतां मारे आपने एक महत्वनी वात कहेवानी छे अने ते ए छे के, जो के दरेक कमीटीना मेम्बरो अने ओद्धेदारो बीजी कमीटीओ करतां पोतानुं काम सारू अने संतोषकारक करवा पुरतो प्रयत्न करेछे, तोपण तेमनामांना कोईना मनमां ईर्षा नथी; बधा एक बीजा तरफ प्रेमनी नजरथी जुवेछे अने तेथी आपणी कॉन्फरन्स जरूर फतेहमंद नीवडशे एम हुं धारूं छुं.

आज सुधी रीसेप्शन कमीटीनी तमाम सबकमीटीओमां थई कुल्ले २७९ मेम्बरोनी नीमणुंक थई छे अने ते बधा कॉन्फरन्सना काममां संपूर्ण खंतथी भाग लेछे. जुदी जुदी कमीटीओनी केटली मीटींगो थई अने तेमां मेम्बरो केवा प्रमाणमां हाजरी आपता हता ते नीचेना पत्रक उपरथी सहज समजाई शकाशे.

न.	कमीटीनुं नाम.	कुल मेम्बरोनी संख्या.	आजसुधी केटली बेठको थई.	सरेरास हाजरी.	रीमार्क
१	इन्टेलीजन्स, हेल्थ अने वोलंटियर कमीटी.	३९	३	१६	११+१९+२१
२	उतारा कमीटी.	१९	४	७॥	९+७+९+५
३	कॉरस्पॉन्डन्स कमीटी.	२३	४	१४	१४+१७+११+१३
४	फंड कमीटी.	१६२	०	०	
५	भोजन कमीटी.	१८	१	४	
६	मंडप कमीटी.	१२	३	८	८+८+७
७	हिसाब कमीटी.	६	०	०	

आ उपरथी आप साहेबोनी ध्यानमां आवशे के दरेक कमीटीना मेम्बरं साहेबोए तेमज तेमना सेक्रेटरी साहेबोए पुरतो परिश्रम लीधो छे, अने हवे पछी पण तेज प्रमाणे तेओ परिश्रम लेशे एवी हुं आशा राखुं छुं.

आ प्रमाणे मारो रीपोर्ट वांची रह्या पछी दरेक सबकमीटीओना सेक्रेटरीओए उपरना रीपोर्टने मळतीज पण वधु लंबाणथी पोतपोतानी कमीटीनी हकीकत सभा समक्ष रजु करी हती.

तमाम कमीटीओना सेक्रेटरीओनी हकीकत सांभळी रह्या पछी ठरावोनुं काम हाथ लेवामां आव्युं हतुं.

शेठ अंबालाल बापुभाइए दरखास्त करीके "रीसेप्शन कमीटीनी आवती मीटींग भादरवा सुदी ६ ने दिवसे बोलाववी, अने त्यार पछी हमेश दर पंदर दिवसे बोलाववी. ते उपरांत खास काम पडेतो वचमां पण बोलाववी." आ दरखास्तने शेठ जगजीवन कल्याणजीए टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

शेठ टोकरसी शामजीए दरखास्त करीके "कॉरस्पोन्डन्स कमीटीए जे सात प्रश्नो तैयार कर्या छे तेनी एक एक नकल रीसेप्शन कमीटीना दरेक मेम्बर साहेबने पहोंचाडी, तेनो बनती त्वराए जवाब मोकलवा विनंति करवी." आ दरखास्तने शेठ रुपचंद रंगीलदासवाळा डा. कंकुचंद मूलचंदे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थएली जाहेर करवामां आवी हती.

मी. अमरचंद पी. परमारे दरखास्त करीके "मात्र मुंबईना दरेक डेलीगेट पासेथी फी तरीके रुपीया पांच लेवा" आ दरखास्त विरुद्ध मी. मोहनलाल हेमचंदे एमेन्डमेन्ट (सुधारो) मुक्युं के "कोईपण डेलीगेट पासेथी फी लेवी नहीं पण मुंबईना डेलीगेटोनी संख्या मुकरर करवी." आ एमेन्डमेन्टने मी. प्रेमचंद वीरपाळे टेको आप्यो हतो; अने मत लेतां एमेन्टमेन्टनी तरफेणमां वधारे मत पडवाथी ठराव करवामां आव्योके "कोईपण डेलीगेटनी पासेथी फी नहीं लेवी पण मुंबईना जुदा जुदा मंडळोए केटला डेलीगेट मोकलवा तेनी संख्यानी हद बांधवी."

शेठ श्रीभोवनदास भाणजीए दरखास्त करीके "रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोए ओछामां ओछी रु. २, नी टीकीट खरीद करवी जोइए." आ दरखास्तने टेको नहीं मळवाथी रद गइ हती; परंतु आज वखते रीसेप्शन कमीटीना मेम्बर साहेबोने फंडमां यथाशक्ति नाणां भरवामाटे भलामण करवामां आवी हती.

शेठ रतनचंद खीमचंद मोतीचंदे जणाव्युं के "चीफसेक्रेटरी तथा जुदी जुदी कमीटीना सेक्रेटरी साहेबोए अत्यार सुधीमां पोतानुं काम घणुं सारुं अने संतोषकारक रीते बजाव्युं छे; तेथी तेमनो उपकार मानवानी हुं दरखास्त मुकुंछुं." आ दरखास्तने शेठ रतनलाल मगनलाले टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

उपर बताव्या प्रमाणे दरेक कमीटीए पोतानुं काम शरु कर्युं हतुं पण केटलीक कमीटीओमां प्रमुख नीमाया न होता, तेथी फंड कमीटीना प्रमुख शेठ वीरचंद दीपचंद, भोजन कमीटीना शेठ बालचंद कनीराम, हिसाब कमीटीना शेठ टोकरशी शामजी अने सेक्रेटरी तरीके शेठ मुळचंद हीरजीनी नीमणुंक करवा माटे शेठ कल्याणचंद सोभागचंदे दरखास्त करी अने तेने मी. नागजी मोतीचंदे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार थयेली जाहेर करवामां आवी हती.

मी. सांकळचंद महासुखराम तथा मी. जेठाभाई आणंदजीने कॉरस्पॉन्डन्स कमीटीमां मेम्बर तरीके दाखल करवा माटे मी. साकरचंद माणेकचंद घडीआळीए दरखास्त करी, आ दरखास्तने शेठ लल्लुभाई करमचंदे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

शेठ उत्तमचंद बालचंद, शेठ दलपतभाई प्रेमचंद, शेठ जेसींगभाई साराभाई, शेठ मुळचंद आशाराम, शेठ कालीदास मुळजी, शेठ हीराचंद वसनजी, शेठ कालीदास जगाभाई तथा शेठ वीरजी केशवजीने रीसेप्शन कमीटीमां दाखल करवा माटे मी. अमरचंद पी. परमार दरखास्त करी अने तेने मी. मोहनलाल हेमचंदे टेको आपतां ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

कॉन्फरन्समां जुदी जुदी कमीटीओ मारफते जे खर्च थाय तेना उपर देखरेख राखवा तथा कोई कमीटीने मोटी रकमनो खर्च करवानो होय तो ते बदल तपास करी मंजुरी आपवा माटे शेठ कल्याणचंद सोभागचंद, शेठ टोकरशी शामजी, शेठ त्रीभोवनदास भाणजी तथा राव बहादुर शेठ माणेकचंद कपुरचंदनी एक कमीटी नीमवामां आवी हती.

मी. प्रेमचंद वीरपाळनी भलामणथी प्रमुख साहेबे केटलीए बाबतोनी नीचे प्रमाणे व्यवस्था करवा दरेक कमीटीना अधिकारीओने सुचना करी खास भलामण करी के, ज्यारे प्रसंग आवे त्यारे बनता सुधी ए सुचनाओ उपर लक्ष आपवुं.

मंडपनो खर्च ओछो थाय ते माटे महोमेडन कॉन्फरन्सना अधिकारीओने मळी ते संबंधी तेमनी सलाह लई ते सलाहनो योग्य वखते उपयोग करवानुं मंडप कमीटीना अधिकारीओए लक्षमां राखवुं. तेमज रीपोर्टरो बेसी शके तेटली जगानी गोठवण करवानुं, तथा यतिनी महाराजो माटे ईलायदी बेठको करवानुं ध्यानमां राखवुं.

कॉन्फरन्समां पोताना रिपोर्टरो मोकलवा अत्रेना अंग्रेजी पत्रोने अने अत्रेना तेमज बहारगामना रोजींदा अने अठवाडिक पत्रोने कॉरस्पोन्डन्स कमीटीए खबर आपवी, अने आपणी कॉन्फरन्सना कामना रिपोर्टनी जेम बने तेम वधारे पत्रोने खबर आपवी. जुदा जुदा देशना प्रसिद्ध गृहस्थोने त्यां जुदा जुदा गामोनां नामो मेळववाने माणसो मोकलवां अने जुदी जुदी न्यातोने आमंत्रण पत्रो न मोकलतां श्री संघनेज आमंत्रण पत्र मोकलवां. वळी जैन सिवायना बीजी कोमना प्रतिष्ठित गृहस्थोने कॉन्फरन्समां पधारवा आमंत्रणपत्रो मोकलवां अने ते साथे तेमने कोम्प्लीमेन्टरी टीकीटो मोकलवानुं ध्यानमां राखवुं.

" सुपरवाईझींग सेक्रेटरी मी. माणेकलाल घेलाभाई बहारगाम गया छे, तेथी ते पाछा आवे त्यां सुधी एक्टींग सुपरवाईझींग सेक्रेटरी तरीके मी. अमरचंद पी. परमारे तेमनुं कामकाज करवुं. वळी दरेक कमीटीना सेक्रेटरीओए पोताना कामनो रिपोर्ट दर शनीवारे चीफ सेक्रेटरीने मोकली आपवो अने हालमां हेड क्लार्क तरीके मी. पोपटलाल परशोतमने नीमवा." आ दरखास्त सर्वानुमते पसार थई हती.

आ प्रमाणेनी दरखास्तो अने सुचनाओ करी प्रमुख साहेबनो उपकार मानी आ **रीसेप्शन कमीटी**नी त्रीजी सभानुं काम बरखास्त करवामां आव्युं हतुं.

रीसेप्शन कमीटीनी चोथी सभा श्रावण शुद ६ ने शुक्रवारे ता. ८ मी ओगष्ट १९०३ ने रोज शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आइ. ई. ना प्रमुखपणा नीचे मळी हती.

रीसेप्शन कमीटीनी चोथी सभा.

ता. २५ मीने दिवसे सरक्युलरने बदले आमंत्रण पत्रो काढवामां आव्यां हतां, अने आ वखते पण जुदी जुदी कमीटीओना सेक्रेटरी साहेबो सिवाय बीजा घणा मेम्बरो मीटींगमां पधार्या हता. सभानुं काम बराबर आठ वागतां शरू करवामां आव्युं हतुं.

शरुआतमां में मीटींग बोलाववानुं कारण कही संभळाव्युं, त्यार पछी पाछली मीटींगना रीपोर्टने संमति आपवामां आव्या बाद प्रमुखसाहेबनी आज्ञाथी में मारो रीपोर्ट वांचवो शरु कर्यो. मारा रीपोर्टमां मीटींगमां पधारनार गृहस्थोनो उपकार मान्या बाद में जणाव्युं के " आपणे आगळ भेगा थया हता ते वखते रीसेप्शन कमीटीना सभासदोनी कुल संख्या २७९ नी हती पण ते वधीने हालमां ३०१ नी थईछे. आ उपरथी जणाशे के कॉन्फरन्सना काममां उलटथी भाग लेवा लोकोमां केटलो उत्साह वध्योछे. रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरो भेगा थशे के केम ते शंका हवे दूर थई छे. हवेतो चारे तरफथी आकामने मदद आपवानी लोकोनी इच्छा जणाई छे अने तेथीज मेम्बरोमां वधारो थयोछे. हवे रीसेप्शन कमीटीनुं गौरव साचववा माटे खास कारण सिवाय आजथी रीसेप्शन कमीटीमां नवा मेम्बरो उमेरवानुं काम बंध करवानुं उचित धारी आजे आ लीस्ट समाप्त करवामां आवेछे.

मंडपने माटे पोलीस कमीशनरे रजा आपीछे अने ते काम हवे शरु थशे, मंडपनुं कंट्राक्ट आपवा मंडप कमीटीए जाहेरखबर द्वारा टेन्डरो मागेलां हतां अने तेमां त्रण टेन्डरो आवेलां हतां. ते पैकी रु. २००० वाळुं मी. आणंदजी नारणजीनुं टेन्डर पसार करवामां आव्युंछे. ते संबंधी योग्य दस्तावेज विगेरे करवानुं काम मंडप कमीटीना सेक्रेटरी करेछे. खुरसीओने माटे पण टेन्डरो मागेलां, पण खुरसीओ वाळा बधा मळी गया होय तेम, तेमना हद करतां वधारे भावो आव्याथी समजायुं छे, तेथी ते माटेनी व्यवस्था करवानुं हाल आगळ उपर मुलतवी राखवामां आव्युं छे. खुरसीओ रीतसर भावथी नहि मळशे तो आपणी कॉन्फरन्सना हितचिंतको पोताना खानगी कोचो, बांकडाओ अने खुरसीओ आपवा तैयार थयाछे.

फंड कमीटीना काम तरफ नजर करतां आज दिन सुधी रु. ९४४३ टीपमां भरायाछे अने रु. ५५५५, वसुल आव्याछे आ काममां फंड कमीटीना सेक्रेटरी मी. त्रिभोवनदास भाणजी, शेठ लल्लुभाई गुलाबचंद, मी. अमरचंद पी. परमार तथा शेठ मेवाजी मोतीजी घणी महेनत लेछे.

कॉरस्पोन्डन्स कमीटीने गई काल सुधीमां १३२ गामना ७३४ डेलीगेटोनी चुंटणीनी खबर मळी चुकी छे, अने दिन प्रतिदिन वधारे पत्रो आवता जायछे, तेथी डेलीगेटो घणा आवशे एवुं जणाय छे.

आ पछी यति महाराज या साधु महाराज डेलीगेट थईने आवे तो तेमने डेलीगेटनी साथे बेसाडवा के केम ? तेमज वक्ताओ नक्की करवा, सुचना तैयार करवा, तथा वनस्पतिथी बनता पदार्थोनुं प्रदर्शन खोलवा अने तेने माटे रु. ९००) नी मंजुरी मेळववा विगेरे कामोनो नीकाल करवा माटे में पधारेला गृहस्थोने विनंति करी, फरीथी मेम्बरो तथा सबकमीटीओना सेक्रेटरी साहेबोनो तेमना तरफथी मळती मददने माटे उपकार मानी में मारुं भाषण समाप्त कर्युं हतुं.

त्यार पछी ठरावोनुं काम हाथमां लेवामां आव्युं. तमाम ठरावो सर्वानुमते पसार थयेला होवाथी दरखास्त मुकनार तथा टेको आपनार गृहस्थोनां नाम न लखतां आ चोथी मीटींगमां थयेला ठरावोज अत्रे दाखल करुं छुं.

" कॉन्फरन्सनुं काम तेरशथी शरू थनार छे तोपण भादरवा सुदी ११ थी अत्रे रसोडुं चालु करवा अने तेज दिवसथी बहारगामथी पधारनारा प्रतिनिधीओ माटे भोजन तथा उताराने वास्ते योग्य व्यवस्था करवी. "

" जैन ग्रेज्युएटो तथा ब्रिटिश सरकारना तथा देशी राज्यना जैन अमलदारोने कॉम्लीमेन्टरी टीकीटो आपवी तथा डेलीगेटो तरीके तेमनी सरभरा करवी तथा डेलीगेटो तरीके तेमने मत आपवानो अधिकार आपवो. "

" स्थानकवासी गृहस्थोने कोईपण गामनो संघ डेलीगेट तरीके पसंद करीने मोकले तो तेमने डेलीगेट तरीके गणवा तथा डेलीगेटो तरीके तेमनी सर्व प्रकारनी सरभरा करवी. "

" मुंबई शहेरना स्थानकवासी भाईओ वीझीटर्स तरीके आवे तेनी कशी अडचण नथी."

" वखत थोडो होवाथी वनस्पति पदार्थोनुं प्रदर्शन भरवानी व्यवस्था थई शके तेम नथी, ते कार्यने बदले मंडपना कंपॉउंडमां केटलाक स्टॉल्स उभा करवा, अने जेमने पोतानी वस्तुओ बतावववी होय तेमने तेवी वस्तुओ मुकवा माटे त्यां जगा आपवी. "

उपर जणावेला ठरावो करी प्रमुख साहेबनो उपकार मानी सभा विसर्जन थई हती.

रीसेप्शन कमीटीनी पांचमी सभा. रीसेप्शन कमीटीनी पांचमी सभा ता. १३ मी सप्टेम्बर १९०३ ने रवीवारने रोज शेठ वीरचंद दीपचंद सी आइ. ई. ना प्रमुखपणा नीचे कॉन्फरन्सनी ऑफिसमां मळी हती.

आ मीटींग मेळववा माटे नियमितरीते त्रण दीवस पहेलां आमंत्रण पत्रो काढवामां आव्या हता. प्रथमनी मीटींगोनी पेठे आ सभामां पण जुदी जुदी कमीटीना अधिकारीओ तथा मेम्बरो मोटी संख्यामां हाजर थया हता. शरुआतमां पाछली मीटींगनो रीपोर्ट बहाल करवामां आव्यो. पछी मारा तरफथी मीटींग बोलाववानुं कारण कही संभळाव्या बाद, प्रमुख साहेबनी परवानगीथी मीटींगनुं काम शरु करवामां आव्युं हतुं. आ मीटींगमां पण प्रथमनी मीटींगनी पेठे जुदी जुदी कमीटीओना सेक्रेटरी साहेबोए अनुक्रमे पोतपोतानी कमीटीओमां थएला कामकाजनो हेवाल रजु कर्यो हतो. त्यार पछी ता. १२ मी सप्टेम्बरे जुदी जुदी कमीटीओना प्रमुख तथा रीसेप्शन कमीटीना उपप्रमुखो अने

सेक्रेटरी साहेबोनी सभा कॉन्फरन्सना काम विषे विचार करवा माटे बोलावी हती, ते वखते कॉन्फरन्सना प्रमुख साहेब राय बहादुर बद्रीदासजी काळकादासजी तथा मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा पधारे त्यारे तेमनुं सन्मान केवी रीते करवुं, ते बाबत थयेलो ठराव आ रीसेप्शन कमीटीनी मंजुरी मेळववा वांची संभळाववामां आव्यो हतो अने तेमां जणाव्या प्रमाणे व्यवस्था करवानुं सर्वानुमते ठराववामां आव्युं हतुं.

त्यार पछी आ कॉन्फरन्समां केवी रीते कामकाज करवुं ते संबंधे, कमीटीओना प्रमुख तथा सेक्रेटरी साहेबोनी मीटींगमां जे प्रोग्राम तैयार करवामां आव्यो हतो ते वांची संभळाववामां आव्यो हतो.

आ प्रोग्राम उपरथी त्रण दिवसमां कॉन्फरन्सनुं कामसमाप्त नहीं करी शकाय तेम मालुम पडवाथी प्रोग्राममां करेली सुचना प्रमाणे कॉन्फरन्सना काम माटे एक दिवस वधारवामां आव्यो, एटले के ता. १९–२० अने २१ मीना दिवसोनी साथे तारीख २२ मीनो दिवस वधारवामां आव्यो. अने आ प्रमाणे एक दिवस वधारीने ता. १२ मीए तैयार करेलो प्रोग्राम सर्वानुमते पसार करवामां आव्यो हतो अने ते प्रमाणे लागता वळगताओने 'कामकाजनी व्यवस्था करवानुं सुचववामां आव्युं हतुं.

जीवदयानां भाषणो. जैन भाईओ सिवायना केटलाएक दयानी लागणी वाळा गृहस्थो तरफथी आ कॉन्फरन्समां जीवदयाना प्रबोधक विषय अंगे भाषण आपवानी मागणीओ करवामां आवी हती. आ मागणीओने मान आपी कॉन्फरन्सनो चोथा मंगळवारनो दिवस आवा दयालु वक्ताओने आपवानुं ठराववामां आव्युं हतुं. अने आ चोथे दिवसे कॉन्फरन्सनुं काम समाप्त थाय त्यार पछी तुरतज क्रमवार आ जीवदयाना विषय उपर भाषणो सांभळवा माटे ठराव करवामां आव्यो हतो.

यतिजी महाराजो तरफथी कॉन्फरन्समां भाषण आपवानी मागणी करवामां आवे तो ते बदल केम करवुं ए संबंधी प्रश्न माटे ठराव थयोके, आ सभा श्रावकोनी छे अने तेथी आवी मीटींगमां तेओ साहेबो तरफथी उपदेश रुपे भाषण करवानी मागणी स्विकारी शकाय तेम नथी.

विक्टोरीआ मेमोरियल अंधाश्रमना विद्यार्थीओनो तेमज लेडी नॉर्थकोट हींदु ओर्फनेजना अनाथ बाळकोनो अभ्यास कॉन्फरन्समां बतावबा माटे, ते खातां तरफथी करवामां आवेली मागणी स्विकारवामां आवी हती; अने चोथा दिवसनो अमुक भाग तेमने आपवा माटे ठराव करवामां आव्यो हतो.

उपर जणावेला तथा बीजा केटलाएक परचुरण ठरावो पसार करी प्रमुख साहेबनो उपकार मानी, कॉन्फरन्स भराई ते अगाउनी आ रीसेप्शन कमीटीनी छेल्ली सभा विसर्जन थई हती.

उपर रजु करवामां आवेली हकीकत उपरथी जणाशे जेके मुंबाईनी स्वागत कमीटीए केटली मुश्केलीओ वच्चे पसार थई, मुंबई शहेरमां कॉन्फरन्स भरवानुं महान् कार्य फळीभूत करवा अर्थे शुं शुं कर्युं हतुं, अने कॉन्फरन्स जेवा महा मंडळथी समस्त श्री संघने शुं शुं लाभ थयो छे अने हवे पछी थवानो संभव छे, ए मजकुर कॉन्फरन्सना कामकाजना रिपोर्ट उपरथी जणाई आवशे, एटले ए संबंधी वधु लखवानी अत्रे जरूर जणाती नथी. पण आ समये आपणा भाईओमां जे असाधारण ऐक्यता, धर्मकार्य इतेहमंदी साथे पार पाडवानी

उत्तम जिज्ञासा अने तेवा कार्य माटे आनाकानी कर्या वगर म्होटुं मन राखी नाणांनी रकम काढी आपवा माटे बताववामां आवेली उदारता संबंधी योग्य शब्दोमां हर्ष प्रदर्शित करवा तेमज तेवा सद्गृहस्थोनो अंतःकरणपूर्वक आभार मान्या विना चाले तेम नथी.

प्रमुख साहेबनी पधरामणी तथा तेमने आपवामां आवेलुं असाधारण मान..

मुबईना श्री संघमां कॉन्फरन्सना कार्य प्रत्ये जे उत्साहनी लागणी ए वखते प्रवर्ती रही हती, तेनुं वर्णन करवुं खरेज अशक्य छे. आ प्रसरी रहेली लागणी अगाउथी चुंटी कढाएला कॉन्फरन्सना प्रमुख राय बद्रीदासजी कालीदासजी बहादुर, नामदार वाईसरॉय साहेबना मुक्कीम अने झवेरीनी अत्रे थयेली पधरामणी वखते पूर बहारमां उद्भवी नीकळवा साथे, अन्य वर्गना लोको ऊपर पण बहुज सारी असर करी हती. रायसाहेब तारीख १८ मी सप्टेम्बरे पधार्या हता, अने जे दिवसे आपणी रीसेप्शन कमीटी तरफथी सुपरवाईझींग सेक्रेटरी मी. माणेकलाल घेलाभाईने रायसाहेबनी सामा लेवा माटे भायखले मोकलवामां आव्या हता. तेओए ट्रेन स्टेशन ऊपर आवतां रीसेप्शन कमीटी तरफथी तेमने हर्षभर्यो आवकार आप्यो हतो, तथा तेमनीसाथे ट्रेनमां बेसी अत्रेनी श्री संघे करेली व्यवस्थाथी वाकेफ कर्या हता. ट्रेन टाईमसर बोरीबंदरना स्टेशन ऊपर आवी पहोंचतां १९० वोलंटीअरो तथा सकळ संघे तेओ साहेबने हर्षनादो तथा फूलोथी वधावी लीधा हता.

राय बद्रीनाथजी बहादुरने केवुं भव्य मान आपवामां आव्युं हतुं तथा तेम करवामां लोकोमां केवो उत्साह भरेली लागणी प्रसरी रही हती, तेनुं हुं मारी कलमे वर्णन करुं ते करतां अत्रेना मानवंता "मुंबाई समाचार" पत्रना ता. १९ सप्टेंबरना अंकमां तेमनी पधरामणी अने आपवामां आवेला मान संबंधे जे हेवाल प्रसिद्ध थयो छे, ते अत्रे रजु करवा आज्ञा लईश.

"अत्रे चालु अठवाडीआनो आखेरीए मेदान मध्यना मंडपमां भरानारी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सना प्रमुख राय बहादुर बद्रीदासजी काळीकादासजी मुकीम, जेओ नामदार वाईसरॉयना झवेरी छे, तेओ कलकत्तेथी गई.काले सवारे सवा नव वागे विक्टोरिया टर्मीनस स्टेशने आवी उतर्या हता, जे प्रसंगे तेमने मान आपवा माटे कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीना तथा जैन संघना आशरे बे हजार गृहस्थो हाजर थया हता, जेओमां मेशर्स वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. फकीरचंद प्रेमचंद, गोकळभाई मुळचंद, रतनचंद खीमचंद मोतीचंद, बाबु जीवणलालजी पनालालजी, मेशर्स भोगीलाल वीरचंद दीपचंद, दलसुखभाई वाडीलाल, अमृतलाल केवळदास, धरमचंद उदेचंद, ललुभाई धरमचंद, नगीनदास कपुरचंद, मोतीचंद रुपचंद, मोहनलाल मगनभाई, कल्याणचंद सोभागचंद, माणेकलाल घेलाभाई, मोहनलाल पुंजाभाई, अमुलख खुपचंद झवेरी, अंबालाल बापुभाई, गांडमल गुमानमल, जुहारमल समीरमल, गणेशलाल सोभागमल, वालचंद कनीराम विगेरे पण हता.

राय बहादुर बद्रीदासजी स्टेशने उतरतां मि. अमरचंद पी. परमारनी सरदारी नीचे सफ समारी युनीफॉर्म ड्रेसमां ध्वजा विगेरे साथे हाजर रहेला जैन वॉलंटीयरोए जयध्वनिथी मान आप्युं हतुं, जे पछी राय बहादुर संभावित गृहस्थो साथे हसते वदने मळीने तेमने माटे तैयार राखवामां आवेली चार घोडानी गाडीमां सवार थया हता. क्रॉफर्ड मार्केटथी कापड

बजारनो रस्तो, मोतीबजार, भूलेश्वर, लालबाग विगेरे वावटा तथा मोतीनां तोरणोथी शणगारवामां आव्या हता, अने आ रस्ताओ जैन भाईओथी चीकार भराई गया हता.

विक्टोरिया टर्मीनस स्टेशनथी नीकळेला सरघसना प्रारंभमां वोलंटीयर फोर्सना प्रमुख तथा सेक्रेटरीनी गाडी पछवाडे चार घोडानी गाडीमां कॉन्फरन्सना प्रमुख राय बहादुर बद्रीदासजी मुंबईना संघपति शेठ रतनचंद खीमचंद मोतीचंद तथा चीफ सेक्रेटरी मि. फकीरचंद प्रेमचंद हता. ते पछीनी गाडीमां कॉन्फरन्सनी रीसेपूशन कमीटीना प्रमुख मि. वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. राय साहेबना वडील पुत्र राय कुमारसिंगजी, ग्वालियरवाळा शेठ नथमलजी तथा लश्करवाळा शेठ कुशळचंदजी हता अने ते पछीनी गाडीमां बाबु पनालालजीना चिरंजीवीओ साथे राय साहेबना बीजा पुत्र राजकुमारसिंगजी हता, अने तेनी पछवाडे बीजा जैन आगेवानोनी संख्याबंध गाडीओ हती.

चंपागली पासे राय बहादुरनी गाडी आवी पहोंचतां श्री शुभेच्छक जैन मित्रमंडळना सभासदो तरफथी फूलना हार तथा तोरा आपवामां आव्या हता. त्यांथी आगळ वधतां जैन मित्रसमाजना सभासदो तरफथी फूलना हार तथा तोरा अर्पण करवामां आव्या हता, अने झवेरी बजारमां झवेरीओ तरफथी फूलना हार तथा तोरा भेट करवामां आव्या हता तथा हाजर रहेलां बॅन्डोए सलामी आपी हती. झवेरी बजारमां जैन वोलंटीयरो हारबंध पोताना युनीफोर्म ड्रेसमां उभा रह्या हता अने ते रस्ता उपर जैन मित्रसमाज तरफथी **बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनो विजय, राय बद्रीदासजी बहादुरने मित्रसमाजनुं अभिनंदन,** शुभेच्छक मित्रमंडळ तरफथी **वेल्कम, स्टार ऑफ जैनीझम, भले पधार्या,** एवां लाल तोरणो टांगवामां आव्यां हतां.

झवेरी बजारमांथी सरघस पसार थईने माधवबाग सामेना शेठ मुळजीभाईवाळा बंगलामां गयुं हतुं, ज्यां राय बहादुरनो उतारो राखवामां आव्यो हतो. आ बंगलामां राय बहादुरने मान आपवा माटे मेशर्स त्रिभोवनदास वरजीवनदास माधवदास, मोतीचंद हरखचंद, उतारा कमीटीना प्रमुख शेठ कल्याणचंद सोभागचद अने सेक्रेटरी अमृतलाल केवळदास हाजर रह्या हता.

राय बहादुरे पोतानी बेठक लीधा पछी मी. अमरचंद पी. परमारे राय बहादुरनी पधरामणीथी मुंबईना जैन संघमां फेलाएली खुशाली तथा तेमणे जैन तीर्थोनी, पोतानी वृद्धावस्था होवा छतां बजावेली किमती सेवा माटे विवेचन कर्युं हतुं. अने धर्मना अधिष्टायक देव, तेमने वधारे रिद्धि सिद्धि अने लांबुं आयुष्य आपे, एवी प्रार्थना करी हती. राय बहादुर बद्रीदासजीए उत्तर आपतां जणाव्युं हतुं के मुंबईना श्री संघे मोटुं मान मने आपेलुं छे ते माटे उपकार मानुं छुं. अने हिंद मध्येनो मोटो संघ जे रीते जयवंतो वर्तेछे अने धर्मनी विजय ध्वजा फरकावी रह्योछे, ते काम सदाने माटे कायम रहे एवुं अंतःकरणथी इच्छुं छुं."

मी. गुलाबचंद ढढ्ढानी पधरामणी.

आ रीते प्रमुख साहेबनी पधरामणी थया पछी कॉन्फरन्सना स्थापक अने जनरल सेक्रेटरी मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा, फलोदी तथा पंजाब तरफथी लगभग १५० गृहस्थो अने स्त्रीओ साथे आवी पहोंच्या हता. तेओ प्रातःकाळनी पेसेंजर ट्रेनमां पधारनार होवाथी, अगरजो ते वखत अगाउ भरेलो हतो

तेम छतां लोकोमां एटलो उत्साह फेलाई रह्यो हतो के, तेमने पण प्रमुख साहेबने आपवामां आवेला मानने धोरणे भव्यमान आपवामां आव्युं हतुं. तेमनी सामे स्त्रीवर्ग माटे पडदावाळी गाडीओ मोटी संख्यामां मोकली आपी हती, अने तमाम वोलंटीयरो हाजर रह्या हता जेओए अथाग श्रम लीधो हतो. कामकाजने माटे सवड पडे तेथी तेमनो उतारो शराफ बजारमां झवेरी धरमचंद उदेचंदने त्यां राखवामां आव्यो हतो.

कॉन्फरन्सना मंडपनी भव्यता.

कॉन्फरन्सनो मंडप बांधता पहेलां घणाओना मनमां एम हतुं के मंडपनो घणो भाग फाजल पडशे, त्यारे केटलाक ते पुरतो नहीं थाय एम पण धारता हता. वरसादनुं जोर अने तेथी पडती अगवडताथी मंडप सारो नहीं थाय एम घणाने कहेवानुं कारण मळ्युं हतुं. वरसादने लीधे मंडप उपरना छाजमांथी प्रथम पाणी पडवाथी बनती ताकीदे तेने वोटरप्रुफ बनाववामां मंडप कमीटीए खेरखरी काळजी बतावी हती, अने मंडप एवो तो भव्य अने देखावदार बनाव्यो के कॉन्फरन्सनुं कामकाज जोवा माटे लोकोमां बहुज उत्साह उत्पन्न थयो अने वीझीटरो (प्रेक्षक)नी टीकीटो के जेनो भाव रुपीया त्रण राखवामां आव्यो हतो ते सपाटाबंध खपी जतां लोको एक एक टीकीटना रु. १० सुद्धां आपवाने तैयार थया हता; अने स्त्रीवर्ग माटे एलायदी राखवामां आवेली जगा माटेनी टीकीटो तो शोधी पण मळी शकती न होती. कॉन्फरन्सना मंडपनी भव्यता संबंधे मारी कलमे लख्या करतां कॉन्फरन्सना कार्यमां उत्साहपूर्वक भाग लेनार एक बंधुए तेनुं जे वर्णन मारा उपर लखी मोकलाव्युं छे, ते तेमनाज शब्दोमां अत्रे उतारी लेवानी हुं रजा लउंछुं.

" अखिल भारतवर्षमां जाणे लक्ष्मीने रहेवानुं निवासस्थान होय, व्यापारनुं घर होय, वैभवनुं मुख्य मथक होय अने जगत्‌ना लोकना प्रदर्शननो सभा मंडप होय, एवी मुंबई पुरी जेने इंग्रेजी भाषामां बॉम्बे कहेछे तेनी रचना खरेज अलौकिक छे.

आ दुनीआना तमाम लोको पोत पोताना धर्मनी क्रिया निर्विघ्नपणे करे तेने सारू दरेक धर्मना धर्मस्थानकोना धर्म ध्वज चारे तरफ फरकी रह्या छे.

आर्यावर्तना पश्चिम किनारा उपर आवेली आ अनुपम नगरीमां जीनेश्वर भगवानना मोटां दश चैत्यो दशे दिशामांथी जाणे जनसमुहने आकर्षी मोक्षने रस्ते पाडतां होय तेम पोतामां रहेली जीनेश्वरना जेवी जीन प्रतिमाओथी लोकोने शांत रसमां निमग्न करतां हतां. आवां रमणीय अने भव्य चैत्योथी नगरनी शोभामां अतिशय वधारो थयो हतो.

आ प्रवृत्ति स्थानमां पहेलां जनसमुहने निवृत्तिमार्गनो उपदेश करवा आ अवसरे शेठ मोतीशाना बनावेला लालबागना उपाश्रयमां मुनिमहाराज मोहन मुनिजी आदि मुनिओ पधारी, आ नगरीमांथी कोई जीनाज्ञा पाळनार अधोगतिमां न जाय तेने माटे उपदेशरुप आश्रय आपवानो प्रतिदिन प्रातःकाळे प्रयत्न करता हता.

आ मुनि महाराजोनां व्याख्यान समये उपदेशामृतनुं पान करनार श्राद्ध समुहथी आ नगरी जाणे प्रातःकाळे शांत रसमय होय, एम लालबाग आगळ उभा रही जोनारने स्पष्ट मालूम पडतुं.

सम्यग्दर्शन ज्ञान चारित्राणी मोक्षमार्गः—आ तत्वार्थ सूत्रना भावने अनुसारे मंडपमां प्रवेश करवानां त्रणद्वारो राखवामां आव्यां हतां. आ मंडपनां त्रण द्वारोमां आजुबाजुनां

बे द्वार न्हानां हतां, अने वचलुं द्वार मोटुं हतुं, तेथी जोके दर्शनज्ञान अने चारित्रमां ज्ञाननुं द्वार मुख्य हतुं तोपण त्रणेनुं आराधन करनार मोक्षमार्ग मेळवेछे, एम व्यंग्यार्थ सुचवी जाणे ज्ञाननुं विशेष प्रकारे आराधन करवानी सज्जनोने सुचना करतुं मंडपनुं मध्यद्वार मंडपनी शोभामां विशेष वधारो करतुं हतुं.

जीनेश्वर भगवान विचरे ते वखते धर्मचक्र माफक वृतपणाने सुचवनारा देव प्रतिहार्यो होय छे तेम भगवाननी आज्ञाना माननार भारतवर्षना श्री संघनो विजय सुचवनार अनेक ध्वजा पताका मंडपने मुख्य दरवाजे बांधवामां आव्यां हतां.

मंडपद्वारमां प्रवेश करी जमणी तरफ नजर करतां " हवे प्राणीना शरीरमांथी बनता पदार्थो न वापरो अने दयामय ध्वज फरकावी अनेक प्रकारे जीवनी रक्षा करो अने एवुं प्रेक्षकने साक्षात् कहेतुं होय तेम, प्राणीना शरीरजन्य पदार्थने बदले वनस्पतिजन्य पदार्थोना प्रदर्शननो एक स्टॉल उभो करवामां आव्यो हतो.

जुदा जुदा स्टॉलो.

आ स्टॉलमां युरोपथी आवता अनेक प्राणीनी हिंसा करी मेळवेली चरबीना साबुओने बदले वनस्पति तेलथी मि. वनमाळीदास लाधाभाइना बनावेला सुशोभित डब्बामां गोटवेला साबुओ, जाणे प्रेक्षकोने अस्पर्शनीय साबु नहि वापरतां आवा शुद्ध साबु वापरवा उपदेश करता होय तेम जणातुं हतुं. वळी चरबीथी बनती मीणबत्तीने बदले गुर्जेश्वरे पोताना राज्यमां वापरवा मंजुर करेली अमदावादवाळा (हाल मुंबई, तारदेव ज्युबीली बाग) मि. मोतीलाल कशळचंद शाहनी बनावेली मीणबत्तीओ नजरे पडती हती. ते शिवाय प्राणीजन्य दवाओ अने रंगोना जेवाज देखाव अने गुणवाळा अनेक पदार्थो आ स्टॉलनी शोभामां वधारो करता हता. विद्याकळा अने नवी शोधोथी जीवदयाना काममां कंई पण परिश्रम विना केवी मदद मळे छे, ते साबीत करी आ स्टॉल जैनोने नवी शोधो करवा उश्केरणी करतो हतो.

आ प्रदर्शननो स्टॉल मुकी आगळ चालतां जमणी बाजुए कन्याकुमारीथी बद्रीकेदारनाथ सुधी अने करांचीथी कलकत्ता अने ब्रह्मदेश सुधी जीनाज्ञा प्रवर्तावनार अने जैनोनी स्थीति, मुनीमहाराजोना विहार अने एवी अनेक धर्म चर्चा साथे मुलक मुलकनी खबरो प्रसिद्ध करनार, अमदावादथी खास कॉन्फरन्स माटे अत्रे आवेला 'जैन' पत्रनी ऑफिस नजरे पडती हती. आ जैन पत्रमां कॉन्फरन्सनो तमाम हेवाल प्रगट थयो हतो.

त्यांथी आगळ चालतां श्री मांगरोळ जैन सभामां वेचावा आवेलां रसालंकारयुक्त महापुरुषोनां चरित्र, तेमज जैन शासनना मुख्य आधाररूप द्रव्यानुयोग, गणितानुयोग अने चर्णकर्णानुयोग अने कथानुयोगनां पुस्तकोनो समुह नजरे पडतो हतो. जोके ते देखावमां म्होटो हतो, तोपण तेमांनी जातवार चोपडीओनो विचार करतां हजु जैनो केळवणीनी बाबतमां, तेमज पोताना आचार्योना बनावेला ग्रंथोमांथी एक शतांश पण बहार पाडी शक्या नथी, तेवुं जणावी ते कार्यमां प्रवृत्ति करवानो बोध करतुं गरीब स्थीतिनुं मांगरोळ जैनसभानुं पुस्तकोनुं खातुं प्रेक्षकोनुं ध्यान खेंचतुं हतुं.

त्यांथी आगळ चालतां मेशर्स घडीआळीब्रधर्सो तरफथी "जैन धर्मनी प्राचीनता" वगेरे पुस्तको वेचवानो स्टॉल हतो. तेनी पासेज एक भव्यस्टॉलमां मुनिमहाराज आत्मारामजीना बनावेला तत्वनिर्णयप्रासाद ग्रंथो, तेमज मुनिमहाराजोना अने आगेवान शेठीआओना उमदा फोटो-

आफो वेचवानी गोठवण मी. परमारे करी हती. बीजी कॉन्फरन्स प्रमुख राय बद्रीदासजी अने रीसेप्शन कमीटीना चेरमेन शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. पहेली कॉन्फरन्सना प्रमुख जोधपुरना मुताजी बखतावरमलजी कॉन्फरन्सने जन्म आपनार मी. गुलाबचंद ढड्ढा एम. ए. ना फोटोग्राफो ग्रूपमां गोठवी तथा तेनी साथेज तेओना जन्म चरित्रो मी. परमारे मेळवी छापीने ते दिवसना मुंबई समाचारमां प्रगट कराव्यां हतां. तेमज जाडा कागळपर ए फोटा अने चरित्रो छापी अडधे आने वेचवा मुक्यां हतां के जेनी हजारो न खपी गई हती. वळी एज स्टॉलमां कॉन्फरन्सना कामकाजनो तेज दिवसनो हेवाल मानवंता मुंबई समाचारपत्रे सांजना पांच वाग्या पहेलां अनेक मुश्केलीओमां छापी वधारा रुपे प्रगट करतुं हतुं ते पत्र एक एक पैसे वेचातुं हतुं ते खरीदवानी लोकोनी धमाल अने गीरदीनो पार न होतो. जाणे श्रम रणमांथी विजय करी पाछा फरता योद्धाओ आसाएशले तेम केसरीआ रंगमां सज थएला वोलंटीयरोने आराम लेवानो पण एज स्टॉल हतो.

ए स्टोलनी पासे एक विशाळ ऑफीस इंटेलीजन्स हेल्थ एंड वोलंटीयरथी कमीटीनी हती तेना उपर जातजातनां पाटीयांओ लटकी रह्यां हतां. जेवां के इंटेलीजंस ऑफीस, मेडीकल ऑफीसरो. खबर माटे अहीं पुछवुं, पोस्टनापत्रो, वॉलंटीयरोना सेक्रेटरी, चेरमेन विगेरे; वळी जुदी जुदी कमीटीना फळना नमुना अने टीकीटोना नमुना पण अत्रे टांगवामां आव्या हता. नोटी-सोनी जाहेरखबर बतावनारुं बोर्ड पण अत्रे जणातुं हतुं. अजाण्या माणसोने कोईपण जातनी खबर अत्रेथीज आपवामां आवती हती.

आगळ चालतां स्वामीभाईओनी भक्ति करवामां निमग्न थयेला महाशयोने क्षुधा, तृषा तथा थाक निवृत्त करवा माटे एक जनरल ऑफीस राखवामां आवी हती. त्यार पछी खास मंडप कमीटीना कारभारीओ माटे गालीचा कबाट विगेरेथी सुशोभित करेली एक भभकादार ऑफीस नजरे पडती हती.

ते पछी चीफ सेक्रेटरीनी ऑफीस राखेली हती. अने ते पछी ध्वजापताका अने खुरसी, टेबल, कबाट विगेरेथी दीपायमान करेली श्वेत अंतरपटवाळी अने जेनो नीचेनो भाग अंदर बेसनारना चरणमां उष्णता आपे तेवा ऊनना गालीचाथी आच्छादन करायेली प्रमुख साहेबनी ऑफीस प्रेक्षकोना मननुं आकर्षण करती हती.

हवे त्रण द्वारमांथी पेसतां डाबी बाजुए नजर करीए. द्वारमां पेसतां डाबी बाजुए तांबुल विक्रिय करनारनी एक सुशोभित दुकान राखवामां आवी हती.

आगळ चालतां मंडपमां बीराजेला गृहस्थोने माटे नास्ता विगेरेनी सगवड माटे मीठाई, भजीआं, पुरी विगेरेनी बे दुकानोनी गोठवण करवामां आवी हती.

तेनी बाजुमां टीकीट ऑफीस राखवामां आवी हती.

आ टीकीट ऑफीसनी साथे केटलाएक ब्राह्मणो अति विशाळ ठंडा जळ पात्रोमां राखेला गरम तेमज थंडा पाणीथी, वगर पैसे सभाजनोनी सेवा बजावता नजरे पडता हता.

आ जगानी बाजुमां एक विशाळ गृह आवेलुं हतुं, जेनी अंदर चाह, कॉफी, दुध, आईसक्रीम विगेरे तैयार राखवामां आवेलां हतां, आ विश्रांतिगृह एटलुं तो मोटुं हतुं के तेमां एकी वखते सेंकडो माणस बेसी शकतां.

आ स्थान पछी व्याख्यान श्रवण करनार भगिनीओ माटे एक खानगी ओरडो (जेने इंग्रेजीमां लेडीझ चेंबर कहे छे ते) बनावेलो नजरे पडतो. आप्रमाणे मंडपनी बहारनी व्यवस्था राखवामां आवी हती, एटले के जेम कल्पवृक्ष पासे याचना करनार इच्छित वस्तुओ मेळवी शके छे तेमज आ महा सभास्थाननी बहार इच्छा करतांज दरेक वस्तु मळी शके तेम हतुं.

मुख्य मंडपनी अंदर प्रवेश करवाने दश द्वारो राखवामां आव्यां हतां अने तेमांना दरेक द्वारपर स्वामीभाईओनी भक्ति करवाने तैयार थयेला वोलंटीयरोमांथी बे बे मजबूत वोलंटीयरो राखवामां आव्या हता. आ वोलंटीयरोनुं गौरव साचववा अने तेमनी आज्ञानुसार वर्तवामां कंई विघ्न उत्पन्न न थाय तेने माटे एकेक अंगरक्षको राखवामां आव्या हता.

मुळ द्वारउपर मंडप कमीटीना सभासदो पैकी केटलाएक माणसो पधारनार गृहस्थोने सन्मान आपवा उभा रहेता हता. मंडपमां प्रवेश करतां प्रेक्षकोने अलौकिक भास थयो हतो.

मंडपनी तमाम रंगभूमि रंगबेरंगी उनना गालीचाथी आच्छादित करवामां आवी हती. मूळद्वारमां प्रवेश करतांज बन्ने बाजुए बीजा वर्गना प्रेक्षकोनी बेठको क्रमवार गोठववामां आवी हती. आ बेठकोनी वच्चे श्वेतवस्त्रना अंतरपट राखवामां आव्या हता.

आगळ चालतां पहेला वर्गना प्रेक्षकोनी पुष्कळ बेठको क्रमवार गोठवेली हती. हवे तुरतज वक्ताओने माटे तैयार करेलो रंगबेरंगी गालीचाथी सुशोभित करेलो मंचक (प्लॅटफॉर्म) नजरे पडतो. आ ठेकाणेथी मंडपनी भव्यता विशेष लागती हती, तेनी डाबी अने जमणी बाजुए अर्धचंद्राकारमां बहारगामथी पधारेला प्रतिनिधीओ माटे आसनो गोठववामां आव्यां हतां. जमणी बाजुए सुरत मुंबई तथा दक्षिणथी आवेला प्रतिनिधीओ माटेनी बेठको दर्शावतां बोर्डो नजरे पडतां हतां अने डाबी बाजुए गुजरात, पंजाब, काठीआवाड विगेरे स्थळोना प्रतिनिधीओ माटे आसन गोठवेलां हतां. आ प्रतिनिधीओनी बेठकोनी आगळ भारतवर्षना सकळ संघनी भक्ति करनार स्वागत कमीटीना मेम्बरोनी बेठक हती. त्यार पछी मुख्य मंचक ऊपर जवाना बे रस्ता हता. मुख्य मंचकनी पासेज वर्तमानपत्रोना प्रतिनिधीओने बेसवानुं स्थान निर्माण करवामां आव्युं हतुं. आ तमाम प्रतिनिधीओनी आगळ श्वेत वस्त्राच्छादित टेबलो हतां अने तेनी सामे कॉन्फरन्सनो क्लार्क वर्ग आज्ञा थतां तत्क्षण अमल करतो हतो. आ मूळ मंचक ऊपर मखमल विगेरे सुंदर वस्त्रोथी जडेली आशरे २०० खुरशीओ हती, जेना ऊपर विराजनार गृहस्थोना नामनी चीठीओ चोंटाडेली हती. आ बेठकोनी मध्यमां सोनेरी रंगनी प्रमुख साहेबनी बेठक हती. तेनी दक्षिण दिशाए संघपति शेठ. रतनचंद खीमचंदनुं आसन हतुं. तेनी बाजुमां राय कुमारसिंहजी तथा अमदावादवाळा शेठ चीमनभाई लालभाई विगेरे शेठीआओनी बेठको हती. प्रमुख साहेबनी आगळ किंमती जरीकामथी अलंकृत आच्छादन करेलुं टेबल हतुं. तेनी बंने बाजुओपर जनरल सेक्रेटरीओ मी. ढड्ढा अने शेठ लालभाईनी बेठको हती. मुख्य मंचक ऊपर चढवाने गालीचाथी जडेली बे नानी निसरणीओ हती. अने मंचकनी डाबी बाजुए नजर करतां भगवाने पुरुषो समजी मानेली आशरे २५० श्राविकाओने विराजवानो चढउतर पगथीआंवाळो मंचक हतो, अने तेनी आसपास जाळीना कपडानो पडदो नांख्यो हतो. आ मंचकनी वच्चे प्रवेश मार्ग हतो.

जमणी बाजुए वोलंटीयरोनी बेठक हती. तेमने बेसवानो वखत नहीं मळतो अने तेओ केसरीया फेंटाथी शोभता हता. तेमनी पासे ग्रेज्युएटोनी बेठक हती. वळी यति महाराजो माटे पण सुंदर बेठक बनावी हती.

तमाम स्तंभो, रंगबेरंगी कपडाथी सुशोभित करेला झुमरोथी शोभिता कटिसन लेम्प, कपडानां फूलोनी टोकरीओ अने आ भव्य मंडप प्रेक्षकोना मनने आनंद आपतो हतो. रंगबेरंगी पाघडीओ अने फरकता वावटाओ अजब चित्र रजु करतां हतां. मंडपमां पधारेला ग्रहस्थोने केटलो उत्साह हतो ते आ कॉन्फरन्सनी प्रॉसीडींग बुक उपरथी सहज ध्यानमां आवशे के वगर मागे आसरे रु. १२५००० नी रकम भराई गई हती. आटलुं जणावी हुं मंडपनुं वर्णन समाप्त करूं छुं.

तमाम कोमना प्रतिष्ठित आगेवानोनी हाजरी.

जुदी जुदी कोमना आगेवानो अने सरकारी ओद्देदारोने "कॉम्प्लीमेंटरी" टीकीटो मोकली आमंत्रण करवामां आव्या हता. हिंदु, अंग्रेज, पारसी, महोमेडन जेपानीझ वगेरे कोमना प्रतिष्ठित गृहस्थो, देशी राजाओ, अने मोटा सरकारी अमलदारोए जुदे जुदे वखते हाजरी आपी आ कॉन्फरन्स प्रत्ये पोतानी दिलसोजी अने एकसंपी जाहेर करी हती.

विक्टोरिया अंधशाळा अने लेडी नॉर्थकोट ऑर्फनेज

चोथे दिवसे जीवदयानां भाषणो थयां हतां. वळी मि. जहांगीरजी बमनजी दिनशाजी पीटीटनी देखरेख नीचे चालती विक्टोरिया अंधशाळाना आंधळा विद्यार्थीओए आवी वांचन, सीवण वगेरेना कामो करी बतावी कॉन्फरन्सने हेरत कर्या हता. लेडी नॉर्थकोट ऑर्फनेजनां बाळको अने बाळकीओए पण ए ऑर्फनेजना पिता मि. रतनसी मुळजी जे. पी. नी साथे आवी प्रेक्षकोनुं दिल आकर्षित कर्युं हतुं.

फोटोग्राफो.

महाराणीना फोटोग्राफर राजा दीनदयाळ एन्ड सन्स, रोयल फोटोग्राफीक कंपनी, दिल्ही अने भावनगरना फोटोग्राफरो वगेरेए जुदा जुदा भागोमांथी पधारेला डेलीगेटोना सर्कलवार तथा जुदी जुदी कमीटीओना फोटोग्राफो लीधा हता. आ फोटोग्राफोनी विगत सांकळीआ परथी मालुम पडशे.

भोजननी भक्ति करनारा गृहस्थो.

डेलीगेटो अने खास विझीटरो माटे पाछळथी एवो ठराव करवामां आव्यो हतो के अमुक गृहस्थो तरफथी जमणनुं नोतरुं कबूल न राखतां, तमाम दिवसोए जुदा जुदा उतारानां रसोडांमां डेलीगेटोना देशनी रीतभात प्रमाणेज जमणो करवां अने तेनो तमाम खर्च अत्रेना उदार गृहस्थोए आपवा कबूल करी स्वामीभक्ति करी हती, तेओनां मुबारक नामो भोजन कमीटीना रिपोर्ट उपरथी मालुम पडशे. (पुरवणी ए).

खास रिफ्रेशमेंट.

ता. १९ मीने दिवसे कॉन्फरन्सना मंडपनी बहार बपोरना आशरे त्रणनी वखते पाटणना शेठ पुनमचंद करमचंद कोटावाळाए डेलीगेटो अने विझीटरोने चाहा, कॉफी, आईसक्रीम, मिठाई वगेरे जमाडी परोणागत करी हती, तेमनो आ तके उपकार मानुं छुं.

सब कमीटीना रिपोर्टो. जुदी जुदी सबकमीटीओना विस्तारपूर्वक रिपोर्टोनी पुरवणी सांकळिया उपरथी मालुम पडशे.

रीपोर्टरो मुंबई-समाचार. जैन कॉन्फरन्सना कार्यनो रीपोर्ट जुदा जुदा २४ न्युसपेपरवाळाओना रीपोर्टरोए आवी मंडपमां लीधो हतो, अने ते अत्रेनां तथा देशावरनां पत्रोमां प्रगट थतो हतो. मुंबईना प्रसिद्ध रोजींदां पत्र मुंबई समाचारे वधाराओ बहार पाडी तेज दिवसना रिपोर्ट सांजना सभा उठता पहेलां प्रसिद्ध कर्या हता. ते माटे तथा जैन खबरो माटे खास कोलमो खोलवा माटे, ते पत्रना मालीक अने एडीटरनो खास उपकार माननारो पत्र लखवामां आव्यो हतो.

ऑनररी डॉक्टरो. कोईपण डेलीगेट या वीझीटरने कंईपण शारीरिक विघ्न नडयुं नहोतुं. आ प्रसंगे ऑनररी डॉकटरोए सारी मदत करी हती. डॉकटर नगीनदास माणेकलाल मोटो वखत दरदीओनी सारवारमां रोकायला रही, पोताना दवाखानामांथी मफत दवा आपता हता, तेओना उपकार माननारा पत्रो लखवामां आव्या हता; वळी आ तके फरी उपकार मानुं छुं. डॉकटर नगीनदासने तेमणे बजावेली सेवामाटे मुंबईना झवेरी नगीनदास कपूरचंदे हीरानी किंमती वींटी प्रमुख साहेबने हाथे कॉन्फरन्सना मंडपमां भेट आपी हती.

वोलंटीयरो. १८९ वोलंटीयरो अने तेमना सुप्रींटेन्डंटो वगेरेए अथाग महेनत करी जैन नामने दीपाव्युं हतुं तेओनो उपकार माननारो खास ठराव करवामां आव्यो हतो, अने तेओने कच्छी दशा ओसवाळ ज्ञाति तरफथी चांदो तथा रिसेप्शन कमीटी तरफथी सर्टीफीकेटो आपवानो ठराव थयो हतो.

ऑनररी एन्जीनीयर. मुंबई इलाकाना माजी एक्झीक्युटीव एन्जीनीयर मी. खंडुभाई गुलाबभाई देसाई एल. सी. ई. तथा तेमना पुत्र मी. बळवंतराय बी. एस. सी. एल. एल. बी. ए आ कॉन्फरन्सनो उमदा प्लान बनाववामां तथा तेनी देखरेख राखवामां कंईपण लवाजम लीधा वगर पूरा उत्साहथी मदद आपी हती. आ गृहस्थोनो आ तके उपकार मानुं छुं. कॉन्फरन्सना कार्य वखते ए गृहस्थोए बजावेली सेवाना किंचित् बदला तरीके अने तेमनी स्तुतिपात्र महेनतनी यादगीरी तरीके चांदीनो एक उमदा टीसेट भेट आपी जाहेर उपकार मानवामां आव्यो हतो.

रिसेप्शन कमीटीनो उपकार. रिसेप्शन कमीटीनो आ तके हुं खास उपकार मानुं छुं. कारणेथी ते कमीटीमांथीज बनेली जुदी जुदी सबकमीटीओए मने खरेखरी किंमती मदद आपी हती. ए कमीटीओना सेक्रेटरीओ मारा हाथपग हता. तेओनी मदद वगर हुं कशुं करी शक्यो होत नहीं. आ तके ए तमाम सेक्रेटरीओ उपरांत प्रमुखो तथा बीजा सर्वे गृहस्थो के जेओए मने खरेखरी मदद करी हती. तेओनो अंतःकरणपूर्वक उपकार मानी आ रीपोर्ट समाप्त करुं छुं, अने मारी जे जे भूलो थई होय ते माटे सर्वेनी क्षमा चाहुं छुं.

फकीरचंद प्रेमचंद,

चीफ सेक्रेटरी.

पुरवणी (अ).

श्रीमुंबईमां भरायेली बीजी श्री जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स वखते नीमवामां आवेली रीसेप्शन (स्वागत) कमीटीना सभासदो अने तेना ओद्धेदारोनां नामोनुं लीष्ट.

(आ कमीटीने जुदी जुदी सबकमीटीओमां वहेंची नांखवामां आवेली, ते प्रमाणे सबकमीटीओवार तेनां नामो आपेलां छे, एटले सघळी सबकमीटीओ मळीने आखी रीसेप्शन कमीटी थाय छे.)

ओद्धेदारो.

शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. जे. पी. — **प्रमुख.**

,, गणेशमल सोभागमल. — **उपप्रमुख.**

,, गुलाबचंद मोतीचंद दमणीया. बी. ए. एल. एल. बी. सोलीसीटर. ,,

,, गोकळभाई मुळचंद. ,,

,, जेठाभाई नरशी. ,,

,, देवराज टोकरशी. ,,

,, नगीनदास झवेरचंद. ,,

,, नेमचंद मेळापचंद. ,,

,, प्रेमचंद रायचंद. ,,

,, भीमाजी मोतीजी. ,,

,, मोतीचंद देवचंद. ,,

,, रतनजी जेचंद. ,,

,, रतनचंद खीमचंद मोतीचंद. ,,

,, लल्लुभाई धरमचंद. ,,

रा. सा. वसनजी त्रीकमजी. ,,

रा. सा. हीराचंद मोतीचंद.

खजानची.

शेठ माणेकलाल घेलाभाई.

जनरल सुपरवाईझर.

,, फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी.

चीफ सेक्रेटरी.

ईन्टेलीजन्स, हेल्थ अने वॉलंटियर कमीटी.

—०ः०ः०—

शेठ अंबालाल बापुभाई

प्रमुख.

,, अनोपचंद मेळापचंद बी. ए.
,, उमेदलाल वाघजी
,, उत्तमचंद बालचंद
,, केशवलाल मोहनलाल
,, केशवलाल लल्लुभाई
,, चुनीलाल लहेरचंद
,, जगाभाई भोगीलाल
,, जगाभाई मगनलाल
,, जेसींगभाई साराभाई
,, झवेरलाल माणेकचंद
,, डाह्याभाई मुळचंद
,, दलपतभाई प्रेमचंद
,, दुलभ हरखचंद
,, देवचंद भगवानजी
,, धीरजलाल सरुपचंद
,, नानजीभाई जेठा
,, पानाचंद खुशाल
,, पोपटलाल लल्लुभाई
,, पोपटलाल त्रीकमलाल
,, प्रभुलाल डाह्याभाई
,, पुनशी हीरजी मैशरी
,, फकीरभाई प्रतापचंद
,, फुलचंद वेलजी
,, भोळाभाई जेशंगभाई
,, भोगीलाल सांकळचंद
,, माणेकचंद हंसराज
,, मुळचंद आशाराम
,, वीरजी केशवजी
,, वेलजी आणंदजी
,, हरगोवन उत्तमचंद

शेठ हीरालाल डाह्याभाई
,, हीरालाल वसनजी
,, साराभाई दलसुखभाई
मी. अमरचंद पी. परमार

सेक्रेटरी.

उतारा कमीटी.

शेठ कल्याणचंद सोभागचंद

प्रमुख.

,, अमृतलाल मोहनलाल
,, ककलभाई भाणजी
,, कल्याणजी खुशाल
,, कस्तुरभाई अमरचंद
,, चांपशीभाई परबत
,, जेवतभाई जेठा
,, जेशंगभाई झवेरचंद
,, नागजी मोतीचंद
,, भोगीलाल वीरचंद
,, बालचंद इंद्रशा
,, बालाभाई जेचंद
,, मणीलाल लहेरचंद
,, माणेकजी जेठाभाई वर्धमान
,, मुळजी नरशी केशवजी
,, मोतीचंद हरखचंद
,, रुपचंद रंगीलदास
,, वाडीलाल सांकळचंद वहोरा
,, अम्रतलाल केवळदास

सेक्रेटरी.

कॉरसपॉन्डन्स कमीटी.

शेठ लखमसी हीरजी बी. ए. एल. एल.बी.

प्रमुख

,, अमुलख छोगमल
,, खीमजी हीरजी कायाणी
,, चंदुलाल बालाभाई नानावटी बी. ए.

शेठ जेठाभाई आणंदजी
,, झवेरचंद कल्याणजी
,, टोकरसी नेणसी
,, दुर्लभ कल्याण
,, धनजी चत्रभुज
,, प्रभुलाल मंछाचंद
,, फतेचंद कर्पूरचंद लालन
,, भोळाभाई छगनलाल
,, मकनजी जुठा
,, मनसुख कीरत्चंद
,, मणीलाल मोहनलाल
,, मंगळदास छगनलाल
,, मोतीचंद गीरधर कापडीया बी. ए.
,, मोहनलाल खोडीदास
,, साकरचंद माणेकचंद घडीयाळी
,, साराभाई मगनभाई मोदी बी. ए.
,, सांकळचंद महासुखराम
,, हरखचंद रायचंद
,, हेमचंद अमरचंद
मी. मोहनलाल पुंजाभाई

सेक्रेटरी

फंड कमीटी.

शेठ अखाजी हरताजी
,, अमरचंद केसरीचंद
,, अमरचंद झवेरचंद
,, अमरचंद तलकचंद
,, अमरचंद बहेचर
,, अमीचंद पन्नालाल
,, अमुलख खुबचंद
,, अमृतलाल परशोत्तम
,, आणंदजी सवाजी
,, उत्तमचंद मुळचंद
,, उदेमलजी ढड्ढा
,, उत्तमचंद जेठमल

शेठ उमरशी नागजी
,, उमरशी रायशी
,, ओखाजी गोवाजी
,, ओतमचंद हीरजी
,, ओसाजी जेसाजी
,, ककलभाई जेशंगभाई
,, कस्तुरचंद कल्याणचंद
,, कस्तुरभाई झवेरचंद
,, कल्याणचंद नगीनदास
,, कल्याणचंद मोनजी
,, कंकुचंद मुळचंद
,, कानाजी दूलचंदजी
,, कीकाभाई प्रेमचंद
,, कूरपाळ डुंगरशी
,, कूरपाळ हरशी
,, कृष्णा रामजी
,, कृष्णाजी वीरजी
,, कृष्णाजी हकमाजी
,, केवळभाई जेचंद
,, केसरीचंद भाणाभाई
,, केसरीचंद सवाईचंद
,, केसरीमल कठर
,, केशवजी देवजी
,, केशवजी माणेकचंद
,, खुमाजी लखाजी
,, खुशालचंद प्रतापचंद
,, खेतशी खीयसी
,, गमनाजी भावाजी
,, गांडमल गुमानमल
,, गीरधर मालाजी
,, गुलाबचंद अमीचंद
,, गुलाबचंद केशवजी
,, गुलाबचंद धरमचंद
,, गुलाबचंद भोजराज
,, गुलाबचंद मलुकचंद
,, गोकळभाई दोलतराम

शेठ गोमाजी कवेदाशजी
,, गोमाजी भीमाजी
,, घेलाभाई गणेश
,, घेलाभाई उत्तमचंद
,, चंदुलाल गोकळदास जवेरी बी. ए.
,, चंदुलाल दलसुखराम
,, चत्रभुज हीराचंद
,, चुनीलाल सांकळचंद
,, चेताजी नरसिंगजी
,, छत्रपतिसिंगजी डुंगर
,, जगत्पतिसिंगजी डुंगर
,, जगाभाई छोटाभाई
,, जमनादास खीमचंद
,, जसरुप सरदारमल
,, जादवजी खोडीदास
,, जादवजी वीरजी
,, जीताजी सुरसंगजी
,, जीवनचंद बालुभाई
,, जीवनचंद धरमचंद
,, जीवणलाल पन्नालाल
,, जीवराज रतनजी दामजी
,, जुठाभाई चांपसी
,, जेठाजी भीमाजी
,, जेठाभाई दामजी
,, जेठाभाई वर्धमान
,, जेताजी लखाजी
,, जेसींगभाई फकीरचंद
,, झवेरचंद ईन्दरजी
,, टोकरशी देवशी
,, टोकरशी मुळजी
,, डाह्याभाई उत्तमचंद
,, डाह्याभाई रतनचंद
,, तलकचंद झवेरचंद
,, तलछाजी नाथाजी
,, ताराजी अखाजी

शेठ त्रीकमचंद गेवल
,, तेजपाळ जगसी
,, तेजु काया
,, दयाळदास काळीदास
,, दलीचंद भाईचंद
,, दलीचंद मेघाजी
,, दुलमलजी फुलचंदजी
,, देवचंद लालभाई
,, देवजी लालजी पुनसी
,, धरमचंद झवेरचंद
,, धरमचंद मगनलाल
,, धरमशी गोविंदजी
,, धीरजलाल पानाचंद शराफ
,, ध्रीपतसिंहजी डुंगर
,, धोलमल अमुलखचंदजी
,, नगीनदास कपुरचंदजी
,, नगीनभाई घेलाभाई
,, नगीनभाई घेलाभाई
,, नगीनभाई मंछुभाई
,, न्यालचंद मानचंद
,, न्यालचंद दयाळजी
,, नरसी तेजसी
,, नरोत्तम भाणजी
,, नरोत्तमदास जगजीवन
,, नरोत्तमदास मोतीचंद
,, नवलाजी रतनाजी
,, नाथाजी मनाजी
,, नानकचंद पूनमचंद
,, नानचद केशवजी
,, नानाभाई तकलचंद
,, नेमचंद भीमजी
,, पनाजी कलाजी
,, पनाजी प्रेमाजी
,, पनाजी भीमाजी
,, पृथ्वीराजजी जीतमल
,, प्रेमचंद केशवजी

शेठ. प्रेमचंद ओधवजी
,, पोपटभाई अमरचंद
,, पोपटभाई मावजी
,, पोमाजी खीमाजी
,, फकीरभाई घेलाभाई
,, फलाजी आणंदजी
,, फुलचंद कस्तुरचंद
,, फुलचंद मावजी
,, बालाजी कोलाजी
,, बालाभाई सांकळचंद
,, बालुभाई जीवणचंद
,, भगवानलाल पनालाल
,, भनाजी मासंगजी
,, भाईचंद कस्तुरचंद
,, भीमाजी कपुरचंदजी
,, भीमाजी पदमाजी
,, भूताजी खुशालजी
,, भोगीलाल मोहनलाल
,, मकनजी कानजी
,, मकनजी माधवजी
,, मगनभाई नगीनदास
,, मगनभाई प्रतापचंद
,, मगनलाल धरमचंद
,, मगनलाल पुरुशोत्तम
,, मणीलाल छगनभाई
,, मनसुख लल्लुभाई
,, मनसुखलाल कचराभाई
,, मानचंद लालभाई
,, मानाजी हेमजी
,, मासाजी फताजी
,, महासुखलाल परमानंददास
,, मुकुन्दचंदजी बालीआ
,, मेघजी जगजीवन
,, मेधाजी दरजानु
,, मेधाजी मोतीजी
,, मोतीचंद खूबचंद

शेठ मोतीचंद सरुपचंद
,, मोहनलाल मगनभाई
,, रतनलाल चुनीलाल
,, रतनलाल मगनलाल
,, रतनशी देवशी
,, रवचंद उजमचंद
,, रवजी गांगजी नेणशी
,, रामचंद नथमलजी
,, रामचंद वीरचंदजी
,, रायचंद केसरीचंद
,, रायचंद खुशालचंद
,, रायचंद नानचंदजी
,, रायशी अमरचंद
,, रुपाजी शोभाजी
,, लखमीचंद पीतांबरदास
,, लखमीचंद माणेकचंद
,, लखमीचंदजी रामचंदजी
,, लल्लुभाई गुलाबचंद
,, लल्लुभाई नथुभाई
,, लल्लजी पुनसी
,, लालाभाई हजारीमल दील्हीवाळा
,, लालभाई त्रीकमलाल वाडीलाल
,, वल्लभदास ऊत्तमचंद
,, वाडीलाल दलसुख
,, वालजी रणछोड
,, वेलजी गोबर
,, सखराज भाला
,, सरदारमल मोकमदास
,, सवचंद प्रेमजी
,, सांकळचंद नवलचंद
,, साराभाई वाडीलाल
,, शांमजी जीवराज
,, शामजी ठाकरशी
,, सिद्धकरण रावनमल
,, सवाईचंद जीवणचंद

शेठ सूरजमल भोजुभाई बी. ए.
,, सोभाग्यचंद कपुरचंद
,, सोभाग्यचंद तलकचंद
,, सोमचंद धारशी.
,, हकमाजी लालाजी
,, हकमचंद नथुभाई
,, हटाजी चेखाजी
,, हटाजी लखमीचंद
,, हरकीसनदास रामजी माधवजी
,, हरखचंद वर्धमान
,, हरजीवन राघवजी
,, हरीभाई अमीचंद
,, हरीचंद मीठा.
,, हंसराज लालजी
,, हाथीभाई मगनलाल
,, हिन्दुजी अमरीगंजी
,, हीरजी घेलाभाई
,, हीरजी धारशी
,, हीराचंद खुशाल
,, हीराभाई घेलाभाई
,, हीराभाई नेमचंद
,, हीराभाई मनसुख
,, हीराभाई बापुभाई
,, हेमचंद मोतीचंद
,, हेमाजी हकमीचंदजी
,, त्रीभोवनदास भाणजी

सेक्रेटरी.

भोजन कमीटी.

शेठ बालचंद कनीराम

प्रमुख.

,, कस्तुरभाई कशळचंद
,, काळीदास जगजीवन

शेठ काळीदास मुळजी
,, घेलाभाई त्रीभोवनदास
,, चंदुलालजी खुशालजी
,, चुनीलाल वीरचंद
,, छगनलाल शवचंद
,, जुवारमल अमीरमल
,, तेजराज मोताजी
,, देवजी वरसंग
,, पानाचंद ताराचंद
,, प्रेमचंद वीरपाळ
,, बालाभाई छगनलाल
,, बापुलाल लल्लुभाई
,, मगललाल कंकुचंद
,, मगनलाल नरोत्तमदास
,, मनसुखराम भाईचंद
,, रामलाल केशवलाल
,, लखमीचंद खेंगार
,, वनमाळी गंभीर
,, वाडीलाल पुनमचंद
,, सोभागचंद तलकचंद
,, हीरालाल बकोरभाई
मी. मोहनलाल हेमचंद

सेक्रेटरी.

मंडप कमीटी.

रा. बा. माणेकचंद कपुरचंद

प्रमुख.

शेठ अमीलाल जादवजी
,, जेठाभाई दामजी
,, डाह्याभाई सरुपचंद
,, तलकचंद नवलचंद
,, देवजी खीमसी नागडा
,, नरसी देवराज
,, लल्लुभाई करमचंद

शेठ वीठ्ठलदास वाडीलाल

,, हरीचंद धोभणभाई

,, छोटालाल प्रेमजी } सेक्रेटरीओ.
,, देवकरण मुळजी }

हीसाब कमीटी.

शेठ टोकरसीभाई शामजी

प्रमुख.

,, गुलाबचंद नवलचंद

,, गेनाजी उकाजी

मी. मुळचंद हीराजी

सेक्रेटरी.

पुरवणी (आ).

श्री मुंबईमां भरायेली बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीना फंडनी टीप.

रुपीआ. १५१४ श्री मोटी मारवाडना संघ तरफथी हा. शेठ गणेशमल सोभागमलजी
" ९०१ श्री आदीश्वरनी सभाना सभासदो तरफथी हा. शेठ कानाजी उकाजी.
" ३०१ श्री गोलवाडना तड तरफथी हा. शेठ पनाजी भीमाजी.
" ३०१ शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई.
" २५१ " गोकळभाई मुळचंद.
" २५१ " छोटालाल नगीनदासनी कुं०.
" २५१ " धरमचंद उदेचंद.
" २५१ " पनालाल पुनमचंद.
" २५१ " प्रेमचंद रायचंद.
" २५१ " माणेकचंद कपुरचंद.
" २५१ " वीरजी त्रीकमजी.
" २०१ " भोमजी शामजीनी कुं०.
" २०१ " मयाभाई अंबावीदास.
" २०१ " शामजीभाई जीवराज.
" २०१ " रतनजी जीवणदास तथा शेठ रतनजी वीरजी.
" २०१ " लक्ष्मीचंद माणेकचंद.
" २०१ " हीराचंद मोतीचंद झवेरी.
" १५१ " गुलाबचंद मोतीचंद सोलीसीटर.
" १५१ " झवेरचंद गुमानचंद.
" १५१ " नगीनदास कपुरचंद.
" १५१ " पोपटभाई अमरचंद.
" १५१ " रुपचंद रंगीलदास.
" १२५ श्री आबुना तड तरफथी शेठ भीमाजी नारणजी.
" १२५ शेठ गोकलभाई दोलतराम.
" १२५ बाबु चुनीलालजी पनालालजी.
" १११ शेठ भीमाजी मोतीजी.
" १०१ " अमरचंद तलकचंद.
" १०१ " अमुलख खुबचंद.

रुपीआ	१०१	शेठ उत्तमचंद हीरजी.
,,	१०१	,, कानजी परबत.
,,	१०१	,, केसरीचंद भाणाभाई.
,,	१०१	,, कृष्णाजी हमकीचंदजी.
,,	१०१	,, कृष्णाजी फूलचंदजी.
,,	१०१	,, छगनलाल वहालचंद.
,,	१०१	,, जसरुपजी सरदारमलजी.
,,	१०१	,, जेठाभाई वर्धमान.
,,	१०१	,, नेमचंद मेळापचंद.
,,	१०१	,, बालुभाई मुळचंदनी कुं०
,,	१०१	,, भीमाजी कपुरचंदजी
,,	१०१	,, भुताजी खुशालजी.
,,	१०१	,, माणेकलाल घेलाभाई.
,,	१०१	,, मेघाजी मोतीजी.
,,	१०१	,, मोतीचंद देवचंद.
,,	१०१	,, मंगळदास छगनलाल.
,,	१०१	,, रायचंद खुशालचंद.
,,	१०१	,, रायचंद नथमलजी.
,,	१०१	,, रायसी अमरचंद.
,,	१०१	,, रुपचंद लल्लुभाई.
,,	१०१	,, वाडीलाल सांकळचंद.
,,	१०१	,, सांकळचंद नवलमलजी.
,,	१०१	,, हटाजी चेलाजी.
,,	१०१	,, हीरजी खेतसी.
,,	१०१	,, हींदुजी अमरंगजी.
,,	९१	,, कल्याणजी खुशाल.
,,	९१	,, गमनाजी भावाजी.
,,	९१	,, मोतीचंद लालचंद.
,,	९१	,, हटाजी लखमीचंदजी.
,,	८१	,, लालचंदजी सरदारजी.
,,	७५	,, कल्याणचंद घेलाभाई.
,,	७५	,, जसवीर भूदर–बाई दीवाळी.
,,	७५	,, बाबु नानकचंद पुनमचंदजी.
,,	७५	,, भोरमल फूलचंद.
,,	७१	,, माणेकचंद आदवजी.

B.

रुपीआ	७१	शेठ रवचंद उजमचंद.
”	७१	” शामजी खीमजी.
”	७१	” सोमचंद धारसी.
”	६१	” रायचंद नानचंद.
”	६१	” लल्लुभाई नथुभाई.
”	६१	” लल्लुभाई गुलाबचंद.
”	६१	” लल्लुभाई गोवनजी.
”	६१	” हाथीभाई मगनलालनी कुं०
”	५१	” अमीलाल जादवजी.
”	५१	” अनोपचंद खीमचंद.
”	५१	” उत्तमलाल नरोत्तमदास.
”	५१	” कल्याणचंद सोभागचंद.
”	५१	” कस्तुरभाई सवाईचंद.
”	५१	” खीमचंदभाई मोतीचंद.
”	५१	” गांगजीभाई नेणसी.
”	५१	” घेलाभाई उत्तमचंद.
”	५१	” चुनीलाल नहालचंद.
”	५१	” छगनलाल मगनलाल.
”	५१	” जगजीवन वालजी.
”	५१	जैन सोसाईटी तरफथी शेठ गुलाबचंद धरमचंद.
”	५१	शेठ जेठाभाई दामजी.
”	५१	” जेठाभाई कल्याणजी.
”	५१	” जीवराज रतनसी.
”	५१	” जेठाभाई झवेरसी.
”	५१	” झवेरचंद कल्याणजी.
”	५१	” टोकरसीभाई देवजी.
”	५१	” तलकचंद माणेकचंद.
”	५१	” त्रीकमदास ताराचंद.
”	५१	” थोभणभाई दामजी.
”	५१	” देवकरण मुळजी.
”	५१	” दलछाराम नानचंद.
”	५१	” देवजीभाई वरसंग.
”	५१	” धरमचंद मगनलाल.
”	५१	” धीरजलाल पानाचंद.

रुपीआ	५१	शेठ नगीनदास फूलचंद.
"	५१	" नेमचंद भीमजी.
"	५१	" पोपटभाई मावजी तथा. शेठ नानाभाई मावजी.
"	५१	" प्रेमचंदभाई केशवजी.
"	५१	" मणीलाल लहेरचंद.
"	५१	" मेघजी जगजीवन.
"	५१	" मोतीचंद खुबचंद.
"	५१	" मोहनलाल टोकरसी.
"	५१	" रामचंदजी वीरचंदजी
"	५१	" लालभाई नथुशा.
"	५१	" सवाईचंद ताराचंद.
"	५१	" लीलाधर मोतीचंद.
"	५१	" वालजी हाथीभाई.
"	५१	" हरखचंद वर्धमान.
"	५१	" हेमाजी हकमीचंदजी.
"	५१	" हरकीशनदास रामजी माधवजी.
"	५१	" हालाभाई मगनचंद.
"	४५	" पुनमचंदजी नथमलजी.
"	४१	श्री जैनमित्र समाज.
"	४१	शेठ टोकरसी कानजी.
"	४१	" दुलभभाई झवेरचंद.
"	४१	" देवजी नथु.
"	४१	" नगीनदास खीमचंद.
"	४१	" नगीनदास लल्लुभाई.
"	४१	" मनसुखभाई लल्लुभाई.
"	४१	" मेघजीभाई चांपसी एडनवाळा.
"	४१	" लहेरचंद देवचंद.
"	४१	" लल्लुभाई हरखचंद.
"	३५	" भगवानदास हीराचंद.
"	३५	" रणछोडभाई माणेकचंद.
"	३५	" providing साराभाई मणीलाल.
"	३५	" हरखचंद रायचंद.
"	३१	" अमरचंद झवेरचंद.
"	३१	" उत्तमचंद खीमचंद.

रुपीआ	२१	शेठ उत्तमलाल हरगोवन.
”	२१	” उत्तमलाल डाह्याभाई.
”	२१	” कस्तुरभाई वीरचंद.
”	२१	” खुमाजी लखमीचंदजी.
”	२१	” गोकळभाई गुलाबचंद.
”	२१	बा. सा. छत्रपतसींगजी.
”	२१	शेठ जेठाभाई नेमचंद.
”	२१	” जीवाभाई वाडीलाल.
”	२१	” डाह्याभाई वेलाभाई.
”	२१	” डाह्याभाई डोसाभाई.
”	२१	” त्रीकमभाई जेशंगभाई.
”	२१	” देवराज मावजी.
”	२१	” धरमसी गोविंदजी.
”	२१	” कीलाभाई उमेदभाई.
”	२१	” मगनलाल रामचंद.
”	२१	” महासुख गुलाबचंद.
”	२१	” मंगळदास वीठ्ठलदास.
”	२१	” मदनजी प्रेमजी.
”	२१	” मोतीलाल हीरालाल.
”	२१	” मेघाजी गोमाजी.
”	२१	” रायचंद केसरीचंद.
”	२१	” रतनजी खीमजी.
”	२१	” लल्लुभाई हरजीवनदास.
”	२१	” सागरमल न्यालचंद.
”	२१	” सांकळचंद रतनचंद.
”	२१	” हीराचंद देवचंद.
”	२१	” हीरालाल नागरदास.
”	२१	” हरखचंद मुळजी.
”	२०	बाबु गुलाबचंद अमीचंद.
”	२०	शेठ लालजी पुनसी.
”	२५	” अमरसीभाई कचरा.
”	२५	” उमरसी रायसी.
”	२५	” कस्तुरभाई कशळचंद.
”	२५	” कस्तुरभाई झवेरचंद.
”	२५	” कुरपाळ हीरसी.

रुपीआ	२५	शेठ कुरपाल डुंगरसी.
,,	२५	,, केवळभाई जेचंद.
,,	२५	,, गुलाबचंद मलुकचंद.
,,	२९	,, टोकरसी मुळजी.
,,	२९	,, डाह्याभाई जेचंद.
,,	२५	,, ठाकरसी हीरजी.
,,	२९	,, तेजा काया.
,,	२९	,, धरमचंद झवेरचंद.
,,	२५	,, दामजीभाई अरजण.
,,	२९	,, नरोत्तम जगजीवन.
,,	२९	,, नरसीभाई तेजसी.
,,	२९	,, प्रतापचंद रतनचंद.
,,	२५	,, प्रेमचंद ओधवजी.
,,	२५	,, बालचंद कनीराम.
,,	२९	,, बकोरभाई उजमसी.
,,	२९	,, मकनजी कानजी.
,,	२९	,, मीठाचंद लधाभाई.
,,	२९	,, मोहनलाल मगनभाई.
,,	२९	,, मंछुभाई तलकचंद.
,,	२५	,, रावजीभाई मोतीचंद.
,,	२९	,, हीरजी धारसी.
,,	२९	,, हीरजी जेठा.
,,	२९	,, हेमचंद मोतीचंद.
,,	२९	,, लखमीचंद धनजी.
,,	२५	,, सोभागचंद तलकचंद.
,,	२१	,, ईच्छाचंद रंगीलदास.
,,	२१	,, ककल भाणजी.
,,	२१	,, कस्तुरभाई वीरचंद.
,,	२१	,, कल्याणजी मोनसी.
,,	२१	,, छोटालाल गभरुचंद.
,,	२१	,, चत्रभुज हीराचंद.
,,	२१	,, पनाजी हंसाजी.
,,	२१	,, नानचंद केशवजी.
,,	२१	,, मगनलाल कंकुचंद.
,,	२१	,, मुळचंद कपुरचंद.

रुपीआ २१ शेठ वीरचंद खीमचंद.
" २१ " सुरचंद मोतीचंद.
" १५ " अमरचंद पी. परमार.
" १५ " अमृतलाल केवळदास.
" १५ " छगनलाल मल्लाचंद.
" १५ " छोटालाल प्रेमजी तथा सवचंद प्रेमजी.
" १५ " जेशंगभाई झवेरचंद.
" १५ " जेठाभाई डोसाभाई.
" १५ " जीवाभाई चतुरभाई.
" १५ " झवेरचंद अंदरजी.
" १५ " दयाळजी कालीदास.
" १५ " डाह्याभाई सरुपचंद.
" १५ " नवलचंद मोतीचंद.
" १५ " भोगीलाल चुनीलाल.
" १५ " मेघजी लालजीभाई.
" १५ " रवचंद गुलाबचंद.
" १५ " शीवराज बालाभाई.
" १५ " हीराचंद परशोत्तम.
" १५ " हेमचंद वीरचंद.
" ११ " केसरीचंद लल्लुभाई.
" ११ " गोपाळजी पुरुशोत्तम.
" ११ " गोरधन नथु.
" ११ " वेलाभाई अमरचंद.
" ११ " तलकचंद नवलचंद.
" ११ " दलीचंद भाईचंद.
" ११ " नरोत्तम मोतीचंद.
" ११ " परमानंद मुळचंद.
" ११ " फकीरचंद नेमचंद.
" ११ " भाईचंद कल्याणजी.
" ११ " मणीलाल प्रेमचंद.
" ११ " मोतीचंद हरखचंद.
" ११ " मोतीलाल मुळजी.
" ११ " मोतीलाल लल्लुभाई.
" ११ " लालचंद लीलाधर.
" ११ " वर्धमान कुंवरजी.

रुपीआ ११ शेठ वीठ्ठल मोतीचंद.
" ११ " शामजी वेलजी.
" ११ " हरखचंद शीवराज.
" ११ " हरीचंद मीठा.
" ११ " हरीभाई अमीचंद.
" ११ " हीराचंद खुबचंद.
" ११ " हेमचंद हीमचंद.
" १० " जेठाभाई गुलाबचंद.
" १० " नेमचंद ताराचंद गांधी.
" १० " मोहनलाल हेमचंद.
" १० " लखमसी हीरजी मशरी.
" १० " वसनजी मेवजी.
" १० " सांकळचंद कपुरचंद.
" १० " हीराचंद वसनजी.
" ९ " मोतीचंद रुपचंद.
" ९ " सवाईचंद जीवणचंद.
" ७ " आणंदचंद सवाईचंद.
" ७ " केसरीभाई बापुभाई.
" ७ " चुनीलाल वीरचंद.
" ७ " छगनलाल वीरजी.
" ७ " जसराज झवेरचंद.
" ७ " पोपटलाल लल्लुभाई.
" ७ " फूलचंद दयाळजी.
" ७ " वाडीलाल सांकळचंद वहोरा.
" ५ " ककलभाई जेशंगभाई.
" ५ " कल्याणचंद नगीनदास.
" ५ " केशवजी देवजी.
" ५ " खुबचंद नथुभाई.
" ५ " चंदुलाल बालाभाई.
" ५ " चुनीलाल लहेरचंद.
" ५ " जगाभाई छोटालाल.
" ५ " जगाभाई भोगीलाल.
" ५ " जगाभाई मगनलाल.
" ५ " जेठाभाई आणंदजी.
" ५ " जेशंगभाई साराभाई.

रुपीआ	५	शेठ देवजीभाई खीयसी.
,,	५	,, धनजी चत्रभुज.
,,	५	,, पानाचंद खुशाल.
,,	५	,, पानाचंद ताराचंद.
,,	५	,, बालाभाई जेचंद.
,,	५	,, भोगीलाल सांकळचंद वहोरा
,,	५	,, भोळाभाई छगनलाल.
,,	५	,, मकनजी जुठा.
,,	५	,, मनसुख कचरा.
,,	५	,, मनसुख कीरतचंद.
,,	५	,, मगनलाल परशोतम.
,,	५	,, माणेकचंद हंसराज.
,,	५	,, मुळचंद हीरजी.
,,	५	,, ल्लुभाई चुनीलाल.
,,	५	,, हरखचंद परशोत्तम.
,,	५	,, हरजीवन रावजी.
,,	५	,, हीराभाई डाह्याभाई सोदागर
,,	४	,, मानचंद सरुपचंद.
,,	४	,, सरुपचंद अमेचंद.
,,	३	,, जीवाभाई कस्तुरचंद.
,,	२	,, कल्याणमलजी भडगतीआ.
,,	२	,, भीखालाल चुनीलाल.
,,	२	,, मगनलाल नहानचंद.
,,	२	,, रेवामलजी हीरालालजी.

कुल रुपीआ १६४७८.

पुरवणी. (इ)

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी

इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटीनो रीपोर्ट.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स माटे नीमायली रीसेप्शन (स्वागत) कमीटीए ता. ५ मी जुलाई रविवारे पोतानी जाहेर सभामां, बीजी कमीटीओनी साथे **"इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटी"** पण नीमी हती, अने तेना प्रमुख तरीके **मी. अंबालाल बापुभाई** अने सेक्रेटरी तरीके **मी. अमरचंद पी. परमार**ने नीमवामां आव्या हता. मेम्बरोनुं लीस्ट आ साथे जोडयुं छे. (जुओ पुरवणी **अ.**)

ए कमीटीना मेम्बरो जुवान अने होंशीला हता अने तेमां केटलाक वधु उंमरना पण दाखल थया हता. वळी मेम्बरोमांथी केटलाएकने जुदुं जुदुं काम सोंपीने तेना विभाग पाडी नांखवामां आव्या हता. जुदां जुदां कामो बजाववाने दस १० जणाओनी, सेक्रेटरी मी. परमारना हाथ नीचे काम करवाने ए कमीटीए गोठवण करी हती, अने ते नीचे प्रमाणे हती:—

१. **मी. पोपटलाल लल्लुभाई**—इन्टेलीजंसने लगतुं काम करवाने एसीस्टंट.

२. **मी. हीराभाई डाह्याभाई सोदागर**—हेल्थ कमीटीना एसीस्टंट. ए काम उपरांत बीजी बंने कमीटीने लगतुं काम तेओ होंशथी करता रह्या हता.

३. **मी. झवेरलाल माणेकचंद घडीयाळी**—वॉलंटियर कमीटीना एसीस्टंट. ए काम सिवाय बीजी पण मदद सारी रीते आपता रह्या हता.

४. **मी. वेलजी आणंदजी बी. ए.**—वॉलंटियरोना चीफ सुप्रीन्टेंडंट.

५. **मी. पुनसी हीरजी मैशरी**—चीफ मेडीकल ऑफीसर.

६. **मी. भोळाभाई जेशंगभाई**—कॉरसपॉन्डंस करवाने एसीस्टंट.

७. **मी. जगाभाई मगनलाल**—टीकीटो अने फूलो आपवानुं खास काम.

८. **मी. जेशंगभाई साराभाई**—वॉलंटियरोमां कप्तानना ओधापर.

९. **मी. जगाभाई भोगीलाल**—कमीटीना प्रोवीझनल ट्रेझरर.

१०. **मी. शीवशंकर नारायणजी जोशी**—ओनररी ड्रील मास्तर (जैन नहीं).

कमीटीनी मीटींग दर शुक्रवारे रातना मळती रही हती; अने ते उपरांत जरुर पडवे बीजा दीवसोए पण मळी हती. कमीटीनी कुल बेठक नव थई हती, अने ओद्धेदारो बेरर्स अने वॉलंटियरोनी बेठक आठ थई हती.

जुदी जुदी कमीटीए करेला कामनी जुदी जुदी विगत निचे प्रमाणे छे:—

इन्टेलीजंस कमीटी.

ए कमीटी माटे ता. २२-६-०३ ने दीने जे कामो करवाने सूचववामां आव्यां हतां तेनी नकल आ साथे जोडी छे. (पुरवणी १)

(अ) जे जे कमीटी तरफथी जे जे विगत वस्तुनी किंमत पुछवामां आवी ते पुरी पाडी हती, अने तेम करवामां घणी वस्तुओना भाव आ कमीटी तरफथी ओछा मळवाथी बीजी कमीटीओने बहुज फायदो थयो हतो.

(आ) जे जे खबरो कोईना पण तरफथी अने खास डेलीगेटो तरफथी मागवामां आवती हती, ते पूरी पाडवामां आवी हती. आ काममाटे मंडपनी बहार पण इन्टेलीजंस कमीटीनी ऑफीसमां एक Inquiry office (ईन्कायरी ऑफीस) खोलवामां आवी हती.

(इ) डेलीगेटोना तारो कागळो, तेओना उतारामां अने मंडपमां बहु झडपथी वहेंची देवामां आव्या हता.

(ई) लोकोने जाणवालायक खबरो बीजी कमीटी पुरी पाडती, तेनी नोटीस बॉर्डपर लगावाती हती. जुदी जुदी कमीटीना, डेलीगेटोनां फूलोना आकार, टीकीटोना रंग विगेरे एक जुदाज बॉर्डपर लगावी लोकोने वाकेफ कर्या हता, जेनी विगत आगळ आवशे.

(उ) न्युसपेपरोने जाणवा लायक विगतो पूरी पाडती रही हती अने पेपरोमां झडपथी रीपोर्टो आवे तेवी गोठवण करी हती. मुंबई समाचारना पुरा रीपोर्टना वधारा रोज बहार पडे तेनी पण गोठवण करी हती.

(ऊ) रेलवेना टाईम, तार, मनीऑर्डरफॉर्म विगेरे, तेमज सूचनानां अने छापेलां फार्मो ऑफीसमां तैयार राखी डेलीगेटोए मागतां, ते पूरां पाड्यां हतां.

(ए) रीसेप्शन कमीटी अने डेलीगेटोने टीकीटो अने फूलो पुरां पाडवानुं अने डेलीगेटोनुं संपूर्ण लीस्ट (जे तैयार नहोतुं) ते बनाववानुं अने टीकीटो अने फूलो आपवानुं अति विकट काम मी. जगाभाई मगनलाले पोतानी मददमां मंडप कमीटीमांथी मी. डाह्याभाई सरुपचंद, केप्टन मी. जेशंगभाई साराभाई अने वढवाणना एक उत्साही वोलंटियर मी. वल्लभजी छगनलाले रात दिवस मंड्या रही बहु संतोषकारक रीते बजाव्युं हतुं. कुल डेलीगेटो १५९२ ने टीकीटो आपवामां आवी हती अने तेओ सात सर्कलमां वहेंचायला हता. (पुरवणी २.)

(ऐ) डेलीगेटो विगेरेनी खोवायली नानी मोटी चीजो जेवी के ट्रंक, रुमाल, छत्री, दुपटी, घडीआळ, चश्मो तेना मालीकोने शोधीने खात्री करी स्वाधीन करवामां आव्यां हतां.

(ओ) केटलाक डेलीगेटोनां नामो कोईपण कारणसर लीस्टमां दाखल थएलां नहीं होवाथी, तेओने टीकीटमाटे दुःखी थवानो वखत आव्यो हतो, पण संजोगथी खात्री करी तेओने दाखल करवामां आव्या हता.

आ कमीटीने अने टीकीटो आपवानुं काम कठण थई पड्युं हतुं. गामोनुं अने डेलीगेटोनां नामोनुं जुदुं alphabetical list (अक्षरना क्रमवार लीस्ट) प्रथमथीज थवुं जोईए अने तेनी बे नकलो करवी जोईए; अने डेलीगेटोने जे भरवामां फॉर्मो मोकलवामां आवे ते प्रथमथीज डुप्लीकेट मोकलवां जोईए, के. जेमांथी एक भरीने ऑफीसमां मोकुली दे, अने

बीजुं कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां टीकीट लेवा जाय त्यारे रजु करे जेथी गरबड थाय नहीं. पण बीजी घणी मुश्केलीओ उभी थई हती, जे विगतवार आ साथे जोडेला रीपोर्टपरथी मालुम पडशे; तेमज उपयोगी सूचनाओ पण तेमां करवामां आवी छे. (पुरवणी २)

हेल्थ कमीटी.

हेल्थ कमीटीए करवानां कामोनी सूचना आ साथे जोडेला कागळमां छे. (पुरवणी ३) ए कमीटीमां चीफ मेडीकल ऑफीसर तरीके मी. पुनसी हीरजी मेशरी के जेओ ग्रांटमेडीकल कॉलेजमां सीनीयर स्टुडंट छे, तेओने नीमवामां आव्या हता, अने तेओए सारुं काम बजाव्युं हतुं.

ए कमीटीमां नीचे मुजब कामकाज थयुं हतुं.

(१) उतारा, मंडप, विगेरेनी जग्या पसंद करी तनदुरस्तीने लगता फेरफार सुचववा, तथा दरेक उतारामां केटला डेलीगेटो राखवा ते जुदी जुदी कमीटीने सूचववामां आव्युं हतुं. मंडप प्रथम भायखले बांधवानुं नक्की थयुं हतुं, पण त्यांनी जग्या बहु सरदीवाळी होवाथी मंडप कोटमां लई जवानी भलामण करी हती.

(२.) नीचे लखेला डाक्टरो अने वैदोए डेलीगेटोनी मफत सारवार करवानी मागणी करी हती, ते बाबत तेओना आभार माननारा पत्रो चीफ सेक्रेटरीए मोकली आप्या हता; अने तेओने कॉम्प्लीमेंटरी टीकीटो पण मोकली आपवामां आवी हती.

डाक्टर मगनलाल उमीयाशंकर भट्ट. एल. एम. एन्ड. एस.
,, रावजी श्रीपत. एल. एम. एन्ड. एस. (बहारगाम)
,, नगीनदास माणेकलाल.
,, अमृतलाल जे. महेता. एल. एम. एन्ड. एस. (जरूर पडी हती नहीं.)
,, मयाचंद मगनलाल एल. एम. एन्ड. एस. (वडोराथी आवी शक्या नहोता.)
वैद्य मगनलाल लालचंद.

१० दस दिवसमां बधा मळी १०६ दरदीओने दवा आपवामां आवी हती, अने दरदीओनी दररोजनी हाजरी ११ नी हती.

ए दरदीओमांनो मोटो भाग पंजाबनो हतो. तेनो विगतवार रीपोर्ट तेओए रजु कर्यो हतो.

बीमारोना रीपॉर्टो वखतोवखत चीफ सेक्रेटरीने करवामां आव्या हता. दरदीओ सर्वे सारा थया हता. डाक्टर नगीनदासे घणे मोटे भागे अने पांच केसोमां डा० मगनलाल भट्टे सारवार करी हती. डाक्टर नगीनदास माणेकलालने कॉन्फरन्सनुं काम खलास थती वखते मुंबईना प्रसिद्ध झवेरी शेठ नगीनदास कपुरचंदे प्रमुख साहेबने हाथे, डेलीगेटोनी तेमणे बजावेली सेवाना बदलामां घटता शब्दोथी वखाण करी एक हीरानी वींटी भेट आपी हती.

ए डाक्टरे पोतानां बीजां कामोना भोगे डेलीगेटोने जोवानुं काम प्रथम हाथ धर्युं हतुं. डाक्टरे पोताना रीपॉर्टमां केटलीक अगत्यनी सूचना करेली छे.

वधाराना बंने डाक्टरोने उपकारपत्र मोकली आपवानी आ कमीटीए भलामण करी छे.

दवानो खर्च तेमज वीझीट फी बहु मोटी थाय, पण ते मजकुर डाक्टरोए खुशीथी कॉन्फरन्सने मदद तरीके छोडी दीधां हतां.

वॉलंटियर कमीटी.

आ कमीटी माटे प्रथम सूचवेला कामनी विगतनी नकल आ साथे जोडी छे. (पुरवणी ४.)

(क) जुदां जुदां कामोमां मदद करवाने जैन वॉलंटियरो मेळववा माटे मुंबई समाचार, टाईम्स ऑफ इंडिया. जामे जमशेद, अखबारे सोदागर, गुजराती अने जैन पत्रमां जाहेरखबर आपवामां आवी हती. ते सर्वे पेपरोए आ काम धर्मनुं समजी खास ओछा भावो लीधा हता; अने जैन पत्र तथा खेडावर्त्तमाने वगर मागणीए वगर दामे, ए जाहेरखबर लीधी हती माटे तेमनो उपकार मानवानो ठराव पसार करवामां आव्यो हतो.

(ख) वॉलंटियरो थवानी कुल अरजी २७७ आवी हती, अने तेमांथी नामो घट वध करतां आखरे १७२ वॉलंटियरो रजीष्टर थया हता. तेओनुं लीस्ट तेओना सुप्रीन्टेंडंटोनां नामो साथे आ साथे जोडयुंछे. (पुरवणी ५)

बार वर्षनी उपरना अने पंदर वर्षनी अंदरना वॉलंटियरोनी संख्या	३०
पचीस वर्षनी उपरना वॉलंटियरोनी संख्या.	१४
युवान उंमरना वॉलंटियरोनी संख्या	१२८

(ग) इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटीमांथी नीचे जणावेला गृहस्थोए वॉलंटियर थवानी इच्छा दर्शाववाथी तेमने तेमां दाखल करवामां आव्या हता, अने तेओने नीचे जणावेला ओद्धाओ आपवामां आव्या हताः—

मी. वेलजी आणंदजी बी. ए.	(चीफ सुप्रीन्टेंडंट.)
मी. मुळचंद आशाराम.	(सुप्रीन्टेंडंट.)
मी. दलपतभाई प्रेमचंद.	,,
मी. देवचंद भगवानजी शाह.	,,
मी. केशवलाल लल्लुभाई.	,,
मी. जेशंगभाई साराभाई.	(केप्टन.)
मी. फूलचंद वेलजी.	(वॉलंटियर.)

(घ) वॉलंटियरोना नीचे जणावेलां नामना जुदा जुदा डीवीझनो पाडीने जुदा जुदा सुप्रीन्टेंडंटो मुकरर करवामां आव्या हता, जेनी विगत नीचे प्रमाणे छे. अगरजो ए फरजो नक्की करवामां आवी हती ते छतां पण, खास संजोगोमां बीजां पण कामो वॉलंटियरोने करवां पडयां हतां.

वोलंटियरोना डीवीझनोनी विगत:—

डीवीझननुं नाम.	नं.	सुप्रीन्टेन्डंटोनां नाम.	वोलंटियरोनी संख्या.	ड्युटीनो प्रकार.
युथ.	१	मी. कुंवरजी मुळचंद.	१०	स्टेशन, मंडप, प्रेसीडेंट विगेरेनी सामा.
युथ.	२	मी. केशवलाल लल्लुभाई.	१३	स्टेशन, उतारा, मंडप, प्रेसीडेंट अने मी. ढड्ढाने लेवा जवा.
मोफसील.	३	मी. चंदुलाल हीराचंद.	७	स्टेशन, मंडप.
मीडूल.	४	मी. जमनादास मोतीचंद-एक्टींग मी. सवचंद कचराभाई.	१७	स्टेशन, मंडप, प्रेसीडेंट अने मी. ढड्ढाने लेवा जवा.
युथ.	५	मी. दलपतभाई प्रेमचंद	१३	स्टेशन, मंडप, उतारा, प्रेसीडेंट अने मी. ढ्ढाने लेवा जवा.
युथ.	६	मी. देवचंद भगवानजी शाह.	१०	स्टेशन, मंडप.
एल्डरल	७	मी. धनजी लीलाधर.	१४	स्टेशन, मंडप तथा कॅरेज.
युथ.	८	मी. फूलचंद उत्तमचंद पारेख.	७	स्टेशन, मंडप, प्रेसीडेंट तथा मी. ढड्ढाने लेवा जवा.
कच्छीयुथ.	९	मी. भवानजी जेठाभाई.	१०	स्टेशन, मंडप, प्रेसीडेंट विगेरेने लेवा जवा.
यंगस्टर्स.	१०	मी. माधवजी कीरचंद.	१६	„
युथ.	११	मी. मुळचंद आशाराम.	८	स्टेशन, मंडप, उतारा, प्रेसीडेंट अने मी. ढड्ढाने लेवा जवा.
यंगस्टर्स.	१२	मी. सोभागचंद केवळचंद.	१४	स्टेशन, मंडप.
ऑर्डरली.	१३	मी. शंभुप्रसादजी गांधी.	२०	ऑर्डरली, प्रेसीडेंट तथा मी. ढड्ढा साहेबने लेवा जवा.
एक्स्ट्रा.	१४		१३	मंडपमां परचुरण काम.
			१७२	

(ङ) वोलंटियरोने सुप्रत करेला काममांथी:—
तेओ ता० १६ थी १९ सप्टेंबर सुधी रोजनी १४ गाडीपर सामा गया हता.

(१) बोरीबंदर स्टेशनपर. कुल ३१ डीविझनना ३८९ वोलंटियरो डेलीगेटोने लेवाने सामा गया हता.

(२) ग्रांटरोड स्टेशनपर कुल ३४ डीवीझनना ४०० वोलंटियरो डेलीगेटोनी सामा लेवाने गया हता.

(च) वोलंटियरो अने सुप्रीन्टेंडंटोने वर्तवाना संबंधमां आ साथे जोडेला कागळमां लख्या प्रमाणेनी सूचनाओ छेल्लामां छेल्ली आपवामां आपी हती. (पुरवणी ६.)

(छ) कॉन्फरन्सना मुकाममां उतरनारा डेलीगेटोनुं गाडी भाडुं अने हेल मजुरी कॉन्फरन्स फंडमांथी आपवानो ठराव थयेलो होवाथी, नीचे प्रमाणेनी गाडीओ विगेरे रोकवामां आवी हती.

तबेलानी जोडीनी गाडी ९ वखत (तेमां ४ आखा दीवसनी.)

„ सींगल गाडी २ वखत, आखा दीवसनी.

भाडुती/विक्टोरिया १०६

परचुरण रेंकडा, गाडां विगेरे ५१. ए सिवाय खानगी गृहस्थोनी पण गाडीओ हती. मंडपमां जवा विगेरेनु गाडीभाडुं डेलीगेटो आपता हता. ट्रामवेनी सोईमाटे खास बंदोबस्त करवामां आव्यो हतो.

दरेक मुकामपर भाडुं आपवानी, दरेक सुप्रीन्टेंडेंटने हेल माटे पैसा आपवानी अने विकटोरीआना भाडा माटे भाडानी चीठी आपवानी चोपडीओ पुरी पाडवानी, वगेरे गोठवणो पुरीरीते करवामां आवी हती. कुले गाडी भाडाना रु. १४९–९–० अने हेलना रु. ४२-०-० सीत्तोतेर गाडीओ तथा ६७० पोटलांओना थया हता.

गाडी मेळववानुं काम केरेज सुप्रीन्टेंडंट मी. **धनजी लीलाधर** जेओ एक मजबुत कच्छी छे, तेओ अने तेमना मोटी उंमरना बेचे घणी रीते संतोषकारक बजाव्युं हतुं. तेओने खास मदद मी. **माणेकचंद केशवजी** अने मी. **केवळचंद केशवजी,** ए बे वॉलंटियरोए आपी हती.

(ज) वोलंटियरोनुं मुकामपरथी मंडपपर जवानुं, स्टेशनपर जवानुं अने बीजी ड्युटीपर जवाआववानुं भाडुं कॉन्फरन्स फंडमांथी आपवानो हुकम थएलो होवाथी तेओने ट्राम भाडाना कुल रु. १५७–१३–०अने नास्ताना रु २०–३–० आपवामां आव्या हता. सुप्रीन्टेंडंट मी० **कुंवरजी मूळचंदे** तथा एकटींग सुप्रीन्टेंडंट मी. **सवचंद कचराभाईए** पोतानुं तथा पोताना वोलंटियरोनुं गाडी भाडुं पोतानी गीरोथी आप्युं हतुं, जेमाटे तेओने मान घटे छे.

(झ) मी. **केशवलाल लल्लुभाई** अने मी. **दलपतभाई प्रेमचंद**ना डीवीझनने उतारा कमीटीने मदद करवानुं अने मी. **मूळचंद आशारामना** डीवीझनने बीजा त्रण वधाराना वोलंटियरो आपी, भोजन कमीटीने मदद करवानुं काम सुप्रत करवामां आव्युं हतुं. ते काममां कुले ३६ वोलंटियरो रोकाया हता; तेओ जुदा जुदा उताराओ अने रसोडांओमां वहेंचाई गया हता अने डेलीगेटोनुं हर प्रकारनुं काम बजावता हता. स्टेशनपर पण जता अने मंडपमां पण हाजर रहेता हता. आवा सजड रोकाणने लीधे तेओनी जमवानी गोठवण उताराओमां राखवामां आवी हती. मी. **मूळचंद आशारामे** पोताना बेचना मी. **दामजी कल्याणजी**ना कामनां खास वखाण कर्या छे; तेनी अत्रे नोंध लेवामां आवे छे.

(ञ) ऑर्डरली डीवीझन के जेनुं काम मान माटे गार्ड ऑफ ऑनर, वगेरे तरीके बजाववानुं हतुं, तेमां नीचे प्रमाणेनी नीमणुंक करवामा आवी हती:—

प्रेसीडंट साहेब राय बद्रीदासजी.	वॉलंटियर	२
रीसेप्शन कमीटीना चेरमेन शेठ. वीरचंद दीपचंद.	,,	१
जनरल सेक्रेटरी मी. लालभाई दलपतभाई.	,,	२
,, मी. गुलाबचंद ढड्डा.	,,	२
चीफ सेक्रेटरी मी. फकीरचंद प्रेमचंद.	,,	२
जनरल सुपरवाईझर मी. माणेकलाल घेलाभाई.	,,	२

કમીટીના પ્રેસીડેંટ મી. અંબાલાલ બાપુભાઈ.	,,	૨
કમીટીના સેક્રેટરી મી. અમરચંદ પી. પરમાર.	,,	૨
ચીફ સુપ્રીન્ટેંડંટ મી. વેલજી આણંદજી. બી. એ.	,,	૨
ચીફ મેડીકલ ઓફીસર મી. પુનસી હીરજી મૈશરી	,,	૨
ઑર્ડરલી સુપ્રીન્ટેંડંટ મી. શંભુપ્રસાદ.	,,	૧

તમામ ઑર્ડરલીઓએ ખાવાપીવાની પરવા રાખ્યા વગર ખરેખરું હાડમારીનું કામ બજાવ્યું હતું. તેમાંના ઘણાઓએ પોતાના ઊપરીઓનાં વખાણવાલાયક સર્ટીફીકેટો મેળવ્યાં છે. પ્રેસીડંટ સાહેબનાં ઑર્ડરલી કોઈનું પણ આકર્ષણ ખેંચે એવા હતા.

ગાડીભાડા વગેરે સંબંધી પૈસા આપલે કરી તેનો હિસાબ રાખવાનું કામ મી. **જગાભાઈ ભોગીલાલને સોંપવામાં** આવ્યું હતું. તે તેઓએ સંતોષકારક રીતે બજાવ્યું હતું. તેમનો હિસાબ કૉન્ફરન્સના દફતરમાં દાખલ કરવામાં આવ્યો છે.

(ટ) મંડપમાં ખુરસીઓ ઊપર ટીકીટો લગાડવાનું કામ પણ વૉલંટિયરોને સોંપવામાં આવ્યું હતું, અને તેઓએ તે ઘણી સંતોષકારક રીતે બજાવ્યું હતું.

(ઠ) ડેલીગેટોને લેવાને સવારના ચાર વાગ્યાથી ઉઠીને વૉલંટિયરો જતા હતા, તેમજ ડેલીગેટો સાથે સભ્યતાથી વર્તતા હતા. ડેલીગેટોને ઊતરતાંજ તેઓ કયે મુકામે જનારા છે. તે બાબતનાં ઉતારાનાં સૂચીપત્રો ગુજરાતી અને હિંદી ભાષામાં વહેંચવામાં આવતાં હતાં. (પુરવણી ૯) તેઓનો સામાન કાંતો મજુરોને માથે મુકાવી અથવા જાતે પણ ઊંચકી ગાડીમાં મુકતા હતા. ગાડી ભાડે કરી કોચમનની પાસે બેસી ઉતારે પહોંચાડતા હતા. દૂર સુધી પગે ચાલીને જતા એટલુંજ નહીં પણ ભૂખે કલાકોના કલાકો સુધી કામ કર્યું હતું.

(ડ) પ્રમુખ સાહેબ પધાર્યા ત્યારે વૉલંટિયરોનું આખું સૈન્ય, મી. ઢઢ્ઢાના માનમાં અડધું સૈન્ય અને તા. ૨૩ મી સપ્ટંબરે નીકળેલા લાલબાગના વરઘોડામાં પોણું સૈન્ય ગયું હતું અને બહુ સારું કામ બજાવ્યું હતું, ઑર્ડરલી અને બીજા બેચોએ પ્રમુખ સાહેબની ગાડીની આગળ ચાલી આખા સરઘસને શોભાવી આપ્યું હતું. એ સરઘસમાં સૌથી આગળ ગાર્ડ વૉલંટિયર કમીટીના પ્રમુખ, સેક્રેટરી. અને ચીફ સુપ્રિન્ટેંડંટની હતી. મારવાડી બજારમાં અને મુકામપર પણ ટુકડીઓ હાજર રાખી હતી.

(ઢ) કોઈપણ વૉલંટિયર બીમાર પડયો નહોતો. સુપ્રીન્ટેંડેંટ મી. **જમનાદાસ મોતીચંદને** પ્રમુખ સાહેબને લેવા ગયા તે દિવસે ઘોડાની લાત વાગવાથી સખત વાગ્યું હતું, પણ તબીયત અડધી સારી થતાં પોતાની ડયુટી ઉપર જોડાઈ જઈ પોતાનું કર્ત્તવ્ય બજાવવા ઉપર બધું લક્ષ આપ્યું હતું. તેમના એક્ટીંગ તરીકે મી. **સવચંદ કમરાભાઈએ** તેમનું કામ ઘણી સંતોષકારક રીતે બજાવ્યું હતું.

(ણ) કૉન્ફરન્સના મંડપમાં બે પ્લૅટફૉર્મ હોવાથી સેક્રેટરીઓ અને બીજા માનવંતા ગૃહસ્થો વચ્ચેનો ખાનગી પત્રવ્યવહાર તથા ફંડ ભરનારાઓની ચીઠીઓ વિગેરેનું

काम, तथा प्रतिष्ठित प्रेक्षकोना सामा जवानुं तथा पहोंचाडवानुं कठण काम, ओर्डरली सुप्रींटेंडट मी. शंभुप्रसादे सारीरीते बजाव्युं हतुं.

(ध) तमाम वोलंटियरोने ता. २१-९-०३ ए एक जाहेर जमण लालबागमां आपवामां आव्युं हतुं.

ड्रेस—ड्रेस बाबत कमीटीनी जुदी जुदी बेठकमां जुदी जुदी सुचनाओ थई हती; तेमज हेड ऑफिसथी पण घणी सुचना थई हती; पण आखरे नीचे प्रमाणेना ड्रेस नक्की करी आपवामां आव्या हता. ए ड्रेसो किमतमां बहुज सस्ता थया हता अने आखा शहेरमां आकर्षित थई रह्या हता.

ऑफीस बेररो—अंगुरी फेंटा, सफेद कोट, रेशमी केसरी रंगनुं उतरासण, कमीटीनुं ब्ल्युरंगी फुल अने सुप्रीन्टेंडंटनुं गुलाबी फुल.

सुप्रीन्टेंडंटो—बदामी फेंटा, सफेद कोट, रेशमी केसरी रंगनां उतरासण, गुलाबी रंगनुं दावडीनुं फुल अने लाल रेशमी बे पटी, तेपर बाळबोध सोनेरी अक्षरे छापेलुं के, "बीजी जैन कॉन्फरन्स" वॉलंटियर सुप्रीन्टेंडंटोने एक लाकडी अने रेशमी पटीमां बांधेली गळामां वीसल (सीसोटी).

वॉलंटियरो—कपासी रंगना फेंटा, नानी उमरनाने केसरीआ मोगल केप (टोपी), ऑर्डरलीने माथे पोतानीज पाघडी, सफेद कोट, सुतराऊ केसरी उतरासण, आसमानी रंगनुं दावडीनुं फुल अने उपर प्रमाणे लाल बेवडी पटीमां सोनेरी अक्षरे वाळबोधमां "**जैन कॉन्फरन्स**" अने "**वॉलंटियरो**" ए मुजब छापेलुं हतुं. ए तमाम ड्रेसो सर्वेने भेट दाखल आपी देवामां आव्या हता. मी. धनजी लीलाधरना ऑर्डरली बेच पोताना पैसाथी ड्रेस पहेर्या हता, ते तेओने शोभा आपनारुं छे. ए सिवाय १२ नाना अने २ मोटा बेनर (वावटा) तैयार कराव्या हता, अने ते दरेक सरघस, विगेरे काममां उंचकीने लई जवामां आवता हता. बेनरपर उपरांत विजय अने जैन कॉन्फरन्स शब्दो लखी, साथीआनां चित्रो काढवामां आव्यां हतां. ड्रेसो माटे दरेकने माटे रु. ५ ना ड्रेसनी मंजूरी आपवामां आवी हती, पण वखत कम होवाथी अने रुपीआ ५ मां सारो ड्रेस न बनवाथी, ए मुजब ड्रेस कर्यो हतो, जेनी किमत दरेक वॉलंटियर पछवाडे रु. १ नी अंदर थई हती. ए गोठवण माटे कमीटीए मुबारकबादी लेवी जोईए.

ड्रील—वॉलंटियरोने ड्रील आपवा माटे गोकळदास तेजपाळ स्कुलना एक मास्तर **मी. शीवशंकर एन. जोशीए** पोतानी खुशी बतावी हती. जैन नहीं छतां तेओए प्रशंसापात्र सेवा बजावी हती. ए उपरांत वॉलंटियरोने फेंटा बांधवानुं काम पण शीखववामां आव्युं हतुं. कुले ड्रील ६ अने एक ग्रांड ड्रील मळी सात ड्रील क्लासमां शीखववामां आवी हती. हजु वधु वखत तालीमनी जरुर हती पण समय नहोतो. ड्रीलमां सलामो, जय जीनेंद्र, पग बराबर मुकवा, फरवुं (डाबा जमणी) शीखववामां आव्युं हतुं. तेमज ईसाराओथी अने सीटीओथी समजुती थाय एवी तालीम पण अपाई हती. ड्रील मास्तरे एकंदरे घणुं संतोषकारक काम बजाव्युं हतुं. तेमने सर्टीफीकेट अने ईनाम आपवानी भलामण करी छे. वॉलंटियरो अने सुप्रींन्टेंडंटोना काम संबंधी चीफ सुप्रींटेंडंटनो रीपोर्ट आ साथे जोडयो छे, (पुरवणी ७) दरेक सुप्रीन्टेंडंट

पोतानो रीपोर्ट जुदो जुदो चीफ सुप्रीन्टेंडंटने कर्यो हतो, ते रीपोर्ट लंबाण थवाना भयथी आ साथे जोडवानी जरुर जणाती नथी.

वॉलंटियरोए जे काम बजाव्युं ते माटे तेओनो जाहेर उपकार कॉन्फरन्स पुरी थतां पहेलां, **शेठ वीरचंद दीपचंद**नी दरखास्तथी मानवामां आव्यो हतो. वळी एवो खास ठराव करवामां आव्यो हतो के तेओने कच्छी दशा ओसवाळ कोमे कॉन्फरन्सने भेट करेला चांदीना चांदो अने सौने 'सर्टीफीकेट ऑफ मेरीट' आपी, तेओए बजावेला कामनी कदर बुजवी.

डाक्टर नगीनदासे पोताना रीपोर्टमां वॉलंटियरोए दरदीओनी करेली सारवारनां भारे वखाण कर्यां छे, अने ते बनाव तेवा वॉलंटियरोने शोभा आपनारो छे.

चीफ सुप्रीन्टेंडंट **मी. वेलजी आणंदजी** एक विद्वान्, उत्साही अने खडतळ कच्छी गृहस्थ छे. तेओनी परिक्षा होवा छतां धर्मसेवामां लक्ष राखी, बने तेटलो वखत वचावी स्तुतिपात्र काम कर्युं हतुं, अने सवळा वॉलंटियरो तेमनाथी राजी रह्या हता. इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटी, पोताना करेला कामकाजनो रीपोर्ट दर अठवाडीए हेड ऑफीसना हुकम प्रमाणे मोकलती रही हती, अने ते रीपोर्ट दरेक कमीटीना सेक्रेटरी अने प्रमुखने जाण माटे फेरववामां आवतो रह्यो हतो.

ए कमीटी माटे नीचे मुजब साईनबोर्डो (नामनां पाटीआं) तैयार करवामां आव्यां हतां:—

	फुट.		फुट.
१. ईन्टेलीजन्स, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटी माटे.	४×२	२. पोस्टके कागज, तार, फारम वगेरह.	२×१॥
३. हेल्थ ऑफिसर.	१॥×१	४. ई. हे. ए. वो. कमीटीके सेक्रेटरी ओर. ए. सेक्रेटरी.	२×१॥
५. टीकीट ओर फुलोंकी ऑफिस.	२×१॥	६. मुंबई समाचारनो वधारो.	२×०॥।
७. चीफ सुप्रीन्टेन्डंट—वॉलंटियर्स.	२×१॥	८. फुलो अने टीकीटोमाटे साईन बोर्ड.	४×२।
९. नोटीसबोर्ड, लेधर क्लॉथनुं.	४×२॥	१०. नोटीस बोर्ड, लाकडानुं.	४×३

ए कमीटीमां जे पत्रव्यवहार चाल्यो हतो तेमां मोकलेला कागळोनी संख्या आशरे १२५० नी अने आवेला तारो, पत्रो, अने पत्रोना शेरानी संख्या आशरे ८५० नी थई हती. तमाम पत्रो हेड ऑफिसमां मोकल्या छे अने कोईपण जैन भाईओने जोवा माटे खुल्ला छे.

आ कमीटीए वगर क्लार्के काम चलावी लीधुं हतुं, पण कामनुं प्रमाण जोतां एक खास क्लार्क जोईए. ए कमीटीना पेटामां रीपोर्ट एटले वर्तमानपत्रो संबंधी कामकाजनो पण समावेश थायछे, अने तेवुं केटलुंक काम करवुं पण पड्युं हतुं. पण खरुं जोतां हवेनी कॉन्फरन्समां एक "रीपोर्ट कमीटी" नीमावी जोईए; अने तेनुं काम नीचे प्रमाणे रहे:—

(१) न्युसपेपरने मोकलवाना तमाम रीपोर्ट तेनी मारफत जाय.

(२) रीपोर्टरो तेनी मारफत रीपोर्ट मेळवे.

(३) कॉन्फरन्सना कामनो शरुआतथी रीपोर्ट ले अने सेशनमां पण बराबर एकठो करे, मात्र पेपरो उपर आधार राखे नहीं.

(४) ईन्टेलीजन्स कमीटीने लोकोने जाणवालायक खबर आपती रहे.

(५) पेपरवाळाओ साथे मळी खास वधारा बहार पडावे.

(६) छापवानुं तमाम काम ए कमीटी मारफत थाय.

(७) फारमो वहेंचाववानुं, प्रोग्रामो अपाववानुं काम पण ते करे.

(८) पेपरना रीपोर्टरोनी बेठक, तेमने लखेलां भाषणो पुरां पाडवां, पेपरवाळाओने टीकीटो मोकलवी, वगेरे व्यवस्था करे.

(९) बहारगामना पेपरोने तारो, अने रीपोर्टो मोकले.

(१०) कॉन्फरन्सनो वार्षिक रीपोर्ट तयार करे.

विगेरे कामो करे.

कमीटीना मेंबरोमांथी विभाग पाडी स्टेशनपर डेलीगेटोने लेवा जता हता. रीसेप्शन कमीटीना मेंबरोने स्टेशनपर जवा खास पत्रो लखवा जोईए. वळी मेंबरोए मंडपमां फरजामां अने ओर्डर जाळववामां पण सारी मदद आपी हती.

ईन्टेलीजन्स, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटीना निशान तरीके आसमानी रंगनी रेशमी, आठ पांदडीना वचमां पीळी मखमलनी पांदडीनां फुलो आपवामां आव्यां हतां.

ए कमीटीना ग्रूपनो फोटो राजा दीनदयाळे लीधो छे अने ते रु. २. नां किमतमां वेचाता मळे छे.

सेक्रेटरी **मी. अमरचंद पी. परमारनुं २०** दिवस माटे बीमारीना कारणथी पुने जवानुं थएलुं होवाथी, एक्टींग तरीके **मी. हीराभाई डाह्याभाईए** संतोषकारक काम बजाव्युं हतुं.

अमारी कमीटीमांटे कमीटी बोलाववाना छापेला पत्रो उपरांत आ साथे जोडेलां फारमो छपाववामां आव्यां हतां.

बजावेलुं बीजुं परचुरण कामकाज.

(१) प्रमुख साहेबथी मांडीने नीचेनी विगतनां सर्वेनां निशानी—फुलो बनाववानुं काम पण अमने सोंपवामां आव्युं हतुं, अने ते फुलो टेलर मी. कल्याण मोतीनी मारफत अमारी स्पेशीयल डीझाईन प्रमाणे बनाववामां आव्यां हतां.

(अ) प्रमुख साहेब—३॥ ईंच डायामेटरनुं सिद्धचक्रना बाळबोधमां "असिआउसा" अने "ज्ञान, दर्शन चारित्र अने तप"ना प्रथम अक्षरो, अने "२ जैन कॉन्फरन्स" लखेलुं सोनेरी जरीना कामनुं डार्कग्रीन, मखमलपर आसपास सूर्यनां कीरणोनी कांगरीनुं फुल.

(आ) रीसेप्शन कमीटीना चेरमेन—उपर प्रमाणेनुं पण ३। ईंचनुं, अने सिद्धचक्रना अक्षर नहीं, रूपेरी कॉन्फरन्सना अक्षरोवाळुं कांगरीवाळुं फुल.

(इ) जनरल सेक्रेटरीनां बे फुलो—सिद्धचक्रना अक्षरवाळां, गंगा जमना जरीकामनां ३ ईंच डायामेटरनां, सूर्यनां कीरणो सहित.

(ई) चीफ सेक्रेटरी—२॥ ईंचनुं, ८ पांदडीनुं, त्रण सोनेरी जरीनी लटकणवाळुं चळकनी धारीवाळुं, वचमां ॐ
सर्वे कमीटीना फुलना रंग ८ पांदडीमां मुकवामां आव्या हता.

(उ) जनरल सुपरवाईझर—२॥ ईंचनुं उपर माफकज.

(ऊ) वाईसचेरमेनो (१४) नां फुलो—लीली मखमलपर जरीना स्टार जेवां, आठ पांदडीना कमळने आकारे वचमां × मुकीने अने ज्ञान, दर्शन, चारित्रनां त्रण झुमखा लटकाववामां आव्यां हतां.

(ए) प्रॉवीन्शीअल सेक्रेटरीओ (१९)नां फुलो-केसरी रंगनां १६ पांदडीनां २॥ ईंचना रेशमी रीबीननां बनावी वचमां गुलाबी अने सफेद मखमलनां फुलो मुकी आसमानी बीड टांगवामां आव्यां हतां अने नीचे त्रण पटी लटकती हती.

(ऐ) डेलीगेटोनां फुलो (२,०००) बनाववामां आव्यां हतां—केसरी, पीळा रंगनी रेशमी रीबनना सिद्धचक्रनी ८ पांदडी अने वच्चे गुलाबी मखमलनुं फुल अने एक पटी लटकती राखवामां आवी हती.

(ओ) रीसेप्शन कमीटीनां फुलो—जुदी जुदी कमीटीओ माटे जुदा जुदा रंगनां हतां, जेनी विगत नीचे प्रमाणे छेः——

(क) कमीटीना प्रमुखनां फुलो-वच्चे बीड वधारे अने त्रण पटी लांबी तेमां वच्चेनी पीळी, साईझ ईंच २॥—१६ पांदडी वचमां जैननी निशानीनां केसरी मखमलनां फुल.

(ख) सेक्रेटरीनां फुलो—उपर प्रमाणे पण बीड वगरनां अने टुंकी त्रण तेज रंगनी पटी, १६ पांदडी.

(ग) मेंबरोनां फुलो—आठ पांदडीनां, टुंकी त्रण लटकणनां अने वचमां जैननी निशानी तरीके केसरी मखमलनां फुल टांग्यां हता. साईझ २ ईंच.

इ. हे. एंड वॉलंटियरनां	३६	फुलो.	पेल ब्लु (आसमानी)
उतारा कमीटी	२२	,,	मरुन (लाल)
कॉरस्पोन्डंस कमीटी	२६	,,	लवंडर रंग
फंड कमीटी	२००	,,	पींक (गुलाबी)
भोजन कमीटी	२९	,,	सीग्रीन (फीको लीलो)
मंडप कमीटी	१३	,,	शामन पींक (फीको गुलाबी)
हिसाब कमीटी	९	,,	बॉट्ल ग्रीन (लीलो)
वॉलंटियरो	१८६	,,	आशमानी गुलाबी दावडीनां नीचे बे पटी लाल, कॉन्फरन्स अने वोलंटियर नाम बाळबोधमां छापेलं.

ए बधांनी पाछळ पीन लगाडवामां आवी हती. नोटीस बोर्ड वगेरे माटे मेंबरनी संख्या करतां केटलांक फुल वधारे बनाव्यां हतां.

(२) गुजरातीमांथी हिंदुस्तानी भाषानां तरजुमो करवाने जे फारमो अथवा लखाण आवतु, ते करी आपवामां आवतु, तेमज प्रूफो पण सुधारवामां आव्यां हतां.

(३) "मुंबई समाचार" साथे बंदोबस्त करी रीपोर्टरोने खास मदद आपवा, भाषणो वगेरेनी विगतो पुरी पाडी बधारा रोज बहार पाडी, एक एक पैसे वेचवानी गोठवण करी हती.

(४) जे जे बाबतना डीझाईन मांगवामां आवता ते पण बनावीने मोकलवामां आव्या हता.

(५) जुदी जुदी कमीटीना (भोजन, मंडप, कॉरसपोन्डेस, ईंटेलीजन्स हे. एन्ड वोलंटियर्स) डेलीगेटोना जुदा जुदा सर्कल जेवा के अमदावादना, दक्षीण, सुरत, सेंट्रल प्रोवीन्सीस, पंजाब, रजपुताना, काठीआवाड, वोलंटियर एस्टाब्लीशमेंट, रीसेप्शन कमीटी, कॉन्फरन्सनी मीटींग, भविष्यनी कॉन्फरन्सना मददगारोना, एम जुदा जुदा फोटो लेवडाववानी गोठवण करवानुं काम पण सुप्रत करवामां आव्युं हतुं.

राजा दीनदयाळ एंड सन्स (नामदार महाराणी अने शहेनशाहना फोटोग्राफर), लाला एम. एस. सुगनचंद एन्ड को० (दील्हीना जैन फोटोग्राफर) तथा रॉयल फोटोग्राफीक कंपनी साथे बंदोबस्त करी, सर्वेना जुदा जुदा ग्रूपो लई शकाय एवी रीते जुदा जुदा वखतो गोठव्या हता. ए ग्रूपो एल्फीस्टन हाईस्कूलना प्रीन्सीपालनी रजा लईने घणा खरा ते कोम्पाऊंडमां अने रीसेप्शन कमीटी अने ई. हे. एंड. वो. कमीटीना ग्रूपो टाउनहॉलनी सीडीपर लेवामां आव्या हता.

ए फोटोग्राफ बे रु० नाना अने अढी रु० मोटा एम खास भावे कॉपी वेचे, अने तेमांथी अमुक नफो कॉन्फरन्सना फंडमां आपे एवो बंदोबस्त कर्यो छे.

वोलंटियरोने एक रुपीए कॉपी आपे अने आफीस माटे मफत आपे. ए फोटा १५×१२ अने १२×१० ना साईझना छे अने तेमांना घणा ग्रूपो सारा उतर्या छे. २४ फोटोग्राफनी एक आल्बम रेशमी पुंठानी उपर बीजी कॉन्फरन्सनुं नाम छापीने पण तैयार करवा मांडी छे, अने तेनी किंमत रु० ५०) राखवामां आवी छे.

कॉन्फरन्सनो फोटो लेवडाववा माटे एक तार कपडवंजनां बाई जडावकोर शेठाणी तरफथी आव्यो हतो.

(६) जुदा जुदा काममाटे नामोनां पाटीआं रंगाववानुं काम पण सोंपवामां आव्युं हतुं, अने ते नामो नीचे प्रमाणे छे. ए पाटीआं नानां दरेक बार आने अने मोटां रु. १। लेखे बनाव्यां हतां.

१. चीफ सेक्रेटरीकी ऑफ़िस २॥–१॥.

२. मंडप कमीटीके सेक्रेटरी २–१॥.

३. जनरल ऑफिस, ज० सुपरवाईझर ओर भोजन, उतारा, कॉरसपॉन्डंस कमीटीके सेक्रेटरी २–२

४. Water पीनेका जल, पीवानुं पाणी २–१॥

५. Ladies स्त्रीवर्ग, स्त्रीओंके लीये २॥—१॥

६. President प्रमुख साहेब २—१॥

७. ईन्टेलीजंस, हेल्थ, वॉलंटियर ऑफिस, कीसी बातकी दरीयाफत यहां करो Inquiry office (अंग्रेजी, बाळबोध) ४—२

८. पोस्टके कागज, तार, तारके फारम विगेरे २—१॥

९. चीफ सुप्रीन्टेंडंन्ट वॉलंटीयर्स २—१॥

१०. हेल्थ ऑफिसर १॥—१

११. टीकीट और फुलोंकी ऑफीस २—१॥

१२. ईन्टेलीजंस, हेल्थ अने वॉलंटियर कमीटीके सेक्रेटरी और ए. सेक्रेटरीओंकी ऑफीस २—१॥

१३. Private खानगी, स्त्रीओंके लीये १॥—१

१४. रीसेप्शन कमीटीके मेंबर (अंग्रेजी बाळबोध) ३—२

१५. यति मंडळ २—०॥|-

१६. वॉलंटियर सर्कल, ग्रेज्युएट सर्कल, अमदावाद सर्कल, पंजाब, रजपुताना बंगाल, सेंट्रल प्रावीन्सीस, डॅकन, सुरत, काठीआवाड, कच्छ सर्कल, दरेकना बे पाटीआं, साईझ २—०॥|

३८. प्राणीवधथी बनेला पदार्थोने बदले वनस्पतिना तेवाज पदार्थोनो स्टोल (गुजराती तथा बाळबोध) ४—२

३९. पुरुषोंके लीये For gentlemen १॥—१

४०. मुंबई समाचारनो वधारो.

४१. चेरमेन रीसेप्शन कमीटी २—१

ए पाटीआं घणे भागे बाळबोध हिंदी अक्षरोमां लखाव्यां हतां.

ए सिवाय उतारानां अने बीजां पाटीआंओ पण बीजी कमीटीए कराव्यां हतां.

(७) **फंडकमीटीने मदद**—केटलाएक सद्‌गृहस्थोने त्यां फंड भरावबा जवानुं अने पोतानो लागवग वापरी सारी रकम मेळववानी कोशीश, रीसेप्शन कमीटीना दरेक मेंबरने करवानी हती, ते मुजब अमे अमाराथी बनतुं करी वखारना मारवाडी भाईओ अने बीजा केटलाको पासे बहु सारी रकम भरावबानी गोठवण करी हती.

(८) ए काम सिवाय जे कंई परचुरण कामकाज बताववामां आव्युं हतुं ते कर्युं हतुं.

कॉन्फरन्सनी आ रीते नीमायुली इं. हे. एन्ड वॉलंटियर कमीटीमां करेला कामकाजनी टुंक नोंध रजु करी छे, ते उपरथी आपे जोयुं हशे के अमरजो समय बहु कम हतो अने ए कमीटीने करवानां कामो घणां हतां, तोपण पोतानाथी बनतुं करवाने अने ए रीते

धर्मसेवा बजाववाने ए कमीटी चुकी नथी. हिंमतथी कही शकाय के पोताना उपर मुकवामां आवेला भरोसानो सदुपयोग तेणे कर्यो छे. जो कंई तेणे विशेष अथवा वधारे सारुं कार्य होय तो तेनो तोल करवानुं काम श्री संघनी मुनसफीपर छे.

मारे अत्रे जणाववुं जरुरनुं थई पडे छे के, जैन कॉन्फरन्स पूरेपूरी फतेहमंद उतरी तेनुं उंडुं कारण कंईक होवुं जोईए. ज्यारे कार्य थवानुं होय छे त्यारे तेना आसपासना संजोगो पण तेवा आवी मळे छे. जे सबकमीटीओ नीमाई हती तेमां ऑफीसबेरर्स अने मेंबरो होंशीला नीमाया हता. तेओनुं जीगर धर्मथी द्रवीत थएलुं हतुं, तेओनुं रोमरोम जाणे 'जय जय' बोलतुं होय एवुं लागतुं हतुं. (सौमां विशेष अमारी कमीटी तो बहुज होंशीली हती, बलके एटलुं कही शकाशे के ए कमीटीना तमाम मेंबरोनो उत्साह, मदद, युवानीजोश बहुज हतो.) जेवा जुवान मेंबरो हता तेवाज जुवान अने होंशीला अमारा प्रमुख पण हता. तेओ होंशथी दरेक मीटींगमां हाजर थई सारो भाग लेता हता.

मने अत्रे जणाव्या वगर चालतुं नथी के, मने मदद करवाने जे जे एसीस्टंट सेक्रेटरीओ अने ऑफीस बेररो वखतोवखत मुकरर करवामां आव्या हता, तेओनी अने दरेक बाबतनी मंजुरी मळवामां अमारी कमीटीनी वखतसर अने संयुक्त मदद नहीं मळी होत, तो कशुं करी शकात नहीं. कॉमन कॉझ–एकज आशय–माटे सर्व मेहनत करनारा हता अने कामनी धमाधमीमां कोईवार सख्ताईथी बोलवानो प्रसंग पण आव्यो हतो, तेने माटे हुं मारा तमाम मित्रोनी माफी चाहुं छुं, तेओए कोईपण बाबत न गणतां पोताना कार्य तरफज लक्ष आप्युं हतुं. 'पोतानुं कर्तव्य पोतानो धर्म हतो' एज पाठ तेओ मात्र शीखेला हता.

मात्र फरी एकवार ध्यान खेंचुंछुं के, डेलीगेटोनुं लीस्ट बनाववानी पद्धतिमां सुधारो थवो जोईए, अथवा डेलीगेटोनी नीमणुंक थईने पत्रो आव्या के तेज वखते टीकीटो अत्रेथी मोकली देवी जोईए, के डेलीगेटो जेओ मात्र सभाने दिवसे अथवा एकाद दिवस वहेला आवे छे, तेओनी धमालमां गरबड थवानो संभव न रहे अने कामनो हद उपरांतनो बोजो आवी पडे छे ते आवी पडे नहीं. 'पुरवणी २' ना रीपोर्ट उपर खास ध्यान खेंचवानी फरीथी हुं जरुर जोउंछुं.

वॉलंटियरना काम बाबत फरीथी जणाववानी मने जरुर जणायछे. खानदान, धनाढ्य, अने गृहस्थोना पुत्रो–आपणा वीररत्नो, जेओमांना घणा पोताने घेर मोजमजामां रहेला, गाडीघोडामां फरता, वखतसर जमता, किंमती पोषाको पेहरता, तेओज आ कॉन्फरन्स वखते, कोचमेनजी पासे बेसता, गाडी पाछळ उभा रहेता, डेलीगेटोनां पोटकां उंचकी गाडीमां नांखता, अने माळे चढावता, गाडी लेवाने दोडता, अने चाह अने खावाना पण फाका पाडता, अदना आदमीनी पण बूम सांभळी " जी जी " कहीने दोडता, रातना बबे वाग्या सुधी काम करता, माथे किंमती पोषाकने बदले जे धर्मचिन्हना फेंटा तेमने आपवामां आव्या हता, तेने पोतानी मोतीनी टोपीओ करतां पण वधु वहाला गणता, एवी एवी अनेक सेवाओ बजावता जोई कोईपण धर्मानुरागीने सहेज पोतानी स्थितिनो ख्याल झट आवी जाय, के धन्य छे एओनी होंशने ! धर्मनुं झरण ए तमाम वॉलंटियरोमां एवुं भारी हतुं के जे झरणो एकठां थई एवो मोटो चोमासानी नदीरुप जुस्सो मुंबईमां आवेलो जाहेर थतो हतो, के तेनुं वर्णन करवुं कठण थई

पडेछे. ए १७२ वॉलंटियरोए बजावेलुं काम एक हजार पगारदार नोकर करतां विशेष हतुं. पोताना पगारनी लालचे काम करनारा अने मात्र धर्मकार्यमाटे होंशथी सेवा करनाराना कामना फळनो मुकाबलोज थई शके नहीं. ए वॉलंटियरोने जोईनेज डेलीगेटोनी जे होंश हती ते वधीने दस गणी थई गई हती, ए वॉलंटियरोए " या होम " करीने जे धर्मरणभूमीमां झोकावी दीधुं हतुं ते एक कायरने पण पानो चढावे एवुं हतुं. धर्मरणमाटेज तेओए केसरी यां करी माथे केसरी पटका (उतरासण) नाख्यां हतां. ए वीर युवानो—वीररत्नो भविष्यमां अमारा अनादि धर्मनी ढाल नीवडवानेज उत्पन्न थया छे. ए रजपूतनुं लोही धरावनारा अमारा युवान भाईओ धर्मनी उन्नति करनारा नीवडशेज, अने एज महावीरनां लघु बाळो उपर आपणां भविष्यनां घणां मोटां कामोनो आधार राखवो पडशे.

रात्रीना चार वागे बार वर्षनी उंमरना बे बाळकने झुंडीओ लई वगर गाडीए ग्रांटरोड स्टेशनपर दोडतां जोई हुं सानंदाश्चर्यमां गरकाव थई गयो हतो. धन्य छे ए धर्म झनुनने! धन्य छे ए श्री वीरशासनने! हुं एम कहुं तेमां कंई खोटुं नथी. कॉन्फरन्सनी फतेहना आधारोमांनो एक साराजेवो आधार ए वॉलंटियरोनी मदद उपर हतो; अने हुं एवुं अनुमान काढवा माटे माफी चाहुं छुं, कारणके अमारां वखाण जाते करवा जेवुं थायछे. वळी आवता वर्ष माटे वॉलंटियर थनाराओनी पण अरजीओ आववा मांडीछे, ते बतावे छे के एओनुं धर्मझनुन नानुं नथी.

कॉन्फरन्से फतेह करी छे, वाह वाह बोलाई छे. अगरजो उतावळने लीधे पहेलां करवानां कामो छेल्ली घडी सुधी मुलतवी राखवां पड्यां छे, तोपण एकंदरे खंत अने एकदीलथी काम पार पड्युं छे. आ फतेह थवानो खरो आधार तो आपणा चीफ सेक्रेटरीपर छे. दरेक कमीटीने जे मोटामां मोटो लाभ थयो अने झट पोतानुं काम करी शकी, तेनुं मुख्य कारण चीफ सेक्रेटरी छे. कागळथी सेंकडो वातो पुछवामां आवती, तो तेनो तुरतज जवाब मळतो हतो. बधी कमीटीमां सरखी रीते विश्वास मुकवामां आव्यो हतो. चीफ सेक्रेटरी खानदान, अनुभवी अने हद उपरांत नम्र स्वभावना छे, ए नम्र स्वभावथी शांति जळवाई रही छे. बधाने एओ प्रत्ये एटलो बधो प्रेम छे के एमनो सखत बोल सहन करतां पण एमना प्रत्ये अभाव उत्पन्न थायज नहीं (अगरजो सखत बोल तेओना मोंढामांथी नीकळवोज अशक्यछे). ए धुंधी मानवंता सेक्रेटरीनी साथे बेसी घणा विकट सवालोनो निर्णय थई शक्यो छे.

वळी कोन्फरंसना सूत्रनी दोरी एक स्थळे बेसीने एवी सरस रीते तेओ चलावता रह्या हता के, ते बधानुं फळ आपणी फतेहमां आव्युं छे. वळी एक बीजी बाबत पण आ जग्याए भूली जवावी जोईती नथी, अने ते ए छे के बधी कमीटीओ जाणे हरीफाईमां उतरी पोतानुं काम विशेष सारुं बतावववानी कोशीश करती हती (न के कोई अदेखाई), ए पण आपणी फतेहनुं एक कारण छे.

बहारथी आवेला आपणा एकेएक भाई कॉन्फरन्समांथी सारी असर लईने गया छे, उत्साह वधारीने गया छे; अने एनुं फळ थोडाज समयमां बहु सारुं आवेलुं आपणे जोईशुं. राय बद्रीदास बहादुर जेवा प्रेसीडेंट, मी. ढढ्ढा अने मी. लालभाई जेवा ज० सेक्रेटरीओ, शेठ वीरचंदशा जेवा चेरमेन, आपणा वाईस चेरमेनो अने जुदी जुदी कमीटीना प्रमुखो, दरेक

न्यातना आगेवानो, आपणा लायक चीफ सेक्रेटरी अने बीजी कमीटीओना सेक्रेटरीओ; आपणा महाग्गामना मीजबानो (डेलीगेटो–वीझीटरो) आपणा ऑफीस बेररो सुप्रीन्टेंडंटो अने वॉलंटियरो, ऑफीस स्टाफ अने सर्व जैन बंधुओ ए तमामना संयुक्त बळथी, एकसंपीथी अने अधिष्ठायक जननी कृपाथी आपणे पार उतर्या छीए, अने ए मुजब भविष्यमां पण उतरता जईशुं.

आ कमीटीना ऑफीस बेररो अने सुप्रीन्टेंडंटोनो हुं धन्यवाद मानुं छुं के, तेओए बहुज सारी मदद करी हती. वळी आ लंबाण रीपोर्ट लखवामां **मी. हीराभाई डाह्याभाई** उपरांत **मी. झवेरीलाल माणेकलाल घडीआळीए** लांबो वखत सुधी बेसी जे मदद आपी छे, ते माटे तेमनो उपकार मानवानी आ तक लऊं छुं.

आपणे सर्वे ईच्छीए छीए के आपणी कॉन्फरन्से जे जैन सुधारानो पायो नांख्यो छे, ते दीन प्रतिदीन मजबूत थाओ. जे पांच खातांओ माटे फंडनी रकम भराई छे अने भराती जाय छे, तेनो जलदी उपयोग थई तेनुं फळ नाणां भरनाराओने जलदी बताववुं जोईए, के जेथी तेओ बीजां नाणां आपे. आपणा नवा नीमायला चार जनरल सेक्रेटरीओ बहुज वगदार पण कमफुरसदवाळा होवाथी पेईड सेक्रेटरी राखवानो अखत्यारकरेलो मार्ग आपणा कामने फतेह आपशे. साधारण सुचनाओ घणी घणी छे, पण ते आपवानो आ रीपोर्ट नहीं होवाथी, हरेक कॉन्फरन्सनी फतेह ईच्छी आ रीपोर्ट बंध करवानी रजा लऊं छुं.

ता. ४ थी सप्टेंबर १९०३ द. ता.

अमरचंद पी. परमार. सेक्रेटरी.

आ रीपोर्ट कमीटी आगळ रजु थई पसार करवामां आव्यो छे.

अमरचंद पी. परमार. सेक्रेटरी. **अंबालाल बापुभाई.** प्रमुख.

आ रीपोर्ट रजु करवाने अने कमीटीनुं काम बंध करवाने ता. ४ अक्टोबर १९०३ ने दिवसे आ कमीटीनी खास बेठक थई हती अने तेमां नीचे प्रमाणे ठरावो पसार करवामां आव्या हताः—

१ आ संयुक्त कमीटीना कार्यमां जे जे ओफीस बेररो अने मेम्बरो अने सुप्रीटेंन्डेंटो अने वोलंटियरोए किमती मदद आपी छे, तेमनो उपकार मानवो.

२ आ कमीटीना ऊपरीओ, जेमके चेरमेन, वाईस चेरमेन, चीफ सेक्रेटरी विगेरे साहेबोए आपेली किंमती अने वळी वखतसरनी हीमायतो अने बतावेली सभ्यता अने मायानी, लागणी माटे, तेमनो आ कमीटी खरा अंतःकरणपुर्वक आभार माने छे.

३. आ कमीटीना संबंधमां आवेली बीजी कमीटीओनी नेकी, सभ्यता अने तेमनी तरफथी आवेली वखतोवखतनी मदद माटे, आ कमीटी तेओनो खरा दीलथी आभार माने छे.

४ जे जे न्युसपेपरोए आ कमीटीने लगती जाहेरखबरो ओछे दरे लीधी हती, तेमनो तथा "जैन" पत्रे अने "खेडा वर्तमान"पत्रे वगर लवाजमे पोतानां पत्रमां दाखल करी हती, तेमनो पण आभार मानवामां आवे छे.

५ त्रीजी कॉन्फरन्स माटे वॉलंटियरो थवानी अरजीओ आवे, ते नामो नोंधीने जनरल सेक्रेटरीने मोकली आपवां, अने ते काम मी. झवेरीलाल माणेकलाल बडीयाळीने सोंपवुं.

६ आपणी कमीटीना प्रमुख शेठ अंबालाल बापुभाईए जे मदद आपणने आपी छे, ते माटे तेमनो उपकार मानवो. ए दरखास्त मुकनार सोदागर हीराभाई डाह्याभाई अने टेको आपनार मी. पोपटलाल लल्लुभाई. ते दरखास्त सर्वानुमते पसार थई.

७ सोदागर हीराभाई डाह्याभाईए दरखास्त मुकी के आपणी कमीटीना सेक्रेटरी मी. परमारे जे अथाग मेहेनत लीधी छे. अने आपणने मदद आपी छे, अने जे प्रयास रीपोर्ट घडवामां लीधो छे, तेने माटे तेवण साहेबनो उपकार मानवो. ते दरखास्तने मी. पोपटलाल लल्लुभाईए टेको आप्यो, अने ते सर्वानुमते पसार थई.

८ मी. अमरचंद परमारे छेवटे घणा प्रयासथी आपणी कमीटीनो रीपोर्ट बनावेलो ते वांची संभळाव्यो, अने ते सर्वानुमते पसार थयो.

(पुरवणी १.)

ईन्टेलीजन्स कमीटी माटे प्रथमथी सुचववामां आवेला कामोनी विगत.

१. कॉन्फरन्सनी कोईपण कमीटी अमुक खबर मागे, ते तपास करी पुरी पाडवी.
२. डेलीगेटो जे विगत मागे. ते पुरी पाडवी, जेमके पोताना मुकाम संबंधी, अमुक डेलीगेटो क्यां उतर्या छे ते संबंधी, टीकीटो अने भोजन संबंधी.
३. डेलीगेटोनो रखडतो सामान पोतानी ऑफीसमां राखी बराबर पहोंचाडे.
४. डेलीगेटोना कागळ, तार विगेरे पहोंचाडवा.
५. शहेरनी अमुक जग्याओ जोवा संबंधी विगेरे जे हकीकत मागे ते आपवी.
६. कया डेलीगेटो कया अमुक मुकाममां उतरवाना छे, तेमनी जमवानी गोठवण क्यां छे; कोई खानगी मुकामपर उतरवाना होय अने तेनी विगत मळी होय, तो ते ए बाबतोने लगती कमीटीओ वखतोवखत आ कमीटीने पुरी पाडती रहेशे. डेलीगेटोनुं लीस्ट पण रहेशे.
७. आ कमीटीनी ऑफीस मंडपनी बहार रहेशे. त्यां तारनां तथा मनीओर्डरनां फोर्मो विगेरे राखवामां आवशे.

(पुरवणी २).

गीरगाम, मुंबई. ता. २ अक्टोबर १९०३.

मी. अमरचंद पी. परमार,

सेक्रेटरी. ईन्टेलीजन्स, हेल्थ एन्ड वॉलंटीयर डीपार्टमेंट,

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स ऑफीस,

पायधोनी–मुंबई.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनो जे मेळावडो श्री मुंबई मध्ये थयो, तेनी अंदर डेलीगेटो तरीके जे साधर्मीभाईओ देशावरोथी भाग लेवाने आवनार हता, ते लोकोने मंडपमां दाखल थवानी डेलीगेटोने आपवानी टीकीटो तथा फूलो आपवानुं, तथा रीसेपूशन कमीटीना मेम्बरोने टीकीटो तथा फूलो आपवानुं काम, मने ता. १४ मी सप्टेंबरे सोंपवामां आव्युं हतुं. रीसेपूसन कमीटीना मेम्बरोने टीकीटो आपवा संबंधमां, तेमज डेलीगेटोने टीकीटो आपवा संबंधमां मने घणीज अगवडो पडी छे; अने एटली बधी मुश्केली वच्चे काम लेवुं पडयुं छे के टीकीटो आपवा संबंधमां घोटालो, तथा डेलीगेटो अने मेम्बरोमां असंतोष उभो थवानी दर पळ धास्ती रहेती हती, अने वखते टीकीटो संबंधमां घोटालो पण थयो हशे, अने आ कॉन्फरन्सनी बेठकमां ते संबंधी डेलीगेटो विगेरेमां असंतोष पण थयो हशे; माटे भविष्यनी कॉन्फरन्सोमां एवुं न थाय तेने वास्ते मारी सूचनाओ घणी उपयोगी थई पडशे, एवुं धारी हुं ते संक्षिप्तमां जणाववानी रजा लऊं छुं.

(१) रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोने टीकीटो आपवा संबंधमां मारी सूचना एटलीज छे, के ते गृहस्थोने टीकीटो तथा फूलो कॉन्फरन्सनी बेठकनी पंदर दिवस अगाउ आपी देवां. रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोनी बेसवानी गोठवण हंमेशां स्टेजनी पासेज आवे, एटले जेटला मेम्बरो होय तेटली खुरसीओनी गोठवण राखी टीकीट उपर चढता नंबर आपी रीझर्व्ड करी आपवी. जेटला मेम्बरो तेटलीज टीकीटो अने तेटलीज खुरसीओ उपर रीझर्व्ड करी आपेला नंबरो, अगर बांधवानां कार्डो राखवां, के जेथी कोइपण प्रकारनी अगवड पडवा संभव नथी.

(२) डेलीगेटोने आपवानी टीकीटोना संबंधमां

१. दरेक देशावरोनां गामोथी जे लीस्ट आवे, तेने लगती नोंध, दफतरो विगेरे राखवा एक खास सेक्रेटरी जुदो राखवो. कॉरस्पोन्डन्स कमीटीथी आ खातुं जुदुं पाडी नाखवुं.

२. " ऑफीस फॉर डेलीगेट्स " ए आ खातानुं नाम आपवुं.

३. आ खातामां एक सेक्रेटरी अने एक अगर बे कारकुन राखवा.

४. डेलीगेटोनां नामो नोंधवानी बुकोना प्रकार.

A. जेम जेम डेलीगेटोनां नामो जुदां जुदां गामोथी देशावरथी चुंटाईने आवे, तेम एक बुकनी अंदर दाखल करवां. आ बुक उपरथी चुंटाएला डेलीगेटोनी कुल संख्या मळी शके. तेनो प्रकार.

रनींग नंबर.	डेलीगेटनुं नाम.	गामनुं नाम.	जील्लो.	कोना तरफनो डेलीगेट नात	सभा	संघ	रीमार्क.

B. उपरनी बुक उपरथी जे गामो तरफथी डेलीगेटो चुंटाईने आवे ते गामोनुं (जील्लावार) alphabetical order मां ते ते गामोना डेलीगेटोनां नामो सहित एक बीजी बुक बनाववी. आ बुक डेलीगेटोने टीकीटो आपवाना काममां उपयोगी थशे.

तेनो प्रकार.	गामनुं नाम.	जील्लो.	सर्कल.

रनींग नंबर.	डेलीगेटनुं नाम.	टीकीट नंबर.	टीकीट लई जनार धणीनुं नाम	रीमार्क.

आ बुक उपरथी कयुं गाम-कया जील्लामां आव्युं छे तेनी खबर पडशे, अने दरेक गाममांथी केटला केटला डेलीगेटो आव्या छे, तेनी पण पक्की नोंध रहेशे. वळी आ बुक "**जैन डीरेक्टरी**" बनाववाना काममां घणीज उपयोगी थई पडशे.

C. त्रीजी एक चोपडीमां कुल बधा डेलीगेटोनां नामोनी alphabetical order मां नोंध तैयार राखवानी खास जरुर छे. तेमां

अनुक्रम नंबर.	डेलीगेटनुं नाम.	गामनुं नाम..	जील्लो.	जे गाममां कॉन्फरन्स होय त्यां ते डेलीगेटे क्यां उतारो राख्यो छे तेनुं ठेकाणुं.	रीमार्क.

आ बुक कोई डेलीगेटने कागळपत्र, तार विगेरे पहोंचाडवो होय, तो ते काममां ईन्टेलीजन्स डीपार्टमेन्टवाळाने बहु उपयोगी थई पडशे.

D. बीजी एक सूचना टीकीटो आपवा संबंधमां एवी छे के, जे जे गामना डेलीगेटो चुंटाईने आवे तेज वखते ते लोकोना उपर टपाल मारफते टीकीटोमां तेमनां नामो भरी, तथा तेना उपर योग्य सर्कलवार रनींग नंबर आपीने मोकलावी आपवी, के जेथी डेलीगेटोने टीकीटो मेळववा संबंध कॉन्फरन्समां आव्या पछी जे तकलीफ तथा अगवड वेठवी पडी छे ते वेठवी न पडे. आ संबंधमां आटलुं खास याद राखवानी जरूर छे के, नाना मोटा सर्कलनो विचार करीने पचासथी सो टीकीटो, सारा विद्वान् वक्ता अने प्रतिष्ठित गृहस्थो सारु सर्कलदीठ रीझर्व्ड राखी मुकवी, अने तेवां नामोनी सूचना उपरथी तेवी सारी रीझर्व्ड टीकीटो मोकली आपवी. डेलीगेटोना उपर जे ईन्वीटेशन लेटर मोकलवामां आवे, तेमांज प्रतिष्टित, विद्वान् तथा वक्ताओनां नाम खास जणाववानी सूचना थवी जोईए.

(३.) आ मुंबई मध्येनी "बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स" संबंधीना डेलीगेटोनुं में उपर जणाव्युं छे तेवुं B कॉन्मवाळुं लीस्ट, टीकीटो आपवा संबंधमां मोर **ताबडतोब बनाववुं पड्युं, के जे बनाववामां मने वढवाणवाळा एक वॉलंटियर भाई वल्लभजी छगनलाले घणीज स्तुतिपात्र मदद कीधी छे.**

(४.) टीकीटो आपवा संबंधमां जणाववानुं के, ते काममां मने भाई डाह्याभाई सरुपचंद तथा शेठ जैसिंगभाई साराभाईए घणीज स्तुतिपात्र मदद कीधी छे.

(५.) आटलुं जणावी छेवटे हुं दरेक सर्केलवार आ कॉन्फरन्समां केटली टीकीटो डेलीगेटोने आपी, ते जणाववानी रजा लउं छुं.

सर्कलनुं नाम.	केटली टीकीटो आपी.
अमदावाद सर्कल	९४५
सुरत ,,	२४९
काठीआवाड ,,	३२९
रजपुताना ,,	८९
पंजाब ,,	१२०
डॅक्कन ,,	१८०
सेन्ट्रल प्रोवीन्सीस (बेंगॉल) सर्कल.	८८
	१५९२

शेठ फकीरभाई तरफथी कुल टीकीटो १७०० मळी, ते मध्येथी कुल टीकीटो उपर दर्शाव्या प्रमाणे १५९२ खपी. बाकीनी टीकीटो १०८ तथा फुलो जे बधेलां छे ते पाछां मोकल्यां छे.

(६.) प्रोवीन्शीयल सेक्रेटरीने आपवानां जे फूलो मने आपेलां, ते पण वधेलां छे ते पाछां मोकल्यां छे.

(७.) अत्रे खास जणाववानी जरुर छे के, जे प्रमाणे आ कॉन्फरन्समां सर्कलो पाडीने बधा डेलीगेटोने आगळ बेसवानो लाभ आप्यो हतो, तेथी कोईपण देशना डेलीगेटोना मनमां ओछुं आव्युं नथी; अने बधाना मनमां एमज आव्युं छे के बधाने सरखा गणवामां आव्या छे; माटे आ रुढी चालु राखवी घणी उपयोगी अने सलाहभरेली थई पडशे.

आटलुं जणावी हुं मारो रीपोर्ट खतम करूं छुं. एज.

ली. सेवक

जगाभाई मगनलाल, सही दा. पोते
ठे. गीरगाम बॅकरोड, पोस्ट ऑफीस पासे. ठा.
रामजी लखमीदासना माळामां पहेले माळे.

(पुरवणी ३).

हेल्थ कमीटी माटे प्रथमथी सुचववामां आवेलां कामोनी विगत.

(१) ए कमीटीमां एक ऑनररी चीफ मेडीकल सुप्रीन्टेंडंट रहेशे.
(२) जे डाक्टरो वैद्यो वगेरेए कॉन्फरन्सनी मफत सेवा बजाववानुं महेरबानीनी राहे कबुल्युं छे, तेमनी मदद जरुर पडवे लेवी.
(३) डेलीगेटो माटे जे मंडप अथवा मुकामो पसंद करवामां आवे, तेनी सेनीटेशन बाबत केवी हालत छे, ते बाबत आ कमीटीनो प्रथम अभिप्राय लेवो.
(४) कोई डेलीगेट बीमार थाय तो त्यां वॉलंटियर राखी डाक्टर दवानी पूरी मावजत, अंग्रेजी अथवा देशी उपचार प्रमाणे, जेम डेलीगेट कहे तेम करवी.
(५) तनदुरस्ती संबंधी रीपोर्ट रोज पोताना सेक्रेटरी मारफत चीफ सेक्रेटरीने करे.
(६) सर्व कार्य माटे वॉलंटियरोनी मदद लेवी.

(पुरवणी ४).

वॉलंटियर कमीटीमाटे प्रथमथी सुचववामां आवेलां कामोनी विगत.

(१) जाहेरखबर आपी, स्कुलो अने मंडळोमां लखी तथा खानगी गृहस्थोने कही सो वॉलंटियर मेळववा, पण तेओनी उंमर बार वर्षथी नीचे न होवी जोईए.

(२) ए वॉलंटियर उपर दस सुप्रींटेंडंट अने एक चीफ सुप्रींटेंडंट राखवा.

(३) ए बधाने जुदी रीतना शोभीता युनीफॉर्म साथे "बेज" अने सीसोटीओ आपवी.

(४) मंडपमां बंदोबस्त राखवो, गरबड थवा न देवी, दरवाजापर टीकीटो तपासवी, लेवी या खूणा कापवा; जुदा जुदा ब्लॉकमां नंबर प्रमाणे सभासदोने खुरशीएं बेसाडवा, मंडपने लगतुं सघळुं काम करवुं; डेलीगेटो आवे त्यारे तेमने लेवा जवानी अने पहोंचाडवानी गोठवण बंने रेलवेनां जुदां जुदां स्टेशनोपर प्रमाणमां राखवी; तेमना सामाननो कबजो लेवो अने तेमने मुकामपर पहोंचाडवा; तेओ माटे राखेली गाडीनी व्यवस्था करवी.

(५) डेलीगेटोनी तनदुरस्तीने लगतुं काम पण वॉलंटियरो बजावशे.

(६) डेलीगेटोने सरसामान—जणसभाव जरुरीआत होय, तो ते योग्य ठेकाणेथी लावी आपवां.

(७) कोई खास कारणसर बीजी कोई कमीटीने वॉलंटियरोनी जरुर होय, तो सेक्रेटरीनी मारफत ते फाजल पाडी शकता हशे तो पूरा पाडशे.

(८) पंदर दिवस पहेलां रीतसरनी कवायत आपवामां आवशे, तेमां ईसारां या सीसोटीओमां तुरत समजाय एवी बाबतनी कवायतपर वधु लक्ष आपवामां आवशे.

(९) ख्वास संजोगोमां मुंबईनी जोवालायक जग्याओ जोवा जवाने डेलीगेटो चहाता-होय ने तेमने वॉलंटियरोनी जरुर पडे, तो ते सेक्रेटरी बचावी शकता हशे तो पूरा पाडशे.

(१०) डेलीगेटोना आववानी, उतरवानी विगेरे हीलचालने लगती खबरो आ कमी-टीने बीजी कमीटी वख्तोवख्त पूरी पाडती रहेशे.

(११) प्रेसीडंट या मरतबावाळा डेलीगेटोनी पासे हाजरी आपवानुं काम पण करशे.

(१२) वॉलंटियरो सभ्यताथी वर्ते ते उपर खास लक्ष राखवामां आवशे.

(१३) डेलीगेटोना कागळो, तार विगेरे पहोंचाडवानुं काम पण ईंटेलीजन्स कमीटीनी सुचना प्रमाणे करशे; तेमज डेलीगेटोनी चीठीओ पहोंचाडवा, पोस्ट करवा विगेरे काम पण करशे.

(१४) कॉन्फरन्सना दरेक काममां सुगमता करी आपवाने तत्पर रहेशे.

(१५) जे वॉलंटियरो वखत नहीं बचावी शकता हशे, तेमनो जमवानो बंदोबस्त उतारा-ओनां रसोडांमां रहेशे.

(१६) रजीस्ट्रेशन, ईंटेलीजन्स ऑफीसमां पण तेओनी मदद लेवी.

(पुरवणी ५).

वॉलंटीयरोनां नामो.

१. मी. कुंवरजी मूळचंद

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५थी २५ वर्ष सुधीनी उमरना.)

मी. गुलाबचंद गफलभाई
,, वेलाभाई हंसराज
,, चत्रभूज लल्लुभाई
,, ताराचंद वीरचंद
,, त्रीकमजी रतनशी
,, नानचंद माणेकचंद
,, नंदलाल लालचंद
,, भाईचंद नरभेराम
,, मगनलाल वाघजी
,, रामजी लधा परमार
मी. चीमनलाल भोगीलाल
,, चुनीलाल उजमचंद
,, छोटालाल पुंजाचंद
,, छोटालाल मगनलाल
,, जेसंगभाई हेमचंद
,, भोगीलाल भूदरदास
,, भोळाभाई केशवलाल
,, मणीलाल मोकमचंद
,, मोहनलाल चुनीलाल
,, मंगळदास दलपतभाई
,, शीवलाल मंछाचंद

२. मी. केशवलाल लल्लुभाई

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. काळीदास नानचंद
,, केशवलाल हेमचंद

३. मी. चंदुलाल हीराभाई

सुप्रीन्टेंडंट.

(बहारगामना १५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अम्रतलाल बापालाल
,, फूलचंद रायचंद
,, मनसुख सी. शेठ
,, मंगळदास नथुभाई

मी. वल्लभदास छगनलाल
,, हीराभाई ककलभाई
,, हीराभाई मोहनलाल

---

४. मी. जमनादास मोतीचंद

सुप्रीन्टेन्डंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. गुलाबचंद अमथालाल
,, चंदुलाल दलसुखराम
,, छोटालाल लल्लुभाई
,, छोटालाल हीरजी
,, देवीदास मकनजी
,, धनजी पुंजाभाई
,, भोळाभाई मोहनलाल
,, मणीलाल ताराचंद
,, मणीलाल प्रेमचंद
,, मनमोहन पानाचंद
,, मोतीलाल लल्लुभाई
,, लीलाधर नेमचंद
,, वाडीलाल मगनलाल
,, शवचंद अमरचंद
,, शवचंद कचराभाई (एक्टिंग सुप्रीन्टेंडंट)
,, हीरालाल लल्लुभाई
,, हंसराज वसनजी

---

५. मी. दलपतभाई प्रेमचंद

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अमरचंद फकीरचंद
,, केसरीचंद लखमीचंद
,, गोकळदास लहेराभाई
,, चीमनलाल बालाभाई
,, चीमनलाल मंगळदास
,, जमनादास अमरचंद
,, त्रीभोवनदास तुळशीदास

मी. नगीनदास वीरचंद
,, नेमचंद माणेकचंद
,, प्रेमचंद प्रागजी
,, भाणाभाई चतराजी
,, माणेकचंद वीरचंद
,, हरगोवन कसनजी

---

६. मी. देवचंद भगवानजी शाह

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अम्रतलाल डाह्याभाई
,, उमेदलाल वाघजी
,, काळीदास लल्लुभाई
,, चीमनलाल मंगळदास
,, देवजी झवेरचंद
,, मगनलाल सरुपचंद
,, मणीलाल चुनीलाल
,, मणीलाल न्यालचंद
,, मणीलाल वाडीलाल
,, मोतीलाल गुलाबचंद

---

७. मी. धनजी लीलाधर

सुप्रीन्टेंडंट.

(पचीस वर्षनी उपरनी उंमरना.)

मी. आणंदजी आशारीआ
,, करशनजी हीरजी
,, केवळचंद केशवजी
,, चुनीलाल न्यालचंद
,, जीवराज मालशी
,, देवशी शामत
,, नारणजी अमरशी
,, पदमशी जेवत
,, फूलचंद वेलजी
,, माणेकचंद केशवजी
,, रणछोडदास लखमीचंद

मी. रतनशी वीरघोर
,, वजेचंद ताराचंद
,, वेलचंद गोबर

---

८. मी. फूलचंद उत्तमचंद पारेख

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. झवेरचंद जयाचंद
,, दुल्लभदास कुबेरदास
,, नाथालाल झवेरचंद
,, भूपतराय केशवलाल
,, मगनलाल मेळापचंद शाह
,, मूळचंद उत्तमचंद पारेख
,, मोहनलाल लवजी

---

९. मी. भवानजी जेठाभाई

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. खीमजी धारशी
,, खीमजी मादण
,, गोविंदजी खीमजी
,, गोविंदजी वीशर
,, चत्रभोज खीयशी
,, टोकरशी खीयराज
,, नरशी कल्याणजी
,, पुनशी घेलाभाई
,, वालजी हीरजी कायाणी
,, वेलजी जेठा

---

१०. मी. माधवजी कीरचंद.

सुप्रीन्टेंडंट.

(१२ थी १५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अमरचंद नानचंद
,, उमरशी देशर
,, उमरशी माणेकजी

मी. गोविंदजी शीवजी
,, जेठु करमशी
,, नरशी वेलजी
,, पुरुषोत्तम झवेरचंद
,, माणेकजी केशवजी
,, मालशी पासु
,, मोणशी नथु
,, रतनचंद वाडीलाल
,, लखमशी रतनशी
,, वीरजी गोवर
,, वेलजी जीवराज
,, शामजी देशर
,, हरीलाल प्राणजीवन

---

११. मी. मूळचंद आशाराम

सुप्रीन्टेंडंट.

(१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अम्रतलाल त्रीभोवन
,, अम्रतलाल बापालाल
,, जगजीवन काशीदास
,, जटाशंकर माणेकचंद
,, दामजी कल्याणजी
,, नाथालाल छोटालाल
,, परशोतम बापालाल
,, बालाभाई हरीलाल
,, भाईचंद केशवजी
,, वीरपाळ वर्धमान

---

१२. मी. शोभागचंद कैवळचंद

सुप्रीन्टेंडंट.

(१२ थी १५ वर्ष सुधीनी उंमरना.)

मी. अम्रतलाल आणंदजी
,, कपुरचंद साकरचंद
,, चंपालाल जवेरचंद

mी. जगजीवन जसराज
,, देवीदास शवचंद
,, नाथालाल गोविंदजी
,, नानाभाई भाणाभाई
,, पानाचंद गोविंदजी
,, परमानंद रायचंद

मी. पोपटलाल त्रीकमजी
,, मगनलाल मोहनलाल
,, मगनलाल वीरचंद
,, रणछोडदास अंदरजी
,, वीठ्ठलभाई झवेरचंद

---

१३. मी. शंभुप्रसादजी गांधी.

सुप्रीन्टेंडंट.

१५ थी २५ वर्ष सुधीनी उंमरना.

(ओर्डरलीझ.)

मी. अम्रतलाल काळीदास (मी. ढड्ढा)
,, अंबालाल लहेरचंद (मी. अंबालाल बापुभाई)
,, करशनदास गोविंदजी (प्रमुख साहेब)
,, गोपाळजी प्रागजी (मी. माणेकलाल घेलाभाई)
,, घेलाभाई जेठा (चीफ सुप्रीन्टेंडंट)
,, छत्रभूज मोतीलाल (मी. ढड्ढा)
,, चुनीलाल भाईचंद (चीफ मेडीकल सुप्रीन्टेंडंट)
,, चुनीलाल लवजी (मी. अमरचंद पी. परमार)
,, चंपकलाल खीमचंद (शेठ लालभाई दलपतभाई)
,, जीवा कस्तुर (शेठ फकीरचंद प्रेमचंद)
,, देशर नागशी (मी. माणेकलाल घेलाभाई)
,, नागरदास गोविंदजी (प्रमुख साहेब)
,, भगवान गोकळ (मी. गांधी)
,, भीखा चुनीलाल (शेठ फकीरचंद प्रेमचंद)
,, भोजराज भाणजी (चीफ सुप्रीन्टेंडंट)
,, मणीलाल रतनचंद (शेठ वीरचंद दीपचंद, चेरमेन)
,, मेघजी आशपाळ (चीफ मेडीकल सुप्रीन्टेंडंट)
,, वीरचंद रायचंद (शेठ लालभाई दलपतभाई)
,, हठीसंग जेठा (मी. अंबालाल बापुभाई.)
,, हरीलाल लवजी (मी. अमरचंद पी. परमार)

एक्स्ट्रा—बेच.

१४. मी. वृजलाल भाईचंद.—**सुप्रीन्टेंडंट.**
(नानी मोटी उमरना.)
मी. अमृतलाल वाडीलाल
मास्तर [illegible]रजी
मी. चतुर्भुज रतनशी
,, छगनलाल शोकीन दलाल मारवाडी.
,, जगाभाई भोगीलाल
मी. त्रीकमलाल मगनलाल
,, नानाभाई तलकचंद
,, भवानजी कानजी
,, मगनलाल चुनीलाल
,, मोहनलाल भोगीलाल
,, मंगळदास दीपचंद टोपीवाळा
,, रतनचंद रामचंद
,, शांतिलाल मोहनलाल

(पुरवणी ६).

(क) वॉलंटियरो तथा सुप्रीन्टेंडंटोने छेल्ली करवामां आवेली सुचनाओ.

१. वॉलंटियरोए पोताना सुप्रीन्टेंडंटना हुकममां रहेवुं.
२. वॉलंटियरोने खास काम उपर राख्या होय तेओए ते बजाववुं, अने जेओनी तहेनातमां राख्या होय तेओना हुकम अने डेलीगेटोना पण हुकम बजाववा.
३. वॉलंटियरोए बहु सभ्यताथी वर्तवुं.
४. वॉलंटियरोए नीचेनां कामो बजाववानां छे:—
   (अ) मंडपनी चोकशी राखवी अने मंडपनी अंदर बंदोबस्त राखवो.
   (आ) प्रेसीडेन्ट साहेब, चेरमेन, चीफ सेक्रेटरी, जनरल सेक्रेटरी, पोतानी कमीटीना सेक्रेटरी, अने चीफ सुप्रीन्टेंडंट विगेरेना जेमने ओर्डरली तरीके नीमवामां आवे, तेओना हुकममां बराबर रहेवुं.
   (इ) डेलीगेटोनी सामा लेवा जवुं अने जाय त्यारे पहोंचाडवा जवुं.
   (ई) इन्टेलीजंन्समां अने रजीस्ट्रेशन ऑफिसमां पण काम बजाववुं अने डेलीगेटोना कागळ तथा तार पहोंचाडवा.
   (उ) टीकीटो लेवा आपवा तथा चेक करवानुं काम करवुं.
   (ऊ) ए सिवाय बीजुं कंईपण काम सोंपवामां आवे ते करवुं.
५. ड्रेस—माथे कपास रंगनो फेंटो, केसरी रंगनां उतरासण अने तेना उपर बे पटीनां फूल लगाडवां अने सफेद कोट पहेरवो. नानी उंमरना माटे मोगल केप, उत्तरासण, बे पटीना साथे आसमानी फूल.
६ वॉलंटियरोए ड्रील शीखवा जवुं तथा प्रेसीडेन्टनी पेशवाई विगेरेनुं काम पडे त्यारे उपयोग करवो.

(ख) सुप्रीन्टेंडंटने करवामां आवेली छेल्ली सुचनाओ.

१. दस अथवा वधता ओछा वॉलंटियरोना उपर एक एक सुप्रीन्टेंडंट रहेशे.
२. वॉलंटियरोना बांधाना प्रमाणमां ते डीवीझनके तेवुं काम सोंपवामां आवशे.

३. ज्यां वॉलंटियरोनो बेच जाय त्यां सुप्रीन्टेंडंटोए साथे रहेवुं, अने जे काम तेओने सोप्युं होय ते बजाववुं.

४. सुप्रीन्टेन्डंटे पोताने सोंपेलां नाणांनो हिसाब राखवो.

५. गाडीओनी जरुर पडे तो केरेज सुप्रीन्टेन्डंट पासेथी लेवी अने जरुर पडे तो जाते पण गोठवण करी लेवी.

६. गाडीभाडुं डेलीगेटोए आपवानुं छे, पण मजुरोना पैसा कॉन्फरन्सना फंडमांथी आपवाना छे.

७. जे डेलीगेटो कॉन्फरन्सना मकाने उतरवाना होय, तओने पहोंचाडवाने वॉलंटियरोने मोकलवा. वळी जे नामांकित डेलीगेटो तथा मीजबानो होय अने खानगी मुकामे उतरवाना होय तेओने पहोंचाडवाने पण वॉलंटियरोने मोकलवा.

८. सुप्रीन्टेन्डंटोए फेंटो बांधतां शीखवुं अने शीखववुं.

ड्रेस.

१. माथा उपर बदामी फेंटा, केसरी उत्तरासण, उपर बे लाल पटीनां गुलाबी फूल, गळामां सीटी, हाथमां लाकडी अने सफेद कोट पहेरवो.

२. सुप्रीन्टेंडंटोए पोतपोतानी समजुतीथी कोई वॉलंटियरोनी फेरबदल करवी होय तो करी लेवी.

३. वॉलंटियरोना फोर्सना बे मोटा वावटा अने बार नाना वावटा राखवा.

(पुरवणी ७).

इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वालंटियर कमीटीना
मानवंता प्रमुख साहेब, अने कमीटीना बीजा सभासदोनी सेवामां:--

आ कॉन्फरन्स माटे बहार पडेला वॉलंटियरोए पोतानी फरजो केवी रीते अदा करी छे, तेनो हुं टुंक रीपोर्ट रजु करूं छुं.

कॉन्फरन्स माटे हीलचाल शरु थतां, एकसो वॉलंटियरो भेगा करवानुं नक्की थयुं हतुं. शरुआतमां तो एकसो वालंटियरो भेगा करवानी पण चिंता थई पडी, पण जाहेरखबर बहार पडतांज सेंकडो अरजीओ आववा लागी अने मात्र एकज अठवाडीआनी मुदतमां दोढ सो अरजीओ आवी अने मंजूर करवामां आवी. केवी धर्मने माटे उमदा लागणी! अरजीओ वधवा लागी अने छेवटे केटलीक पाछी मोकलवी पडी.

रवीवारने दिवसे बपोरना लालबागमां वॉलंटियरोनी पहेली जनरल मीटींग मळी, पण बपोरनो वखत होवाथी केटलाक वॉलंटियरो हाजरी आपी शक्या नहीं. हाजर रहेला वॉलंटियरोने मी. हीराभाई अने मी. झवेरलालनी किंमती मददथी, सात भागमां वहेंचवामां आव्या अने दरेक भाग एक सुप्रीन्टेन्डंटना हाथ नीचे मुकवामां आव्यो. बीजी वॉलंटियरोनी जनरल सभा कॉन्फरन्स ऑफिसना हॉलमां रात्रीना साडासात वागे मळी, अने ते वखते बीजा छ

भाग नवा करवामां आव्या, अने तेमने छ नवा सुप्रीन्टेन्डंटोना हाथ नीचे मुकवामां आव्या. त्रीजी जनरल सभामां आर्डरली बेच २० जणानुं नक्की करी, तेने मी. शंभुप्रसादना हाथ नीचे मुकवामां आव्युं, अने तेज दीवसे वॉलंटियरोने तथा सुप्रीन्टेन्डंटोने फेटा तथा पीछोडीओ वहेंची आपवामां आवी. मने अत्रे जणाव्या वगर चालतुं नथी के, कॉन्फरन्सनी बलीहारीथी तेमज मारा जोडीआ अधिकारीओनी पुरती मदद साथे, सुप्रीन्टेन्डंटोनी चुंटणी बहुज सरस नीवडी, अने ए सुप्रीन्टेन्डंटो तरफथी मने जे किंमती मदद मळी छे तेना माटे हुं तेमनो घणोज आभार मानुं छुं, अने तेमनी सहायता तथा ऐक्यपणाथीज अमने सोंपवामां आवेल संघनी सेवा बजाववानी फरज अमो अदा करी शक्या छीए.

मी. शंभुप्रसादना सर्वे ऑर्डरलीओए पोतानी फरजो पुरती रीते बजावी छे.

भोजन कमीटीने मदद करवा माटे मी. मूळचंद आशारामनो बेच मोकलवामां आव्यो हतो, अने ते कमीटीना सेक्रेटरीने जाते बे त्रणवार पुछतां तेमना तरफथी मने संतोषकारक जवाब मळ्यो हतो. आ हुं लखवाने दीलगीर छुं के पाछळथी ए बेचना माटे भोजन कमीटीना सेक्रेटरीज बीजाओने मोंढे असंतोष जाहेर करता मालुम पड्या हता. आ बेचमां ता० १८ मीना दिवसे बीजा चार जणा वधारवा पड्या हता.

उतारा कमीटीने मदद करवा माटे मी. केशवलालनो बेच मोकलवामां आव्यो हतो, अने तेमना माटे सर्वे तरफथी संतोषकारक जवाब मळ्यो हतो. अत्रे मारे जणाववानी जरुर छे जे, भोजन कमीटी तथा उतारा कमीटीनी मदद माटे मोकलावेला वॉलंटियरोने जमवा बाबतमां जे कंई कहेवामां आव्युं हतुं, ते खरेखरुं शोचनीय हतुं. उतारा कमीटीना सेक्रेटरी मी. अम्रतलालने जोके हुं मळी शक्यो नथी, तोपण उतारामां हुं बे चार वखत गयो हतो अने तपास करतां सर्वे तरफथी संतोषकारक जवाब मळ्यो हतो. आ बेचमां पाछळथी ता० १८ मीए ३ वॉलंटियरो वधारवा पड्या हता, तेमज मी. दलपतभाईना आखा बेचने त्यां मदद माटे मुकवो पडयो हतो.

केरेज सुप्रीन्टेंडंट तरीके मी. धनजीभाईने नीमवामां आव्या हता, अने मारा अनुभव उपरथी कही शकुं छुं के, ए बहुज मुश्केल अने महेनत भरेलुं काम हतुं. ए बेचमां बधा वॉलंटियरो मोटी उंमरना होवाथी तेमणे पोतानुं काम घणीज वखाणवालायक रीते पूर्ण कर्युं हतुं. मुख्य करीने ए बेचना सुप्रीन्टेंडंट मी. धनजीभाई, तेमज मी. माणेकचंद केशवजी अने मी. केवळचंद केशवजीए जे महेनत लीधी हती, तेना माटे तेमने एक बहुज सारुं सर्टीफीकेट मळवुं जोईए, एवुं मारुं धारवुं छे. गुरुवार अने शुक्रवारने दिवसे गाडीओ माटे केवी अडचणो पडी हती, अने ते अडचणो आ बेचे केवी रीते टाळी हती, ते मात्र त्यां हाजर रहेला गृहस्थोज कळी शके.

मी. कुंवरजी मूळचंदना बेचने पहेलां रीझर्व्ड तरीके मूकवानुं नक्की करवामां आव्युं हतुं, पण पाछळथी तेओने पण बीजाओना जेटलीज एक्टीव सर्वीस करवी पडी हती, अने तेमणे पण संतोषकारक रीते पोताने सोंपायलुं काम कर्युं हतुं.

'मी. देवचंद भगवानजी शाह, तेमज मी. चंदुलाल हीराभाई, मी. जमनादास मोतीचंद, मी. भवानजी जेठाभाई, मी. फूलचंद उत्तमचंद पारेख, मी. शोभागचंद केवळचंद अने

मी. माधवजी कीरचंदना बेचोए, मंडपमां तेमज स्टेशनोपर पोताने सोंपायलां कामो सारी रीते कर्यां हतां. छेल्ला बे सुप्रीन्टेंडंटोना बेचो नानी उंमरना छोकराओना बनेला हता, ते छतां तेओए पोतानी शक्ति प्रमाणे बहुज सारुं काम कर्युं हतुं. अत्रे मारे मी. शवचंद कचराभाईनी नोंध लेवी जोईए, कारणके ज्यारे आपणा प्रमुख साहेब अत्रे पधार्या, त्यारे सरघसमां मी. जमनादासना पगने गंभीर ईजा थवाथी, तेमनुं बेच मी. शवचंदभाईए संभाळी लीधुं हतुं, जोके मी. जमनादास चालवाने शक्तिवान न होवा छतां पण वारंवार स्टेशनपर हाजर थता हता.

आपणा मानवंना प्रमुख साहेब राय बहादुर बद्रीदासजी ता. १६ मीना दिवसे अत्रे पधार्या, अने ते दीवसे बोरीबंदर स्टेशनपर कुले ९१, शराफ बजारमां ९८, अने उतारा उपर ४६ वॉलंटियरो मुकवामां आव्या हता. सरघस चालु थतां सर्वे वॉलंटियरो प्रमुख साहेबनी गाडी आंगळ सरघसना आकारमां चाल्या हता, अने केटलेक ठेकाणे तेमणे ड्रील करी हती. ता. १७ मीथी वॉलंटियरोने दररोज ग्रांटरोडपर आवती चार अने बोरीबंदरपर आवती १० ट्रेनोपर जवुं पडतुं हतुं. ता. १७ मीए जुदी जुदी ट्रेनोपर जुदा जुदा वखते कुले मळीने १०० वॉलंटियरो, ता. १८ मीए १९२, अने ता. १९ मीए ४३ वॉलंटियरो हाजर रह्या हता; मात्र ता. १८ मीए आवेली जबलपुर पेसेन्जर ट्रेनपर कोई वॉलंटियर हाजर थयो नहोतो, तेनुं कारणके ते ट्रेन हंमेश करतां त्रण कलाक मोडी आवी हती.

हाथनां पांच आंगळां सरखां होतां नथी, अने तेवीज रीते केटलाक वॉलंटियरोए असंतोषपणे पोतानी फरजो बजावी हती; पण तेमनां नाम आ रीपोर्टमां आपवानुं हुं व्याजबी धारतो नथी. मंडपमां मारा वॉलंटियरोए पोताथी बनती मदद मंडप कमीटीने आपी हती, अने दरवाजाओ ऊपर उभा रही, टीकीटो तपासी, तेमज मंडपनी अंदरनो पण बंदोबस्त राख्यो हतो, अने आ कामो करती वखते चारथी पांच वॉलंटियरोने मार खावो पड्यो हतो अने भूंडा शब्दो तो तेमने सांभळवाना हताज. आटलुं थया छतां पण वॉलंटियरोए पोताने सोंपवामां आवेला कामने पडतुं मुक्युं न होतुं. मंडपनी अंदर केटलीक वखत ओचींती चीजो मंगाववी पडती हती, तो ते माटे पण वॉलंटियरो तैयारज हता. पोतानी फरज बजावतां मारा वॉलंटियरो तरफथी, तेमज मारी तरफथी केटलाक सद्गृहस्थोने जे कहेवुं पडयुं हतु, माटे हुं तेमनी अत्रे क्षमा चाहुं छुं.

वॉलंटियरोनी एकटीत्र फरजो ता. १६ मीथी शरू थई हती, अने ते वखते मारी पासे कुले १६१ वॉलंटियरो हता, अने तेमने १२ सुप्रीन्टेंडंटोना हाथमां सोंपवामां आव्या हता. ट्रेनोपर जवानुं काम पुरुं थतां पाछळथी १२ बाग बीजा वॉलंटियरो उमेरवामां आव्या हता, अने हुं अत्रे लखवानी रजा लऊ छुं के आ पाछळथी ऊमेरायला वॉलंन्टियरोमांथी बेथी चार जणा सिवायना सर्वे नामना वॉलंटियरो हता.

ता. १९ मीए कॉन्फरन्स शरू थई अने तेथी ते दिवसे बंदोबस्तनी शरूआत थई हती, अने बाकीना त्रण दिवसोए सारो बंदोबस्त रह्यो हतो. अत्रे मारे जणाववानी जरूर छे के कॉन्फरन्सना बीजा अधिकारीओना जुदा जुदा हुकमोथी केटलीक वखत घोटाळा थई जतो हतो, अने तेथी आवो घोटाळो न थाय ते माटे आगळथीज सावचेती राखवानी जरूर हती,

अने ते प्रमाणेनाज कायदाओ बांधवानी जरूर हती, एवो मारो अभिप्राय छे. आवी वखते जो हुकमो आपनार एकज माणस होय, अने बीजा सर्वे अधिकारीओ एकज जणा मारफते जो हुकमो करे तो, आटलो घोटाळो थाय नहीं.

छेवटे मने सोंपायला काममां मी. अमरचंद पी. परमार पासेथी उत्तम सलाह तथा सूचना अने मी. हीरालाल डाह्याभाई, मी. झवेरलाल घडीआळी अने ड्रीलमास्तर मी. जोशी तथा मारा सुप्रीन्टेन्डटो अने बीजा भाईओ तरफथी मने जे किंमती मदद मळी हती, तेना माटे तेमनो अत्रे उपकार मानी हुं मारो रीपोर्ट पुरो करुं छुं, अने आ रीपोर्टमां कोई विषे कांई लखवामां आव्युं होय, तो तेमनी पासे हुं क्षमा मागुं छुं.

ता. २७-९-१९०३. } ली. सेवक,
वेलजी आणंदजी मेशरी.

पुरवणी (८).

इन्टेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटीना कार्यमां वपरायेलां छापेलां फॉर्मो, सुचना विगेरेनी नकल.

वॉलंटियरनी अरजीनुं फॉर्म.

मुंबई, ता. -०३.

मे. चीफ सेक्रेटरी,
रीसेप्शन कमीटी.
बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स—**मुंबई.**

प्यारा साहेब,

कृपा करी मारुं नाम एक **वॉलंटियर** तरीके दाखल करशो.

सही (पुरुं नाम) ____________

जात ________ उंमर ________ अभ्यास ________

ठेकाणुं. ____________

____________ **चीफ सेक्रेटरी.**

____

सेक्रेटरी, ई. हे. एन्ड वॉलंटियर कमीटी.

उंचाई फुट ____ इंच ____ बांधो ____

चीफ सुप्रीन्टेंडंट-वॉलंटियर्स.

वॉलंटियर तरीके दाखल करवानो उत्तर.

मुंबई पायधुणी, ता० —०३.

श्री गोडीजीनी पाछळ, जैन कॉन्फरन्सनी ऑफिस.

प्रिय जैनबंधु,

जय जीनेंद्र. आपणी धार्मिक, सामाजिक अने औद्योगिक उन्नति करावनारी बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्समां '**वॉलंटियर**' तरीके काम करवानी इच्छा दर्शावनारी तमारी ता० —१९०३ नी अरजी आवी ते घणी खुशी साथे स्विकारवामां आवी छे. पोताना वखतनो भोग आपी स्वधर्म सेवा बजाववानुं जे आत्मार्पण तमे बताव्युं छे, ते खरेज अभिवंदनीय छे.

बहारगामथी आवनारा आपणा प्रतिष्ठित श्रीमान्, विद्वान्, बुद्धिमान्, गुणवान् प्रतिनिधीओने स्टेशनपर लेवा जवामां, तेओने मुकामपर पहोंचाडी हरेक सुगमता करवामां, टीकीटो माटे अने मंडपमां बंदोबस्त साचववा विगेरेमां तमारी मददनी खास जरुर छे, अने ए कामो कॉन्फरन्सना कार्यनो एक मोटो भाग गणी शकाय. वॉलंटियर तरीके एक खरेखरुंज स्वधर्मी भाईओनी भक्तिनुं उत्तम कार्य तमारे बजाववानुं छे, ते बाबतो लक्षमां राखी एक जैन वीर युवान तरीकेनी तमारी पवित्र फरजो बजावी, आपणी कॉन्फरन्सने फतेहमंद बनाववामां योग्य हिस्सो आपशो.

वॉलंटियरोनी मीटींगना वखत, तेमनी फरजो विगेरे बाबतो हमेशां जाहेर करता रहीशुं. तमारा फुरसदना वखतनी विगत जणावशो.

वॉलंटियर थवानी बाबत तमारा मित्रोना ध्यानपर लावशो, के बीजा जैन युवानो आवी जवल्लेज मळती तकनो लाभ मेळवी शके.

वॉलंटियरोनी एक मीटींग ता. ए रातना ७॥ वागे कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां मळशे, ते वखते जरुर हाजर थशो.

ली. शुभेच्छको,

अंबालाल बापुभाई, **प्रमुख.** **अमरचंद पी. परमार,** **सेक्रेटरी.** **वेलजी आणंदजी,** (बी.ए.) **चीफ सुप्रीन्टेंडंट.** **झवेरलाल माणेकलाल,** **आ० सेक्रेटरी.**	इन्टेलीजन्स, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटी.	**वीरचंद दीपचंद,** **प्रमुख.** **फकीरचंद प्रेमचंद,** **चीफ सेक्रेटरी.** **वगेरे वगेरे वगेरे.**	रीसेप्शन कमीटी.

टीकीट.

NO.

SECOND JAIN (SWETAMBER) CONFERENCE.

(*Not Transferable*)

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

(VOLUNTEER)

—वॉलंटियरनी टीकीट—

मागे त्यारे बताववी.

अंबालाल बापुभाई प्रमुख. अमरचंद पी. परमार सेक्रेटरी.	इं. हे. एन्ड वॉलंटियर कमीटी	वीरचंद दीपचंद, फकीरचंद प्रेमचंद, चीफ सेक्रेटरी. वगेरे वगेरे वगेरे.	रीसेप्शन कमीटी

गाडीनी टीकीट.

No.

बीजी जैन कॉन्फरन्स.

डेलीगेटो ———————— ना

गाडी नंबर

भाडुं रु. आ.

ता. —०३ ————

वॉ.—सु.

No.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

उतारा कमीटीना सेक्रेटरी साहेब जोग,

———————— उतारा

डेलीगेटो गाम ———————— ना

गाडी नं. ना भाडाना रु. आपजो.

————

ता. —१९०३ वॉलंटियर—सुप्रीन्टेंडंट.

दुसरी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

डेलीगेटों (प्रतिनिधी) को सूचना.

आप दुसरी जैन कॉन्फरन्सके लिये पधारे सो धन्य हे! कॉन्फरन्स (श्री संघ) की तरफसें कई भाईओंको और वॉलींटयरोको आपके सामने आपके लेनेके लिये भेजे हैं, सो गाडी मजुरका बंदोबस्त कर देंगे. गाडी मजुरीका दाम आप नहीं देवे.

कॉन्फरन्सके मुकामपर ठहेरनेवालोंके लिये नीचे लिखे मकान मुकरर किये गये हैं.

१ **पंजाब मुकाम**—गीरगाम, शेठ वीरचंद दीपचंदका मकान पोस्ट ऑफीसकी गली.

२ **पूरव हिंदुस्तान और कच्छ**—माधवबागके सामने शेठ मुळजीभाईकी धर्मशाला.

३ **काठीआवाड, गुजरात, सुरत**—लालबाग, बाबु बुध्धसिंगजीकी धर्मशाला.

४ **उत्तर रजपूताना**—कावसजी पटेल तलाव, शेठ गंगादास ब्रीजभूखणदासकी वाडी.

५ **दक्षिण रजपुताना और दक्षिणके मारवाडीभाई**—पिंजरा पोल, दुसरी गली, फत्तेहपुरवालोंकी धर्मशालामें.

६ वख्त जरूरत दुसरे मुकाम दिये जाईंगे.

अपने दोस्त आडतीए और खानगी गृहस्थोंके वहां ठहेरनेवाले साहेबोंको मजूर गाडीकी जो मदद चाहे सोभी बंदोबस्त हो जावेगा.

मुंबईमें अपना ठहेरनेका ठीक पता वगेरह **इन्टेलिजेंस कमीटीको** लीख भेजे कि चिठी तार पहुंचाये जावे.

बीजी जैन कोन्फरन्स माटे आप पधार्या छो, ते आपने धन्य छे! कोन्फरन्स तरफथी केटलाक गृहस्थो अने वॉलंटियरो आपने लेवाने सामे आव्या छे. तेओ गाडी, मजूरोनो बंदोबस्त करी आपशे. गाडीभाडुं, मजुरी आपशो नहीं.

जे साहेबो कॉन्फरन्सना मुकामपर उतरवाना छे, तेमने माटे नीचे प्रमाणे मुकामो मुकरर थया छे, जे मुकामपर कहेशो त्यां लई जवामां आवशे.

(१) **पंजाब मुकाम**—गीरगाम, शेठ वीरचंद दीपचंदनुं नवुं मकान, पोस्ट-ऑफिसनी गलीमां.

(२) **पुर्व हिंदुस्तान** अने **कच्छ**—माधवबागनी सामे, शेठ मुळजीभाईनी धर्मशाळा.

(३) **काठीआवाड, गुजरात, सुरत**—लालबाग, बाबु बुद्धसिंगजीनी धर्मशाळा.

(४) **उत्तर रजपुताना**—कावसजी पटेल तळाव, शेठ गंगादास ब्रीजभुखणदासनीवाडी.

(५) **दक्षिण रजपुताना** अने **दक्षिणना मारवाडीभाईओ**—पांजरापोळ, बीजी गली, फतेहपुरीआनी धर्मशाळा.

(६) जरूर हशे तो बीजो मुकाम आपवामां आवशे.

जे साहेबो पोताना दोस्तो, आडतीआओ विगेरे खानगी गृहस्थोने त्यां उतरवाना होय, तेओने माटे पण गाडी, मजूरनो बंदोबस्त विगेरे मदद स्टेशनपर आपवामां आवशे

मुंबईमां उतरवानुं ठेकाणुं "इन्टेलीजंस ऑफीस"ने लखी मोकलशो, के जेथी तमारा तार, कागळो बराबर पहोंचे.

अमरचंद पी. परमार, सेक्रेटरी
इंटेलीजंन्स, हेल्थ और वॉलंटियर कमीटी
पायधुणी, और मंडप.
अमृतलाल केवळदास, सेक्रेटरी,
उतारा कमीटी—लालबाग.

वीरचंद दीपचंद,
प्रमुख.
फकीरचंद प्रेमचंद,
चीफ सेक्रेटरी.

रीसेप्शन कमीटी.

सामान्य सूचनाओ.

THE SECOND JAIN (SWETAMBER) CONFERENCE.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

NOTICE.

रीसेप्शन कमीटीना सभासदो प्रतिनिधीओ तथा कॉन्फरन्सना वीझीटरो (प्रेक्षको) प्रत्ये जाहेरखबर ता० १९ मी सप्टेम्बर १९०३ ने शनिवारने माटे

(१)—रीसेप्शन कमीटीना मानवंता सभासदोए कोटमां, मेदानमां आवेला मंडपमां, पोणा अगीआर वागे हाजर थवुं.

(२)—सर्वे प्रतिनीधीओ तथा वीझीटरोए अगीआर वाग्यानी अंदर पधारी पोतानी जग्याए बेसी जवुं.

(३)—रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख, शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. सवा अगीआर वागे अग्रेसर जैन गृहस्थोने स्टेज उपर बेसाडवानी गोठवण करशे.

(४)—नामदार वाईसरायना झवेरी तथा कॉन्फरन्सना प्रमुख साहेब राय बहादुर बद्रीदासजी, उतारा कमीटीना प्रमुख झवेरी शेठ कल्याणचंद सोभागचंद साथे साडा अगीआर वागे मुख्य दरवाजे आवी पहोंचशे, जेमने आवकार देवा माटे रीसेप्शन कमीटीना उपप्रमुखो तथा जनरल सेक्रेटरी मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम्. ए. तथा रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी शेठ फकीरचंद प्रेमचंद जे.पी. दरवाजा आगळ ऊभा रहेशे.

(५)—वॉलंटियरोए बराबर लाईनमां आ वखते ऊभा रहेवुं.

(६)—रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख तथा जनरल सेक्रेटरी शेठ लालभाई दलपतभाई स्टेजना दादर आगळ उभा रहेशे.

(७)—प्रमुख साहेब राय बहादुर बद्रीदासजी साथे ओर्डरलीओए चालवुं.

(८)—प्रमुख साहेब दाखल थाय त्यारथी बेसे त्यांसुधी सभाए उभुं रहेवुं.

(९)—पछी आ दिवसना प्रोग्रामने अनुसरी कॉन्फरन्सनुं कामकाज चालशे.

ता० २० मी सप्टेम्बर १९०३ ने रविवारने माटे.

(१)—प्रमुख साहेब राय बहादुर बद्रीदासजी सवारना साडा दस वागे उतारा कमीटीना प्रमुख साथे मंडपमां पधारशे, जे वखते तेमने आवकार देवा माटे रीसेप्शन कमीटीना उपप्रमुखो हाजर रहेशे; बीजा सर्वे गृहस्थोए पोतानी जग्याउपर बेसी जवुं. आ वखते रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख स्टेज आगळ उभा रहेशे.

(२)—त्यार पछी प्रोग्राममां रजु करेला कामकाजनी बाबत हाथ धरवामां आवशे.

ता० २१ मी सप्टेम्बर १९०३ ने सोमवारने माटे.

(१)—आ दिवसे आगला दिवसनी माफक कामकाज शरु थशे, अने छेवटे प्रमुख साहेबनो उपकार मान्या बाद राजगीत गवाशे अने सभा विसर्जन थशे.

ता० २१ मी सप्टेम्बर १९०३ सोमवार.

(१)–रात्रिना साडासातथी दश वाग्या सुधी अरसपरसमा समागमनो मेळावडो शेठ प्रेमचंद रायचंदनी वाडीए भायखलाउपर थशे, जे वखते फक्त प्रतिनिधीओए तथा रीसेप्शन कमीटीना सभासदोए पधारवुं.

ता० २२ मी सप्टेम्बर १९०३ ने मंगळवार.

(१)–जेने वास्ते साडा अगीयारवागे मीटींग बोलावावामां आवशे अने पोणाबार वागे काम शरु थशे, जेनुं प्रोग्राम तैयार थया मुजब कामकाज थशे.

फकीरचंद प्रेमचंद,
चीफ सेक्रेटरी.

THE SECOND JAIN (SWETAMBER) CONFERENCE.

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सना प्रतिनिधि प्रत्ये सूचना.

दरेक डेलीगेटने केसरी रंगनुं फुल अने मंडपमां दाखल थवानी टीकीट मळशे, जेना ऊपर डेलीगेटनी खुरशीनो नंबर हशे. ते प्रमाणे मंडपमां जगो लेवी.

(१)–उतारो, पलग, बीछाना, लेम्प विगेरेने लगती कोई अडचण होय, तो उतारा कमीटीना सेक्रेटरी मी. अमृतलाल केवळदासने लालबागमां तेमनी ऑफीसमां खबर करवी.

(२)–चाह, नास्ता, भोजन विगेरे जमवा संबंधी कांईपण कहेवानुं होय, तो ते बाबत भोजन कमीटीना सेक्रेटरी मी. मोहनलाल हेमचंदने लालबागमां तेमनी ऑफीसमां जणाववुं.

(३)–भाषणो, ठरावो के विषयो संबंधी अथवा तेने लगती कांई सुचनाओ करवी होय, तो तेने माटे कोरस्पॉन्डन्स कमीटीना सेक्रेटरी मी. मोहनलाल पुंजाभाईने, मंडपमां तेमनी ओफीसमां अथवा गोडीजीना देरासरनी पाछळ कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां लखी जणाववुं.

(४)–कागळपत्रो संबंधी खबर मेळववा तथा कोई ठेकाणे चीठी विगेरे पहोंचाडवा तथा नादुरस्त तबीयतने माटे वॉलंटियरोनी मददनी जरूर होय, तो वॉलंटियर कमीटीना सेक्रेटरी मी. अमरचंद पी. परमारने मंडपमां तेमनी ऑफीसमां खबर आपवी.

(५)–कोईपण खाता तरफथी व्यवस्थामां कांई न्यूनता जणाय अथवा कांई खास काम होय, तो जनरल सुपरवाईझर मी. माणेकलाल घेलाभाईने अगर चीफ सेक्रेटरी मी. फकीरचंद प्रेमचंदने, तेमनी मंडपनी ऑफीसमां अथवा गोडीजीना देरासर पाछळ कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां खबर करवी.

(६)–डेलीगेटो सिवाय बीजा कोई मंडपमां दाखल न थाय तेने माटे, तथा वॉलंटियरोथी अजाणपणे डेलीगेटो तरफ गेरवर्तणुंक न थाय तेने माटे, डेलीगेटोने आपवामां

आवेलुं फुल तेओ साहेबे कॉन्फरन्सना मंडपमां (ज्यारे दाखल थाय त्यारे) पोतानी छातीना डाबा भाग तरफ खोसवुं, अने मंडपमां दाखल थवानी टीकीट पण साथेज राखवी, जेथी वॉलंटियरो डेलीगेटोने पोतानी मुकरर करेली जगोए लई जई शके. कॉन्फरन्सना कोई ऑफीसर ते टीकीट जोवा मागे तो बताववानी महेरबानी करवी.

(७)–कोईपण डेलीगेटने मंडपमां दाखल थवानी टीकीट अथवा फुल न मळेल होय, तो तारीख पंदरमी पछीथी तारीख ओगणीसमीना सवारना नव वागता सुधी कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां पोते अथवा मंडपमांथी मंगावी लेवानी तेवा डेलीगेटोए कृपा करवी. बनता सुधी तेवा डेलीगेटे पोते टीकीट तथा फूल लेवा पधारवुं, अने कारणसर जाते न आवी शकाय तो कोई चोक्कस माणसने मोकलवो.

(८)–कॉन्फरन्सना जे जे सर्क्यूलर अथवा नोटीस प्रसिद्ध थशे, ते मंडपना दरवाजे अगर कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां तथा दरेक उतारे नोटीस बोर्डउपर चोडवामां आवशे; तो तेवी खबर योग्य लागे ते ठेकाणेथी लेवी.

फकीरचंद प्रेमचद,
चीफ सेक्रेटरी.

सर्टीफिकेटनी नकल.

Second Jain Swetamber Conference.

CERTIFICATE OF MERIT.

BOMBAY. मुंबई.

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स.

नाम ______________________________ ने,

सन १९०३ ना सप्टेम्बर मासमां मुंबईमां भरायली मजकुर कॉन्फरन्सना कार्यमां एक तरीके उत्तम अने स्तुतिपात्र सेवा बजाववा माटे आ सर्टीफिकेट आपवामां आवे छे.

चांदीनो एक चांद पण बक्ष्यो छे.

मुंबई ता. ९ नवेंबर १९०४.

अंबालाल बापुभाई **प्रमुख.** } इंटेलीजंस, हेल्थ एन्ड वॉलंटियर कमीटी.
अमरचंद पी. परमार **सेक्रेटरी.** }

वीरचंद दीपचंद.
(सी. आई. ई.) **चेरमेन.**
फकीरचंद प्रेमचंद.
चीफ सेक्रेटरी.
रीसेपशन कमीटी. बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

पुरवणी (ई).

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी

उतारा कमीटीनो रीपोर्ट.

मुंबईमां बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी बेठक संवत १९५९ ना भादरवा वदी १३-१४-०)), एटले ता. १९-२०-२१ सप्टेंबर १९०३ ना दिवसोए करी हती. तेमां भाग लेवाने बहार देशावरोमांथी जैन सद्‌गृहस्थो डेलीगेट (प्रतिनिधी) तरीके पधारे, तेमने उतारा विगेरे सगवड करी आपवानुं काम, कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीमांथी केटलाक सभासदोनी 'उतारा कमीटी' बनावी, तेने सोंपवामां आव्युं हतुं, अने तेना सेक्रेटरी तरीके काम करवाने मने नीमवामां आव्यो हतो. उतारा कमीटी १९ मेंबरोनी बनाववामां आवी हती, जेओनां नामो रीसेप्शन कमीटीना लीस्टमां (पुरवणी अ) जोवामां आवशे, अने तेना प्रमुख तरीके शेठ कल्याणचंद सोभाग्यचंदने नीमवामां आव्या हता. शेठ कल्याणचंदे आ मानभरेला ओद्धानी फरजो छेवट सुधी, पोताना वेपार धंधाना अने अमुल्य वखतना भोगे खरा तन अने मनथी स्तुतिपात्र रीते बजावी हती. अमारी कमीटीनुं कामकाज ता. १८ मी जुलाई सने. १९०३ थी शरु करवामां आव्युं हतुं, अने त्यारथी छेवट सुधीमां बधी मळीने नव मीटींगो भरवामां आवी हती, जेमां हाजर रहेला सभासदोनी एवरेज संख्या ८ नी हती.

कॉन्फरन्सनो मंडप मेदानमां मनीस्कुल आगळ नाखवामां आवेलो होवाथी, प्रतिनिधीओने घणा लांबा छेटेथी अडचण वेठवी न पडे, तेमज देरासर विगेरेनो उत्तम लाभ सारीरीते तेओने मळी शके एवा हेतुथी, तेओने वास्ते उतारानां मकान शेहेरना सारी सुखाकारी अने चोखी हवावाळा नजीकना भागमां राखवानी गोठवण करवामां आवी हती, अने ते मुजब नीचे जणावेली जग्याओ पसंद करवामां आवी हती:—

१ लालबाग पासे आवेली फतेपुरीआ मारवाडीनी धर्मशाळा.

२ मोतीशा शेठे श्री संघने अर्पण करेला लालबागनी अंदर बुद्धसिंगजी बाबुए बंधावेल विशाळ मकान, तथा लालबागनी जमणवारनी जग्यानी उपरनो भाग तथा बंगलो.

३ कावसजी पटेलना तळावनी सामे आवेली शेठ. मुळजीभाईनी धर्मशाळा.

४ कावसजी पटेलना तळावनी पासे आवेली शेठ. गंगादास व्रीजभुखणदासनी वाडी.

५ गीरगाम पोस्ट ऑफीसनी पासे आवेलुं शेठ. वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. नुं नवुं मकान.

ऊपर मुजबनी पांच जग्याओनी गोठवण करवामां आवी हती, अने ते मध्येथी बुद्धसिंगजी बाबुवाळा मकानने तथा लालबागने, खास रीपेर तथा धोळाववानी तथा रंग विगेरे करावानी जरुर जणायाथी, तेने धोळाववानुं तथा रंग विगेरेनुं काम सारी रीते करवामां आव्युं हतुं. सदरहु सर्वे जग्याओनी कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटी तरफथी नीमाएली "हेल्थ तथा ईन्टेलीजन्स कमीटी" तरफथी, हवा तथा सुखाकारीनी बाबतमां तपास करवामां आवी हती; अने अमने जणावतां घणी खुशी उपजे छे के, ते कमीटीए ते सर्वे जग्याओ प्रतिनिधीओने

उतारा माटे तदन अनुकुळ छे, एवो रिपोर्ट कीधो हतो. कदापि प्रतिनिधीओनी संख्या धारवा करतां वधु प्रमाणमां आवे, अने तेथी करीने तेओ सर्वेने ऊतारानी जग्या वास्ते छेक छेवटनी वखते नासीपास थवुं न पडे तेने वास्ते, उपर जणावेली पांच जग्या सिवाय बीजी केटलीक जग्याओ पसंद करी राखवामां आवी हती, अने प्रसंग पडे तेनो तरत उपयोग थाय एवी सगवड राखवामां आवी हती.

डेलीगेटोना सुखने अर्थे दरेक उतारामां खाटला, गोदडां, चादरो, पलंग, टेबल, खुरसी, कोच तथा पत्रव्यवहार करवा सारुं स्टेशनरी विगेरे पुरती रीते पुरां पाडवामां आव्यां हतां, अने रातनी वखते दीवाबत्तीनी सारी गोठवण करी आपवामां आवी हती. सघळुं फर्नीचर भाडे लाववामां आव्युं हतुं अने तेनो कंट्राक्ट फर्नीचरवाळा खोजा दातुभाई हासमने आपवामां आव्यो हतो, जेओए दरेक चीज सारी सफाईदार अने उत्तम कारीगरीनी प्रसंगने अनुसरती पुरी पाडी हती.

दरेक भागमांथी आवनारा प्रतिनिधीओ पोतपोताना जील्लामांथी आवेला बीजा प्रतिनिधीओनी साथे रही शके एवा हेतुथी, उपर जणावेला पांच ऊताराओने जूदा जूदा विभागोवार वहेंची नाखवामां आव्या हता, अने तेमां ऊतरनार प्रतिनिधीओनो नीचे मुजब समावेश करवामां आव्यो हतो.

१ फत्तेपुरीआनी धर्मशाळामां मारवाडी साथना प्रतिनिधीओने उतारवामां आव्या हता, जेओनी संख्या आशरे ५० नी हती.

२ शेठ. मोतीशानाः लालबागमां बुद्धासिंगजी बाबुवाळा मकानमां गुजरात, सुरत, काठीआवाड तथा दक्षिण विगेरे बाजु तरफथी आवेला प्रतिनिधीओने उतारवामां आव्या हता, जेओनी संख्या आशरे २५० नी हती.

३ शेठ मुळजीभाईनी धर्मशाळामां पूर्व तरफना प्रतिनिधीओने उतारवामां आव्या हता, जेओनी संख्या आशरे २०० नी हती.

४ शेठ गंगादास व्रीजभुखणदासनी वाडीमां रजपूताना तरफथी आवेला प्रतिनिधीओने ऊतारवामां आव्या हता, जेओनी संख्या ७५ नी हती, तथा तेओनी साथे १२ स्त्रीओ पण हती.

५ शेठ वीरचंदभाईना मकानमां पंजाब विगेरे तरफथी आवेला प्रतिनिधीओने उतारवामां आव्या हता, जेओनी संख्या आशरे १२० नी हती; अने ते उपरांत तेओनी साथे ४५ स्त्रीओ पण हती. ऊपर मुजब आशरे ६१५ प्रतिनिधीओनी तथा ५७ स्त्रीओनी सगवड उपरना पांच उताराओमां करवामां आवी हती.

प्रतिनिधीओनी सगवड ऊपर देखरेख राखवाने अने कोईपण जातनी अडचण जणावतां, तेनो तरतज बंदोबस्त करवाने बनी आवे एवा हेतुथी, दरेक उतारा उपर अमारी कमटीमांथी दररोज बे अथवा त्रण सभासदो त्यां पोतानी हाजरी आपे, एवी गोठवण करवामां आवी हती; जे मुजब दरेक सभासदे छेवटसुधी पोताने सोंपवामां आवेलुं काम सारीरीते बजाव्युं हतुं. आ प्रसंगे मने जणावतां अति हर्ष थाय छे के, ते सर्वे सभासदोनी आवी भेगी मेहेनतथी मारा काममां अने बहुज सवळता थई हती, अने कोईपण प्रतिनिधी तरफथी अगवड पड्यानी फरियाद

करवानो तेमने प्रसंग मळ्यो नहोतो; एटलुंज नहि पण हुं जणाववाने मगरुर छुं, के डेली-गेटोए तेमनी राखवामां आवेल बरदासमाटे पोतानो संतोष जाहेर कर्यो हतो.

उपर मुजबनी गोठवण करवानी साथे कॉन्फरन्सनी वॉलंटियर कमीटीए, पोतानी टुकडीमांथी वॉलंटियरोने तेओना सुप्रीटेंडंट साथे खास अमारी कमीटी हस्तक सोंप्या हता, अने तेओ दरेकने प्रतिनिधीओनी संख्याना प्रमाणमां दरेक उतारे गोठवी देवामां आव्या हता. आ दरेक उलटमंद वॉलंटियरोए पोतानुं काम, सर्वे प्रतिनिधीओनी घणीज सरभरा करी पुर फतेहमंदी साथे पार उतार्युं हतुं, अने आखो वखत पोताना काममां घणीज चीवट अने खंतथी वळगी रह्या हता.

मारी कमीटीनी दरेक मीटींगो वखते सभासदोए पोताथी बनी शकती हाजरी आपी, तथा दरेक सवालमां बराबर रीते उंडा उतरी, तेनो जलदीथी अने सेहेलाईभरेलो निकाल करी आपवाने जे स्तुतिपात्र मेहेनत लीधी हती; तेने माटे तेओ सर्वे साहेबोनो हुं खरा अंतःकरणथी आभार मानुं छुं. अमारी कमीटीना प्रमुख शेठ. कल्याणचंद सोभाग्यचंदे घणी वखते मारी साथे हाजर रही. मारा काममां जे अमुल्य मदद आपी हती, तेना माटे तेओ साहेबनो पण घणो उपकार मानुं छुं. आ प्रमाणे जो तेओए तथा कमीटीना सभासदोए, मने पोतानी किंमती सलाह तथा अमुल्य वखतनो लाभ न आप्यो होत, तो मारुं काम हुं आटलुं सहेलाईथी कदीपण करी शकत नहीं, अने तेटला माटे हुं जे कांई थोडुंघणुं करवाने शक्तिवान थयो हतो, ते सर्वे तेओ साहेबनी खंत अने सामटी मेहेनतने लीधे पार पाडी शक्यो हतो.

मारो आ टुंको रिपोर्ट पुरो करुं ते पहेलां मारे जणाववुं जोईए. के, उपर जणावेला पांच मकानोना मालीक तथा करता कारवताओए, पोताना हस्तकनी जग्या वगर भाडे अमारी कमीटीने दरेक रीते तेनो छुटथी उपयोग करवाने सुप्रत कीधी हती. आवी तेमनी महेरबानी अने आपणी कॉन्फरन्सने दरेक रीते फतेहमंद बनाववानी काळजीने माटे, तेओने खरेखरो धन्यवाद घटेछे, अने हुं कॉन्फरन्सना प्रमुख साहेबने तथा चीफ सेक्रेटरीने, तेओ दरेक साहे-बने कॉन्फरन्स तरफथी उपकारनो पत्र लखी जणाववाने विनंती करुं छुं.

छेवटमां कॉन्फरन्सना रीसेप्सन कमीटीना प्रमुख साहेब तथा चीफ सेक्रेटरी तथा जनरल सुपरवाईझर, जेओए आ कॉन्फरन्सने पुरती फतेहमंद बनाववाने पोताथी बनतुं करवामां कांई कचाश राखी नथी, अने जाति मेहेनतथी तथा खरी उलटथी जे आगेवानी भर्यो भाग बजा-व्यो छे तेओ मारा काममां हरेक प्रसंगे पोताथी बनती मदद घणी खुशी अने उत्साहथी आपता हता, अने तेथी हुं तेमनी तरफ मान तथा उपकारनी लागणी प्रदर्शित करवानी तक लउं छुं.

छेवटमां उपर जणावेली हकीकत मुजब माराथी जे कांई थयुं छे, ते में मारी फरजने अंगे बजावेलुं छे; अने श्री समस्त जैन समुदायना देशावरेथी आवेला प्रतिनिधीओनी माराथी बनती आगतास्वागता करवाने, मने उतारा कमीटीना सेक्रेटरी तरीके नीमीने, रीसेप्शन कमीटीए मने जे मोटुं मान आप्युं छे, ते माटे रीसेप्शन कमीटीनो मारा खरा अंतःकरणथी आभार मानीने, हुं मारो रिपोर्ट समाप्त करुं छुं. ता. १६-१०-०३.

ली. शेवक,

अमृतलाल केवळदास,

सेक्रेटरी, उतारा कमीटी.

(नकल)

जत उपरनी कमीटीनी छेल्ली मीटींग ता. १६ मी अक्टोबर १९०३ ना दिवसे रातना साडासात वागे कॉन्फरन्सनी ऑफीसमां मळी हती. प्रथम सेक्रेटरीए मीटींग बोलाववानो सर्क्युलर वांची संभळाव्यो हतो, तथा गई वखते मळेली मीटींगनी मीनीट वांची संभळावी हती, जेना उपर प्रमुखे सही करी हती.

त्यारबाद सेक्रेटरीए कमीटीना कामकाजने लगतो तैयार करेलो रिपोर्ट मीटींग हजुर वांची संभळाव्यो हतो, जेनी अंदर कॉन्फरन्समां हाजर थवाने आवनार डेलीगेटोने उतारवाने लगता कामकाजमां भाग लेनारा, रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख तथा चीफ सेक्रेटरी तथा जनरल सुपरवाईझर तथा उतारा कमीटीना प्रमुख तथा कमीटीना सर्व सभासदोए पोताना अमुल्य वखतना भोगे सेक्रेटरीने, पोतानु काम घणी सगवडता तथा सेहेलाईथी करवामां मदद आपी हती, तेना माटे तेमनो योग्य शब्दोमां उपकार मानवामां आव्यो हतो. रिपोर्ट वांची रह्या बाद कमीटीना प्रमुख शेठ कल्याणचंद शोभाग्यचंदे रिपोर्टना संबंधमां विवेचन करतां जणाव्युं के, आपणी बीजी जैन कॉन्फरन्समां हाजर थनार डेलीगेटोने उतरवा सारु मकानोनी गोठवण तथा तेने लगतो फर्नीचर, गादलां, पलंग, विगेरे सामान पुरो पाडवानी गोठवण करवामां आपणी कमीटीना सेक्रेटरी मी. अमृतलाल केवळदासे, पोताना किंमती वखतना भोगे खरा तन, मन ने धनथी आपणा स्वधर्म बंधुओनी सेवा बजावी छे, तेना माटे आपणे तेमने जेटलो धन्यवाद चाहीए तेटलो ओछो छे. आपणी कमीटीने लगतुं कामकाज बजाववामां आपणने जे अणधारी फतेह मळी छे, ते तेमना खंतीला स्वभाव अने चीवटपणे काम करवानी तेमनी कुनेहने आभारी छे. आपणने जो तेवा सेक्रेटरी मळ्या नहीं होत, तो आपणी कमीटीने लगतुं कामकाज बजाववामां आपणने घणी मुश्केली पडत. वळी तेओ रातदिवस मेहेनत करीने अने पोताना गांठना पैसा खरचीने प्रतिनिधीओनी सगवड साचववामां तथा तेओने जोईतो सामान पुरो पाडवामां जे परिश्रम उठाव्यो छे तेना माटे फरीथी धन्यवाद आपीने रिपोर्ट पसार करवानी दरखास्त मुकुं छुं. मी. वाडीलाल सांकळचंद तथा शेठ बालाभाई जेचंदे सेक्रेटरीना कामकाजना बाबतमां योग्य शब्दोमां स्तुति करीने आ दरखास्तने टेको आपतां, ते सर्वानुमते पसार थई हती.

रिपोर्टनी नकल चीफ सेक्रेटरीने मोकलवाने सेक्रेटरीने सत्ता आपवामां आवी हती. त्यारबाद प्रमुखनो उपकार मानी सभा विसर्जन करवामां आवी हती.

कल्याणचंद शोभाग्यचंद,
प्रमुख.

मुंबई, ता. २५-१०-१९०३.

पुरवणी. (उ)

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी

कॉरेसपोन्डन्स (पत्रव्यवहार) कमीटीनो रीपोर्ट.

कॉरस्पोन्डन्स कमीटीनी नीमणुंक

आ कमीटीनी नीमणुंक ता. ९ मी जुलाई १९०३ ना दिवसे मांडवी बंदरउपर आवेली श्री कच्छी वीशा ओसवाळ ज्ञातिनी वाडीमां, ते दिवसे बपोरना एक वागे मळेली बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीए करी हती, अने आ कमीटीना हाथमां पत्रव्यवहार चलाववानुं काम सोंपवामां आव्युं हतुं. आ कमीटीमां एक प्रमुख, एक सेक्रेटरी अने बीजा २० सभासदोने प्रथम नीमवामां आव्या हता, अने पाछळथी तेमां बीजा त्रण सभासदोनां नामो वधारवामां आव्यां हतां, एटले के कुल्ले आ कमीटीमां २५ सभासदो हता. तेओनां नाम आ रीपोर्टमां आपवामां आवेल रीसेप्शन कमीटीना सभासदोना लीस्टमां (पुरवणी अ) आपेलां छे.

कमीटीना कामनी शरुआत क्यारे थई ?

ए तो सहज समजी शकाय तेम छे के, एक कॉन्फरन्स जेवा महामंडळ संबंधी पत्रव्यवहार चलाववानुं कामकाज पूर्ण रीते पार पाडवामाटे आ कमीटीने ओछामां ओछी छ मासनी मुदत जोईए; पण अमारे जणाववुं जोईए के ज्यारे आ कॉन्फरन्स भरवानुं श्री अमदावादमां नक्की थयुं, त्यारे आखुं काम पूर्ण करवा माटे मुंबईना श्री संघने त्रण मासनीज मुदत आपवामां आवी हती. आ कमीटीए पोतानुं रीतसर कामकाज ता. २० मी जुलाईए हाथ धर्युं हतुं, अने कॉन्फरन्सनुं काम फतेहमंदीथी पार पाडवा माटे पोताथी बनतुं कर्युं हतुं.

कामनी शरुआत.

शरुआतमां दरेक देशावरनां नामो तथा त्यां कयां कयां मंडळो छे, तथा श्री संघना आगेवानोनां नामो विगेरे बाबतो मेळववानुं काम अमारे करवुं पडयुं हतुं; अने ते माटे नीचे प्रमाणे छ सवालनुं एक सर्क्युलर हिंदी तथा गुजराती भाषामां छपावी दरेक साधु मुनिराज उपर, जे जे शहेरो ध्यानमां हतां त्यांना अग्रेसरो उपर, तेमज "जैन पत्र", "जैन धर्मप्रकाश", "आत्मानंद जैन पत्रिका" तथा "तत्वविवेचक" नामनां जैन मासिको मारफते तेमना ग्राहको उपर मोकलवामां आव्यं हतं:—

THE SECOND JAIN (*Swetamber*) CONFERENCE.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉनफरन्स.

दूसरी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

मुंबई, पायधुनी, तारीख———————— १९०३.

सविनय नम्रतापूर्वक जणाववा रजा लउंछुं के **'बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स' मुंबईमां तारीख १९, २० अने २१ मी सप्टेंबर**ना दिवसे, एटले आवता **भादरवा वदी १३, १४ अने अमास**ने दिवसे मळनार छे; तेथी ते जैन समुदायनी महासभा मेळववानी गोठवण करवा माटे, तथा तेनी विशेष फत्तेह थवा सारुं देशदेशना संघना प्रतिनिधीओने बोलाववा माटे, नीचेना सवालो आपना उपर मोकलवामां आव छे; तेनो जवाब जेम बने तेम सत्वर मोकली आपवा कृपा करशोजी. वखत बहुज टुंको रहेलो छे तेथी जरापण विलंब करशो नहीं; आपेली तस्दी माटे माफी चाहुं छुं:—

१. आप जे शेहेरमां रहो छो, ते शेहेरना संघना शेठनुं तथा बीजा आगेवान गृहस्थोनां नामो लखी मोकलशो.

२. आप जे शेहेरमां रहो छो, ते शेहेरमां जैन सभा, मंडळी, अने पाठशाळाओ कयी कयी छे अने तेना अधिकारीओ कोण छे?

३. आप जे शहेरमां रहो छो, त्यां विद्वान् जैन वक्ताओ कोण कोण छे?

४. आप आ कॉन्फरन्समां कया कया विषयो लेवा चाहो छो?

५. आपनी आसपास कयां कयां शहेरो अने गामो छे, जेमां जैन संघनो समुदाय छे; अने तेना कोण अग्रेसरो छे?

६. आप रहोछो, ते स्थळनी आसपासनां शहेरमां तथा गामोमां मंडळी, सभा के पाठशाळा कयी कयी छे, अने तेमां अधिकारी तथा वक्ता कोण छे?

७. उपला सवालोमांथी बनी शके तेटला जवाबो तरतज लखी मोकलशोजी.

लीखितंग नम्र सेवक,

फकीरचंद प्रेमचंद,

चीफ सेक्रेटरी, रीसेप्शन कमीटी.

ता. क.—मुनिमहाराजोने नम्र विनंती छे के, तेओए पोताना विहार दरम्यान जे जे बाबत उपला सवालो संबंधमां जाणी होय, ते विगतवार लखी मोकलवी; कारणके तेओ साहेब वधारे देशोनां लीस्ट मोकली शकशे, एवी आशा छे.

वळी "जैन पत्र" तथा जैन मासिकोने लखी मोकलवामां आव्युं हतुं के, तेओए कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीना खर्चे पोताना जुदा वधारा काढवा; अने तेमां "कॉन्फरन्स एटले शुं?" तथा "ते मळवाथी शुं शुं फायदा थशे?" ए विषय उपर असरकारक लखाणो प्रगट करवां.

खर्च लीधा वगर जैन पत्र तथा जैन मासिकोए बजावेली जैन कोमनो प्रशंसापात्र सेवा.

आ उपरथी कांईपण खर्च लीधावगर 'जैन पत्र'ना मालीक मी. भगुभाई फतेहचंद कारभारी, तेमज उपर जणावेलां जैन मासिकोना अधिपतिओए आ विषयो उपर लंबाणथी असरकारक विवेचनो वारंवार प्रगट कर्यां हतां, अने भावनगरनी 'जैनधर्म प्रसारक सभा'ना मंत्री तथा 'जैनधर्म प्रकाश'ना अधिपति मी. अमरचंद घेलाभाईए तो चोपानीयाना रुपमां असरकारक लखाणोथी भरपुर एक जुदोज वधारो प्रगट कर्यो हतो. आ प्रमाणे 'जैन पत्र' तथा जैन मासिकोना अधिपतिओए कॉन्फरन्सनी बीजी बेठक फतेहमंद नीवडे ते माटे, एक पण पाई लीधावगर पोताथी बनतुं कर्युं छे; अने तेम करी तेओए जैन कोमनी जे प्रशंसापात्र सेवा बजावी छे, तेने माटे तेओने खरेखर धन्यवाद घटे छे. वळी आ उपरांत 'जैन पत्र'ना मालीक मी. भगुभाई फतेहचंद कारभारीए पोताना ग्राहकोनुं सविस्तर छापेलुं लीस्ट, अने 'भावनगर धर्मप्रसारक सभा'ना प्रमुख शेठ कुंवरजी आणंदजीए "जैनधर्मप्रकाश"ना ग्राहकोमांथी जुदां जुदां ३५० शहेरोना सद्गृहस्थोनां नामोनुं लीस्ट, आ कमीटी उपर खानगी राखी काममां लेवा माटे मोकली आप्यां हतां, जेने माटे आ प्रसंगे आ कमीटी तेमनो खरा अंत:करणथी आभार माने छे.

छ सवालोना सर्क्युलरथी दरेक स्थळे थयेली जागृति.

उपर जणावेला छ सवालनां सर्क्युलरपत्रो बहारगाम मोकल्या पछी, चीफ सेक्रेटरी उपर हमेशां सारी संख्यामां तेना जवाबो आववा लाग्या हता, अने रफते रफते कॉन्फरन्स संबंधी जागृति आखा हिंदुस्तानमां थई चुकी हती. ज्यां ज्यां छ सवालनुं सर्क्युलर जतुं हतुं के ते पछी, एक नानुं गाम या मोटुं शहेर होय तोपण तेनो तरतज जवाब फरी वळतो हतो, अने ते माटे दरेक गाम तथा तेमना संघपतिओनो तथा मंडळना अधिकारीओनो, तेमज परोपकारी मुनिराजोनो आ तके कमीटी आभार माने छे.

देशदेशावरथी आवेला पत्रोमां करवामां आवेली सुचनाओ.

उपला छ सवालोना जवाबमां श्रीमंत मुनिराजोए तेमज जैन बंधुओए अनेक प्रकारनी सुचनाओ लखी मोकली हती, अने तेमां नीचे प्रमाणे मुख्य मुख्य बाबतो हती:—१ जैनधर्मानुसार जैनोना रीतरिवाजो राखवा; २ जैन कॉन्फरन्सनी फरज; ३ जैनधर्मनो प्रचार केम करवो जोईए? ४ जैनोन्नति केम थाय? ५ जैन मुनिमहाराजो केटलाएक देशोमां विचरता नथी, तेथी त्यां वसता जैनो जैनधर्मथी विमुख क्रियाओ आचरे छे, ते उपर ध्यान देवा; ६ जैनोना

राजकीय हक शुं छे अने ते केम सचवाय? ७ धर्म संबंधी फंडोनी व्यवस्था बराबर रहे, ते माटे बंधारण रचवा; ८ धार्मिक तथा व्यावहारिक केळवणीनो जैनोमां बहोळो फेलावो थवा माटे साधनो पुरां पाडवा; ९ जीर्ण मंदिरोद्धार करवा; १० जीर्ण पुस्तकोद्धार करवा; ११ साधु मुनीराजोए कया कया देशमां अवश्य विचरवुं जोईए, अने तेमनी शुं फरजो छे? १२ जैन डीरेक्टरीनी आवश्यकता; १३ जैन पंचायत फंडनी स्थापना करवा; १४ जैन पाठशाळाओ, सभाओ तथा मंडळो कयां कयां स्थळे छे, तथा ते केवी रीते चाले छे? १५ एक सारा पाया उपर हिंदी तथा गुजरातीमां जैन न्युसपेपर काढवा; १६ मोटां मोटां जैन तीर्थोनो कबजो हाथ लई, तेनो वहीवट करवा एक मोभादार सद्गृहस्थोनी मेनेजींग कमीटी नीमवा; विगेरे.

आमंत्रण पत्रिका.

उपर लख्या मुजब छ सवालना सर्क्युलरना जवाबो आवता हता, तेनी पहोंच छापेला कार्डथी अथवा लिखीत पत्रथी स्विकारवामां आवती हती; अने उपला सर्क्युलरथी सारी संख्यामां दरेक शहेर अने गामना आगेवानोनां नामो, तेमज मंडळना सेक्रेटरीओनां नामोनां लीस्टो तैयार थई चुक्यां हतां; तेथी हवे कमीटीए तेमना उपर आमंत्रण पत्रिका लखवा सारुं ते पत्रिका तैयार करवानुं काम हाथ धर्युं हतुं. आ पत्रिका मोरबीवाळा मी. मनसुख कीरतचंद महेताए तैयार करी हती, अने तेमां योग्य सुधारो वधारो करी नीचे प्रमाणेनी आमंत्रण पत्रिकाओ दरेक स्थळे हिंदी अने गुजराती भाषामां छपावी रवाना करवामां आवी हती:—

ॐ

॥ नमो तित्थस्स ॥

यः संसार निरास लालसमति मुक्त्यर्थमुत्तिष्ठते ।
यं तीर्थं कथयंति पावनतया येनाऽस्ति नाऽन्यःसमः ॥
यस्मै तीर्थपतिर्नमस्यति सतां यस्माच्छुभं जायते ।
स्फुर्तिर्यस्य परावसंति च गुणा यस्मिन्स संघोऽर्च्यतां ॥ १ ॥

॥ स्वस्ति **श्री गोडिपार्श्वजीनं** प्रणम्य ॥ श्री महाशुभ-स्थाने पूज्याराध्य, दृढधर्मवान्, सुश्रावक, पुण्य प्रभावक, देवगुरु भक्तिकारक, परमप्रीतिपात्रादि अनेक शुभगुणालंकृत धर्मस्नेही धर्मबंधु भाई श्री

तथा श्रीसंघ समस्त योग.

श्री मुंबई बंदरथी ला० संघ समस्तना जय जीनेंद्र अवधारशो. अत्र श्री देव-गुरुप्रसादे क्षेम-कुशळता वर्ते छे. आप श्री संघनी कुशळता चाहिये छीए.

विशेष विनंति के **चरम** तीर्थंकर **श्री महावीर भगवाननुं** शासन सदा जयवंत छे. ए पवित्र शासन सदा जयवंत वर्त्ते, एम **श्रीमन्महावीरस्वामीना** उपासको ईच्छे छे. तेथी

ज्यारे ज्यारे **श्री जीन शासनमां** व्यवहार के परमार्थ रुपे शीथीलता जणाई छे, त्यारे त्यारे शासनमां अग्रेसर आचार्य प्रमुखे सकळसंघे एकत्र थई शासननुं महात्म्य जळवाई रहे एवो प्रयास वखतोवखत कर्यो छे.

बंधुओ! हाल समयमां पण आपणे एवी रीते एकत्र थई **श्री जीन शासननी** तेमज आपणी उन्नति अर्थे, यथाशक्ति प्रयास करवो घटे छे. आवा पुण्यकारक प्रयासनी शरुआत गये वर्षे "**श्री फलोदी तीर्थोन्नति सभा**" ए करी आपणने आभारी कर्या छे. ए वेळाए **प्रथम जैन कॉन्फरंस श्री फलोदी तीर्थ क्षेत्रे** एकत्र थई हती, अने ते प्रमाणे **बीजी जैन कॉन्फरंस** मेळववा अमे ईच्छा राखी छे. ते कॉन्फरंस चालु वर्षना भाद्रपद वद १३-१४-०)) (ता. १९-२०-२१ सप्टेंबर शनि, रवि, सोमवारे) आ त्रण दिवसोमां अत्रे एकत्र थशे.

श्रमण भगवान् श्री महावीर स्वामीना उपासको एकत्र थई स्वपरहितना विचार करे एवो प्रसंग दुर्लभ छे. एवो प्रसंग मेळववा अमे आ वेळा उत्कंठित थया छीए, तो आपना तरफथी **प्रतिनिधिओ** (डेलीगेट्स) मोकली श्री संघनी भक्ति करवा उत्कंठित थएला अमोने संघने आभारी करशो.

मुंबई प्रवृत्तिक्षेत्र छे; तथापि आपणा स्वधर्मी भाईओनो मोटो समुदाय अहीं वसे छे; अत्रे श्री जीनचैत्योनी यात्रानो लाभ छे; मुनि महाराजोनां दर्शननो पण प्रसंग छे. वळी समस्त हिंदुस्ताननी संघना प्रतिनिधीओ अत्रे पधारशे; तेओनां दर्शन-समागमनो लाभ, तेमज आपणे बधा भेगा थई आपने जुदा पत्रमां जणाव्युं छे तेम, जेथी आपणने व्यवहारिक-धार्मिक लाभ थशे एम, आ पवित्र धर्ममेळाथी अनेक लाभ छे; माटे सकळसंघ मेळवी प्रतिनिधीओ चुंटी काढी मोकलवा कृपा करशो. अत्रे आपनी सर्व प्रकारे भक्ति करवा संघ उजमाळ थई रह्यो छे. आपना तरफथी जे भाईयो पधारवाना होय, ते क्यारे पधारवाना छे तथा कोण कोण पधारवाना छे, ए वगेरेनी अमने आप आ पत्र मळ्ये एक अठवाडियामां खबर आपवा कृपा करशो. आ कॉन्फरंस बहु टुंका वखतमां मळवानी छे, तो आ पत्र मळे अमने प्रत्युत्तर आपी आभारी करशो, ने साथेनुं फॉर्म भरीने मोकलशो. आ पत्र संघ समस्त वांचे एम करशोजी.

श्री तीर्थंकर भगवाने संघने "नमो तित्थस्स" कही वंद्यो छे, वखाण्यो छे; एवो श्रीसंघ अत्रे भेगो थाय, ते आपण सर्वने बहु आनंदनुं कारण छे.

ला० सकळ संघनी वती

कॉन्फरंसनी रीसेप्शन (स्वागत) कमीटी तरफथी, अत्र सेवको

वीरचंद दीपचंद (प्रमुख),
फकीरचंद प्रेमचंद (चीफ सेक्रेटरी)
ना जय जीनेंद्र वांचशोजी.

प्रतिनिधीओनां नामो भरी मोकलवानुं फॉर्म.

उपर प्रमाणे आमंत्रण पत्रिका साथे जे जे प्रतिनिधीओ मोकलवाना होय तेने माटे विगत साथे नामो भरी मोकलवा सारुं नीचे प्रमाणेनुं छापेलुं फॉर्म पण मोकलवामां आवतुं हतुः—

शेठ फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी.

चीफ सेक्रेटरी, रीसेप्शन कमीटी.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

श्री मुंबई, पायधुनी.

प्रिय धर्म स्नेही बंधु,

जोग श्री   जील्ला   थी ली.

ना जयजीनेंद्र वांचशो; विशेष विनंतीपूर्वक जणाववानुं के अत्रेना श्री   तरफथी नीचे जणावेला सद्गृहस्थोने कॉन्फरन्सनी सभामां भाग लेवा सारुं प्रतिनिधी तरीके नीमवामां आव्या छे.

प्रतिनिधीनां नाम	ज्ञाति	उंमर	धंधो	ठेकाणुं.

मीति संवत १९६९ ना

ला०

हवे प्रतिनिधीओनां नामो आववा लाग्यां हतां अने टुंक वखतमां तेमनी संख्या सारा प्रमाणमां नोंधाई हती, जे कारणेने श्री मुंबईना संघनो उत्साह विशेश वधवा लाग्यो हतो. उतारा कमीटी, भोजन कमीटी, मंडप कमीटी, वॉलंटियर कमीटी वगेरेना सेक्रेटरीओ पोतानी कमीटीनी मीटींगो भरवा मंडी गया हता, अने कॉन्फरन्सनी ऑफिसमां रात दिवस धमाल मची रही हती.

प्रतिनिधीओ माटे मोकलवामां आवेलुं सवालोनुं पत्रक प्रतिनिधीओनी चुंटणीनुं पत्रक आवतां तरतज, तेमना उपर आ प्रमाणेनुं एक बीजुं सवालपत्रक मोकलवामां आव्युं हतुं:—

THE SECOND JAIN (*Swetamber*) CONFERENCE.

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

हेड ऑफीस, पायधुनी, मुंबई.

प्यारा साहेब,

सविनय जणाववानुं के आपना तरफथी प्रतिनिधीओ (डेलीगेट्स) चुंटी काढवामां आव्या छे; तेनो पत्र अमोने मळ्यो छे. महेरबानी करी तेओनी सही साथे नीचला सवालोनुं फॉर्म भरी मोकलशोजी.

लीखितंग नम्र शेवक,

ता०

फकीरचंद प्रेमचंद, चीफ सेक्रेटरी.

****

प्रतिनिधीओए भरी मोकलवानुं फॉर्म.

शेठ फकीरचंद, प्रेमचंद जे. पी.

चीफ सेक्रेटरी, रीसेप्शन कमीटी, बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

श्री मुंबई.

जोग लीखितंग श्री थी जील्ला

नंबर	मुंबई पधारनारानुं नाम	तेओ श्री संघ गोठवण करी छे त्यां उतरशे अने भोजन लेशे के बीजी जगोए उतरवा चाहे छे? कये दिवसे कयी ट्रेनमां मीकळशे? अने टीकीट कया स्टेशननी लेशे?

श्री संघवाळा उतारा उपर जनारने ग्रांटरोड स्टेशन नजदीक पडशे.

लीखितंग आपना शुभेच्छको,

लखी तारीख,

उपरना सवालपत्रकना जवाबो घणे खरे ठेकाणेथी फरी वळ्या हता, अने तेथी करी रीसेप्शन कमीटीने सर्व प्रकारनी सवड करवामां सारी मदद मळी हती.

आमंत्रण पत्रिकाओ मोकलेल स्थळोएथी जवाब फरी न वळवाथी लखवामां आवेलां रीमाइन्डरो.

जे जे स्थळे आमंत्रण पत्रिकाओ मोकलवामां आवी हती, पण जेमना तरफथी पंदर दिवस वीत्या छतां जवाबो फरीवळ्या नहोता तेमना उपर रीमाइन्डरो मोकलवामां आवतां हतां, अने ते उपरांत केटलांक मुख्य अने मोटां शहेरो उपर तारपण करवामां आवता हता. आ स्थळे जणावतां घणोज आनंद पेदा थाय छे के, दरेक स्थळेथी कारणो साथना जवाबो तरतज फरी वळता हता, अने छेवटे जे देशावरो दूर हता तथा जे स्थळोने प्रतिनिधीओ मोकलवानुं काम अगवडभरेलुं हतुं, ते सिवायनां बधां स्थळेथी प्रतिनिधीओनी चुंटणी थई आवी हती, अने जे देशमांथी प्रतिनिधी आवी शक्या नहोता ते देशावरोवाळाए कॉन्फरन्सनी पूर्ण फत्तेह ईच्छी हती, अने पोते भाग नहि लई शकवा माटे पोतानी दिलगीरी जाहेर करी हती.

जैन ग्रेज्युएटो अने अमलदारोने प्रतिनिधी तरीके गणवानो ठराव.

जैन ग्रेज्युएटो तथा जुदा जुदा मुलकोमां जैन बंधुओ, जेओ राज्यकारभारमां सारो ओध्धो धरावता होय, तेओने प्रतिनिधीओ तरीके खास आमंत्रण करवा माटे आ कमीटीए रीसेप्शन कमीटीने सूचना करी हती; अने रीसेप्शन कमीटीए ते सूचना बहाल राखवाथी तेओने खास आमंत्रण करवामां आव्यां हतां.

कॉन्फरन्समां कया कया विषयो लेवा ते माटे कमीटीए बजावेलुं काम.

आ उपलां कामो चालतां हतां ते दरम्यान कॉन्फरन्समां कया कया विषयो लेवा ते काम पण आ कमीटीना हाथमां मुकवामां आव्युं हतुं, जथी ता. २२, २८ अने ३० मी जुलाईना दिवसोए कोरस्पॉन्डन्स कमीटीनी मीटींगो मळी हती; अने छेवटे नव विषयो जे कॉन्फरन्समां चर्चाया हता तथा जेने माटे ठरावो थया हता, ते मुकरर करवामां आव्या हता. वळी पसंद करेला नव विषयो उपर टुंक विवेचन लखी मोकलवाथी दरेक जणनुं योग्य ध्यान खेंचाशे एवुं धारी, दरेक विषय उपर टुंक विवेचन लखी ते गुजरातीमां तथा हिंदीमां छपावी आमंत्रण पत्रिका साथे दरेक स्थळे मोकलवामां आव्युं हतुं. उपर जणावेल आमंत्रण पत्रिका तथा टुंक विवेचन साथना नव विषयो आपणा जैनपत्र, जैन मासिको, मुंबई समाचार, अखबारे सोदागर, सांज वर्तमान विगेरे पत्रोमां प्रगट थवाथी लोकोमां कॉन्फरन्स संबंधमां विशेष जागृति फेलाई हती.

कॉन्फरन्सनी सबजेक्ट कमीटीमां रजु करवा माटे तैयार करवामां आवेला ठरावोनो खरडो.

आपणी कॉन्फरन्सनी बेठक वखते कामकाज करवाना ठरावोनो खरडो तैयार करवानुं काम आ कमीटी तरफथी बजाववामां आव्युं हतुं, अने तेने माटे अगष्ट मासनी ता. ११, २७ तथा २९ मीए कॉरस्पॉन्डन्स कमीटीनी मीटींगो मळी हती. छेवटे ए काम माटे नीमायेली सबकमीटी तथा प्रमुख विगेरेनी परवानगीथी आ महत्वनुं काम यथाशक्ति में बजाव्युं हतुं.

हवे आ कमीटीनुं काम वक्ताओनुं लीस्ट करवा माटेनुं हतुं, अने तेने माटे एक पांच जणनी सबकमीटी नीमवामां आवी हती. आ संबधमां जुदा जुदा देशावरोमां तथा मुंबईमां जेओ सारा वक्ताओ हता तेओना उपर पत्रो लखवामां आव्या हता, अने तेमना उपर ठरावोना खरडानी एकेक नकल मोकलवामां आवी हती. आगेवान वक्ताओने तैयार थई आववा माटे कागळो तथा तारथी खबरो आपवामां आवती हती. तेओए जुदा जुदा विषयो पोतानी मरजी मुजब पसंद कर्या हता, अने जे गोठवणथी छेवटे आपणे सारी फतेह पामवा शक्तिवान थया हता.

वक्ताओनुं लीस्ट तैयार करवा माटेनी गोठवण.

आप सर्वे जाणो छो के आ आपणी जैनकोमनी बीजी कॉन्फरन्स हती, अने देशदेशावरना वक्ताओ पोतानी दलीलो भाषणद्वाराए केवी रीते मुकशे तेथी आपणे अजाण्या हता. वळी ते साथे अमुक भाषणकार केटली शक्ति धरावे छे अने कॉन्फरन्सनुं गौरव सचवाय तेवी रीते बोली शकशे के केम, विगेरे बाबतोथी आपणे अजाण हता तेने लीधे, दरेक वक्ता रीतसर बोले अने बोलती वखते नियममां रहे ते माटे आ कमीटी तरफथी थोडा एक नियमो घडवामां आव्या हता, अने तेनी नकलो नक्की करेला वक्ताओमां वेंहेंचवामां आवी हती.

वक्ताओए कयी कयी बाबतो ध्यानमां राखी बोलवुं ते माटे नियमो.

वळी कॉन्फरन्सना प्रमुख साहेबनुं भाषण आ कमीटीने सोंपवामां आव्युं हतुं, जे छपाववानुं काम पण पूर्ण उत्साहथी खरेखरी त्वरा करी अमे वखतसर पुरुं कर्युं हतुं.

कॉन्फरन्सनी बेठक वखते सर्क्युलरो, रजु करवाना ठरावो, दररोजना प्रोग्रामो, तारो विगेरे घडवा तथा प्रगट करवानुं काम चीफ सेक्रेटरीए आ कमीटीने सोंप्युं हतुं, अने तेथी वखतोवखत तेमना अभिप्राय प्रमाणे तैयार करी तेमनी सही साथे आ कमीटी प्रगट करती हती.

कॉन्फरन्सनी बेठक वखते कमीटीए बजावेलुं काम.

कॉन्फरन्सनी बेठको वखते रीपोर्ट लेवा माटे मुंबई, सुरत, वडोदरा, अमदावाद, पुना, राजकोट विगेरे मोटां शहेरोनां पत्रोना अधिपतिओ उपर, तेमना तरफथी रीपोर्टरो मोकलवा माटे अगाऊथी लखी मोकलवामां आव्युं हतुं, अने तेमने माटे जोईती गोठवण राखवामां आवी हती. लगभग २० पत्रोना अधिपतिओए पोताना रीपोर्टरो मोकलवा महेरबानी करी हती, जेने माटे आ प्रसंगे अमे तेमनो आभार मानीए छीए.

कॉन्फरन्सनी बेठक वखते जुदां जुदां मोटां शहेरोनां पत्रोना रीपोर्टरो बोलाववा माटे करवामां आवेली गोठवण.

कॉन्फरन्सनी बेठकमां प्रतिनिधीओ अने प्रेक्षको उपरांत जाणीता विद्वानो अने प्रतिष्ठित वेपारीओने आमंत्रण करवामाटे खास सुशोभित आमंत्रणपत्रो छापवामां आव्यां हतां, अने जे जे सद्गृहस्थो उपर ते मोकलवामां आव्यां हतां, तेओमांना लगभग बधा सद्गृहस्थोए पधारीने आपणी कोमना आ शुभ कार्यमां सारुं उत्तेजन आप्युं हतुं, जेने माटे अत्रे तेमनो आभार मानीए छीए.

कॉन्फरन्सनुं आगेवान शहेरीओने आमंत्रण.

अत्रे जणावतां घणोज आनंद थाय छे के, मुंबईना अग्रेसर गुजराती रोजींदा पत्र "मुंबई समाचार" ना मे. अधिपति साहेबे आपणा सुचव्या मुजब, कॉन्फरन्सनी बेठक वखते प्रत्येक दिवसनो हेवाल तेज सांजना प्रगट करी आपणी जैनकोमनी उत्तम सेवा बजावी हती, अने एक उंच पत्रकार तरीकेनी पोतानी फरज सारी रीते अदा करी हती, जेने माटे आपणे आ तके ते पत्रना अधिपति साहेब तथा मालीकनो खरा अंतःकरणथी आभार मानीए छीए.

"मुंबई समाचार" पत्रे बजावेली वखाणवालायक सेवा.

छेवट आ कमीटीना काममां जे जे सद्‌गृहस्थोए यथाशक्ति मदद करी हती ते सर्वेनो खरा अंतःकरणथी आभार मानीने आ रीपोर्ट पुरो करुं छुं.

ली. सेवक,

मोहनलाल पुंजाभाई,

सेक्रेटरी.

पुरवणी (ऊ).

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी

फंड कमीटीनो रीपोर्ट.

१. फंड कमीटीना सेक्रेटरी तरीके अमारी कमीटीनो रीपोर्ट रजु करवानुं मने चीफ सेक्रेटरी तरफथी कहेवामां आवतां, आ कमीटीए कॉन्फरन्सने माटे नीमायेली रीसेप्शन कमीटीनी सत्ता नीचे जे काम तेनी शरुआतथी आजसुधी करेलुं छे, तेनो टुंक रीपोर्ट रजु करवानी रजा लउं छुं.

२. फंड कमीटीनी नीमणुंक रीसेप्शन कमीटीना साथेज थई हती. ता. ९ जुलाई १९०३ने रोज मळेली रीसेप्शन कमीटीनी पहेली मीटींगमां जे वखते जुदी जुदी सबकमीटीओ नीमवामां आवी हती, ते वखते फंड कमीटीना सेक्रेटरी तरीके मने नीमवामां आव्यो हतो. अमारी कमीटीना प्रमुख शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई.नी नीमणुंक जोके रीसेप्शन कमीटीनी त्रीजी मीटींग वखते पसार थएला छट्ठा ठरावनी रुइए थएली हती छतां, शेठ वीरचंद दीपचंद रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख होवाथी एकज गृहस्थ बे कमीटीमां प्रमुख तरीके न रही शकवाने लीधे, एओ साहेबनुं मुबारक नाम फंड कमीटीना प्रमुख तरीके फंड कमीटीना मेंबरोना लीस्टमां जोडी शकायुं नथी. रीसेप्शन कमीटीनी पहेली मीटींग वखते फंड कमीटीना मेंबरोनुं जुदी जुदी ज्ञातिओ—साथवारनुं एक लीस्ट जुदुं पाडवामां आव्युं हतुं, तथा तेमां जरुरना प्रसंगे नवा गृहस्थोने मेम्बर तरीके उमेरवामां आवता हता; अने तेथी मेम्बरोनी छेल्ही

संख्या वधारेमां वधारे २२१ सुधी पहोंची हती. मेम्बरोना नामोनुं लीस्ट एवडुं तो मोटुं छे के, जो तेने आ रीपोर्ट साथे रजु करवामां आवे तो तेनुं कद जोईता प्रमाण करतां वधी जाय; तेथी तेम न करतां फंड कमीटीना मेम्बरोनां नामो माटे चीफ सेक्रेटरीना रीपोर्टने अंते आपेला सबकमीटीवारना रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोना लीस्टमां (पुरवणी अ) जोई लेवानी भलामण करवामां आवे छे. छतां पण मेम्बरोना साथवारनी संख्याना आंकडा नीचे मुजब छे:—

सेक्रेटरी. १		
सुरती साथ ४०	गोघारी साथ २१	मारवाडी साथ ६६
गुजराती साथ ४०	छापरीया साथ १७	===
नगरी साथ ७०	कच्छी साथ २९	कुल. २२१

रीसेप्शन कमीटीनी नीमणुंकनी तारीख २७ जुलाई तथा कॉन्फरन्स भरवानी तारीख १९ सप्टेंबर वच्चे रहेला लगभग अढी मासना टुंक अरसामां, फंड कमीटीने पोतानुं काम पुरुं करवानुं होवाथी, ते बाबतने उपर प्रमाणेनी मेम्बरोनी राखेली मोटी संख्या माटेना बचावना एक कारण तरीके रजु करी शकाय तेम छे.

३. ऊपर प्रमाणेनी फंड कमीटीना प्रमुख, सेक्रेटरी अने मेम्बरोनी संख्यानी हकीकत जणाव्या पछी, अमारी कमीटीने सोंपेलुं कामकाज अने ते माटेनी करेली गोठवण विषेनी हकीकत आपवी अवश्यनी छे. फंड कमीटीनुं काम ए हतुं के, जुदा जुदा ग्रहस्थोने मळीने कॉन्फरन्सने अंगे थनारा खर्च माटे उघाडेला फंडमां नाणां भरावबां, भरेलां नाणांनी उघराणी करावबी अने आवेलां नाणां हिसाबकमीटीना कीलीदारने स्वाधीन करवां. जे तारीखे नाणां भरातां ते तारीखे तेनी नोंध लेवाती, अने तेनी ऊघराणी करीने पैसा ज्यारे वसुल थता ते वखते ते धणीने अमारी सही साथेनी पहोंच आपवामां आवती, अने नाणां कीलीदारने स्वाधीन करीने एक बुकमां तेनी नोंध राखवामां आवती. कीलीदार पासे आवेलुं भरणुं खजानची राव साहेब हीराचंद मोतीचंदनी पेढीए भरवामां आवतुं, अने ते काम कीलीदारने एटले हिसाबकमीटीने लगतुं होवाथी तेने माटे अहीं वधारे लखवानी जरुर रहेती नथी. फंडमां भरायेली रकमोनी उघराणी माटे एक दीपचंद मकनजी नामना उघराणीदारने राखवामां आव्यो हतो. कॉन्फरन्सना नजीकना दिवसोमां ज्यारे फंडनी उघराणीनुं काम जोसथी चलाववानी अमने फरज पडी हती, ते वखते कामना बोजाने पहोंचो वळवाने बीजा बे माणसोने उघराणीना काम माटे चीफ सेक्रेटरीनी ऑफीसमांथी बोलाववानी जरुर पडी हती; पण पाछळथी ते माणसोने उतारा कमीटीना काममां रोकावुं पडवाथी उघराणीनुं काम एकला दीपचंदना हाथमां रह्युं हतुं, जे ठेठ सुधी कायमज छे. मजकुर दीपचंदे उघराणीनुं काम बहुज चीवट राखी करेलुं छे, अने तेणे फंडमी उघराणी करीने मोटी रकमो वसुल करी लेवानी जे मेहेनत लीधी छे, तेमे माटे हुं अने फंड कमीटी आ तके पोतानो संतोष जाहेर करीए छीए.

४. रीसेप्शन कमीटीनी ता. ५ मी जुलाईनी मीटींगमां मुंबईना जैन भाईओमां केटलो वधो आनंद अने उत्साह आवी गयो हतो के, तेज वखते केटलाएक उदार गृहस्थोओए मोटी रकमो भरी फंडनी शरुआत करी हती; अने त्यारपछी ज्यारे ज्यारे रीसेप्शन कमीटीनी मीटींगो मळी हती, ते ते वखते पधारेला गृहस्थो पोतानी राजीखुशीथी पोताना तरफनी रकमो

भरीने, बीजाओ पासेथी भरावचानुं पोतानी मेळे माथे लेता हता. प्रथम केटलाएक गृहस्थो तरफथी एवी दलील रजु करवामां आवी हती के, कॉन्फरन्सने माटे जोईतां नाणां डेलीगेटो अने वीझीटरोनी मोटी फी राखीने ते मारफते उपजावी काढवां; परंतु आ वात मोटे भागे रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोने रुची नहीं, अने तेथी फंड चालु करी तेमां रकमो भरावचानुं काम व्याजबीपणे हाथ धरवामां आव्युं हतुं. फंडमां नाणां भरवा माटे सहु कोईनी मरजी उपर मुकवामां आव्युं हतुं, अने ए नियमने वळगीनेज रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरोने यथाशक्ति बने तेज रकमो फंडमां भरवानुं सुचववामां आव्युं हतुं; परंतु कहेवाने खुशी उपजे छे के दरेक सबकमीटीना मेम्बरोए पोतानी रकमो पोतानी कमीटीना सेक्रेटरीओ मारफत भरी मोकलावी हती.

५. फंडनो मोटो हिस्सो मंडप अने भोजन खरचमां तणाई न जाय ते माटे, मंडपनी टीकीटो तथा भोजननी पांतीयो काढीने ते बंने 'खातांने पोतानी आयकउपर आधार राखनारां करवामां आव्यां हतां; तेथी फंड खातानो मोटो हिस्सो तेवी रीते उपजावी काढ्यो हतो. भोजन माटे जे जे ग्रहस्थोए राजीखुशीथी पांतीओ आपेली छे, ते तेमणे फंडमां पोतानी भरेली रकमो उपरांत आपेली छे; तेथी जेम तेओ साहेबनो फंडमां रकमो भरवाने माटे आभार मानवामां आवेछे, तेम ते करतां वळी वधारे तेओ साहेबोए भरेली पांतीओ माटे पण भोजन कमीटी तरफथी आभार मानवामां आवशे तेम धारी, आ ग्रहस्थोनां मुबारक नांमो अत्रे आपवामां आव्यां नथी.

६ फंडमां रकमो भरवानुं काम रातदिवस जारी राखेल हतुं, अने अवारनवार दरेक साथमांथी रकमो भरावी शके तेवा ग्रहस्थोनां नामो मेळवीने तेमनी मुलाकात लेवामां आवती हती, अने ते रीते फंडनी रकमो भराई छे. मारवाडी, सुरती, गुजराती, छापरीया, गोघारी, कच्छी, नगरी विगेरे जे जे साथना गृहस्थो पासे रकमो भरावचा अर्थे जवुं पड्युं हतुं, तेओ तरफथी वगरआनाकानीए के वगरआंचके पोतानी शक्ति अने नामने छाजे तेवी रीतनी रकमो भरी आपवामां आवी हती, अने तेवा उदार गृहस्थोनी किंमती मददथी फंड लगभग रु. १६००० नी रकम उपर आवी शक्युं छे. आवडी मोटी रकम थोडा वखतमां जमा थशे एम फंडकमीटीने ख्याल नहोतो, छतां जे थयुं छे ते फंडमां भरनारा अने काम करनारा गृहस्थोनी खंतने आभारी छे. फंड भरावचामां जोके फंड कमीटीना अने रीसेप्शन कमीटीना दरेक मेम्बरनी मददनो हिस्सो मळेलो हतो, तोपण ते उपरांत नीचेना गृहस्थो तरफथी रकमो भरावचा माटे बहु जबरी लागवग अने ज़ाती महेनत वापरवामां आवी हतीः—

शेठ फकीरचंद प्रेमचंद.	शेठ वीरचंद दीपचंद.
,, हीराचंद मोतीचंद.	,, लालचंदभाई.
,, मोहनलाल हेमचंद.	,, जेठाभाई नरशी केशवजी.
,, माणेकलाल घेलाभाई.	,, लल्लुभाई गुलाबचंद.
,, मगीनभाई मंछुभाई.	,, लल्लुभाई नथु.
,, नानचंद केशवजी.	,, कल्याणचंद सोभागचंद.
,, अमरचंद पी. पुरमार.	,, दलीचंद भाईचंद.
,, डाह्याभाई सुरचंद.	,, सवाईचंद जीवणचंद.

बीजा केटलाएक ग्रहस्थोए जुदी जुदी वखते सलाह अने मदद आपेली छे, तेओनां दरेकनां नाम आ रीपोर्टमां लंबाण थवाना भये दाखल थई शके तेम नथी; तेथी तेओ सर्व गृहस्थोनो आभार मानीने उपरना ग्रहस्थो माटे खास एटलुं कहेवानुं छे के, तेओए तथा बीजा केटलाक साहेबोए पोतानो धंधो छोडीने फंड भरावना माटे रातदिवस सख्त महेनत लीधी हती, अने ते एटले सुधी के केटलाक वखते रात्रिना एकेक वाग्यासुधी पण तेओए पोतानुं फंड भरावनानुं काम छोडयुं नहोतुं. उपर जणावेला ग्रहस्थोए पोताना साथमांथी घणा घणा ग्रहस्थो पासेथी रकमो भरावेली छे, अने एमना फंड भरावनाना अथाग परिश्रमने लीधेज फंड पोतानी हालनी स्थितिए पहोंचवा पाम्युं छे, तेथी तेओ साहेबोनो जेटलो आभार मानवामां आवे तेटलो ओछो छे.

७. फंडनी अंदर नाणां भरनाराओनां मुबारक नामो तेओए भरेली रकमो साथे आ रिपोर्टनी पुरवणी (आ) मां जोवामां आवशे.

८. फंड भरावनानुं काम कॉन्फरन्स पुरी थया पछी बंध करवामां आव्युं हतुं.

९. चीफ सेक्रेटरी मी. फकीरचंद प्रेमचंदे पोताना किंमती वखतना भोगे, जे अणहद महेनत लई पोतानी हाजरीथी फंड कमीटीना कामने अमुल्य सहाय आपेली छे, ते माटे तेओ साहेबनो आ तके आभार मानवानी फंड कमीटी पोतानी फरज समजे छे.

१०. फंड कमीटीनुं कार्य एवा प्रकारनुं हतुं के, तेमां चीवटथी अने धीरजथी कार्य करवानी पुरेपुरी आवश्यकता हती. चीफ सेक्रेटरी साहेबे आ विषयमां संपूर्ण डहापणथी काम लई सर्व प्रकारनी सगवड करी आपी हती. फंड-कमीटीने जे नहि धारेली फतेह मळी छे, ते आवी अनेक मददने लीधेज मळी छे.

ली. सेवक

त्रीभोवनदास भाणजी,

सेक्रेटरी, फंड कमीटी.

पुरवणी (ए).

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी

भोजन कमीटीनो रीपोर्ट.

श्री मुंबई शहेरमां भरायेली बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीनी भोजन कमीटीनो नीचे प्रमाणे टुंक रीपोर्ट रजु करतां मने घणो आनंद थाय छे.

ता. ५-७-१९०३ ने रोज मळेली रीसेप्शन कमीटीनी मीटींग वखते, बहारगामथी पधारनारा डेलीगेटोनी भोजन विगेरेनी गोठवण अने आगतास्वागता करवा माटे एक भोजन कमीटी नीमवामां आवी हती, जेमां पाछळथी थयेला वधारा साथे प्रमुख सेक्रेटरी मळीने मेम्बरोनी कुल संख्या पचीसनी हती, जेओनां नामो नीचे प्रमाणे छे.

शेठ बालचंद कनीराम—**प्रमुख.**

शेठ कस्तुरभाई कशळचंद
,, काळीदास जगजीवन
,, काळीदास मुळजी
,, घेलाभाई त्रीभोवनदास
,, चंदुलाल खुशालजी
,, चुनीलाल वीरचंद
,, छगनलाल रुपचंद
,, जुवारमल समीरमल
,, तेजराज मोतीजी
,, देवजी वरसंग
,, पानाचंद ताराचंद
,, प्रेमचंद वीरपाळ
शेठ बापुलाल लल्लुभाई
,, बालाभाई छगनलाल
,, मगनलाल नरोत्तमदास
,, मगनलाल कंकुचंद
,, मनसुखराम भाईचंद
,, रामलाल केशवलाल
,, लखमीचंद खेंगार
,, वनमाळी गंभीरमल
,, वाडीलाल पुनमचंद
,, सोभाग्यचंद तलकचंद मलबारी
,, हीरालाल बकोरभाई
,, मोहनलाल हेमचंद—**सेक्रेटरी.**

भोजन कमीटीनी पहेलां चार मीटींगो थई हती, अने ते वखते परचुटण कामकाज संबंधी विचार करवामां आव्यो हतो; पण पाछळथी भादरवा वदी ४ ना दिवसथी हंमेशां भोजन संबंधी विचार करवा माटे थोडा घणा मेम्बरोने भेगा थवुं पडतुं हतुं. मीटींगो वखते कंई अगत्यना ठरावो पसार करेला न होवाथी, अत्रे ते टांकी बताववानी जरुर रहेती नथी.

कॉन्फरन्समां पधारनारा डेलीगेटो पैकी जे साहेबो कॉन्फरन्सना रसोडे भोजन लेवाना हता, ते साहेबो तरफथी तेवी मतलबनी खबर कॉरसपोन्डन्स कमीटी मारफते डेलीगेटोना लीस्टमांथी मळी शकती हती, अने तेथी भोजन माटेनी व्यवस्थानो विचार करवामां घणीज साह्यता मळती हती.

आववाजवानी अगवड न पडे तेटला माटे, पधारनारा डेलीगेटोनी भोजननी गोठवण जे जे उतारामां तेओ साहेबोने उतारो आपवामां आव्यो हतो, त्यांज रसोडां खोली तथा रसोईआ विगेरे राखीने करवामां आवी हती. जुदा जुदा उतारामां नीचे प्रमाणे छ रसोडां खोलवामां आव्यां हतां अने जमनार गृहस्थोनी तथा स्त्रीओनी कुल संख्या ९०० नी हती, जे नीचेना कोठा उपरथी जणाशे:—

उतारा.	प्रांत.	जमनारनी संख्या.
(१) शेठ खीमचंदभाई मोतीचंदना लालबागमां.	गुजरात, सुरत, काठीआवाड, दक्षिण.	आशरे ५५०
(२) श्री. फतेहपुर. मारवाडीनी धर्मशाळा.	मारवाड.	,, ६५
(३) शेठ मुळजीभाईनी धर्मशाळा.	बंगाळा.	,, २५

(४) शेठ गंगादास व्रीजभुखण-दासनी वाडी.	रजपुताना तथा मध्यप्रांतो.	„	८५
(५) शेठ वीरचंद दीपचंदनुं घर, गीरगाम.	पंजाब.	„	१७५
			९००

कॉन्फरन्सनी बेठको मुंबई खाते संवत १९५९ना भादरवा वदी १३, १४, ०)) अने आसो सुदी, १ एटले ता. १९, २०, २१, २२ सप्टेंबर १९०३ना रोज हती; अने तेथी कॉन्फरन्सनुं रसोडुं भादरवा वदी १२थी आसो सुदी १ सुधी उघाडुं राखवानुं ठराववामां आव्युं हतुं; पण ते दिवसथी अगाऊ आवनारा तथा कॉन्फरन्सनी बेठको खलास थया पछी मुंबई शहेर जोवानी ईच्छा राखनारा बहारगामना डेलीगेटोनी सवड खातर रसोडुं भादरवा वदी १०थी खोलीने आसो सुदी ४ सुधी चालु राखवामां आव्युं हतुं.

देशदेशना श्रावकभाईओना रसोईना जुदा जुदा रिवाजोने अनुसरीने, तेओने मनपसंद रसोईनी सवड पुरी पाडवा माटे प्रांतवार जुदां जुदां रसोडां उघाडवानुं उचित धारवामां आव्युं हतुं; अने मने जणावतां संतोष उपजे छे के, आपणा बहारगामना स्वधर्मीभाईओनी पोतपोताना रिवाजोने अनुसरीने आगतास्वागता करवामां भोजन कमीटीए पोताथी बनतुं करवामां कंईपण जातनी कचाश राखी नहोती. डेलीगेटोना भोजननुं खर्च श्री संघना नीचे जणावेला उदार दीलना गृहस्थो तरफथी तेमनां नाम आगळ लखेली पांती प्रमाणे उपाडी लेवामां आवनार हतुं, अने तेथी रीसेप्शन कमीटीने माथेथी एक जातनो बोजो ओछो थयो हतो, जे माटे ते गृहस्थोनो अंतःकरणथी उपकार मानुं छुं.

पांतीनी संख्या.	गृहस्थनुं नाम.	१ पांतीना रुपीया.	कुल रुपीया.
४	शेठ छोटालाल नगीनदासनी कुंपनी.	१६६-१३-३	६६७—५-०
२	„ जीवणचंद लल्लुभाईनी „	„	३३३-१०-६
२	„ हीराचंद मोतीचंद.	„	३३३-१०-६
२	„ देवकरण मुळजी.	„	३३३-१०-६
२	„ प्रेमचंद रायचंद.	„	३३३-१०-६
२	„ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई.	„	३३३-१०-६
१	„ तलकचंद जेठाभाई.	„	१६६-१३-३
१	„ रतनजी जीवणदास.	„	१६६-१३-३
१	„ गोकळभाई मुळचंद.	„	१६६-१३-३

जमनारनी संख्या तथा डेलीगेटोनी सगवडो तरफ भोजन कमीटीने आशरे रु.२८०० नुं खर्च थयुं हतुं, ते भोजन कमीटीए धार्या करतां घणुंज ओछुं हतुं, जोके भोजन कमीटी तरफथी जमनारनुं मन रीझववामां कांईपण बाकी राखवामां आव्युं नहोतुं. भोजन कमीटीना

कार्यमां सघळा मेंबरोए पूर्ण उत्साहथी भाग लीधो हतो, अने मुख्यत्वे करीने नीचे जणावेला गृहस्थोए मने जे किंमती मदद करी हती, तेने माटे तेओनो हुं उपकार मानुं छुं.

शेठ. बालचंद कनीराम. प्रमुख.
शा. कस्तुरचंद कशळचंद.
,, घेलाभाई त्रीभोवनदास.
,, चुनीलाल वीरचंद.
,, छगनलाल शवचंद.
झवेरी पानाभाई ताराचंद.
शा. मनसुखराम भाईचंद.
,, रामलाल केशवलाल.
,, वाडीलाल पुनमचंद, विगेरे.

आ सिवाय उताराओमाटे नक्की करेला वॉलंटियरोए सारी रीते मदद आपी हती.

भोजन कमीटीना वपराशमाटे श्री शांतिनाथजी महाराजना सागर गच्छना उपाश्रय तरफथी, तथा जे वाडीमां उतारो हतो ते वाडीनां वासणो विगेरे, तेमज श्री लालबाग, धी जैन क्लब, तथा श्री गोडीपार्श्वनाथजीना देरासरनां वासणो वापरवा माटे मळ्यां हतां, तेथी ते खातांओना लागतावळगताओनो हुं उपकार मानुं छुं.

वळी आ ठेकाणे आपणी रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी स्वर्गवासी शेठ. फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी., के जेओ ते वखते कामनुं अतिशय दबाण छतां, वखतोवखत मारी कमीटीना संबंधमां जे कंई पुछवामां आवतुं हतुं तेना बराबर उत्तरो वाळता, ते माटे तथा तेमनी वखतोवखतनी किंमती सुचनाओ माटे तेमनो अंतःकरणथी उपकार मानवानी हुं मारी फरज समजुं छुं.

छेवटे बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन कमीटीए श्रीसंघनी शेवा बजाववानो प्रसंग आपीने मारा उपर जे उपकार कर्यो छे, तेनो अंतःकरणथी आभार मानी भोजन कमीटीनो आ रीपोर्ट समाप्त करुं छुं.

ली. सेवक,

मुंबई, ता. २–९–१९०४.

मोहनलाल हेमचंद
सेक्रेटरी.

पुरवणी (ऐ).

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी

मंडप कमीटीनो रीपोर्ट.

आ कमीटी रीसेप्शन कमीटीमांना ११ सभासदोनी बनेली हती, अने तेओनां नामो रीसेप्शन कमीटीना मेंबरोना लीस्टमां आ रीपोर्टनी पुरवणी (अ) मां आपवामां आवेलां छे. शरुआतमां आ कमीटीनी ९ मीटींगो भरवामां आवी हती.

आ टांकणे अमो शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. तथा शेठ. फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी.नो खास आभार मानीए छीए, के तेओ साहेबोए अमारी दरेक मीटींगमां खास हाजरी आपी अमने कृतार्थ कीधा हता.

अमारी कमीटीनुं खरुं कामकाज ता. ९–८–१९०३ थी शरु करवामां आव्युं हतुं, जे वखते मंडप बांधवा संबंधी टेन्डरो मागवा माटे सर्वे छापांओमां जाहेरखबर आपवामां आवी हती; अने ता. २१–८–१९०३ ने दीने टेन्डर मागवानो छेल्लो दिवस होवाथी ते दिवससुधीमां जे टेन्डरो आवेल, तेमांथी मी. आणंदजी नारणजीनुं टेन्डर रु २००१ नुं सर्वेथी ओछुं होवाथी अमारी कमीटीए स्विकार्युं हतुं. मंडप बांधवामाटेना प्लेन अडसट्टाओ विगेरे महेरबान एन्जिनीयर साहेब खंडुभाई गुलाबरायभाई देसाई तथा तेओना लायक पुत्र मी. बल्वंतराये अमोने वगर लवाजमे तैयार करी आप्यां हतां, अने ते प्रमाणे मंडप बंधायो हतो अने सर्वेनी पसंदगीमां आव्यो हतो तेनुं खरुं मान तेओने घटे छे, तेथी तेओनो आ तके कमीटी खास उपकार माने छे. टेन्डरो आव्या पछी मी. आणंदजी नारणजीनु टेन्डर कबुल करवाबाद मंडप बांधवानु काम ता. २–९–१९०३ थी शरु करवामां आव्युं हतुं. मंडप बांधवामाटे तथा कॉन्फरन्स भरवा माटे सर्वे पहेलां पोलीस कमीशनरनी परवानगी मेळववामां आवी हती, बाद प्रेसीडन्सी एक्झीक्युटीव एन्जिनीयरने एस्प्लेनेडना मेदानमां एलिफन्स्टन हाईस्कूलना मकानसामे मंडप बांधवा देवा माटे अरज करवामां आवी हती, जे अरज नीचेना दरथी बहाल राखवामां आवी हती; अने ते प्रमाणे दररोजनुं दर १०० चोरसवारे, कंपाउन्डवाळी जमीनमाटे रांम ०।= भाडुं तथा खुल्ली जमीन माटे रांम ०।) भाडुं लेवुं, एम सरकारे ठराव्युं हतुं. उपर प्रमाणेनी सरतो आपणने आव्याथी अने आपणे ते कबुल कीधाथी, आपणे ते हिसाबे कवर्ड स्पेस २७०० चोरसवार तथा अन्कवर्ड स्पेस २५०० चोरसवार रोकी हती, जेना दिवस २९ ना आपणने रुपीआ ४७३ जमीनभाडाना आपवा पड्या हता.

खुरशीओ, गालीचा विगेरे पुरुं पाडवानुं कामपण त्रण कोंट्राक्टरोने आपवामां आव्युं हतुं. जेमां मी. दातुभाई हासमे सादी खुरशी १२०० त्रण रोजना डझन १ ना भाडाना रु. १। न भावथी पुरी पाडी हती; तथा बेन्टवुड खुरसी २८०० त्रण रोजना डझन १ ना रु.१। ना भाडाथी पुरी पाडी हती, तथा मी. आणंदजी नारणजीए सादी खुरसी तथा बेन्टवुड रोजना दस आने डझन १ ना भावथी पुरी पाडी हती, तथा मी. सीवजी नथुए Cushioned chairs डझन १ ना दररोजना रु. १॥ ना भावथी पुरी पाडी हती, तथा मी. दातुभाई हासमने जमीन उपर गालीचा विगेरे पाथरवाने रु. २००) मां ऊधडो कॉन्ट्रेक्ट आपवामां आव्यो हतो. उपरांत तेमनेज बहारनी ऑफीसोमां फर्नीचर पुरु पाडवा तथा कबाटो पुरां पाडवा विगेरे माटे रु. १२५) नी रकम आपवामां आवी हती. मी. आणंदजीनुं टेन्डर जोके रु. २,००१ नुं कबुल करवामां आव्युं हतुं, पण मंडपमां ते पछी स्टेज विगेरेमां तथा बीजा काममां बेवडी बल्के त्रेवडी ताडपत्रीओ वरसादथी बचाव करवा माटे नाखवामां आवतां, तेओने रु. १,२०० वधारे कॉन्ट्रेक्टनी सरतोथी बाहर होवाथी आपवामां आव्या हता.

टीकीटोना वेचाणथी नीचे प्रमाणे रुपीआ उपज्या हताः—वर्ग पहेलांनी टीकीटो १,५०० छापवामां आवी हती, जेमांथी टीकीटो १४६९ दर रु. ३) थी खपी कुल रु. ४४०७

उपज्या हता; तथा वर्ग बीजानी टीकीटं ३२८ दर रु.२) थी खपी रु. ६५६, तथा स्त्रीवर्गनी टीकीट २१४ दर रु. २ थी खपी रु. ४२८, ते प्रमाणे कुल रु. ५४९१ टीकीटोना वेचाणथी उपज्या हता, जे कमीटी धारे छे के बहुज संतोषकारक वेचाण कहेवाय.

मंडप १८० फीट लांबो तथा १३५ फीट पहोळो बनाववामां आव्यो हतो, जेमां मंडपना एक भागना छेडा आगळ लगभग ६०×३० नुं स्टेज प्रसिद्ध ग्रहस्थोने बेसवा माटे बनाववामां आव्युं हतुं, तथा ते उपर आशरे ३०० ग्रहस्थो बेसी शके तेवी सगवड करवामां आवी हती. उपरांत स्त्रीओ माटे एक खास स्टेज चढउतर बेठकनुं ३०×३० नुं करवामां आव्युं हतुं, अने ते उपर लगभग २२५ स्त्रीओनो समावेश थाय तेवी गोठवण करवामां आवी हती, अने तेओनो मलाजो सचवाय तेमाटे तेओने मंडपमां दाखल थवानो दरवाजो तथा विश्रांति स्थळ विगेरे सर्वे जुदां करवामां आव्यां हतां. स्टेजनी तरतज नीचे अने आसपास रीपोर्टरोनां टेबल मुकवामां आव्यां हतां तथा शरुआतनो नजीकनो वीभाग जे गोळाकारे गोठववामां आव्यो हतो, त्यां रीसेपशन कमीटीना १०० मेम्बर माटे तथा सेंट्रल प्रोवीन्सीसना डेलीगेटो माटे सगवड करवामां आवी हती. मंडपना लंबाणना मध्यभागमां छ फीटनो रस्तो खास राखवामां आव्यो हतो, अने तेथी करी मंडपनी बेठको जाणे के बे भागमां वहेंची नाखी हती. मंडपना एक विभागमां अमदावाद सर्कल, रजपुताना सर्कल अने पंजाब सर्कलना नजदीक ९०० डेलीगेटो माटे तथा तेनी सामेनी बाजुना विभागमां सुरत, काठीयावाड अने डक्कन सर्कलो माटे नजदीक ९०० डेलीगेटनी रीझर्वड बेठकोनी गोठवण करवामां आवी हती.

वळी स्टेजनी बीजी बाजुए वॉलंटियर विगेरे माटे तथा बीजा केटलाक माणसो माटे सगवड करवामां आवी हती, ज्यां नजदीक ४०० खुरसीनो समावेश करवामां आव्यो हतो. डेलीगेटोनी बराबर पछवाडे बंने बाजु पहेला वर्गनी १५०० खुरसीनी रीझर्वड बेठकोनी गोठवण करवामां आवी हती तथा तेनी बराबर पछवाडे नजदीक बीजा वर्गनी ५०० बेठकोनी गोठवण करवामां आवी हती.

आ उपरांत मंडपनी बहार नीचे प्रमाणे ऑफीसो विगेरे तैयार करवामां आवी हती:—

१. प्रेसीडंटनी रुम.

२. चीफ सेक्रेटरीनी ऑफीस.

३. मंडप कमीटीना सेक्रेटरीनी ऑफीस.

४. इन्टेलीजंस, हेल्थ अने वॉलंटियर कमीटीनी ऑफीस.

५. जनरल ऑफीस, जेमां सुपरवाईझरनी ऑफीस, भोजन कमीटीना सेक्रेटरीनी ऑफीस, उतारा कमीटीना सेक्रेटरीनी ऑफीस तथा कॉरसपोन्डंस कमीटीना सेक्रेटरीनी ऑफीस माटे गोठवण करवामां आवी हती.

६. 'जैन पत्र'नी ऑफीस.

६. (क). मी. घडीआळी साकरचंद माणेकचंदनो खानगी स्टॉल.

७. मी. अमरचंद परमारनो प्राईव्हेट स्टॉल.

८. मीणबत्तीनां तथा साबुनां बे कारखानांना स्टॉलो.

ते प्रमाणे गोठवण करवाबाद मोटा आर्कनी बीजी बाजुए जेपुरी मीठाईवाळाने एक स्टॉल रु. १०ना भाडाथी, तथा सुखडीआ गोविंदजी वसनजीने भजीआं, पुरी, घुघरा विगेरे वेचवा माटेनो एक स्टॉल रु. २१ना भाडाथी, तथा मी. लवचंद नेमचंदने टी--कॉफी माटेनो एक स्टॉल रु. ३०ना भाडाथी आपवामां आव्यो हतो. तेनी बराबर नजदीक पाणी पावामाटे ११ ब्राह्मणोने हमेशां रोकवामां आवता हता, जेओ सर्वेने पीवानुं पाणी पुरुं पाडता हता; तथा सर्वेने माटे उकाळेला पाणीनी पण गोठवण करवामां आवी हती. रातना मंडपमां कामकाजमाटे तथा कीट्सन लाईट पुरी पाडवा माटे मेशर्स जमशेदजी मंचेरजीने रु. १३० आपवामां आव्या हता.

मंडप बांधवानुं काम ता. २-९-०३थी शरु थतां ता. १७-९-०३ए पुरुं करवामां आव्युं हतुं, तथा कॉन्फरन्सनुं काम ता. २२मी मंगळवारे पुरु थतां ता. २९ सुधीमां सर्वे सामान त्यांथी कॉन्ट्रेक्टरो तरफथी उपाडी जवामां आव्यो हतो.

मी. आणंदजी नारणजी कॉन्ट्रेक्टर तरफथी स्पेसीफीकेशन शिवाय वधारे काम थएलुं होवाथी तथा बे हजार खुरसीओनी छेवटनी घडीए जरुर पडवाथी, तेमने टेन्डर करतां रु.१२०० वधारे एटले कुल रु. ३२०० आपवामां आव्या हता. मी. दातुभाई हासमनुं बील रु. ११०१ नुं चुकववामां आव्युं हतुं. मंडप संबंधी गाडीभाडुं तथा बीजो जे परचुरण खर्च थयो हतो, तेमां पाणी पुरुं पाडवा माटे हमेशां ११ ब्राह्मणो रोकी तेओने कुल रु.५३-१२-० आपवामां आव्या हता; तथा १४ दरवाजा जे मंडपमां दाखल करवा माटे बनाववामां आव्या हता, त्यां ओर्डर साचववा माटे जे १४ पारसीओ रोकवामां आव्या हता, तेओने कुल खर्चना रु. ११० आपवा पड्या हता. उपरांत गाडीभाडुं तथा जे परचुरण खर्च थयो हतो, ते हिसाब कमीटी तरफथी रजु करवामां आवतां आप साहेबोना ध्यानमां तरतज आवी जशे.

मी. के. जी. देसाई तथा तेओना लायक पुत्र मी. बळवंतराय, जेओए मंडप बांधवाना काममां पोतानी सलाह वगर लवाजमे आपी हती, तेओने कॉन्फरन्सना काम दरम्यान राय बहादुर बद्रीदासजीना हाथथी एक रुपाना प्याला, रकाबी विगेरेनो सट नजदीक रु. २००नी किंमतनो भेट आपवामां आव्यो हतो, जे अवश्य संतोषकारक बाबत लेखी शकाय.

अमारा हाथ नीचे मंडपनुं काम संपूर्ण रीते फतेहमंद करवा माटे, खास बे आसीस्टंट नोकरो क्लार्क प्राणलाल मंगळजी तथा गोपाळराव द्वारकांराम देशपांडेने राखवामां आव्या हता, जेओए अमने अपोताना कामकाजथी दरेक रीते संतोष आंप्यो छे.

वळी आ तके अमारे खास जणाववानी जरुर पडे छे के, अमारी कमीटीना सर्वे साहेबोए अमने बहुज किंमती मदद अमारा कामकाजमां दरेक वखते कीधी हती. तेमां मुख्यत्वे करीने मी. अमीलाल जादवजी तथा मी. डाह्मभाई सरुपचंदे तो घहुज किंमती मदद कीधी हती, जे माटे तेओ बंने साहेबोनो अमे बहुज उपकार मानीए छीए, अने समजीए छीए के तेओनी मदद वगर अमे मंडपनुं काम एटली बधी नहीं धारेली रीते फतेहमंद उतारी शक्या होत नहीं. मंडपनुं बांधकाम शरु थवा साथेज वरसादना दिवसोने लईने अमने तथा कॉन्ट्रोक्टरने जे अगवड खमवी पडी हती तथा कंटाळो उपज्यो हतो ते घणोज हतो; पण परम कृपाळु वीतराग भगवान्‌नी कृपाथी कॉन्फरन्सना कामकाज वखते वरसाद तद्दनज बंध पडी जई मुद्दल खलेल थई हती नहीं, ते पण एक धर्मना कांममां धर्मनो प्रभाव खरो पड्यो तेम समजीए छीए. वळी

आ तके जे वॉलंटियरोए मंडपना काममां तथा दरवाजाउपर मदद कीधी, तेओ सर्वेनो अमे बहुज आभार मानीए छीए.

वळी दरेक वखते अमारा प्रत्ये शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. तथा शेठ फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी.ए पोतानी मायाळु वर्तणुंक तथा किंमती सलाहथी अमने जे आभारी कीधा हता, ते माटे पण तेओ साहेबोनो आ तके खास उपकार मानीए छीए.

हवे अमारो रीपोर्ट पुरो करतां तमो साहेबनी नजरमां अमारी कांईपण भुलथी दोष अविनय थयो होय, तथा अमारा काम प्रत्ये कंई समजफेरथी भुलथाप थई होय ते माटे आप साहेबो पासे क्षमा चाहीए छीए.

ली. सेवको,

छोटालाल प्रेमजी,

देवकरण मुळजी,

ऑनररी सेक्रेटरीओ, मंडप कमीटी.

पुरवणी [ओं].

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी

रीसेप्शन कमीटीनो हिसाब अने सरवैयुं.

जमा		उधार	
१६५०८–०–०	श्रीफंड खाते जमा.	४०३—२–८	श्री गाडीभाडाना आप्या. कॉन्फरन्सना प्रेसीडेंट, सेक्रेटरीओ तथा रीसेप्शन कमीटीना सेक्रेटरीओ तथा नोकरो तथा बहार गामना डेलीगेटोना गाडीभाडा तथा ट्राम खर्चना.
५४९१–०–०	श्रीमंडपनी टीकीटोना वेचाण खाते.	४५—६–०	तार खरचमां आप्या.
१८–०–०	डेलीगेटोनी टीकीट खाते जमे.	१६१–१२–३	श्री स्टेशनरी खाते आप्या. कागळ, कलम, शाही, चोपडीओ विगेरे खर्चना.
११९–८–०	शेठ फकीरचंद प्रेमचंदना खाते जमे.	१८०—९–५	श्रीपोस्ट खर्च खाते आप्या.
२००–५–६	जैन कॉन्फरन्सनी ऑफीस खाते जमे.	९४३—१–०	श्री छपामणी तथा जाहेरखबरना खर्चमां आप्या हा. मी. मोहनलाल पुंजाभाई.
२२३३६–१३–६		८२६—०–९	नोकरोना पगारमां आप्या.
		६३–१४–६	नोकरोना युनिफॉर्मना खर्चमां आप्या.
		३०४-१४-११	भोजन खर्चमां आप्या. हा. मी. मोहनलाल हेमचंद.
		७२७–१२–६	श्री परचुरण खर्चमां आप्या. दीवाबत्ती, नोकरो तथा ओनररी स्टाफनुं परचुरण खर्च.
		१०२००-११-०	सीटी इम्प्रुवमेंट बोन्ड खाते. सीटी इम्प्रुवमेंट बोन्ड नं. १० रु. १००००) ना, दरेक रु. १०००) नो, नंबर ९५०, ९५१, ९५२, ९५३, ९५४, ९५५, ६९९, ६-

ज	उ
	६०, ६६१ अने ६६२, शेठ वीरचंद दीपचंद, शेठ फकीरचंद प्रेमचंद तथा शेठ हीराचंद मोतीचंदना नामना खरीद कर्या तेना (उपलां बोन्ड ट्रेझरर रावसाहेब हीराचंद मोतीचंदने त्यां छे.)
२४२—९—०	श्री वॉलंटियरना खर्चमां आप्या. वॉलंटियरना युनीफोर्म तथा परचुरण खर्चना हा. मी. अमरचंद पी. परमार.
१८१९—२—३	श्री उतारा खर्चमां आप्या.
५१६—१४—०	चाकलेट, सफेदो, बेलतेल विगेरेना वोरा चांदाभाई राजाभाईनी कुं० ना बीलना रु. ११९).
	चाकलेट,सफेदो, बेलतेल विगेरेना वोरा अकबरअली महमदअलीना बीलना रु. १६१.
	बेगारी, मजुरी, चुनाना लोखंडनां पीप विगेरेना बीलना शा. वेलचंद सोमचंदने रु. १८६।।।=.
	लोखंडना सामानना वोरा ईब्राहीम आदमभाईना बीलना रु. २६).
	काचना परचुरण सामानना वोरा अबदुलअली नुरभाईना बीलना रु. २८).
	५१६—१४—०
१२—०—०	रीपेर खर्चमां आप्या.
८—०—०	परचुरण मजुरीना आप्या.

जमा	उधार
	१४५१-४-० फर्नीचरना भाडाना बीलना मी. दातु हासमने आप्या. कुले रु. १९४४-१०-० खर्च थया, तेमांथी रु. १२९-७-९ परचुरण चीजोना वेचाणना वसुल आव्या, ते कापी बाकी रु. १८१५-२-३ उतारा खर्च खातामां आप्या.
	१८१५-२-३.
	५३२२-५-९ श्रीमंडपना खर्च खातामां आप्या ते.
	३३-०-० रामोशी चारना दि. २२ ना पगारना.
	२-१३-० रावीट नाखवा सारुं राखेला बे माणसोने आप्या.
	४-७-० पावडा, टोपलीओ तथा परचुरण खर्चमां आप्या.
	१९०-०-० मंडपनी तपास राखवा माटे माणसो राखेला, तेमना पगारमां आप्या.
	१९९-२-० हेल, मजुरी तथा पाणी पानार ब्राह्मणो तथा गाडीभाडुं विगेरे तथा परचुरण नोकरोना पगार, विगेरे खर्चमां आप्या.
	३२००-०-० जोशी आणंदजी नारणजीने मंडप बांधवाना कंट्राक्टना आप्या.
	११०१-०-० खोजा दातुं हासमने खुरसीओ, गालीचा, तथा टेबलो तथा कबाटो विगेरेना भाडाना बीलमां आप्या.

ज ——— उ

१३०-०-०	लाईटवाळा जमशेदजी मं-चेरजीने लाईटना भाडाना बीलना आप्या.
१-१०-०	नेटनो ताको १.
४७३-०-०	मेदाननी जग्याना भाडाना आप्या.
१२२-५-९	मलमलना ता. ८५ लाव्या तेना आप्या.
६३२२-६-९	
४४०-१६-०	श्रीभेट खाते आप्या ते उधार.
२२३-४-०	इंजनेर मी. खंडुभाईने चांदीनो टी-सेट, थाळी, कप, सोसर विगेरे बक्षीस आप्या तेना खर्चना.
१७-११-०	नोकरोने तथा सीपाई-ओने फोटोग्राफनी एक एक कोपी आपी तेना खर्चना.
१००-०-०	धी वीक्टोरीआ मेमोरीअल स्कूल फोर धी ब्लाइन्डना फंडमां आप्या.
१००-०-०	लेडी नोर्थकोट ऑरफनेज-नां फंडमां आप्या.
४४०-१६-०	
१०-१३-९	श्रीमेळनी घटखाते हा. क्लार्क दीपचंद मकनजी.
६६-११-०	मांडी वाळवा पड्या.
१५-०-०	क्लार्क फूलचंद कानजी-ना मेळमां घट्या, ते मांडी वाळ्या.
१०-०-०	मावजी कीरचंद.
१३-१-९	श्रीमंडप कमीटीना सेक्रेटरी तरफथी हिसाब आव्योनथी.
२०-३-०	श्रीकोरस्पॉन्डन्स कमीटीना सेक्रेटरी तरफथी हिसाब आव्यो नथी.

ज — उ

८–६–३	श्रीभोजन कमीटीना सेक्रेटरी तरफथी हिसाब आव्यो नथी.
६६–११–०	
४८१–०–३	श्रीफर्नीचरखाते उधार.
१०–८–०	कॉन्फरन्सना नामनां पाटीआं नंग २.
१३–८–०	खुरसी नंग १६ सादी.
२२–६–०	खुरसी दा. १, पाकीट नंग २ तथा फानस नंग २.
६–०–०	कॉन्फरन्सना नामनुं पाटीयुं १.
११–११–०	शेतरंजी नंग ५.
१७-१२-०	रबरस्टेम्प नंग ३ तथा एक ब्लॉक तथा एक शाहीनी शीशी.
४३-१२-०	वावटा तथा पाटीयांनां.
१९६–६–३	जर्मन सीलवरना प्याला नंग २० तथा लोखंडनां ताळां नंग १२ तथा बालटी नंग १२ तथा सादडी नंग ९, लोखंडनी घोडी नंग १२, लोखंडना सळीआ नंग २५, तथा चादर नंग २९०, विगेरेना खर्चना.
३८–०–०	स्टाईलो प्रेस नंग १.
१६–८–०	सीपाईओना बकल नंग ४.
१२४–९–०	परचुरण सामानना.
४८१–०–३	
२२३२६–१२–६	

शा. श्रीभोवनदास भाणजी,
शा. कल्याणचंद शोभागचंद,
ओडीटरो.

बीजो भाग.

जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स.

बीजी वार्षिक बेठक.

मुंबई.

वीर संवत् २४२९ विक्रम संवत् १९५९ इसवी सन १९०३.

प्रथम दिवस.

(गुजराती) भाद्रपद वदि १३ शनिवार ता. १९ सप्टेंबर.

कॉन्फरन्सनुं कामकाज शरु करवा पहेलां श्री जैन मंगळ गायन समाजे मंगळाचरण तथा कॉन्फरन्स, तेना प्रमुख अने डेलीगेटो अंगे नीचे प्रमाणे गायन साज साथे गायां हतां.

मंगळाचरण.

नारायणी—तमोने शंकर–ताल दीपचंदी.

नमामि जीनवर पद पंकजे ॥ टेक ॥
पर्म अरहत धर्म कार्य सुकरण सरण ग्रहि प्रभु;
पार्श्वनाथ दुहाथ जोडी स्तवि जय मंगळ क–न०॥
विघ्नवारक कमठहारक धरणीधर पद्मावति;
शेषनायक देवसाह्यक. रक्षतिर्थ जीनेश्वरी--न०॥
जैन श्वेतांबरी संग समाज आज भली मळी;
प्रार्थना परमेश तोरी प्रणमे लळी लळी वळी वळी–न०॥
मन्त्र श्री नवकार महा पद पंच परमेष्टि नमो;
कहे टोकरशींह ध्यान धय शुभ रत्न त्रइ हृदये रमो–न० ॥

कॉन्फरन्सना प्रमुख तथा डेलीगेट अंगे.

दिंडी–मराठी चाल ताल–दादरो.

जैन कॉन्फरन्सनी महा समाजे;
महावीर शासने श्रीविजय काजे–जैन०
शेठ बद्रीदासजी प्रमुख छाजे;
भला छे सुश्राध जैन गृहस्थमां जे–जैन०
देश देशना अनेक गामना जे;
श्री समस्त संघना मुखी बिराजे.–जैन०
न्यायना सिद्धांते सुनीतिमता जे;
दक्ष लक्ष साथ वक्तृत्वे वडा जे–जैन०
ज्ञान ध्यान दानना विचारमां जे;
दया धर्मनो प्रसार सर्वथा जे–जैन०
स्वामी भाईनी भलाई भणी दाजे;

ऐक्यताथी ठरावो करो भला जे-जैन०
जे समाज भावथी कुसंप भाजे;
जैन बंधु कॉन्फरन्सना सखा जे-जैन०
विघ्नोने निवारी वार एनी धाजे;
जैन शासनना रक्षक देवा जे-जैन०
अंग्रेजना स्वतंत्र सामराजे;
वीतराग अरिहंत धर्म गाजे-जैन०
कहे टोकरसींह जयकार हर्ष जाजे;
जीतना सदैव नाद वाद वाजे-जैन०

उपर प्रमाणे संगीत थया पछी रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी शेठ फकीरचंद प्रेमचंद जे. पी. ए श्री मुंबईना श्री॰संघ तरफथी देशनां जुदां जुदां स्थळोए मोकलेली आमंत्रण पत्रिकाओ वांची संभळावी हती. ते पछी बहारगामथी आवेला तारो वांची संभळाव्या हता.

आमंत्रण पत्रिका.

ॐ

॥ नमो तित्थस्स ॥

यः संसार निराश लालसमति र्मुक्त्यर्थमुत्तिष्ठते ।
यं तीर्थं कथयन्ति पावनतया येनाऽस्ति नाऽन्यःसमः ॥
यस्मै तीर्थपति र्नमस्यति सतां यस्माच्छुभं जायते ।
स्फुर्तिर्यस्य परा वसन्ति च गुणा यस्मिन्स संघोऽर्च्यतां ॥ १ ॥

स्वस्ति **श्री गोडिपार्श्वजीनं** प्रणम्य श्री———————————— महाशुभस्थाने पूज्याराध्य, दृढधर्मवान, सुश्रावक, पुण्य प्रभावक, देवगुरु भक्तिकारक, परमप्रीतिपात्रादि अनेक शुभगुणालंकृत धर्मस्नेही धर्मबंधु भाई श्री————————————
तथा श्री संघ समस्त योग.

श्री मुंबई बंदरथी ली. संघ समस्तना जय जीनेंद्र अवधारशो. अत्र श्री देव-गुरु प्रसादे क्षेम-कुशळता वर्ते छे. आप श्रीसंघनी कुशळता चाहिये छीए.

विशेष विनंति के चरम तीर्थंकर **श्री महावीर भगवाननुं** शासन, सदा जयवंत छे. ए पवित्र शासन सदा जयवंत वर्ते एम **श्रीमन्महावीरस्वामीना** उपासको इच्छे छे. तथी ज्यारे ज्यारे **श्री जीन शासनमां** व्यवहार के परमार्थ रुपे शीथीलता जणाई छे, त्यारे त्यारे शासनमां अग्रेसर आचार्य प्रमुख सकळ संघे एकत्र थई शासननुं महात्म्य जळवाई रहे एवो प्रयास वखतो वखत कर्यो छे.

बंधुओ! हाल समयमां पण आपणे एवी रीते एकत्र थई **श्री जीन शासननी** तेमज आपणी उन्नति अर्थ, यथाशक्ति प्रयास करवो घटे छे. आवा पुण्यकारक प्रयासनी शरुआत गये वर्षे "**श्री फलोदीतीर्थोन्नति सभा**"**ए** करी आपणने आभारी कर्या छे. ए वेळाए

प्रथम जैन कॉन्फरन्स श्री फलोदी तीर्थक्षेत्रे एकत्र थई हती अने ते प्रमाणे **बीजी जैन कॉन्फरन्स** मेळववा अमे इच्छा राखी छे. ते कॉन्फरन्स चालु वर्षना (भाद्रपद वद १३–१४–०), (ता० १९–२०–२१ सप्टेंबर शनि, रवि, सोमवार) आ त्रण दिवसोमां अत्रे एकत्र थशे.

श्रीमन् भगवान् श्री महावीरस्वामिना उपासको एकत्र थई स्वपरहितना विचार करे एवो प्रसंग दुर्लभ छे. एवो प्रसंग मेळववा अमे आ वेळा उत्कंठित थया छीए, तो आपना तरफथी **प्रतिनिधीओ** (डेलीगेट्स) मोकली श्री संघनी भक्ति करवा उत्कंठित थएला अहींना संघने आभारी करशो.

मुंबई प्रवृत्तिक्षेत्र छे; तथापि आपणा स्वधर्मी भाईओनो मोटो समुदाय अहीं वसे छे; अत्रे श्री जीनचैत्योनी यात्रानो लाभ छे. मुनि महाराजोनां दर्शननो पण प्रसंग छे. वळी समस्त हिंदुस्तानना संघना प्रतिनिधीओ अत्रे पधारशे; तेओनां दर्शन–समागमनो लाभ, तेमज आपण बधा भेगा थई आपने जूदा पत्रमां जणाव्युं छे, तेम जेथी आपणने व्यवहारिक–धार्मिक लाभ थशे. एम आ पवित्र धर्ममेळाथी अनेक लाभ छे. माटे सकळ संघ मेळवी प्रतिनिधीओ चुंटी काढी मोकलवा कृपा करशो. अत्रे आपनी सर्व प्रकार भक्ति करवा संघ उजमाळ थई रह्यो छे. आपना तरफथी जे भाईयो पधारवाना होय ते क्यारे पधारवाना छे, तथा कोण कोण पधारवाना छे ए वगेरेनी अमने आप आ पत्र मळ्ये एक अठवाडियामां खबर आपवा कृपा करशो. आ कॉन्फरन्स बहु टूंका वखतमां मळवानी छे. तो आ पत्र मळ्ये अमने प्रत्युत्तर आपी आभारी करशो ने साथेनुं फॉर्म भरीने मोकलशो. आ पत्र संघ समस्त वांचे एम करशोजी.

श्री तीर्थंकर भगवाने संघने "**नमो तित्थस्स.**" कही वंद्यो छे, वखाण्यो छे, एवो **श्रीसंघ** अत्रे भेगो थाय, ते आपण सर्वने बहु आनंदनुं कारण छे.

ली. सकळ संघनी वती,

कॉन्फरन्सनी रीसेप्शन (स्वागत) कमीटी तरफथी, नम्र सेवको.

वीरचंद दीपचंद (प्रमुख)

फकीरचंद प्रेमचंद (चीफ सेक्रेटरी)

ना जय जीनेंद्र वांचशोजी

आमंत्रण पत्रिका वंचाई रह्या पछी आवकार देनारी कमीटीना प्रमुख शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. ए पुष्कळ ताळीओना हर्षनाद वच्चे उभा थइने पोतानुं नीचे प्रमाणेनुं आवकार देनारुं भाषण वांची संभळाव्युं हतुं.

शेठ. वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई.नुं भाषण.

प्रिय स्वधर्मी बंधुओ, बहेनो अने सद्गृहस्थो,

आजे आ सभा मंडपमां समग्र **हिंदुस्ताननी जैन कोमना प्रतिनिधी**ओने हर्ष भर्यो आवकार आपवानुं काम **मुंबईना श्री सकळ संघ** तरफथी नीमाएली **रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख** तरीके मने सोंपवामां आव्युं छे, तेने माटे हुं **सकळ संघ**नो आ प्रसंगे मोटो उपकार मानुंछुं. आ महान् कार्य माटे मारा करतां बीजा कोई योग्य नररत्नने लाभ आप्यो होत तो ते वधारे आनंददायक थात छतां; ज्यारे आवुं मोटुं मान मनेज आपवामां आव्युं छे त्यारे हुं मने मोटो भाग्यशाळी मानुंछुं—

आ मेळावडामां **मुंबईना श्री संघ**नी आमंत्रण पत्रिकाने मान आपी **दक्षिण, बंगाळ, पंजाब, मारवाड, कच्छ, गुजरात, काठीआवाड** आदि विविध स्थळोमांथी आप **प्रतिनिधी** तरीके अत्रे पधारवानी तस्दी लीधी छे, तेने माटे आप साहेबोने अत्रेना **संघ** तरफथी खरा अंत:करणपूर्वक दीलोजानी भर्यो आवकार आपुं छुं.

बंधुओ, आवा मेळावडा आगळ एक जुदीज पद्धति उपर आपणा **जैन तीर्थो**मां थता हता अने तेओ संघने नामे ओळखाता हता; ते जमानानां साधनो अने आजनां साधनो जुदा प्रकारनां छे. आजे रेलवे वीगेरेथी बहु सुगमता थई पडी छे अने सुधरेली ढब उपर सभाओ भरवामां साधनो अने रीतरिवाजो आजे उभा थया छे. तेनो लाभ लेवानो आजे जे शुभ प्रसंग मळयो छे ते खरेखर आनंद थवा जेवो छे. जे तीर्थ उपर जात्रा रुपे **संघ** एकठो थाय छे ते अमुक देशनो अथवा वर्गनो होय छे, पण बंधुओ, जेम एक मोटा दुधना जथामांथी सार रुपे माखण—घी काढवामां आवे छे, ते मुजब आखा **हिंदुस्तान**नी आपणी **जैन वस्ती**मांथी जुदां जुदां शेहेरो अने गामोमांथी आप सर्वे चुंटाईने आव्या छो, तो खरुं जोतां अहीं बिराजेला संख्याबंध **प्रतिनिधीओ, जैनोनी पंदर लाख माणसनी वस्तीना प्रतिनिधी** तरीके छो.

सीत्तेर वर्षनी उंमरनो तरुन हुं वृद्ध थयो छुं तेवे समये आटला मोटा समुदायनो सत्कार करवाने जे अमुल्य लाभ मळ्यो छे ते एवो छे के, तेने मारी आखी जींदगीमां एक मोटामां मोटुं मान मळेलुं हुं समजुं छुं. राज्य दरबारमां मोटो सत्कार मळे, इलकाबो अने चांदो मळे, सारुं धन अने वैभव मळे, ए आजना समयमां एक मोटो लाभ अने आनंदनो विषय समजवामां आवे छे; ज्यारे आ पचरंगी पाघडी, **फेंटा, कच्छी, पंजाबी, मारवाडी, दक्षणी, अने गुजराती** पहेरीने बिराजेला, एक धर्म पाळनारा, आटला मोटा समुदायने आवकार आपवानी साथे तेनो तोल करवामां आवे छे त्यारे आ आनंद कोई दैविकज नजरे आवे छे अने हजार

गणो वधी जाय छे. लाखो अने करोडपतिओ थई गया अने चाल्या गया, पण ते धन वडे जेओए धर्म सेवानां मोटां कार्यो कर्यां छे तेओनां नामो आजे पण गवायछे. **श्री संघने पची-समो तिर्थंकर** कहेवामां आवे छे, जेने (**श्री संघने**) श्री अरिहंत जेवा समर्थ पण "**नमो तिथ्थस्स**" कही नमे छे तेवा संघनां दर्शन करवानो अने तेमनी भक्ति करवानो वखत घेर बेठे गंगा आव्या जेवो अने ए वडे मोटुं पुन्य उपार्जन करवानो समय अमोने मळ्यो छे. आप सर्वे भाईओनी धर्मभक्ति जोइने, आप जे परिश्रम वेठीने अने खर्च करीने तमारा अमुल्य वख-तना भोगे दुर देशावरथी अत्रे पधार्या छो ते जोइने, आपनी एकसंप थवानी वृत्ति जोइने अने मोटामां मोटो उल्लास अने आनंद जोइने, मारी छाती आ वखते जे उभराई रही छे ते बतावावाने मारी पासे कोई शब्दो नथी; पण बंधुओ, आप अत्रे तकलीफ उठावीने पधार्या छो तेने वास्ते फरीथी अत्रेना संघ तरफथी तमो सर्वेने खुशीभर्यो आवकार आपुं छुं. आपे आ **मुंबईना श्री संघने** मोटामां मोटुं मान आप्युं छे अने अमारा तरफथी आपनी खातर खरदास्त थवामां जे जे खामीओ रही जाय, अने आपने जे जे परिश्रम उठाववो पडे ते सर्वे आप माफ करशो. एक सामान्य कार्य तरफ लक्ष राखवानो आपनो अने अमारो बन्नेनो हेतुछे, ते जोइ दरगुजर करी जे कामो आपणा आगळ करवानां छे तेना उपर लक्ष आपी अमो सर्वेने आभारी करशोजी.

हिंदुस्ताननां नामदार शहेनशाह सातमा एडवर्डना राज्यनी शीतळ छायामां आपणे आपणो पवित्र धर्म निर्विघ्नपणे आचरी शकीए छीए. **प्रतापी ब्रीटीश राज्यना स्था-पन** थवा साथे धर्मसंकटना दीवसो हवे चाल्यां गया छे, आ महान् **शहेनशाहत** आपण उपर चिरंकाळ तपो अने आपणे आपणो पवित्र धर्म पुरेपुरी रीते जाळवी शकीए, एवी आपण सर्वेनी खरा अंतःकरणनी इच्छा छे.

गया वर्षे आ समाजनी पहेली बेठक **श्री फलोदी तिर्थक्षेत्रे** मळी हती, तेमां जे अगत्यना ठरावो पसार करवामां आव्या हता ते प्रगट थयेला होवाथी तेनी मह-त्वता जाणवानी आप साहेबोने तक मळी हशे. निःस्वार्थपणे उंचा हेतुथी जैन समुदायना एकत्र भेगा थवाथी शुं शुं लाभ थाय छे, ते बाबत आपणा जेपुरनिवासी बंधु **शेठ गुलाबचंदजी ढढ्ढा** बहुज सारुं जाणे छे अने तेथी आवा कामना समारंभमां आगळ पडतो भाग लई, रुडो साहस करी, तन मन अने धनना अर्पणे उत्तम लागणी बतावी तेमां जैन भाइओनुं हित समायलुं छे एम मानीने **अमदावाद** मध्ये **अग्रेसर** जैनोनी एक खास सभा तेमणे मेळवी हती ते वखते **मुंबई, वडोदरा, सुरत, भावनगर, भरुच,** अने बीजां शेहेरोना जैन आगेवान गृहस्थो पधार्या हता. ए सभा समक्ष **कॉन्फरन्स** संबंधी विचार करतां ए **समाज मुंबईमां** भरवा विचार थयो हतो, अने तेनो अमल थएलो आप सर्वे आजे जुओ छो; ते माटे **शेठ गुलाबचंदजी ढढ्ढाने** एकी साथे धन्यवाद आपवामां मारी साथे आप सधळा सामेल थशो, एवी हुं आशा राखुं छुं, आ साथे आपणी **कॉन्फरन्सना** बीजा जनरल **सेक्रेटरी शेठ लालभाई दलपतभाई** के जेओ **अमदावादना सुप्रसिद्ध नगरशेठना कुटुंबना छे, अने** जेओ आपणी **जैनकोममां** अग्रेसर गणाती **शेठ आणंदजी कल्याणजीनी** पेढीना **प्रमुख छे,** अने जेओ आ **कॉन्फरन्समां** घणो आगेवानी **अने उत्साहभर्यो** भाग **लेछे, तेणे करीने तेवा** भाईने पण धन्यवाद आपवा आप सर्वे मारी साथे सामेल थशो. आवा उत्साही अने आगेवानी-

भर्यो भाग लेनारा बंने गृहस्थोनी बांहेधरी मींचे आपणी भविष्यनी कॉन्फरन्सो सारी फतेह-मंद नीवडे एवी आपणा सर्वेनी खरा अंतःकरणनी इच्छा छे.

हालना वीसमी सदीना विशाळ सुधाराना समयमां अनेक प्रकारना सुधारा थता जाय छे, तेनो लाभ जन मंडळ ले छे तेनुं मान आपणी मायाळु अने बळवान ब्रीटीश सरकारने घटे छे. आप साहेबना जाण्यामां छे के हालना समयमां घणे स्थळे महान् सभाओ मळे छे तेमां विविध विषयो उपर विद्वानो विवेचन करे छे, अने ते प्रत्ये मत लेतां विशेष मते ठरावो पसार थाय छे ते ठरावो संघना लाभना अने हितना अर्थे करायछे तेवा ठरावो करी तेओ बेशी रहेता नथी पण तेनो अमल करवाने बनतो प्रयास करे छे. ते वडे भविष्यना सुखनो संगीन पायो रचाय छे, ते वडे परम सुखनुं साधन समजाय छे, घणी कोमो आवी रीते एकत्र थई पोतानुं हित जाळववानो प्रयास करवानो दावो धरावे छे; तेवाज व्यवहारे जैन कोमे स्वधर्मी बंधुओना हित माटे कंईपण योजनाओ करवी जोइए, एम मानीने पण आ मेळावडो अत्रे भरवानो विचार राख्यो छे.

बंधुओ, आ प्रसंगे आपणे घणुं घणुं विचारवानुं छे; ते अगत्यनी बाबतो उपर हवे टुंकमां इसारो करवानी आप समक्ष रजा लउं छुं.

कॉन्फरन्स अथवा महान् सभानो हेतु एक संप थवानो छे. आपणे एक संप थई रण-संग्राममां जइ युद्ध करवानुं नथी. आपणे संप करीने कांई राज्य लेवुं नथी पण एक दीलथी संप करीने आपणुं अने आपणा जैन भाईओनुं भलुं करवानो छे; पवित्र जैन धर्मनी उन्नति करवानो छे; ज्ञानभंडार तथा तीर्थोनुं रक्षण करवानो छे. धर्मना पवित्र नामने आपणा सद्वर्तनथी दीपाववानो छे; टुंकमां जेथी आपणुं आ भव तथा परभवनुं हित थाय, जेथी आपणने मळेला अमुल्य मनुष्य देहनुं सार्थक थाय तेवी योजना रची तेने अमलमां लाववानो छे. संप वस्तु घणी बळवान छे ते वडे मनुष्यो उत्तम प्रकारनां कार्यो करी शक्या छे; ते ऐतिहासिक प्रमाणासिद्ध वात छे, जे आप पण कबुल करशो के संपथी धारेला कार्यनो सर्वथा जय थाय छे माटे मारा बंधुओ, आपणे संप साधी जोडाई तेने वळगी रही चालीशुं तो आपणां धारेलां कार्यो फतेहमंद थशे, अने तेथी आपणने तथा आपणी हवे पछीनी प्रजाने मोटो लाभ थशे.

श्री वीरपरमात्माना शासनमां पांचमा गणधर सुधर्मा स्वामीनुं आ शासन वर्ते छे. तेमनी परंपरामां घणा आचार्यो थया छे. तेमां श्री भद्रबाहु स्वामीजी जेओ सिद्धांतोउपर निर्युक्तिना कर्ता छे, उमवाराती वाचकजी जेओ तत्त्वार्थ विगेरे ग्रंथोना कर्ता छे, श्री विक्रमादित्यना वखतमां श्री सम्मिततर्कादि ग्रंथना कर्ता श्री सिद्धसेन दिवाकर सुरि थयेला छे, श्री हरिभद्र सुरिजी जेओ चौदसो चुमीळीस ग्रंथोना कर्ता छे, तथा श्री हेमचंद्राचार्यजी, श्री हीरविजय सुरि, उपाध्याय श्रीमद् यशोविजयजी विगेरेए अनेक ग्रंथोनी रचना करी छे, जे हाल मोजुद छे,—एकला हेमचंद्राचार्यजीए त्रण करोड श्लोकनी रचना करी छे. जैन शासनमां व्याकरण, कोश, काव्य, छंद, अलंकार, नीति, न्याय, निमित्त अने वैदक उपर उंचा प्रकारना ग्रंथो लखाएला छे. तेवा ग्रंथोनुं अध्ययन थवुं तो रह्युं, पण तेओनुं दर्शन पण घणुं मुश्केल थई पडयुं छे ए घणीज अफसोसनी वात छे. आचार्योए पडती काळ जोइने केटलेक स्थानके मोटा भंडारो स्थापी सर्व ग्रंथोनी शुद्ध प्रतोने ताडपत्र

ऊपर लखावी संग्रह कराव्यो छे, आवा मोटा **भंडारो** पण आपणा प्रमादथी नजरे देखाता नथी. अने हवे जे थोडा ग्रंथो आपणी पासे छे तेने माटे महा प्रयास करवानी जरूर छे. हजु पण जे ग्रंथो छे ते देशकाळ प्रमाणे घणा छे अने तेओनी जाळवणी माटे बहु सारी महेनत लेवानी जरूर छे. तेमज तेवा ग्रंथोने प्रसिद्धिमां लाववानी आवश्यकता छे अने तेथी करीने आपणी हयाती खातर—आपणुं नामनिशान रहेवा खातर पण आ प्राचीन ग्रंथोनो उद्धार करवानी बहुज जरूर छे—एने माटे जेटलुं केहवामां आवे तेटलुं थोडुं छे अने आ सवाल वधारे अगत्यनो होवाथी आपना ऊपर वारंवार ठसाववानी जरूर रहे छे. बंधुओ, आ बाबतमां प्रमाद करीशुं तो भविष्यमां मोटी नुकशानी थशे, माटे जेम बने तेम जलदी प्रयास करी आपणा ग्रंथोनो बचाव सत्वर थवो जोइए.

जैन शासनमां अचळ कीर्ति स्थापी सकळ दुनियाने आश्चर्यमां गरकाव करनार अने अनर्गळ दोलतने एक साथे खरचनार **संप्रति राजा कुमारपाळ** विगेरे महाराजाओ **आबुपवर्तने** दुनियानी अजायबीनुं स्थळ बनावनार **विमळशाह**, तेमज **वस्तुपाळ तेजपाळ** विगेरे मंत्रीश्वरो-**राणकपुरमां** उंचा प्रकारनी कारीगीरीनो नादर नमुनो योजनार **धनाशा** अने **शत्रुंजय** उपर अढळक द्रव्य खरचनार **जावडशा बाहाड** मंत्री तथा **करमाशा** विगेरे धन्यवान व्यापारीओनां नामो जैन कोममां मशहुर छे. तेओए **तीर्थंकर** माहाराजनी भव्य प्रतिमाओने आकाश साथे वात करे तेवां महान् मंदीरोमां स्थापन करीने अनेक भव्य प्राणीओ उपर अवर्णनीय उपकार कीधो छे. ए मंदीरो जोइने **युरोपना** शील्पशास्त्रीओ विचारमां पडी जाय छे अने **जैन कोमने** अंत:करणथी मान आपे छे. आवां महान् मंदीरोनो वारसो आपणने महा पुन्यना उदयथी मळयो छे; परंतु बंधुओ, दीलगीरी भरेलुं ए छे जे, ए वारसाने आपणे जाळवी शक्या नथी अथवा वधारे स्पष्टरीते बोलीए तो आपणे जाळववा जोइए, तेवो यत्न कर्यो नथी. **कलीकाळ सर्वज्ञ श्रीमद् हेमचंद्राचार्यजी** पोताना योगशास्त्रमां स्पष्ट रीते लखे छे के नवा देरासर बंधाववा करतां जीर्ण देरासरनी मरामत अने उद्धार करवामां आठ गणो वधारे लाभ पुण्यबंध छे. अत्यारे ३६००० देरासरो जुदे जुदे स्थानके छे अने तेओनी जाळवणी माटे महा प्रयास करवानी बहुज जरूर छे. ज्यारे **मारवाड, बंगाळ,** विगेरेमां आवेलां भव्य देरासरोनी स्थिति नजरे जोवामां आवे छे त्यारे अत्यंत खेद साथे आपणे निसासो मुकवो पडे छे के आपणे पुर्वजोनुं देवुं आपी शक्या नथी. **पांचमा आरामां ज्ञान-दर्शन** अने **चारित्र** ए त्रणे आपणने आधारभूत छे, अने तेथी तेने माटे जे कंई करवुं जोईए, ते सर्व प्रकारनो स्वार्पण करीने करवानी प्रत्येक जैननी प्रथम फरज छे. महान् **आचार्यो** वारंवार कही गया छे के **सात क्षेत्र**मां जे **क्षेत्र** वधारे नबळी स्थितीमां **होय ते** उपर प्रथम ध्यान आपवुं; ते नियम प्रमाणे पण आपणे लांबी नजर करी आ बाबतमां उतावळे प्रयास करवो जोईए.

मनुष्य मात्रे केळवणी लेवी जोईए छे, तेमांज तेना जीवननुं सार्थक समाएलुं छे. अगाउ केळवणी लेवाने माटे घणी मुशीबत पडती हती. केळवणी मेळववा माटे देशमां हालना जेवां साधनो नहोतां. एवुं आपणने इतिहास उपरथी मालुम पडेछे. तेवा वखतमां केळवणी मिंघा मुलनी हती तेम छतां केळवणी लेनाराओनी संख्या कंई थोडी न होती—पण काळे करीने, तेमां घटाडो थतो गयो, ए घटाडानो डाघ भुसवा माटे **नामदार ब्रीटीश सरकारे** जोइती सामग्री पुरी पाडी छे. न्यात जातमां तफावत विना सौने एक सरखी केळवणी

आपवानी मेहेरबानी कीधी छे. केळवणीना रुडा प्रतापे अत्यारे विविध ज्ञातीओमां उंचा प्रकारनी केळवणीथी उंची डीग्रीओ मेळववाने घणाओ भाग्यशाळी थया छे—केळवणी अत्यारे पश्चिम देशमां घणी खीली नीकळी छे, तेथी ते भूमि अत्यारे उद्योगनी अने एवी बीजी दरेक बाबतमां आगळ पडतो भाग लेती थई छे. आजथी हजार वर्ष उपर **इंग्लांड** तदन अंधारानी स्थितिमां हतुं. आजथी एक सैका पुर्वे **जापाननी** पण एज स्थिति हती. **कोलंबसे अमेरिका** शोधे आजे लगभग चारसें वर्ष थयां छे, ते पूर्वे अने ते पछीना थोडा वखत सुधी पण ए देश एवी स्थितिमां हतो; ज्यारे आ भारत देश सुधारानी अणी उपर हतुं, छतां हाल ए पुर्वे कहेला पश्चिम देशो उद्योगादिमां, शरीर संपत्तिमां, कळा कौशल्यमां, अग्रेसर भाग भोगवे छे, ते केळवणीना प्रचारने आभारी छे. जैन कोममां जमानाना बरनी जेटली केळवणीनो प्रसार थवो जोईए तेटलो थयो नथी. जैन कोममां बीन केळवायलो भाग घणो छे. ए वात घणी दीलगीरी भरेली छे. ते खामी दुर थवानी बहु अगत्य छे. आपणे केळवणीनो बहु प्रचार करवो घटे छे, तेने संगीन पाया उपर लाववा नाणानी बहु अगत्य छे. जैन कोममां श्रीमंतो छे, तेओ पोतानी पुंजीमांथी शक्ति मुजब रकम आपशे तो घणा जैन भाईओ केळवणीनां मीठां फळ चाखी आपणने उपयोगी थई पडशे—अत्रे जणाववानी जरूर छे के आखा हिंदमां समग्र वस्ती चोत्रीस करोड माणसनी छे. तेमां पारसीओनी नेवुं हजारनी वस्ती छे. आटली नानी वस्तीमां केळवणीनो प्रचार घणो होवाथी ए कोम पैसेटके मातबर छे. वेपार, उद्योग, कळाकौशल्य अने राजकाजमां ए कोम आगळ पडतो भाग लेछे, ते कोमनी अंदर घणा धनाढ्य गृहस्थो हाल मालुम पडे छे, ए बधुं केळवणीने आभारी छे. आपणामां पण केटलाक नररत्नो छे. मरहुम **बाबु पनालाल पुनमचंदना** नामथी दरेक जैन भाई जाणीतो छे. ए सखी गृहस्थे रुपीआ आठ लाखनी एक बादशाही रकम जैन भाईओने केळवणी अने जैन धर्मनी उन्नति अर्थे भेट करी छे. ए आपणने ओछुं हरखावनारुं अने उपकारनुं कारण नथी. बाल्यावस्थाथी व्यवहारिक केळवणी आपवामां आवे तो परिणामे नररत्नो नीकळी आवे, अने तेथी केळवणी पामेलो माणस धर्मनुं रहस्य बराबर समजे, ते घणुं आनंददायक मालुम पडशे. हालमां पाठशाळाओ, विद्याशाळाओ विगेरे घणे स्थाने स्थापवामां आवी छे अने त्यां धार्मिक केळवणी आपवामां आवे छे. वळी बनारसमां मुनी **धर्मविजयजीना** प्रयासथी संस्कृत पाठशाळा स्थापवामां आवी छे. ए सर्वे स्तुतिपात्र प्रयास छे. आवां खातांओने निभाववा माटे श्रीमंतोए सारी मदद आपवी जोइए.—

आ देशमां उद्योग जोईती हालतमां नथी तेने सारी स्थितिमां लाववाने घणी अगत्य छे, उद्योग सिवायनी कंगाळ स्थितिमां घणां माणसो पोतानी जींदगीमां पेटनुं पुरुं करी शके नहीं, तेवा लोको मागीने के कोईनी कृपार्थी पोतानुं गुजरान चलावी शके छे, तेमां तेनुं अने तेनी प्रजानुं कंई भलुं थई शके नहीं. पोताना स्वधर्मी भाईओ भीख मागीने के एवा बीजा कंगाळ रस्ते गुजारो करे ए श्रीमंत जैनोने सारुं लगाडनारुं नथी, माटे श्रीमंत भाईओनी फरज छे के पोताना एवा निराश्रित स्वधर्मीओने उद्योगमां लगाडी तेने गुजराननां साधनो पुरां पाडवां. उद्योग अने हुन्नर वगरनो वर्ग घणो मोहोटो जैनोमां जोवामां आवे छे. तेवो वर्ग अत्यारे पोतनुं गुजरान चलावी शकवाना संकटमां रोळायछे. तेवा वखतमां तेमनी दया आवे; परंतु बंधुओ, आपणे दया खाईने बेशी रहेवुं जोईतुं नथी, आपणे तेओने माटे कांईक पण

संगीन काम करवुं जोईए छे. हाल काळ कांईक कांईक विलक्षण रुप पकडतो जाय छे-सात सात वर्ष थयां मरकीनी आफत आवी पडीछे-ते साथे उपराउपरी दुकाळनुं जबरुं वादळ आवी पडयुं छे; तेनी असर आपणा जैन भाईओने थई छे. तेमां पण साधन रहित आपणा जैन बंधुओ बहु अधम स्थितिए पहोंच्या छे. आवक करतां खर्चनो बोजो विशेष थई गयो छे. एवा वखतमां उद्योग विनाना माणसने पोतानो काळ काढवो कठण थई पडे छे. कोई दया लावी तेओने पेट पुरतुं खावानी मदद आपे तो ते ठीक छे, पण तेथी तेनुं कांई सर्वथा भलुं थाय नहीं. खाय पीए अने रखडे एथी तेनुं अने प्रजानुं कांई कल्याण थशे नहीं. तेवा लोकोने उद्योगे वळगाडवानी खास जरुर छे. श्रीमंत अने शक्तिवाळा गृहस्थोए तेमने उद्योगे चढाववानी योजनाओ योजवी जोईए छे. आपणा देशमां उद्योग हुन्नरनुं बोहोळुं क्षेत्र छतां तेनी शोध करवामां अने तेने हस्तिमां लाववाने, ज्यां सुधी खंत राखवामां न आवे त्यां सुधी हुन्नर उद्योग कटाशे; माटे तेने सतेज करवा पाछळ आपणे श्रम लई जोईती सामग्री पुरी पाडवी घटे छे. जैनोमां उद्योगने चाहनारा अने हुन्नरने उत्तेजन आपनारा गृहस्थो छे अने मोटो भाग वेपारी वर्गनो छे, तो तेवा गृहस्थो गरीब जैनोने उद्योगे लगाडशे एवी आपणे आशा राखीशुं—

अहिंसा परमो धर्म:—ए जैन धर्मनो प्रथम सिद्धांत छे. दया ए जैन धर्मनो प्रथम पायो छे. मुगां प्राणीयोनो हालना समये बचाव करवानी जरुर छे. उपरनी बधी योजनाओ सारुं एक मोटा फंडनी आवश्यकता छे, जे फंडना व्याजमांथी बधां खातांओने मदद थई शके.. बीजुं आपणा धर्मनां अने शुभ खातांओना अंगे मोटी रकमो घणे ठेकाणे पडी छे. घणा निःस्वार्थ माणसो तेवी बाबतमां ध्यान आपी पोताना वखतना भोगे उपजखरचनो आंकडो तैयार राखे छे ते माटे तेओने धन्यवाद घटे छे. परंतु केटलेक ठेकाणे आ बाबतमां गोटाळो थाय छे. तेवो गोटाळो न थाय ते बाबत योजनाओ करवानी खास जरुर छे. केटलेक ठेकाणे एवां शुभ खातांना हिसाबो बहार पडवा लाग्या छे, तेवी रीत अनुकरण करवा जेवी छे. वळी केटलेक ठेकाणे धर्मादा खातानां फंडो वगर वपराये जेमनां तेम पडयां रहे छे, जे खातानां ते फंडो होय तेज खातामां ते वपराय तेवी रीतनी व्यवस्था करवानी पण जरुर छे. आ बंने कामना माटे एक अनुभवी केळवायला **सेक्रेटरीनी** खास जरुर छे के जे आवां धर्मने लगतां फंडो उपर देखरेख राखे अने तेनी योग्य व्यवस्था करे.

आपणा संसारिक रिवाजो केटलाक एवा छे, के वखतने अनुसरीने तेमां कांईक सुधारो थवानी जरुर छे, जेवा के बाळलग्न कन्याविक्रय, मरण पाछळ करवामां आवतो खर्च विगेरे. बाळलग्न करवाथी छोकरो शरीरे नबळो रहे छे अने तेनाथी थती प्रजा पण नबळी थाय छे. तेनो संसार सुखी थतो नथी अने गुजरानने माटे मुशीबतो पडे छे. तेवीज रीते मरण पाछळ करवामां आवतो जमणवार विगेरेनो खर्च तदन नकामो छे अने तेथी पाछळ रहेनारने दुःखदाई थई पडे छे. आवा केटलाक खराब रिवाजो दुर थाय तेना माटे प्रयास करवानी जरूर छे. बीजुं आपणी जैन कोमने लगती दरेक खबरं पुरी पाडवा माटे एक **डीरेक्टरीनी** खास जरूर छे. तेनी अंदर **तीर्थोनो**, तेनी अंदरनी **प्रतीमानो, पाठशाळानो, साधु साधवीनो** अने एवी बीजी धर्मने लगती बाबतनो समावेश थई शके. ..

बंधुओ, बोलीने बेशी रहेवानुं नथी, पण जे जे कांई कहेवाय तेने अमलमां मुकवामां आवे तेम थवामां आ मेळावडानुं सार्थक होई, ते केवी रीते अमलमां मुकी शकाय ते बाबत विचार करवाने हुं ईसारो करूं छुं.

बीजी जैन कॉन्फरन्सनी आजे पहेला दिवसनी बेठक छे, आवो मेळावडो **मुंबईमां** करवानी जे गोठवण करवामां आवी छे. तथा तेनी पाछळ जे सामग्री पुरी पाडवामां आवी छे, तेमां घणा गृहस्थोए पोतानो धंधो छोडी रात दिवस जात महेनत करी छे, तेवा भाईओनी उमदा लागणीथी आ मेळावडानुं काम अमे हार पडेलुं मानीये छीये.

बंधुओ, मारे कहेवानुं में टुंकमां कह्यु छे. आपणे आवी अगत्यनी बाबतोपर, आपणा आ भव तथा परभवना हितनी बाबतो ऊपर, आपणुं अने आपणी भविष्यनी ओलादनुं हित थाय तेवी बाबतो ऊपर, आपणी कोमनुं, आपणा देशनुं अने परिणामे समग्र जन समुदायनुं हित थाय, तेवी अगत्यनी आ बाबतो ऊपर आपणे विचार करवानो छे, तेवा पुण्यरूप मेळवडामां आपे भाग लीधो छे तेथी फरीने अत्रेना संघ तरफथी आपने हुं हरखभर्यो आवकार आपुं छुं.

सद्‌गृहस्थो मुंबईमां अनेक अगवडोने लीधे आपनी सगवडो जाळववी मुश्केल पडे तेम छे, तेथी अमे जे करीये तेने आप "**फुल नहीं तो फुलनी पांखडी**" प्रमाणे गणशोजी, अने जे जे बाबतमां अमे पछात पडीये ते दर गुजर करशोजी.

हवे बंधुओ, आपणा आ महान् मेळवडानुं काम निर्विघ्ने पार पाडे एवा **नायक** (आपणा प्रमुख) योग्य रत्ननी चुंटणी करवाने भलामण करूं छुं.

प्रमुखनी चुंटणी.

दरखास्त करनार—शेठ रतनचंद खीमचंद मोतीचंद—मुंबई.
टेको आपनार—नगरशेठ चीमनलाल लालभाई—अमदावाद.
अनुमोदन करनारा—शेठ जेठाभाई नरशी केशवजी—मुंबई.
लाला गोपीचंदजी—अंबाला.
मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा—जेपुर.
दरखास्त—आ बीजी जैन कॉन्फरन्सना प्रमुख तरीके कलकत्तावाळा राय बहादुर बद्रीदासजी कालीकादासजीने नीमवा.

आवकार आपनारूं भाषण वंचाई रह्या बाद, मुंबईना संघपति शेठ **रतनचंद खीमचंद मोतीचंदे** प्रेसीडेन्टनी चुंटणी करवानी दरखास्त करतां कह्युं के,—

" भारतवर्षना संघो तरफथी पधारेला गृहस्थो, प्रेक्षक सभ्यजनो अने भगिनीओ—

आ **जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स**, एटले आपणा जैन बंधुओनो समाज अथवा जो पवित्र नामथी ओळखावीए तो भारतवर्षना जैन बंधुओनो संघ, के जेनी स्तुति मोटा मोटा विद्वानो अने महात्माओए स्तोत्रो द्वाराए करेली छे, वळी जेनी सेवा करवाथी आपणे आपणा काममां साफल्य मेळवी शकीये छीए, अने जेने सर्वे वंदेछे, एवा आ आर्यावर्त्तना पवित्र **श्वेतांबर जैन संघ**मां आजे मने बे शब्दो बोलवानो मांगळीक प्रसंग मळ्यो छे, तेने हुं मारा भाग्यनो उदय समजुंछुं. संघना दर्शन मात्रथीज आनंद थाय छे तो पछी आवा **संघ**नी सेवा करवाने जेने तक मळे तेने खरेखरो पुन्यशाळी समजवानो छे, तो आपणने मुंबईना वासीओने मळेला प्रसंगथी मारो आनंद उभराय एमां शुं आश्चर्य ?

ए तो स्पष्ट छे के जे काम एकसंपथी थाय छे तेनुं आयुष्य दीर्घ होय छे, जे थाय छे ते घणुंज मजबूत अने डहापणभरेलुं थायछे अने तेमां आ **संघ** एकसंपनी मुर्ति छे एम कहीशुं तो ते जरा पण खोटुं नथी. आपणे सर्वे जैन धर्मनी उन्नति करवाने अत्रे मळेला छीये. हवे **"हतं सैन्यम् नायक"** एटले नायक विनानुं लश्कर नाश पामेछे, तेम आपणे कार्य करवाने एकठा थया छीये तो आपणे कोई सारा प्रौढ विचारना, बाहोश, होंशियार, साहसिक, धार्मिक, बुद्धिवान प्रमुखनी जरुर छे; तेवी धर्म अने न्यायमुर्तिने पसंद करी आपणी **जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स**ना प्रमुख नीमवाने मने स्वागत सभा तरफथी सोंपवामां आव्युं छे, त्यारे आ आपणी बीजी **जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स**ना प्रमुखनी पदवी कोने आपवी ए सवाल जोवानो छे.

जेणे शिखरजी तीर्थना काममां त्यां चरबीनुं कारखानुं थतुं हतुं ते अटकाववा अने बीजा वखतोए पण पोताथी बनती मदद करी यश मेळव्यो हतो, वळी जेणे भगवान् **श्री पार्श्वनाथजी स्वामीनुं** देवालय शिखरजी उपर बंधाव्युं छे, वळी जे हाल ग्वालियरमां पण तेवांज कार्योमां तन, मन अने धनथी खास मदद करेछे, वळी जेणे कलकत्तामां सारुं जैन देवालय

बंधावी पोतानुं नाम अमर कीधुं छे, तेमज जेणे धर्मादा कार्योमां पोतानो हाथ कदापि पण पाछो करेलो नथी एवा, अने जेओ मुंबईमां प्रथम जैन असोसीएशननी स्थापनामां पण मुरब्बी हता एवा बाहोश, होंशीयार, धार्मिक, साहसिक, दयाळु, बुद्धिशाळी कलकत्ता निवासी राय बद्रीदासजी मुकीम बहादुरने आ आपणी बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनुं प्रमुखस्थान आपवा हुं दरखास्त मुकुछुं अने आशा राखुंछुं के, सर्वे जैनभाईओ आ मारा मतने अनुमोदन आपशो, अने आ मारी दरखास्तने ताळीओथी वधावी लेशो.

तेओना गुणनी प्रसंशा करवी ए पिष्टपिषण जेवुं छे, कारण आखा हिंदुस्तानमां तेओ प्रसिद्ध छे, तेमनां कार्योज तेमना गुणनो चितार आपणा आगळ खडो करेछे अने गुणनां दर्शन करावे छे. तेओए जे जे कामो हाथमां लीधां हतां ते तमाममां तेमणे यश मेळव्यो छे एटलुंज नहि परंतु, आपणा जैनबंधुओनी उन्नतिमां दिन प्रतिदिन वधारो करवा जरापण पाछळ पगलुं भर्युं नथी. हुं आशा राखुंछुं के जे कामने माटे आपणे सर्वे जैनबंधुओ अत्रे मळेला छीए ते काममां, आवा धार्मिक साहसिक, दयाळु, बुद्धिवान प्रमुखथी संपूर्ण विजय प्राप्त करवा समर्थ थई शकीशुं.

बीजा देशोना अने आ देशोना इतिहास जोवाथी आपणा ध्यानमां आवशे के मराठा सैन्य गमे तेटलुं बळवान हतुं परंतु. तेमना नायक भाउसाहेब प्रौढ विचारना न होवाथी आखी प्रजानुं नुकशान थई आ देशमां बीजा लोको आव्या. आपणा राज्यकर्त्ता अंग्रेज लोकोमां पण लीबरल पक्षना मूळनायक मी. ग्लेड्स्टन जतां अने तेमने तेवो सारो मुकानी न मळतां घणां वर्षथी ते पक्षनुं प्रबळ घटी गयुं छे. आवी रीते सामाजिक बळ गमे तेवुं होय पण तेने बरोबर व्यवस्थामां मुकनार न होय तो धार्युं काम पार पडतुं नथी. पुन्ययोगे आ अवसरे आपणा कार्य करता सेक्रेटरीओनी उल्ट प्रमाणे तेओना प्रमुख योग्य मळ्या छे अने तेथी हुं आशा राखुछुं के आप बधा भाईओ मारी सूचनाते अनुमोदन आपशो तो आपणुं धारेलुं काम पार पडशे."

उपरनी दरखास्तने **अमदावादना नगरशेठ चीमनलाल लालभाईए** नीचे प्रमाणेना भाषण साथे टेको आप्योः—

" सद्‌गृहस्थो अने बानुओ,

आजे जे दरखास्तने टेको आपवानुं मने मान मळ्युं छे ते आप सर्वे सारी रीते जाणो छो. बाबु राय बद्रीदासने ओळखाववानी जरूर रहेती नथी. तेओ जैनधर्मना प्रत्येक सवालमां भाग ले छे. जैन कोमनुं, जैनधर्मीओनुं अने जैनधर्मनुं भलुं केवी रीते थाय ते तेओना जीवननो मोटो उद्देश छे अने ते उद्देशने फळीभूत करवा माटे तेओ पोताना वखतनो, पैसानो अने शरीरनो पण भोग आपवा चूकता नथी. आपणे छेल्लामां छेल्लुं तेओनुं काम जोईए त्यारे अति आनंद थाय छे. श्री मक्शीजीनी बाबतमां जे हिम्मत तेओए उठावी छे ते सर्वे जैनीओना हृदयमांथी एके अवाजे आभारनो उद्‌गार बहार कढावे छे. आ उपरांत तेओए समेत शिखरना केसमां पण तेवुंज शौर्य वापरी चरबीनुं कारखानुं काढी नखाव्युं हतुं अने हालमां श्री समेत शिखरना तीर्थपरनो आपणो हक स्थापन कराव्यो छे. बंगाळ प्रांतमां तेओए जे आगेवानी भरेलो भाग लीधो छे तेने माटे आपणे खरेखर धन्यवाद आपवो घटे छे. आ उपरांत जो तेओनो जातिभोग संबंधी विचार जोईए तो तेवा वीर पुरुष आपणामां बहुज थोडा मळी आवशे.

टेकामां अत्यार सुधी अनेक रीते तेओए पोतानी लायकात बतावी आपी छे. "अति उंच पुण्यनुं फळ अहींज मळे छे" ने नियम प्रमाणे तेओ पुण्यनुं फळ भोगववामां पण पुण्य बांधे छे. आवा सर्वे प्रकारना लायक गृहस्थ आपणी **बीजी जैन श्वेतांबर कोन्फरन्सनुं** प्रमुखपद लेवानुं स्विकारी आपणने आभारी करशे अने सर्वे गृहस्थो श्री रतनचंद तरफथी तेओने प्रमुखपद आपवानी विनंति करवा माटेनी दरखास्त एके अवाजे वधावी लेशो एवी हुं आशा राखुं छुं.

ऊपली दरखास्तना टेकाने शेठ **जेठाभाई नरसिंह केशवजीए** नीचेप्रमाणे अनुमोदन आप्युः—

मानवंता डेलीगेटो, मारा प्रिय जैनभाईओ अने बाईओ.

आपणी सामे आपणा शेठ रतनचंदभाईए जे दरखास्त मूकी छे तेने शेठ चीमनलाल लालभाईए टेको आपेलो तेने हुं अंतकरणथी अनुमोदन आपुं छुं, राय बहादुर बद्रीदासजीनी आपणा समस्त श्वेतांबर जैन श्रीसंघ प्रत्येनी सेवाओ एटली वधी छे के एवा वीररत्न जैन गृहस्थनी गणना, प्राचीन काले थयला वस्तुपाळ तेजपाळ के जगडुशाह जेवा अनेक मोटा जैन श्रावको साथ हालना देशकाळ अनुसार कंईक दरजे करी शकाय. तन, मन, धनथी आपणां प्राचीन तीर्थोना रक्षण माटे तेमणे लीधेलो प्रयास, धर्म प्रत्येनी तेमनी उत्तम श्रद्धा, तेमनी अनुपम नम्रता, सरळपणुं अने सादाई वगेरे गुणोनुं वर्णन करवुं, ए सोनाना वासणने गीलीट चडववा जेवुं छे, एटले मारे वधारे बोलवानी कांई जरूर पडती नथी. एवा गृहस्थ वर्तमान जैनसंघमां वीरला छे अने तेमने आजनी आ महान् सभाना प्रमुखस्थाने बिराजवानी आ दरखास्त साथ तमो हर्षनाद साथे एकमत थशोज."

ऊपली दरखास्तने अंबालावाळा **लाला गोपीचंदजी बी. ए.ए** पोतानुं वधु अनुमोदन आप्या बाद जयपुरवाळा **मी. गुलाबचंद ढढ्ढा एम. ए.ए** ऊपली दरखास्तने अनुमोदन आपतां हिंदी भाषामां जणाव्युं के "आजनो दिवस घणोज आनंदनो छे, कारण के तमो हिंदुस्तानना तमाम प्रतिनिधीओ अत्रे पधार्या छो. कॉन्फरन्सना प्रमुख विषे मारी आगळना चार गृहस्थोए करेला विवेचनने तमोए ताळीओना अवाजोथी वधावी लीधुं छे तो हवे हुं तमोने विनंति करूं छुं के तमो फरी ताळीओना अवाज साथे तेओ साहेबने प्रमुखपदे बिराजवा अरज करशो."

आ दरखास्तने ताळीओ हर्षनादना पोकारोथी वधाली लेवामां आवतां **राय बद्रीदासजी** बहादुर प्रमुखस्थाने बीराज्या हता जे वखते एक **कुमारीकाए** प्रमुख साहेबने फूलनो हार पहेराव्यो हतो.

त्यार बाद **राय बद्रीदासजी बहादुरे** ताळीओना हर्षनाद वच्चे प्रमुखस्थानेथी नीचे **प्रमाणेनुं** पोतानुं भाषण हिंदी भाषामां वांची संभळाव्युं हतुं.

प्रमुख साहेबनुं भाषण.

प्रियबंधुओ, प्रतिनिधीओ, मेहरबान साहेबो तथा बहेनो.

श्रीसंघसे अरज यह है कि मुजको इस कॉन्फरन्सका सभापति चुननेनी जो कृपा कीहै इस लिये में आपका कृतज्ञ हूं. में जानता हूं की मुजसेभी अधिक योग्य पुरुष मोजूद होते हुवे आप साहेबोने एकत्र उत्साहसें मुजको इस पदपर नियुक्त किया, इसलिये आपको वारंवार धन्यवाद देके श्रीसंघकी आज्ञा सिर चडाता हूं.

और इस महत् कार्यकी सफलता प्राप्त करनेके वास्ते श्री गुरुदेव महाराजसे अंतःकरणसे प्रार्थना करता हूं कि कॉन्फरन्सके सब कार्य निर्विघ्नपणे सिद्ध होवें और जीनशासनकी दिन-परदिन अधिक उन्नति होती रहे. और साधर्मी भाईयोमें यह संपकी वेल जो रोपित हुई है सो प्रफुल्लितासे फैलती रहे.

मे अपने इस छोटेसे भाषणके आरंभमें परमेष्टिका स्मरण करके मंगलाचरण करता हूं.

मंगलं भगवान् वीरो मंगलं गौतमप्रभुः ।
मंगलं स्थूल भद्राद्याः जैन धर्मोस्तु मंगलं ॥

भाईओ! अपना जैन धर्म सनातन, अत्यंत पवित्र और अनादिसे चला आता है. इस भरतक्षेत्रमें हरेक उत्सर्पिणी अवसर्पिणीमें चोवीश चोवीश तीर्थंकर होते हैं. इस वर्तमान अवसर्पिणीमें असंख्यात वर्ष पहेले श्रीऋषभदेव भगवान हुये है. उन्होंने सर्व प्रकारके धर्म और व्यवहारादि बताये हैं. तबहीसें बरावर धर्म प्रवृत्ति चली आती है. वर्तमान समयमें चरम तीर्थकर श्री वीर परमात्माका शासन है. वो सर्वज्ञ परमात्मा अज्ञान, मिथ्यात्व, अविरति, राग, द्वेष, काम, हास्य, रति, अरति, भय, शोक, दुगंच्छा, निद्रा, दानांतराय, लाभांतराय, भोगांतराय, उपभोगांतराय और वीर्यांतराय, यह अठराह दोषोसें रहित थे और शुद्ध सच्चिदानंद परमात्म स्वरूप थे.

देवका स्वरूप.

जितने प्रकारके दोष मनुष्यप्राणी मात्रमें देखे जाते हैं उनमेंसे इनमें लेशमात्र भी नहीं था. उन शुद्ध देवमें ज्ञानातिशय, वचनातिशय, पूजातिशय और अपायापगमातिशय आदि चार अतिशय और आठ प्रातिहार्य ये बारह गुण असाधारण रूपसे विद्यमान थे. ज्ञानातिशयके होनेसे वो सकल लोकालोकके जीवाजीवादिक समग्र पदार्थके भूत, भविष्यत् और वर्तमान समयके वाच्य और अवाच्य सब भावोंके वेत्ता थे. वचनातिशयके होनेसे उनकी वाणी स्व-श्लाघ्य, परनिंदा, और वाणीके सर्व दोषोंसे रहित और पैंतीस अतिशयसे युक्त थी इतनाही नहीं, बरन अतिशयके प्रभावसे उनके उपदेश सर्व प्राणी अपनी भाषामें समज लेते थे. पूजातिशयके होनेसे इंद्र नरेंद्र सब उनकी पूजा, सेवा, और भक्ति आदि मानपूर्वक करते थे. अपायापगमातिशयके प्रभावसे वे जहां २ बिहार करतेथे वहां २ की भूमिके आसपास सो २ योजनतक अतिवृष्टि, अनावृष्टि, रोग, उपद्रव आदिका अभाव होजानेसे सब तरहकी शांति रहतीथी. और अनेक प्रकारके दोषोंका अभाव रहनेसे प्राणीके भाव अपायभी नष्ट होतेथे ऐसे सर्वज्ञ और शुद्ध परमात्मा अपने जैन धर्ममें देव स्वरूप माने जाते हैं.

गुरुका स्वरूप.

जो अहिंसा, सत्य, अस्तेय, ब्रह्मचर्य, और अपरिग्रह ये पांच महाव्रत धारण करते हैं और उनका शुद्ध रूपसे पालन करते हैं, और ईस्से जो प्रतिकुळ पंच अव्रत करते नहीं, दूसरे किसीसे कराते नहीं, और करनेवालेको अनुमोदते नहीं, वे अपने जैन धर्ममें साधू गिने जाते हैं. अनेक भ्रांतिके संकटोमें पड जाने परभी वे अपने महाव्रतमें किसी तरहका दोष नहीं आने देते हैं, बियालीस दोषोंसे रहित और माधुकरी वृत्तिसे भिक्षा लाकर शरीरके निर्वाहके लिये आहार करते हैं, धर्म साधनके खिलाफ इंद्रियोंके भोगके लिये ये किसीभी प्रकारका संग्रह नहीं करते हे, वे रागद्वेषके परिणामसे रहित मध्यस्थ वृत्तिमें रहकर स्वयं मुमुक्षु होनेके कारण मोक्षाभिलाषी जीवोंके उपकारके वास्ते सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चरित्ररूप अरिहंत परमात्माका निर्माण किया हुआ और कहा हुआ धर्मोंका निरंतर उपदेश करतेहैं. ज्योतिषशास्त्र, निमित्त-शास्त्र, वैद्यकशास्त्र आदि द्रव्योपार्जनके शास्त्र तथा राज्य प्रपंचके विचार बताकर धर्ममें विघ्न डालने वाले किसी प्रकारके उपदेश नहीं देते हैं; वे क्षमा, नम्रता, आर्जव, संतोष, तपश्चर्या संयम, अकिंचन, ब्रह्मचर्य, सत्य, और शौच इन दश प्रकार यतिधर्मोका निरंतर यथार्थ रूपसे पालन करते हैं; राजकथा, देशकथा, स्त्री कथा, और भोजन कथा ये चारों विकथाओं कभी नहीं करते; परंतु अपना सारा समय धर्मकथा और आत्मसाधनहीमें व्यतीत करते हैं; क्षुधा, तृषा, शीत, उष्ण, मान, अपमान आदि बाईस प्रकारके परिषहोंको सम्यक् रीतिसे सहन करते हैं, और चारित्रमें कोई तरहकी बाधा नहीं आने देते हे, मनुष्य और तिर्यंचके किये हुए ऊपसर्गोंका धैर्यसे सहन करते हैं, ऐसे साधुओंको जैनधर्ममें गुरु मानते हैं.

धर्मका स्वरूप.

श्री सर्वज्ञ भगवाननें सर्व विरति और देशविरति ये दो प्रकारके धर्म कहे हैं. सर्व विरति जो है वह मुनि महाराजका धर्म है, और देशविरति श्रावकोंका धर्म है. पांचों इंद्रियों और मनको पुदगलिक स्वभावमें न जाने देकर उनको दबावमें रखना, और पांच प्रकारके स्थावर तथा त्रस इन छ प्रकारके जीवोंकी निरंतर रक्षा करना यह बारह प्रकारकी अविरति का त्याग करना यही सर्व विरति धर्म हे.

शुद्ध देव, गुरु, धर्मकी सम्यक् श्रद्धासहित बारह व्रतोंको पालन करना यह देशविरति धर्म कहा जाता है; स्थूल हिंसाका त्याग यह प्रथम व्रत, पांच प्रकारके स्थूल असत्यका त्याग यह दूसरा व्रत; चोरी नहीं करना यह तीसरा स्थूल अदत्तादान विरमण व्रत, अपनी स्त्रीमें संतोषकर परस्त्रीका त्याग यह चौथा स्थूल ब्रह्मचर्य व्रत, धनधान्यादि नव प्रकारके परिग्रह-की इच्छाका परिमान अथवा जितना प्राप्त हो उसीमें संतोष रखना यह पांचवा स्थूल परिग्रह प्रमाण व्रत, दशों दिशाओंमें जाने आनेके प्रमाण यह छठा दिशि परिमाण व्रत, बाईस अभक्ष्य, बत्तीस अनंतकाय तथा रात्रीं भोजनका त्याग और पंद्रह प्रकारके कर्मादानका त्याग यह भोगोपभोगके परिमाण रूप सातवां व्रत, आर्तध्यान, रौद्रध्यान, पापोपदेश, जिससे हिंसा हो ऐसी वस्तु दूसरेको देना, और प्रमादाचरण इनका त्यागरूप आठवां अनर्थदंड विरमण व्रत, रागद्वेषररित होकर मध्यस्थ वृत्तिसे सम्यक्ज्ञान, दर्शन चारित्रका आराधनरूप धर्ममें दो घडी स्थिर रहना यह नवमां सामायक व्रत, क्षेत्र मर्यादाका प्रतिबंध कर

दश मुहूर्त पर्यंत धर्माराधन करना यह दसवां देशावकाशिक व्रत, चाया, आठ प्रहर तक आत्म स्वरूप को पुष्टि कर इस तरहसे धर्मका दृढ आराधन करना यह ग्यारहवां पोषधोपवास व्रत, और पंचमहाव्रतधारी साधु साध्वीको आहारादिक देना यह बारहवा अतिथि संविभागव्र-. इस तरहपर श्रावकोंके बारह व्रत गिने जाते हैं. इस शिवाय दान, शील, तप और भाव ये चार प्रकारके धर्म भी बीतराग भगवानने कहे हैं. दानके अभयदान, सुपात्रदान, अनुकंपादान, उचितदान, और कीर्तिदान ये पांच प्रकार हैं, नव प्रकारकी गुप्तिसहित ब्रह्मचर्य पालन करना यह शील धर्म, छ प्रकारसे बाह्य और छ प्रकारसे अभ्यंतर इस तरहपर बारह प्रकारसे तपश्चर्या करना यह तप धर्म, और आत्मस्वरूपमें रमण करना यह भाव धर्म. इन चारों प्रकारके धर्मोंका सम्यक् प्रकारसे आराधन करनेसे मोक्षपद संपादन होता है.

ऐसे शुद्धदेव, शुद्धगुरु, और शुद्ध धर्मका आराधन करना सर्व जैनीमात्रका कर्तव्य है. इसके शिवाय गृहस्थ मनुष्योंको अपना द्रव्य सुमार्गमें खर्च करनेके श्री तीर्थंकर भगवानने सात क्षेत्र कहे है; जीन चैतन्य, जीन प्रतिमा, ज्ञान, साधु, साध्वी, श्रावक और श्राविका ये सात क्षेत्र हैं: चरम तीर्थंकर श्री वीर भगवानको मोक्ष पधारे २४२९ वर्ष हुए है. उनके शासनमें उत्तरोत्तर होने वाले आचार्योंने इन सात क्षेत्रोंकी व्यवस्था श्रावकोंसे कराई है. वर्तमान समयमें उनमेंसे कई क्षेत्रोंकी अव्यवस्था दिखाई देती है. किसी क्षेत्रमें खूब धन व्यय किया जाता है, किसीमें बिलकूल नहीं, और किसी क्षेत्रमें द्रव्य व्यय होता है, परंतु रीतिसे नहीं. इसकी योग्य व्यवस्था कीजाय और जरूरतवाले क्षेत्रोंको अधिक पुष्टि मिले, इसवास्ते यह कॉन्फरन्स एकत्रित की गई है.

हिंदुस्थानमें जैन श्वेतांबर समुदायमें विद्वान्, बुद्धिमान्, धनवान् महाशय हरेक नगर वा ग्राममें जहां २ है वहांके समाजने जिनको प्रतिनिधी चुनकर भेजे है, उनहीका मंडल कॉन्फरन्स है.

एक आदमी अपनी शक्तिसे सातों क्षेत्रोंका संरक्षण पूरी तौरसें नहीं कर सकता, यह कार्य समुदायसेंही हो सकता है. इसवास्ते इन कॉन्फरन्ससें अनेक लाभ होना संभव है. युरोप और अमेरिका जैसे देशोंमें राज्य संबंधी व्यापारसंबंधी अनेक कामोंके लिये मंडळ एकत्र होते है और वो अपने विचारे हुए विषयमें जय प्राप्त करते हैं. हमारे देशमें उन लोगोंकी तरह उचित कार्य करनेके लिये यत्न किजाय तो भविष्यत्में हमारे देशके महाजन मंडळभी सुख संतोष प्राप्त कर सकते हैं ऐसे विचारोंसें संसारिक तथा धार्मिक विषयोंका सुधारनेके लिये इस आर्यावर्तमें हरेक जातके समाज एकत्र होने लगे है.

इसी तरह अपने जैन श्वेतांबर बंधुओंने अपने धार्मिक और संसारिक कार्योंकी व्यवस्था उत्तम प्रकारसे करनेके लिये और स्थान २ में अपनें जातके महामंडल एकत्र करनेके लिये प्रबंध किया है. इसलिये ऐसे महासमाजमें अपने धार्मिक विषयोंके संबंधमें तथा अपने संसारिक विषयोंके संबंधमें चर्चा चलाकर जरूरतके विषयोंके संबंधमें दृढ ठहराव करके दिनोंदिन अपने लोगोंकी संसारिक और धार्मिक स्थिति उत्तम प्रकारपर होवे ऐसे यत्न करना ही इस कॉन्फरन्सका मुख्य उद्देश है. तदुपरांत जुदे २ नगर और ग्रामोंके विद्वान्, बुद्धिमान् तथा धनवान् और सद्गुणी मनुष्योंका परस्पर मेल होनेसे आपसमें भ्रातृभाव और संपकी वृद्धि होना संभव है. एक मनुष्य कलकत्तेमें रहता हो और वैसीही स्थितिका दूसरा मनुष्य बंबईमें हो ते

ऐसेही साधनोंके द्वारा उनका परस्पर मिलाप होना संभव है. सिरफ इतनाही नहीं बलके अपने २ व्यापार उद्योग आदिमें भी परस्परके विचारके वास्ते इसतरह एकत्रित तथा एक-मत होनेसे बड़ा लाभ पहुंच सकता है; जब तक इस देशमें रेल जैसा जुदे २ स्थानोंमें रह-नेवाले लोगोंको एकत्र करनेका साधन नहीं था तबतक विद्वानोंकी बुद्धि तथा धनवानोंकी उदारताका परस्पर लाभ लेनेका मौका नहीं आता था; परंतु जब ऐसा साधन हरेक शहरके लोगोंके एकत्र होनेमें सहाईताभूत हुआ है, तब उस साधनसे लाभ उठाकर अपने जैन समु-दायको सब प्रकारसे अपनी उन्नति करनेके साधनोंका योग मिलाना इस समयका मुख्य कर्तव्य है.

हमारे जैन समुदायमें धार्मिक उच्चज्ञान प्राप्त करनेवाले मनुष्योंका भाग बहुतही कम है; इसीसे अपने पूर्वाचार्योंने जो २ आज्ञा शास्त्रमें दी है उस माफिक प्रवर्तनेका उद्यमें कम हो जाता है और इससे अकल मंदोंको अफसोस होता है, इसलिये शास्त्रविरुद्ध, लोकविरुद्ध जो २ प्रवृत्तियें चलती हों और अज्ञान आदिके कारणसे और योग्य कार्योंके अनादरसे आजकाल नोकारसी विगेरेमें रुपीआ ज्यादा खर्च करते है और जीर्णऊद्धार विगेरे जरूरी कामोंमें कम खर्च करते है ईस कारणसें ईन क्षेत्रोंकी व्यवस्था ठीक नहीं रहती है, ईसलिये इन सातों क्षेत्रोंमें यथायोग्य द्रव्य खर्च करके ईन सातों क्षेत्रोंको सुधारणेका विचार करना यह कॉन्फ-रन्सका उद्देश है.

इस कॉन्फरन्समें जुदे २ नगरके संघ समुदायके मुख्य गृहस्थ तथा जुदी २ सभा-ओंके सभासदोंका मिलाप हुआ है; इससे परस्पर अपने २ विचारोंका प्रकाश करनेसे जो २ लाभ प्राप्त होंगे यदि उनकी तरफ दृष्टि दी जायतो ऐसे २ समुदाय एकत्र हुए बिना वैसे लाभोंका प्राप्त होना ही संभव नहीं है.

यह कहनेसे आप लोगोंको मालूम होगया होगा कि ऐसे कॉन्फरन्स होनेसे अनेक प्रकारके लाभ है. कितनेही लोगोंका ऐसा विचार होगा कि इस रीतसे जुदे २ देशोंके लोगोंको एकत्र कर केवल तीन दिनतक भाषण करके जुदे २ विचार प्रकट करनेमें एक बडी रकम खर्चनी उचित नहीं है; परंतु ऐसे लोग जब दीर्घ दृष्टिसे विचार करेंगे तो उनको विदित हो जायगा कि प्राचीन काळमें भोजराजादिके राज्यमें ऐसा था कि केवल एक शिक्षाके वाक्य मात्र के लिये धनाढ्य लोग लाखों रुपये व्यय कर देते थे और लाख २ रुपये देकर एक शिक्षा खरीदतेथे. यह बातें हमको पुरानी पुस्तकोंसे मालूम होती है जो इस विषय-पर ध्यान देकर देखा जाय तो सब जैन समुदायके मुख्य पुरुषोंके लीये जहांपर ऐसे अनेक शिक्षाप्रद वाक्योंका उपदेश मिले उन महालाभोंको देखते हुए एक छोटी रकम व्यय कर देना किंचित मात्र है इतनाही नहीं, बरन जो ऐसा विचार करनेवालोंहीके संसारिक व्यव-हारकी ओर देखते है तो स्पष्ट ज्ञान पडता है कि वेही जन केवल अपनी अल्पस्थायी कीर्ति अथवा मोजशोखके लिये निरर्थक कामोंमें हजारों लाखों रुपये खर्च डालते हैं. इस लिये ऐसे विचारवालोंकोभी जब इस समुदायमें भाग लेनेवाले मनुष्योंके विचारसे होनेवाले सुधारोंसे लाभ होता दृष्टिगत होगा तो वेहि अपने ऐसे विचारोंको बदल देंगे, इसमें कुछ संदेह नहीं है.

इसी हेतु और इन्हीं विचारोंसे जैन धर्मके कई मुख्य भाईयोंके मनमें इस कॉन्फरन्सके करनेकी इच्छा हुई है. हमारे प्रसिद्ध, नररत्न मि० ढढ्ढा ने गतवर्ष फलोदी तीर्थमें प्रथम जैन

कॉन्फरन्स करनेका यत्न कियाथा और उसकामको पार लगायाथा. तदनंतर इस प्रांतमें अहमदाबाद, बंबई, सूरत, भावनगर, आदि नगरोंके मुख्य २ लोगोंने अहमदाबादमें एकत्रित होकर दूसरी बार यहां बंबईमें कॉन्फरन्स करनेका निश्चय कियाथा. उसी ठहरावके अनुसार हमारे बंबई निवासी जैन भाईयोंने बडे परिश्रमसे बहुतसा द्रव्य और समय खर्चकर सब प्रकारकी व्यवस्था की, और हम सब लोगोंको एक बडे समुदायमें यहां एकत्र होनेका अवसर दिया, ऐसी बडी संख्यामें आप लोग अपने धर्मकी उन्नति करनेके लिये यहां एकत्र हुए है यह देखकर मुझको अति आनंद होता है. और मैं आप सब साहेबोंको धन्यवाद देता हूं; मुजको आशा है कि आप सब भाई निरंतर एकमत और एकदिलसें काम करेंगे और परस्परके विचारोंसे जैन धर्मकी जय ध्वजा फरकाते रहेंगे. वीतराग परमात्माके हम सब सेवक हैं उनकी आज्ञाके अनुसार हमको अपने सब काम करना और उनको सुधारना चाहिये. कोईभी ऐसा कार्य हमको नहीं करना चाहिये जिससे धर्ममें बाधा पडे. हमारी धार्मिक, संसारिक, और औद्योगिक उन्नतिके लिये हमको बहुत कार्य करने हैं. जिनमेंसे इससमय जिन जिनपर विचार करना है उनपर संक्षेपसे, अब विचार करना चाहिये.

श्रीवीर परमात्माके शासनमें पांचवें गणधर श्रीसुधर्मास्वामीने प्रभूके मुखसे सुनी हुई आज्ञाओंके अनुसार भव्यजीवोंको जो उपदेश दिया है उस उपदेश रूपी वचनामृतोंका उत्तरोत्तर परंपरासे अध्ययन किया जाताथा. श्रीदेवर्धिगणी क्षमाश्रमणने भगवान् महावीरस्वामीके निर्वाण पीछे ९८० वर्ष अर्थात् विक्रम संवत् ५१० में उनवचनोंको ग्रंथाकार करनेका विचार किया. कालानुसार स्मरणशक्ति कम होनेसे परमोपकारी देवर्धिगणि क्षमाश्रमणजीनें शासनकी रक्षा और भव्यजीवोंके उपकारके लिये उस समय जो मुनिमंडल विद्यमान था उसको वल्लभीपूर (वला, जिल्ला काठीआवाड) एकत्र कर परमात्माके वचनामृतरूपी सिद्धांतोंको पुस्तकारूढ किया. इतिहासके अनुसार लगभग आगम एक करोड ग्रंथ लिखे गयेथे इसके उपरांत वीर परमात्माके वचनोंके अनुसार उनके शासनमें हुये हुवे चौदह पूर्वधारी श्रीभद्रबाहु स्वामी, श्रीउमास्वाती वाचक, श्रीसिद्धसेन दिवाकर, श्रीअभयदेवसूरी, श्रीजीनेश्वरसूरी, श्री हरीभद्रसूरी, श्रीजीनभद्रगणी क्षमाश्रमण, श्रीजीन दत्तसूरी, श्रीहेमचंद्राचार्य, श्रीरत्नप्रभासूरी, श्रीमुनि सुंदरसूरी, श्रीहीरविजयसूरी, और श्री यशोविजय उपाध्याय आदि धुरंधर आचार्योंनें अनेक ग्रंथोंकी रचना कीहै. ये सब सिद्धांत और ग्रंथोंकी अच्छी तरह रक्षा हो और जनमंडलको उनका निरंतर लाभ मिलता रहे इस हेतुसे उस समयके धनवान पुरुषोंनें अपनें अनर्गल द्रव्यका व्यय करके अनेक पुस्तक भंडार बनायेथें; कालातिक्रमसे मुसलमानी राज्य होजानेसे कईएक बादशाहोंने आर्यावर्तके धर्मोंका नाश करनेकी इच्छासे धर्मके बहुत साधनोंका नाश कर दियाथा.

उस समयके बुद्धिशाली पुरुषों ने मुसलमानोंके आक्रमणोंसे बचे बचाये अमूल्य पुस्तकोंकी रक्षा करनेके लिये गुप्त भंडार बनाये थे और अब जो २ ग्रंथविद्यमान है उनके लिये हम उन पुरुषोंके पूरे पूरे कृतज्ञ हैं. इस समय अंग्रजोंके शांतिमय राज्यमें सर्व धर्मवालोंको अपने अपने धर्मसंबंधी विचार प्रकट करनेकी स्वतंत्रता मिली हुई है. और अबसे जो हम उनकी रक्षा करनेके लिये उचित प्रयत्न करें तो जो अमूल्य पुस्तक अबतक विद्यमान है उनका लाभ हमारी भविष्यत् समाजको मिलना संभव है. ऐसें भंडार, पाटन, जेसलमीर, खंबात आदि स्थानोंमे उस समय जहांपर जैनीप्रजा अधिक होनेके कारण बनाये गयेथे, बड

कारण अब सर्व धर्मोका संरक्षण करनेवाला ब्रिटिश राज्य होजानेसे नहीं रहे तो भी अब जिन जैन भाईयोंके हातमें वे भंडार है वे उनकों खोलने नहीं देते है जिससे पुस्तकोंका उनमें पडे पडेही नाश हो रहा है. इसका फल यह होता है कि जिन द्रव्यवान पुरुषोंनें भविष्यत्‌की प्रजाका उपकार करनेके लिये जिन ग्रंथोकी रक्षा कीथी उन पुस्तकोंकी रक्षा होने के बदले अब नाश होता है और इसका कारण वे लोग बन रहे हैं. उनका नाश होना. अब किस प्रकारसे रूक सकता है, यह बात सब लोकोंके विचार करनेकी है. पूर्व कालमें ग्रंथ लिखनेवाले कुशल होनेके कारण ताडपत्रादिपर सुंदर अक्षरोंसे शुद्ध ग्रंथ लिखतेथे परंतु, अब वह लिखनेकी प्रणाली देखने में नहीं अत्ती. आज काल तो जो ग्रंथ लिखे जाते है उनका अधिक भाग अ-शुद्ध रीतिपर लिखा हुआ देखा जाता है, इस समय विद्वान्, साधु महाराजाओंकी संख्या थोडी होनेसे ऐसे अशुद्ध पुस्तकोंको शुद्ध करनेके लिये जितने प्रयासकी आवश्यकता है उतना नहीं होता, इस लिये ऐसे ग्रंथोसे भविष्यत्‌की समुदायको कई जगहमे लाभ होनेकी अपेक्षा हानि होना संभव है. हालमें ग्रंथ छपवानेका काम आरंभ हुआ है परंतु जो ग्रंथ छपाने योग्य हो उनको अच्छे अक्षरोंमें, उत्तम कागजपर, शुद्धतापूर्वक छपवानेमें किसी तरहकी आशातना नहो इस तरहसे, अपनी आजीविकाके लिये नहीं परंतु उनके संरक्षणके हेतुसे छपाना चाहिये, परंतु जीनप्रतिमाकी छबी तो बीलकुल न छपानी चाहिये. किसी तरहसे शुद्ध लिखे हुए और छपे हुए ग्रंथ जो अभीतक विद्यमान हैं वो एक स्थानपर एकत्र होना चाहिये. ज्ञानही मनुष्यका परमजीवन है, और ज्ञान बिना मनुष्यका जीना बिलकुल अंधकारमय है; शासनकी उन्नति और भव्य जीवोंके तरनेका उपाय ज्ञानही है, इसी लिये पूर्वपुरुषोंने उपकार बुद्धिसे जो अपूर्व ग्रंथोका हमको लाभ दिया है, उनको संपूर्ण रीतिसे रक्षा करना वे मैं इस कॉन्फरन्सका मुख्य कर्तव्य समजता हुं.

जैसे ज्ञान धर्मकी उन्नतिका मुख्य साधन है, वैसेही जीनेश्वर भगवानने जो ज्ञानका उपदेश किया है वह जीनेश्वर भगवानकी प्रतिमा और मंदिर धर्मकी उन्नति और प्राणियोंको संसारसागरसे पार लगानेका परम साधन है. क्योंकि हमपर उपदेशामृतका महा उपकार कर जाने वाले परमात्मा तीर्थंकर भगवान् अब विद्यमान नहीं है, इस लिये उनकी प्रतिमा बनाकर उनकी भक्ति तन मन धनसे करना हमारा मुख्य कर्तव्य है, और संसारसागरसे पार होनेके लिये परम साधन है. लाखों और क्रोडों रुपये खर्च कर जैसे पूर्व समयके धनाढ्य पुरुषोंनें जीन मंदिर बनवाये है, वैसेही संप्रति महाराजा, कुमारपाल महाराजा, वस्तुपाल तेजपाल, विमलशाह, जावडशाह, धनाशाह, और कर्माशाह आदि बहुत उपकारी जनोंके अनर्गल द्रव्यके व्ययसे बंधाए हुए मंदिर आजतक हमारे देखनेमें आते है. उनमेंसे कितनेक जैन मंदिरोंका अभाव मुसलमानी राज्यमें होगया और कंई स्थानोंमें उन मंदिरोंके खंडहर देखनेमें आते है; और तीर्थादि भूमिपर मंदिर अभी जहां २ विद्यमान हैं उनमें कई तो ज़ीर्णप्राय होगये है. कई जैन मंदिरोकी कारीगरी ऐसी उत्तमप्रकारकी है कि पश्चिमी इटाली आदि देशोंके उत्तम कारीगरभी उनको देखकर चकित हो जाते हैं और उनको देखनेके लिये बहुतसे अन्य धर्मी और अंग्रेज भी बारंबार आतेहै. ऐसे पुराने जैन मंदिरोंकी रक्षा करना हमारा खास कर्तव्य है; क्योंकि श्री हेमचंद्राचार्यजीने अपने बनाये हुए योगशास्त्र नामक ग्रंथमें लिखाहै कि नवीन जैन मंदीर बनानेकी अपेक्षा जीर्ण मंदिरके सुधरानेसे अठगुना

पुन्यहै. हालमें अनेक स्थानकोंमें पृथ्वीमेंसे प्रतिमाजी निकलती है वह अपनी जैनीयोंहीकी स्थापित की हुई है; इसलिये ऐसी जमीनमेसे निकली हुई प्रतिमाओंके हमको तुरत मिलनेकी नामदार गवरमेंटको प्रार्थना करना चाहिये. पूर्व पुरुषोंने हमारे उपकारके लिये अपना असंख्य द्रव्य खर्च करके जो मंदिर बनवाये हैं और जिनमें अपूर्व प्रतिमाओंकी स्थापना की है, उनकी हमसे यदि रक्षाभी न हो सकै तो इसमें हमारी कितनी भूल है यह हमलोगोंको विचारना चाहिये, और आगेके लिये प्रयत्न करना चाहिये; जिस तरहसे जीन प्रतिमा और जीन मंदिरकी रक्षा करना हमको उचित है इसी तरहपर जिस तीर्थभूमिपर शास्त्रविरुद्ध जो जो आशातना होती है उनको निवारण करनेके लिये इस कॉन्फरन्सको प्रयत्न करना चाहिये.

संसारमें अपनी उन्नतिके लिये और व्यवहार चलानेके लिये मनुष्यको विद्या सीखनेकी आवश्यकता है; क्योंकि विद्या बिना सन्मार्ग नहीं मिलता. विद्या पढानेके लिये प्रथमसे लेकर उच्च शिक्षातक सरकारकी तरफसे पाठशालायें स्थापित है, परंतु उनमें धार्मिक शिक्षा बिलकुल नहीं दी जाती, जिससे वहांपर पढनेवाले बालक और बालिकायें अपने धर्मके आचारविचारका पूरा पूरा खीयाल नहीं रहता है, इस लिये हमको ऐसा यत्न करना चाहिये जिससे अपनी संतान विद्या सीखनेके साथ २ धर्मानुरागी और व्यवहारोपयोगी बन सकैं. श्री चिदानंदजी महाराजने अपने एक पदमें लिखाहै कि मनुष्यजन्म सिद्धांतके कथनानुसार बडा दुर्लभ है, इसलिये मनुष्यदेह प्राप्त करके खानपान भोजनमें तथा व्यवहारिक कार्योंमें प्रवृत्त होनेको सच्चा सुख मानें और धार्मिक आचारविचारसे दूर रहैं, तो कवो (कागडको) उडानेके लिये सच्चे मणिरत्नोंको फैंक देनेवालेकी तरह मनुष्यदेहको व्यर्थ खो देना संभव है: इस कारण मनुष्यके लिये व्यवहारिक शिक्षा प्राप्त करनेके साथही धार्मिक शिक्षा लेनाभी अति आवश्यक है; इसके लिये प्रथम ही से अपने मनुष्यदेहकी दुर्लभता, उसमें करने योग्य काम, आदरणीय आचरण और जानने योग्य तत्वोंको बालक तथा बालिकाओंके कोमल हृदयमें अंकित करनेका यत्न करना चाहिये. इन बातोंकी हमारे जैन समाजमें बडी कमी है. हालमें दो तीन जगे ऐसी पाठशाळा सामान्य तौरपर शरू होगई है, परंतु पुरा धर्मज्ञान मिलनेके लिये संगीन पायेपर चलानेकी आवश्यकता है. हालमें बंबईमें बाबू पन्नालालजीने शुभ कार्यके वास्ते आठ लाख रुपये निकाले हैं, उसमेंसें धार्मिक और व्यवहारिक शिक्षा साथ देनेके लिये एक स्कूल स्थापन करनेको चार लाख रुपये नियत कीये हैं. इस स्कूलकी नीव डालदी गई है इसही तरहपर हरेक बडे २ नगरमें द्रढ पायेपर स्कूल खुलनेकी आवश्यकता है, और उसको चलानेके लिये नई धार्मिक पुस्तकों (Text Books) तयार करना चाहिये.

आजकाल दुष्काल और महामारीके कारण हमारे बहुतसे जैनभाई दुःखित स्थितिमें आगये हैं, उनको पूरी २ मदद देना हमारा कर्तव्य है. हमारे प्राप्त पूर्वके पुण्यसे द्रव्य संपादन करनेकी स्थिति बनी रही हो, अथवा प्रथमसेही द्रव्यसंपत्ति मिली हो, उससे हम तो अपने कुटुंबका भरणपोषण करें और मौज उडावैं, और हमारे दुःखीभाई भूखके मारे मरैं तो हमसे बढकर निर्दय और कौन हो सकता है. इसलिये इस कामके लिये एक फंड खोल कर ऐसे दुःखी जैन भाईयों और बहनोंको जुदे २ प्रकारसे उनको उद्यममें लगा कर उनकी सहायता करे सकें ऐसा यत्न हमको अवश्य करना चाहिये.

जैन धर्मका मुख्य सिद्धांत सर्व जीवोंकी रक्षा करनेका है; सिद्धांतके अनुसारही धर्मके अध्यक्ष लोग ऐसी प्रवृत्ति करते हैं; सर्व जैनीओका खास कर्तव्य है कि सब जीवोंकी यथाशक्ति रक्षा करे, इसी नियमके अनुसार बडे २ नगरोंमें पिंजरापोल स्थापित की हुई हैं, उनमे अच्छी तरेहसें बंदोबस्त होना चाहिये. और जहां २ पर पिंजरापोल नहीं हैं वहां २ पर कलकत्ता, बंबई, अहमदाबाद आदि नगरोंकी तरह पिंजरापोल स्थापित कर खर्च आदिका प्रबंध करना चाहिये. जिन ग्रामोंमें ऐसा यत्न न हो सके वहांपर जैनी भाईयोंको स्वयं पिंजरापोल खोलना चाहिये, और ऐसे सुकर्मोंमें अपना द्रव्य लगाना चाहिये. इसी तरह जीवदया आदिके लिये उपदेश देनेवालोंको योग्य सहायता दे कर इस कार्यकी प्रवृत्ति बढाना चाहिये.

मनुष्य जातिकी अवनतिका सबसे बडा कारण हानिकारक रिवाजही हैं. हमारे देशमें बहुतसे हानिकारक रिवाज प्रचलित हो रहे है. मनुष्यके मरजानेपर रोनापीटना, कन्याविक्रय, वृद्धविवाह, बालविवाह, मृत्यु पीछे जिमनवार (भोजन), विवाह के समय उडाऊ खर्च, और धर्म विरुद्ध रीतियां तथा क्रिया आदि हानिकारक प्रथाओंसे धार्मिक, शारीरिक, और आर्थिक, अवनति होती है. इस लिये अपने देशके अनुसार ऐसे रिवाजोंको कम करने तथा उनको बिलकुल उठा देनेका यत्न करना हम लोगोंका मुख्य कर्तव्य है. ऐसा करनेसे हालमें होती हुई अवनतिके बदले उन्नति होगी.

हम जैनी लोगोंमें साधु, साध्वी, श्रावक और श्राविकाओंकी संख्या कितनी है इस बातको जाननेके लिये हमारे पास कोई साधन नहीं है इतनाही नहीं, किंतु हिंदुस्थानके भिन्न भिन्न स्थानोंमें हमारे कितने मंदिर है, और उनमें कितनी प्रतिमा है और तीर्थ कहां २ पर हैं, इसको भी जाननेके लिये कोई संपूर्ण डीरेक्टरी हमारे पास नहीं है, और न पृथकपृथक विद्वानोंके बनाये हुए जैन ग्रंथोंहीकी फहरीस्त है. हम बहुत बातोंसे नावाकिफ है. और इसीलिये बहुतसे विचारे हुए कार्योंको करनेमें हम लोगोंकु मुश्किल पडती है. इस अभावको दूर करनेके निमित्त एक डाईरेक्टरी बनानेका काम सत्वर शुरू करना चाहिये. इसकी बडीही आवश्यकता है, इसलिये यह काम सबसे प्रथम प्रारंभ करने रखे हमको यत्न करना चाहिये.

देवद्रव्य, ज्ञानद्रव्य और साधारण द्रव्यसंबंधी जुदे जुदे जहां २ पर हिसाब रखे जाते है वहां २ पर जो अच्छी व्यवस्थासे न रहते हो तो उनमें अवश्य गडबड होना संभव है; इस लिये ऐसे सब खातोंके मुखियाओंको हिसाब जाचनेके लिये कमीटी नियत करने और हिसाब साफ रखनेका यत्न करना चाहिये. इस विषयमें एक बात अधिक ध्यान देनेकी है. वह यह कि और सब खातोंकी अपेक्षा साधारण खातेकी तरफ अधिक ध्यान देना चाहिये, जिससें उस खातेके द्रव्यकी वृद्धि हो, क्योंकि साधारण खाता ही सब खातोंका रक्षक है. उसके कमी रहनेसे ही लोगोंको दोषित बनना पडता है और उसका द्रढ पाया होनेसे सब खातें अच्छी तरहसे चलते है.

इन उपर लिखी हुई बातोंके सिवाय बहुतसी ऐसी बातें है कि जिनपर ध्यान देने की हम लोगोंको आवश्यकता है, परंतु सब काम एक साथ नहीं हो सकते इस लिये उन विषयोंके लिये आपका समय नहीं लेना चाहता हूं केवल इतनाही कहना चाहता हूं की इन विचारे हुए कामोंको कैसे करना चाहिये इसका हम लोगोंको विचार करना आवश्यक है. इस विषयमें मेरी यह राय है कि अमुक स्थानमें अमुक कार्य करनेका विचार और व्यवस्था करने

के लिये हमको एक वर्किंग ऑफिस नियत करना चाहिये. जिसमें आनरेरी सेक्रेटरी सिवाय मासिक तनखाह देकर सेक्रेटरी और अन्य कर्मचारी रखना चाहिये तथा जुदे २ स्थानोंमें ऐसी ब्रेंच ऑफिस खोलना चाहिये, जो अपने अपने इलाकेसें काम करै और हेड ऑफिसको मदद देती रहै. उन ऑफिसोंके साथ एक एक कमीटी भी होना चाहिये, जो अपने वार्षिक कार्योंकी रिपोर्ट किया करै और प्रत्येक वर्षे जब महासभा हो तो उसमें सबका हाल पेशहो.

इस तरहपर हम जैनीयोंकी धार्मिक तथा संसारिक और आर्थिक उन्नति होनेके लिये जो जो बातें सांक्षिप्त रूपसे आपके आगे कहीगई है उनपर अमल करनेके लिये ये सब भाईयोंको तयार होना चाहिये. हम लोगोंका काम केवल व्याख्यान देनाही नहीं है बरन कार्य सिद्ध करना है. पूर्वके पुण्योदयसे मिले हुए द्रव्यको हम संसारिक कार्योमें केवल कीर्तिहीके लिये अनाप शनाप खर्च करते है, जो वास्तवमें व्यर्थ और क्षणिक है, इस लिये उसको व्यर्थ न उडाकर सुकार्योमें व्यय करना चाहिये. द्रव्यवान् पुरुषोंको अपने द्रव्यका और विद्वानको अपनी विद्याका तन मनसे उपयोग करना चाहिये. जब यह सब एकत्र होकर एकसंपसे ऐसे कार्य करना चाहंगे तो ऐसा काम कोई नहीं है जो हमसे न बन शके.

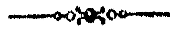
आप सब भाईयोंने मेरे इस भाषणको ध्यानपूर्वक सुनाहै इसके लिये मैं आपको धन्य-वाद देताहूं. आप सब लोगोंको इस स्थानपर एकत्रित देखकर मेरा हृदय हर्षसे भरगया है. हम जैनी भाइयोंकी इस तरहपर निरंतर सभाए हुआ करै, हम लोगोंसे अच्छे २ कार्य हो और हम लोगोंके धर्मकी सदा जयध्वजा फरकती रहे, इस बातके लिये मैं परमात्मासे निवेदन करके अपने भाषणको समाप्त करताहूं. अंतमें इतना और कहना है कि इस सभामें जो २ कार्य करने है उनके विचार करनेको इस सभामें जो भिन्न २ देशोंसे प्रतिनिधी पधारे है उनमेंसे पृथक २ सर्कलके मुखियाओंकी एक सबजेक्ट कमीटी नियत की जाय.

छेवटमें और हम कुल जैन समुदायको हमारी ब्रिटिश गवर्मेन्टका धन्यवाद अदा करना चाहिये के जिसके राज्यमें हम अपने धर्मकार्यको निर्विघ्नताके साथ कर रहे है. इस गवर्मेन्ट-के छत्रपति शहनशाह एडवर्ड सप्तम और महाराणी अलेक्झेंड्रा संपूर्ण सुखसंपत्तिके साथ चिरंकालतक हमारे शिरपर तपते रहें ऐसी हमारी खवाहिश है, और हिंदके वाईसरॉय लार्ड कर्झनको जिनहूंने हिंदुस्थानकी बहबुदी चाही है उसको धन्यवाद देकर इस भाषणको खतम करताहूं.

———:o:———

बीजो दिवस.

(गुजराती) भाद्रपद वदी १४ रविवार ता. २० सप्टेंबर.

कॉन्फरन्सना पहेला दिवसे वरसादने लीधे कॉन्फरन्समां भाग लेनाराओने केटलीक हेरानगति भोगववी पडी हती, पण आज रोज मेघराजाए सवारना आठ वाग्याथी उघाड आपवाथी तथा रविवार होवाथी जैनभाईओने कॉन्फरन्समां भाग लेवाने घणीज सवड थई हती अने तेओ एटली तो मोटी संख्यामां हाजर थया हता के मंडपनी अंदर जग्या नहीं मळवाथी केटलाएकने बहार उभा रहेवुं पड्युं हतुं.

कॉन्फरन्सनो मंडप घणोज विशाळ होवाने लीधे प्रमुख साहेबनी बेठकना तख्ता उपरथी वक्ताओने कॉन्फरन्सना बीजे छेडे बेठेला गृहस्थो बराबर सांभळी शकता नहोता. पहेले दिवसे नडेली आ अगवडथी मंडप कमीटीना अधिकारीओए वक्ताओ तथा श्रोताजनोनी सवड खातर मंडपनी बराबर वच्चोवच्च वक्ताओने माटे एक खास तख्तो उभो कर्यो हतो जेथी श्रोताजनोने तेमज वक्ताओने घणुंज सवडभरेलुं थई पड्युं हतुं.

बराबर अग्यार वागे कॉन्फरन्सना प्रमुख साहेब राय बद्रीदासजी बहादुर मंडपमां आवी पहोंच्या हता, जेमने आखी सभाए पोतानी जग्या ऊपरथी उठीने मान आप्युं हतुं, जे मान प्रमुख साहेबे पोताना बंने हाथोथी नमीने हसते चेहेरे स्विकार्युं हतुं अने स्वागत् कमीटीना सभासदो साथे तख्ता ऊपर जईने पोतानी बेठक लीधी हती. ते प्रमाणे कॉन्फरन्सना स्तंभरूप मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढाने पण जेवा तेओ मंडपमां दाखल थया ते वखते बधी सभाए हर्षनादथी वधावी लीधा हता.

सभानुं कार्य बराबर ठरावेला वखते शरू करवामां आव्युं हतुं.

वारंवार पाडवामां आवती ताळीओने लीधे कॉन्फरन्सना कामकाजमां हरकत पडती होवाथी वक्ताओ माटे खास उभो करवामां आवेला तख्ता उपर चढीने रा.सा. हीराचंद मोतीचंद झवेरीए सर्वेने संभळाय तेवा मोटा अवाजे जणाव्युं के, आ जैन धर्मसभा छे अने तेथी तेना प्रारंभमां आपणी धर्म रुढी प्रमाणे "श्री जीनेंद्र भगवाननी जय"ना हर्षनाद आववा जोईए. तेने बदले ताळीओना जे वारंवार अवाजो करवामां आवेछे अने जेने लीधे बोलवामां आवतुं कांई संभळातुं नथी, तेथी ताळी न पाडतां "श्री जीनेंद्र भगवाननी जय" बोलशो. आ सुचनाने अनुसरीने श्री जीनेंद्र भगवाननी जय बोलाववामां आवती हती.

पहेला दिवसनी माफक श्री जैन मंगळ गायन समाजे नीचे प्रमाणे मंगळाचरण तथा कॉन्फरन्सनो हेतु, मि. ढढ्ढाने धन्यवाद अने फतेह माटे आशिर्वादरुपी गायन साज साथे गाई संभळाव्यां हतां.

मंगळाचरण।

राग–(अब तारे प्रभुजी) सिंहानो कनरो–ताल दीपचंदी.

नमन करो जीन पार्श्व प्रभुने;
अशरण शरण कृपाळु विभुने–नमन.
निरमोही जगनाथ निरंजन;
तारक तार संसार सिंधुने–अशरण–नमन.
स्मर्ण करो शुभ कार्यारंभे;
कहे टोकरशींह मंगळ सौने–अशरण–नमन.

कॉन्फरन्सनो हेतु, मि. ढढ्ढाने धन्यवाद, अने फतेह माटे आशिंर्वाद.

राग–(चंगरण रंग मंगळ हुवा अतिघणा) खडका, देशी ताल, जपक.

धन्य दिन आज समाज जीन संघनुं,
उन्नतिकरण एकत्र मळीयुं;
धर्म व्यवहार आचार विचारमां,
सार शोधी सुधाराण भळीयुं–धन्य.
जीर्णोद्धार जीन चैत्य प्राचीनना,
ज्ञानभंडारना लाभ लेवा;–धन्य.
सदविद्या नीति वधवा सुशिक्षण दया,
अभयदानादि धर्मो भलेरा–धन्य.
स्वामीवात्सल्यताये निराश्रित प्रते,
भ्रातृभाव सदाचार पळवा;–धन्य.
श्री सुखानंदनी वृद्धि सिद्धि करी,
संप साफल्यता शीघ्र मळवा–धन्य.
अंग उमंग जीन संघ ढढ्ढा खरे;
जंग शुभ रंग अति ते जमाव्युं;–धन्य.
कुशळ कळ केळवी प्रबळ दळ मेळवी
बुद्धि बळ सुयश गुलाब वाव्युं–धन्य.

पुष्प पमराट ते प्रसर्यु दश दिश विषे
प्रमनी नेम व्रत वळगी व्हाले;—धन्य.
वीर वर धीरथी खंत राखी खरे,
नक्की निभावशे भविष्य काळे—धन्य.
परम मंगळ थशे धर्म हृदय वसे,
जैन कॉन्फरन्स चिर. समय रहेशे;—धन्य.
दास टोकरशी करे पार्श्व प्रभु प्रार्थना,
कहो तथास्तु विजय नाद हर्षे—धन्य.

ठराव १ लो.

“ आपणां **सात क्षेत्र (१ जीन बिंब, २ जीन मंदिर, ३ ज्ञान, ४ साधु, ५ साध्वी, ६ श्रावक, ७ श्राविका)** मांना दरेक क्षेत्रनी योग्य व्यवस्था थवा माटे एटले के आपणा जैन समुदायनी धार्मिक, सामाजिक अने नैतिक स्थितिनी ऐक्यपूर्वक देशकाळानुसार उन्नति करवा माटे देश देशना जैन संघना तथा मंडळोना प्रतिनिधीओने तथा विद्वान् वक्ताओने आमंत्रण करी समयोचित विवेचन तथा ठरावो करवा सारु आपणी **जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी** पहेली बेठक **जयपुरना** डिस्ट्रिक मेजीस्ट्रेट आपणा विद्वान् जैन बंधु **मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा. एम. ए.** ए बहुज प्रसंशा पात्र प्रयास लई **श्री फलोदी तीर्थमां** गये वर्ष आज मासमां मेळवी हती; तेथी ते जैन वीररत्न **मी. ढढ्ढाना** आ स्तुतिपात्र प्रयास माटे आ **कॉन्फरन्स** पोताना खरा अंतःकरणथी तेमने धन्यवाद आपे छे, तथा तेमने मोटा हर्ष साथे वधावी लेछे, अने पहेली कॉन्फरन्सनी बेठकमां ते वखते थयेला कामकाजनी आ कॉन्फरन्स मोटी खुशीथी नोंध ले छे. ”

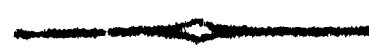
दरखास्त करनार–राय बद्रीदासजी बहादुर–कलकत्ता.

टेको आपनार–वकील मुळचंद नथुभाई–भावनगर.

गायन गवाई रह्या पछी प्रमुख साहेब तरफथी उपर प्रमाणे ठराव १ लो सभा समक्ष रजु करवामां आव्यो हतो जे ठराव तेमनी वती तेमना पुत्र बाबु राय कुमारसिंहे वांची बताव्यो हतो.

उपरना ठरावने भावनगरवाळा वकील मुळचंद नथुभाईए टेको आप्यो हतो, अने तेम करतां आशा राखी हती के आ ठराव सर्वानुमते पसार करवामां आवशे.

ते उपरथी सदरहु ठराव ताळीओना हर्षनाद वच्चे पसार करवामां आव्यो हतो.

ठराव २ जो.

"आपणी उपर राज्य करती जे प्रतापी **ब्रिटिश शहेनशाहतना** उंचा अने निष्पक्षपात बंधारणने लीधे आपणे आजे शांतिथी आपणुं धर्मकार्य करवा एकत्र मळी शकया छीए. ते **शहेनशाहतना महाराजाधिराज सातमा एडवर्ड अने महाराणी अलेक्झेन्ड्रा** सुखसंपत्ति, शांति तथा विजयने पामे, अने सदैव न्याययुक्त बंधारणो बांधी, तथा देशमां सुलेह–शांति तथा आबादी वधारी ते **शहेनशाहतनुं** राज्य आपणी ऊपर सदा काळ अमरपणे तपे, एवुं आ **कॉन्फरन्स** आ शुभ प्रसंगे मोटी खुशी साथे इच्छे छे. (आ बाबत संबंधी तार **शहेनशाह** ऊपर करवो.)"

प्रमुखस्थानेथी–राय बद्रीदासजी बहादुर.

उपली दरखास्त प्रमुख साहेब तरफथी तेमना पुत्र बाबु राय कुमारसिंह बांची संभळावी हती.

आ वखते मी. **अमरचंद पी. परमार** जणाव्युं के "आ दरखास्त गुजराती भाषामां मुकवामां आवीछे परंतु हिंदी भाषा जाणनारा घणा भाईओ अत्रे हाजर छे तेथी हुं सुचना करूंछुं के आ दरखास्त मी. **गुलाबचंद ढढ्ढा. एम. ए.** हिंदी भाषामां रजु करशे.

आ ऊपरथी मी. **गुलाबचंद ढढ्ढाए** ऊपरनी दरखास्तनो हिंदी भाषामां तरजुमो करी वांची संभळाव्यो हतो.

ताळीओना हर्षनाद वच्चे आ दरखास्त सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव ३ जो.

जीर्ण पुस्तकोद्धार बाबत.

गुजरात, मारवाड, दक्षिण आदि देशोमां जुदे जुदे स्थळे परमोपकारी महान् पुर्वाचार्योए रचेला शास्त्रग्रंथोना आपणा **ज्ञान भंडारो** छे, जे दिन प्रतिदिन जीर्णावस्थाने पामता जाय छे तेथी करी ते अनुपम शास्त्रग्रंथोनी थती आशातना दूर करवा माटे तथा तेमनां संरक्षणार्थे .

१. ते भंडारोना ग्रंथोनी टीप.

२. तथा तेनो जीर्णोद्धार बनती त्वराए करवानी आवश्यकता आ **कॉन्फरन्स** स्विकारे छे.

दरखास्त करनार—शेठ. कुंवरजी आणंदजी-**भावनगर.**

टेको आपनार——पंडित. फत्तेहचंद कर्पुरचंद लालन-**मुंबई.**

अनुमोदन आपनार-पंडित..तााराम-होशीआरपूर-**पंजाब.**

वकील. मगनलाल हरीचंद-**पाटण.**

मी. मोतीलाल कशळचंद शाह-**अमदावाद.**

शेठ. कुंवरजी आणंदजीनुं भाषण.

शेठ कुंवरजी आणंदजीए ईश्वरस्तुति कर्या बाद जणाव्युं केः—

मेहेरबान प्रेसीडेन्ट साहेब ! तस्दी लइने अत्रे पधारेला जैनवर्गना आगेवान बंधुओ ! डेलीगेटो ! अने बेहेनो !

आजे आपणे एक महान् कार्य माटे भेळा थया छीए जेने माटे गई कालथी आपणे प्रारंभ करेलो छे. प्रमुख साहेबना भाषण उपरथी आप साहेबोने आपणे भेगा थवाना मुख्य कारणना संबंधमां शुं शुं करवानी आवश्यकता छे तेनुं भान थयेलुं छे. अने तेना प्रारंभमां जीर्ण पुस्तकोद्धारना विषयपर चर्चा चलावी, ते संबंधी खास करवा योग्य होय ते करवानुं सूचववामां आव्युं छे. ते साथे सब्जेक्ट कमीटी तरफथी प्रारंभना विषयपर मने बोलवाने फरमान थयेलुं छे. ते उपरथी मारी अल्प बुद्धि प्रमाणे ते संबंधमां आपणे जे कांई करवानी खास आवश्यकता छे, ते समजाववानुं मारुं काम छे.

प्रथम तो अनेक देशोथी आवा आपणा जैन वर्गना आगेवान जैनबंधुओने अत्रे पधारेला जोई मारुं हृदय हर्षवडे उभराई जाय छे, अने तेथी ते हर्ष बताव्या सिवाय हुं रही शकतो नथी. आवा मेळावडा माटे जे कांई खर्च करवामां आवे ते आवा गुणवान, विद्वान्, बुद्धिमान् अने श्रीमान् जैनबंधुओना परस्परना मेळापना, सद्विचारोनी वेहेंचणना अने तेथी ववाता जैनबंधुओना लाभरुप वृक्षना बीजना प्रमाणमां कांई पण गणत्रीमां नथी एम मारुं हृदय साक्षी पूरे छे. आशा राखुंछुं के आप साहेबो पण एक अवाजे ए बाबतमां सारा मतने मळता थशो.

हवे मने आपेला विषय उपर हुं जाउंछुं. बीजा बधा विषय करतां जीर्ण पुस्तकोद्धारना विषयने अग्रपद आपवामां आव्युं छे, तेनुं कारण ए छे के आ पंचम काळमां आपणे आधार मात्र जीन प्रतिमा अने जीनवाणीनो छे. ते जीनवाणी अनेक शास्त्रोमां अक्षर रुपे बिराजमान थयेली छे. तेना कहेनारा तरीके प्रथम पदे पूज्य श्री तीर्थंकर महाराजा छे परंतु स्थापना निक्षेपा तरीके तेमनी प्रतिमाओ सर्वत्र सुलभ्य छे, जेथी सर्वत्र तेमनी भक्ति बनी शके छे. परंतु तेमनी वाणीने मागधी या संस्कृत भाषा रुपे पूर्वाचार्य महाराजाओए सूत्र, पंचांगी, तेमज अनेक ग्रंथो, प्रकरणोने चरित्रोमां गुंथेली छे अने जे वाणी ते तीर्थंकर भगवान्‌ने ओळखवाने माटे परम साधनरुप छे, अने तेमना अपरिमित गुणोनुं भान करावनारी छे, ते वाणीने प्रदर्शित करनार अक्षर रुपे लखायेलां शास्त्रो आधुनिक समयमां अलभ्य थई पडयां छे; तेथी तेनी शोध करीने तेनुं संरक्षण करवानी प्रथम पदे आवश्यकता आपणे सौ स्विकारीए छीए—तेज कारणथी आ विषयने प्रथम स्थान आपवामां आव्युं छे. हालमां श्री महावीर भगवान्‌नुं शासन वर्ते छे. तेमना गणधरोए तथा त्यार पछीना महा धुरंधर आचार्योए पण जे सिद्धांतो अने ग्रंथो रचेला छे, ते वांचवा जेटली शक्ति पण हालमां आपणे धरावता नथी. **कळीकाळ सर्वज्ञ श्री हेमचंद्राचार्ये** पोतानी ८४ वर्ष जेटली टुंकी जींदगीमां बीजां अनेक शासनोन्नतिना कार्यो करवा उपरांत साडात्रण क्रोड श्लोकनी रचना करी छे, तेमांथी हाल

मात्र बे चार लाख श्लोक जेटला ग्रंथो पण पूरा लभ्य नथी. **श्रीमान् हरिभद्रसूरि महाराजा** के जेमणे १४४४ ग्रंथो रचेला छे तेमांथी अत्यारे पूरा १०० ग्रंथो पण मळी शकता नथी, अने **श्री उमास्वाति वाचक महाराजा** के जेमणे ५०० ग्रंथो रचेला छे तेमांथी पूरा पांच ग्रंथो पण मळवा मुश्केल जणाय छे एटलुंज नहीं, पण **श्रीमान् यशोविजयजी उपाध्याय** के जेओ सुमारे २०० वर्ष उपरज थई गया छे अने जेमणे न्यायना १०० ग्रंथो बनारसमां रचीने **न्याय विशारदनुं** उपनाम मेळवेलुं छे, जेमणे ते सिवाय बीजा १०० ग्रंथो रचेला छे तेमांथी अत्यारे अर्धा पण मळी शकता नथी; आ थोडा खेदनी वात नथी. माबाप तरफनो वारसो मेळववाने माटे पुत्र अनेक प्रकारना प्रयास करे छे, तो आपणा धर्मपिता जे तीर्थंकर गणधर तथा आचार्य महाराजाओ, तेमणे आपणने आपेलो अमूल्य वारसो के जे पूर्वोक्त वारसाना जेवो विनाशी तेमज अनर्थभूत—वळी इह लोकमांज कार्यसाधक नथी, पण आ लोक तथा परलोकमां हितनेज करनारो, अविश्वर, अने परम ऐश्वर्यभूत छे, तेनी संभाळने माटे, तेना रक्षणने माटे पण आपणे ज्यारे बेदरकार रहीए त्यारे आपणा जेवा कुपुत्र कोण ? आ वात खरेखर विचार करवा योग्य छे अने ते प्रश्न आपणे आपणा आत्मानेज पुछवा योग्य छे. आ वारसो एटलो बधो अमूल्य छे के तेने माटे जेटलुं करीए तेटलुं थोडुं छे. हवेना वखतमां एवा महापुरुषो थवानो संभव नथी, के जे आपणने पूर्वनी खोट पूरी पाडी शके. माटे आपणे गमे तेटला प्रयासे आपणा पुस्तकोरूप अमूल्य वारसाने संभाळी राखवाने तत्पर थवुं जोईए.

अगाऊ मुसलमानी राज्यकर्ताओना वखतमां आपणी ए अपूर्व दोलत तेओ लूटीं न जाय, विनाश करी न न्नांखे, तेटला माटे तेने एवी रीते गोठवी राखवामां आवती हती के जेनो पत्तो पण तेमने मळी शके नहीं. पण अत्यारे नामदार ब्रीटीश सरकारना इनसाफी राज्यमां सर्व धर्मवाळाओने सरखुं छुटापणुं मळी शके छे, अने धर्म शास्त्रना संबंधमां आपणने बीलकुल फीकरमंद थवानुं कारण नथी तेवा वखतमां पण, जो आपणे पूर्वे स्विकारेली रीतिनेज वळगी रहीशुं तो ते रीती हालतो आपणने खास नुकशानकर्ताज नीवडे तेम छे, कारणके वर्षोनां वर्षो सुधी गोंधी राखेलां पुस्तको शरदीना तेमज उधई विगेरे नाभोग थई पडीने तेना रक्षणनो मार्ग उल्टो तेना भक्षणरूप थई पडशे. दरेक बाबतमां समयानुकुळ वर्तवुं तेज सुज्ञजनोनुं लक्षण होय छे, तो आ समयने अनुकुळपणे वर्तवा माटे आपणे तेवा भंडारो जाहेरमां मुकी, तेवा भंडारोमां रहेलां पुस्तकोने सारा रक्षण साथे सारा पुस्तकालयोमां गोठवी, तेनी टीप नोंध या लीस्ट विस्तार साथे तयार करावी, सर्वनी जाण माटे छपावीने प्रसिद्ध करवुं जोईए.

एवा एवा गुप्त भंडारोना तेमज जाहेरमां आवेला भंडारोना जेओ कब्जेदार होय छे, तेओनी स्थिति अज्ञानतानी प्रबळताथी एवी थई पडी छे के तेओ तेने सारी स्थितिमां मुकी शकता नथी, अने तेमां रहेला अपूर्व ग्रंथो, जेना लखावनारे तेनो उपयोग करीने अनेक भव्यजीवो पोताना आत्मानो उद्धार करशे एम मानेलुं, तेनी मान्यता बाजुपर रहीने तेने केदखानेज राखवामां आवे छे, आ तेओनी भूल आपणे तेमने समजाववी घटे छे. तेओ पोतानी समजण प्रमाणे काम करे छे तेथी तेमां तेमनी एटली भूल नथी, के जेटली आपणे ते भंडारोमां रहेलां अपूर्व पुस्तकोने केवी रीते उपयोगी करवां, विनाशथी बचाववां विगेरे जाणता छतां कांई पण न करीए तो तेनी भूल छे; अर्थात् तेमां आपणी भूलज वधारे गणाय तेम छे. आ बाब-

तमां एक नानुं सरखुं दृष्टांत आपनी पासे कही बतावुं छुं, जे ऊपरथी कोनी भूल वधारे गणाय तेनो आप साहेबोने ख्याल आवशे.

एक भरवाडनी पासे एक वाणीआनो एक रुपीओ लेणो हतो. बहु वखत उघराणी कर्या छतां भरवाड तेनो रुपीओ आपतो नहीं. एक वखत उघराणीए आवतां वाणीआनी नजरे एक बकरीना गळामां बांधेलो चकचकित पथ्थर पडयो. वाणीआए वेचार आनामां जो आ पथ्थर आपे तो ते छोकराने रमवा थशे, अथवा तेनुं तोलुं थशे, एम विचारी तेनी मागणी करी. भरवाडे कह्युं के—तमारा रुपीआमां ए पथ्थर लई जाओ पछी मारे कंई लेवुं देवुं नहीं.

वाणीआए पहेलां तो जीकर करी पण पछी जाण्युं, के अंते ज्यारे आ भरवाड कांई आपतोज नथी त्यारे जे मळ्युं ते खरूं एम धारी, पोताना रुपीआना बदलामां पेलो पथ्थर ते लई आव्यो. पछी दुकाने आवीने विचार्युं के आ पथ्थर तोलदार छे, तेथी छोकराने रमतां वागी जशे माटे तेनुं तोलुं करवुं तेज ठीक छे. एम विचारी पोतानां लोढानां तोलां साथे त्राजवामां नांखी सरखाववा लाग्यो. तेवामां एक झवेरी त्यांथी नीकळ्यो, तेणे पेलो पथ्थर हीरो छे एम जाणी पेला वाणीआने कह्युं के आ पथ्थर वेचवो छे? वाणीआए हा पाडतां, किंमत पुछी, वाणीआए कह्युं एक रुपीओ बेठो छे, अने तेना बे लेवा छे. पेला झवेरीए कांईक ओछु लेवानुं कह्युं, एटले वाणीआए कांईक चेतीने कह्युं के हवे तो पांच रुपीआ लेवा छे. पेलो झवेरी बे अढी रुपीआ लेवानुं कहेवा लाग्यो, एवामां कोई बीजो झवेरी नीकळ्यो. तेणे पेलो पथ्थर किंमती जाणी लेवा ईच्छा करी, पण एक घराक ऊपर जवुं ठीक नहीं एम जाणी, सामी दुकाने पेला झवेरीनी जवानी सह जोतो बेठो. प्रथमना झवेरीए विचार्युं के जरा आवो जईश तो आ वाणीओ ओछामां आपी देशे, एम धारी जरा आघो गयो एटले बीजो झवेरी, जे सामी दुकाने बेठो हतो तेणे आवी वाणीआने पुछयुं के शुं छे? वाणीआए कह्युं के आ पथ्थर वेचवानो छे. ते पेलो शेठीओ बे अढी रुपीए मागेछे, मारे पांच लेवा छे. बीजा झवेरीए तरतज पांच रुपीआ रोकडा आप्या, एटले पेले वाणीए पथरो आपी दीधो, अने ते झवेरी जरा पण त्यां न रोकातां रस्ते पडी गयो. पहेलो झवेरी दूर गया छतां वाणीआए न बोलाववाथी पाछो वळ्यो, अने पेलो पथरो त्रण रुपीआ सुधी आपवा कह्युं, वाणीओ बोल्यो के तमे लीधो, लीधो. एतो पांच रुपीए लई गयो! झवेरीए पुछयुं के—कोण लई गयो? वाणीआए कह्युं के तमारो झवेरीज लई गयो. पेला झवेरीए कह्युं के अरे मुर्खा! लाख रुपीआनो हीरो ते पांच रुपीआमां आपी दीधो. वाणीओ बोल्यो के मुर्ख ते तुं, के मुर्ख हुं? लाख रुपीआनी किंमत हुं तो जाणतो नहोतो. मारे तो एक रुपीआना पांच रुपीया ऊपजवाथी में तो आप्यो पण तुं लाख रुपीआनी किंमत जाणतो हतो छतां, अढी रुपीया अने पांच रुपीआना वांधामां लाखनो हीरो खोया, माटे खरेखरो मुर्ख तो तुं छे. आ दृष्टांत ऊपरथी आपणे सार लेवानो ए छे के जेओ ए पुस्तक भंडारोना कबजेदार छे तेओ तो तेनुं मूल्यवानपणुं तेमज उपयोगीपणुं खरी रीते जाणता नथी, तेथी ते तो तेने छुपावे अथवा विनाश पामवा दे, पण आपणे तेनुं मूल्य अने उपयोगीपणुं जाणता छतां जो तेने मेळववा तेमज जाळववा माटे पूरतो प्रयत्न न करीए तो खरेखरा आपणे मुर्ख कहेवाइए. माटे ज्यां ज्यां एवा भंडारो होय त्यां त्यां खास माणसोने मोकलीने अथवा जाते जईने तेना कबजेदारोने समजावी, मोटा भाई करी, आजीजी करी, वगसग लगाडी, कोईपण प्रकारे तेमनां पुस्तको बहार कढाववां. तेनी नोंध कराववी, नवो

विनाश न थाय तेवी स्थितिमां मुकवां, तात्कालिक विनाश पामवानी स्थितिमां होय तेनी नकलो सारा लहीयाओ पासे करावी सारा पंडितो राखी शुद्ध करावीने, तेने जुदा जुदा भंडारोमां मुकवी; अने खास विशेष उपयोगी होवाथी वधारे नकलोनी जरूरवाळा व्याकरण, काव्य, कोश, अलंकार के न्याय विगेरेना ग्रंथो होय, ते योग्य सावचेतीथी छपाववा.

छपाववाना संबंधमां जो के बे मत छे, तोपण खास उपयोगी ग्रंथो मूळ, टीका के भाषांतर सहीत खास विद्वान् साधुओनी पासे शुद्ध करावीने अथवा शुद्धतानुं सर्टीफीकेट मेळवीने, सारा टकाऊ कागळ उपर उंची जातनी शाहीथी–प्रुफ विगेरेनी आशातना न थाय तेवी रीते छपाववामां आवे अने तेने मजबुत बाईंडींगथी बंधाववामां आवे, तो छपाववानी विरुद्ध विचारवाळाओ पण तेमां संमत थई जाय.

आ प्रमाणे दरेक जातनो प्रयत्न करवा माटे एक सारा फंडनी आवश्यकता छे. कारणके द्रव्यनी सहाय विना कोई पण काम बनी शकतुं नथी. आवा कार्यमां द्रव्यनो व्यय करवो एज खरेखर लाभकारक छे, माटे हुं आशा राखुं छुं के आपणा श्रीमान् शेठीआओ आ विषय उपर पोतानुं लक्ष आपशे. जो आपणे आ कार्यमां बनतो प्रयत्न छती शक्तिए तन, मन, धनथी करवामां कसुर करीशुं तो आपणने वीर्यांतरायनो बंध पडशे, ए खास ध्यानमां राखवानुं छे. ते साथे ज्ञानद्रव्य ते खास ज्ञाननिमित्तनुं द्रव्यज नहीं पण तेना मूल्यवान पुस्तको ते पण ज्ञान-द्रव्यज छे. तेथी जो तेनो विनाश थतां उपेक्षा करीशुं तो आपणने ज्ञानद्रव्यना भक्षित उपेक्षितरुप दर्शनाचार संबंधी दोष पण लागशे.

आ विषयमां कहेवानुं घणुं छे, परंतु मने टाईम मात्र १० मिनिटनो आपवामां आवेलो होवाथी मने सोंपवामां आवेली दरखास्त आपसाहेब समीपे रजु करी मारुं भाषण समाप्त करवानी परवानगी मागुं छुं.

पंडित फत्तेहचंद कपुरचंदनुं भाषण.

"श्री वीरपरमात्माना पुत्रो, पंडितो, बंधुओ अने बहेनो! आपणे मूळ एकज पिताना पुत्र होवाने लीधे सगा भाई अने बहेनो छीए. बंधुओ! टेको आपवो सहेलो छे. प्रकाशने प्रकाश कहेवो ते बाळक पण कही शकेछे. जैनधर्मप्रकाशने प्रकाश कहेवो ते सहेलो छे. महापुरुषोनुं वंदन जे वाणीमां बोले छे ते वाणीना जीवन उपर आपणे सघळां जीवीए छीए. वाणी हाल परमात्मा छे. वाणी हाल तीर्थंकर रुपे बिराजे छे अने तेने नमन करीए छिए. बांधवो! ए वाणीने नमन करीने पूजा करीए छीए, ए वाणीनी पूजा करती वखते उत्तममां उत्तम द्रव्यालंकार चडावीए छीए. आपणे ज्ञाननी भक्ति करीए छीए, पण केवी रीते तेनुं दिग्दर्शन करवुं जोईए!" अत्रे पंडित लालने एक जीर्ण पानुं देखाडी जणाव्युं के "आ पानानी केवी स्थिति थई छे! प्राचीन पुस्तकोनुं रक्षण थतुं नथी ते करवानी केटली जरुर छे, ते आ उपरथी जणाई आवशे.

"जीर्ण देरानो कडिया, सुतारथी उद्धार करवामां आवे छे; गरीबोने पैसाथी अने रोगीनो औषधथी करवामां आवे छे; त्यारे तीर्थंकरनी वाणीनो जीर्णोद्धार नहीं करवो जोईए? जो जीनवाणीनो नाश थशे तो श्री तीर्थंकर सिवाय कोण उद्धार करी शकशे? तेवा उद्धारथी

तीर्थंकरगोत्र बांधवानुं छे. हजारो वर्ष थयां जीनवाणीनां पुस्तको अंधारामां रहे ए थोडुं दिलगीरी भरेलुं छे ? आपणे हीरा, मोती, झवेरना पारेख छीए; तो शुं कोहीनूर **अने** मणीरत्न जेवां शास्त्र सारी स्थितिमां राखवा माटे आपणे झवेरीओ नहीं मेळवी शकीए ? एक ज्ञानी श्वासोश्वासमां कर्मनो क्षय करी शके छे, तो ज्ञाननी रक्षा करवी ए आपणी खास फरज छे.

दुकाळमांथी बचाववा माटे लाखो रुपिया खरचीए छीए. इंग्लांडे गुलामी धंधो बंध कराववा वीस लाख पौंड अर्थात् त्रण करोड रुपिया खरच्या छे. तो भवोभवनी गुलामगीरीमांथी आपणने छोडाववा माटे तीर्थंकरनी वाणी छे, तेज आपणुं खरुं द्रव्य छे; तो तेनी संभाळ माटे शा माटे उद्यमवंत नहि थवुं जोईए ?

पाटणथी मुनी महाराज **कांतिविजयजी** तथा पंडित **श्री हंसविजयजी**ए जे जीर्ण पुस्तको मोकलेलां छे ते उपर ध्यान आपवुं जोइए.

ज्यारे हुं चीकागो हतो त्यारे त्यांनी न्युब्रेरी लायब्रेरीमां पुस्तको जे स्थितिमां में जोयां तेथी हुं घणो विस्मय पाम्यो हतो.

आपणे अत्रे कागळ उपर पुस्तको लखावीने ते ऊपर किंमती पुठां रूपा अने सोनानां चढावीए छीए; ज्यारे चीकागोनी न्युब्रेरी लायब्रेरीमां एकठां करेलां पुस्तको जे छ आंगळ लांबां अने त्रण आंगळ पहोळां हतां, ते तांबानां तथा रूपानां पत्रां उपर लखायलां अने ते ऊपर साटीननां कवर हतां.

अहीं **ज्ञानपंचमीने** दिवसे ज्ञाननां पुस्तको ऊपर किंमती पाठां पुठियां चडाववामां आवे छे, माटे न्युब्रेरी लायब्रेरीनो दाखलो लेवो जोईए छे.

जे पुस्तकोथी मनुष्यभवनुं सार्थक थाय छे तेनो जीर्णोद्धार करवानी केटली आवश्यकता छे ते आ ऊपरथी जणाई आवशे.

जेसलमेर, पाटण, अमदावाद, खंभात, अने **जामनगर** आदि पवित्र स्थळोमां जैन धर्मना जीवनभूत एवा भंडारोमांनां पुस्तको जो के नाशप्राय थवा आव्यां छे, छतां हजी पण ते बची रह्यां छे ए जाणीने मने तो घणोज हर्ष थाय छे; तथापि काळरुप राक्षस अने तेनी सहचारिणी उधईओ एनो पूर्ण नाश न करे माटे, ए पुस्तकोना जीर्णोद्धाररुप संजीवी औषधी आपणे उपयोगमां लेवी ए आपणी फरज छे.

ज्ञान तरफनुं मान जैनोने स्वाभाविक होय तेम जणाय छे. कारणके ज्ञानपंचमी आदि व्रतोना उजमणा वखते ज्ञाननां उपकरणोमां हजारो रुपियानो उपयोग करवामां आवे छे. आवी ज्ञानभक्ति जोईने कोने हर्ष थयाविना रहेशे ? तथापि आ प्रसंगे कहेवुं पडे छे के एक मनुष्यने सुंदर वस्त्रोथी आच्छादित करेलुं होय अने अलंकारोथी भूषित करेलुं होय, पण तेना शरीरनी बीलकुल दरकार करवामां न आवे तो ए केवुं बेहुदु (बेडोळ) लागे. तेम ज्ञाननां उपकरणोमां हजारोनो खर्च थाय अने ज्ञानना शरीररुप पुस्तकोने माटे उपेक्षा थाय ए केवुं लागे !

बरमा, सीलोन, चीन, जापान, मेंगोलिया, मंचुरीया, तुर्कस्थान, अने सैबिरिया, आदि घणाज मुलकमां फेलायला बुद्ध धर्मनां मूळ पुस्तको तांबा, रुपा अने रोळ गोल्ड (सुवर्णमय चांदीनां पत्र) ना मजबुत पत्रां उपर लखायलां जोवामां आवे छे अने तेने साटीन अने मखमलना कवरमां राखवामां आवे छे, त्यारे आपणे अल्प वखतमां नाश पामे एवा कागळो उपर जैनधर्मनां आधारभूत पुस्तको लखावीए छीए, अने तेने उपर रुपानां सूवर्णनां, अने मोतीथी जडित पुठांओमां मुकीए छीए; तो हवे रुपा, सोना अने मोतीथी जडित पुठांओमां सोना रुपानां मजबुत पत्रां उपर लखेलां पुस्तको तेमां राखवामां आवे तो ज्ञाननी घणीज किंमती भक्ति थई एम लालन गणे छे. छेवटे जणाववानुं के प्राचीन जैन पुस्तकोनो उद्धार करवा माटे जैन भाईओए खास ध्यान आपवानी जरुर छे. ”

—:o:—

होंशीयारपुरवाळा पंडित तातारामनुं हिंदी भाषामां भाषण.

आजे **पंजाब, मारवाड, रजपुताना** वगेरे देश देशांतरथी भेगा मळेला स्वधर्मी जैनोने जोईने मने घणी खुशाली उपजे छे; आपणे उत्तम राज्यमां वसीए छीए, तेथी आपणे पोतपोताना धर्मो पूर छूटथी पाळी शकीए छीए. जैन धर्म दुनियानो सौथी प्राचीन धर्म छे अने तेमां महापुरुषो अनेक थई गया छे. दुनियामां घणा धर्मो छे अने घणा महापुरुषो थई गया छे, पण आपणा **हेमचंद्र** महाराजने तो दरेक धर्मवाळा वखाणे छे. तेमनां पुस्तकोना अंग्रेजी भाषामां पण तरजुमा थया छे. एवां आपणां प्राचीन धर्मनां महापुस्तको घणे ठेकाणे लगभग नाश पामवानी अणी उपर आव्यां छे, जेथी तेने बचाववानी घणी जरुर छे. (ताळीओ) आपणा घरमां ते पुस्तको फोकटनां पडी रह्यां छे, पण ते किंमती रत्नो केटलां मोंघां छे अने ते केवां उपयोगी छे, ते आपणे जाणता पण नथी. माटे जरुरनुं छे के आपणा भंडारमां पडेलां ए रत्नरूपी पुस्तकोमां शुं लखेलुं छे ते जाणवुं अने आपणुं तारण करवुं.

—:o:—

वकील मगनलाल हरीचंद पाटणवाळानुं भाषण.

महेरबान प्रेसीडन्ट साहेब अने मारा जैन बंधुओ अने बहेनो ! आ चालु विषय पुस्तकोद्धारनो छे, ते विषय घणो मोटो अने प्रौढ छे अने तेना संबंधे मारा पहेलां दरखास्त मुकनार कुंवरजीभाई अने ते पछी टेको आपनार पंडित लालने ते विवेचन कर्युं छे ते घणुं सारुं अने ते मळेल टाईमना प्रमाणमां सारुं चर्चायेलुं छे. मारे पण ए बदल कहेवानुं हतुं, पण मने जे टाईम मळेलो छे ते घणो थोडो एटले जूज पांच मीनीट छे, जेथी ते थोडा टाईममां मारे टुंकामां जे कांई कहेवानुं ते कहेवुं जोइये.

हुं आ विषय वधारे न चर्चावतां एटलुं जणावीश के पुस्तकजीर्णोद्धार आ विषय आपणा धर्मनो मुख्य पायो छे. ते धर्मना महान् आचार्योए **वीर भगवाननी** वाणीरुपे

प्रसिद्ध करेला अने ते पछी वखतोवखत महान् आचार्योए टीका करेली, एवा बहोळा ग्रंथो अमारा पाटणमां छे. पाटणमां आ प्रमाणे तेना १२ भंडारो छे:—

१. फोफळीआ पाडामां.	
१. पहेलो भंडार.	तपागछनो वखतजीनी शेरीमां.
२. बीजो भंडार	आगानी शेरीमां हालाभाईना तावामां.
३. त्रीजो भंडार.	लेरु वकीलना ताबे.
२. भाबाना पाडामां.	विमळगछनो.
३. लींबडीना पाडामां.	संघनी दुकाने.
४. साली वाडे.	जतिना ताबामां.
५. ढंढेर वाडे.	जतिना ताबे.
६. रणछोड भारद्वाज.	नागरवाडे.
७. वाडी पार्श्वनाथनो भंडार.	झवेरीवाडे खडतरगछनो.
८. खेतरवसीना पाडामां.	गभरु वस्तानावाडे.
९. लौंका गछना अपाशरे.	
१०. संघवीना पाडामां.	

छतां ते दरेक भंडारमां कया कया ग्रंथो छे ए बदल नामदार गायकवाड सरकार तरफथी मी. मणीभाई नभुभाई मारफते नोंध करावी ते बदलनुं पुस्तक मोटुं छपाएलुं छे, अने ते पुस्तकनी एक प्रत पाटणमां सागरना अपाशरे हाल कमळविजय महाराजना पासे मारा जोवामां आवी छे.

पाटणमां जे भंडारो छे तेमां त्रण चार महाराजना ताबे छतां, बीजा केटलाक आपणा श्रावकोनी पासे छे अने एक बे तो नागर लोकोपासे छतां प्रसारमां नथी.

सदर भंडारमां मुख्य संघवीना पाडाना भंडारमां ८४ बंधनोनां नानां नानां पोटकां छे, ते पुस्तको घणी जीर्ण स्थितिमां छे तेथी तेनो उद्धार करवो घणोज जरुरनो छे.

वळी ए भंडारमां पुस्तको कागळ उपर तेमज ताड पत्रउपर लखाएलां छे, तेमां ताडपत्र मोटा कदनां छतां घणा दीवसनां लखाएलां होवाथी ए तथा तेना कागळोनी स्थिति घणी जीर्ण हालतमां आवेली छे, अने ए बदल सागरना अपाशराथी कमळविजय महाराज तरफथी पण ते ग्रंथना ताद्रस्य चितार तरीके केटलीक प्रतो मोकलवामां आवेली छे अने ए बदल मारा पहेलां बोलनार पंडित लालन साहेबे ते पुस्तकोनो थतो नाश अने तेनो उद्धार करवा संबंधीनो ताद्रस्य चितार आपनी रुबरु बतावेल छे. आपणा धर्मनां पुस्तकोनो उद्धार करवो खास जरूरनो छतां तेनो घणो जुनो जथो अमारा पाटणमां छतां ते कुमारपाळ जेवा जैनीराजाना वखतमां हेमाचार्य जेवा महा मोटा विद्वान् आचार्यना हाथे घणा सारा अने घणा उपयोगी ग्रंथो लखायेला छे अने तेने घणां वर्षो थवाथी ते घणीज जीर्णावस्थामां आवेला छे, अने तेनो जीर्णोद्धार करवो ए खास जरूरनुं छतां, ते उपरथीज आपणा धर्मनो पायो छतां ते जीर्ण, तेथी सर्व जैन बंधुओने वाकेफ थवानी खास जरूर छे. तेमज धर्मना मर्म समजवा, मोटा आचार्य अने विद्वानोना ग्रंथो समजयानी घणी जरूर छे; अने ज्ञानविना मोक्षपद मळतुं नथी अने ते ज्ञान प्रथमना महान् आचार्योनी भगवत्वाणी जाण्याविना प्राप्त थतुं नथी, माटे जीर्ण पुस्तकोद्धार

करवानी खास जरूर छे; अने ते उद्धार करवानी मारी एवी सुचना छे के जेवुं जीन मंदीर बांधवामां आवे छे, तेवुं जे ठेकाणे सारा अने जुना घणा ग्रंथो होय त्यां मोटुं ज्ञान मंदीर थई तेमां सर्वे ठेकाणांना ग्रंथो एक ठेकाणे जुदा जुदा कबाटवार राखी तेमां जे जीर्ण थयेला ग्रंथो होय तेना नवा ग्रंथो सारा लखनार लहीआ पासे लखावी ते सारा विद्वान्‌पासे तपासावी छपाववा घटे तो छपाववा, अने जो छपाववानी जरूर न जणाय तो तेना कागळो घणा उंचा अने तेनी शाही पण घणी उंची होवी जोईए; पण बनतासुधी ग्रंथो लखाय तो सारुं कारणके तेथी आसातना थोडी थतां ग्रंथनुं लखाण लांबो वखत रही शके छे.

हवे मारी आ नम्र विनंति सर्वे साहेबोने जणावी मने मळेलो टाईम वधारे नहीं होवाथी आप साहेबनी पासे बेशी जवानी रजा लईश. ”

धर्म पुस्तकोनो उद्धार करवा माटे फंड चालु करवानी सुचना.

अत्रे मी. **फतेहचंद कपुरचंद लालने** जणाव्युं के:—“ मने जाहेर करतां घणी खुशी उपजे छे के धर्मपुस्तकोनो उद्धार करवा संबंधी हाल जे बोलायुं तेनी एटली तो सारी असर थई छे, के एक गृहस्थ तरफथी मने जाहेर करवानी फरमास करवामां आवे छे, के जो अत्रे धर्मपुस्तकोनो जीर्णोद्धार करवा माटेनुं फंड चालु करवामां आवे तो तेओ अमुक रकम ते फंडमां आपवा तेयार छे (ताळीओ). आ प्रमाणे धर्मपुस्तकोनो उद्धार करवा माटेना फंडने मदद करवा घणा तैयार हशे, तेथी हुं तेवा गृहस्थोने सुचना करीश के तेओए पोताथी बने ते मदद करवी अने ते रकम मी. अमरचंद तलकचंदने भरवी.”

शाह. मोतीलाल कशळचंद अमदावादवाळानुं भाषण.

“जीर्णपुस्तकोना उद्धारनी बाबतमां हमणां बोली गएला गृहस्थनी दरखास्तने अनुमोदन आपवाने मने घणो हर्ष थायछे. आ बाबत ते गृहस्थे केटलुंक विवेचन करेलुं छे, तेमज आ विषयनुं उपयोगीपणुं एटलुं तो सार्वात अने खुल्लुं जणाई आवे छे के ते विषे वधारे बोली हुं आपनो वखत रोकवा मागतो नथी. हुं जे कहीश ते मात्र आ उद्धार करवानी बाबतमां हालनी रसायणी विद्याओनी मददथी, आ काम केटलुं सेहेलाईथी, थोडा खर्चथी अने बीलकुल आशातनारहित क्रियाओ वडे प्राचीन पुस्तकोनो उद्धार करी शकाय अने जे मारा हाथे लांबो वखत अजमावेली छे अने जेना कायमपणाने माटे जमानाना मोटामा मोटा रशायणी खात्री आपेछे, ते क्रियाओ विषे थोडुं विवेचन करीश. दरेक धर्म संसारनी चीजोने अने देहने अनित्य माने छे अने तेमनी साथे फक्त चालु जींदगीनोज संबंध छे एम कबुल करेछे छतां ते चीजो उपर एटलो मोह होय छे, के तेने कायमने माटे भोगवी शके अथवा बीजा जमानाने माटे उपयोगमां आवे तेम राखवाने माटे बनतो प्रयास करेछे; तो पछी धर्म के जे घणी जींदगीओ साथे रही अंते मोक्षद्वारे पहोंचाडेछे तेनां साहित्योने कायम राखवाना प्रयत्ननी वधारे जरूर छे एम कोईथी ना कही शकाशे नहीं. दाखला तरीके आपणुं घर जीर्ण थएल होय तेने जो के आपणी जींदगीनी साथेज संबंध छे अने आपणे ते भोगवीशुं के नहीं तेनी खात्री नथी, तोपण

तेने समरावी सुशोभित करवाने माटे आपणे बनतो श्रम लईए छीए, तेम वडीलो विगेरेनी छबीओ राखी तेमना स्मरणने माटे पैसा खरचीए छीए तो पछी आपणा महान् पूर्वाचार्यो, जेमणे पोताना कांईपण स्वार्थ विना केवळ परोपकार अर्थे अने भविष्यना जमानाना कल्याण माटे धर्मना रस्ता कायम राखवाना हेतुथी जे पुस्तकोरुपी प्रसाद आपणा माटे रची गया छे, अने जेनी प्रतो प्राचीनकाळना धर्मरागी पुरुषो अथाग द्रव्य अने मेहनतनो खर्च करी करावी गयाछे, तेनी जीर्ण व्यवस्था थशे. आपणे तेनी लायक संतति छीए एटलुं साबीत करवाने तेनो उद्धार करवामां पछात रहीए, ए शुं थोडुं शरम भरेलुं छे? जो तेवा ग्रंथोनी हयाती बंध थशे तो आपणने तेमज आपणी संततिने धर्मप्राप्तिनुं साधन न रहेतां, आ संसारमां अनंतकाळ सुधी भ्रमण करवा सिवाय बीजुं परिणाम आववानुं नथी. आपणा प्राचीन ग्रंथोनी हयाती देशना जुदा जुदा भागोमां श्रावकोनी पासे भंडारना आकारमां सांभळवा तेमज जोवामां आवेछे, परंतु काळना प्रभावने लीधे, नथी तेओ पोते तेनो उपयोग करता अथवा नथी कोईने आपता; अने घासनी गंजी उपरना कुतरानी माफक पोते राखी मुके छे एटलुंज नहीं, पण पोताना धर्म बंधुओने आपवाने बदले अन्य धर्मीओने पैसा लईने वेचे छे. आ हकीकत तेओने ओछी शरमभरेली छे! जैनोनी प्रजा देशना जुदा जुदा भागोमां वेहेंचाई गएली छे, अने तेओए धर्मना उपदेशने माटे जुनां पुस्तकोना उद्धार करनार थई संख्याबंध नकलो साधु मुनिराजोने आपवी जोईए छे, के जेथी तेमनो अमूल्य उपदेश लेवाने आपणे भाग्यशाळी थई शकीए. आ उद्धार बे रीते थई शके तेवुं छे, एक तो छापवानी कळाथी अने बीजो जे क्रियानुं हुं विवेचन करवानो छुं तेनाथी. आपणे जैनो आपणां केटलांक पवित्र पुस्तको संसारी वांची शके नहि एम मानीए छीए अने तेम करवामां आशातनानो बाध गणीए छीए. छापवानी कळामां अशुद्धता आपवानी बीक उपरांत प्रुफ वगेरे रद जवामां जे आशातनानी बीक, तेमज सरेस वगेरेनो उपयोग ए शास्त्र विरुद्ध गणाय छे; तेम छतां, सूत्रो जेवा पवित्र अने थोडाओ समजी शके तेवानी छापवानी रीते वधारे नकलो लेवी पडे, तेनो बहोळो उपयोग न थवाथी ते पैसा नकामा रोकाई रहे, ते पण आ नवी रीतथी बचे छे. आ रीत बे जातनी छे, एकने फेरो-टाईप अने बीजीने पोझीटीव सायनोटाईप रीत कहे छे. आ बन्ने क्रियामां प्रथम प्रत तैयार कर्याथी पछी ज्यारे जोईए त्यारे सूर्यना प्रकाशथी दर बे मीनीटे एक प्रत तैयार थई शके छे. वपराता पदार्थो आशातना रहित छे तेम सस्ता छे, अने गरम पाणीथी ते काम वधारे सारुं थाय छे. एक साधारण माणस मजुरोनी मददथी दररोज हजारो नकलो लई शकेछे. कोईपण जैन आपणा धर्मनां पुस्तकोना उद्धारने माटे आ रीत शीखवा मागशे अथवा कोई मंडळी आ काम उपाडवा मानशे, तो तेने हुं शीखवी देवामां खुशी थईश. आ रीतथी केटलांक पानां तैयार करेलां छे अने आ भाषणनो सार "जैन" पत्रना उत्साही एडीटर अने मारा मित्र मी. भगुभाई छापवा मागे छे, ते अरसामां पाटणना भंडारनी एक जुनी प्रतनी नकलो लेवानुं काम मी. भगुभाईना प्रयासथी शरु थएलुं छे. आशा छे के आपणा जैन बंधुओ अने तवंगर गृहस्थो आ रीत उपयोगमां लई पोते ज्ञान मार्गे खरचवा धारेला पैसानो उपयोग, तेवां जीर्ण पुस्तकोना उद्धारमां करी पोताने कृतार्थ करशे. अने आवता जमानाने एक आशीर्वाद-रुप धर्मफळ वारसामां आपता जशे. आटलुं बोली आ दरखास्तने अनुमोदन आपी हुं बेसी जवा रजा लउं छुं."

आवी रीते दरखास्त मुकाया पछी तेने टेका अने अनुमोदनो मळ्या पछी मत लेतां ते सर्वानुमते पसार थई हती.

मी. गुलाबचंद ढढ्ढा. बोलवा उठतां सभाजनोए तेमने पुष्कळ ताळीओना अवाजोथी वधावी लीधा हता, अने तेथी मी. अमरचंद पी. परमार तथा मी. ढढ्ढाए बधा सांभळी शके तेटला माटे शांत रहेवाने सर्वने विनंती करी हती.

नामदार हाइकोर्टना चीफ जस्टीस साहेबनो पत्र.

मी. गुलाबचंदे प्रथम जणाव्युं के "नामदार चीफ जस्टीस **सर लॉरेन्स जेन्कीन्सनो** एक पत्र मी. शराफ उपर आव्यो छे. (ताळीओ) तेओ साहेब जणावे छे के आज रविवार होवाथी अने ते दिवसे कदीपण हुं बहार मेळावडामां जतो न होवाथी तेमज सोमवारे कोर्टमां जवानो होवाथी हुं तमारी कॉन्फरन्समां आवी शकुं तेम नथी, परंतु हुं कॉन्फरन्सने दरेक फतेह चाहुं छुं." (ताळीओ)

ठराव ४ थो.

व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी बाबत.

" धर्म प्रमुख **चारे पुरुषार्थो** सिद्ध करवाने शक्तिमान थवा सारुं **स्त्री वर्ग** अने **पुरुष वर्ग**मां **व्यवहारिक** तथा **धार्मिक** उंची केळवणीनो प्रसार करवा माटे तथा, प्राथमिक केळवणी पण केटलेक स्थळे लेवामां नथी आवती तेने माटे

१. बनी शके तो फरज्यात प्राथमिक केळवणी दाखल करवा तथा तेने माटेनी स्कुलो,

२. मोटां शहेरोमां हाइस्कुलो,

३. पोतानी गरीब स्थितिने लीधे उंचो अभ्यास करतां अटकी पडता जैन विद्यार्थिओ माटे **बोर्डिंगो** तथा योग्य **स्कॉलरशीपो,**

४. संस्कृत तथा मागधी पाठशाळाओ.

५. कन्या तथा श्राविका शाळाओ,

६. जैन लायब्रेरीओ,

७. **वेपार** संबंधी ज्ञान मेळववा माटे **वर्गो** तथा **स्कुलो** विगेरे खातां स्थापवा, अने

८. धार्मिक विषयोपर सस्तुं **साहित्य** तथा विद्वता भरेलां तेमज बोधदायक लखाणो-वाळां **जैन** पत्रो तथा **मासिको** प्रगट करवा माटेनी, आ **कॉन्फरन्स** घणीज अगत्यता जुए छे. केटलेक स्थळे सारा पाया उपर पाठशाळाओ तथा स्कुलो स्थापवामां आवी छे तथा **जैन** पत्र अने मासिको प्रगट थाय छे, ते सांभळीने आ प्रसंगे तेने माटे पोतानो हर्ष आ **कॉन्फरन्स** जाहेर करे छे; अने आवां कार्योनी सिद्धिनो धनाढ्य जैनोनी **उदारता** उपर मुख्य आधार होवाथी ओछा जरुरीआती मार्गमां पैसा खरचवाने बदले **विद्यादान** जेवा **पुण्यक्षेत्र**मां पोताना पैसानो सदुपयोग करवाने, भाविक गृहस्थोने आ **कॉन्फरन्स** खास भलामण करे छे, तथा जुदे जुदे स्थळे मोटा पाया उपर आ बाबत संबंधी फंडो उघाडवानी आ **कॉन्फरन्स** घणीज आवश्यकता विचारे छे.

दरखास्त करनार—मि. गुलाबचंदजी ढड्ढा, एम. ए.–जयपुर.

टेको आपनार—मि. मोतीलाल कशळचंद शाह–अमदावाद.

अनुमोदन आपनार—मि. फत्तेहचंद कपुरचंद लालन–मुंबई.

" " —मि. लखमसी हीरजी मैशरी. बी.ए.एल.एल. बी.–मुंबई.

" " —शेठ नीमाणी बुद्धमल केशळचंद–नाशिक.

अनुमोदन आपनार—लाला मुनशीराम-पंजाब.

" " —लाला गोपीनाथ. बी. ए.-अंबाला.

" " —शाह प्रेमचंद गुलाबचंद-अकलुझ.

" " —शाह नारणजी अमरशी-वढवाण.

" " —मि.जगजीवन मुळजी बनिया.बी. ए.बी.एस.सी.-जामनगर-

" " —मी. दामोदर बापुशा.-एवला—दक्षिण.

" " —झवेरी पानाचंद काळीदास-जामनगर.

मी. गुलाबचंद ढढ्ढानुं भाषण.

"पुस्तकोद्धार करवाना संबंधमां आगळ ठराव मूकवामां आव्यो हतो, ते विषय उपर अनेक विद्वान् वक्ताओ बोली चूक्या छे तेथी हुं विशेष बोलवा मागतो नथी. व्यवहारिक तथा धार्मिक बाबत ए मारी दरखास्तनो विषय छे. तेनो अर्थ शुं थाय छे ते तो आप सारी रीते जाणोछोज." आगळ चालतां मी. ढढ्ढाए जणाव्युं के, "आपे समजवानुं छे के जीव शुं छे, अर्थात् जे आत्मा आपणामां बोली रह्या छे अने प्रगट छे ते शुं छे. आपने जैन धर्मानुसार विदित हशे के आ आत्मा तथा आ जीव पहेलां क्यां हतो अने हवे क्यां जशे. तेनो विचार करवो आपणने श्रेय छे. सर्वे जीवनी उत्पत्तिस्थान "**नीगोद**" छे. नीगोदमांथी ते व्यवहार राशिमां जाय छे, अने पछी कर्मानुसार फळभोग करे छे. ते मुजब ते कदी देवता थाय छे, तिर्यंच योनीमां जाय छे अथवा मनुष्यनो देह धारण करे छे. जीव एक छे परंतु तेनी क्रिया अनेक छे, ते चोराशी लक्ष योनीमां आंटी खाय छे. एक अंग्रेज कविए कह्युं छे के आ दुनियारुपी नाटकालयमां सर्व जीवरुप पात्रो पोतानो भाग भजवे छे. आ जीव ज्यारे निषंग रही थाय छे त्यारे स्वप्न उडी जाय छे, अने राजा प्रजा जेवो भेद रहेतो नथी. आ जीवनो धर्म छे. अभव्य जीव विषे नहीं, परंतु भव्य जीव विषे हुं बोलुं छुं. ते कर्मानुसार मोक्षने प्राप्त पण थाय छे. मोक्ष ए कांई ठठ्ठा नथी. ते कांई मारा खीस्सामां पण नथी. हुं एक द्रष्टांत आपीश. पतासां खांडनी चासणी पाडवाथी वधु शुद्ध स्थितिमां आवी बने छे, तेज मुजब आ जीवने मेल लाग्यो छे; ते मेल उतारवो जोईए. घोडा अने मनुष्य बन्नेमां जीव छे, ते बन्ने सरखा छे, परंतु एकज भेद छे. ते ए के मनुष्य विद्या प्राप्त करवानी अपूर्व शक्ति राखे छे अने ते ते द्वारा मोक्षपद प्राप्त करे छे. जो तेटलो पण भेद नहीं होय तो मनुष्यमां अने पशुमां कशो फरक रहेतो नथी. मनुष्यना बे धर्म छे. एक धर्म ते उदरपोषणनो अने बीजो परलोकनां संपादन माटे प्राप्ति ए छे.

केळवणीनी आवश्यकता.

जो आपणे प्रथम कर्म उपर ध्यान नहि आपीए तो तेथी भुखे मरीए. जो फक्त पहेलाज उपर ध्यान आपीए तो आपणामां अने वनचरमां कांई भेद नथी. ते कारणथी उदरपोषण उपरांत मोक्षदाता ज्ञान पण आपणे प्राप्त करवुं जोईए. (ताळीओ) जे वखते ८०० वर्ष उपर पाटण खाते **हेमचंद्राचार्यजी** आव्या, ते वखते एक हजार आठसो करोडपतिओ तेमने आवकार देवा गया हता. (ताळीओ) परंतु अफसोस छेके तेवो एक पण करोडपति अत्रे हाल नथी. हाल आपणामां कांई शक्ति नथी. हेमाचार्यना समयमां जे करोडपतिओ हता तेओ पोताना द्रव्यनो उपयोग पण सारो करता हता. तारंगाजीनुं मोक्षतीर्थ, वगेरे अनेक तीर्थ तेज वखतमां थया हता. तेओ ते समये धार्मिक पण धनाढ्य जेटलाज हता. परंतु अफसोस छे के आज आपणामांथी धन पण गयुं अने धर्म पण गयो. बेशक धर्म तो एकनो एकज छे, परंतु आपणी लागणीमां परिवर्तन थई गयुं छे, ते अधोगतिमांथी उगरवा माटेज प्रस्तुत दरखास्त में मूकी छे. में दरखास्त तो मूकी छे परंतु ते कांई रोटली नथी के ते तोडीने खाई जवाय. ते अमलमां मूकवी घणी मुस्केल छे. आपणो धर्म छे के जे शहेरमां धने त्यां जैन शैली अनुसार आपणा पुत्रपुत्रीओने भणाववा माटे शाळा खोलवी. आपणे विवाहमां लाखो रुपियानुं सत्यानाश वाळीए

छीये ; आपणो धर्म छे के आपणे ते नाणांनो वधारे सारो उपयोग करी ते नाणां शाळा खोलवामां, तथा बोर्डिंग हाउस उभां करवामां वापरवां. सर्व पोताना पुत्रपुत्री माटे तो केळवणी आपेज छे, परतु बीजाने माटे पण तेनो प्रबंध वधारे शक्तिवाळाओए करवो जोईए.

पुत्रीओनी केळवणी.

आटलुं तो जैन भाईओ माटे थयुं. आपणा भाईओ तो भणे छे, परंतु आपणा घरनी स्त्रीओ हजारमांथी पांच पण भणेली होती नथी. अबळाओमां पठनपाठन जोवामांज आवतुं नथी. आपणी उन्नतिनो कुल आधार आपणी माता, आपणी भगिनी अने आपणी पुत्रीओनी उन्नति उपर छे. कहेवत छे के "**तुखमे तासीर अने सोबते असर,**" ते मुजब तो तमारी साथ शास्वत संबंध राखनारी पत्नी उत्तम नहीं होय, तो तेथी तमोने पण खराब असर आवशे. स्त्री भूमिरुप अने पुरुष बीजरुप छे. जो निकृष्ट भूमि उपर बीज वाववामां आवशे तो ते बीज नकामुं जशे, माटे तमारे भूमिरूप स्त्रीने उत्तम स्थितिमां अने उन्नत राखवी जोईए. लॉर्ड मेकॉले जेणे हिंदनो फोजदारी कायदो अन्योनी मददथी लख्यो छे, तेनी महत्तानुं मुख्य कारण एक बानुज हती. तेनी आया घणी विद्वान् हती अने तेने तेणीए घणुंज सारू पाठन कराव्युं हतुं, तेथीज सात वर्षनी उंमरे तेने असाधारण ऐतिहासिक ज्ञान प्राप्त थयुं हतुं. ते उपरथी साबित थाय छे के पुत्र करतां पण पुत्रीनी केळवणी वधारे आवश्यक छे. आपणा केटलाक भाईओ पण फुरसदमां धर्मनो अभ्यास करता नथी. जे जैन ग्रेज्युएट थईने पण ते धर्म नहीं जाणे अने ते रीते जैनधर्मना वृक्षने कुहाडाथी कापे, तो बहेतर छे के ते ग्रेज्युएट ना हो. (ताळीओ) पण हुं आगळ वधीने कहीश के तेवी अज्ञानता माटे तेनी कसूर नथी. तेनां मातापिताए तेने धार्मिक शिक्षण नहि आप्युं होय तो तेने धार्मिक अभिमान क्यांथी होय ? हुं पोते प्रथम युवावस्थामां हतो त्यारे नास्तिक हतो हाल हवे आस्तिक छुं, परंतु मारी माता विदुषी छे. (ताळीओ) ज्यारे हुं धर्म विरुद्ध बोलतो त्यारे तेणी मने खरे स्थाने मुकती अने छेक **एम. ए.** थयो त्यांसूधी मारामां कांईक नास्तिक वृत्ति रही हती, परंतु हवे ईश्वर कृपाथी मारा उपर जैनधर्मना पूर्ण उंडा संस्कार पड्या छे. मैं मारी शक्ति अनुसार तेनो अभ्यास कर्यो छे." आगळ चालतां मी० ढड्ढाए जैन फीलसुफीना असाधारणपणा विषे विवेचन करीने जणाव्युं के, "जो जैन ग्रेज्युएटो जैनधर्म अने जैनविज्ञाननो अभ्यास करशे तो तेओ केवळ धार्मिक अभ्यास करनाराओ करतां वधारे काम करी शकशे.".

आ पछी अमदावादमां प्रसिद्ध थता जैनपत्रना संबंधमां तेमणे कह्युं के, "आप सर्व भाईओ सारीपेठे जाणता हशो के हालमां थोडो वखत थयां "**जैन**" **नामे एक अठवाडिक पत्र नीकळवा मांडयुं छे. आ पत्रनी अंदर जे लेखो आवे छे ते घणाज विद्वत्ता भरेला छे. ते पत्रे आपणी कॉन्फरन्सनी अने जैन कौमनी घणीज सारी सेवा बजावी छे अने तेथी आ पत्रने आपणाथी बनती मदद करवानी खास जरूर छे.** वळी आवा एक पत्रथी आपणी बधी जरूरीआतो पार पडे तेम नथी अने तेथी हुं इच्छुं छुं के बीजां आवां जैनपत्रो आपणी कोममां नीकळे तो वधु सारुं." (ताळीओ).

——:o:——

*मि. मोतीलाल कशळचंद अमदावादवाळानुं भाषण.

" गया प्रश्ननुं विवेचन कर्या पहेलां केटलाक विचार प्रस्तावनारूपे करवानी आवश्यकता छे; जेमके आ संसारमां जन्मीने मनुष्यमात्रनुं कर्तव्य शुं छे; अने ते जोया पछी जैनोनी पूर्वनी तेमज हालनी स्थितिनुं अवलोकन करवुं पडशे, अने ते कर्या पछी पोतानो जन्म साफल्य करवा माटे हालनी स्थितीमां कांइ विपरीतपणुं मालुम पडे तो ते दूर करवा माटे शुं उपायो योजवानी जरूर छे, ते जाणवा माटे बीजी प्रजाओमां केळवणीनी थती असर तपासी, आपणे तेनुं अनुकरण करवुं किंवा बीजो रस्तो लेवो ए तपासवुं पडशे.

१. प्रथम प्रश्न एटले संसारमां मनुष्यनुं कर्तव्य ए ऊपर विचार करीए छीए तो मालुम पडे छे, के दरेक मनुष्ये आ संसारमां जन्मीने धर्म, अर्थ, काम, अने मोक्ष ए चार साधनो प्राप्त करवां अने तेम न करे तो एक विद्वाने कहेल छे, तेम ते प्राणीनुं जीवतर वृथा जाय छे. कहेल छे केः—

धमार्थकाममोक्षाणाम् यस्यैकोऽपि न विद्यते ।
अजागलस्तनस्यैव तस्य जन्म निरर्थकम् ॥

अर्थात् जे माणसमां धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष ए चार साधन पैकी एक पण न जोवामां आवे, ते माणसनुं जीववुं बकरीना गळानां आंचळनी पेठे वृथा छे. उपरना श्लोकमां धर्म ए शब्द पहेलो छे, एटले मनुष्ये प्रथम ते प्राप्त कर्या बाद बीजां साधनो मेळववा प्रयत्न करवो जोईए एम सिद्ध थाय छे; कारणके प्रथम धर्म प्राप्त कर्याथी संसारिक व्यवहारमां मनोवृत्तिओ योग्य रस्ते दोरवी शकाय छे. आम थवाथी नीतिमार्गे जींदगी गुजाराय छे. अने तेथी धर्मवृत्ति विशेष प्रबळ थई अंते छेवटनी गति प्राप्त करी शकाय छे; वळी उपरना अनुक्रम विना अर्थ एटले पैसानो व्यय सारे मार्गे थई शकतो नथी. आगळ उपर जोईशुं के धर्म बावतना ज्ञान रहित केवळ संसारिक केळवणी आपवाथी दुनियामां केटलाक अनर्थो जोवामां आवे छे. एकली केळवणी मळवाथी जो के मनुष्य अर्थप्राप्तिनुं साधन मेळवी शके छे तोपण तेथी आगळनां पुरुषार्थनां साधनो मेळववामां ते पुरुष भाग्यशाळी थतो नथी. वळी केळवणीथी धर्मश्रद्धा ओछी थाय छे ए मत घणी वखते सांभळवामां आवेछे; तेनो अर्थ पण धर्मज्ञान विनानी केळवणीने लागु पडेछे; कारणके बन्ने केळवणी साथे आपवाथी धर्मश्रद्धा ओछी थवाने बदले उलटी वधे छे, अने धर्मना सिद्धांतो सारीरीते समजाई ते श्रद्धा दृढ थाय छे एटलुंज नहीं, पण संसारिक जींदगी पण तेने अनुसरीनेज गळाय छे.

२. **हवे जैन समुदायनी पूर्व स्थिति** केवी हती ते तपासीए. जैन मत घणोज प्राचीन छे एम आपणे जैनीओज मानीए छीए एम नथी, परंतु पश्चिमनी प्रजाओ तेनी प्राचीनता विषे हालमां वधारे जाणीती थती जाय छे. प्राचीनकाळमां जैनोमां विद्याबळ विशेष हतुं, ते पूर्वना आचार्योए रचेला असंख्य ग्रंथो, तेमां समाएलां तत्वो, विद्याधरोनी अद्भुत शक्तिओनुं वर्णन विगेरे सांभळवाथी आपणने सेहेज जणाई आवे छे. तेओए जे जे कार्यो ते काळमां कर्यां छे

* मि. मोतीलाल कशळचंदनो शरदीने लीधे अवाज बराबर न चालवाथी तेओ भाषण करी शक्या न होता, पण आ भाषण उपयोगी होवाथी ते अत्रे दाखल कर्युं छे.

तेना दाखला ज्यारे आपणे हालमां मुनिमहाराजाओने मोढेथी सांभळीए छीए, त्यारे आपणे तेनाथी चकित थई जईए छीए. आम चकित थवानुं कारण एटलुंज छे के हालना काळमां ते विद्याओनुं किंचित् ज्ञान पण आपणने नथी, तेम ते क्रियाओ समजवानी आपणामां शक्ति पण नथी. दुनियानो सामान्य नियम छे के जेम जेम अज्ञानतानुं प्रबळ होय छे तेम तेम ज्ञानना दाखला आपणने विशेष चमत्कारवाळा जणाय छे, अथवा आपणे तेने कल्पित गणवा मांडीए छीए. दाखला तरीके हालना समयमां विद्याकळाना विषयोनुं ज्ञान आपणामां थोडुं अथवा नहि जेवुं होवाथी, ज्यारे पश्चिम कळाना नमुना जोईए छीए अथवा तेनुं वर्णन सांभळीए छीए, त्यारे आपणी अज्ञानताने लीधे ते कळाने आपणे अद्भुत मानीए छीए, अने तेना कर्त्ताने दैवीशक्तिवाळा पुरुषो मानीए छीए. परंतु ज्यारे आपणे जोईए छीए के ते नमुनाना कर्त्ता आपणा जेवा माणसज छे अने वधारामां ज्यारे ते विद्याओनो आपणे अभ्यास करीए छीए अथवा विवेचनथी विशेष जाणीए छीए, त्यारे कळाना नमुनाने अद्भुत कहेवाने बदले विद्यावळनुं परिणाम छे एम तरत मानीए छीए. वळी तेथी आगळ वधतां ते कळाना अभ्यास उपरांत ज्यारे आपणी पूर्वजोनी शक्तिओ विषे वांची ते बन्नेनो मुकाबलो करीए छीए त्यारे जणाय छे के, जे नवी शोधो आपणने आश्चर्य पमाडे छे तेथी विशेष करी शकाय तेवी विद्याओ आपणा पूर्वाचार्यो पासे हती; परंतु केवळ प्रमाद अने जाणवानी बेदरकारीथी आपणे ते सर्व गुमावी बेठा छीए. आ बेदरकारीथी आपणने शुं नुकशान थयुं छे अने तेथी आपणी धर्मवृत्तिओ प्रफुल्लित करवानां केटलां साधनो तुट्टी पड्यां छे अने आपणे केटली अधम अवस्थाने प्राप्त थया छीए, तेनो कांईक ख्याल आववा माटे, तेमज आपणा पूर्वजो केटला विद्यापात्र अने धर्मनिष्ठ हता ते जाणवा माटे, घणा प्राचीन नहीं परंतु **श्रीमन् महावीरस्वामी भगवान**ना निर्वाण पछीना थोडा दाखला तपासीए. आ दाखला तपासवा पहेलां एक बाबत सहेज याद आवे छे. जैन धर्मनी तमाम विद्याओ १४ पूर्वमां समाएली हती अने एक पूर्वज्ञाननो विस्तार एक हाथी जेटली शाहीथी लखेला पुस्तक जेटलो सांभळीए छीए, त्यारे धर्मश्रद्धानी खामी अने केवळ पश्चिम विचारथी दोरवाएला आपणे तेने कल्पित मानीए छीए. परंतु जो आपणे विचार करीए के हालना जमानामां पण एकज विषय उपर हजारो बलके लाखो पुस्तको लखाएलां जोवामां आवेछे तथापि ते विषय अपूर्ण कहेवायछे अने तेने पूर्ण करवाने विद्वानोनो परिश्रम हजु चालु रहेलो छे, तो पछी दरेक विषयनुं पूर्ण ज्ञान लखवाने पुस्तकनो विस्तार उपर जणाव्या मुजब होय, तो तेमां आश्चर्य पामवा जेवुं कांई नथी एम आपणने बीजीज क्षणे मालुम पडे छे. मानसिक केळवणी अने विचार करवानी अशक्तिने लीधे आवो तुच्छ विचार लाववो ए योग्य नथी; माटे ते सुधारवाने प्रयत्न करवानी आवश्यकता छे एटलुं जणावी उपर जणावेला दाखला तपासीए.

१. विद्वानो अने ग्रंथकारो.

१. श्रीमन् भद्रबाहुस्वामी—जेओ १४ पूर्वना ज्ञानना धारण करनार हता अने जेमणे आपणां सूत्रो उपर निर्युक्तिओ रची छे.

२. श्रीमन वज्र स्वामी,—१० पूर्वना ज्ञानी हता.

३. **श्रीमन् स्थूळीभद्र स्वामी,**–१४ पूर्वधारी हता. आ नामनी साथे पण एक वात याद आवे छे के हालमां आपणे योग चमत्कारना सामान्य दाखला अथवा समाधि क्रिया कोई पुरुषमां जोईए छीए, त्यारे आपणे ते पुरुषने पूज्य मानीए छीए; परंतु जैनोमां योग-ज्ञान हतुं अने ते पूर्णताने पामेलुं हतुं, तेम तेना साधको पण हता, ते आ महान् पुरुषे पोतानी बेन वंदवा आवतां सिंहस्वरूप धारण कर्यानी हकीकतथी साबीत थाय छे.

४. **श्रीमन् सिद्धसेन दिवाकर,**—जेमणे न्याय उपर पुस्तको रच्यां.

५. **श्रीमन जीनभद्रसुरी क्षमाश्रमण,**—जेमणे फक्त एक "**करेमी भते**" ऊपर विशेष आवश्यक नामनुं ५ हजार गाथानुं भाष्य रच्युं.

६. **श्रीमन् हरीभद्रसुरी,**—जेमणे फक्त प्रायश्चित रूपे १४४४ पुस्तको रच्यां.

७. **श्रीमन् हेमचंद्राचार्य,**—जेमणे ३॥ क्रोड श्लोक तमाम विषयो ऊपर लख्या.

८. **श्रीमन् मलयगीरिजी,**—जेमणे उपांग ऊपर टीकाओ रची.

९. **श्रीमन् देवेन्द्र सुरीजी,**—प्रकरण अने टीकाना कर्ता.

१०. **श्रीमन् यशोविजयजी उपाध्याय,**—न्यायना रचनार.

२ पराक्रमी विद्वानो.

१ **श्रीमन् मल्लधारीजी**—जेओ बौधोनी साथे वादमां जित्या अने जैनोनी जय पताका उडावी बौधोने देश त्याग कराव्यो. आ वखत पछीथी बौध धर्म आ देशमांथी नाबुद थई, सीलोन (लंका) अने चीन, ब्रह्मदेश विगेरे बहारना देशोमां फेलायो.

२ **श्रीमन हरीविजयसुरी**—जेमणे अकबर बादशाहने प्रतिबोधी, चमत्कार बतावी जैनतीर्थोनी जग्यानी मालकी जैनोने पटारूपे करावी आपी अने जे आपणे अद्यापि पर्यंत भोगवीए छीए.

३ **श्रीमन कालीकाचार्य.**

४ **श्रीमन जंघाचारण** अने **विद्याचारण** मुनी.

५ **श्रीमन मुनी श्री शांतिचंद्रजी.**

जैन राजाओ.

१ श्रेणिक २ कुणिक ३ संप्रति ४ कुमारपाळ.

श्रावको.

१ वस्तुपाळ, तेजपाळ, जगडुशा, भीमशाह, जगत्शेट, अने संग्रामसोनी जेणे सिद्धांतनी प्रतो सोनेरी अक्षरे लखावेली अद्यापि मोजुद छे.

श्राविकाओ.

सुलसा, चंदनबाळा, सुभद्रा, श्रीमती, चंपाबाई.

ऊपर जे नामो आव्यां छे तेमनी कारकीर्दिथी जैनवर्ग एटलो बधो जाणीतो छे के तेनुं विशेष विवेचन आ ठेकाणे करतो नथी.

३. जैनोनी पूर्वनी स्थितिना ऊपर मुजब चित्रनी सामे **जैनोनी आधुनिक स्थिति**-नुं चित्र मुकीशुं तो शुं आपणने खेद उत्पन्न थया विना रहे छे? पूर्वजोथी वधारे अथवा तेटली कीर्ति मेळवी आपणे तेनी लायक संतति छीए एम बतावी आपवानी शक्ति एक बाजु मूकतां, तेनाथी एक करोडमे अंशे पण पराक्रम करवानी शक्ति आपणा हालना जैनोमां नथी एम जो आपणने मालुम पडे, तो तेम थवानुं मोटुं गंभीर कारण होवुं जोईए अने ते आपणे थोडी वारमां जोईशुं. धर्मनुं विशेष ज्ञान मेळववुं पण एक बाजु राखी थोडा ज्ञानथी आपणी संसारिक जींदगी ऊपर नीतिनी छाया पडे अने पापवृत्ति ओछी थाय, तेटलुं थोडुं ज्ञान पण आपणे धरावता नथी ए शुं थोडुं शरम भरेलुं छे? केवळ जमानाना प्रवाहमां तणाई जतां आपणने आ जींदगीनुं भान नथी, तो हवे पछीनी जींदगीने माटे आपणे विचार करवा अवकाश मेळवीए ए बनवुं मुश्केल छे. आम थवाथी आपणे दिवसे दिवसे वधारे अधम अवस्थाए वधारे वधारे वेगवाळी गतिथी दोडता जईए छीए.

धर्मवृत्तिनी गेरहाजरीने लीधे आपणी संसारिक जींदगीनी शी दशा थई छे ते तपासीए. सारा नसीबे छेवटनां दुकाळनां वर्षोए आ स्थिति अवलोकन करवानां साधनो आपणी आंख पासे खुल्लां मूक्यां छे. सारा नसीबे एटला माटे के तेथी आपणा जैनबंधुओनी स्थिति तपासवा आपणने अवकाश न मळत ते साधनो, पोतानी मेळे आपणी आंख आगळ रजु थयां छे; अने ते थवाथी ते स्थितिनी उन्नति करवाना उपायोनी योजना करवा माटे आटली मोटी संख्यामां आपणे एकठा मळ्या छीए. एकंदर स्थिति जोतां मालुम पडे छे के मोटां शहेरोना केटलाक धनाढ्य पुरुषो जेमनी संख्या आंगळीना वेढा ऊपर गणी शकाय तेटली संख्या बाद करतां, बाकीनो जैनवर्ग गरीब अथवा देखीती सामान्य स्थिति भोगवे छे अने तेओमां धर्मनुं ज्ञान नथी. गरीबीनुं कारण पैसा मेळववानां साधन थोडां छे अथवा मोघां छे, अने धर्मज्ञान मेळववाने साधन, अवकाश अने वृत्ति ए त्रणे नथी. पैसा कमावानां साधनोनुं विशेष बारीकीथी अवलोकन करीए छीए तो जणाय छे, के आगळना वखतमां जींदगीनां साधनोनी संख्या थोडी हती अने ते देशमांथी थोडे खर्चे अने प्रयासे मळी आवतां, अने बीजा प्रदेशोनी चीजोनो सहवास ओछो होवाथी ते मेळववानी इच्छा पण थोडी थती हती. आ उपरांत देशनो वेपार पण घणो खरो आपणा हाथमां होवाथी संपत्ति मेळववानां साधनो हमेशां अनुकुळ रहेतां. हालनी स्थिति तरफ वळीए छीए तो प्रदेशना सहवासथी जींदगीनां साधनोनी संख्यामां वधारो, ते मेळववानी वधती जती जिज्ञासा, मेळववानां साधनोनी अछत अने देशी वेपारनी पडती स्थिति ए नजरे आवे छे. वळी मूळथी जैनोमांथी विद्या धीमे धीमे नष्ट थती चाली हती अने ते मेळववानो विचार पण उत्पन्न थतो नहोतो, तेवी स्थितिमां "दुकाळमां अधिक मास" ए कहेवत प्रमाणे प्रदेशी वेपार अथवा नोकरीमां दाखल थवाने जे ज्ञाननी जरूर ते मेळववानी मुसीबत वधारानी आवी पडी. आ नवुं ज्ञान मेळववामां हालनी केळवणीनी रीत मुजब पैसो जोईए ते तो प्रथमथीज चालवा मांड्यो हतो, एटले हालमां जणाई आवती विशेष निर्धन अवस्था अने अशक्ति मालुम पडती जाय छे. आवी वखते ज्यां सुधी हजु थोडो वखत छे त्यां सुधीमां धनाढ्य तेमज सुखी स्थितिनां माणसो आ विषय उपर ध्यान वेळासर नहि आपे; तो काळे करीने तेओनी स्थिति आवाज संजोगो चालु

रहेवाथी मदद करवा जेवी नहि रहेशे, तो पछी कोमनी उन्नतिनां साधन होवा छतां ते मेळववानो इलाज हाथमां रहेशे नहि.

हवे आ बाबतमां पगलां भरवानी जरूर छे तो ते केवी रीते लेवां अने शुं लेवां ते नक्की करवानी स्वाभाविक फरज पण आपणे माथे आवी पडे छे. आ जाणवा माटे आपणे हालमां अपाती केळवणी, तेनाथी थती असर, तेनाथी धर्मवृत्ति वधे छे अथवा घटे छे अर्थात् आ जींदगी तेमज आवती सुधरवानी आशा रहे छे किंवा नहि, बीजा देशोनो सहवास विगेरे बाबतो तपासवी जोईए; कारणके सौथी मोडो उठे तेने पण एक जातनो लाभ मळेछे तेम जैन प्रजा मोडी उठी छे, तोपण बीजाओनुं अवलोकन करी तेनाथी पोताने जोईए तो धडो मेळवी शकशे, अने ते मेळव्या पछी आपणुं भविष्यनुं कर्तव्य केवी रीते गोठववुं तेनो ख्याल वधारे सारो आवी शकशे.

ऊपर मुजब विचार्या बाद हवे आपणे कोमनी **उन्नति केवा प्रकारनी जोईए छे** ते जोवानुं छे. कोईपण प्रकारे जो उन्नति करवी छे तो ते हंमेशां खरी बाजु तरफ होवी जोईए. इतिहासनां पानां तरफ नजर करीए तो जुदाजुदा देशनी प्रजाओ आगळ वधती जोवामां आवेछे, तेम कोई ठेकाणे उन्नति एकतरफी थती जणाय छे. खरूं जोतां तो जे वडे आपणे संसारिक, मानसिक अने धार्मिक ए त्रणे दिशामां आगळ वधी शकीए तेनेज खरी उन्नतिनो रस्तो कही शकाशे. घणा दाखलाओ एवा पण जोवामां आवे छे, के एक प्रजा एक बाजुथी आगळ चडती जायछे, त्यारे बीजी बाजुथी पाछळ पडती जायछे. दाखला तरीके ते एक जमानामां साहित्यना विषयमां घणी आगळ वधती जायछे, त्यारे बीजी तरफथी स्वतंत्रवृत्ति, जातिअभिमान अने वेपारना संबंधमां पाछळ पडती जणाय छे; अने त्यांनो अमीरवर्ग पोतानी पछी भूली जई खुशामतियो थई जतो नजरे आवेछे. थोडा एवा पण दाखला मळी आवे छे के जेओ दोलत अथवा सत्ताबळथी पोते घणा आगळ वधे जायछे, त्यारे तेमनाज जातभाई-ओनी मोटी संख्या दुःख अने अज्ञानतामां डुबती जायछे; बीजा शब्दोमां एक तरफथी थोडा-ओनो मोजशोख अने दोलत अने बीजी तरफथी मोटी संख्यानी अज्ञानता, कंगाळीअत अने भूखमरानी स्थिति नजरे पडेछे. आपणने जे उन्नति जोईए छे ते आवी एकतरफी नहीं परंतु सामान्य कोम समस्तनी जोईए छे.

तो पछी **उन्नतिनी शरुआत क्यां करवी** ? उन्नति करवामां शरुआत करवी जोईए तेम तेनी भविष्यनी नेम पण होवी जोईए. माणसजाते पोतानी केळवणी क्यांथी शरु करी अने तेनी छेवटनी नेम क्यां छे? दुनियांना इतिहासमां आ बाबतमां आपणने अनुमान सिवाय कांई साधन मळी आवतुं नथी, परंतु आपणां जैन साहित्योमांथी प्रथमनी बाबत ऊपर केटलुंक अजवाळुं पडेछे, एटले आपणा प्रथम तीर्थंकर **श्री रुषभदेव स्वामी** आपणा धर्मना प्रथम स्थापक हता एटलुंज नहीं, पण ते उप-रांत माणसजातनी विद्याकळाओनो पायो नांखनार पण तेओ पोतेज हता एम स्पष्ट वर्णवेलुं जोवामां आवेछे. पाश्चिम प्रजाओनो मत पण आ सिद्धांतने पुष्टि आपेछे. ते मत मुजब पण प्राथमिक मनुष्य प्राणी विद्या अने गुणमां संपन्न हतो अने तेनी कुदरती बुद्धि हालना उंचामां उंचा केळवाएला मगज करतां विशेष हती. **रोबर्टसाउथ** नामनो एक इंग्रेजी धर्मगुरु आ बाबत एटले सुधी वधीने कहे छे, के एक कबाट अने तेनी कूंचीनुं काणुं ए बेना महत्वमां जेटलो अंतर

छे तेटलोज तफावत प्राथमिक मनुष्योनी अक्कल अने हालनी मोटामां मोटी शोध करनारनी शक्तिनी वचमां छे. वणी ते आगळ जतां कहेछे के माणसजातनी ते वखतनी भाषाशक्ति पाणीना प्रवाह जेटली कुदरती हती. ते काळतो मनुष्य बोलतां अचकातो नहीं, तेमज याद-शक्ति ताजी करवाने माथुं खंजवाळतो नहीं, तेम नवी शोध करवामां हालना जेटलां फांफां मारतो नहीं. **एरीस्टोटल** जेवो प्रसिद्ध फीलसुफ ते प्राथमिक मनुष्यने मुकाबले कचरो हतो अने ग्रीक लोकोनुं प्रख्यात अने सुशोभित शेहेर **आथेन्स** स्वर्गनी शोभानो एक अंशपण नहोतो. केळवणीनी शरुआत उपर मुजब जाण्या पछी हवे तेनी—

छेवटनी नेम शुं होवी जोईए ते तपासीए. केटलाक एम कहेशे के केळवणी पामी छेवटे स्वतंत्र थवुं ए अंतनी नेम छे, त्यारे केटलाकनो मत एवो थाय छे के दरेक माणस पोतानी कुदरती शक्तिनो यथेच्छ उपयोग करी शके तेवा थवुं, ए छेवट कर्त्तव्य छे; परंतु आपणे मनुष्य कर्त्तव्यनां धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष ए चार साधनो प्रथम वर्णवेलां छे, ते प्राप्त करवा माटे उपरनी बे शक्तिओनो उपयोग साधनरूप थई पडशे; परंतु तेओ पोते छेवटनुं फळ नथी माटे छेवटनी नेम—

बुद्धि अने नीतिसंबंधी पूर्णताए पहोंचवानी होवी जोईए, एटले बीजा शब्दोमां ज्ञान अने नीति ए बे छेवटनां फळ होवां जोईए. केळवणीथी मानसिक शक्ति वधारवी अने नीतिना धोरणपरथी नीचे उतरवुं एथी जो उन्नति मानीए, तो पुरुपार्थनां चार साधनो तेनाथी प्राप्त थवानां नथी. दुनियानुं अवलोकन करवाथी अने अनुभवथी पण साफ जणाई आवे छे, के एकज माणसमां बुद्धि अने केळवणीनी साथे सत्य अने परोपकारवृत्ति ए बे जोडाएलां क्वचितज जोवामां आवे छे. मूळथीज धर्मवृत्ति विनानां माणसने केळवणी आपवाथी ते माणस ते केळवणीने पोतानी बुरी वृत्तिओ पार पाडवामां हथियार तरीके वापरे छे. जो तेनी नेम स्वार्थी होय तो केळवणीथी तेनी नुकसान करवानी शक्ति वधे छे. सारा केळवाएला वर्गमां आपणने एवा दाखला पण मळी आवे छे के खराब पात्रो केळवणी पामी दगो करवानी शक्ति हद बहारनी प्राप्त करे छे. तेओ पोताना पाडोसीनुं प्रथम बुरुं करे छे, लोकोने ठगे छे अने बीजा अज्ञानोने उश्केरी अवळे रस्ते दोरे छे. जो के उपर मुजब केळवणी खराब पात्रमां पडवाथी विरुद्ध परिणाम आवे छे तो पण तेथी एम मानवानुं नथी के केळवणीथी बुद्धि खीलती नथी. विद्यानुं कुदरती वलण मनुष्यने नीतिने रस्ते दोरवानुंज होय छे, जेमके सारी धर्मवृत्तिवाळा छोकराने जेम केळवणी मळती जाय छे, तेम तेम भृणीने इंद्रिय सुखोनां साधनो प्राप्त करवाने बदले उंच वृत्तिओ धारण करतो जाय छे, तेना विचारो दिन दिन प्रत्ये उंचा चडताज जायछे, तेनामां विशेष ज्ञान मेळवानी उत्कंठा प्रबळज रहे छे, तेनी वृत्तिओ हमेशां विद्या अने कळाना क्षेत्रमां जीत मेळववाना यत्नमांज तत्पर रहे छे; आवी रीते आखी कोमनी वृत्तिओ प्रथम धर्मज्ञानथी जागृत थया पछी, केळवणीथी ते कोमनुं परिणाम पण ऊपर मुजबज आवे ते स्वाभाविक छे, आवी रीते आगळ वधेली कोम पोताना बुद्धिबळथी, नवी शोधथी, कारीगरीथी अने वेपारथी जे द्रव्य संपादन करशे ते इंद्रिय सुखो भोगववानां साधनो एकठां करवामां वापरवाने बदले, ज्ञाननो वधारो पोतानी संतति अथवा जातभाईओमां करवामां वापरे ए परिणाम पण पोतानी मेळेज आवे छे; बीजा शब्दोमां ते कोम परोपकार वृत्तिवाळी थाय छे. त्यारे हवे द्रव्यनो व्यय केवी रीते थशे तेनो आधार, ते संपादन करनारना मनमां अधर्म

मोजशोख अथवा बीजी उंच वृत्तिओ एमांथी जेनुं प्राबल्य विशेष होय तेनाऊपर रहे छे, अने तेथी ए तो निर्विवाद रीते कही शकाय के केळवणीनी सामान्य असर लाभकारी छे; कारण के जेना वडे उंच वृत्तिओ प्रफुल्लित थाय छे तेज शक्ति हलकी वृत्तिओने दाबी देवा समर्थ होय ते पण स्वाभाविक छे. फक्त बुद्धि वधारवानां साधन उत्पन्न करवाथी नीतिनो वधारो थशे के नहि ते शकमंद छे, तेथी खरी उन्नति माटे दरेक माणसना मनमां कोमनी तरफनी पोतानी फरज, नीति अने धर्मज्ञान ए प्राथमिक शीक्षणथीज दाखल थवां जरूरनां छे. धर्मनी केळवणी विना माणसो कळा अने साहित्यमां प्रवीण होय तो तेओना विचारो साधारण रीते दुषित होय छे; तेओनी मानासिक जींदगीमां पोतनुंज भलुं करवानी अने द्रव्य संपादन करवानी वृत्तिओ प्रबल रहे छे, मोजशोखनो तेमनो उद्देश कायम होय छे; ऊपर कहेलुं परिणाम हालमां केटलीक प्रजाओमां जोवामां आवे छे तेवीज रीतनुं परिणाम तेवी केळवणीथी आपणी कोममां उत्पन्न करवुं होय, तो आजे आ विषय चर्चाववानी मेहनत अफळ थयेली गणाशे. एटला माटे, अमे फरीथी कहीशुं के माणस जातनी अंदर गुप्तरीते रहेली उंच मानासिक शक्तिओने खीलवी ते वृत्तिओ आखी कोमना बलके माणस जातना भलाने माटे उपयोगमां आवे तेवुं परिणाम लाववुं होय, तो सामान्य केळवणी अने धार्मिक केळवणी ए बन्ने साथेज फेलाववा प्रयत्न करवा जरूरना छे.

माणसनी कुदरती शकितओनुं अवलोकन आ विचारने पुष्टि आपे छे. माणस जातना कुदरती बंधारण उपर नजर करीए छीए तो जणाय छे, के तेनी जींदगीने माटे घणी चीजोनी अगत्य छे के जे इच्छा थवानी साथे प्राप्त थती नथी, अने तेथी ते मेळववाने ते इच्छा उत्पन्न थतांज प्रयत्न जारी करवा पडे छे. माणस जातथी नीचां प्राणीओ भूख अथवा बीजी हाजतोथी दोराई पोताने जोईता पदार्थो मेळववा प्रयत्न करे छे अने तेमां तेओ कुदरती प्रेरणा मुजबज वर्ते छे अने ते बुद्धि हद बहार केळवी शकाती नथी. बीजी तरफथी माणसने दरेक चीज माटे प्रयास करवो पडे छे अने ते प्रयत्नमांज तेनी बुद्धि धीमे धीमे खीलती जाय छे. वळी तेने वाचा अने विचारशकित होवाने लीधे, एक इच्छा फळीभूत थया पछी तेने बीजी तेवा प्रकारनी मोटी इच्छा उत्पन्न थाय छे अने तेथी तेनी मानासिक शक्ति दरेक पळे सुधरती जाय छे. थोडे प्रयासे इच्छा पुरी पाडवा माटे तेने ज्ञाननी जरूर पडे छे अने दरेक फतेहनी साथे तेना अंतःकरण उपर आनंदनी छाप पडती जाय छे. आगळ जतां ते अंतःकरण तेने बीजी उंच वृत्तिओ जेवीके सत्य, न्याय, अने सामाजिक मैत्री तरफ दोरी जाय छे अने छेवटे परोपकारबुद्धि प्राप्त थई तेने पुरुषार्थना छेडा सुधी लई जवा पामे छे अने छेवटे मनुष्य प्राणी पोताना निर्मळ आत्माने ओळखी पोताना जन्मने कृतार्थ करे छे. खरुं जोईए तो नानपणथीज प्राप्त थएला संस्कारो आ मानासिक केळवणीने लीधे तेने प्रजा वर्गमां एक उपयोगी अने दाखलारूप प्राणी बनावे छे. आ संस्कारो एक रीते तेने

पोताना पूर्वजो तरफथी वारसामां मळेछे. पाछलो जमानो पोतानी कारकीर्दिनी छाप आगला जमाना माटे मुकी जायछे, एटले बचपणथीज दरेक मनुष्य पोताथी आगळ थई गएला मनुष्योना अनुभवनुं अवलोकन करतो जाय छे. पोताना जन्मकाळ सुधीमां प्रजाए जे डहापण, चातुर्य विगेरे मेळवेल होय तेना फायदा आ नवो प्राणी लेछे. पोतानां बचपणनां कपडां अने रमकडां अने घरना बीजा पदार्थो, कुटुंबनां माणसोनी चालचलण, तेनी केळवणी,

सोबतनी असर विगेरे ते वखतथीज एक रीते तेनी केळवणीनी शरुआत करेछे अने मनुष्य-प्राणी जिज्ञासु होवाने लीधे आ उमरमां जे ज्ञाननी शरुआत करेछे, ते तेनी बाह्य तेमज अंदरनी शक्तिओने कायमने माटे असर करेछे. आ उपरथी बचपणमां मानसिक वृत्तिओ केवी रीते केळववी ते उपर आ प्राणीनी भविष्यनी जींदगीनो आधार रहेछे ते सिद्ध थायछे. बचपणनी आ केळवणी मळ्या बाद आगळ उपर

धर्मज्ञानथी ते उपर शुं असर थाय छे ते तपासीए. पूर्वभवमां आत्माना ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूप स्वाभाविक गुणो, जेटले अंशे कर्मबंधनथी मुक्त थया होय तेटला अंशथी मनुष्यप्राणी आ भवमां धार्मिक जींदगी शरु करे छे, अने तेने धर्म, धार्मिक क्रियाओ अने पूर्वे थई गएला महान् पुरुषोनां चरित्रो दृढ करेछे. धर्म ए केळवणीनी असर सारी करवाने मुख्य पायो छे एटलुंज नहीं पण, खरुं जोईए तो कोईपण प्रजानी उन्नति बीजां तमाम साधनो करतां धर्मथीज वधारे सारी अने मजबुत थाय छे. धर्मवडेज बुद्धि आत्माने ओळखेछे, अंतःकरणने जाग्रत करी ऊंच वृत्तिओमां दोरेछे अने आवी रीते शरु थएली जींदगी जनमंडळने सुखदाई थई पडे छे. आ संसारना क्षणिक सुख करतां बीजी ऊंची जींदगी छे एम भान कराव्री ते प्राप्त करवाने सद्‌गुणी जींदगी गाळवी ए प्रेरणा पण धर्मवडेज थाय छे. पराक्रमवृत्ति पण धर्मवडेज उत्पन्न थाय छे. टुंकामां बाळपणथी प्रथम धर्मपरायणवृत्ति उत्पन्न करी पाछळथी ऊंचा प्रकारनी केळवणीथी प्रजाने केळववामां आवे, तो कोईपण कोमनुं घणुं उज्वळ भविष्य आणी शकाय एम कहेवुं ए अतिश्योक्ति गणाशे नहीं. बीजी रीते कहीए तो ऊपरना क्रमथी कोमनी केळवणी शरु करवामां आवे, तो परिणामे मानसिक, संसारिक अने धार्मिक पूर्णताए पहोंची शकाय, ए कल्पना जो के अत्यारे फक्त शब्दोमांज आनंददायक लागे छे तोपण ते असंभवित नथी एम साधारण समज पण कबूल करशे. परंतु आ उमदाफळ

स्वार्पण अथवा आत्मभोग सिवाय मेळवी शकवुं दुर्लभ छे; केमके कोममां लाखो प्राणीओ छे अने ऊपर कहेलुं भविष्य आपणने ते तरफ तेमने दोरवाने ललचावे छे. आ संख्यामांथी सेंकडो मनुष्य आ संसारमां जन्मी जींदगीनुं कांईपण सार्थक कर्या सिवाय पोतानी दुःखी जींदगी पुरी करे छे, अने तेओनुं भलुं करवाने शक्तिवाळा पुरुषो पोतानो भोग आप्या सिवाय कांई करी शकवाना नथी. आ भोग आपवामां आपणे केवळ नवुं साहस करवानुं नथी. सृष्टिनो नियम छे के एक जमानामां जे बीज ववाय छे तेनां फळ बीजो जमानो भोगवे छे, एटले एक जमानानां मनुष्यो जे परिणाम माटे मेहेनत करे छे ते ते पोते भोगववा भाग्यशाळी थता नथी. आपणे हाल जे सुख अथवा धर्मरुपी फळ भोगवीए छीए ते आपणा पूर्वजोनी निःस्वार्थ अथाग मेहेनत अने दीर्घ दृष्टिनुं परिणाम छे. जो कोम ए शब्दथी आपणे जैन मात्रनो समावेश करीए तो तेमांना घणा उत्साही पुरुषो तेनुं कल्याण करवाने आखी जींदगी मच्या बाद पोते जे प्रयास करेलो होय छे, तेनुं परिणाम कोम उपर थतुं जोवाने पण तेओ पोतानुं आयुष्य राखी शक्या नथी, एवा घणा दाखला आपणे सांभळीए छीए. कोमनुं कल्याण असंख्य भोग आप्या विना थतुं नथी. एक जुनी कहेवत छे के धर्मना कामने असंख्य विघ्नो नडे छे परंतु पारमार्थिक वृत्तिना पुरुषो एकला होय, तोपण तेओ पोतानुं कर्त्तव्य ते विघ्नोनो नाश करी पूर्णताए पहोंचाडे छे. एकज माणस शुं करी शके एम मानवुं भूलभरेलुं छे, ते आपणी कॉन्फ्रन्सनी हयातीज साबीत करी आपे छे. तेनी योजना

एकज पुरुष एटले आपणा मानवंता **जैन रत्न गुलाबचंदजी ढढ्ढाए** करी छे अने पोतानी धारणा पार पाडवाने घणां विघ्नो नडशे एम जाण्या छतां तेमणे खरा अंतःकरणथी जैन कोम तरफनी पोतानी दिलसोजी पूर्णताए पहोंचाडवा शारीरिक, मानसिक अने द्रव्य संबंधी भोग आपी आ कॉन्फरन्सनुं बीज रोप्युं छे; अने ते झाडनुं पोषण करवाने जैन कोम केटली उत्सुक छे ते जोई आनंद पामवाने तेओ पोते अत्यारे आपणा मंडळमां बिराजे छे. हालना जमानामां वधारे नजर करीए छीए तो विद्वान् पुरुषो आखी जींदगी मच्या रही जे नवी शोधो करे छे तेनुं फळ पोते भोगवता नथी. तेओ ज्ञानना दरवाजा प्रजाने माटे खुल्ला करवामां पोताना देहनो भोग आपे छे अने बीजाओ माटे रस्ता खुल्ला करी आपे छे. त्यारे शुं आ उपरथी एम सिद्ध थाय छे के जेओ केवळ परमार्थने माटे पोतानुं सर्वस्व अर्पण करे छे तेओने कांईज फळ मळतुं नथी? जो एम गणीए तो आ जन्म पछी बीजो जन्म नथी अथवा इंद्रिय सुख सिवाय बीजुं सुख नथी एम कहेवाय. परंतु ज्ञानीओए बन्ने बाबतो जूठी पाडी छे, अने आ जन्ममां करेलां कर्मनुं सारुं अथवा नरतुं फळ अहीं तेमज आवती जींदगीनां भोगवाय छे एम सिद्ध करी आप्युं छे. त्यारे एम कहेवुं पडशे के जे महान् पुरुषो आखी कोमने माटे पोतानो भोग आपे छे जेओ पोतानो आवतो जन्म सुधारे छे एटलुंज नहि पण, आ जन्ममां पण पोताना आत्माने संतोष आपवानुं मोटुं सुख जे पैसा वडे पण मळी शकतुं नथी ते मेळवी शके छे. वळी बीजी रीते जेओ पोतानी जींदगीमां परमार्थ करी जाय छे तेमनीज संतति तेनुं सुख बे रीते भोगवे छे. एटले एक तो तेओ पोताना पूर्वजोने पगले चालतां शीखे छे, अने बीजुं तेओ पोते वडीलोनी कीर्तिनुं फळ भोगवे छे. आ रीते धीमे धीमे एक माणसे करेलुं कृत्य आखी कोमने आशिर्वादरूप थई पडे छे. आ उपरथी सिद्ध थाय छे के कोमना दरेक माणसे पोतानी शक्ति मुजब कोमनी उन्नति माटे प्रयास करवानी फरज छे. जेमके शरीरना जूदा जूदा अवयवो जूदुं जूदुं काम करी शरीरनुं पोषण मेळवे छे परंतु अंते लोही रूप दरेक अवयव ते पोषण पाछुं मेळवे छे, तेम कोमनी अंदर पण थोडाओए करेलां कृत्यो आखी कोमने उपयोगी थई पडे छे एटले तेमां स्वार्थ अने परमार्थ बन्ने सिद्ध थाय छे. आ सिद्धांत

पुर्व थई गएला महान् पुरुषोनां चरित्रोथी सिद्ध थाय छे. दुनियामां जेम वखतो वखत एक प्रजा बीजा करतां आगळ पडती थाय छे. तेम एक कोमनी अंदर पण केटलाक माणसो आगळ पडता जणाय छे. ऐतिहासिक महान् पुरुषो विषे पण तेमज होय छे. तेओनां कर्तव्यनी छाप आखी प्रजा उपर पडे छे. माणस जातना इतिहासमां ज्यारे ज्यारे मोटा फेरफार थवाना होय छे त्यारे ते करवा माटे महान् पुरुषो उत्पन्न थाय छे. संसारिक अने धार्मिक सुधाराना मुख्य उत्पादक महान् पुरुषो एकलाज होय छे. विद्या, कळा, साहित्य विगेरेना इतिहास साथे तेओनां नाम जोडाएलां होय छे. हालना जमानानी विद्या विषयनी शोधमां पण तेज अनुक्रम प्रसरतो जोवामां आवे छे. आपणा पूर्वाचार्योए आपणा धर्मनी उन्नति माटे असंख्य पुस्तको अने क्रियाना नियमो अथाग मेहेनत अने केवळ निःस्वार्थ बुद्धिथी रच्या न होत, तो आजे आपणी धर्म संबंधी स्थिति केवी होत अने केटला अज्ञानमां डुबेला पडया होत! जे किंचित् ज्ञान आपणे हाल धरावीए छीए, ते पूर्व काळना विद्वानोनी परमार्थ वृत्तिनी निशानी छे माटे तेओ तरफ माननी नजरे जोवुं अने ते मुजब वर्तवा प्रयत्न करवो, ए

आपणी फरज अथवा भक्ति छे. जे ज्ञानरूपी भंडार तेओ आपणा माटे मुकी गया छे, तेमां वधारो करवानी तो आपणामां किंचित् पण शक्ति नथी तो ते महान् पूर्वजोनी संतति तरीके आपणे एटलुं पण अभिमान न राखवुं, के ते ज्ञान कायम राखी तेनो फेलावो आपणा जातभाईओमां करवो ? जो तेम न करीए तो आपणा पूर्वजोने आपणे बीलकुल लायक नथी एम आपणने नहि लागशे अथवा कोई आपणने नहि कहेशे ? धर्मना विषय सिवाय जमानानी कळाना विषयो तरफ नजर करीए छीए, तो जणाई आवे छे के छापवानी कळा, वराळयंत्र, वीजळिक तार, के जेनाथी हालनो व्यवहार सेहलाईथी चलावाय छे ते. कळाओनी हयातीनी साथे तेना शोधकोनां नाम अमर थई गयलां अने मेदाननी सपाटी उपर उज्वळ शिखररूप देखाय छे. प्राचीन वखतथीज महान् पुरुषो अने तेमनां कर्तव्योने दैवअंश आपवानी पद्धति पडेली जणाय छे. बीजी रीते कहीए तो जे महान् पुरुषो भविष्यनी प्रजाना हितने माटे पोतानो भोग आपी, दुनियानां सुखोनो त्याग करी जे ज्ञान आपणे माटे मुकी गया छे, तेमनी कीर्ति माणस जातना इतिहासमां चळकता ताराना आकारमां रहे तेमां कांई आश्चर्य नथी. वळी तेओनां घणां कर्तव्योनां फळ आपणने एवां सामान्य थई पड्यां छे के ते आपणे भोगवता छतां तेना पुरावा,

इतिहासमां मळी आवता नथी; अने तेनुं कारण ए छे के ते वखतनो इतिहास आपणने लेखरूपे मळतो नथी, अथवा सामान्य होवाने लीधे ते बनावोनी इतिहासमां नोंध लेवाई नथी. आ सिद्धांत सावीत करवा माटे एक माणसनो दाखलो लईए कारण एक माणस पण प्रजानो एक अंश छे. जेओ विचार करता नथी तेओ साधारण रीते एम मानेछे. के बचपणनां पहेलां वर्षोमां बाळक कांई समजी शकतुं नथी. तेओ एमज समजेछे के बचपणमां माणस खावुं अने वधवुं ते सिवाय कांई करतो नथी. आ कल्पना मोटी भूल भरेली छे. बारीक विचार करतां साफ जणाई आवे छे के बच्चुं पोताना सहवासमां आवतां पदार्थोनुं कद, माप, अंतर, अने तेनुं अवलोकन करवामां इंद्रिओनो उपयोग करवामां जे शक्तिओ वापरेछे तेथी तेना मननी चपळता ते वखतथीज प्रफुल्लित थवा पामेछे. आ रीते मेळवेल ज्ञाननुं महत्व आपणे समजता नथी तोपण ते आखी जींदगीमां मोटा खजानानी गरज सारेछे. आ शक्ति मेळववामां प्रथमना बे वर्षमां जे ज्ञान उत्पन्न थायछे ते आखी जींदगीना पछीना प्रयासथी मळी शकतुं नथी. आ क्रियाओ एवी सरळताथी काम करेछे के आपणे तेनी नोंध लेवानी अगत्य समजता नथी. दाखला तरीके देवतानो दाखलो लईए तो आपणे आ काळमां तेना उपयोगथी एटला बधा जाणीता थई गया छीए, के **श्री ऋषभदेवस्वामीना** वखतमां जुगलीआने काचुं अनाज न पची शकवाथी तेओने अग्नि उत्पन्न करवानी अने तेने वापरवानी युक्ति प्रथम शीखवी अने तेथी तेओ अनाज रांधीने वधारे स्वादिष्ट करीने खावा शीख्या. ते वखतनो तेमनो आनंद आपणी कल्पनामां पण अत्यारे घणा महत्वनो जणाई आवतो नथी, परंतु तेओने केटलुं आश्चर्य अने नवाई लागी हशे अने तेथी केटलो आनंद थई गयो हशे, तेनो कांईक ख्याल विचारशक्तिथी लावीए तो आपणने सामान्य दाखला पण घणा बोधकारक नीवडी शके. बीजो दाखलो धातुओनो लईए तो प्रथम तेनो घणोज सादो उपयोग थतो अने हाल ते केटला विस्तारमां अने विविध आकारमां आपणे वापरवा शीख्या छीए. भाषानो दाखलो लईए तो पण जणाय छे के प्रथम भाषा केटली सादी

अने ते वखतनी माणसनी जरूरीआत जेवा शब्दोथी उत्पन्न थई हशे, पण जेम जेम एक बीजानो सहवास वधतो गयो तेम तेम तेनी अगत्य वधती गई अने हाल दरेक भाषानो विस्तार करोडो शब्दोनी संख्याथी गणी शकायछे. खेतीवाडी तरफ जोईए छीए तो प्रथम घासरुपे देखाता छोडनां बीजने खोराक तरीके वापर्यां हशे, अने पछीथी खप वधवाथी विस्तारमां वाववानी अने थोडी जग्यामां मोटो जथो उत्पन्न करवा माटे खातर विगेरेनी शोध थई हशे. प्राणीओ पाळवामां पण ज्यारे मनुष्यबळ करतां वधारे बळनी जरूर पडी हशे अथवा तेमना वाळ विगेरेनो उपयोग मालुम पडयो हशे त्यारथी शरु थई, हाल ते केटली पुर्णताने पामी छे तेनो ख्याल आववो सेहेल नथी. आ रीते प्राचीन काळमां जे जे प्राथमिक शोधो थई हती तेनो हालनो इतिहास नोंध लेतो नथी पण तेनी कल्पना हालना विस्तार पामेला ज्ञानथी पण थई शकेछे. आ उपरथी आपणने

प्राचीन अने अर्वाचीन वखतनो मुकाबलो करवानी तक मळेछे; अने केळवणी आपवाना नवा बंधारणनी योजनामां हालनो जमानो केवी स्थितिनो छे ते जोवा माटे पण तेम करवानी अगत्य छे. प्राचीनकाळमां दुनियाना जुदा जुदा भागमां माणसो केटले अंतरे वसतां ते हाल एक बीजाथी नजीक अने एकत्र थयांछे. दुनियांना जुदा जुदा भागोनी शोध थई छे अने जुदा जुदा प्रदेशना माणसो एक बीजाथी जाणीता थयाछे. एवी कोई जात नथी के जे हालमां अजाणी रहेती होय. वखत अने अंतर ओछुं करवाने केटलां साधनो तैयार छे! हालनी रेलवेनी सडको जे जुदा देशो अने खंडोने जोडेछे अने देशमां जाळ माफक प्रसरेली छे तेथी तेनी साथे मुकाबलो करतां प्राचीन राजाओ पोताना राज्यमां रस्ता बांधता ते केटला नजीवा जणाय छे. मुंबईथी कलकत्ते दोढ दिवसमां जई शकाय एवी वात २०० वर्ष पहेलां कोईने कही होत तो चमत्कार अथवा गप गणात ते आजे नजरे अनुभवीए छीए. जुदां जुदां शेहेरोनी वस्ती एक बीजाथी घणे अंतरे गणाती ते हवे एक बीजानी पाडोसी जेवी थई पडीछे. दुनियांनो व्यवहार केटलो घाडो थई गयो छे ते जोवाने एक न्युसपेपर हाथमां लेवुं बस छे. तेमां जोईए छीए तो गई काले युरोप, अमेरिका अथवा आस्ट्रेलियामां शुं बनाव बन्याछे तेनुं वर्णन नजरे आवे छे, अने ते खबरो वीजळीनी झडपे अने वीजळीनी माफक तेज अहीं आवी छे. कोई ठेकाणे धरतीकंप, दुकाळ, कांई भयंकर अकस्मात, आग अथवा कांईपण जाणवा-लायक बनाव बन्यो होय, पछी ते न्युयोर्क होय के लंडन होय के चीन होय तो तेना विगतवार समाचार अहीं बेठे आपणे अनुभवीए छीए. टुंकामां बे देशनी प्रजाओ जे प्राचीन काळमां जुदा ग्रहनी वस्ती होय तेवी एक बीजाथी अजाणी हती ते हवे नजीकना पाडोसी माफक एक बीजानी हकीकतथी वाकेफ थई शकेछे. आ बधी बाबतो दुनिया वायुना वेगथी विद्याकळामां दोडती चाली जाय छे एनुं भान करावे छे अने ते आपणी चालचलण अने बुद्धि उपर जबरी असर करे छे, आपणी जींदगीनी द्रष्टिमर्यादाने घणा विस्तारवाळी करे छे अने विचारशक्तिने असंख्यात विषयो मनन करवाने पुरा पाडेछे. आम थवाथी मनुष्य जातनो एक बीजा प्रत्येनो स्वार्थ अने मैत्री वधवानां चिन्हो हद बहार वधी पडेछे. प्राचीन अने अर्वाचीन काळना ऊपर मुजब फेरफारथी एक नवी बाबत आपणी नजरे आवे छे के

विद्याकळामां प्रवीण होय ते प्रजा सरसाई भोगवेछे. ज्यां जोईए छे त्यां एमज देखाय छे के जे प्रजा विद्याकळामां आगळ वधेली होयछे तेज सर्वोपरी पद मेळवेछे अने भविष्यमां पण तेमज रहेशे एम अनुमान थायछे. प्राचीन काळमां पण तेम हतुं तेना पुरावा पण गेरहाजर नथी. जुना आर्यो कहो अथवा जुनी जैन प्रजा कहो ते आसपासना देश प्रदेशो ऊपर जे सरसाई भोगवती आपणे वांचीए छीए, ते पण तेमना बुद्धिबळनी उत्तम स्थितिज हती अने तेमनी संतति हाल केवी दुर्दशाए पहोंची छे अने ते कया कारणथी ते आपणे सर्वे जाणीए छीए अने ते फरी कहेवानी जरूर नथी के **विद्यानी खामीथी!!** आपणे आ स्थितिमां पडी रहेवुं अने हाल छीए ते करतां पण दुनियामां पाछळ पडवुं, के दोडती दुनियांनी साथे घसडाई आगळ दोडवुं ए बन्नेमांथी शुं पसंद करवुं ए आपणी मरजी ऊपर छे. पण आपणा बधानुं अहीं भेगा थवुं एज सुचवे छे के आपणे बेसी रहेवानो विचार करवाने नहीं परंतु बधाओनी साथे आगळ वधवानां पगलां भरवानो विचार धरावीए छीए. युरोपखंड एशिया करतां नानो छे अने तेनां संस्थानो सहितनी एकंदर वस्ती दुनियांनी वस्तीनो एक नानो भाग थाय छे ते छतां आ नानी संख्या सर्वोपरी सत्ता भोगवेछे अने ते आपणे फरीथी कही शुं के विद्याबळथी. वधारामां जोईए तो हालना काळमां

प्रजामतनी शक्ति वधी छे. प्रजासमुहनी स्थितिनो विचार करतां आ नवी शक्ति पण आपणुं ध्यान खेंचेछे अने ते शक्ति प्रजामत छे. अगाऊ ज्यारे माणसो एक बीजानी साथे क्वचित् प्रसंगमां आवता. अने एक बीजानो संबंध एटलो दुरनो हतो के अरसपरस विचार बदली शकता न होता त्यारे प्रजामत ए शब्दनुं महत्व कांईपण हिसाबमां न होतुं. जो मत कहीए तो फक्त राज्यकर्तानो हुकम हतो के जेना उपर वादविवाद चालतो नहोतो. जो प्रजा विचार करती तो ते पण पोताना धर्मगुरु अथवा राजा अने विद्वानोना मतने अनुसरतीज करती. हालना समयमां दरेक माणस पोताना विचार स्वतंत्र रीते बतावी शके छे. प्रजासमुहनी बाबतना विचार होय तो ते प्रजामत धीमे धीमे एकठो थई छेवटे एवुं गंभीर रूप पकडे छे के तेना विरुद्ध थनारने हंफावे छे एटले सुधी के, राज्यकर्ताने पण प्रजामतने मान आपवानी फरज पडेछे. एवो कोई माणस नथी के ते पोते मनस्वीपणे वर्त्ते अथवा बीजाने नुकशान करे अथवा जुलम करे अने तेना जातभाईओ प्रजामतरुपे एकत्र थई धिक्कारी न काढे अथवा तेने हरावे नहीं. एक रीते प्रजामत ए प्रजानी मानसिक शक्तिनुं बळ छे. एवी कोई संस्था नथी पछी ते गमे तेवी प्राचीन होय अथवा कायदा अथवा सत्ताथी रक्षित होय के जे अन्यायी अथवा नुकशानकारक जणाय तो तेने प्रजामत कायमने माटे धिक्कारी शके अने पोते हठे नहीं. आवी हानिकारक संस्थानी आसपास आ प्रजामतरूपी पवन वधारे वधारे जोरथी चारे बाजुथी फुंकावा मांडेछे; अने जो ते सुधरे अथवा डगे नहि तो छेवटे वंटोळीआ रुपे तेने जडमूळथी उखेडी नांखे छे ज्यारे देशना जुदा जुदा भागोमां संख्याबंध न्युसपेपरो अमुक कोमना अथवा प्रांतना अथवा प्रजाना मत दर्शाववा माटे अथवा तेमांना खराब रिवाजो काढी नांखवा माटे उपायो दर्शाववा माटे नीकळतां हतां त्यारे गया वर्ष सुधी आ जैनवर्गनुं हित अहित दर्शाववनार जाहेरपत्र नहोतुं परंतु जणाववाने खुशी उपजे छे, के जेम आखी कोम पोतानुं श्रेय करवा आ संस्था उभी करीछे त्यारे कोमना माणसो पण ते तरफ प्रयास करवा मंड्या छे अने **मारा मित्र मि. भगुभाई फत्तेहचंद**

कारभारीए " जैन " नामनुं सप्ताहिक वर्तमानपत्र खास जैनोना हितार्थे काढवा मांडयुं छे. अने ते पेपर पोतानुं नाम केटली सारी रीते दिपावेछे तेथी अहीं भेगा थएला आपणे माटे मागे जाणीए छीए. आशा छे के आ तेमज आवां बीजां स्वतंत्र लेखवाळां पेपरो हजु जैन कोमने दिपाववाने प्रगट थाय अने दीर्घायु भोगवे. जेम साहित्यना साधनमां प्रजामतनी उपर मुजब स्थिति छे तेम हालना जमानामां

शास्त्रीय विद्या अने कळा ज्ञान पण ओछी अगत्यता धरावतुं नथी. बुद्धिबळमां आगला जमानाओ उपर हालनो जमानो सरसाई भोगवतो होय तो ते आ शास्त्रीय ज्ञानने लीधे छे. शास्त्रीय विद्याओ ज्ञानने माटे खुली आंखे शोध करे छे. जे नियमोने तर्कशक्ति टेको न आपे अथवा तेनुं स्पष्टीकरण न करी शके तेने आ विद्या कबुल करती नथी. अमुक कल्पना आवी होवी जोईए अथवा छे एम मानवाथी खराब असर थती होय तो ते तेना तरफ शकनी नजरे जुवे छे. ते दरेक दंतकथाने पोता सामे धरीने तेनी खरी खोटी स्थिति तपासे छे. ते ज्ञानने अवलोकन करी घणी खंतथी कुदरतने, माणसना मनने, इतिहासिक पुरावाने अने बीजां जे साधनो तपासने माटे जरूरनां होय तेने तपासे छे अने पोताना अवलोकनमां घणी सावचेती वापरे छे अने वहेम रूपी शक्तिओनी पण तपास करीने प्रजाना मन ऊपर ते शुं असर करे छे तेनी नोंध ले छे; गेरव्याजबी भूलो थती अटकावे छे अने पूरो पुरावो तपास्या बाद पोताना निर्णय ऊपर आवे छे. कयी चीज खरी छे, कयी संभवित छे, कयी शकदार छे अथवा नहीं जाणी शकाय तेवी छे ते सघळी नोंधीने तेमांथी सार ग्रहण करे छे. आ रीते फीलसुफी अथवा-मानसिक शास्त्र पण विद्याना विषयमां आवी जाय छे. तेनोथी कोई पण विषयनुं अनुमान अथवा स्पष्टीकरण करवानुं बनी शके छे. शास्त्रीय ज्ञानथी फक्त द्रव्य संपादन करवानी अने तेथी उपजतां बधां इंद्रियसुख भोगववानी शक्ति वधे छे माटेज ते मेळववा लायक छे एम अमारुं कहेवुं नथी; परंतु ते ज्ञानने लीधे मानसिक शक्ति खीली नीकळी खरे रस्ते माणस जातने दोरी जाय छे अने जनमंडळना कल्याणना रस्ता खुल्ला करी आपे छे ए जणाववानो अमारो हेतु छे. दाखला तरीके तेवा विचारो केळववाथी माणस मात्रमां

अनुकंपाशक्ति द्रढ थाय छे. शास्त्रीय ज्ञानमां आगळ वधेला चालु जमानामां जोईए छीए तो निराश्रित अने दुःखीओना आश्रयने माटे खानगी तेमज सरकारी साहसो ठेकाणे ठेकाणे उत्पन्न थतां जोईए छीए, जेवांके दीवानाओ माटे तेमज आंधळां, बहेरां, मुगां माणसो माटे आश्रमो, दवाशाळाओ विगेरे. जो नीति अने भूतदया ए बे वृत्तिओ हालना जमानामां विद्याना प्रसारने लीधे ठेकाणे ठेकाणे वृद्धि पामती जोईए छीए, तो विद्याथी प्रजानुं कल्याण थाय छे ए तो निःशंसय रीते कही शकाशे. उन्नतिनी बीजी निशानी मुंगां प्राणीओ ऊपर लेवानी संभाळमां पण नजरे आवे छे; कारणके जीवदया ए जैनधर्मनुं सिद्धांत छे. मांदां, अने निर्बळ तेमज अपंग अने घरडां प्राणीओनी सारवारने माटे पांजरापोळनी व्यवस्था थवा उपरांत आ जमानामां प्राणीओ उपर घातकीपणुं अटकाववा माटे सख्त धारा बांधेला छे एम जोवामां आवे छे. 'मांदां तेमज हद बहार बोजाथी लादेलां जानवरोने रस्ता उपर अटकावी तेना मालीकोने शासन आपवामां आवे छे, ते पण विद्याबळथी थती अनुकंपावृत्तिनी एक जबरी निशानी छे. विद्या अने केळवणीनी सौथी उत्तम असर

मासण मात्रनी उन्नति माटे उत्पन्न थती काळजी छे. आ फेरफारनुं अगत्यनुं चिन्ह दरेक ठेकाणे केळवणीनो प्रसार करवानी वृतिमां जणाई आवे छे. आ उपरथी एम जणाय छे के आगळ पडेलो वर्ग पाछळ रहेलाने उंचकी आगळ लाववाने बनतो प्रयास करे छे अने आ वृत्ति पण उंच मानसिक केळवणीनुं परिणाम छे. बच्चांओने मानसिक अज्ञानमां राखवां ए आपणी फरजमांथी चुकवा बराबर छे एम हाल आपणे समजवा शीख्या छीए अने तेनुं कारण एज होवुं जोईए. हालनां बच्चांनी मानसिक स्थिति पछी सारी के खराब ते उपर भविष्यनी उन्नतिनो आधार छे एम आपणे समजतां शीख्या छीए. उन्नत्तिनुं बीजुं चिन्ह

चालु जमानामां वधती जती उद्योगिक संस्थाओ छे, प्रजावर्गनी स्थिति उद्योगनी वृद्धिनी साथे बदलाती चाली छे अने ओछा वधता रूपमां दरेक माणस अर्थ शास्त्रनो नियम समजवा शीख्यो छे अने एक बीजानी साथे कुसंप वधारवाने बदले जूदी जूदी जातोए एकत्र थई वेपार खीलवी दोलतमंद थवुं.ए सामान्य नियम थई पड्यो छे, एटले बीजा शब्दोमां बुद्धि अने संसारिक स्थिति सुधारवा माटे दोलत जरूरनी छे एम सर्व कोई मानवा लाग्या छे. जे माणसो फक्त पोताना गुजरान जेटलुंज कमाई शके छे तेओ उपरना हेतुओ प्राप्त करवामां फक्त साधनरुपज थई पडे छे. माटे तेओने वधारे खंतीला करी तेमनामां वधारे ईच्छाओ उत्पन्न करी, वधारे उद्योग करवाने उश्केरवानी जरूर छे. आ वृत्तिओ उत्पन्न करी वधारे पैसा रळवाने माटे वधारे ज्ञान मेळववानी स्वाभाविक फरज उत्पन्न थाय छे अने तेम करवामां बुद्धि धीमे धीमे खीलती जाय छे अने स्वतंत्रता अने नीति तेनी साथे वधती जाय छे. वळी माणसजात वेपार अने उद्योगमां प्रवृत्त थवाथी बीजा मनोविकार दबाई जाय छे, कायदाने मान आपवानी बुद्धि उत्पन्न थाय छे, मिताहारी थवा साथे नीशो करवानी ईच्छा थतीज नथी अने ते उपरांत मायाळुपणुं अने बीजाओ तरफ मैत्रीभाव राखतां शीखे छे अने तमाम माणसो आ प्रमाणे वर्तवाथी एकंदर कोमनी संसारिक स्थिति सुधरे छे. पण आ वृतिओ एटले दरज्जे वधवी न जोईए के तेथी

पैसा माटे हदपार लोभ अने ते गमे ते द्वारे अने रीते मेळववानी ईच्छा थाय, कारणके पैसानो लोभ ए दरेक पापनुं मूळ थाय छे एम कहेवाय छे; माणसजातमां कदी न होतो एटला जोरमां आ विचार हालमां प्रसरेलो छे; तोपण एटलुं भूली जवुं जोईतुं नथी के पैसाथी पोतानी तेमज पारकी संसारिक स्थिति सुधारी शकाय छे अने योग्य रीते वापरवाथी नीतिना उंचा धोरण उपर जवाय छे. पैसा मेळववानी ईच्छा एटली हद बहार न जवी जोईए के बीजाओने नुकसान करीने अनीतिथी पण ते संपादन करवाने ललचाय; कारणके

लोभनुं हथियार दगो छे. पैसाना लोभथी दगो करवानी वृत्ति उत्पन्न थाय छे. स्वार्थी माणस पोतानो हेतु पार पाडवाने जोर अने दगो ए बे हथियार वापरे छे. खरुं जोतां आ हथियार हलका जानवाळो वापरे छे. जे बहादुर अने मजबुत होय ते तो खुल्ला मेदानमांज लडे छे, जेमके सिंह मेदानमां पोतानो शिकार पकडे छे पण शिआळ लुच्चाईथी खोराक मेळवे छे. घणे ठेकाणे आवी वर्तणुंक चलावनार एवुं उपनाम मेळवे छे अने तेओ आ नीच शक्तिवडे नबळाओने हरावे छे. कहेवत छे के जबरो जिते, पण ते मात्र पशुवर्गने लागु पडे छे. जो नीतिना अर्थमां लईए तो दुनियामां जितवाने वधारे दगाबाज अने सौथी वधारे दांभिकनी जरुर छे. आम छतां पण परिणामे नीतिवर्तननो जय थाय छे. आवा दाखलाओ छे तेथी

आपणे निराश थवानुं नथी, कारणके तेओनी मूळ वृत्तिओ हलकी होवाने लीधे बीजा संसारी संजोगो तेवाज मळी आवी तेओ देखीतो जय मेळवे छे, परंतु हालना जमानामां पैसो मेळवी

परोपकार करनारनी पण हवे संख्या वधती जाय छे. आवी वृत्तिना पुरुषोना हाथमां हद बहार दोलत आवे छे तेम तेओनी उदार वृत्ति पण हद बहारनी थती जाय छे. तेओ तेनो उपयोग मोजशोख अथवा मोटां मकानो बांधी इंद्रियसुखो भोगवामां करता नथी, परंतु लोकोपयोगी पुस्तकालयो स्थापवामां, गरीबोने माटे आश्रम बांधवामां अथवा अज्ञानोने केळवणी आपवानी योजनाओमां पोताना पैसानुं सार्थक थएलुं समजे छे. तेओ पोताना पैसाने एक सरोवर समजे छे के जेमांथी दरेक तंगीवाळो माणस पोतानी शक्ति मुजब पाणी पी शके. आवा दाखला आपणा देशमां थोडा नथी अने तेमां छेल्ला अने ताजा आपणा जैनधर्मना आगेवान मर्हुम श्री पनालालजीनी एक देशी जैनकोमनी उन्नति माटेनी सखावत छे. तवंगर माणसो धीमे धीमे शीखता जायछे के पोतानी कोमनी शारीरिक, मानसिक, धार्मिक अने संसारिक स्थिति सुधारवाने पोताना पैसानो व्यय करवो एना जेवुं योग्य कर्तव्य बीजुं एकपण नथी, अने आ मत जेम वधशे अने विस्तारमां फेलावो पामशे, तेम कोमना हितनां साधनो वधारे नजीक आवतां जणाशे एमां शक नथी. केटलाक एम पण कहे छे के

उन्नतिमार्गमां वधारे प्रवृत्ति थवाथी प्रजा फक्त क्षणिक सुखनी इच्छावाळी थई जशे. अलबत आ कहेवुं केटलेक अंशे खरुं छे. हालनी विद्याओ कुदरती शक्तिओनी शोध करवामां अने तेने माणसजातना उपयोगमां लाववाने मेहनत करे छे, परंतु तेम करवामां तेज विद्वानो तेज कुदरतना गुलाम थता जाय छे, एटले बीजा शब्दोमां तेना नियमोनुं महत्व समजी बीजी तरफथी धर्मश्रद्धावाळा थता जाय छे अने कुदरतनां साधनो माणसना भलामां वापरतां शीखे छे अने तेथी भ्रातृभाव अने जीवदया उत्पन्न थाय छे अने आ रीते धर्मवृत्ति जागृत थई प्रथम कहेला चार साधनो प्राप्त करवा शक्तिवान थाय छे.

उपरना विस्तारवाळा विवेचनथी आपणे संसारिक केळवणीना साथे धार्मिक केळवणीथी थता फायदा जोई शकया छीए. जे जे प्रजाओमां केळवणीथी विपरीत परिणाम आव्यां छे तेमां धर्मनो अंश न होवाने लीधे, ते पण खुल्लुं थयुं छे; तो हवे आपणा भाईओनी उन्नति माटे आपणे शुं करवुं जरुरनुं छे ते तपासीए. संसारिक उन्नति माटे व्यवहारिक केळवणीनी जरुर छे परंतु ते मेळव्या पछी अर्थ संपादन करी तेनो सारे मार्गे व्यय करी बीजाओनुं भलुं करवुं अने नीतिथी वर्त्तवुं आ नियमो जींदगीना वर्तनमां अम्मल थवा माटे जरुरना छे. जैनोनी संख्या हाल देशमां जुदा जुदा भागोमां वहेंचाएली छे. अने दरेक ठेकाणे केळवणीनां साधन नथी. वळी जैन कोम प्राचीन काळथी वेपारने माटेज लायक गणाएली छे. प्रथमनो वेपार देशनी अंदर अने देशी चीजोनोज हतो, एटले तेमां थोडी केळवणीथी चालतुं. हाल प्रदेशी चीजोनो वेपार अने बीजा देशोनी साथेनो संबंध साचववा माटे इंग्रेजी केळवणी अने वेपारनी पद्धति शीखवानी खास जरूर छे. आ माटे ज्यां ज्यां जैनोनी वस्ती होय त्यां केळवणीनां साधन होई शकवानो संभव नथी, तेमज आपणी धार्मिक केळवणी साथे अपाती न होवाथी विपरीत परिणाम आवे छे. तेनी पण सावचेती लेवानी जरुर छे के ज्यां आवां कारणोने लीधे एक सारुं फंड एकठुं करी बनारस हिंदु कॉलेजनी माफक एक जैन

इन्स्टीट्युशन स्थापवानी खास जरूर छे, के ज्यां साहित्यना विषय शिवाय वेपारी केळवणी जेवी के बुककीपींग (इंग्रेजी पद्धतिथी हिसाब राखवानी रीत) ऑडीटिंग विगेरे (हिसाब तपासवानी रीत) टाईपराईटींग विगेरे विषयो शीखववा जोईए, के जेथी जेओने थोडो अभ्यास करी केळवणी बंध करवी होय तेओ पण पोतानी आगळनी जींदगी हालनी माफक नोकरी माटे फांफां मारवाने बदले वेपारमांज गाळी शके. आवी योजनाथी बीजो फायदो ए पण थशे के जेओ निराश्रित हशे, ते पण योग्य केळवणी लई कमातां शीखशे अने हालनी माफक शीजाता श्रावकना फंडनो लाभ लेता अटकशे अने तेओनी वृत्तिओ उंची थती जशे. केळवणी उपरांत उपर कहेलां खातामां हुन्नरनी केळवणी अने रसायणी शिक्षण आपवामां आवे तो तेथी देशने पण मोटो फायदो थशे, कारणके आपणो देश काचा पदार्थो उत्पन्न करवामां एटलो फळद्रुप छे के ते बीजा देशोने माल पुरो पाडी तेना नफानो मोटो भाग परदेशीओने आपे छे. तेने बदले पोते भोगवशे; अने परिणामे जैन कोम संपत्तिवाळी थशे अने धार्मिक केळवणी शरुआतथीज साथे अपाती होवाथी ते संपत्तिनो आ दुनियांमां सारो उपयोग करी छेवटे शरुआतमां कहेलां चार साधनो अनुक्रमे मेळववा भाग्यशाळी थशे.

पंडित फत्तेहचंद कपुरचंद लालननुं भाषण.

केळवणी आपवाना संबंधमां आपणा वाईसरॉय नामदार लोर्ड कर्झने पण जणावेलुं छे के ज्यांसुधी केळवणीना पायानो आधार धार्मिक केळवणी ऊपर प्रथमथीज रचवामां आवशे नहि. त्यांसुधी हिंदना जुवानियाओने केळवणी आपवानो प्रयास कदी पण फळीभूत थवानो नथी. आपणे केळवणीना संबंधमां जरापण दरकार करवाने बदले आपणा हंमेशना धंधामांज अने संसारिक कामोमांज मशगुल रहीए छीए, ते कांई ओछुं शरमावा जेवुं नथी. मुंबईमां आगळे कोई पण जैनशाळा हती नहि. पण पाछळथी एक शाळा स्थापवामां आवी हती. पहेलां तो ते सारी हालतमां नहि हती. पण धीमे धीमे ते सारी हालतमां आवी छे अने ते घणुं सारुं काम करे छे. बीजां प्राणीओ करतां मनुष्योने जे ज्ञाननी शक्ति मळेली छे तेनो उपयोग नहि करीए तो पछी पाणीओ अने मनुष्योमां शो फेर ?

दिलसोजी बतावनारा वधु तारोअने पत्रो.

अत्रे शेठ फकीरचंद प्रेमचंदे कॉन्फरन्स तरफ दिलसोजी धरावनारा पण हाजर नहीं रही शकेला **ऑ. मी. रेवश, मी. सैयद सरदार अलीखान, मी. जे. एन. टाटा, शेठाणी बाई जडाव, करांची खातेनी पार्श्वजीन मंडळी, जामनगर खातेना मुनीराज श्री चारित्र विजयजी,** तरफथी आवेला मुबारकबादी विगेरेने लगता तारो तथा पत्रो वांची संभळाव्या हता.

बाद चा पाणी लेवा सारुं कॉन्फरन्स अडधा कलाक माटे उठयुं हतुं; पोणात्रण वागे कॉन्फरन्सनुं कामकाज पाछुं शरु करवामां आव्युं हतुं.

मी. लखमसी हिरजी मैशरी. बी. ए. एल. एल. बी. नुं भाषण.

आ भव तथा परभवना श्रेयसुखनो आधार उत्तम प्रकारनी व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी ऊपर छे. धर्म, अर्थ काम अने मोक्ष ए चारे पुरुषार्थो ए, बंने प्रकारनी केळवणीथी

थाय छे, तेमां व्यवहारिक उत्तम प्रकारनी केळवणीथी अर्थ अने काम नामनां बे पुरुषार्थ तत्काळ सिद्ध थाय छे अने धार्मिक उत्तम प्रकारनी केळवणीथी, धर्म अने मोक्ष नामनां बे पुरुषार्थ अंतर फळरूपे सिद्ध थाय छे, अने अर्थ तथा काम नामनां बे पुरुषार्थ परंपर फळरूपे सिद्ध थाय छे. आ बंने प्रकारनी केळवणीमां हिंदुस्थान मध्ये वसनारी समग्र उंची कोममां आपणी जैन कोम बहुज पाछळ छे, तेथी आपणा जैन पुत्रो तथा पुत्रीओ पोतानां उपर जणावेलां चारे पुरुषार्थ उत्तम प्रकारे साधवाने शक्तिमान थाय एटला सारु ते बन्ने प्रकारनी केळवणी जैन बाळको नानी वयथी केवी रीते प्राप्त करी शके, तेना उपायो योजवानी खास जरूर छे.

केळवणी शुं छे ?

केळवणी ए बुद्धिने साफ अने हृदयने स्वच्छ करवानो एकज उपाय छे. बुद्धि ज्यांसुधी साफ न होय त्यांसुधी प्रतिमाना उंचा आसन उपर बेसीने देव वांछित पवित्र सुख भोगवी शकातुं नथी, अने हृदय स्वच्छ न होय तो सर्व प्रकारनी साधुता अने सर्व प्रकारना निर्दोषपणाना मनोहर पोशाकमां अलंकृत थई शकातुं नथी. केळवणीना प्रभावथी जेनुं हृदय स्वच्छ थयुं नथी, जेनी बुद्धि साफ थई नथी अने जे विवेकनो मार्ग देखवामां आगळ वध्यो नथी, ते मानवंता पवित्र पदने योग्य नथी; कारणके जेनुं हृदय अज्ञानना अभेद घोर अंधकारमां ढंकायलुं छे, ते केवळ पोतानी इंद्रियोज तृप्त थयाथी पोताने कृतार्थ समजे छे अने कुदरतना कारणना शोधमां पोतानुं कर्तव्य नक्की करवामां अने सूक्ष्म विचारमां तेनुं मन लागतुं नथी; ते काचबानी पेठे पोतानी छती शक्तिने छुपावीने पोतानो जन्मारो पुरो करे छे, वृक्षनां फळ आदि खाईने तृप्त थाय छे, झरानुं पाणी पीने तृष्णानी शांति करे छे, अने आवां अनेक नाना प्रकारनां कार्यो करीने तेमांज अपार आनंद अनुभव करे छे. पोताना जीवननुं प्रयोजन तेनाथी पुरुं थतुं नथी अने तेनी बुद्धि तथा वृत्ति निर्मळ मोक्षना सत् मार्गने पहोंची शकती नथी. ते अज्ञान अवस्थामां जन्मे छे अने अज्ञान अवस्थामांज काळ गाळीने आ लोकमांथी, आव्यो तेमज पाछो जाय छे. पण जेणे उंची केळवणीना आधारे सर्व श्रेष्ठ गुणो संपादन कीधा छे ते पोतानी जींदगी पवित्रताथी अने कलंकरहित गुजारे छे अने नरलोकमां होवा छतां देवलोकना पवित्र चारित्र बळथी, गंभीर लांबी नजरनी सहायताथी अने विवेकबुद्धिना प्रभावथी ते पोतानुं कर्तव्य यथारीति संपादन करीने आ नाशवंत जगत्मां अमर कीर्तिस्थंभ संपादन करे छे, के जेवी रीते आ कॉन्फरन्सनी योजना शरू करवामां आपणा बंधु मी. **गुलाबचंदजी ढढ्ढाए** कीर्तिस्थंभ उभो करेलो छे. प्रिय बांधवो, विद्या एज अमूल्य धन छे. केळवणी लीधाथी हित अहित विगेरेनो पुरतो विचार करीने पोतानुं अने बीजानुं दुःख ओछुं अने सुखनी वृद्धि करी शकाय छे. गमे तो सामान्य माणस होय के प्रसिद्ध होय, धनवान होय के निर्धन होय, बाळक होय के वृद्ध होय, स्त्री होय के पुरुष होय, तोपण ए दरेके ज्ञाननुं सेवन करवुं जोईए.

जैनोनी स्थिति केवी छे ?

त्यारे उपर कह्या प्रमाणे केळवणीनी आवश्यकता स्विकार्या पछी आपणे आपणी जैन कोमनी ते संबंधनी स्थिति शांत चित्तथी विचारतां, आपणा दर्शनमां ते केवो देखाव आपे छे

ते उपर आपनुं लक्ष अत्रे खेंचवाने रजा लउं छुं. केळवणी संबंधमां छेल्ला Census Report परथी स्पष्ट रीते जणाय छे, के आपणी कोमनी केळवणी संबंधीनी स्थिति बहुज पछात छे. ते सरकारी रीपोर्टना आधारे आपणी कोमना जैन भाईओना २४१९३३ पुरुषोना प्रमाणमांथी फक्त २१६४६ अभ्यास करनाराओ अने फक्त ९४१०० वांची लखी जाणनाराओ अने बाकीना १२९७८७ पुरुषो, केळवणीनां मीठां फळो चाखवाथी सदंतर बेनसीब रहेल अने २०७३६४ स्त्रिओना प्रमाणमां फक्त, ६०१ बाळाओ अभ्यास करनारी अने फक्त १०७१ स्त्रीओ वांची लखी जाणनारी अने बाकीनी २०५६९२ तदन बीन केळवायली. आ उपर जणावेला आंकडाओ बीजी कोमोना आंकडाओ साथे सरखावतां, आपणी जैन कोम केळवणीनी बाबतमां बहुज पछात मालुम पडे छे.

ए प्रमाणे आपणी कोमनी केळवणीनी स्थिति तपास्या पछी, ते स्थिति सुधारवाने मारा मन मुजब शुं शुं उपायो लेवानी जरूर छे ते हुं आपनी समक्ष रजु करीश.

प्रिय बांधवो, आप सर्व निःशंकपणे मानता हशो के आवो मनुष्य भव पामवो ए कांई नेवी तेवी वात नथी, ते साथे वळी आर्यदेश, उत्तम कुळ, आयुष्यवान् अने निरोगी शरीर, ज्ञानप्रणीत धर्म पामवा सुगुरुनी जोगवाई, भयरहित ब्रीटीश राज्य छे. अरे भाईओ चेतो, चेतो! प्रिय बंधुओ चिंतामणी समान नरभव वृथा न गुमावो; अनंत संसार समुद्रमां भटकतां भटकतां किनारे आव्या छीए अने थोडाज काळमां फरी एज संसार समुद्रमां भ्रमण करवुं पडशे; तो त्यां सुधी जे कांई आपणा पोताने माटे, आपणा कुटुंबने माटे, आपणा स्नेहीओने माटे, आपणा स्वधर्मि भाईओ माटे अने आपणा देशने माटे सुकृत्य बने ते करी ल्यो. आ अल्प आयुष्य जोतजोतामां वही जशे अने आपणे हाथ घसता घसता चाल्या जईशुं.

प्रथम पायोज नथी.

पण महा अफसोसनी वात छे के **"खाटले मूळ खोड के प्रथम पायोज नथी"** ए कहेवत प्रमाणे आपणामां "जैन" एटले शुं अने धर्म एटले शुं? एटली समजण पण थोडाओनेज पुरती रीते हशे, तो जैन धर्मनुं तत्व शुं ते तो सर्वने क्यांथी समजवामां आवे? अने त्यांसुधी धर्मतत्व याने बीजनी स्फुरणा अंतःकरणमां उत्पन्न नथी थई त्यांसुधी आ मायारूपी संसारमांथी मुक्त थवानो खरो प्रयत्न क्यांथी सुझे? मने घणीज दिलगीरी साथे कहेवुं पडे छे, के जे कहेतां आप मने माफ करशो के हाल तो आपणामांना घणाखरा मात्र एटलुंज जाणे छे के **अमे श्रावक छीए; पण श्रावक एटले शुं?** श्रावकनां शां शां लक्षणो? श्रावके शुं शुं जाणवुं? केवी रीते वर्तवुं? इत्यादि अनेक वातो जे श्रावकने अवश्य जाणवानी जरुर छे ते विषे तो आपणने बीलकुल ज्ञानज नथी एटलुंज नहि, पण ज्ञान मेळववानां साधनोनो पण प्रयत्न करता नथी. आम होवाथी आपणे श्रावको आ उत्तम नरभव, आर्य क्षेत्र अने सर्वोत्तम जैनधर्मनुं सार्थक शी रीते करी शकीए?

माटे अरे भाईओ, धर्मना जाणपणा विना जे काळ जाय छे, ते सर्व वृथाज समजजो. थोडुं पण जेणे धर्मनुं जाणपणुं मेळव्युं छे, तेनुंज तेटले दरज्जे जथितर प्रमाण छे; तेज पोप

पुन्यने ओळखे छे, ते जे जे कृत्यो करे छे तेनुं तेने शुं फळ प्राप्त थशे ते ते जाणे छे, अने तेथी ते ए कृत्यो करवाने डरे छे.

प्रिय बांधवो, मोक्ष सुखनो दाता एवो जे श्री जीन, आगमनुं जाणपणुं अने ते मेळववानी सघळी जोगवाईओ छतां पण आपणामां केवी मोटी मूर्खाई छे, के फक्त आळस आदि विषयमां अने वर्गमां छती आंखे आंधळा थई, छती शक्तिए अशक्त बनी, धर्मने तदन भूली गया छीए. भाईओ! विचार करो के.

चलत प्राण लक्ष्मी अने, जीवतर आ मंदिर;
चले सर्व संसारमां, धर्म एक छे स्थिर.

बंधुओ, तमो सुखेथी वेपार धंधो करो, लक्ष्मी मेळवो घरसंसारनुं कुटुंबसुख भोगवो, पण ते सर्व साथे कांईक धर्मनुं जाणपणुं पण ग्रहण करो के जेथी, संसारिक खटपटनी लयलीनतामां जे जे पापो एक बाजुथी निरंतर बंधातां जाय, तेओनो क्षय थवानो पण बीजी बाजुथी कंईक रस्तो रहे, अने तेथी कोईक दहाडे पण संसारसमुद्र तरी जवानो संभव रहे नीति शास्त्रमां कह्युं छे के:—

धर्म अर्थ शुभ कामने, मुक्ति रहित नर जेह;
जन्म मरण ते नरतणुं, वृथा समजवुं तेह.

तेना माटे आठ बाबतो तमारी समक्ष रजु करवामां आवी छे तेनुं टुंकमां विवेचन:—

ए माटे फंडनी जरूर छे.

" अरे, दोलत, दुनियां, माल खजानो, कुटुंब परिवार, सुख संपत्ति, अस्थिर तेथी स्वप्नवत् नकामां छे."

जैनोने धार्मिक केळवणी साथे व्यवहारिक केळवणी आपनारी हाईस्कूल स्थापवानी जरुर.

आपणां बाळकोने एक बीजी मुश्केली छे, ते धार्मिक केळवणीने लगती छे. जैन बाळकोने बीजा धर्मोनी केळवणी आपनारी शाळाओमां शीखवा जवानी फरज पडेछे, कारणके जैन धार्मिक केळवणी साथे व्यवहारिक केळवणी आपनारी कोई हाईस्कूल हस्तीमां नथी; एटला माटे जरुरनुं छे के जैन बाळको व्यवहारिक ज्ञान लेवा साथे पोताना धर्मने अनुसरतुं ज्ञान मेळवी शके तेवी शाळा तेमने माटे स्थापवी. हाल जैन छोकराओ जे शाळाओमां शीखवा जायछे त्यां तेमने एवुं शीखववामां आवे छे के **माणसने आत्मा छे, पण गायने नथी.** आ शिक्षण बीजा धर्मने अनुसरतुं हशे, पण आपणा जैन धर्मने अनुसरतुं नथी. एथी आपणे एवी हाईस्कूल स्थापवी जोईए के ज्यां जैन बाळको मूळथीज, पोताना धर्मने लगतुं ज्ञान मेळवतां रहे.

निमाणी बुद्धमल केवळचंद नाशिकना स्पेशियल मेजिस्ट्रेटनुं मारवाडी भाषामां भाषण.

सिरदारहो, साधर्म्मिभाईहो, सज्जन साहेबां,

आपणा लोकांरी दर्सणने दुर्लभ ओर इसी मोटी परखदा देखने इसो कुण अभागी हे के जिणने खुशी नहीं हुवेला ? अलबत् हरएक सिरदारने घणी खुशी हुवेला इणमें बिलकुल संका नहीं.

" **शिक्षण** " जिणने गुजराथी भाषामांय " केळवणी " केवे हे, तिण ऊपर दोय आखर आपने विवरासुं केणारी मन्नमें हे. ' हमो बहीखातो रुजनांवो लिख लेवां हां, सराफी चिठ्ठी बांच लेवां हां, जीवांरी रक्षा ओर जीवांरा अवगाहना आदिप्रकारसुं हमारा लोक जित्रा वाकबगार हे उत्रा वाकबगार पंडत दुनियामें बिरळाज हुसी; रुजगारबोपारने अच्छीतरे जाणां हां; ' इत्रे हुयने आप शिक्षणऊपर जादा कांई केवोला इसो बेम आपरे घणाजिणारे दिलमें आयो हुसी; पिण शिक्षणरा बारांमांय आपणाऊपर दूजी तन्हेकी जोखम कित्री भारी हे उणबदले अपां हाल बिचार कन्यो नहीं; उणउपरीज दोय आखर केणारी म्हे रजा लेवुं हुं.

सिरदारहो, जित्रे अपां बीज बांवाला उशीतन्हे अपांने आगे फळ मिळसी. आपणामांयलो हरएक सखस (व्यक्ति) आच्छो निकळे इशी निगेदास्ती आपणाने राखणी चाइजे. थोडामें कणो हुवे तो मिनख इण लब्जरो ऊंचो, उमदा ओर उत्तम अर्थ ध्यानमें लेने अस्सल राष्ट्रीय (national) स्वरुपरो पायो घालणारी हिम्मत रखणामांयं अबारसुं उदम करणारी निहायत जरुरी हे. अपां हमेशा रोज सुणता आयां हां के हिंदुस्थानदेश आगे जावतां बहोत दीपसी. खरोखर आपणो हिंदुस्थान देस हजारो वरसां पेली उत्तम कळामुं ओर श्रेष्ठ शास्त्रीय विद्यासुं चळचळाट करतो दीपतो हुतो ! पीछे करमजोगसुं ओछी दशा आई. घणाराजा इण देस ऊपर राज कीनो. हरएक राजा लायक नहीं जाणने आखर इंग्रज सरकारको राज कोई पुन्याईसु आपणाऊपर हुवो हे ! इण संबंधसु खरोखर आपणो घणो कल्याण हे. साच पूछो तो हिंदुस्थानदेश भविष्य कालमांय ऊंची दशाने पोंचशी इणमें फरक नहीं. ओर आप जो ह्मने पूछोलाके आपणा देसरी के आपणा **ओसवाळांरी** के आपणा सरब साधर्म्मिभायांरी आगे हुवणहार ऊंची दशारा मालक कुण हे, तो ह्मे जबाब देऊंला के 'आपणा बाळक—अबार पोसाळमें भिणीज रह्या हे तिके विद्यार्थी—आपणा बेटाबेटी, आपणा टाबरटुबर, वेईज भविष्यकालरा खरा ट्रस्टी हे ! अबारेरे पिढीरा विद्यार्थी आगली आवती पिढीरा सिरदार—मालक—गाढा मारुजी हे.' इणवास्ते तुमो तुमारे न्यातरो आगे मोटापणो अगर बडापणो चावोला तो आगली आवती पिढीरा सिरदारांका हिरदामांय ह्मे बतावूंला वे कल्पना, वे तत्त्व, ओर वे गुण उतरसी इण रीतका शिक्षणरी अपेक्षा हे.

तो पछे, आपणा न्यातरी उन्नति जिणारे हाथमें हे वांरे हिरदामें किशी कल्पना (idea) पेला रोपणी चाइजे? वा कल्पना (idea) आ हे के थांरा शिक्षण—थांरो भिणीजणो—फगत थांरो पेट भरणवास्ते अगर थांरा परवाररा सुखरे वास्ते सिरफ नहीं हे. पिण शिक्षणरो—भिणीजणारो—हेतु घणो उन्चो, घणो शिरे, ओर घणो शुद्ध हे. तिण शिक्षणरो उद्देस

इंग्लंडरा राजकवि (Poet Laureate) **लॉर्ड टेनीसन्** जिणनें ' जमानारी मंद पवनयुक्त निरोगी लडाई (Healthy breezy battle of life) केवे हे उणमांय जीत ओर जस मिळणारो हे. मिनखने लाज, सांभ इजतकी हरएक बात करणारी हिम्मत जिणसुं आवे ऊईज शिक्षण टुकामें केणो हुवे तो आपणे जातरा चोधरी, खरा आगेवान ओर मार्गदर्शक हुणारी लायकी जिणसुं आवे ऊईज शिक्षण—ऊईज भिणी जणो. आपणा जातभायाकनासुं थोथी कीरत ओर सावासकी मिळावणेरी कोड तथा हूंस आ साचा शिक्षणसुं जाती रेसी.

लॉर्ड बेकनसाहेब केवे हे के, ज्ञान आ एक सक्ति हे; (Knowledge is power); ओर ग्यान आ सक्ति क्यूं हे के ग्यानसुं ग्यानवाळो धणी दुनियामांय मारग बतावे ओर हुकमन चलावे. जठे ग्यानवाळो धणी आपरा पेटपुरतोईज बिचार करे, जठे वो आपनेईज फगत आपरा बिचाररो मध्यबिंदु (centre) माने, उठे ग्यानगी सक्ति कमकम हुय बोकरे. कारण पशुपंखीमांय ओर इणारेमांय पीछे कुछ भेद रेवे नहीं. पशुपंखी पिय आपरो पेट किस्त भरणो ओर आपरो सुख किणमांय हे आ बात जाण लेवे. आदमीमांय ओर पशुमांय कांई भेद हे के. आदमी आपरा बुद्धिसुं ओर गुणांसुं दूजाने आपरेविचे वत्तो सुखी करे, मानवी जातिरो ओर बिशेसकरने आपरा न्यातरी ' उन्नति कर सके. **शेक्सपियर** कवि पूछे हे के, " जिण आदमीरो मुख्य काम खाणो ओर सुवणो इत्रोईज हे ऊ आदमी केणो कांई ? (What is man, if his chief work and market of his time be but to feed and sleep.) ज्या सिरदारांने आपरा पेटरा बारे कुछ निजर आवे नहीं वांने **श्रीतीर्थकरांका** चरित्र बांचणेंसुं मालम हुसी के ओर इतिहासरा साधनसुं पिण आ बात साबीत हे के, मतलबी ओर फगत " हाय पैसो हाय पैसो " करणावाळा लोकांसुं दुनयारो फायदो ऊठणो मुस्कल हे. "हमे कांई खावांला, कांई पीवांला, कांई ओढांला ओ बिचार थे मनमांय मत लावो" ओ अमोलख उपदेस भिडक्योडा आदमीरो नहीं हे पिण एक धर्मसंस्थापकरो हे, सु ध्यानमें लेने हिवडामांय राखणलायक हे. (Take no thought, saying, what shall we eat ? or what shall we drink ? or wherewithal shall we be clothed?) आ बात तो सही हे के जिको आपरो बिचार थोडो कीनो पिण आपणा जातभायांरो जादा कीनो ओर आहा ! आपरा देसवास्ते जीवरी पण पर्वा राखी नहीं वांसुंईज देसरी भरभराट तथा चळचळाट हुई हे. तो पछे इसा मोटा लोकांरा उदाहरण आपणा टाबरांरी—आवती आगली पीढीरा सिरदारांरी—मालकांरी उमेद, उमंग तथा उत्साह वधावेला नहीं कांई ? उणोर आत्मामें निरमळ जोत लख लख जागसी नहीं कांई ? ओ जमानो, ओ सेंसार कर्तव्य कर्म-रूप हे. ओ भव घणो दोहिलो मिळ्यो हे. एक कवि केवे हे के:—

" I slept and dreamt that *life was beauty*—
I woke and found that *life was duty*."

साकी छंद(भावार्थ) स्वकृत.

सुतो हुतो हमे सुपनो देख्यो, ' ओ भव घणो रसीलो ' ।
जागो हुयने जाण्यो हमे के, ' ओ भव कर्तबलीलो ' ॥

खरेखर ओ भव कर्तव्यकर्मसुं (duty) लीलो हे. “ **दस दिट्ठंता मणुअ जम्मे.** ” **सिद्धांतरे** विषें मनुष्यरो जन्म मिळणो दश दृष्टांतें दुर्लभ बखाण्यो हे. ओ भव कुछना कुछ करणासारुं कमायो हे. कर्तव्य कर्मरी ऊंची कल्पना (high ideal of duty) आईज हे ओर इणने जमानारी अगर संसाररी ऊंची कल्पना केवो तोबी मुलाजो नहीं.

जमानारी अगर संसाररी ऊंची कल्पना (high ideal of life) इतरे मांय तीन अंतर्कल्पना समावे हे. तथा कायदारे भाषामांय केणो हुवे तो तीन पोट कल्पना समावे हे. जिवे भूमिति शास्त्रमें (Geometry) अनेक बिंदु मिळने एक रेघ हुवे अगर सामान्य भाषामांय केणो हुवे तो अनेक पाणीरा बिंदूसुं तळाव हुवे तिणमुजब म्हे अबे आपने बतावूंला वे तीन अंगभूत अंतर्कल्पना मिळने ‘ संसाररी एक ऊंची कल्पना ’ (High ideal of life high ideal of duty) अगर ‘ कर्तव्यकर्मरी एक ऊंची कल्पना ’ हुवे हे.

पेली अंगभूत अंतर्कल्पना आ जाण लेणी चाइजे के तुमो फगत तुमारा वास्तेईज जनम लीनो नहीं हे, तुमारा परवाररे वास्तेईज केवळ लीनो नहीं, तो तुमारा देसवास्ते पिण लीनो हे. भण्योडो आदमी ‘ मोटांमाय छोटारो समावेश हुवे पण छोटामांय मोटारो हुवे नहीं ’ इण भूमिति शास्त्राप्रत्यक्षप्रमाणनें (axiom) अच्छीतरे जाणे हे. उणने मालम हे के म्हारा जातभायांमांयलो म्हे एक हुं, ओर म्हे जो उणांरी सेवाचाकरी करूंला तो म्हे म्हारी पोतारी सेवा कर्‍यामाफक हे. जठे आदमी आपरो ओर आपरे परवाररोईज विचार तदन करे हे, उठे वा ओर किणरी सेवा करे नहीं. पण जठे आदमी आपणा देशभायांरी अगर साधर्म्मिभायांरी सेवा करे हे उठे ऊ दूजारी, आपरी तथा आपरे परवाररी पिण सेवा करेज हे कारण पेलांमांय दूजा समावे हे.

‘ संसाररी ऊंची कल्पना’रे (high ideal of life) बारांमाय म्हे आपने तीन अंतर्कल्पनामांयली एक अंतकल्पना अच्छीतरेसुं अबे बताय दीनी हे. दूजी अंतर्कल्पना कांई हे के देसरी केवो के जातभायांरी केवो के साधर्म्मिभायांरी सेवा निष्कपट ओर विना पेटा कीनी चाइजे. आ सेवा मुरखरे माफक अगर अंधेरेमाफक करणामें हांसल नहीं. एखादे आदमीरी सेवाचाकरी अपां किवे करां हां भलां ? जो उण आदमीरो साचो किल्याण करणारी आपणा मनमें उमंग हुसी तो तिण आदमीमांय ओगणतुस कित्रा हे तिणरो अपांने पेला विचार करणो लाजम हे. ‘ हां स्सा हां स्सा, कांई सां, फलाणचंदजी सारी बांत्यांसुं पुरा वाकबी ओर मुरब्बी हे’ इवे केने तिण आदमीरी झूटी ओर कामणगारी समज करोला कांई ? नहीं. ओर झिको बांत्यां एक सखनने लागु हे वे देसने अगर राष्ट्रने पिण लागु हे. कारण अनेक सखस—अनेक व्यक्ति (individual)—मिळने एक देश हुवे ओर अनेक देस मिळने एक राष्ट्र (nation) हुवे हे. एक फ्रेंच लेखक (Rev. Father Didon) केवे हे के “ गरब ओर धेकसुं मच्योडो ओछो स्वदेशाभिमान म्हने पसंत नाहीं. ” कर्तव्यकर्मरी ऊंची धारणा (high conception of duty) कद हुवे हे के जद आपणा न्यातरा तथा देसरा ओगणऊपर ओर नबळाईरा कारण ओर कार्यऊपर (cause and effect) ध्यान देने देसरी के न्यातरी सेवा ठिवराईसुं तथा अकलहुशारीसुं करणारी जोत (flame) लखलख झळझळाट करे! एक जर्मन साहेब नांवसुं **हरमन जॅकोबी श्रीआचारांग** तथा **कल्पसूत्ररो** प्राकृतमांयासुं अंग्रेजीमें भाषांतर कीनो हे. इण पुस्तकरा प्रस्तावनामें या मावीतें कर्‍यो हे के **जैनधर्म बौद्धधर्ममांयसुं निसर्‍यो नहीं हे.** तिणमें ए ज़र्मन् सिरदार फुर्मावे हे के **सिद्धार्थ** ओ राजा करके नहीं हुतो तो एक मोटो

जहागिरदार अगर ठाकर (Baron) हुतो; कारण **कल्पसूत्रमें त्रिशलाने** 'क्षत्रियाणी' ठिकठिकाणे कह्यो हे; 'देवी' इस्त्रे ठिकठिकाणे कह्यो नहीं. आ लिखी हुई बात म्हे म्हारा एक गुजराथी दोस्तकने कीनी. ए दोस्त मम्मोईवाळा हे पिण दिन पंधरे पेला नासकमें मास डेडमास रह्या हुता. हमारे नासकमें ए धर्ममें गाढा गिण्या गया ओर गाढाईज हे. वांसु ऊपरकी **सिद्धार्थ** बदले बात करतां पाण वां ह्मने कह्यो के, ओर हमारा घणा जातभाइ हमेशा इणीतरे फुर्मावे हे के गोरा लोकांने अपांने उपदेस देणारो हक नहीं; कारण म्हे जद सुधान्योडा हुता उणबेळा वे डीलऊपर रंग चढावता हुता. इणने म्हे आंधी ओर ओछी स्वदेशभक्ति केवुं हुं. कर्तव्यकर्मरी (duty) ऊंची धारणा (conception) आ निश्चे नहीं हे. झिके आगे हुंशियार ओर भागवान था वे अबार दुबळा क्युं हे ओर झिके आगे दुबळा था, वे आज भागवान हुंशियार क्युं हे आ बात अपां हियामें सोचणाजोग हे. 'जेसो बाजे बायरो वेसी दीजे ओठ' इस्त्रे केवणवाळांरी हंसी करणी ओर साचसाच बोलने आपरे जातरा ओगण बोल बतावे उणारे बातांने चिपठयामें उड्डाय देवणी आ ई कर्तव्यकर्मरी (duty) कममल धारणा (conception) हे. पखपाती निजर ओर फाजल श्रद्धा (superstition) राखणी ओर नहीं राखणवाळारी ठठ्ठा करने भलाई मिळावणी आ पिण कर्तव्यकर्मरी चोखी धारणा नहीं!

सिरदारहो, 'सेंसाररी ऊंची कल्पना' रे बारांमाय म्हे आपने तीन अंतर्कल्पना मांयली (sub-ideas) दोय अंतर्कल्पना कांई हे सु के दिनी. पेली अंतर्कल्पना तो आ हे के अपां मिनखाभव पायो हे तिके न्यातरी अगर देसरी सेवा करणावास्ते पायो हे. 'सेंसाररी ऊंची कल्पना' रे बारांमाय दूजी अंतर्कल्पना कांई हे के वा सेवा निष्कपट, पेटाबिना ओर विचारसु राच्योडी चाइजे. सेंसाररी (life) अगर कर्तव्यकर्मरी (duty) ऊंची कल्पनारे (high ideal) बारांमाय तीजी अंगभूत अंतर्कल्पना अबे आपने ह्मे केवुं हुं. जिस्त्रे आदमी देसरी अगर न्यातरी सेवा 'जी जी' करने करे पिण वा सेवा थोडी हे उणमुजब आदमी देसरी अगर न्यातरी सेवा निष्कपटाईसुं तथा बिना पेटा करी तोबी वा सेवा वो एकज बाबतमांय करेलो; पिण जिण्सु आपणा न्यातरो ओर देसरो कल्याण ओर बढपण हुवे वां सारी सगळी बात्यांमांय आपआपरे ताकद मुजब सेवा करणी आ ईज कर्तव्यकर्मरी (duty) अस्सल स्गेर ऊंची पारख हे. ओर इणमेंईज 'सेंसाररी ऊंची कल्पना' रे बारांमायली तीजी अंतर्कल्पना समावे हे. कर्तव्यकर्मरी ऊंचासु ऊंची पारख अगर धारणा (conception) कद हुवे हे के जद राष्ट्ररी (nation) अगर देसरी नीति, सुख तथा बढपण आपणा राजऊपर, आपणा समाजऊपर (न्यातऊपर) ओर आपणा धर्मऊपर टेंको देने रह्या हे आ बात आदमीरो दिवडारो अंतरजामी रोमरोम पेछाण लेवे. भिणीजणारो अगर शिक्षणरो (education) उमदा, शिरे ओर चोखो फळ तो ओईज़ हे. ओ पारखसूरज अगर धारणासूरज जठे ऊग्यो नहीं उठे भिणीजणो (education) फोगट हुवो. हरएक आदमी आपरे राजारी एक प्रजा हे, समाजरो (न्यातरो) एक अंग अगर अवयव हे, ओर **कार्लाईल साहेब** केवे तिणमुजब हरएक आदमी **परमेष्टीरो** एक सास हे. (breath of heaven.) सरकारका कायदाकानु

मुजब आदमीरो स्वभाव, चलण ओर सुख समाजरा (न्यातरा) बंधन ओर रचनाऊपर जिस्त्रे टेंको देने रह्या हे उस्त्रे धर्मरा मतउपर पिण टेंको देने रह्या हे. राजारो राज जठे हे अगर सरकार जठे हे ओर सरकाररी जरुरी जठे हे उठे हरएक आदमीरी फरज हे के प्रजाधर्ममें गाढो रेणो, ओर सिरकार अम्मलदारी न्यायसुं ओर रीतसुं कर रह्यो हे के नहीं सुं ध्यान देने देखणो. न्यातरी अगर समाजरी चायना जठांतांई हे उठांतांई न्यातरा पंचारी फरज हे के न्यातरा बरताव, रीतांभातां तथा रहारसम इस्त्राजेरा हे के नहीं सुं परखणा चाइजे के जिणसुं नियत ओर हिम्मत बधे. जठांतांई अपां धर्मने श्रेष्ठ मान रह्यां हां उठांतांई न्यातमांय **सिद्धांतरा** बचन फेलीज रह्या हे के नहीं सुं देखणारी हरएक आदमीरी फरज हे. ओछामें केणो हुवे तो राज, न्यातरा रहारसम ओर धर्मउपरसुं आदमीरी फरज हे. ओछामें केणो हुवे तो राज, न्यातरा रहारसम ओर धर्मऊपरसुं आदमीरी अच्छीबुराई मालम हुवे हे. आदमी सुखी हुणासारु राज, न्यातरी रीतांभातां ओर धर्म ए तिनोंई उत्कृष्टा, उमदा ओर चोखा चाइचे. एक अस्सल ओर दूजो कमसल काम आवे नहीं.

इशी देखो सा के सरकार थांनें बहोत उमदा तथा उत्कृष्टा राजरा हक दीना पिण तुमारे न्यातरी (समाजरी) रीतांभातां ओर रहारमम कमसल ओर नागाईरी हुवे तो वे हक कांई कामरा? एक अंग्रेज केवे हे के "नमुनारो घर रेवणसारु दीनासुं आदमी नमुनाबाज हुवेला नहीं. घर ऊंचो हे तो आदमीने पिण ऊंचो करणो जोग हे; नहीं तो आदमी घरने आपरे बराबर हूकतो नीचे लावसी. (You cannot make a model man by putting him in a model house. You have got to elevate the man to the house or he will bring the house down to his level.) केसरबिलास पुस्तकरा कर्ता केवे हे के "दुनयामांहे कांई हो रह्यो छे, किशी रोशनी चमक रही छे, दिन दिन दुनयाकी कांई उलटपालट हो रही छे, कांई फेरफार हो रह्या छे, जमानाको हाल, परसंग, ओर बरताव किणतऱ्हे छे सूं कोईने मालम नहीं." वेईज ओर कांई केवे हे सुं सुणोः—

दोहा.

दिन दिन अपणा देसने, लावो बढपण मांय।
कुळाचार कुळ रीतसुं, करो प्रभु मन लाय॥
जीम्या बामण मोकळा, दिखणा दी भरपूर।
काम न आयो पुन्न ओ, डूब्या अधबिच पूर॥
ओसर मोसर ब्यांवमें, फोगट धनको नास।
करो करावो कायने, संचय राखो पास॥

कठेई शेवगांने पांचसो एक रुप्या त्यागरा तो कठेई एक हजार एक. एक जिगारे आठे पांच पक्कानरो जिमण तो दूजारे घेवरफिणी सिवायमें. कोई ठिकाणें एकसो एक रुप्यासुं पगे लगाई तो कोई ठिकाणें तीनसो एक रुप्यासुं! "रात दिन लोहीको पाणी करने कमावणो सुं इण बेहुदी रीतांमांहे गमावणो." कोई आदमी समावे जरा आपणांमांय लुगायां पल्ला लेवे आ रीत आपणा धर्मविरुद्ध हे तिणसुं साफ मूर्खाईरी हे. न्यातरी नागी ओर ओछी रीतांभातां बदले जादा केने आपरो अमोल वखत म्हे लेवूं नहीं.

अबे धर्मरे बारांमाय आपने तो जादा केणारी जरुरी नहीं. **सिंदूरप्रकरण**मांय धर्मरी महती बताई हे.

इंद्रवज्रा वृत्तम्.

यः प्राप्य दुःप्राप्यमिदं नरत्वम्, धर्मं न यत्नेन करोति मूढः ।
क्लेशप्रबंधेन स लब्धमब्धौ, चिंतामणिं पातयति प्रमादात् ॥

इणरो भावार्थ कांई हे के, ओ मिनखा भव मोटा मुस्कलसुं मिळने, जिको बेवकुफ धर्म करे नहीं ऊ मुस्कलसुं हाथ आयोडा **चिंतामणि रत्नेन** समंदरमें फेंक देवे हे. आदमीरा दिलमहिंसुं इण भवरी ओर परभवरी कल्पना दोड जावे तो न्यात (समाज) कंपायमान हुयने तिणरो चुरोचुरो कित्रो झटपट हुसी तिणरो पत्तो लागसी नहीं. नास्तिकपणासुं राष्ट्ररी (nation) चळचळाट हुई नहीं ओर हुशी नहीं. **कार्लाईल साहेब** केवे हे के 'श्रद्धा आ एक मोटी चीज हे, जीव–प्राण देणावाळी हे' (belief is great, life-giving). 'पश्चिम फ्रान्समें एक बरस' इण नांवरा किताबमें **एडवर्ड्स साहेब** लिखे हे के शिक्षणरो फेलावो, शास्त्र, वाङ्मय ओर कलारी प्रगति, आगगाडी, तारायंत्र वगेरे आधी (half) सुधारणा हे ओर **हाथोहाथ** धर्म, राज ओर श्रद्धारा संस्कारने पूज नहीं लागसी तोईज सुधारो रेसी. नशीब ऊपर भरोसो ओर हवालो देने उदमने कम समजणो आ धर्मकल्पना न्यातरा जोरने घटावे हे. मिंदारमार्गी सम्वेगी ढुंडियारो धेक करणो लाजम नहीं. आ बात ध्यानमें लेणालायक हे के वेई आखर तो जेनीज बाजे हे. क्रिस्तानाविचे तो घणाघणा सिर हे!!

'संसाररी ऊंची कल्पना'रे बारांमांय, सिरदारहो, तीन अंगभूत अंतर्कल्पना कांई हे सु अबे आप परख कर लीनी हे. पेली अंतर्कल्पना कांई हुयी के (१) तुमारो जनम तुमारे देसरा सेवावास्ते हे; दूजी कांई हुईके (२) वा सेवा निष्कपट ओर पेटाबिनारी चाइजे: तीजी कांई हुई के (३) वा सेवा राजकीय (राजरा) सामाजिक (न्यातरा) ओर धार्मिक यां तिनेई बाबतांमांय सिरीखी फेलाणी चाइजे. एक लारे ओर दूजी आगे कामरी नहीं. एक इटालियन ओठो हे के 'झिको भिणीजे ऊ हुकमत चलावे. (he who reads rules); ओर भागवांन तथा ताकदवाला मल्ल हुकमत चलावे आ बात तो खारज हे. भिणीज्योडा आदमीरी 'संसाररी ऊंची कल्पना' जो चार्वाक आगे मत फेलायो हुतो तिण मुजब 'खावो पीवो मोज उडावो' इत्तेको हुय जावे तो दूजारी पीछे कांई गिणती?

पिण सिरदारहो, भिणीज्योडा आदमीमांय 'संसाररी ऊंची कल्पना' तो हे पिण धीरज—नैतिक धीरज—नेकीरो धीरज नहीं हुवे तो वा 'संसाररी ऊंची कल्पना' फोगटीज हे. **स्माइल्ससाहेब** इण धीरजरो (moral courage) इण मुजब बखाण करे हे. " सांच कांई हे सुं पारखने साचो बोलणारी हिम्मत रखणी, मोहरे जंजाळसुं लेवो रेणो." (The courage to seek and speak the truth; the courage to resist temptation.) अंदाजें तीनसो बरसां पेली इण चोखळामें **तुकाराम** करने एक मोटा साधु हुय गया. वे कांई केवे के:—

ऐसा हा लौकिक कदा राखवेना । पतितपावन देवराया ॥ १ ॥ संसार करितां ह्मणती हा दोषी । टाकितां आळसी पोटपोसा ॥ २ ॥ आचार करितां ह्मणती हा पसारा । न करितां नरा निंदितातीं ॥ ३ ॥ संतसंग करितां ह्मणती हा उपदेशी । येरा अभाग्यासी ज्ञान नाहीं ॥ ४ ॥ धन नाहीं त्यासी ठायींचा करंटा । समर्थासि ताठा लावितातीं ॥ ५ ॥ बहु बोलों जातां ह्मणति हा वाचाळ । न बोलतां सकळ ह्मणती गर्वी ॥ ६ ॥ भेटिसि नवजातां ह्मणती हा निष्ठुर । येतां जातां घर बुडविलें ॥ ७ ॥ लग्न करूं जातां ह्मणती हा मातला । न करितां जाला नपुंसक ॥ ८ ॥ निपुत्रिका ह्मणती पहा हो चांडाळ । पातकाचें मूळ पोरवडा ॥९॥ लोक जसा ओक धरितां धरवेना । अभक्ता जिरेना संतसंग ॥ १० ॥ तुका ह्मणे आतां ऐकावें वचन । त्यजुनियां जन भक्ति करा ॥ ११ ॥

इणरो भावार्थ कांई हे के, थे जो धर्ममांय गाढा रेवो तो दुनया केवे के मुरख हे; थांरी जो धर्मऊपर सरधा नहीं हुवे तो केवे के नास्तिक, नादान हे; तुमे जो घणा बोलोला तो केवे के बके हे; तुमे जो चिपचाप बेठोला तो केवे के अहंकारी हे. साहेबहो, दुनया खरोखर **तुकाराम** महाराज केवे तिण मुजब दुरंगी हे. **शिवपार्वती** ओर **नंदी**री बात आप शिरदार जाणताज हुसो. कविरा साथ अपां पिण केसां—

"Give unto me, made lowly wise,
"The spirit of *self-sacrifice*,
" The confidence of *Reason* give,
" And in the light of *Truth* Thy Bondman let me live."

मालिनीवृत्त (भावार्थ) स्वकृत.

सबल अब भरोसा सद्विवेकासुं ह्मारा
उपकृति करुं रीझूं सात्वमें लीन प्यारा ।
बहु विनयसुं राच्यो ग्यानरी भूख हो हे
प्रभु बिनति सुणो थे दास हूं आपरो म्हे ॥

तिणवास्ते दुनयारे बोलरी पर्वा राखणी ओ धीरज—नैतिक धीरज—नकीरो धीरज नहीं हे. **श्रीमहावीरस्वामी, तुकाराम** ओर **लुथरसाहेब** इणां दुनयारी परवा किन्नी किनी? दुनयासु डरोला तो पग रखणानेबी जगा मिळेला नहीं.

ह्मारा प्यारां साहेबां, धीरजसुं गुंथ्योडी 'संसाररी ऊंची कल्पना' कमावणसारुं आगली पिढीरा गाढा मारूजी—आगली पिढीरा सिरदार आगली पिढीरा मालकांने अंग्रेजी भिणावणारी म्हे हियारा हुल्लाससुं आज अठे भोळावण देऊं हुं. पेली तो प्राथमिक शिक्षणरो (Primary Education) खूब जोरसुं फेलावो करो. 'संसाररी ऊंची कल्पना'रो थोडो घणो अस्सल अंस हाईस्कूल तथा कॉलेजमें भिणी जणासुं हिरदामांय उतरसी इत्रो म्हे धारुं हुं, सु अब तो चेतो. इनेईज म्हें व्यावहारिक ऊंची केळवणी केवुं हूं.

अंग्रेजी भिणावणारा शिवायमें ओर तीन कारण हे. वे इणभांत हेः—

(१) अंग्रेजी आ अबार राजदरबाररी भाषा हे.

(२) हिंदुस्थानरो बेपार—परदेससे बेपार—घणो तो बिलायतसुं हे.

(३) हिंदुस्थानमें भिणिज्योडा सारा सिरदारांरी सम्माईक बोली दिनदिन अंग्रेजी हुय रही हे.

सिरदारहो, ह्मारा परममित्र भाईश्री **फकीरचंदजी प्रेमचंदजी** मुंबई-वाळा **जे. पी.** आपणे सभारा चीफ सेक्रेटरीसाहेब ह्मने फुर्मायो थो के थांने इण बारामांय कुछतोबी व्यावहारिक (practical) सूचना करणी जोग हे; पिण ह्मारा समजमें हाल व्यावहारिक सूचनारो बखत आयो नहीं हे, इण सबबसु के अंग्रेजी विद्यासु निश्चे हुवणहार नवा ढंगरी पडछाया ह्मारा चोखळामांय तो अबार संपूर्ण मुग्धावस्थामें हे. तिणमांय भविष्यकालरा भणकाराऱूप जोबनका उजासरो आरंभ हुय रह्यो हे, ओर हाल तो मुग्धावस्थायोग्य काची जवानीरी बिरळी ओर मंद थंडी लेरांमाय आ भावी ढंगरी राजस ओर फूठरी पडछाया मोज मान रही हे!! पिण एक सूचना ह्मारासु कन्या बिना रेइजे नहीं. "जैन पाठशाळा, जैन पाठशाळा" आ पुकार म्हे घणीवार घणा ठिकाणे सुणतो आयो हुं; पण जिण भाषामें आपणा **जैनशास्त्ररा द्वादशांग** गूंफ्या हे उण बालभाषामें अच्छीतरे जाणणेवाळा बिलकुल थोडा हे. बालभाषारो कुछतोबी अस्सल ग्यान हुवा सिवाय **जैनशास्त्ररो** मर्म समजणो अशक्य हे. घणा जिणाने **पडकमणो** आवे पिण व्याकरणसुद्ध अर्थ जाणणावाळा आखा हिंदुस्थानमें कित्रा निसरसी? बिनाअर्थ मूंडे पाट करणो मुनासब नहीं. एकवार उच्चार जिके मुंडे बेठ जावे वे निकळणा ओर सुधारणाने बडो कठण जावे. जिस्त्रे संस्कृत भाषा सरकारी कॉलेज तथा हाईस्कूलमें शिकावे उस्त्राजेईज आगे कॉलेजमांय बालभाषा शिकावणारी तजवीज कोई रीतसु व्हे तो टीक. सिरकार जो बालभाषा भिणावणारी जोखम आपरे ऊपर नहीं लेवे तो बी. ए. री परीक्षामें एक बालभाषारो कागद रखणाने तो नहीं केसी नहीं. सार मुद्दो तो ओ हे के कोई रीतसु आपणा युनिव्हरसिटीमांय (विश्वविद्यालय) बालभाषारो प्रवेश हुणो चाइजे. इस्त्रे सुणजिणामें हे के 'झेंडाविस्ट' भाषारो एक कागद एम. ए. रे परीक्षारे बखत रखे हे. पार्शी लोकांरो धर्म जिण भाषामें हे उण भाषाने जो इस्त्रेको उत्तेजन दियो हे तो पछे अपां सारा जिणा एकमन्ना हुयने सरकारने केसां तो ह्मने पुरो भरोंसो हे के सरकार कोई रीतसु बालभाषाने उत्तेजन देवेला. बालभाषा लेने झिको विद्यार्थी परीक्षामांय पास हुसी उणवास्ते एक स्कालरशिप रखने भिणीजणावाळाने मोटो भारी टेंको दीनो चाइजे. आ बात तो पक्की ध्यानमें राखजो के बालभाषा आया सिवाय **सिद्धांतरो** रहस्य हिवडामें उतरणो मुस्कल हे. इण जमानारा **साधुमुनिराजने** बालभाषारो तो रह्यो पिण संस्कृत भाषारो ग्यान कित्रो रेवे हे सु आप जाणोईज हो. भिणावणो भिणीजणाबिचे सोरो नहीं, बडो कठण हे. गुरुरा ग्यानरो आधो ग्यान हिवडामांय उतरणो मुस्कल हे, इस्त्रे **सर जोशुआ फिच** एम्. ए. एल. एल. डी. केवे हे. (The truth is that no one can teach the whole, or even the half of what he knows:)

श्रीमहावीरस्वामीरे बखत श्रावकांरे संपत्तिरो बरणन घणा ठिकाणे चाल्यो हे. कोई श्रावक कन्ने एक गोकळ, कोई कन्ने पांच, कोई कन्ने दस. एक गोकळमें दस हजार गायां हुया करे हे. एक गायने रोजरो एक आनो खावणारो पकडियो तो एक गोकळने एक बरसरा सवादोय लाख रुप्या लागे; ओर इण जमानारा अमोलक भागवान मायारा बाबू लारला पैसावाळारा गायारे चराइमें जावे, तोबी, सिरदारहो, हाल तो थांरे पुंजीरी तंत ओर तरावट वारला पिण बखाणे हे, सु अबे थांरी दानसूरता विद्या भणावणमें, विद्याने उत्तेजन देणामें, एखादे मोटे शेहेरमें एखादी तो आपणी **हाईस्कूल** तथा **बोर्डिंग** थापणमांय बतावो. ह्मारी व्यावहा-

रिक (practical) सूचना आ हे के आपणा **जैनशास्त्ररी** भाषा—बालभाषा—प्राकृतभाषा भिणावणवाळा प्रोफेसर (पंडत) मिळसी इणरेकी गोठवण अपां बेगी करी चाइजे.

अबे ह्मे आपरो अमोल बखत घणो लीनो हे मुं छेली भोळावण बडी खुसीरे साथ ओर हियारा हुल्लाससुं देने आप सिरदारांरी रजा लेवुं हुं. "फकत गाळगीत, गप्पासप्पा रसोई, चोकोबरतण, घणी फुरसत मिळी तो टांकोटेको " करणावळी बिणियाण्यां बींदने व्यांवमें पीठी चड्डावे उण बखत कांई गावे हे के "तूं तो कर रायजादा ऊगटणो" (unguent). खरेखर, जिण दिन हर एक माता ओर पिता आगली आवती पिढीरा गाढा मारुजी—आगली पीढीरा सिरदार—भविष्यकालरा मोहणगारा मालकांरे डीलऊपर बिद्यारी सोनय्या पाकी पीठी चड्डासी ओर बिद्यारूप सुगंधी ऊगटणो (unguent) करावसी ऊ दिन भलो ऊगसी ! आःहा, आज नहीं तो काले ऊग्या बिना तो रेवे नहीं. पीछे ह्मांरा ओसवाळ भायांरी चळचळाट आखी दुनयाभर हुसी ! धर्म, अर्थ, काम ओर मोक्षरां बारणां पीछे आपोआप खुलसी. ह्मारे मनरी कामना जदेज फळसी. आप सारा एकमना हुयने चित्त देने म्हे अल्पमतिसुं बिवरासुं कह्यो तिके सुण लीनो बदले आपरो घणो ओर पुरो पुरो आभारी हुं.

—:o:—

पंजाबना प्रतिनिधी लाला मुनशीरामनुं हिंदी भाषामां भाषण (सार).

" हालमां धार्मिक केळवणी आपनारी पाठशाळाओ विगेरेनी खामीने लीधेज आपणी कोम उतरती हालतमां आवती जाय छे. जे जैन कोम बीजाओने दान आपनारी कोम गणाती हती. तेज कोमनी हालत हालमां एवी थई पडी छे के ते कोमना केटलाक लोकोने भीख मागवी पडे छे."

आगळ चालतां तेमणे कविताना आकारमां जैन कोमनी थई पडेली अफसोसकारक हालतना संबंधमां विवेचन कर्यु हतुं. कविता पूरी थतां तेमणे जणाव्युं हतुं के पंजाबमां मुनी **महाराज श्री आत्मारामजी**ने लीधे थोडो वखत थयां केटलीक सारी हीलचालो उभी थवा पामी छे. हालमां पण केटलीक पाठशाळाओ पंजाबमां उभी थई छे, परंतु तेनुं काम जेवुं जोईए तेवुं संतोषकारक नथी.

बाद अगाऊनी जाहोजलालीनुं रमुजी विवेचन करी तेमणे पोतानुं भाषण समाप्त कर्युं हतुं.

अंबालाना लाला गोपीनाथ बी. ए. नुं हिंदीमां भाषण.

॥ ॐ ॥

॥ मंगलाचरण ॥

यस्य निखिलाश्चदोषा नसंति सर्वे गुणाश्च विद्यन्ते ।
ब्रह्मा वा विष्णुर्वा हरो जिनो वा नमस्तस्मै ॥ १ ॥

अज्ञानतिमिरान्धानां ज्ञानाञ्जन शलाकया।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्री गुरवे नमः ॥ २ ॥

प्रमुख साहिब! डेलीगेटो! तथा अन्य जैन बन्धुओ! यह जो धार्मिक और व्यवहारिक शिक्षाके फैलानेका ठराव यह कॉन्फरन्स करना चाहती है सो बहुत ठीक है: ठीकहि नहीं बल्कि निहायत जरूरी है. क्योंकि यह एक एसी वस्तु है कि जिसके जरियेसे इस संसार समुद्रसे पार उतर कर मोक्षको प्राप्त हो सकते हैं. शास्त्रकारका भी फरमाना है "पढमं नाणं तउ दया" यानि पहले ज्ञान तो पीछे दया. मतलब कि पहले धर्मके स्वरुपको समझेगा तो धर्म करसकेगा और दयाही जैन धर्ममें मुख्य मानी गइ है, इस लिये धार्मिक शिक्षाकी बहुत जरुरत है.

धार्मिक और व्यवहारिक शिक्षाके बहुतसे फायदे अभी कइ प्रिय जैन बन्धुओंने आपके रुबरु बयान कर दिये हैं. अब धार्मिक शिक्षाके अभावसे जो कुछ हालत हमारी जैन-कौमकी हो गइ है, वह मैं अपनी तुच्छ बुद्धिके अनुसार आपको दिखलाता हुं.

प्रिय जैन बन्धुओ! एक वह समय था कि यह जैनमत पूरी तरक्की पर था. इस जैनमतमें एसे एसे विद्वान पुरुष मोजूद थे, जिनकी धार्मिक शिक्षा निहायत उंचे दर्जेकी थी जिन्होंने अपनी विद्याके बलसे बडे बडे राजामहाराजाओंको वश किया और जैनमतकी पूरी पूरी तरक्की कर दिखलाई. जब हम प्राचीन जैन मन्दिरों और जैन भंडारोंको नजर गौरसे देखते हैं तो हमें अपने बुजुरगोंकी तरक्की मूर्त्तिमान होकर सामने दिखलाइ देती है. जरा श्री आबूजीके मन्दिरोंकीऔर ध्यान दीजे कि जिनकी तारीफमें यूरोपियन विद्वान भी कहते हैं कि आबूजीके मन्दिरकी बराबर खूबसूरत इमारत तमाम दुनियामें किसी जगह नहींहै. अगर आप आंख मीटकर पीछले जमानेकी तरफ जरासा ध्यान दोगे तो आपको एसे एसे विद्वान पुरुष नजर पडेंगे जैसे श्री हेमचन्द्राचार्यजी महाराज जिन्होंने संस्कृत प्राकृतमें व्याकरण, न्याय, छंद, तर्क, योग आदिके सैंकडो शास्त्र रच दिये, जिनसे हजारों मनुष्य लाभ उठाते हैं और जिन्होंने अपनी विद्वताके बलसे अठारा देशोंके राजा कुमारपालको वश करके जैनमतकी बडी भारी तरक्की की और पाटनमें पुस्तकोंका बडा भारी भंडार कायम करवाया. यह वोहि हेमचंद्राचार्य है कि जिनकी तारीफ करते हुए यूरोपियन स्कॉलर डॉकटर पीटरसन साहब फरमाते हैं कि श्री हेमचचंद्राचार्यजीकी विद्वताकी स्तुति जबानसे नहि हो सकती. जिसे उनकी विद्वताका कुछक अंदाजा करना हो तो उनका रचा योगशास्त्र पढ देखो. इसी तरहसे श्री हीरविजयजी और उनके शिष्य श्री शान्तिसागर उपाध्यायजीने अपनी विद्याके बलसे मुसलमान बादशाह अकबर आदिको वश करके श्री सिद्धाचलजी आदि जैन तीर्थोंपर जीव दयाका प्रचार कराया. यह मैंने पिछले जमानेका कुछ थोडासा हाल आपके सामने बयान किया, जब कि इस जैनकौममें विद्याका बडा प्रचार था, और इस जैनकौममें एसे एसे वीर नररत्न विद्वान पुरुष थे जिन्होंने अपनी विद्याके बलसे राजाओंको वश करके बडी भारी जैनमतकी तरक्की की. अब वर्त्तमान कालकी तर्फ ख्याल कीजिये कि एक सामान्य मनुष्यको भी जैनी नहीं बना सक्ते, इतनाहि नहिं बल्कि खुद जैनियोंकोहि जैनमतमें कायम रखना मुश्किल होगया, क्योंकि धार्मिक शिक्षाके अभावसे लोगोंको जैनमतकी पूरी पूरी खबर नहिं पडती. अविद्याके प्रभावसे जो

जैनी लोगोंकी हालत होगई हैं, उसका फोटो श्री श्री श्री १००८ श्री आनन्दविजय-सूरि (आत्मारामजी) महाराजने "अज्ञानतिमिरभास्कर"में अच्छी तरहसे खैंचा है. महाराजजी साहिब फर्माते हैं कि "जैनमतके बहुतसे शास्त्र म्लेच्छराजाओंने जला दिये और जो कुछ बच रहे वह भंडारोंमें बन्ध पडे हैं, कोइ उनकी सार संभाल नहीं लेता. बहुतसे शास्त्र पडे पडे गल गये हैं, और अगर यही हाल रहा तो बाकी दोसौ तीनसौ वरसमें गल जायेंगे. जैसे जैनलोग अन्य कामोंमें लाखों रुपया खर्चते हैं वैसे जीर्ण पुस्तकोंका उद्धार करानेमें कुछ नहीं खर्चते और न कोइ जैनशाला बनाके अपने लडकोंको संस्कृत धर्मशास्त्र पढाते हैं और जैनी साधू भी प्रायः विद्या नहीं पढते हैं, क्यौंकि उनको खानेको ताजा माल मिलता है वह पढकर क्या करें? और कितने जती लोग इन्द्रियोंके भोगमें पड रहे हैं सो विद्या क्यौंकर पढें? विद्याके न पढनेसे तो लोग इनको नास्तिक कहने लग गये हैं फिर भी जैन लोगोंको लज्जा नहीं आती?" प्रिय जैन बन्धुओ! महाराजजीका लेख बहुत दुरुस्त है, क्योंकि जब जैनलोग खुदही जैनमतकी प्राचीनता और महत्वतासे नावाकिफ है (धार्मिक शिक्षाके अभावके सबबसे) तो फेर वोह और लोगों पर जैनमतकी प्राचीनता और महत्वता किसतरह जाहिर कर सकते हैं? इसलिये संसारसमुद्रसे पार उतर कर मोक्षकी प्राप्तीके लिये और जैनकौमकी उन्नतीके लिये धार्मिक शिक्षाकी अतीव जरुरत है, यहि नहिं बल्कि उन तमाम कामोंको पूरा करनेके लिये जो इस कॉन्फरन्सने स्वीकार किये हैं और खुद कॉन्फरन्सकी तरक्कीके लिये सबसे ज्यादा शिक्षाकी जरुरत है और इस धार्मिक शिक्षाके फैलानेके लिये एसे Institutions यानि हाइस्कूल और संस्कृत पाठशालाओंकी जरुरत है कि जहां सांसारिक शिक्षाके साथ साथ धार्मिक शिक्षा भी मिलती रहे. प्रिय भ्रातृगणो! अभी मेरे प्यारे भाई सेठ गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए. ने फरमाया था कि आजकलके जैन ग्रेज्युएट प्रायः जैनमतको छोड बैठते हैं और जैनमतसे नफरत करने लगते हैं सो ठीक है इसमें उनका क्या कसूर है? हमाराही कसूर है. क्योंकि उनको बचपनसेहि एसे Institutions में शिक्षा हासल करनी पडती है कि जहां यातो धार्मिक शिक्षा दीही नहीं जाती या जैनमतसे प्रतिकूल शिक्षा मिलती है. इसवास्ते ए मेरे प्यारे जैन बन्धुओ! आपपर जाहिर हो गया होगा कि इस संसारसमुद्रसे पार उतरनेके लिये, जैनकौमकी उन्नतीके लिये, कॉन्फरन्सकी तरक्कीके लिये, जैन ग्रेज्युएटको नास्तिक बननेसे रोकनेके लिये सांसारिक शिक्षाके साथ साथ धार्मिक शिक्षा भी मिलनी चाहिये और इसलिये जगह जगह जैन हाइस्कूल और संस्कृत पाठशालायें या लाइब्रेरी खोलनी चाहियें कि जिससे जैनकौम वा जैनमत फिर उसी अरुज पर पहुंच जावे कि जो इसने एक जमानेमें हासिल किया था. अब च्यूंकि मेरे व्याख्यानका समय हो चुका है, इसलिये आखीरमें मैं भगवत देवसे यही प्रार्थना करता हुं कि यह कॉन्फरन्स हमेशा कायम रहे और दिनपर दिन इसकी तरक्की हो. इन लफजोंके साथ मैं अपना व्याख्यान खतम करनेके लिये सभासे आज्ञा मांगता हुं. ॐ! शान्तिः! शान्तिः! शान्तिः!

मि. प्रेमचंद गुलाबचंद अकलुझवाळानुं भाषण.

मंगळाचरण.

अर्हंतां परमं सिद्धमाचार्यं पाठकं तथा ।
वंदेहं सर्व साधूंश्च कर्मघ्नं च गुणाकरम् ॥

सद्‌गृहस्थो तथा बहेनो! आपणे वधी जातना सुधारामां अन्य जनो करतां पछात छीए अने जाग्रत थवानी बहुज जरुर छे. हवे सुधारानो मार्ग क्रमशः क्रमशः करवो जोईए. पहेला माळथी बीजे माळ जवुं होय तो सीडीना एक पगथीएथी बीजे पगथीए एम एक पछी एक चढवानी जरुर पडे छे, तेज प्रकारे धर्म तथा व्यवहारिक केळवणी मेळववी जोईए. कहेवत छे के—" कांकरे कांकरे पाळ बंधाय ने टीपे टीपे सरोवर भराय."

हवे मानवजन्म दुर्लभ छे अने ते पण क्षणभंगुर छे ए विषे कहेवानी विशेष जरुर नथी. धर्म मोक्षनुं नौकारुपी साधन छे अने धर्मज्ञान तथा व्यवहारिक ज्ञान तेनां बीजां साधनो छे, माटे आ बे प्रकारनुं ज्ञान अत्यंत आवश्यकता भरेलुं छे.

धर्म लक्षण.

सद्दृष्टिज्ञानव्रतानि धर्मं धर्मेश्वरा विदुः ।
यदीय प्रत्यनीकानि भवन्ति भवपद्धतिः ॥

धर्म=सम्यक् ज्ञान, सम्यक् दर्शन अने सम्यक् चारित्र ए रत्नत्रय छे.

धर्म केवो छे?

अहिंसा परमो धर्मो दशलक्षणसंयुतः ।
द्विधा जीनवक्राब्जात्संजातो मोक्षदायकः ॥

हवे आ संसारसमुद्र तरवानुं (मोक्ष मेळववानुं) काम बहुज कठण छे. कवि कहे छे के—

आशानाम नदी मनोरथजला तृष्णातरंगाकुला,
रागग्राहवती वितर्कविहगा धैर्यद्रुमध्वंसिनी ।
मोहावर्त्तसुदुस्तरातिगहना प्रोत्तुंगचिंतातटी,
तस्माः पारगता विशुद्धमनसो नदन्ति योगीश्वरा ॥

बे ज्ञाननी जरूर.

आहारनिद्राभयमैथुनानि, चत्वारि संज्ञानि वसंतिदेहे ।
ज्ञानं नराणामधिको विशेषो, ज्ञानेनहीनाः पशुभिः समानाः ॥

ज्ञान एक प्रकारनी शक्तिज छे. एक ठकाणे कहेलुं छे—

जंअण्णाणिकं खवदीओ भवसहस्स कोडीण ।
तंणाणी तिहिंजुतो खवेइउस्सास मत्तेण ॥

भावार्थ—अज्ञानी मनुष्य क्रोड्यावधि जन्ममां केटला कलेश भोगवे छे? बहुज भोगवे त्यारे कर्मनाश करे छे. तेटला कर्मनो नाश ज्ञानी उच्छ्वास मात्रना काळमां करी नाखे छे. सिंह केटलु उग्र प्राणी छे; परंतु मानवी तेने युक्ति प्रयुक्तिथी उग्रता विनानो करी नाखे छे. रेल्वे तार वगेरेनो उंचा प्रकारनो लाभ पण उंची केळवणीनोज छे.

प्राथमिक केळवणी बे प्रकारनी छे.

एनो लाभ आपणी बहेनो अने माताओने न मळवाथी बच्चांओने जे न्हानपणमां लाभ मळववानो तथा तेथी तेमना कुमळा मनपर सारी रीते पूर्ण असर थवानी ते थती नथी; माटे कन्याशाळाओनी केटली जरुरीयात छे एनो मारा कहेवा करतां आपज विचार करशो. मन उपर ज्ञाननी सारी पेठे असर थवाथी मन शुद्ध थाय छे, तथा धर्मग्रहण करवा पात्ररुप बने छे. ज्ञानवंत मनुष्य सद्वर्त्तनथी चाले छे, सद्बुद्धिने हमेशां जागृत राखे छे; एटलुंज नहि पण बीजाओने पण सद्वर्त्तनमां प्रवर्त्तावता उद्योग करे छे. **राजर्षि भर्तृहरिए** कह्युं छे के **"सत्संगतिः कथं न करोति पुंसाम्"**. सत् संगतिथी कया कया फायदा थता नथी? अर्थात् तमाम प्रकारना फायदाज थाय छे! **कोल्टन** ग्रंथकारे कह्युं छे के-खराब सोबत करतां कोईनी पण सोबत न होय ते वधारे सारुं छे. हलका जनोनी सोबतथी बुद्धि पण हलका प्रकारनी थई जाय छे; 'सोबते असर' ए कहेवतनी सर्व सुज्ञोने प्रतीति मळीज हशे. आ प्रमाणे मित्रतानी असर सौना जाणवा बहार नथी; माटे हमेशां संत समागम एटले भला साधु मुनिराजोनो संयोग अने तेमनी साथे ज्ञानगोष्ठी तथा तेनुं मनन करवुं वगेरेनी खास जरूर छे. संतसमागमथी बुद्धिनी शुद्धि वृद्धि थाय छे; मनुष्यमात्रने बुद्धि प्राप्त थयानुं फळ एज छे के उत्तम विचारणाओ करवी जोईए. कह्युं छे के—

बुद्धेःफलं तत्त्वविचारणं च ।
देहस्य सारं व्रतधारणं च ॥
वित्तस्य सारं किल पात्रदानं ।
वाचःफलं प्रीतिकरं जनानाम् ॥

माटे कहेवानुं एज के संत समागमथी सद्बुद्धि प्राप्त करी, ते वडे तत्व विचारणा करवी अने धर्मध्यानमां तत्पर रही जन्म सफळ करवो.

शुभार्थमार्गेण महाव्रत भावना च । पंचेंद्रियोपशमतातिदयार्द्रभावः ॥
बंधप्रमोक्षगमनातितिहेतुचिंता । ध्यानंतु धर्म्ममितितत्ववदंति तज्ज्ञाः ॥

शुभ चिंतवना करवी एज स्वाध्याय छे. अने जीवक बंध मोक्ष चतुर्गतिमां जवुं आववुं शा कारणोथी थाय छे तेनो पण विचार करवो ए पण धर्मध्यान छे.

जैन लायब्रेरीओनी जरुरीआत.

विशेष अगत्यनी ए वार्त्ता छे के, आपणां न्याय, नीति, वैद्यक, ज्योतिष, धर्म कर्म, अने ऐतिहासिक वगेरे पुस्तको वांचवानो आपणी कोमने पुरतो लाभ मळवा स्थळे स्थळे लायब्रेरीओ खोलवानी खास जरुर छे. अने तेम थवाथी प्राचीन अने अर्वाचीन ग्रन्थोना लख-

वगेरेनुं ज्ञान थवा संभव छे. विशेष ज्ञान प्राप्ति थवाथी धर्ममां लीन थवानो वखत मूर्तिमान् थाय छे. अने जे धर्ममां लीन थाय छे ते—

यो धर्म्मलीनो जितरागरोषो । विद्याविनीतो न परोपतापी ॥
स्वदारतुष्टः परदारवर्जी । न तस्य लोके भयमस्तिकिंचित् ॥

धर्ममां लीन थयेला मनुष्यो सरस रीते मान मेळवी शके छे. तेनी कमाणी सारा मार्ग-थी ने न्यायथी मेळवेली होवाथी सन्मार्गमां वापरवानी बुद्धि थाय छे. बुद्धिवंतनुं मन स्थिर होय छे. ज्ञानबळथी मननी निर्बळता जती रहे छे, **स्माइल्स** कहे छे के—" नबळा मनवाळा, स्वअंकुश विनाना अने अनियमित जुस्सावाळा मनुष्यना हाथमां रहेलो पैसो ते तेने अने बीजाने महा अनर्थनुं कारण थाय छे. " माटे सारा सारा विद्वान्, धनाढ्य अने भाविक गृहस्थोए पोतानो पैसो सारा कार्यमांज वपराय एवी योजना योजवी, विद्यादान देवामां वापरवो. सर्व दान करतां विद्यादान बहु फळदाता छे. जो के आ संबंधे बोलवाने बहु विचारणा थाय छे, पण विषय विशाळ होवाथी अहीं आटलुंज बोली विराम पामुं छुं. जेम नाक वगर शरीर शोभतुं नथी तेम धर्म तथा व्यवहारिक केळवणी मेळव्या विना मानवनुं जीवित पण शोभतुं नथी. कह्युं छे के—

येषां न विद्या न तपो न दानं । ज्ञानं न शीलं न गुणो न धर्मः ॥
ते भूरीलोके भूविभारभूता । मनुष्य रूपेण मृगाश्चरन्ति ॥

माटे आपणी कोमने दिन प्रतिदिन विशेष केळवणी मळे अने तेथी मनना मनोरथ फळे तेथी मक्कम पणे नभी शके तेवी योजना योजवा मारी पुनः पुनः प्रार्थना छे. हवे आप साहेबोनो अमूल्य काळ विशेष व्यतीत न करवा मारा भाषणने समाप्त करी स्वस्थानके स्थित थवानी रजा चाहुं छुं.

शाह नारणजी अमरशी वढवाणवाळानुं भाषण.

महेरबान मानवंता प्रमुख साहेब, वहाला डेलीगेट साहेबो अने मायाळु बहेनो !

शरुआतमां व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी संबंधे दरखास्त करनार साहेबे तथा मारा पहेलां आ दरखास्तने टेको आपनार साहेबोए आ दरखास्त उपर बहुज उमदा विवेचन करेल छे, जेथी मारा भागमां कांई वधारे विवेचन करवा जेवो भाग रहेल नथी. तेमज आ महद् विषय उपर व्याख्यान आपवाने तथा आ व्याख्यानने अंगे पुरतुं विवेचन करी घटतो इनसाफ आपी जनमंडळने जेवो जोईए तेवो संतोष आपवा जेवुं मारामां ज्ञान तथा शक्ति नथी. ए बधुं छतां चतुर्विध संघ-के जेने तिर्थंकर प्रभुजी पण नमस्कार करेछे, एवो महान् दरज्जो धरावनार, चतुर्विध संघ तरफथी मने सुप्रत करेल फरजने अदा करतां तथा आवा उत्तम कामनी दरखास्तने टेको आपतां मने अत्यंत हर्ष उपजे छे एटलुंज नहीं, पण हुं कृतार्थ थयो एम समजुंछुं; तथा मारामां लायकात नहीं छतां आ काम मने सोंपायुं ते माटे विचार करतां, मने एक जातनुं मान मळ्युं एम समजी खरा जीगरथी आ कॉन्फरन्समां भाग लेता तमाम मंडळनो उपकार मानुंछुं.

आ दरखास्तमां समाएल केळवणी जेवी उमदा बाबतने संबंधे आप सर्वे भाईओ अने बहेनोने हुं पुछवाने रजा मागुंछुं के:—विनयवान, नीतिवान, धार्मिकवर्तनवाळां अने कुळदीप फरजंदो कोने जोइतां नथी ? सर्वेने सद्वर्तनवाळां धार्मिक बाळको जोईए छे, एम आनो जवाब आववानो संभव छे. व्यवहारिक संबंधे मारुं जाणवा तथा मानवापणुं तो ए छे के मानव-जींदगीमां लायक फरजंदो मेळववां ए सर्वथी मोटुं सुख अने एक खरेखरो संतोष अने मोटामां मोटी अभिलाषा छे. दरेक समजु माबाप फरजंदोने केळवणी आपवाने खुशी होय छे एटलुंज नहीं पण अजड, मूर्ख अने अज्ञान बाळकोने जोई दुःखी थाय छे, हाय अफसोस करेछे. बहोळी रीते जोईए तो फरजंदो मेळववानी मानवजातिनी ईच्छा देखाय छे, तेथी पण अधिक ईच्छा मेळवेल फरजंदने केळवणी आपवानी होय छे. केळवणीथी पशु, प्राणीओ, अने पक्षीओने सुधारी शकाय छे, केळवणीथी शाक, पाक अने खावाना पदार्थो सारो स्वाद आपेछे, केळवणीथी दरेक कार्य मनपसंद थायछे. ए बधां कारणोनुं अवलोकन करतां केळवणी वधारवानां साधनो बधे एवुं करवामां घणो फायदो छे. साधारण बाळकोनो केळवणीनी कृतिथी कुळदीपक पुत्रो तथा पुत्रीओ बनावी शकाय छे; आ सांभळी अजब थशो नहीं. पोपटनां बे बच्चांनी दंतकथा स्पष्टरीते स्थापित करेछे के जेवुं शिक्षण मळे तेवो माणस तैयार थायछे, शिक्षणना योगे डहापण मळेछे. शिक्षणनी खामीवडे मूर्खपणुं प्राप्त थायछे, एटले के केळवणीथी मूर्खने डाह्यो माणस करी शकाय छे. बच्चुं ए मात्र एक खाली पेटी जेवुं छे तेमां केळवणीरुपी जेवो रंग भरो तेवुं ते थायछे.

हवे हुं कहीश के ज्ञान, विद्या, केळवणी अने शिक्षण ए सर्वने अरसपरस घणो संबंध छे. ज्ञान अने विद्या लगभग एक छे, उंडाणमां जोईए तो विद्याथी ज्ञान मळे छे. विद्या ए शिक्षण अने केळवणीथी प्राप्त थाय छे. आ केळवणी लेवानां घणां द्वार अने रस्ता छे, पण ए तमाम रस्ताना समूहमांथी सर्वथी निर्भय अने सहेलो रस्तो पाठशाळाओ अने पुस्तको छे; अने ए रस्ताथी अधिकारी बाळकोने विद्या मळेछे. आ विद्या ए एवी शक्ति छे के ते शक्ति कुपात्रने सुपात्र बनावे छे, सुपात्रने वधारे सुपात्र बनावे छे. विद्या ए एवी चीज छे के जेने चोर चोरी शकतो नथी, ए चीज जेम जेम खर्चीए एटले आपीए तेम तेम अमरवेली माफक वधती जाय छे, विद्याने अग्नि बाळी शकतो नथी, पवन विद्याने उडावी शकतो नथी, तेमज जळ एने डुबावी शकतुं नथी; एटले के पंचमहाभूतो तेनो नाश करवाने समर्थ नथी. विद्याने अग्नि, पवन, पाणी, वीजळी, गुरुत्वाकर्षणआदि सर्वे तत्वो वश थाय छे. विद्या मेळवनार शख्स विद्या गमे तेटली मेळवे तोपण तेना समूहमांथी विद्या खूटी जती नथी; तेमज विद्या मेळववा ईच्छनार कदी तेनो पार पामी शकतो नथी. विद्या लेनारने कदी ते लेतां अरुचि थती नथी. एटलुंज नहीं, पण विद्या वडे सिंह, वरु वाघ, विगेरे क्रुर जंगली प्राणीओ वश थाय छे. विद्या आगळ अशक्य चीजो शक्य थाय छे.

आवी महिमावान विद्या लेवाने वृद्ध, जुवान, अने बाळको बधां अधिकारी छे. विद्या लेवाने राजा, श्रीमंत, गृहस्थ, गरीब अने भिक्षुक ए तमाम वर्ग आरजुमंद छे. आ दान ग्रहण करवामां कांई पण शरम के शंका नथी. विद्यादान ग्रहण करवानो सर्वेनो हक छे, अने ए दान लेनार व्यक्तिनी स्थिति अने कांति तेजस्वी थतां जाय छे. विद्याथी धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष ए पुरुषार्थ सिद्ध थई शके छे. आ विद्या आपवा माटे नामदार, सरकारे दरेक जगोए

खातां उघाडयां छे अने ए काम माटे आ कॉन्फरन्स तरफथी खरा जीगरथी हुं उपकार मानुं छुं, अने ए कामने आप साहेबोए धन्यवादथी वधावी लीधुं ते जोई मने वधारे आनंद थाय छे. आपणी सनमुख आवता दरेक सवाल माटे आसपासनो बहोळो विचार करवो जोईए छे. नामदार सरकारने पोतानी पंचभेळ प्रजाने केळववानी छे. नामदार सरकारनी रैयतमां जुदी जुदी ज्ञातिओ अने भिन्न भिन्न धर्म होवाथी, तेमनी मार्फत आपणे आपणा धर्मनी केळवणी मेळववाने अशक्त छीए.

विद्याबळ गमे तेवुं होय पण तेमां धार्मिक तत्व न होय तो विवेक, नीति, नम्रता, अनुकंपा आदि महद् तत्वो केळवातां नथी. आ खामी विचारवंत डाह्या माणसोने जणातां जुदी जुदी रीते तेना उपायो योजवा लाग्या छे. मुसलमानोए अलीगढमां कोलेज स्थापी छे, हिंदुओ तरफथी बनारसमां सेंट्रल हिंदु कोलेज उघडी छे, क्रिश्चियनो माटे तो घणी कोलेजो छे; मात्र आपणी जैनधर्मनी केळवणी आपनार कोई कोलेज नथी; जोके हमणां थोडा वखत पहेलां आ गुलजार मुंबई नगरीमां आपणा धनाढ्य भाई बाबु पनालाल पुनमचंद तरफथी एक जैन हाईस्कूलनो पायो नंखायो छे, तेथी संतोष मानवामां आवे छे पण जमानाने तांबे थवुं जोईए. बीजी प्रजा माफक आपणे वधवुं जोईए. राजदरबारनी भाषा, कळा हुन्नरनी भाषा, वेपार वधारवानी भाषा. एम सर्वे व्यवहारिक साधनो पुरां पाडनार भाषा जे इंग्रेजी छे, ते इंग्रेजी भाषा अने आपणो धर्म समजाववानी मोटी ग्रंथ समृद्धि धरावनार मागधी अने संस्कृत भाषाओ छे. ए भाषाओ जाणवा माटे तथा हालनां युनीवर्सीटीना धोरणने अनुकुळ थवाने एक जैन धार्मीक कोलेज उघाडवानी भारे मोटी आवश्यकता हुं समजुं छुं; अने ते उघाडवाने भलामण तथा विनंती करूं छुं. उंची केळवणी माटे ध्यान खेंची हुं शरुआतनी केळवणीने विसारी देवा मागतो नथी. जो आपणे मकाननो पायो पहेलांथीज मजबुत कर्यो होय तो ए मकान वधारे टकाउ बने छे. तेमज प्राथमिक केळवणी उपर जो आपणे वधारे ध्यान आपीए तो तेथी आपणी उंची केळवणी पण वधारे मजबूत थाय; ए शरुआतनी केळवणीमां पण धार्मिक तत्व उमेरावानी खास जरूर छे, अने ए जरूर पुरी पाडवा माटे आपणा धर्मनां तत्व आपणा माथे ए संबंधी फरज ठरावे छे.

विद्या संबंधी बहोळी हाजत अने उपयोगीपणानी व्याख्या ध्यानमां लेशो तो एम देखाई आवशे के कीर्त्तिनो स्तंभ उभो करवाने तथा चिरंकाळ नामना करवा, तेमज प्रजामां सुलेह शांति अने भाईचारो पाथरवाने अने व्यवहार वधारी उन्नति करवाने विद्या करतां बीजुं कोई साधन मोटुं नथी; एटला माटेज ज्ञानदानने सर्वथी उत्तम दान ठराववामां आव्युं छे, एटले के विद्यादाननुं सर्वथी मोटुं पुन्य छे. आ उत्तम प्रकारनुं दान करवाने अने मोटुं पुन्य हांसल करवाने बहोळे हाथे नाणुं खर्चावानी जरूर छे, अने आशा राखुं छुं के भाईओ तथा बहेनो आपना खीसामांथी नाणां खर्चवाने पछात रहेशो नहीं. बीजो खर्च करे तो हुं खर्च करुं एवी राह नहीं जोतां वहेलो ते पहेलो एम धारीने भंडारो, तीजोरीओ, अने पटारा खुल्ला राखीने आ रुडा काम माटे बहोळे हाथे पैसा खर्चशो.

हवे आपणा जैन वर्ग माटे विद्या वधारवा संबंधे केवां खातांओनी जरूर छे ए हकीकत समजावीश. आ स्थितिए सामान्य अवलोकन करतां मने हर्ष उपजे छे के आ हिंदनी बीजी प्रजाओ शरुआतनी केळवणी संबंधी कामकाजो आरंभे ते पहेलां आपणे घणी जगोए

जैन शाळाओ स्थापी शक्या छीए. ए जैन शाळाओमां श्रावकश्राविकाओने सामान्य रीते धार्मीक शिक्षण अपाय छे. आ शिक्षण नियमसर अने योग्य पद्धतिथी अपाववा सारु नियमित पद्धति अनुसार जैन पाठशाळाओ माटे जैन पाठशाळानां पुस्तको देशी भाषाओमां तैयार कराववानी जरुर छे; तेमज आपणी जैन पाठशाळाओमां शिक्षण आपनार मेहताजीओ तथा महेतीजीओ तैयार करवा माटे तथा उपदेशक वर्ग तैयार करवा सारु एक ट्रेनींग कॉलेज स्थापवानी खास जरुर छे. एवी शाळाओमांथी तैयार थएल शिक्षक वर्गथी आपणां बाळकोने तथा आपणने नियमित अने सारुं शिक्षण मळशे. धार्मिक तथा व्यवहारिक केळवणी मेळववाने सारु खास आपणे आपणां स्वतंत्र खातां उभां करवां जोइए छे. केमके व्यवहारिक केळवणी सरकारी शाळाओमां लेवा जईए, अने धार्मीक केळवणी आपणां खातांमां आपीए ते करतां बन्ने जातनी केळवणी एकज खाता मार्फत मळे एम करीए तो. बाळकोने बोजो घणो ओछो पडे अने सरळताथी शीखी शके. आवां खातां क्रिश्चियन लोको मीशन स्कूलोने नामे चलावे छे, अने एज नमुना उपर जो आपणे जैन मीशन स्कूलो उभां करीशुं तो तेमां नामदार सरकारनी मदद पण मळी शकवाना संभवो छे. अमुक सरतो पुरी पाडवाथी सरकार केळवणी आपनार खातांओने 'ग्रांट इन एड' नामथी मदद आपे छे; अने एवी मदद क्यारे, कवी रीते अने शुं सरतोए आपवी ते माटे सरकारे खास एक कायदो पसार करेल छे, एटले जो जरुर लागे अने अनुकुळता होय तो सरकारनी मदद लेवाने गोठवण करवी, एम हुं तमाम भाईओने सूचना करुं छुं. फरीथी कहुं छुं के बनती रीते व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी आपवा माटे खातांओ स्थापवानी अगत्यता उपाडी लेवानी खास जरुर छे. आवां खातांओनी देखरेख राखवाने खास (इन्स्पेक्शन) तपास करनार खातुं उभुं करवानी पण अगत्य छे. जो बराबर तपासणी थई शके तोज तमाम जैनशाळाओ एक सरखा धोरणे नियमित रीते चाली शके, अने तेना अगणित लाभो आपणने हांसल थाय.

हजु आगळ वधीने वधारे अवलोकन करतां तरुण मुनी महाराजोने उत्तम धार्मिक शिक्षण मेळववाने पुरतां साधनो नथी, एथी ए मुनी महाराजोने अन्य धर्मी शख्सो पासेथी शिक्षण मेळववा फरज पडे छे; परंतु जो आपणे सारा शिक्षको तैयार करवाने शक्तिवान थईए तो, ए स्वधर्मी शिक्षकोद्वारा तरुण मुनी महाराजोने धार्मिक शिक्षण वधारे सहेलाईथी मळी शके. एथी अगणित फायदा थवाना संभवो छे, ते भाईओ! आपणा जाणवा बहार नथीज.

आपणो जैन वर्ग वेपारी होईने आ हिंदनुं घणुं नाणुं बचावी राखवाने हजु सुधी शक्तिवान रह्यो छे. आ हिंदना विद्वान अने चंचळ वाईसरॉय नामदार कर्झन साहेबे आबु तरफ भाषण करतां जणाव्युं हतुं के आ हिंदनी त्रिजा भागनी दोलत जैन लोको धरावे छे, एटले के आ हिंदनी लग लग त्रीस करोड माणसनी वस्ती छे. तेमां आपणा जैन भाईओनी संख्यातो मात्र वीस लाखनी अंदर छे. ते छतां आ प्रमाणे दोलत धरावबा माटे आपणो जैन वर्ग समर्थ रहेल छे. अने एज कारणथी बीजी कोमो अने अन्य धर्मी भाईओ तरफ सारो लागवग राखी शकीए छीए. ए अन्य धर्मी भाईओ घणीक बाबतोमां आपणी आमन्या राखे छे, अने आपणने **महाजन** कहेछे अने केटलांएक सार्वजनिक खातांओनो वहीवट आपणाने स्वतंत्र रीते करवा दे छे. आपणे पांजरापोळोनो वहीवट करीए तथा चलावीए छीए, घणी जगोए दवाशाळाओ

अने धर्मशाळाओ स्थापन करेल छे एटलुंज नहीं, पण जैन पाठशाळाओनो हालमां बहोळो विस्तार आपणे उभो करेल छे. आ बधुं करवाने समर्थ थवानां कारणो आपणा धर्मना उत्तम सिद्धांतो छे. हवे ए सिद्धांतोनुं ज्ञान आपनार धार्मिक ग्रंथो अने पूज्य प्रताप मुनी महाराजो छे. आपणा मुनी महाराजोना उत्तम उपदेशनी असरथी आपणे आ स्थितिए कामकाज करीए छीए. तेमनी स्थितितो तेओ समजे छे, छतां तेमने हरेक सगवडता आपवा माटे आपणे हरहंमेशां तैयार रहेवुं घटे छे. जे ग्रंथसमृद्धि भंडारोमां बंध रहेल छे, तेने कुथो खावा न देतां बनती रीते तेनो वधारे लाभ लेवाय एटला सारुं पुस्तकशाळाओ स्थापन करवानी खास जरुर छे. जेम बने तेम आपणा धार्मिक ग्रंथोनुं बहोळुं वांचन श्रावकश्राविका वर्गने वधारे सहेलाईथी मळे एवी सगवडता करावबाने सर्वे भाईओ यत्न करवाने भूलशो नहीं, एम मारी प्रार्थना छे.

हवे हुं छेवटमां जणावीश के आ आखी दरखास्तमां जणावेल तमाम क्रमवार पेटा विभागो घणाज अगत्यना छे एटला माटे दरेक भाग अमलमां आवे एम करवाने सर्वे भाईओ तथा बेनोने मारी अंतःकरणपूर्वक विनंती छे. आ हकीकत रजु करी मारुं बोलवुं पुरुं करुं छुं, अने जो मारा बोलवामां कांई दोप मालुम पडे तो एक तरुण बीनअनुभवी श्रावक भाई जाणीने क्षमा करशो, एम सर्वेने मारी प्रार्थना छे.

मी. जगजीवन मूळजी बनीआ, बी. ए., बी. एससी. कच्छवाळानुं भाषण.

मे. प्रमुख साहेब, प्रिय डेलीगेटो, गृहस्थो अने बहेनो !

मी. लखमशीए केळवणीना विषयपर जे विवेचन कर्युंछे, तेनी आपणी कोममां जे खामी बतावीछे अने ते विषे जे उपाय अने योजनाओ सूचवी छे ते बराबरछे. हुं तेमनी वातने मळतो थाउंछुं अने तेमने टेको आपुंछुं. एमणे एवुं थोडुंज बाकी मूक्युंछे के जेना उपर हुं मने मळेला टुंका वखतमां वधारे बोली शकुं, तोपण केळवणीनो विषय विस्तिर्ण छे, बहु अगत्यता वाळो छे अने तेना विषे जे बोलीए ते थोडुंछे, माटे हुं पण ते विषयना व्यवहारिक भागपर बे बोल बोलवानी तमो पासे रजा लउंछुं.

व्यवहारिक केळवणीमां आपणी कोम केटली पछात छे ते आप बधा जाणोछो अने एक करता वधारे जणाए ते विषे इसारो करेल छे; तोपण तेना एक असरकारक दाखला तरीके मारे कहेवुं जोइए के, मारो स्वदेश जे कच्छ छे तेमां लगभग वीशथी पचीश हजार जैनबंधुओ छे, पण तेटली मोटी संख्यामां तेओ फक्त बे के त्रण ग्रेज्युएट धरावेछे. जामनगरनुं राज्य के जे साथे हाल तरतमां मारे संबंध थएलोछे, त्यांना मारा जाणवा प्रमाणे लगभग ७००० जैनोमां फक्त एकज ग्रेज्युएट छे. बीजी जगोए कदी केळवणी आटली बधी ओछी नहीं होय तोपण एकंदरे आपणे केळवणीमां घणा पछात छीए, ए वात तो निःसंशय छे.

आ प्रमाणे आपणा पछातपणानुं एक कारण तो ए छे के, आपणामांनो मोटो भाग केळवणीना सारा फायदाथी अज्ञानछे, अने कदी जाणे छे तो चालता जमानानी केळवणी विरुद्ध

तेओना मनमां खराब विचार ठसी गयेला छे जे विचारो केळवायला वर्ग तेओमांथी दूर करी तेओने केळवणीना सारा फायदा बताववा जोईए. बीजुं कारण मने ए लागेछे के आपणा जे जैनोपर परमेश्वरे महेरबान थई तेओने कोईपण प्रकारनी केळवणी माटे पूरेपूरी जोगवाई आपेली छे, त्यां केळवणी माटे उत्साह, उलट के होंस जोवामां आवतां नथी, अने जेओ आपणामां केळवणी माटे उत्सुक—इंतेजार—अभिलाषी छे तेओ साधनरहित छे. आ प्रमाणे आपणामांना बंने वर्गो सारी उंची केळवणीथी बेनसीब रहया छे.

जमानो जे प्रमाणे फरतो जायछे ते प्रमाणे फरवामां आपणे घणी गफलत राखीए छीए. हवे वखत एवो आव्या छे के जो लांबा वखत सूधी आपणी स्थिति आवी रही, तो आपणुं शुं थशे ए कहेवातुं नथी. दरेक ठेकाणे हरीफाई एटली चाली रहीछे के हवे जो आपणे मंद अने सुस्त रहया, तो आपणे नबळा थई सबळाना भोग थई पडीशुं; कारणके "survival of the fittest" ए कहेवत कहेछे के, सबळा अथवा लायकातवाळा माणसोने नबळा अथवा नालायक माणसने भोगे पुष्टि मळेछे.

आगळना प्राचीन वखतमां ज्यारे फक्त चारज वर्ण हता एम इतिहास कहेछे, ते समये आपणो वैश्य वर्ण वेपाररोजगार, राज्यकारभार, कळाकौशल्य, डहापण अने चतुराई माटे केवो पंकायलो हतो ! आपणा धर्म पुस्तको वगेरे बीजी वातो परथी एम जणायछे के राज्यना मंत्रीओ, तंत्रीओ अने मोटा होद्देदार वणीकज हता, पण हाल आपणा पंदर लाख जैनोमांथी केटला प्रधानपद उपर छे ? कोई विरलोज. आनुं कारण शुं ? जवाब मात्र एटलोज छे के आपणे केळवणीमां पछात पडता गया छीए. अने आगळना जमानानी माफक अमुक वर्णनुं अमुक कर्त्तव्य एवुं छेज नहीं. हालना जमानानी खूबीज ए छे के कोईपण वर्गनो कोईपण माणस गमे ते काम करी शकेछे, माटे आपणे पण हवे जे धंधो आपणा बापदादा करता हता तेनेज वळगी नहीं रहेवुं. जे धंधाने वास्ते आपणे आपणने वधारे लायक समजता होईए, जे धंधाने वास्ते आपणी पासे सारां साधन होय अने जे धंधामां आपणने वधारे फायदो मळे. एवो धंधो आपणे आदरवो; पण गमे ते धंधो हाथ धरो तेमां केळवणीनी खास जरुर छे. अमुक वेपार हालना जमाना प्रमाणे केम सारी रीते चाली शके, क्यां सारी रीते चाली शकशे, तेनुं रहस्य शुं छे अने तेमां फतेह केम मळे, तेने वास्ते हालना जमानानी केळवणीनी खास जरुर छे.

अलबत आपणा लोकोनुं वेपारना विषयोमां ज्ञान सारुं होय छे; गणित वगेरे वेपारने लगती बाबतोनु सारुं ज्ञान ए आपणी वणिक ज्ञातिमां घणुंकरीने कुदरती बक्षीसज होयछे. वेपारमां बाहोशीने लीधेज आपणी स्थिति कांईक सारी रहीछे. आपणामां मोटा धनाढ्य आसामीओ छे ते वेपारथीज थएला छे, पण ते वखत जूदो हतो. हाल वखत तद्दन बदलाई गयो छे, अने सारी केळवणी वगर हवे वेपारीओने पण फतेह मेळववी मुश्केल छे. आपणी कुदरती सारी वेपारी अक्कलनी साथे केळवणी जोडावी जोईए छे. जो एम थशे तो सोनुं अने सुगंध भेगां थये आपणी किंमत वधशे. आपणी स्थिति सारी हशे तोज आपणे आपणा गरजु सगावहालाओने जातभाईने के धर्मभाईने मदद करी शकीशुं. संसारिक स्थिति सुधरशे त्यारेज आपणी धार्मिक स्थिति पण सुधरशे; कारणके दाखला तरीके एक कमावाने अशक्त माणस गमे तेवी धर्मनिवृत्ति - वाळो होय, तोपण ज्यांसुधी ते संसारमां रही मोहपासथी बंधाएलो छे त्यां सुधी धर्मक्रिया करतां पण कोईक वखत पोतानुं अने

पोताना कुटुंबना गुजराननुं आवती काले केम थशे, एवा विचारो तेना मनमां घर्सा आवेछे अने तेनु मन डामाडोळ थई जायछे, अने एवो अशक्त माणस जो धार्मिक वृत्तिनो होतो नथी तो पोताना अने पोताना कुटुंबना गुजरान अर्थे ते कन्याविक्रय जेवां बीजां अनेक खोटां काम करे छे, पण जो तेनी संसारिक स्थिति सारी होय तो आवुं कशुं बनवानो संभव रहेतो नथी; माटे आपणी संसारिक स्थिति प्रथम सुधारवी ए घणुं अगत्यनुं छे.

माटे आपणी उन्नति माटे श्रीमंत तथा गरीब बन्नेए सारी केळवणी माटे प्रयास करवो घटेछे. श्रीमंत लोको तो ते बाबत निश्चय करे एटलीज वार छे केमके ते लोकोने साधन शोधवा जवानां नथी. पण सवाल जे छे ते साधारण लोको अने गरीब लोको माटे छे, माटे छेल्ला बे वर्गना छोकराओने केळवणी केम मळी शके तेना उपायो कॉन्फरन्से योजवाना छे.

प्राथमिक शाळाओनी केळवणी तो लगभग बधा वर्गना छोकराओ सहेलाईथी लई शके, केमके तेमां झाझुं खर्च लागतुं नथी. छतां ज्यां प्राथमिक केळवणीने माटे पण मददनी जरूर छे, त्यां जूदी जैननी प्राथमिक शाळा स्थापवा करतां गरीब जैन छोकराओने फी अने चोपडीओ अपाववी. ए रीते बचतो पैसो तेओने वास्ते उंची केळवणीमां खरचवो, के जे उंची केळवणीनीज खास जरूर छे अने जेने वास्ते तेओने मदद मुश्केल थई पडेछे.

उंची केळवणीने माटे जैनहाईस्कूलो स्थापवानी दरखास्त थई छे अने तेवी एक स्कूल स्थापवानी शरुआत आपणा नामीचा उदार गृहस्थ बाबु पनालाल तरफथी थई पण चूकी छे. पण आपणी कोम आखा हिंदुस्तानमां पथराएली छे माटे एकाद हाईस्कूलथी बधा जैनोने लाभ मळी शकशे नहीं. दरेक ईलाकामांथी एक एक उदार जैनी धनाढ्य एवुं परोपकारनुं काम पोताने माथे उपाडी लेशे तो आपणी कोमने घणो लाभ थशे. गृहस्थो! एवी स्कूलो ओछी थाय तेनी फिकर नहीं. पण ज्यां थाय त्यां पाका पायाउपर सारी सगवड सहित थशे, तो ते कायमने माटे लाभकारी थशे. हाईस्कूलो भले ओछी थाय, चार दहाडा मोडी थाय, पण तेमां गरीबोने वास्ते पूरती सगवड थवी जोईए, एटले के दरेक स्कूलनी साथे बोर्डिंग स्कूल, सारी लायब्रेरी, सारी लेबोरेटरी, सारूं एपेरेटस, अने सारा शिक्षकोनी गोठवण थवी जोईए.

आवी जैन हाईस्कूल ज्यां थाय त्यां बधा जैनोए पोताना छोकराओने तेज निशाळमां मोकलवा निश्चय करवो. तेमांना सारा समर्थ छोकराओ पासेथी पूरेपूरी फी लेवी अने गरीब जैनछोकराओने मफत केळवणी आपवी. सामान्य वर्गना छोकराओनी हाफ फ्री स्टुडन्ट-शीप आपवी एटले के तेओ पासेथी अडधी फी लेवी. स्कूल स्थापनार सिवाय बीजा मातबर जैन गृहस्थोए तेवी स्कूलना उत्तेजनार्थे स्कॉलरशीपो, ईनामो, डोनेशन्स वगेरे आपी स्कूलने सारा पायापर आणवी. ए पण वात ध्यानमां राखवी के जैनहाईस्कूलोने माटे ज्यांसुधी सारा केळवायला जैन शिक्षको मळी शके, त्यांसुधी पहेलां पसंदगी तेमने आपवी; केमके जेटलुं जैन हाईस्कूलनुं अभिमान जैन शिक्षकने रहेशे तेटलुं बीजा शिक्षकने नहीं रहे, अने वळी आथी केळवायला जैनोने उत्तेजन मळशे.

हाईस्कूलनी केळवणी पूरी थई रह्ये, गरीब अने लायकातवाळा जैनो वास्ते कोलेजनो अभ्यास सवल थाय, एटला माटे तेओना वास्ते खास जैन स्कॉलरशीपो श्रीमंत जैनोए युनिव-सीटीने सोंपवी. एक एक जैन श्रीमंत गृहस्थ एक एक स्कॉलरशीप स्थापवानुं माथे ले तो,

एक एक युनिवर्सीटीमां ओछामां ओछी आठ दश जैन स्कॉलरशीपो जैनो माटे सहेज स्थपाई जशे.

हाईस्कूलनो अभ्यास पूरो कर्या पछी जे गरीब सारो जैन छोकरो कोई हुन्नर शीखवा मागे अने विक्टोरीआ जुबीली टेक्नीकल ईन्स्टीट्युट अथवा एवी बीजी कोई हुन्नरशाळामां शीखवा जाय, तेने स्कोलरशीपनो पहेलो चान्स आपवो, अथवा ते स्कोलरशीपोनो मोटो भाग हुन्नरकळा (Technical Education) माटे राखवो अने नानो भाग साहित्यनी केळवणी Literary Education माटे राखवो. टेक्नीकल केळवणी तरफ वधारे वलण राखवानुं कारण ए के, आज काल हुन्नरनी बहु अगत्य छे. कोलेजमां दाखल थई चार पांच वर्ष पछी बी. ए. थई जे जुवानीआ दुनीआमां पडेछे तेने जे फतेह मळे छे तेना करतां जेओ सारो हुन्नर बे त्रण वर्ष शीखी बहार पडेछे, तेने वधारे फतेह मळेछे. गरीब लोको जेने वखतनो बहु बचाव करवो जोईए तेने माटे हाल टेक्नीकल केळवणी वधारे सारी छे. जेओने टाईम बाबतनी कांई फिकर न होय तेओ माटे साहित्य वधारे सारुं छे. तओने हुन्नर शीखवा होंश होय तोपण साहित्यमां न्यूनता राखवी नहीं, केमके साहित्यमां पण सायन्सनो विषय आवेछे, जे सायन्स शीखवाथी पछी हुन्नर शीखवो बहु सुगम पडे. सायन्स अने हुन्नर ए शीखवुं ते दरेकने माटे जरुरनुं छे; केमके सायन्सनी आजकाल बहु फतेह थई छे. सायन्से माणसोना ज्ञानमां, माणसोना साधनमां अने माणसोनी सगवडमां बहोळो वधारो करी आप्यो छे.

रसायणशास्त्र, हस्तकृत वीजळी अने मेग्नेटीझमे आखी दुनियानुं ध्यान हाल खेंच्युंछे, अने आखी दुनियाने नवुंज रुप आप्युं छे. रसायणशास्त्रीओ कुदरतनी हरीफाई करेछे. आपणामांना घणा खरा जाणता हशे के गळी के जे आपणा देशमां कुदरती झाडमांथी थायछे, ते जर्मनीमां हाल अमुक पदार्थो रसायणशास्त्रना नियम प्रमाणे भेळा करी हाथे बनावेछे. तेवीज रीते एलीझेराईन एटले के मजीठनो रंग, जे पण अहीं भाजीपालामांथी थाय छे, ते पण ते लोकोए रसायणनी मददथी बनाववानुं शरुं कर्युं छे. आ बे शोधोए आपणा हिंदुस्ताननना गळी अने मजीठना वेपार उपर घणी माठी असर करीछे, केमके हस्तकृत चीजो सोंघी पडेछे अने सारुं काम करेछे, तो पछी कुदरती चीज कोण ले? उपरांत रंग बनाववानो, रंग चडाववानो, रंग उतारवानो, साबु बनाववानो, काच बनाववानो, सीमेंट बनाववानो, दिवासळी बनाववानो, मीणबत्ती बनाववानो, कोलग्यास बनाववानो, दवा बनाववानो, दवानुं पृथक्करण करवानो अने ते सिवाय सेंकडो जातना हुन्नर रसायणशास्त्रनी मददथी शीखाय छे. वीजळी, मेग्नेटीझमथी, तार, टेलीफोन, इलेक्ट्रोटाईपींग, इलेक्ट्रोगीलिंडग, मोटरकार, इलेक्ट्रीक रोशनी वगेरे शीखी शकायछे. आवा आवा तथा वणवानो, कांतवानो तथा बीजा एवा हुन्नर जैन विद्यार्थीओने शीखववा वधारे काळजी राखवा हुं आपणा श्रीमंत भाईओने अरज करुं छुं. आवा हुन्नर शीखनारा साहसिक अने लायक जैनोने जापान जेवा देशमां खरच आपी मोकलवाथी बहु फायदो थशे. जो कोई खरच एम आपवा बहार न पडे तो प्रख्यात पारसी व्यापारी मि. तातानी स्कीमने पगले चालवुं, एटले के आपणा गरजु पण साहसिक अने हुंशिआर जैनोने अमुक मदद अमुक शरते आपी, अमुक शरते तेओ कमाता थाय त्यारे पाछा पैसा आपे एवुं तेओ पासेथी बोन्ड लखावी लेवुं, अने सारो

धंधो शीखी आवेला कोई जैनबंधुने उत्तेजन अर्थे धंधानी शरुआत करवा कांई पुंजी जोइए तो, ते पण अमुक सरते तेने पूरी पाडी तेने आगळ पडतो करवो. आवी शरुआत थशे त्यारेज आपणी कोमनी उन्नति थवानो संभव छे.

आवी मददोमां आपणा जैनमां जूदी जूदी ज्ञातनो के जूदी जूदी जग्यानो तफावत नहीं राखतां, सर्व जैनोने तेवी मददनो सामान्य लाभ मळे, तेवी गोठवण करवी जोईए. ते माटे एक केळवणी सारु जनरल फंड स्थापवानी जरुर छे. एमां गृहस्थोए सांकडुं मन न राखवुं जोइए, लायकात हमेशां वधारे जोवी. अलबत कहेवत छे के "Charity begins at home." एटले के घरनां छोकरां घंटी चाटे ने पाडोशीने आटो, एवुं न करवुं. कुटुंबीओने पहेली मदद आपवी, पछी सगांवहालांओने अने पछी पोताना धर्मभाईने. दूर देशनो होवाना कारणसर के पोतानी जातनो न होवाना कारणसर जैनबंधुने वेगळो गणवो नहीं.

मोटां शहेरोमां ज्यारे आ प्रमाणे हाईस्कूलो, बोर्डिंग स्कूलो वगेरे शरु करवा दरखास्त थाय छे त्यारे न्हाना शहेर अने गाम के ज्यांना जैनविद्यार्थी मोटा शहेरनी हाईस्कूलनो लाभ न लई शके, तेने मददनी जरुर होय तो तेना माटे शुं करवुं? ए सवाल उठे छे. एवी जगामां बनता सुधी त्यांना सारा धनाढ्य गृहस्थ उपर तेवी मददनी फरज नाखवी. तेम न बने त्यारे केळवणीना जनरल फंडमांथी तेवाओने मदद करवी.

स्त्री केळवणी बाबतमां मारे कहेवुं जोईए के ज्यां पुरुषो वास्ते आपणी पासे पूरतां साधन नथी, त्यां स्त्रीओ माटे उंचा प्रकारनी केळवणीनी आशा हाल राखी शकाय तेम नथी; तोपण तेओने साधारण केळवणी एटले सारुं वांचतां, लखतां, भरतां, गातां अने सारी रसोई बनावतां तथा नीति अने विवेक शीखववाने एकाद बे मोटी जगोए जैन ग्यर्लस्कूलो उघाडवी, अने तेवुं ज्यांसूधी बने त्यांसूधी तेओने पब्लीक सरकारी स्कूलोमां केळवणी आपवी. तेओमां एवी केळवणीनी खास जरूर छे; केमके बाळकनुं सारुं के नरसुं थवुं एनो घणो आधार तेनी मातानी केळवणी उपर रहे छे, तेम एक भरथारनुं पण सुख घणे मोटे भागे पोतानी स्त्रीनी केळवणी उपर रहेलुं छे. कहेवत छे के "जेनुं शाक बगडयुं तेनो दिवस बगडयो जेनुं अथाणुं बगडयुं तेनुं वरस बगडयुं अने जेनी स्त्री बगडी तेनो अवतार बगडयो." माटे आपणां सुख अने उन्नतिने अर्थे तेओने पण सारा पायापर लाववानी जरूर छे.

गृहस्थो! कॉन्फरन्से मोटुं काम हाथ धर्युं छे, मोटा कामने करतां वखत वधारे लागशे, बधुं काम एकदम सामटुं थई जतुं नथी. चार दहाडा मोडुं वहेलुं कॉन्फरन्सनुं परिणाम आवे, तेनाथी आपणे डरी पाछा हठवानुं नथी. आवीज खंत अने आवोज उत्साह जो आपणामां चालु रह्यो, तो तेनुं परिणाम सारुंज आवशे. हाल तो बी रोपाय छे, झाड उगतां वार लागशे. ते झाडने हमेशां खंत रूपी पाणी पाया करशुं तो ते झाडनी वृद्धि धीमे धीमे थतां थतां छेवटे ते फळ आपशे. मीठा झाडने फळ हमेशां मोडां आवे छे. माटे अमुक बाबतनुं परिणाम अमुक मुदतमां कांई न आव्युं, तेथी नाशीपास थई कोईए हिंमत हारी जवी नहीं. छेवटे कॉन्फरन्सनी मतलबोने त्वराथी मोटी फतेह मळे एम इच्छी हुं बेसवानी रजा लउं छुं.

———:०:———

एवलाबाळा मि. दामोदर बापुशानुं भाषण.

प्रेसिडंट साहेब, सभ्य गृहस्थो अने सुशील बहेनो,

व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी, आ विषय उपर घणा विद्वान वक्ताओए सारी रीते विवेचन कर्यु छे अने ते बाबत बोलवुं ए पीष्ट पेषण करवा जेवुं छे, तथापि

शर्मावान प्रवीष्टव्यं वक्तव्यं वा संमंजस

आ वाक्यने अनुसरीने हुं बे शब्द बोलवा इच्छुं छुं. मनुष्यप्राणी बीजां सर्व प्राणीओथी जे श्रेष्टत्वने पाम्यो छे ते ज्ञानना लीधेज. एक ठेकाणे विद्वान् ग्रंथकारे एम कह्युं छे के:—

आहार निद्रा भयमैथुनानि समानि चेतानि नृणां पशुनां ।
ज्ञानं विशेषो ऽधीको नराणां ज्ञानेन हीनाः पशुभि मानाः ॥

एटले आहार निद्रा विगेरे प्रत्येक प्राणीने छे तेम मनुष्यने पण छे, परंतु मनुष्यने ज्ञानना लीधेज उच्चत्व प्राप्त थयुं छे. पुर्वकाळमां आपणी जैन कोम केळवणीमां सौथी आगळ वधी हती अने व्यवहार वाणिज्य आदिकमां प्रमुखत्व मेळवीने अत्युत्तम स्थितिमां हती; परंतु कालांतरे शिक्षणना अभावे हालना जमानामां आपणी कोम बीजा सुधरेला लोकोथी केळवणीमां घणी पछात छे, अने तेने लीधे आवी नष्ट स्थितिमां आवी पडी छे.

प्राचीन काळमां जेम पुरुषोने शिक्षण मळतुं हतुं तेमज स्त्रीओने पण शिक्षण सारी रीते आपवामां आवतुं हतुं. केटलाक लोको एम कहेछे के स्त्रीओने प्राचीन काळमां शिक्षण आपवामां आवतुं नहोतुं अने स्त्रीओने शिक्षण आपवामां बीलकुल फायदो नथी. एम कहनाराओए जरा प्राचीन इतिहास अने ग्रंथ तरफ अवलोकन करवुं. आद्यधर्म संस्थापक श्रीरुषभदेव भगवाने प्रथम व्यवहार संबंधी कळा विगेरे लोकोने देखाडी, तेज वेळा लखन तथा वांचनकळा पोतानी बे पुत्रीओ ब्राह्मी अने सुंदरी ए बेउने अगाउ शीखवी हती. ब्राह्मीने जमणा हाथे तथा सुंदरीने डाबा हाथे लेखनकळा शीखवी हती; त्यारे प्रथम लेखन अने वांचन पर हक स्त्रीओनोज वधारे छे. वळी एक प्राचीन ग्रंथकार स्त्रीओने शिक्षण केवी रीतनुं आपवुं अने तेने शुं शुं आवडवुं जोईए, ते बदल एम कहेछे के:—

स्त्रीयो रत्नान तो विद्या सत्य शोचं शुभाषितम्
विविधानि च शील्पानो समादेयानि सर्वतः

एटले स्त्रीओने विद्या, सारुं भाषण, सत्य, सुशीलपणुं गृहकृत्यने जोईतुं शील्प एटले सीववानुं विगेरे काम, रत्ननी परिक्षा साधारणपणे, सर्व वातोमां जाणपणुं एटलुं आवडवुं जोईए. आटली वातो शिक्षण मळ्या वगर केवी रीते आवडे? आ संसाररुपी एक गाडुंछे, तेनां स्त्री अने पुरुष आ बे चक्र छे. हवे ते बे चक्र बराबर हशे तोज ते सदा सुखकररीते मार्गक्रमण करशे, परंतु एमां जो एक चक्र सारुं अने एक चक्र मार्गक्रमण करवाने असमर्थ तो ते इष्ट ठेकाणे केवी रीते पहोंची शके? एटले पुरुष भणेलो अने स्त्रीओ अभण, त्यारे आ संसार केवी रीते सुखकर चाले? जो आपणे आपणी सामाजिक स्थिति सुधारवानी ईच्छा होय तो प्रथम स्त्रीशिक्षण तरफ

लक्ष आपवु जोईए. आपणा धर्मनां तत्वो घणा उदार विचारनां छे, स्त्री अने पुरुषने समान हक्कनां गण्यां छे. तीर्थंकर भगवाने चतुर्विध संघनी स्थापना करी छे, तेमां साधुसाध्वी श्रावक-श्राविका एवो चतुर्विध संघ कह्यो छे. साधुसाध्वी अने श्रावक, एवा त्रण वर्गने शिक्षण अपाय छे अने फक्त श्राविकाने शिक्षण अपातु नथी, त्यारे त्रिविध संघ थयो कारण स्त्रीओ अभण रहेवाथी मानने कमी पात्र थई, तेथी चतुर्विध संघनु एक अंग ओछुं थयुं. जो आपणे सर्वज्ञ प्रणीत चतुर्विध संघ मानता होईए, तो स्त्रीओने शिक्षण आपी अर्धांगनाना पदने पात्र करो.

यत्र नार्यस्तु पूज्यंते रमंते तत्र देवता ।

जे ठेकाणे स्त्रीओने मान रहे छे त्यां देवता रममाण थाय छे. देवता रममाण थवाथी बधी वाते मंगळ थाय छे. हवे विचार करोके स्त्रीओने मान केवी रीते अपाय ? मान तो फक्त ज्ञानवान होय तेनेज मळे छे अने स्त्रीओ तो अज्ञान, तेओने मान मळे नहीं, त्यारे जो आपणने निरंतर सुखशांतिनी इच्छा होय तो स्त्रीओने सुशिक्षित करवी, ए आपणु कर्तव्य छे. कविश्रेष्ठ काळीदास स्त्रीने सचीव, सखी, मीथ एवी पदवी आपे छे, एटले आ गृहरुपी एक राष्ट, तेमां पुरुष ए राजा अने ते राजानो सचीव एटले मंत्री ते पुरुषनी स्त्री. जे राजानो मंत्री सारो भणेलो होय छे, तेनुं राज्य सारी रीते चाले छे अने जेनो मंत्री अभण अगर अज्ञान होय छे, तेनु राज्य कदापि पण सारी रीते चाली शकतुं नथी. सारांश ए के जे माणसनी स्त्री अभण छे, तेनी गृहव्यवस्था सारी रही शकती नथी गृहव्यवस्था उत्तम प्रकारे चलाववाने स्त्रीओने शिक्षण अवश्य जोईए, सुशिक्षित स्त्रीओनी संतति पण तेज प्रमाणे बुद्धिमान अने पराक्रमी नीवडे छे, कारणके अल्प वयथीज मातानां सहवासथी बाळकोना कोमळ मगजपर तेनुं सारुं परिणाम थाय छे; अने मोटी वयमां मळनार शिक्षण करतां पहेलेथीज जे माताना नित्य समागममां उत्तम प्रकारना शिक्षणनी थयेली असर घणी लाभदायक छे; वास्ते प्रत्येक माणसे स्त्रीशिक्षणना काममां आळस छोडी दई मदद करवी.

पुरुष वर्गने हाल जे शिक्षण मळे छे ते एकदेशीय छे.

हालना समयमां छोकराओने स्कूल तथा कालेजमां जे शिक्षण मळे छे ते आगदी एक देशीय मळे छे; . कारणके तेमां धार्मिक तथा नैतिक बाबतपर बीलकुल लक्ष आपवामां आवतु नथी. बाळकोनां कुमळां मगजपर धर्मशिक्षणनो आरंभथीज बीलकुल संस्कार न थवाने लीधे, आगळ जतां धर्माभिलाषा बीलकुल रहेती नथी अने तेने लीधे आपणा परमपूज्य धर्मनी आस्था-पर औदासीन्य उत्पन्न थाय छे.

इंग्लॅंड आदि देशोमां राज्याश्रयने लीधे, तेमना धर्मनुं शिक्षण स्कूलोमां तथा कॉलेजमां आपवामां आवेछे; परंतु आपणे परावलंबी थवाथी आपणा पवित्र धर्मनुं शिक्षण आपवानी सगवड आपणाथी बनी आवती नथी, ए बहु दिलगीरीनी वात छे. पाश्चात् राष्ट्रोना लोकोनुं लक्ष बधुं आधिभौतिक एटले आ लोकमां मळनारा सुख तरफ, तथा पोताना शरीरना पुदगळने वधारवा तथा सजाववा तरफ बधारे छे. परलोकनी तेमने कशी फिकर नथी, कारणके तेमना शास्त्रकारोए परलोक मान्योज नथी, तेथी ते तरफ एमने जोवानुं प्रयोजन नथी; परंतु आपणा धर्मनां उंडां तत्वोमां परमार्थ तरफ घणो ऊंडो विचार करेलो छे; आधिभौतिक

वातोपर आपणो बीलकुल मोह नथी, वास्ते धार्मिक शिक्षण नानी वयथी बाळकोने मळे तेवी योजना अवश्य करवी जोईए. आ विषय घणो लांबो छे; वखतना अभावे विवेचन करवामां आवतुं नथी, तेथी मारुं भाषण पुरुं करवानी रजा लउंछुं; तेना अगाऊ आप साहेब पासे विनंति करीने माफी मागुंछुं के गुजराती भाषानो वाणीसंस्कार मने बराबर न होवाथी, भाषाशैलीमां जें अशुद्धता आवी हशे ते कृपा करीने माफ करवी; कारणके कळीकाळ सर्वज्ञ श्री हेमचंद्राचार्ये श्री वीतराग स्तवनमां कह्युं छे के, "**तथापि श्रद्धा मुग्धोऽहंनोपलं स्खलनमपि ॥ विशृंखलापि वाग्वृत्तिश्रदध्यानस्य शोभते ॥ १ ॥**" एटले जरी शृंखला रहित भाषण होय तोपण श्रद्धायुक्त होवाथी ते शोभे छे, ते प्रमाणे अंतःकरणनी लागणीथी करेलुं मारुं अल्प भाषण आप मान्य करशो एवी आशा छे.

झवेरी पानाचंद काळीदास जामनगरवाळानुं भाषण.

ॐकार बिंदु संयुक्त । नित्य ध्यायंति योगिनः ॥
कामदं मोक्षदं चैव । ॐकाराय नमोनमः ॥

सुर्यनां कीरणोनी पेठे संघने देदिप्यमान करनार प्रमुख साहेब, तथा शंघना उद्योत करनार डेलीगेटो, तथा संघना आगेवानो तथा मानवंती मारा बांधवो तथा मांगल्यकारी मारी बहेनो,

आजनो मोटो मेळावडो जोई हुं खुश थयो छुं; आज धर्मनी केळवणीना विषय विषे घणुंज बोलाई गयुं छे. हवे शुं बोलवुं ते कांई सुझतुं नथी.

मारुं नाम वक्ता तरीके लख्युं होय तेनो हुं मोटो उपकार मानुंछुं, पण हुं वक्ता नथी, एक साधारण विद्यार्थि साक्षर छुं. मारा पहेलां घणां विवेचन थयां छे अने हुं पण तेज बोलुं छुं, तो तेमां थता पुनरुक्ति दोषनी क्षमा मागुंछुं.

धर्मनी केळवणी बे भाषामां समायली छे, ते एक मागधि अने बीजी संस्कृत. आ संस्कृत भाषानो कांईक कांईक प्रचार छे, पण मागधि भाषानो कोई भाव पण पुछतुं नथी.

धर्म एटले दुर्गतिमां पडताने धारण करे तेनुं नाम धर्म, अथवा धर्म एटले फरज— अमुक काम करवानो धर्म छे, एटले फरज छे.

महतापुण्यपण्येन क्रितेयंकायनौस्त्वया ।
पारंदुःखोदधेर्गन्तुं तरयावन्नभिद्यते ॥

जेम कोई माणस बजारमां पैसा लईने माल लेवा जाय अने मालनी खरीदी करे, तेम आपणे पण मोटां पुण्यनां वेचाण करी, आ कायारुपी वहाण खरीद करेलुं छे, ते आ कायारुपी वहाण ज्यांसुधी भाग्युं नथी, त्यांसुधी आ संसारसमुद्रमां तरवानुं छे.

तरवाना बे उपाय छे, एक धर्मनी केळवणी अने बीजुं जिनबिंब छे; आज धर्मनी केळवणीनो विषय छे, धर्म घणो दुर्लभ छे.

लभन्तिविमलाभोये लभन्तिसुरसंपया ।
लभन्तिपुत्रामित्रं च एगोधम्मोनलभइ ॥

आ संसारमां लक्ष्मी मळे छे, देवनी समृद्धि मळे छे, पुत्र, मित्र, ज्ञाति, सगासंबंधी, हेतु, संतोषी, सर्वे मळे छे पण धर्म मळतो नथी. आवा धर्मनी प्राप्ति केळवणी विना थती नथी. माटे केळवणीनी खास जरूर छे एटलुं कही, वखत थई जवाने लीधे मारुं भाषण बंध करुं छुं.

आ मुजब दरखास्त मूक्या पछी, तेने टेको अने वधु अनुमोदनो मळ्या पछी. प्रेसीडन्टे ते पसार करवानी सूचना करी, जे मत लेतां सर्वानुमते ताळीओना अवाज वच्चे पसार करवामां आवी.

—:०:—

ठराव ५ मो.

५ निराश्रित जैनोने आश्रय बाबत.

केळवणीना तथा आश्रयना अभावे **गरीब** अने **अनाथ जैन बंधुओनी** थती दुःखी अवस्था दुर करवाने माटे

१. तेमने सारा उद्योगे लगाडवा,

२. तेमने यथाशक्ति दरेक प्रकारनी मदद आपवा माटे,

आ **कॉन्फरन्स** दरेक जैनबंधुने आग्रह करे छे, अने दरेक देशावरोना आगेवानो तरफथी आ बाबत उपर परंतु लक्ष आपवानी, आ **कॉन्फरन्स** बहुज जरूर जुवे छे.

दरखास्त करनार—शेठ अमरचंद घेलाभाई—भावनगर.

टेको आपनार—मी. टोकरशी नेणशी—मुंबई.

अनुमोदन आपनार—शेठ सुजानमलजी मुलतानमलजी—हींगनघाट.

शेठ प्रेमचंद रायचंद—मुंबई.

शेठ अमरचंद घेलाभाईनुं भाषण.

आपणी कोमना निराश्रित एटले के लाचार अवस्थामां आवी पहेला जैनोने मदद करवानी केटली जरूर छे ते कांई अजाण्युं नथी. तीर्थंकरे जे क्षेत्रो जरूरनां जणावेलां छे, तेमां श्रावकश्रावीकाओनो पण समावेश थई जाय छे. संघो, स्वामिवात्सल्यो वगेरेने माटे आपणा जैनभाईओ छूटथी खर्च करे छे. बाहार पण एम बोलाय छे के जैनोमां लाडवा तरफ ध्यान वधारे आपवामां आवे छे; ज्यारे एक गृहस्थ नोकारसी जमाडवा पाछळ आजेज हजारो रुपियानो धूमाडो करे छे, पण बीजे दिवसे तेनी पासे कोई गरीब जैन मदद मागवा जशे त्यारे ते पछात रहेतो जणाय छे. संघो अने स्वामीवात्सल्यो जमाडवामां पुन्य छे खरूं, परंतु तेना करतां आपणा लाचार स्वधर्मीबंधुओने मदद आपवाथी वधारे पुन्य उपार्जन थाय छे. छेल्ला दुकाळने लीधे जैन भाईओने केटलुं सहन करवुं पड्युं छे, ते कोईकथीज अजाण्युं हशे. जैनशास्त्रोमां दान, शील, तप अने भाव, ए चार गुणो अग्रेसर गणवामां आव्या छे; तेमां पण अनुकंपादान सर्वेथी मोटुं गणाय छे. ते दाननो लाभ आपणा स्वधर्मीभाईओने पण मळवो जोईए. अन्य धर्मना भीखारीओने आपणे मदद आपीए छीए तेथी जे पुन्य उपार्जन थाय छे, तेना करतां गरीब स्वधर्मी बंधुओने मदद आपवाथी वधारे पुन्य उपार्जन करी शकाय छे; ते माटे जुदा जुदा भागोमां गरीबोने मदद आपनारां खातांओ स्थापवां जोईए, अने तेमांथी सारी रीते मदद अपाववानी गोठवण करवी जोईए. ते खातांओने पोतानो खर्च चलावतां चोक्कस बचाव करनारा गृहस्थोए उदारताथी मदद करवी जोईए. ते मदद करवामां पण केवी जातनी मदद करवी, ए सवाल उपर खास ध्यान आपवानी जरूर छे. जो आपणी कोमना लाचार बंधुओने हमेशां अनाज वगेरे जींदगीनी हाजतो पूरी पाडया करीए, तो तेथी कांई आपणे खरी मदद आपी एम कही शकाशेज नहि. आपणा निरुद्यमी बंधुओने केवी रीते कमाई खाता करवा, ए सवालज खास अगत्यनो छे अने ते उपर आपणे गंभीर ध्यान आपवानुं छे.

लोकोने उद्योगे लगाडवानी जरूर.

ए उपरांत जेओ महेनतु अने काम करवाने राजी होय तेमने उद्यमे लगाडवा जोईए, तथा अनाथ विधवाओने भरवा, सीववा वगेरेना सारा उद्यमो शीखवीने, तेमने पोतानुं भरणपोषण करवानी स्थितिमां मेलववां जोईए. दुकाळना वखतमां आपणा गरीब बंधुओमां घणी विपत्ति अने संकट फेलायुं हतुं, अने तेमना प्रत्ये आपणे जेटली मदद करवी जोईए, तेटली थई हती नहि. पण मने कहेतां खुशी उपजे छे के, मुंबईए घणी सारी मदद करी हती. पण ते सघळुं "आग लाग्या पछी कुवो खोदवा" जेवुं हतुं; जेथी जो पेहलांथीज आपणे तेनुं फंड उभुं करी एक खातुं राख्युं होय, तो पोताना गरीब बंधुओने मदद आपवाने बने. मारा बंधुओमां घणा एवा हशे, के जेओ गरीब होवा छतां तेमनामां पान खावानी, तंबाकु पीवानी के बीजी टेव हशे. एवी टेवोमांथी एकज टेव छोडी तेना पैसा जो फंडमां तमो आपो, तो तमारा बंधुओनुं तमो घणुं भलुं करी शकशो. (ताळीओ) ए उपरांत तवंगर लोकोनी पण ए फंडमां नाणां आपवानी फरज छे. लक्ष्मी बहु चपळ छे अने कोई ठेकाणे स्थिर रहेती नथी, माटे तेवाओए तो बनी शके तेम जलदीथी पोतानां नाणांनो सदुपयोग करवो.

:0:

मिं. टोकरशी नेणसी लोदायानुं भाषण.

वरसाद छे ते आखी सृष्टिनुं जीवन छे, पण ए पाणी जेम जमीन ऊपर जाय छे तेम खारा पाणीना समुद्रमां पण जाय छे. हवे जो समुद्रमां पडेलुं पाणी जो जमीन ऊपर पडे तो केटलो मोटो पाक थाय? तेज रीते पैसामां पैसो पडे तेना करतां ज्यां तेनी बहु जरुर होय त्यां आपणे पैसो वापरवो जोईए छे, तेने बदले आपणे पैसा लोकोने जमाडवामां तथा बीजी अनेक रीते वापरीए छीए. तमो घणीवार तमारा मित्रने जमाडवा बोलावो छो, ने तेनुं पेट भरेलुं होय छे तो पण तमो तेने एक लाडु वधु जमवा आग्रह करो छो; पण तेज वेळा तमारा घणा जैनबंधुओ एक मुंठी अनाज माटे केवा टळवळे छे, ते तमो याद राखता नथी. पण गरीबोने याद करी तेमने मदद करवानी दरेक जैननी फरज छे. आपणा कोमना गरीबोने उद्योगे लगाडवा माटे "जैन ईन्डस्ट्रीयल फंड" उभुं करवामां आव्युं हतुं, पण दिलगीरी भर्यु छे के तेने पुरती मदद नहीं मळवाथी ते काम सफळ थयुं नथी. तेने बदले नाच करवामां अने बीजां खरचोमां आपणा जैनभाईओ पैसा खरचे छे ते दिलगीरी भर्यु छे.

—:O:—

शेठ सुजानमलजी सुलतानमलजी भंडारीनुं हिंदीमां भाषण.

प्रथम पंच परमेष्टी तथा देवगुरुने नमस्कार करीने, सभापति, तेमज चीफ सेक्रेटरी साहेब अने सर्व जैनबांधवोने प्रणाम करुं छुं. आप साहेबोए मारा पर कृपा करीने जैन निराश्रित भाईओ तथा बहेनोने आश्रय आपवाना संबंधमां बे बोल बोलवानी मने रजा आपेल छे. आ मने पहेलोज अवसर आवा महाजन मंडळमां भाषण करवाने मळेलो छे. मारा प्यारा भाईओ! आ विषयनो अर्थ सर्व महाशयो समजे छे, तथापि ए विषय उपर हुं पण कांईक बोलवा माटे आपना थोडा समयने रोकवा चाहुंछुं.

निराश्रित जैनोने आश्रय आपवो ए आपणा लोकोनुं मुख्य कर्तव्य कर्म छे; केमके एथी धर्म तथा ज्ञातिनी वृद्धि थशे. एवा लोकोने आश्रय न आपवाथी घणाक लोको दिन प्रतिदिन पडती हालते पहोंचता जशे, केमके आश्रय वगरनां तेओ शुं करी शके? संवत् १९५६ ना दुकाळमां कंईक लोको खिस्ति थई गया ए सर्व निराश्रितनुंज फळ छे. जो ए वखते आश्रय आपवामां आव्यो होत तो खचित एवो बनाव बनतज नहि.

जेओ उद्यम रोजगार करी शके तेवी स्थितिमां होय, तेवाओने धन तथा सलाहनो आश्रय देवो जोईए. अपंग–आंधळा वगेरे अनाथो के जेओने कोईनो आधार नथी, तेओने खावा पीवानो आश्रय देवो जोईए.

पण सर्व निराश्रितोने खावापीवानो आश्रय आपवामां आवशे, तो ते सर्व आळसु बनी मात्र खावापीवा उपरज पड्यां रहेशे, जेवां के हाल पालितणामां पडेलां मौजूद छे. एओमां केटलांक तन्दुरस्त अने उद्यम करी शके एवां छे, छतां पण वगर महेनते खावापीवा मळे तो उद्यम कोण करे? जो एवां तन्दुरस्त मनुष्योने माटे पण आवीज रुढी राखवामां आवशे तो बीजाओ पण आळसु थई जशे; ए माटे निराश्रितने आश्रय आपवानी खास फरज छे. मने समय थोडोज मळ्योछे ए वास्ते मारे कंई विशेष कहेवुं हतुं, पण हाल माफी मागुंछुं.

शेठ प्रेमचंद रायचंदे आपेलुं अनुमोदन तथा तेओए निराश्रित फंडमां आपेली रुपिया पांच हजारनी मदद.

शेठ प्रेमचंद रायचंदे केटलाक असरकारक शब्दोमां ए दरखास्तने अनुमोदन आपतां, निराश्रितोने मदद माटे रु. ५००० नी रकम आपवा पोते खुशी बतावी हती.

अत्रे प्रमुख राय बद्रीदासजी बहादुरे सभामां जाहेर कर्युं हतुं, के मुंबईना जाणीता जैन आगेवान गृहस्थ मी. प्रेमचंद्र रायचंदे निराश्रित फंडमां रुपिया पांच हजारनी रकम भेट आपवा जणाव्युं छे, जे आ कॉन्फरन्स उपकार साथे स्विकारे छे. (ताळीओ तथा हर्षनाद).

छेवटे निराश्रित जैनोने आश्रय आपवानी दरखास्त मतलेतां सर्वानुमते पसार थयेली प्रमुखे जाहेर करी हती.

अत्रे मी. गुलाबचंद ढढ्ढाए जणाव्युं के "निराश्रितने आश्रय आपवानो सवाल एवो छे, के मारुं गळुं सारी हालतमां नथी छतां मारे कांईक ते विषे कहेवुं जोईए. जे बच्चांओनां माता-पिता मरण पाम्यां होय छे, तेओ केवी दुःखी हालतमां होय छे तेनो विचार करी, प्रसिद्ध शेठ प्रेमचंद रायचंदे (ताळीओ) पोतानी तरफथी पांच हजार रुपिया आप्या छे. तेमनी उदारता प्रशंसनीय अने अनुकरणीय छे. बनी शके त्यांसुधी आपणा भाईओए यथाशक्ति मदद आपवी, एज मारी प्रार्थना छे."

ठराव ६ ठो.

६. जीवदया बाबत.

अहिंसा परमो धर्मः—ए आपणा जैन धर्मनो मूळ सिद्धांत छे तेथी करी

१. सर्वे जीवोनी रक्षा करवा,

२. तेमनी हिंसा थती होय ते योग्य प्रयास लई अटकाववा,

३. सारा बंधारणथी पांजरापोळ जेवां खातां दरेक स्थळे स्थापवा तथा चोख्खवटथी चलाववा,

४. पशुओ उपर गुजरतुं घातकीपणुं अटकाववा माटे योग्य उपायो योजवा,

५. प्राणीओनां शरीरनां अवयवोथी बनती चीजो माटे प्राणीओ उपर जूदी जूदी अने घणीज क्रुरता गुजरे छे. तेथी करी ते बनावटनी चीजो उपयोगमां न लेवा,

६. तथा तेवा अनेक बीजा रस्ते जीवदया जेवा उत्तम कार्यने उत्तेजन आपवाने माटे, आ कॉन्फरन्स दरेक जैन बंधुओनुं खास ध्यान खेंचे छे.

७. जीवदयाना संबंधमां जे राजाओए तथा अन्यदर्शनीय गृहस्थोए प्रशंसापात्र पगलां भर्यां होय, तेमनो तार अथवा पत्रद्वारा उपकार मानवो.

दरखास्त करणार—मी. चिमनलाल लल्लुभाई. सब जज–सुरत.

टेको आपनार—डॉ. त्रिभोवनदास मोतीचंद शाह–एल. एम.–जुनागढ.

अनुमोदन आपनार–डॉ. लाला हरखचंदजी बी. ए. एल. एम. एन्ड एस. अजमेर.

डॉ. हरखचंद अमुलख–अमदावाद.

वैद्य मगनलाल लालचंद–सुरत.

लाला ताराचंदजी–पंजाब.

शेठ कुंवरजी आणंदजी–भावनगर.

मी. चिमनलाल लल्लुभाईनुं भाषण.

" **महरबान प्रेसिडन्ट** साहेब, जैन बंधुओ, सुज्ञ सद्गृहस्थो अने बानुओ!

बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सना आगेवान गृहस्थो तरफथी " अहिंसा " ना विषय उपर विवेचन करवा मने आज्ञा थई छे. ए विषय एवो गहन, प्रौढ अने महत्ववाळो छे के, एना उपर यथेच्छ अने वास्तविक विवेचन करवा मारा जेवा अल्प बुद्धिना माणसने शक्ति न होय ते स्वाभाविक छे. अने तेथी करीने मारा करतां सारा अनुभवी अने विद्वान् वक्ताने ए विषय सोंपवामां आव्यो होत, तो ते वधारे सारुं विवेचन करी शकत. वळी तेनी साथे में आजे बावीश वर्षथी वक्तानो धंधो छोडी श्रोतानो धंधो स्विकारेलो छे; अने आपवामां आवेलो समय पण थोडो छे, तेथी सदरहु विषय उपर योग्य विवेचन हुं करी शकीश एम आशा नथी, अने जे कहेवामां आवशे ते पण खामी भरेलुं हशे; तोपण मारा उपर थयेली आज्ञा अनुसार हुं जे कहीश, तेमां जे कांई खामी मालुम पडे ते दरगुजर करवा कृपा करशो.

'अहिंसा परमो धर्मः' ए जैनधर्मनो मुख्य सिद्धांत छे. ए सिद्धांत साबित करवा विशेष पुरावानी जरुर नथी, कारणके आ सृष्टिनी सपाटी उपर प्रवर्तता दरेक धर्ममां तेनो स्विकार थयेलो छे. दरेक धर्मावाळाए केवे केवे प्रकारे एनो अंगीकार करेलो छे. ए बाबत विवेचन करवा जेटलो आजे वखत नथी, तोपण एटलुं कहेवुं बस छे के सामान्य रीते दरेक धर्ममां एनो स्विकार थयेलो छे. **योगकौस्तुभ** नामना ग्रंथमां यमनियमना दश प्रकार बतावेला छे, तेम **पातांजल** सूत्रमां पण यमना पांच प्रकार अने नियमना पांच प्रकार ए प्रमाणे दश प्रकार बतावेला छे, तेमां अहिंसा मुख्य प्रकार गणेलो छे. जेवी रीते हस्तिना पगलामां बीजां प्राणीओनां पगलां अंतर्भूत थाय छे, ते प्रमाणे अहिंसाना प्रकारमां बीजा नव प्रकार अंतर्भूत थाय छे. अहिंसानी व्याख्या आपवानी जरुर नथी तोपण एटलुं कहेवुं जरुरनुं छे. के कोई पण प्राणीनो कोई पण प्रकारथी कोई पण काळमां द्रोह न करवो. एटले मन, वचन अने शरीरवडे कोई पण प्राणीने कोईपण प्रकारथी पीडा न करवी, ते अहिंसा कहेवाय छे.

हिंसा त्रण प्रकारथी थाय छे एटले '१ कृता (पोते करेली), २ कारिता (बीजा पासे करावेली), अने ३ अनुमोदिता (अनुमोदन कीधेली), ए रीते त्रण प्रकारे हिंसा थाय छे. वळी एना बीजा पण प्रकार छे, एटले लोभथी—मांस चर्मादिनी लालचथी, क्रोधथी अने मोहथी—एटले पशुआदिना वधथी धर्म थशे, एवी समजथी पण हिंसा करवामां आवे छे. अहिंसानुं पालन करवाथी सर्व प्राणीओ साथे मैत्रीभाव थाय छे, अने तेथी अहिंसा ए अन्य यमनियमनुं मूळ गणाय छे. वळी आ सृष्टिमां अहिंसा जेवो बीजो धर्म नथी. कह्युं छे के:—

शान्ति तुल्यं तपो नास्ति न संतोषात्परमं सुखम् ।
नास्ति तृष्णा परो व्याधिर्न च धर्मो दयापरः ॥
क्षमातुल्यं तपो नास्ति संतोषान्न परं सुखम् ।
न दयासदृशं ज्ञानं नास्ति प्राणसमं भयम् ॥
सत्येनोत्पद्यते धर्मः दया दानेन वर्धते ।
क्षमया स्थाप्यते धर्मः क्रोधो लोभाद्विनश्यति ॥

अहिंसालक्षणो धर्मः अधर्मः प्राणिनां वधः ।
तस्मात् धर्मार्थिभिर्लोकैः कर्तव्या प्राणीनां दया ॥
यो दद्यात् कांचनं मेरुं कृत्स्नां चैव वसुंधराम् ।
एकस्य जीवितं दद्यात् न च तुल्यं युधिष्ठिर ॥

वळी कृष्ण महाराजे युधिष्ठिरने कह्युं छे के, एक माणस एक जीवने जीवितदान आपे, तेनी बरोबरी जे माणस सोनाना मेरु पर्वतनुं तेमज आखी पृथ्वीनुं दान आपे, ते करी शकतो नथी.

अमेध्य मध्ये कीटस्य सुरेन्द्रस्य सुरालये ।
समाना जीविताकांक्षा समं मृत्युभयं द्वयोः ॥

हवे अहिंसानी किंमत ए प्रमाणे वधु होवानुं कारण शुं छे, ते उपर विचार करीशुं तो मालुम पडशे के विष्टामां रहेला कीडाने अने स्वर्गमां रहेला इंद्रने जीववानी आकांक्षा अने मृत्युनो भय सरखो होय छे. कह्युं छे केः-

जीवानां रक्षणं श्रेष्ठं जीवा जीवितकांक्षिणः ।
तस्मात्समस्तदानेभ्यो भयदानं प्रशस्यते ॥

दरेक प्राणीने जीववानी आकांक्षा होय छे, तेथी जीवितदान आपवुं एना जेवुं बीजुं दान नथी.

वैरिणोपि हि मुच्यंते प्राणान्ते तृणभक्षणात् ।
तृणाहाराः सदैवैते हन्यंते पशवः कथम् ॥

राज्यरीति प्रमाणे लडाईमां पराजय पामेलो शत्रु मुखमां तृण ले छे, तो तेने छोडी मूकवामां आवे छे; तो पछी तृणना उपर सदैव निर्वाह चलावनारां प्राणीनो वध करवो कोई पण प्रकारे व्याजबी नथी.

वळी अहिंसानुं पालन करवाथी घणा प्रकारना फायदा थायछे.

दीर्घमायुः परं रूपमारोग्यं श्लाघनीयता ।
अहिंसायाः फलं सर्वं किमन्यत्कामदेवता ॥

सदरहु प्रमाणे कोईपण कारणसर कोईपण प्राणीनो नाश करवो व्याजबी नथी. यज्ञ करवानो कहेलो ते पण केवा प्रकारनो केहेलो छे, ते नीचेना श्लोक उपरथी जणाशे.

सत्यंयूपं तपोह्यग्निः प्राणाश्च समिधो मम ।
अहिंसामाहुतिं दद्यात् एष यज्ञः सनातनः ॥
इंद्रियाणि पशून्कृत्वा वेदिं कृत्वा तपोमयीः ।
अहिंसामाहुतिं कृत्वा आत्मयज्ञं यजाम्यहम् ॥

तुलसीदास कवि पण कही गया छे के:-

दया धर्मको मूल है, पाप मूल अभिमान,
तुलसी दया न छोडीए, जबलग घटमें प्रान.

शामळभट कवि पण दयानी बाबतमां नीचे प्रमाणे कहे छे:—

काजळथी काळो कपूत, तनथी वहाली लाज,
दया दानथी उजळी, कुळ अजवाळण काज.

मजकुर प्रमाणे अहिंसानी बाबतमां जुदा जुदा वखते जुदा जुदा महात्माओए, अनेक रीते चर्चा एथी थता फायदा बतावी एनी प्रशंसा करेली छे, तो ए विषे विशेष दाखला दृष्टांत न आपतां एना नीचे प्रमाणे विभाग करवा हुं इच्छा राखुं छुं.

जीव दयाना मुख्य बे विभाग थई शके छे:—

१ द्रव्य दया. २ भाव दया.

भावदयाना बे विभाग थई शके छे:—

१ स्वदया. २ पर दया.

स्वदयाने माटे एटलुंज कहेवानुं छे के दरेक प्राणी पोतानी करणी प्रमाणे फळ भोगवे छे, परंतु तेणे एटलो विचार करवानो छे के आ संसारमां पोतानी वस्तु शुं छे अने पारकी शुं छे, सगासंबंधीनो संबंध स्वार्थी छे के निःस्वार्थ छे, क्षणिक छे के स्थायी छे, अने देह अने आत्मानो धर्म शुं छे, ए बाबतो उपर विचार करी पोतानी इंद्रिओनो निग्रह करी, मनने अंकुशमां लावी पोताना आत्माने परभावमां रमतो खसेडी, स्वभावमां रमण कराववुं ए स्वदया छे.

हवे परदयानी बाबतमां आपणा महा मुनिराज महाराजो उपदेश करता आव्या छे, अने दरेक प्राणीना उपर दयानुं सिंचन करे छे, एटले ए विषे विशेष न बोलतां एटलुंज कहेवुं बस छे. के कोईपण मनुष्य खोटी संगतने लीधे किंवा कर्मोदयने लीधे उन्मार्गे चालतो होय एटले अतिविरुद्ध वर्तणुंक करतो होय, तो तेने सदुपदेश दई सुमार्गे चडाववो; अने कदाच तेम न बनी शके तो तेना उपर कोईपण प्रकारनो रोश न राखतां, ते पोतानां पुर्वकर्मनां फळ भोगवे छे एम समजी, तेना उपर दया राखवी.

हवे द्रव्यदयाना मुख्य बे विभाग छे.—

१. मनुष्य प्राणी संबंधे दया.

२. पशु पक्षी आदि प्राणीओ संबंधे दया.

मनुष्य प्राणी संबंधे दयाना विभाग नीचे प्रमाणे थई शके छे:—

१. अशक्त मनुष्यपर दया.

२. सशक्त मनुष्यपर दया.

अशक्त मनुष्य एटले अपंग, पांगळा, लूला, कष्टी मनुष्योपर दया करवी, तेमज बाल्यावस्थाना, मा बाप वगरना निराश्रित बाळकोपर दया करवी. अपंग, लूला, पांगळा, अने कष्टी मनुष्यो पोतानी अशक्तिने लीधे पोताना उदरनिर्वाह चलाववा अशक्त होय छे, तेमज मा बाप वगरना निराश्रित बाळको पण पोताना उदरनिर्वाह माटे धंधो करवा अशक्त होय छे. एवां प्राणीओ उपर दरेक जैन बंधुए दया करी तेओने उदरनिर्वाहनां साधनो पूरां पाडवां जोईए छे एटलुंज नहीं, पण जेओ कांईपण हुन्नरकळा शीखी शके एवा होय. तेओने ते शीखवी उद्यमे वळगाडवा जोईए, तेमज निराश्रित बाळकोने माटे निराश्रितगृह स्थापवां जोईए. तेमज तेओने विद्या आदि दान आपी सन्मार्गे चडाववां जोईए.

हवे सशक्त मनुष्य प्राणी संबंधे दयानी बाबतमां प्रथम ए कहेवानुं छे, के जेओ आबरुदार कुटुंबना पण गरीब स्थितिना होय, अने जेओ कोईपण माणस पासे उघाडी रीते याचना करी मदद मागी शकता न होय अने भूखमराथी रीबाता होय, तेओने गुप्तरीते अन्नवस्त्रादिनी मदद करवानी दरेक जैनबंधुनी फरज छे; कारणके कीर्तिदान करतां गुप्तदाननुं फळ मोटुं छे.

सशक्त प्राणीओने विश्रांति अने आसाएश मळे एवी योजना करवानी पण जरूर छे, जेवां के विश्रामस्थान, पाणीनी परबो, धर्म शाळाओ, नवाणो विगेरे.

गरीब मावापनां छोकरांओ जेओ विद्या अभ्यास करवाने उत्साही होय, परंतु पोताना बापनी गरीब स्थितिने लीधे स्कूल फी विगेरे आपवां अशक्त होवाथी विद्याभ्यास करी शकता न होय, एवाओने स्कूल फी विगेरे आपी मदद करवी, ए आपणा श्रीमान् जैनबंधुओनी फरज छे. तेमज तेओने खोराकनी सोईने माटे बोर्डींग हाउस स्थापवानी जरूर छे.

जे लोको विद्याभ्यास करी शके एवा न होय, पण कंई हुन्नर शीखी शके एवा होय, तेओने हुन्नर शीखवा मदद आपी रोजीए वळगाडवानी जरुर छे. सदरहु बाबतो विषे व्यवहारिक अने धार्मिक केळवणीनी बाबत बोलनार सज्जनो तरफथी विशेष विवेचन करवामां आवेलुं होवाथी मनुष्य प्राणी संबंधे दयानी बाबतमां मारुं बोलवुं समाप्त करुं छुं.

हवे पशु पक्षी आदि प्राणीओ संबंधे दयानी बाबतमां नीचे प्रमाणेना विषयो उपर बोलवानुं छे:—

१. सर्वे जीवोनी रक्षा करवी,

२. तेमनी हिंसा थती होय ते योग्य प्रयास लई अटकाववी,

३. सारा बंधारणनी पांजरापोळ जेवां खातां दरेक स्थळे स्थापवां तथा चलाववां,

४. पशुओ उपर गुजरतुं घातकीपणुं अटकाववा माटे योग्य उपाय योजवा,

५. प्राणीओनां शरीरना अवयवोथी बनती चीजो माटे प्राणीओ उपर जुदी जुदी अने घणीज क्रुरता गुजरे छे, तेथी करी ते बनावटनी चीजो उपयोगमां न लेवी,

६. तेवा तेवा अनेक बीजा रस्ते जीवदया जेवा उत्तम कार्यने उत्तेजन आपवाने माटे आ कॉन्फरन्स दरेक जैनबंधुओनुं खास ध्यान खेंचे छे.

हवे सर्वे जीवोनी रक्षा करवामां प्राणीमात्रनो थतो नाश अटकाववो, तेमज प्राणी, मात्रने बंधीखानामांथी मुक्त करवानो समास थाय छे. प्राणीमात्र उपर दया राखवी, तेओनी साथे मैत्रीभाव राखवो अने तेओनी रक्षा करवी, ए दरेक जैनबंधुनुं कर्त्तव्य छे, ए विषय उपर विवेचन करवामां आव्युं छे. दरेक वस्तुने बे बाजु होयछे अने ते दरेकमां न्यूनाधिकपणुं होय छे, परंतु दया ए एवी वस्तु छे के जेनी बन्ने बाजु समतुल्य छे. ए विषे शेक्सपियर कवि ए प्रमाणे कहे छे के दयानो गुण एवो छे के, वगर दबाण करे धीमी वृष्टिनी माफक आसमानमांथी ते नीचे वृष्टि करे छे. दया जे शख्स करे छे तेने सुख थाय छे एटलुंज नहीं, पण ते जेना उपर करवामां आवे छे तेने पण सुख थाय छे. ए सर्वमां बलीष्टथी बलीष्टथी छे, राजाना तख्त करतां पण ऊंची पदवी धरावे छे. राजानो राजदंड तेनी दुनियादारीनी सत्ता बतावे छे, जे राजदोर अने अमलथी राजनी भीति अने धास्ती उत्पन्न करे छे; परंतु दया ए राज्यसत्ताथी अधिक छे, ए राजाओना अंत:करणमां वासो करे छे अने खुद परमात्मानो अंश छे, अने आ पृथ्वी उपरनी सत्ता परमात्माना अंशरुप त्यारे देखाय छे, के ज्यारे न्याय दया मिश्रीत होय छे त्यारे. सदरहु प्रमाणे शेक्सपियर कवि दया संबंधी कहे छे, ते केवळ योग्य छे अने तेथी प्राणीमात्रनी रक्षा करवी ए दरेक जैनबंधुनो धर्म छे. जैनबंधुओ! आपणा लोकोमां वखतोवखत फंडो उभां करी पशुपक्षी आदि प्राणीओने नाशथी बचाववा तथा तेमने बंधीखानेथी छोडववा यत्न थता आवे छे, थाय छे, ने थशे; एटले ए बाबत विषे विशेष बोलवानी आवश्यकता नथी, तोपण एटलुं कहेवानी जरूर छे के पशुपक्षी आदि प्राणीओने बंधीखाने नाखनार शख्सोने कोई बीजे धंधे लगाडवा तजवीज थई शके तो वधारे सारुं; कारणके आपणा लोको दयाना परिणामथी पशुपक्षी आदि प्राणीओने बंधीखानामांथी पैसा आपी मुक्त करावे छे; परंतु ए धंधो करनारने एक रीते पोताना धंधमां उत्तेजन मळी, फरी ते धंधो करवा तत्पर थाय छे, तेथी बनी शके तो एवा शख्सोने कोई बीजा उद्यममां वळगाडवा ए मारा नम्र अभिप्राय प्रमाणे वधारे उचित छे.

बीजो विभाग पशुओनी हिंसा थती होय ते योग्य प्रयास लई अटकाववा बाबतनो छे. एनो समास उपर कहेली हकीकतमां आवी जाय छे, तेथी ए विषे विशेष बोलवानी जरूर नथी.

त्रीजो विभाग सारा बंधारणथी पांजरापोळ जेवां खातां दरेक स्थळे स्थापवा तथा चलाववा बाबतनो छे. पांजरापोळ याने खोडांढोर खातुं दरेक जैनबंधुनी जाणमां सारी पेठे होवुं जोईए. पांजरापोळ स्थापवानो हेतु एवो छे के अशक्त जानवरोनुं ए जगाए पालनपोषण करवुं अने तेओनी दु:खी स्थितिनुं निवारण करवुं. ए पांजरापोळो माटे आपणा लोको तरफथी तेमज बीजा लोकोनी मददथी, स्थळे स्थळे फंडो भेगां करवामां आवे छे, अने पांजरापोळनो कारोबार चलाववामां आवे छे, परंतु जे हेतुथी पांजरापोळ स्थापवामां आवे छे, ते हेतुनो बरोबर अमल थाय छे के नहि, ए दरेक जैनबंधुनी जोवानी फरज छे. पांजरापोळमां अशक्त प्राणीओने घास पूरुं पाडवुं तेथीज तेनुं संरक्षण थयेलुं समजवानुं नथी; दरदी प्राणीने दवा विगेरेनो बंदोबस्त बराबर थाय छे के नहीं, तेमज तमाम प्राणीओने रहेवानी जग्या सुघड, चोख्खी राखवामां आवे छे के नहि, तेओने आपवामां आवतुं घास किंवा दाणो सारो अपाय छे के नहि, अने तेओने पीवा माटे पाणी स्वच्छ अने निर्मळ आपवामां आवे छे के गंदु पाणी आपवामां आवे छे, ए

विषे जोवानी अने तपास राखवानी खास जरूर छे; कारणके ए बाबत तपास राखवामां न आवे, तो अशक्त प्राणीओने सुख आपवाना जे हेतुथी फंड उभुं करवामां आवे छे ते हेतु निष्फळ थवा जेवुं थाय छे. वळी दरेक पांजरापोळनो वहीवट करनार शख्से एटलुं जेवानी खास जरूर छे, के पोताना वहीवटनी पांजरापोळमां जेटलां अशक्त जानवरोने सगवडताथी राखी शकाय तेना करतां वधु संख्या भेगी थवी जोईए नहि; कारणके तेम थवाथी पांजरापोळमां रहेलां जानवरोने तेमज नवां आवेलां जानवरोने बेसवा उठवानी, तेमज हरवा फरवानी जोईती जग्या न होवाने लीधे, तेमज जोईती चोख्खी हवा न मळवाने लीधे असुख थाय छे एटलुंज नहि, पण प्रसंगे तेओ रोगना भोग थई पडे छे. वळी पांजरापोळमां आवतां जानवरोमां चेपी रोगनुं जानवर जणाय, तो तेने बीजां जानवरथी इलायदुं राखी तेनी सारवार करवानी जरूर छे; परंतु बीजां जानवरो साथे तेने राखवाथी बीजां जानवरोने पण एवाज प्रकारनो रोग लागु थई ते दुःखी थाय छे. वळी पांजरापोळ जेवा कारखानानी ऊपज तथा खरचनो हिसाब चोखवटथी राखवो जोईए, अने दरवर्षे ते छपावी जे गाममां ते पांजरापोळ होय, अने जेओनुं हित तेमां रहेलुं होय, तेओने ए छपायला हिसाबनी प्रत मोकली आपवी जोईए.

पशुओ उपर गुजरतुं घातकीपणुं अटकाववा माटे योग्य उपायो योजवा संबंधे कमीटीओ नीमवानी जरूर छे. केटलेक प्रसंगे आपणा जोवामां आवे छे, के जानवरो उपर तेओनी शक्ति उपरांत बोजो लादी के गाडी विगेरेमां भरी तेमनी पासे खेंचाववामां आवे छे, तेमज केटलेक प्रसंगे अपंग अने दरदवाळां जानवरो पासे पण बोजो खेंचाववामां आवे छे, ते तेओनी उपर खरेखरुं घातकीपणुं छे. ए घापकीपणुं अटकाववा आपणा तरफथी फंड उभुं करी, गुनेहगारने नशियते पहोंचाडवानी जरूर छे. केटलेक ठेकाणे ए प्रमाणे घातकीपणुं गुजारनारने नशियते पहोंचाडवानी योजनाओ थयेली मालुम पडे छे; पण जे ठेकाणे तेवी योजना न होय त्यां ते थवानी जरूर छे. आपणा परम दयाळु अंग्रेज सरकारना राज्यमां पोलिस तरफथी पण, एवा माणसोपर फरियाद थई नशियत कराववामां आवे छे.

प्राणीओना शरीरना अवयवोथी बनती चीजो माटे, प्राणीओ उपर जुदी जुदी अने घणीज क्रुरता गुजरे छे, तेथी करीने तें बनावटनी चीजो उपयोगमां न लेवी. सदरहु बाबत कहेवानुं ए छे, के बहारना देखावथी मोह पामी क्षणिक शोभाने माटे पींछां विगेरेथी सुशोभित करेली टोपीओ उंची किमत आपी आपणे खरीदिये छीए; परंतु जे पींछां विगेरेथी टोपीओने सुशोभित करवामां आवे छे ते जीवतां पक्षीओनो नाश करी मेळववामां आवे छे. एवी टोपीओ वापरवाथी दरेक जैनबंधुए दूर रहेवुं जोईए.

जैनबंधुओ! उपर कहेला तमाम विषयो उपर योग्य मनन करी, आप तन मन ने धनथी कोईपण प्राणीने कोईपण प्रकारथी कोईपण वखते थती पीडा दूर करी, तेओनी रक्षा करवा तत्पर रहेशो एवी आशा राखी, हुं मने सोंपेला विषय उपर मारुं बोलवुं समाप्त करुं छुं.

डॉ. त्रिभोवनदास मोतीचंद शाहनुं भाषण.

प्रमुख साहेब, भाईओ अने बहेनो! आ कॉन्फरन्से हाथ धरेला जूदा जूदा विषयमां जीवदयानो एक छे, अने सर्वथी विशाल छे. एना विषे मारा विद्वान् मित्रे विवेचन करेलुं

छे अने तेमने अनुमोदन आपवानुं मारा प्रत्ये सोंपेलुं छे. आश्रममांथी छूटीने संवर धारण करवानुं आपणा धर्मनुं महा फरमान छे. आपणा धर्म सिवाय अन्य धर्मवाळा सांभळीने अजायब थशे. के आपणे बीजा जीवने हण्या सिवाय, हणाव्या सिवाय तथा बीजो कोई हणतो होय तेने अनुमोदन दीधा सिवाय पृथ्वीपर जे जे हिंसा थती होय अने घातकीपणुं गुजरतुं होय, अगर अहरनिश जे वनस्पति आदिनो नाश थतो होय, तेना पापनो कांइक अंशे प्रत्येक मनुष्यनो जीव तेने वोसरावे नहीं त्यांसुधी भागीदार थाय छे. बहु उंडो अने महत्वनो ए सिद्धांत छे. अने तेनुं यथार्थ तात्पर्य समजवामां न आवे त्यांसुधी बीजाने गळे ते सिद्धांत उतरवो मुश्केल छे; तथापि जैनधर्म जीव प्रत्ये दया पाळवामां केटलो उंडो उतरेल छे, ते तेमां मळी आवर्ता आवी अनेक बीना बतावी आपे छे.

मळमूत्रने लांबो वखत पडी न रहेवा देवां, पण तेने जेम बने तेम सुकी जमीनपर नांखी सूकावा देवां. तेम नहि थवाथी पाप बंधाय छे; अणसमजु माणसो आ वातने हसी काढे छे. मळमूत्रना पडी रहेवाथी गंधावा मांडे छे अने आ गधावानुं वास्तविक कारण सम्मूर्छिम जीव छे. हाल तेवा सूक्ष्म जीवोनो शोध सूक्ष्मदर्शक यंत्र वडे थयो छे. तेने germs bacilli, bacteria के microbs एवां एवां नामोथी ओळखाववामां आवे छे.

दारु करवामां, सरको करवामां, अने झाडपालानो सडो थवामां आवा असंख्य जंतु उत्पन्न थाय छे. अने तेथी एवी चीजो वापरवानी आपणा धर्ममां मनाई छे.

आपणो प्राचीन धर्म कहे छे, के तमाम पृथ्वी अने वायु जीवथी भरेलां छे. पचीस पचास वर्ष पहेलां आ वात आधुनिक कहेवाता सुधरेला माने एम नहोतुं; परंतु हवे आ वात सर्व मान्य थई पडी छे. घणा रोगनुं कारण समजवामां नहोतुं आवतुं, ते हवे वायुरुपे उडता अनंत सूक्ष्म जीवो अनेक रोगना वास्तविक कारण छे,"एम डॉक्टरो अने दुनिया मानवा लागी छे. तेमांना घणाकनी पिछान आपसाहेबोने नहि होय. पण एक अदृश्य जंतुए पोतानुं अस्तित्व तमोने पण साबीत करी आप्युं छे. आखा हिंदुस्तानने तेणे तोबा पोकरावी छे, पृथ्वीना तमाम खंडोने तेणे चोंकावी दीधा छे. अने दुनियांना वैदिक वर्गने हंफाव्या छे, ते महा पलीत प्लेगनो जंतु छे.

एवा अनेक असंख्य जातिना जंतु छे, के जेणे माणसनी बुद्धिने आज सुधी दाद आपी नथी. डॉक्टरोने तेवा जंतुओनो घणोज कडवो अनुभव थयो छे, तेमणे पोतानी आवा जंतु विषेनी अज्ञानताथी हजारो दरदीना प्राण खोया छे; पण गयां पचीस वरसमां जंतुओनी माहिती थवाथी अने तेमनाथी बचाववाना उपायो लेवाथी, शास्त्रवेत्ताने यशनी प्राप्ति थवा लागी छे.

सूक्ष्म जंतु सिवाय स्थूल जीवो प्रत्ये श्रावकोनी लागणीनो दाखलो आखी आलमने लेवा जोग छे. मांसाहार करनार माणसो पण जनावरपर घातकीपणुं गुजारवानुं नापसंद करे छे, अने ते माटे सरकार पण कायदा बांधे छे." Societies for the prevention of cruelty to animals एवी मंडळीओ स्थपाई छे, अने तेना उत्तेजको अंग्रेज, मुसलमानो अने पारसी जोवामां आवे छे. प्राणीने ठार मारी नाखवुं तेना करतां तेने दुःख आपवानो

गुन्हो मोटोछे, एम मानवुं ए पण काळनी बलिहारी छे. आपणामांना केटलाक जाणता हशे, पण घणाक नहि जाणता होय, माटे ते जाणीने खुशी थशो के युरोप अने अमेरिका खंडोमां Vegetarian Societies स्थपाई छे, एटले मांसनो आहार तजीने आपणो वनस्पतिनो आहार ग्रहण करे छे. तेओ पोते तेम करीने बेसी रहेता नथी.

आपणामां अने युरोपियन लोकोनी वच्चे ए मोटो तफावत छे. ए तफावतने लीधे आपणा उपर तेओ राज्य करे छे. आपणे passive छीए अने तेओ active छे.

आपणे आपणुं घर पकडी बेसी रहीए छीए, पण तेओ उभा थईने पारका घरमां डोकीयां करे छे अने लाग आवे छे के ते पचावी पाडे छे. आपणे युरोप के अमेरिकाने श्रावक करवानो कदी विचार आण्यो नथी, पण तेओ तरफथी मोटे खरचे घणा पादरीओने आपणा धर्मीओनो शिकार करवा मोकली आप्या छे.

ए तेओनी चाल प्रमाणे जेओ त्यां मांस छोडी वनस्पति आहारिक थया छे, तेओ तेटलेथी संतोष नथी पाम्या; तेओ ए रणसंग्राम जारी राखीने पोतानी संख्यामां वधारो करता जाय छे. तेओनी पासेथी जीवदया संबंधी आपणे घणुं शीखवानुं मळी आवेछे." (अधुरुं).

———:o:———

अत्रे वखत थई जवाथी डॉ. त्रिभोवनदास मोतीचंदने पोताना भाषणनो बाकी रहेलो भाग बीजा दिवस उपर मुलतवी राखवाने सुचववामां आव्युं हतुं, जेथी तेमणे पोतानुं बाकीनुं भाषण बीजा दिवस उपर मुलतवी राख्युं हतुं.

अजमेर तथा ग्वालियरना जैन श्रीमंतो तरफथी आपवामां आवेली रकमो.

आ वखते जनरल सेक्रेटरी मि. गुलाबचंदजी ढड्ढाए जाहेर कर्युं हतुं, के अजमेरवाळा **शेठ स. भागमलजी ढढ्ढाए** निराश्रित फंडमां रु. १००० नी भेट तथा ग्वालियरवाळा **शेठ नथमलजी भागमलजीए** जीर्ण पुस्तकोद्धार फंडमां रु. १००० नी भेट आपी छे, जे कॉन्फरन्से मान सहित स्विकारी छे.

अत्रे फोटोग्राफ कामना व्यवस्थापक मि. अमरचंद पी. परमारे जुदा जुदा सर्कलो, कमीटीओ, वोलंटीयरो वगेरेना फोटोग्राफो, मंडपनी सामे आवेली एल्फीन्स्टन हाईस्कूलनी सीडी उपर लेवडाववाना जुदा जुदा वखतनी अने दिवसनी यादी वांची संभळावी हती, अने ते मुजब गृहस्थोने हाजर रहेवानुं जणाव्युं हतुं.

बाद प्रमुख साहेबनो उपकार मानी तथा जीनेश्वर भगवाननी जय बोली, कॉन्फरन्स सांजना पांच वागे विसर्जन थई हती.

त्रीजो दिवस.

भाद्रपद वदी ०)) संवत १९५९, ता. २१ सप्टेंबर.

आगले दिवसे जणाव्या प्रमाणे कॉन्फरन्स बराबर अग्यार वागे एकठी थई हती, अने प्रमुख साहेब तथा बीजा आगेवानो बराबर वखतसर आवी पोहोंच्या हता, जे वखते तेमने सर्व सभाजनोए हर्षनी ताळीओथी वधावी लीधा हता.

शरुआतमां आगली बेठको माफक श्री जैन मंगळ गायन समाजे, नीचे प्रमाणे साजसाथे मंगळाचरण तथा स्तुति गाई संभळाव्यां हतां.

मंगळाचरण ।

सारंग ताल—ध्रुपद ।

प्रभु तूज कर सुखद धर दीन दयाळ शीरे ।
शरणागत प्रतिपाळ दयाळ दाता रे ॥ प्रभु ॥
शांत करण भ्रांत भवपांथ विमळ प्यारा ।
मंगळ—उद्धारी स्वामी आपो शिव शांता रे ॥ प्रभु ॥

(**सारंग**)—ताल—लावणी.

मुंबइ शेहेरे मंगळ वरते घर घर श्रावक साथमां ।
श्री जीनवरनी धर्मध्वजा फरके छे सौना हाथमां ॥
कॉन्फरन्स श्वेतांबर संग तणी शोभा नहीं जाय वरणी ।
मंडप मोटो रचना छे घणी—मुं०
देश देशतणा डेलीगेटो, साधर्मी भाईओ बेटो ।
एतो आनंदित अती छे भेटो—मुं० .
नरनारी मंडपमां आवी, जैनोन्नतिना बीजो वावी ।
उल्लास हृदय कमळे लावी—मुं०
श्री जीनशासन धर्मो मर्मो, समजावे श्रावकना कर्मो ।
शुभ आचरणे नाशे भरमो—मुं०
ज्ञानादि विविध विषय सारा
विस्तारी विवेचन करनारा
सूचवे समोचित्त सुधारा—मुं०
जेथी जैनोन्नति कार्य सधे, सारासारे विचार वधे ।
तमे कोशिश जारी ए राखो बधे—मुं०
फळदाई फलोदी पार्श्व करी, आदि ने द्वितीय मुंबानगरी ।
मळशो एम वारंवार फरी—मुं०

वर्धमान संवत ओगणत्रीसे, चोवीसमो भादरवे मासे ।
को कहे चोथो आरो भासे—मुं०
जीनधर्म सदा जयवंत रहो, मंगल वाणी टोकरशी कहो ।
सम भावे सौ सुख शान्ति लहो—मुं०

स्तुति.

(राग कल्याण)—त्रिताल.

जय जय जय जय जीनराज नमो,
अशरण शरण अचळ सुखदायक,
रक्षो नकल जन पालक छो,
ईश धीश शिषनामी स्तविये अमो—जय.
करो प्रेरणा देश सुधारो थवा,
अम अंतःकरण सुविधा वर्धवा,
तारी कृपाथीज बंधुओमां अम वधशे विद्यार्थीज,
ज्ञान विचार सुमति उद्यमो—जीन०—जय.
शुभ संप वधे अम देश बधे,
वळी धर्म व्यवहार सुकीर्त्ति सधे,
मुख मागु आरे दुःख दुर करी सुखने संवरी,
वरते स्वधर्मी जय श्री विभो—जीन०—जय.
धन्य आज प्रसंग सुविधावंतो,
मळ्या काज लायक लक्षण संतो,
जैन जगो वीर थाओ सदा धीर गुणमय गंभीर,
कहे टोकरशी सज्जन समो—जीन०—जय.

। दोहरो ।

वंदी अविनाशी अमो मंगळमय उज्माळ;
जैन बाळको आपने ईच्छीए रहो खुशाल.

शहेनशाह माटे प्रभु प्रार्थना.

(अंग्रेजी रागनी चाल)—ताल दादरो.

हळी मळी लळी विभो ! सौ मागीए अमो ॥
करजो अचळ हिंदपर एडवर्ड सातमो ॥
जेना राज्य अमलमां छीए सुखीआ अमो ॥
शत्रु कुळ तेनु ईश सर्वथा दमो—हळी०

अम देशनी आपद दळवा खळ वृंदोने संहरवा ॥
शक्ति तारी अर्पित तेना हृदयमां रमो—हळी०
एनो प्रताप दिन दिन वधतो कोटी सूर्य समो जळहळतो ॥
करजो कृपानाथ अने विघ्नने वमो ॥
तपे ज्यांसुधी शशिने तरणी धरे शेष ज्यांसुधी धरणी ॥
चकवो राज्य त्यांसुधी पामी प्रौढ प्राक्रमो—हळी०

डॉ० त्रिभोवनदास मोतीचंद शाहनुं बाकीनुं भाषण.

" सीलस्कीन नामनुं चामडुं शीत कटीबंधमां मळी आवता सील नामनां जळचर प्राणीने क्रूरताथी मारीने मेळवाय छे, अने ते शीवडावीने सुशोभित कपडा तरीके वपराय छे, तेना प्रत्ये ए लोको तिरस्कारथी जोवा लाग्या छे. मडमो पींछांवाळी टोपीओ पहेरी शरीरने शणगारे छे, अने तेनो चेप आपणा लोकोमां लागेलो छे. निरपराधी पक्षीओने मारीने ए पींछां पहेरवामां आवे छे, ते घातकी शोभाने केटलांक युरोपियन मरद अने ओरत धिःकारवा लाग्यां छे.

तेना जेवीज क्रुर बीना कचकडानी छे. कचकडो शुं चीज छे अने ते केम मेळवाय छे, ते मारा जाणवामां तो थोडी मुदत पहेलां आव्युं. ते पेहलां में पोते दीव जईने कचकडानी चीजो खरीद करी हती एटलुंज नहि, पण मने याद छे के साधुओने धातु खपती नथी. एक साधुना मोतीया उतार्या पछी तेमने चस्मांनी जरूर पडी. चस्मानुं चोकठुं धातुनुं थायछे तेथी ते साधुजीने खपे नहीं; एटले दीव तरफथी कचकडानुं चोकठुं मंगाववानी फरमाश थई. ते वखते मने कांई आश्चर्य लाग्युं नहोतुं, पण हवे कचकडानुं मूळ जाण्या पछी साधुओने ते पहेरवां के नहीं ते विषे मने शंका थाय छे; अने कचकडाना चोकठा करतां धातुनुं चोकठुं कदाचित् परिग्रहने बाधवाळुं होय तोपण ठीक एम दीसे छे.

एक वात मारा मनमां घणा वखतथी घोळाया करेछे, अने तेणे मने गुंचवाडामां मुकेलो छे. गुंचवाडामां एटला माटे के ते देखीती रीते अपवित्र होवा छतां पवित्र मनाय छे. अने पवित्र प्रगाणे तथा बीजी रीते तेनो बोहोळो उपयोग थाय छे. विद्यार्थी तरीके त्रीजी चोपडीमां पाठ वांचवामां आवे छे, के रेशमना कीडा थाय छे तेने उछेरवामां आवे छे, अने चोक्कस स्थितिए तेने उकळता पाणीमां नांखी मारी नांखी रेशम मेळववामां आवे छे. असलना काळमां हिंदुस्तान जेम हाल सुधी कचकडानी बाबतमां अजाण्यो हतो, तेम होय तो कोण जाणे, पण हालतो तमाम कोईना जाणवामां छे के असंख्याता जीवने हणीने रेशम मेळववामां आवे छे. पछी तेने सुशोभित बनावीने भाईओ कोट, जाकीट के पाघडी बांधे छे, बहेनो कांचळी अने साडी करी पहेरे छे. सूक्ष्म जंतुनी दया खानार श्रावकोनुं लक्ष आ स्थूल प्राणी उपर केम नथी खेंचायुं, ए ताजुबी भरेलुं छे.

पींछां अने कचकडा माटे गामे गाम सभा भरीने त्याग करवाना संदेशा जेम वर्तमानपत्रद्वारा फरी वळ्या, तेम आ सवाल प्रत्ये थवानुं मुश्केल छे; तोपण मने ए सवाल अजायबी पमाडनार थई पड्यो छे, तेथी आ कॉन्फरन्स आगळ मुकुं छुं; ने तेनो यथार्थ विचार करवा विनंती करूं छुं.

मन, वचन अने कायाथी पुन्य के पाप थाय छे. करवुं, करावबुं अने अनुमोदवुं ए त्रण प्रकारे कर्म बंधाय छे, तेनाथी जेम बने तेम बचवुं ए आपणुं कर्तव्य छे. पांजरापोळादि धार्मिक काममां तन, मन अने धनथी मदद करवानी आपणी फरज छे, मुंगां प्राणीओने अभयदान आपवाने चूकवुं नहीं जोईए.

जीवदयानो विषय बहु विशाळ छे, एना माटे जेटलुं विवेचन थाय तेटलुं ओछुं छे; पण जैनबंधुओ ते विषे बचपणथीज प्रेरीत थाय छे अने जीवो प्रत्ये दयानी खास लागणी धरावे छे, एटले आपनो अमूल्य वखत विशेष नहि रोकतां प्रार्थना पूर्वक एटलुं कहीने समाप्त करुं छुं के तमाम प्राणी वर्ग प्रत्ये दया राखो, तेमने रक्षण आपो, तेमने अभयदान आपो अने तेमां तमारा तन, मन अने धननो खर्च करो."

—:o:—

डॉक्टर. हरखचंद धारीवाल·बी. ए., एल. एम. एंड एस. नुं भाषण.

प्रेसिडेंट साहब, सर्व जैनी भाइयों और बहनो,

बडी खुशीका समय है कि, आज इतने जैनीभाइ देशदेशांतरसे यहां जमा हुवे हैं. और बहुत खुशी इस बातकी कि, मुझ जैसे नाचीजको जीवदया बाबत कुछ कहनेको हुक्म मिला है.

आप सब साहब जानते हैं कि जीवदया सब धर्मोंमें उत्तम है और मुख्य है; और करीब सब मजहब इसे मानते भी हैं लेकिन जैनियों और अन्यमतियोंके जीवदया पालनेमें बडा फरक है. जैसे जैनी इस मुख्य धर्मको काममें लाते है, वैसे कोई दूसरा नहीं लाता है.

और जो बारीकी जैनमतमें इसके बारेमें है वह किसी और मजहबमें नहीं है. देखो एक किताबमें लिखा था कि "हमारा मजहब सबसे उत्तम है क्यौंकि, पापपुन्य इस मजहबके मुवाफिक **करने** सेही नहीं होते, बल्कि **खयाल** याने **मनसे** भी हो सकते है." अब जैन शास्त्रको इसके मुकाबलेमें देखिये कि क्या लिखा है. वो यह है कि कर्म सिर्फ करने (काय) और मनसेही नही होता, बल्कि बचनसें भी. सिर्फ यही नहीं. बल्कि करने कराने और करनेको भला जाननेमें भी होता है; यह सिर्फ छ (६) किस्म नहीं बल्कि इनके दो दो या तीन तीनके मिलानेसे ४९ तरहसे कर्म कहला सकते है. श्रावकको चाहिये कि इनमेंसे जितने तरह हो सके समझकर छोडे.

आजकल युरोपियन सायन्स (Science) के जरियेसे सिद्ध हुवा है, कि बनसपति कायमें भी जीव है. यह तो जैनीयोंमें पहिलेहीसे मानते हैं, और काममें लाते हैं. इसी तरह जीवदया देखकर जैनीलोग शराबको सब लोगोंसे जियादः जोर देकर निषेध करते हैं; क्योंकि यह भी साबित हो गया है कि शराबके बननेमें असंख्यात जीवोंकी हानि है.

इसी तरह कई बातें दिन बदिन साबित होती हैं, जो जैनीलोग पहिलेहीसे मानते हैं, और उनके मुवाकिफ काम करते हैं.

जीव जितने हैं जहांतक होसके सबकी रक्षा करनी चाहिये.

वक्त कम है, और जीवदया सबको मंजूर नजर आती है, लेकिन उसके लिये कुछ करिये तो खूबी है. इस लिये एक अरज है कि इस मजलिसमें करीब चार या पांच हजार लोग हैं. हरकके घरमें कमसे कम दो बहियें एसी होगी जिसपर चमडेका पूठा चढा हुवा है, याने करीब दस हजार बहियोंके लिये करीब एक हजार पंचैंद्री जीवोंका चमडा काममें आता है; अगर सब आयंदेको यह छोड़ दें तो कुछ फायदेकी उम्मेद पडती है. उम्मेद है कि यह कहना पसंद करके अमलमें लावेंगे.

अमदावादवाळा डॉ. हरखचंद अमुलखचंद शाहनुं भाषण.

" स्वामी भाईओ तथा गृहस्थो !

आ बीजी जैन कॉन्फरन्सना मांगळीक कार्यना आरंभमां जे उत्साहथी काम शरु कर्युं छे. ते दिन प्रतिदिन संगीन पाया उपर योग्य सुधारा करवाथी चोक्स हंमेशना माटे लाभकारक थशे. एम मारी तेमज सघळा हाजर थयेलानी पूर्ण मान्यता छे.

दरेक मोटां कार्य शरु थाय छे, तेनुं लांबे वखते सारुं अगर खराब परिणाम मालुम पडे छे. पण तुरतमां तो जुदा जुदा मतो बंधाय छे. अत्यारे ते सामुं नहीं जोतां संगीन रीते आरंभेलुं काम धीरजथी खंत राखी परिपूर्ण करवुं, ते आपणी पहेली फरज छे. हालना वखतमां आपणा भिन्न भिन्न मतोने लीधे पडती दशा मालुम पडे छे, तेनुं कारण मोटी मोटी वातो करी बेसी रहेवाथीज छे; पण तेनो अंत लाववानो आ प्रात:काळ शरु थयो छे.

आ कॉन्फरन्से केटलाक विषयो जैन लोकोनां आचरण तथा स्थिति सुधारवा माटे पसंद करेला छे, ते मांहेना एक विषय जीवदया विषे मारो अभिप्राय आप साहेबो हजुर रजु करूं छुं.

पशुनुं पोषण केम करवुं, पशुवध केवी रीते अटकाववो, अने केम तेमनां दु:ख निवारण करवां. ए बाबतो उपर हुं बोलवा मागुंछुं.

पशुओ केवी रीते सुखी जींदगी भोगवी शके.

दरेक केळवायेला तथा आर्यधर्मने माननारा माणसनी दरेक जीव प्रत्ये दयानी लागणी जन्मथीज होय छे. कोईपण जीवने हेरान करवुं मारवुं अथवा घात करवी, ते पापरूपे गणे छे. जैनधर्ममां तीर्थंकर महाराज तथा ज्ञानीओए सिद्ध करी आपेल छे, के जीवदया ए मोक्ष साधवानुं प्रथम पगथीयुं छे, अने '**अहिंसापरमोधर्मः**' ते जैन धर्मनो प्रथम सिद्धांत छे. जीवना जैनधर्ममां पांच मोटा विभाग करेला छे. जेवा के:—

१ एकेन्द्रिय—एक इन्द्रिवाळा.
२ बेइन्द्रिय—बे इन्द्रिवाळा.
३ त्रीइन्द्रिय—त्रण इन्द्रिवाळा.
४ चउरेन्द्रिय—चार इन्द्रिवाळा.
५ पंचेन्द्रिय—पांच इन्द्रिवाळा.

आ क्षणभंगुर दुनियामां शरीर साचववाना अंगे निरंतर पापनी प्रवृत्ति शरु रहेली छे पण जेम बने तेम समजीने तेनो अटकाव करवो ए जैनधर्ममां पहेली फरमास करेली छे.

स्वामीभाव.

स्वामीभाव (brotherhood) एटले आपणे दुनियाना सघळा जीवो साथे समान्तर दयाभाव राखवो तथा समजवो, ते पहेली फरज आ असार संसार तरवानी छे. दाखला तरीके माणसजात तो उपर प्रमाणे वर्त्तवा बंधायेली छे; पण पशु जेवाना पण दाखला धर्मपुस्त-कोमां मालुम पडे छे.

ज्यारे **मेघकुमार**नो जीव हाथीना भवमां हतो, ते वखते वनमां अग्नि लाग्यो त्यारे पोतानो जीव बचाववाने पशुओ नासभाग करी रहेल हतां, ते वखते आ हाथीने तेना पग उपर खरज आववाथी ते पग उंचो करी बीजा पग साथे घसतो हतो, त्यारे एक ससलो तेनो पग मूकवानी जगा उपर बेसी गयो, ते जाणी हाथीए पग उंचो राख्यो. लगभग बे त्रण दिवसमां दावानळ शांत थयो त्यारे ससलो तथा बीजा जीवो विखराई गया अने ते हाथीए पोतानो पग नीचे मूकवानो प्रयत्न कर्यो, पण ते अकडाई जवाथी हाथी जमीन उपर पडयो, अने थोडा वखतमां मरण पामी देवलोक गयो. आ जीवे पशु अवस्थामां पण दयानी लागणी जाणी पोताना आत्मानी दरकार नहीं करतां ससलाने बचाव्यो.

आत्मभोग.

आत्मभोग (Self-sacrifice) एटले आत्माने दमवा सिवाय धर्म परिपूर्ण पाळी शकातो नथी. 'No gains without pains'. आ संसारमां कूडकपट तथा मोहजाळ एटली बधी प्रबळ छे, के घणा लोको हजी तो धर्म तथा मोक्षनी शंकामां अथडाया करे छे. आ दया-रुपी धर्म मानवानी शक्ति फक्त दुनियानां बीजां प्राणी करतां मनुष्यमां विशेष होय छे, अने मनुष्यभवमांज मोक्षनी साधना करी शकाय छे.

पांजरापोळ.

जीवदया पाळवाना घणां खातांमांनुं एक मुख्य खातुं पांजरापोळना नामथी ओळखाय छे, अने तेमां पशुपक्षी विगेरे घणी जातनां प्राणीओनुं रक्षण थाय छे. आ खातुं पंच एटले समु-दायनी मददथी स्थापवामां आवेलुंछे.

आ पद्धति घणी पसंद करवा जेवी छे, कारणके हंमेशां कोईनी पण एकसरखी स्थिति रहेती नथी; माटे **'पंचकी लकडी एकका बोज'** तेवा बंधारणथी काम आ खातामां चाले छे, तेथी करी हंमेशने माटे आवां खातां नभी शके छे. आ खातानो वहीवट प्रथमथी शेठीआ अगर पैसादार वर्ग चलावे छे, अने तेनो हिसाबकिताब तेमना हाथमां होय छे. हालमां घणे-खरे ठेकाणे पांजरापोळनी स्थिति नबळी जोवामां आवे छे, तेनुं मुख्य कारण वहीवट करना-रनी खामी होवी जोईए एम अनुमान थायछे; पण कोई कोई ठेकाणे पैसानी तंगीने लीधे माठां परिणाम जणाय छे. मोटां खातां चलाववा सारुं हाम, दाम ने ठामनी जरूर छे; तोपण एकं-दर नजर करीए छीए त्यारे घणे ठेकाणे वहीवटनी खामी नजरे पडे छे, माटे आवा शुभ कार्यमां जेम बने तेम आळस कमती करी सारा पायापर खातां चलाववां ए अवश्यनुं छे; कारणके आवां खातां जोईने हमणां थोडा वखतथी अंग्रेजीप्रजा पण आर्यलोकोनो धडो ले छे. हिंदुस्थान

हालमां घणी पडती दशामां छे, तोपण तेनां प्राचीन खातां संपूर्ण जीवदयानी प्रवृत्तिनी टोच उपर दुनियाना बीजा देशो करतां छे, अने ते उपरथी ईग्लांड तथा अमेरिकामां आवां खातां खुलेलां छे, जेवां के "वेजिटेरियन सोसाईटी", "सोसायटी फोर धी प्रिवेन्शन ओफ क्रुअल्टी टु एनीमल्स" वगेरे प्रसिद्ध छे. हिंदुस्तानमां आवां खातां महान् प्रतापी अशोक राजाना वखतमां हतां, ते लेखो जोवाथी साबित थाय छे अने ते पाया उपर पांजरापोळ चाले छे. माटे आपणी जैन कोमना अग्रेसरो के जेओना हाथमां आवां खातां अत्यारे चाले छे, तेओए पोताना हस्तकनो हमेशां चोखो वहीवट राखवो तेनी पूरी जरूर छे; अने शक्तिवाळा प्रमाणिक गृहस्थोनी संख्यानी आवश्यकता छे. आ मोटुं खातुं करकसरथी चलावाय अने थोडे खरचे घणो लाभ थाय तोज आपणी धारेली नीमणुंक शुभ परिणामे आवे तथा निर्दोष प्राणीओ सुखी रहे.

१. तेमने राखवानी जगा स्वच्छ अजवाळावाळी तथा छायावाळी पसंद करवी जोईए.

२. हमेशां स्वच्छ पाणी वासणमां अगर हवाडामां पावुं अने दररोज सदरहु साफ राखवां.

३. हमेशां जानवरना गजा प्रमाणे घास, दाणो, राब अथवा चारो विगेरे पाचन थई शके तेवां आपवां.

४. सारां जानवरोने चरवा जवा देवां, तथा मांदां जानवरोने हुंशियार माणसनी देख-रेख नीचे अंत सूधी दवा तथा मावजत करवी.

५. हमेशां जानवरनी संख्यानो हिसाब राखवो, तथा तेमांथी केटलां मरण पाम्यां तेनी नोंध राखी मरणनुं कारण शोधी काढवुं. साधारण दरदथी मरेलुं छे, के चेपी दरदथी मरेलुंछे.

६. जो चेपी दरदथी मरेलुं होय, तो तेना समागममां आवेलां जानवरोने एक एकथी ईलायदी जगामां दूर राखवां अने तेना उपर जुदा माणस राखी नोकरी करावबी. चेपी दरद-वाळां जानवरनी नोकरी करनारा माणसे घास, दाणो विगेरे जुदां राखवां, तथा तेनां छाण अने कचरो बाळी नांखवो.

७. चेपी दरदनो प्रकार जाणीता माणसने अथवा दाक्तरने बतावी नक्की करी, तेने दबाववाने अथवा मटाडवाने योग्य ईलाज लेवा.

८. नवां जानवरो केटलां अने क्यांथी आव्यां, तेनी पण नोंध राखवी.

९. तनदुरस्त जानवरोनुं छाण तथा कचरो विगेरे हमेशां गाम बहार खातर तरीके वापरवुं.

१०. दर महीने तथा दर वर्षे जानवरोना जुदी जुदी संख्याना पत्रकवार आंकडा नोंधवा.

११. वर्षमां आवक केटली थई, मरी केटलां गयां, ने हालमां हयात केटलां छे, तो उपरथी खरच दरेक जानवर दीठ केटलुं आवे छे ते मालुम पडशे, अने करकसर केम करवी ते पण मालम पडशे.

१२. घास भरवानां मकान ने दाणा भरवाना कोठार सारी स्थितिमां राखवा जरुरना छे. आ उपरनी टुंक हकीकतथी सदरहु खाताओ दरेक ठेकाणे सारी स्थितिमां लावी शकाय. जानवरो उपर कुदरतनी ए बक्षीस छे के छेवटे मरी जाय छे, त्यारे ते पोतानुं करज चामडां तथा हाडकां अने शिंगडांनी किंमत ऐटे वाळी आपे छे. गाय अने भेंश दुध तथा घीने सारु

माता तुल्य गणाय छे, अने देशनी अमूल्य सेवा बजावे छे. बळद अने पाडा खेतीवाडीना काममां आवे छे अने हिंदुस्ताननी खेतीनी मोटी विशाळ दोलत छे. हिंदुस्थाननी वस्तीनो पोणो भाग खेतीवाडी उपरज नभे छे, माटे आ जानवरो आपणी ने आपणा देशनी अमूल्य नोकरी बजावे छे; ने तेनो बदलो हिसाबमां लेईए तो आपणा स्वार्थना प्रमाणमां आपणे तेमनो प्रति-उपकार कदीपण वाळी शकताज नथी. माणसजात मोटाईना लोभमां खोटी फसायेली छे, पण खरुं जोतां पशुओना तरफथी जे सुख मळे छे तेनो लेशमात्र पण बदलो आपणे आपता नथी.

पशुवध केम अटकाववो.

आज कालना अपूर्ण सुधरेला लोको मांसाहार करवो ए महत्वनी वात माने छे, तथा ते पुष्टि वधारे छे तथा शरीरने कौवत आपे छे, तेम केटलाक दाक्तरो तथा विद्वानो खुल्ली रीते जाहेर करे छे; पण जो तेओ दुरअंदेशीथी जोशे तो पूर्ण रीते साबित थाय छे, के माणसजातने मांसाहार बीलकुल उचित नथी. एक ज्ञानवंत कदी हाथ पण अडाडशे नहीं. माणसना शरीरना अवयवो जेवा के दांत, पेट, आंतरडां विगेरेनो बारीक तपास करीए छीए, त्यारे वनस्पति खोराक घणी सहेलाईथी पाचन थाय छे अने तेथी पूर्ण तनदुरस्ती सचवाय छे; मांसाहार घणा लांबा वखते थोडो घणो पाचन थाय छे अने तेना परिणाम रुप घणां दरद उत्पन्न थाय छे, एम मालुम पडे छे.

जे लोको मांसाहारथी शक्ति वधे छे, एम माने छे तेमना करतां सादो खोराक खानारी दुनियानी प्रजाना सामान्य दाखला तपासीए, त्यारे वनस्पति खोराक तथा फळफळादि शीवाय बे तृतीयांश भाग शोखनी खातर बीजा पदार्थ खाय छे. आर्य महात्माओए वनस्पति खोराक शा माटे पसंद करेलो छे, तेनो ज्यारे तपास करीए छीए त्यारे परिपूर्ण साबीत थाय छे के मनोवृत्ति, शरीरबळ अने मननी स्थिरता, निर्विकारिक खोराक खावाथी नीति तथा सदाचरण हंमेशने माटे सचवाय छे, तेथी ईश्वरभक्तिमां सहेलाईथी दोरी शकाय छे. "Habit is second to nature" 'जैसी करणी तैसी पार उतरणी.' आपणा अल्प सुखने सारु मांसाहारिक पदार्थ केवी रीते प्राप्त करीए छीए तेनो ज्यारे ख्याल करीए छीए त्यारे निरपराधी नबळां जानवरोने निर्दय रीते मारी नांखी, तेनुं सारुं अथवा नरतुं मांस एक अज्ञान रसोईयाना हाथथी रंधाईने खावाना उपयोगमां लेवामां आवे छे; पण जो तेनो पूरेपूरो बारीक विचार उपयोग करनार करशे, तो एक वखत तो तेनुं मन आवो भ्रष्टाहार करवा कदी कबूल करशे नहीं.

आजकाल आपणा हजारो हिंदुभाईओ तथा जैनो कॉड लीवर ऑईल तथा बीफ ज्युस पोतानां दर्द तथा अशक्ति निवारण करवाने पीए छे, पण तेओ हजु मोहरुपी अघोर निद्रामां फसायेला छे; जेओ आ देह क्षणभंगुर छे, आ सुख अल्प छे तथा आ कृतिनुं परिणाम छेवटे शुं आवशे, ते जाणता छतां आवां कृत्यो करवामां मची रहे छे, ते कोई दिवस जैन अगर हिंदु कही शकाय नहीं. अमेरिका तथा विलायतमां हजारो माणस सुख तथा दुःखना वखते मांसाहार तो करता नथी, पण चामडाना जोडा पण पहेरता नथी; माटे साबित थाय छे के जेम जेम सायन्समां प्रोग्रेस करे छे, तेम तेम तेवी चीजो मेली निरपराधी जानवरोनी दयानी बूज जाणी, बीजी योजनाओ रची सुख तथा धर्म साधे छे. दुनियाना क्षणिक सुखमां

आखी जींदगीने व्यर्थ गुमावीए छीए, ए विषे तेनो जरा पण भविष्यना परिणामनो ख्याल करता नथी. "टींपे टींपे सरोवर भराय छे, ने कांकरे कांकरे पाळ बंधाय छे."

केटलाक माने छे के आपणी हालनी केळवणीनो दोष छे, पण तेम नथी; आपणी लांबा वखतनी खराब वर्तणुंक तथा कुछंदी लोकोनी सोबतनुं ते परिणाम छे. दाखला तरीके महोमेदन राजाओना वखतमां अकबर बादशाहना राजमां हीरविजयसूरी महाराजे, छ महिना सुधी तेना राज्यमां जे दया पाळवानां फरमान काढेलां, ते हजु सुधी पण पुरावा तरीके हयात छे." (जोसभेर ताळीओ)

वैद्य मगनलाल लालचंदनुं भाषण.

मारा स्वामीभाईओ ! आपणने सातसो वर्षे भेगो थवानो आजे प्रसंग मळ्यो छे ते खुशीनी वात छे. हेमचंद्राचार्य पछी हीरविजयजीए विजय वावटो फरकाव्यो हतो. अने ते पछी आजनी कॉन्फरन्सनुं मान मी. ढड्ढाए मेळवीने आपणने कृतार्थ करेला छे. आजनो विषय 'अहिंसापरमोधर्मः'नो छे. आपणुं कर्तव्य छे के हिंसा करवी नहीं. आ जगत् अनादि छे अने हमेशां चालु छे. आपणो आत्मा अने बीजानो आत्मा जुदो नथी.

विश्वमां रहेला जीव अने देवतानो जीवने जीववा मरवानी आशा एक सरखी छे. माटे प्रत्येक जीवनुं रक्षण करवुं ए नवुं शीखवानुं नथी. अहिंसानो विषय गहन छे. अने वधारे हाल एटलुंज कहेवुं छे के पाश्चिमात्य सुधारानी जे केटलीक बदीओ आपणामां दाखल थई छे, ते काढी नाखवी जोईए. कॉड लीवर ऑईल (माछलांना तेल) नो उपयोग करीए छीए, ए शास्त्र विरुद्ध छे. जीवडानो आत्मा अने मनुष्यनो आत्मा एक सरखोज छे. आपणे कॉड लीवर ऑईल नामनी दवानो बिलकुल उपयोग नहीं करवो जोईए; अने अहिंसानो झुंडो नरम पडी गयो छे, छिन्नभिन्न थई गयो छे, तेनो पुनरोद्धार करवा माटे जरुर विचार करवो जोईए. आ कॉन्फरन्स तरफथी मोटा उपदेशको पेदा करवानी जरुर छे.

आपणा प्राचीन मुनिओ अनार्य मुलकोमां जई जे प्रमाणे उपदेश करता हता, ते मुजब जीवदया माटे, उपदेशको राखी बोध कराववो जोईए छे.

पंजाबवाळा लाला ताराचंदजीनुं हिंदी भाषामां भाषण.

भाषण कर्ताए जैन मुनी महाराजो तरफथी दररोज जीवदया विगेरे गुणोना संबंधमां करवामां आवता उपदेशो ध्यानमां लई, तीर्थंकरे परूपेलां शास्त्रोनां मुख्य फरमानो जेमां जीवदयाने खास समाववामां आवेली छे, ते उपर ध्यान राखी जीवदया तरफ तन, मन अने धनथी ध्यान आपवा अरज करी हती, अने पंजाबना, मारवाडना अने गुजरातना जैनोने पोतानां वडीलोनां कर्त्तव्योनी नकल करवानी खास भलामण करी हती, अने छेवटे श्री आदीश्वर भगवाननी जय बोलावी पोतानुं बोलवुं खलास कर्युं हतुं.

जामनगरना महाराजा विगेरेनो उपकार.

भावनगरवाळा शेठ कुंवरजी आणंदजीनुं विवेचन.

बाद जीवदयाना संबंधमां जे दरखास्त मूकवामां आवी हती, तेना छेल्ला भागना संबंधमां भावनगरवाळा शेठ कुंवरजी आणंदजीए जणाव्युं हतुं के, जामनगरना महाराजा तेमज बीजाओए पोतपोताना राज्योमां गौवध थतो अटकाववाना, तेमज जीवहिंसा अटकाववाना संबंधमां जे ठरावो करेला छे, तेने माटे ते नामदारोनो उपकार मानवामां आवे छे.

बाद जीवदयानी दरखास्त मत लेतां सर्वानुमते पसार थयली जाहेर करवामां आवी हती.

कॉन्फरंसना कार्य प्रत्ये शुभ लागणी दर्शावनारा वधु तारो तथा पत्रो.

आ वखते कॉन्फरंस प्रत्ये दीलसोजी दर्शावनारा केटलाएक तारो तथा पत्रो नीचे प्रमाणे वांची संभळाववामां आव्या हता. जे वखते श्रोताजनोए ताळीओना अवाजोथी पोतानी खुशाली प्रदर्शीत करी हती.

एलफीन्स्टन हाईस्कूलना प्रीन्सीपाले एक पत्र लखी जणाव्युं हतुं. के तेओनाथी कॉन्फरंसमां भाग लई शकायो नथी तेथी दीलगीर छे, अने कॉन्फरंसनी फतेह इच्छे छे.

पाटणथी मुनीराज श्री उमेदविजयजी तरफथी कॉन्फरंसनी फतेह थाय, तेवी मुबारकबादीनो तार मोकलवामां आव्यो हतो.

वढवाण खातेथी मुनीराज श्री भाईचंदजीए तारना संदेशा मार्फते जणाव्युं के कॉन्फरंस तरफथी जे कांई ठरावो पसार करवामां आवे, ते साथे हुं मारुं मळतापणुं जणावुं छुं, वगेरे.

त्यारबाद डॉक्टर नगीनदास माणेकलाले डेलीगेटो विगेरेनी जे सारी रीते सारवार करी हती, तेथी खुशी थईने मुंबईना झवेरी नगीनदास कपुरचंदे पोतानी तरफथी प्रमुख साहेब मार्फते तेमने हीरानी एक वींटी भेट आपी हती.

ऊंचा प्रकारनी केळवणीना उत्तेजन माटे स्कॉलरशीपो.

पुनाना नीचे जणावेला गृहस्थोए कॉलेजनी उंची केळवणी माटे दर वर्षे रु. २५०) नी पांच वर्ष सुधीनी नीचली स्कॉलरशीपो जाहेर करी हती.

रु. ५००) शा. राईसींगजी प्रेमाजी दर वर्षे रु० १००) प्रमाणे.

रु. २५०) शा. मोतीजी गुलाबजी. „ „ ५०)

रू. २५०) शा. मोतीचंद मेघाजी. दर वर्षे रु. ५०) प्रमाणे.

रू. २५०) शा. भगवानजी लखमाजी. " " " "

कच्छी दशा ओसवाळ ज्ञात तरफथी कॉन्फरन्सना वॉलंटियरोने चांदो भेट आपवानी थयली मागणी.

मुंबईनी कच्छी दशा ओसवाळ ज्ञात तरफथी, आ कॉन्फरन्समां जैन युवानोए वोलंटियरो तरीके प्रतिनिधीओ तथा कॉन्फरन्सनी जे उमदा सेवा बजावी छे, तेना अल्प बदला तरीके रुपाना चांदो आपवानी मागणी थई हती, ते खुशीथी स्विकारवामां आवी हती.

जीर्ण पुस्तकोद्धार, जीर्ण मंदीरोद्धार, व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी, निराश्रित जैनोने आश्रय तथा जीवदयाने लगतां पांच खातांओ तथा कॉन्फरन्सनिभाव फंडमां थयेली नाणांनी रेलछेल.

कॉन्फरन्स प्रत्ये शुभ लागणी धरावनारा जैन आगेवानो तरफथी वगर मागणी थये, ताबडतोब लगभग रु० २०,०००) नी रकम कॉन्फरन्स निभाव फंडमां भरवामां आवी हती, जे रकमो शेठ कुंवरजी आणंदजीए वांची संभळावी हती. तेमज उपर बतावबामां आवेलां जुदां जुदां पांच खातांओमां पण पोतानी राजीखुशीथी शक्ति अनुसार भरवा तेओए जाहेर कर्युं हतुं. जेथी ते खाताओमां पण जुदी जुदी रकमो भराई हती. सभामां जनरल सेक्रेटरी वगेरे तरफथी एवी पण दलील लाववामां आवी हती, के बधा प्रतिनिधीओने आपणे लखी चुक्या छीए के अमो कोईपण टीप करीशुं नहीं, माटे कोईपण नाणानी रकम अमाराथी लेवाय नही. ने छतां उत्साही जैनभाईओए कह्युं, के तमे टीप न करो पण अमे आपवा मागीए छीए ते तमारे लेवाज पडशे. टपाटप नामो बोलावा मांड्यां, पण तेमां गुंचवण थवाना भयथी ते माटेनी चीठीओ हाजर रहेलाओए, वोलंटियरोनी मार्फत वक्ताओ माटेना तख्ता उपर उभा रहेला शेठ कुंवरजी आणंदजी विगेरेने आपी हती; अने ते चीठीयो नाम तथा रकम साथे तेओ तरफथी मोटे अवाजे वांची बतावबामां आवी हती. आ प्रमाणे नामो वंचातां होवाथी श्रोताजनो उपर तेनी वीजळीक असर थई हती, अने तेथी जे लोकोनां नामो वंचातां हतां तेओनी जाणे हरीफाई न थती होय, तेम बीजाओ पण पोताना तरफथी चीठीयो आपवा लाग्या; अने तेथी आ प्रमाणे भरवामां आवती रकमोनी चीठीओनो वरसाद वरसवा लाग्यो.

आ प्रमाणे चीठीयोनां नामो वांचवानुं काम लगभग बे कलाक सुधी चाल्युं, अने तेथी कॉन्फरन्सनुं कामकाज सदंतर अटकी पड्युं. जे जे गृहस्थोए आ वखते जुदां जुदां खातांओमां रकमो भरी हती तेनी विगतवार टीप (पुरवणी क) मां आपवामां आवेली छे; जे उपरथी जोवामां आवशे के आपणा जैन भाईओए आ प्रसंगे केटली उदारता दर्शावी हती. फंडमां भरेली रकमो मुंबईनी शेठ मनसुखभाई भगुभाईनी दुकाने भरवाने जाहेर करवामां

आव्युं हतुं. आ फंडमां एकठी थएली रकमो माटे नीचेना गृहस्थोने ट्रस्टी ठराववामां आव्या हता:—

शेठ. फकीरचंद प्रेमचंद. जे. पी.—मुंबई.

शेठ. लालभाई दलपतभाई.—अमदावाद.

मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा. एम ए.—जयपुर.

बाबु राय कुमारसींग.—कलकत्ता.

वळी एम पण ठराववामां आव्युं हतुं, के आ फंड आ चार ट्रस्टीओनी संमति अनुसार सरकारी जामीनगीरीओ, बेंको विगेरेमां ज्यां तेओने योग्य लागे त्यां रोकवामां आवशे.

ठराव ७ मो.

कॉन्फरन्सनी योजना पार पाडवाना उपाय बाबत.

जैन (श्वेतांबर) **कॉन्फरन्सनी योजना** फत्तेहमंदीथी पार पाडवा माटे

१. कोईपण मोटा शहेरमां **वर्किंग ऑफिस** उघाडवा,

२. कॉन्फरन्स संबंधी बधी देखरेख राखवा माटे एक विद्वान् **पगारदार सेक्रेटरी** नीमवा,

३. जुदां जुदां मोटां शहेरोमां **प्रोवीन्शियल सेक्रेटरीओने** बदले **जोईंट सेक्रेटरीओ** नीमवा तथा तेमनी देखरेख नीचे ते शहेरोमां **स्टेन्डींग कमीटीओ** स्थापवा,

४. जुदां जुदां गामो तथा शहेरोमां **कॉन्फरन्स** संबंधीं हीलचाल कायम राखवा **माटे वोलंटरी सेक्रेटरीओ** नीमवा,

५. स्टेन्डींग कमीटीए कॉन्फरन्सनी योजनाओ अमलमां मूकवा अने आसपासना गामोमां जाग्रति राखवा संबंधमां, **खर्चनी व्यवस्था** पोताना शहेरमांथी करी लेवा,

६. प्रत्येक वर्ष कॉन्फरन्सनी मीटींगनी एक मास अगाऊ **जोईन्ट सेक्रेटरीओए** तथा **वोलंटरी सेक्रेटरीओए**, कॉन्फरन्स संबंधमां थयेला कामकाजनो पोतानो **रीपोर्ट जनरल सेक्रेटरीने** मोकली आपवा, तथा तेना उपरथी तैयार करेलो **रीपोर्ट जनरल सेक्रेटरीए** प्रत्येक कॉन्फरन्स वखते वांची जवा,

७. विगेरे बाबतो माटे **उचुं बंधारण** करवा माटे, चार विद्वान् प्रतिष्ठित जनरल सेक्रेटरीओ नीमवा आ कॉन्फरन्स घणीज आवश्यकता विचारे छे; तथा **त्रीजी कॉन्फरन्स** भरवा माटे **स्थळ** अने **वखत** नक्की करवामां आवशे.

दरखास्त करनारः—मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए.—जयपुर.

टेको आपनारः—पंडित फत्तेहचंद कर्पुरचंद लालन—मुंबई.

अनुमोदन आपनारः—शेठ कुंवरजी आणंदजी—भावनगर.

मि. मोहनलाल पुंजाभाई—मुंबई.

मि. हीराचंद शेशकरण—कलकत्ता.

डॉ. जमनादास प्रेमचंद एल. एम. एन्ड एस.—अमदावाद.

मि. सांकळचंद नारणजी बी. ए. एल., एल. बी.—जामनगर.

मि. गुलाबचंदजी ढढ्ढा एम. ए. ना हिंदी भाषणनो सार.

आजे त्रण दिवस थयां आपणुं काम सारुं चाल्युं छे. सज्जनता बतावी आपे अत्रे उमंगीपणाथी पधारी जैनधर्मनो पायो नाख्यो छे. आजे फंडमां स्वयमेव दिलथी नाणां भरी तमारी धर्माभिमानता तमोए बतावी आपी छे. (ताळीओ) अत्रे प्रथम उघराणुं नहीं भराववानुं जणाववामां आव्युं हतुं, परंतु तमोए तमारीज तरफथी ते भर्युं छे ते माटे तमने धन्यवाद घटे छे. ते उघराणुं तमारी दिलनी लागणीथी थयुं छे. उघराणुं करवाना विरोधीओए जाणवुं जोईए के आपे केटली उदारता बतावी छे, परंतु कॉन्फरन्सनुं काम फतेहमंद थाय अने उघराणानो योग्य व्यय थाय, ते माटे व्यवस्था करवानी जरुर छे. नाणांनी सर्वेमां जरुर पडे छे, तेथी करीने कॉन्फरन्सनो उद्योग बरोबर पार पडे ते सारुं पैसानी जरूर छे. कॉन्फरन्सनुं जाथुक फंड करवानी खास जरूर छे, कममां कम पांच वर्ष कॉन्फरन्स भराय अने तेनी कारवाईमां जे खर्च थाय तेनो ते फंडमांथी नभाव थवो जोईए, ते माटे कममां काम दरसाल रुपीआ त्रण हजारनी जरूर छे, एटले के पांच वर्षना रु. १५,००० कममां कम जोईए. जेम वखत जतो जाय तेम खर्च पण वधवो जोईए, तेथी रु. १५,००० ना खर्चनो नानामां नानो अडसट्टो छे. ते फंडमां आपणा शेठ शाहुकारोए एक एक हजार रुपीआ आप्या छे. (ताळीओ) ते रीते रु. २०,००० नुं फंड कॉन्फरन्सना निभाव माटे थई चूकयुं छे. (अत्रे ते फंडनी टीप वांची जवामां आवी हती, जे बाबत ताळीओना अवाजथी वधावी लेवामां आवी हती.)

त्यार बाद मी. ढढ्ढाए जणाव्युं के:—आ फंडमां हजी पण पांच दश हजार रुपीआनी जरूर छे अने आशा छे के, आप आपनी शक्ति अनुसार तेमां नाणां भरशो. ते फंडनो वहीवट करवा माटे बे जनरल सेक्रेटरी हता, पण हवे तेमां बीजा बेनो उमेरो करवामां आव्यो छे जे चारनां नाम नीचे मुजब छे:—**लालभाई दलपतभाई, मी. गुलाबचंद ढढ्ढा, मी. फकीरचंद प्रेमचंद,** अने रा० बा० बद्रीदासजीना पुत्र मी० **राय कुबरसींगजी**. ते चारने सेक्रेटरीनो अख्त्यार आपवामां आव्यो छे.के तेओए विचार करी कॉन्फरन्सनो वहीवट करवो.

मी. ढढ्ढाए आगळ चालतां जणाव्युं के, जनरल सेक्रेटरीओ तो पोतानुं कार्य करशेज, परंतु लोकोए पण पोतानुं कार्य बजाववानुं छे.

आवते वर्षे वडोदरामां कॉन्फरन्स भरवानो ठराव.

दर वर्षे कॉन्फरन्स भरवा माटे जुदा जुदा शहेरना जैनोए तैयार थवुं जोईए. हुं कहेवाने खुशी छुं के वडोदराना जैनोए, वडोदरा खाते आवते वर्षे कॉन्फरन्स भरवा विनंती कीधी छे; तेथी आवते वर्षे कॉन्फरन्स त्यां भरवामां आवशे. कॉन्फरन्सना हेतु आदि प्रसिद्ध करवा एक वक्ता नीमवामां आवशे, जेनी फरज बधे शहेर फरी भाषण आपवानी थशे. ते उपरांत कॉन्फरन्स तरफनुं एक पत्र होवुं जोईए, ते हिंदी तथा गुजराती होवुं जोईए, अने कममां कम चालीस पानानुं होवुं जोईए. परंतु मुख्य सवाल ए छे के कॉन्फरन्सनुं काम उठावशे कोण? कॉन्फरन्सनी भुजारूप कोण बनशे? रावणने वीश भुजा हती, परंतु कॉन्फरन्सना चार जनरल सेक्रेटरीओनी तो हजारो भुजाओ होवी जोईए; तेथी हुं सूचवा करूं छुं के कममां कम

पांचसो विद्वान् ग्रेज्युएटो वगेरेए, तेओने पोताना वर्तनमां सहायता आपवा बहार पडवुं जोईए. दर वर्षे ज्यां कॉन्फरन्स भराय त्यां ते पांचसो गृहस्थोए अवश्य हाजर थवुं जोईए. (ताळीओ)

मी. ढड्ढाए सर्वे गृहस्थोने सहायता आपवानो आग्रह करी पोतानुं भाषण समाप्त कीधुं हतुं.

पंडित फत्तेहचंद कर्पुरचंद लालननुं भाषण.

"आ कॉन्फरन्सनी योजना पार पडवाथी केटलो फायदो थशे, तेनां केटलांक चिन्हो अत्यारथीज जणाय छे. पातंजली कहे छे के ज्यारे अहिंसानुं ज्ञान प्राप्त थाय छे, त्यारे गमे तवी दुस्मनावट धरावनाराओ पण मित्र थई जाय छे. जुदा जुदा गामना प्रतिनिधिओ हाजर रहेला होवाथी, हिंदुस्ताननी समस्त जैन कोमे अत्रे हाजरी आपी छे एम हुं गणुं छुं. जाणे सघळा जैन भाईओ परस्परनी विरुद्धता भूली जई 'मिच्छामीदुकडं' कह्युं होय एम जणाय छे. सघळाओए पुरतो भ्रातृभाव बतावेलो छे. हरकोई ईमारत बांधवा माटे पायो मजबूत नांखवो घटे छे. आ कॉन्फरन्स पण सकळ संघनो महेल छे अने तेनो पायो मजबूत नंखायलो हुं जोऊं छुं. जाणे चारे मोटां शहेरोमां चार वडी ऑफीसो स्थपाई छे, अने चारे जनरल सेक्रेटरीओ खंतथी काम करे छे, एम हुं अत्यारथी मारी नजरे जोऊं छुं. ए चारे मोटां शहेरोमां वसशे तोपण तेमना हाथ एटला लांबा होवा जोईए के, तेओ गमे तेटले दूर पडेला दुःखी जैनोने मदद आपी शके. हालमां जे तन, मन अने धनथी मदद आपवानी शरुआत थई छे, ते चालु राखीने तमो जे पायो नाख्यो छे तेना उपर पाकी ईमारत बांधवामां पण मदद करशो. जे गृहस्थो पोताना सारा विचारोनो लाभ आपे छे, तेओ एक झळझळीत दिवाना करतां पण वधारे प्रकाशित छे एम हुं गणुं छुं; माटे जो तमो भाईओमांथी लायक गृहस्थो पोतानो सारा विचाररुपी प्रसाद आपणने आपी शकशे, तो तेथी आ कामने घणो फायदो थशे.

जुबीली वखते बंध करावेलां कसाईखानां.

सने १८८० ना वर्षमां करवामां आवेली जुबीली वखते, मर्हुम मी० तलकचंद माणेकचंद तरफथी जैन कोमना नामथी मरहुम नामदार महाराणी उपर मुबारकबादीनो जे तार मोकलवामां आव्यो हतो, तेमां बीजी खुशाली जाहेर करवा उपरांत जणाववामां आव्युं हतुं के, ए उमंगना दिवसे हिंदनां कसाईखानांओ जो बंध रखाववामां आवशे, तो तेथी जैन भाईओ घणा खुशी थशे. आ तारना परिणाममां हिंदनां सघळां कसाईखानांओ बंध रखाववामां आव्यां हतां एम मने याद छे. आ दाखलो आपवानो मारो हेतु एवो छे के, मात्र बळथीज कांई जळवानुं नथी पण जो बळनी साथे युक्ति पण वापरवामां आवे, तो तेथी घणो फायदो थवानो वकी छे. एटला माटे हुं तमोने भलामण करुं छुं के, जे भाईओ पोतपोतानां वतनोमां भाषणो आपी आ हीलचालने उत्तेजन आपवाना काममां मदद करी शके, तेवा पांचसो गृहस्थोए पोतानां नामो लखीने सेक्रेटरीओ उपर मोकली आपवां."

शेठ कुंवरजी आणंदजीनुं भाषण.

"आ कॉन्फरन्स पछवाडे मोटो खरच कर्यो तेनुं फळ शुं थशे, एवो सवाल घणाओ तरफथी पुछवामां आवे छे, अने तेनो जवाब हुं एटलोज आपुं छुं के आपणे ते फळ आजेज बतावी शक्या छीए. गये वर्षे मी. ढढ्ढाए जे बीज वाव्युं हतुं, तेना उपर एक वर्षना अरसामां एक घणुं सारुं झाड उग्युं छे. साधारण रीते गर्भ धारण थवा पछी बाळक नव महीने जन्मे छे, पण आ कॉन्फरन्स रुपी बाळकनो प्रसव एक वर्षे थयो छे. ते पुत्र घणोज स्वरुपवान अने तनदुरस्त छे, अने जो तेने माटे पुरती काळजी राखवामां आवशे, तो ते बाळक सारी रीते मोटुं थशे अने भविष्यमां आपणुं काम संतोषकारक रीते चाल्या करशे, एवी खात्री छे."

मी. मोहनलाल पुंजाभाइनुं भाषण.

"कॉन्फरन्स संबंधी जे उपलो ठराव मूक्यो छे, ते संबंधमां अनुमोदन आपी जणावुं छुं के, चार जनरल सेक्रेटरीओ नीमावा उपरांत वर्कींग माटे जे पगारदार सेक्रेटरी नीमाया छे, ते उपरांत प्रांतिक तथा जोईन्टने बदले ऑनररी सेक्रेटरीओ पण नीमवानी गोठवण थई ते वोलंटियर सेक्रेटरीओए जनरल सेक्रेटरी उपर पोतानां नामो मोकली आपवां जोईए, अने तेओए कॉन्फरन्सने मजबूत करवा माटे उल्लासथी काम बजाववुं जोईए.

स्टेन्डींग कमीटी जे जे शहेरमां थाय. तेना ऑनररी सेक्रेटरीओने जनरल सेक्रेटरी तरफथी नीमवामां आवशे, अने तेनो खर्च ते देशे चलाववो जोईए.

जे चार जनरल सेक्रेटरी नीमवामां आव्या, तेओ ट्रेझरर तरीके पण ओळखाशे, कारणके नाणांने लगती व्यवस्था तेओना हाथमां मूकवामां आवी छे.

हवे अग्यारमा ठरावने अंतःकरणथी टेको आपीने तथा श्री आनंदघनजीनो श्लोक याद करीने जणावुं छुं के, ग्रेज्युएटोए पोतानां नामो जनरल सेक्रेटरीओ उपर मोकली आपवां जोईए.

जीर्ण पुस्तकोद्धारना संबंधमां जणावीश के, जे देशमां प्राचीन पुस्तको जीर्ण थई गयां होय तेनुं, तेमज भंडार मध्येनां कुल पुस्तकोनुं लीस्ट तैयार करीने, जनरल सेक्रेटरीओने मोकली आपवामां आवशे, तो डीरेक्टरी बनाववा माटे जे गोठवण थई छे तेने घणो टेको मळशे; अने जे जे कामो थाय तेनो रीपोर्ट जनरल सेक्रेटरी उपर मोकली आपवो जोईए.

दोढ लाख रुपीआ जेटली जे रकम एकठी थई चुकी छे, तेमांथी जे जे शहेरोमां जे जे खातां माटे जरूर हशे, त्यां मोकलवानी गोठवण थशे.

जीर्ण मंदिरोद्धारना संबंधमां जणाववानुं के, तेना संबंधमां जे जे रीपोर्ट मोकलवामां आवशे ते उपर जनरल सेक्रेटरीओ ध्यान आपशे, माटे ते मोकली आपवानी गोठवण थवी जोईए.

व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी माटे दरेक देशमां जरूर छे अने तेनो रीपोर्ट पण जनरल सेक्रेटरी उपर मोकलेथी ते बाबतनी योग्य व्यवस्था थशे.

निराश्रितो तथा जीवदयाना संबंधमां पण योग्य व्यवस्था थशे, तेनी आप सर्वने हवे खात्री थई छे.

छेवट जे श्रद्धाथी तमो जैनभाईओ पधार्या छो तेमां वधारो थाय, अने जनरल सेक्रेटरीने बरोबर लखाण करी योग्य सूचना करवामां आवे, एवी इच्छा राखुं छुं."

कलकत्तानिवासी मि. हीराचंदभाई शेशकरणभाईनुं भाषण.

"वीररत्न महाराजाओ आपणा देशमां आवी जे सुधारो करे छे, तेमने प्रणाम करी आ कॉन्फरन्सना कामने टेको आपतां खुशाली उपजे छे. जेम वडना बीजनी अंदर आखुं वृक्ष समायलुं छे, तेम आ नवमा विषयमां कॉन्फरन्सनी आखी योजनानो आधार रहेलो छे. भाईओ! आ टाणे मने जे मोटो आनंद अने हर्ष थाय छे, ते ए के संघना बुद्धिशाळी विद्वान् गृहस्थो दूर देशावरथी अत्रे पधारी, धर्म अने संघने जाहोजलालीमां लाववाने प्रयास करी रह्या छे, ते माटे सौ भाईओने प्रणामपूर्वक धन्यवाद आपुं छुं. शास्त्रमां छ रस कह्या छे, तेमांथी कोईने कोई पसंद पडे छे; पण वखोडवा लायक तो कोई नथी. तेम आ कॉन्फरन्सना संबंधमां पण छे, एम सौने एक सरखा गणशो एवी मारी विनंती छे. आनी अंदर आपणे आपणुं कार्य साधवानुं छे, माटे भाईओ! भिन्न भिन्न विचार बाजुए मेली सर्वेए एकत्र थवुं जोईए छे. केळवणीना संबंधमां वोलंटियरो थई काम बजाववा कह्युं छे पण तेम थवुं दुर्लभ छे, केमके एवी वीस जैनशाळाओ में तपासी छे, तेमांथी बे चार सिवाय बीजानी व्यवस्था हालहवाल छे; तेटला माटे शाळाओ उपर देखरेख राखवा कानुनो बांधवा वगेरे माटे, डेप्युटी इन्स्पेक्टरो जेवा पगारदार उपरीओ राखी घटतो वहीवट चलाववाने आपणे व्यवस्था करवी जोईए छे. मारी ए सूचना छे अने कमीटी ते उपर योग्य ध्यान आपशे एवी आशा छे. पुस्तकोना संबंधमां मारी सूचना ए छे के, केटलाक मंत्राक्षरो सिवायनां उपयोगी पुस्तकोना संबंधमां टीप करवी, नहींतर अर्थना अनर्थ थशे."

(अत्रे आ गृहस्थ पोताना विषय बहार बोलवा लागवाथी, ते उपर तेमनुं ध्यान खेंचवामां आव्युं हतुं, जेथी तेओए पोतानी बेठक लीधी हती.)

अमदावादना डॉक्टर जमनादास प्रेमचंदनुं भाषण.

"(१) जेमणे राग द्वेष, मिथ्यात्वादि तजी समकीतपणुं प्राप्त करेलुं छे, (२) जीवदयाना प्रतिपालक तरीके सर्व धर्मवाळाओ करतां, अधिक ओळखाएला छे, (३) जेओ असल वारेथी धर्म, अर्थ, काम अने मोक्ष, जेम बीजा धर्मवाळा पोते मानेला धर्म साधी मेळववा मागे छे, तेम आ समकीतद्वाराए पामवा उमेदवारो पंचमगती साधवाथी सर्वे वानां मेळवी शके छे, (४) जेमनी असल वारेथी जाहोजलाली प्रमाणिकपणुं, सत्यता, अक्कल, हुंशियारी, साहसिकपणुं, दया, उदारता, परोपकार, गुप्तदान, लघुता अने संप ओळखाएलां छे, तेवा आर्यावर्तना आ जैनसभामां बिराजमान थएला प्रतिनिधीओ अने जैनबांधवो प्रत्ये अति नम्रतापूर्वक विदित करवा रजा लउं छुं के:—

ज्यारे तीर्थंकर महाराजना समोसरणमां एक वखते एकज स्थानमां वाघ, वरु, गाय, बकरी, बिलाडी, उंदर, नोळीओ, सर्पादि सरखां हिंसक अने क्रुर जातिनां तिर्यंच जनावरो पण, खार, कुसंप, मोटाई आदि तजी दई, लघुता, संप अने भ्रातृभाव आदि अंगीकार करी, जेम पोतानां जन्मथीज रहेला परस्पर जाति संबंधीना वैरो छोडी दई, मननी एकाग्रता शान्तिपूर्वक प्राप्त करी तीर्थंकर महाराजना उपदेश रुपी अमृतनुं पान करे छे, त्यारे ते तिर्यंचो थकी अति उत्तम गणाती मनुष्य जातिमां रहेला आपणे, तेज तीर्थंकर महाराजना शासनमां प्रवर्त्तती वखते केटली बधी सलाह शांति अने संप साचववो जोईए ? जो तमे तीर्थंकर महाराजे कहेली मैत्री आदि चार भावनाओमांनी पहेली जे मैत्री भावना छे, तेणे करी तमारुं हृदय हमेशां प्रकाशित करशो, तो तमारी मेळेज तमने तेनाथी थता लाभनो अनुभव थशे.

मारी अल्पमति प्रमाणे हवे आ महासभामां जे नव विषयो चर्चावाना छे, तेनी खरी फतेहनो मूळ पायो अने आधार, कहेवाती त्रण वस्तुओ उपर आधार राखे छेः—

१ दरेक वर्षे एकठा थता फंडनी व्याजबी व्यवस्था, अने ते व्यवस्था करवा नीमायेला प्रमाणिक, श्रद्धावान, धनाढ्य, परोपकारी अने धार्मिक लागणीवाळा सद्‌गृहस्थो तरफथी नीकळता वार्षिक रीपोर्ट छे.

२ **ढोंग वगरनो प्रमाणिक संप.**

३ हमेशां एकसरखी रीते चालु रहेतुं फंड.

गृहस्थो! दरेक कोम अने धर्मवाळा ज्यारे कोई पण कार्य देखादेखीए आरंभे छे, त्यारे तेमनो उत्साह पाणीना परपोटानी माफक घणोज उज्वल देखातो होय छे, अने परपोटानी माफक थोडा वखतमां अदृश्य थतो देखाय छे; पण आपणा आरंभेलां कामोनां वावेलां बीजो सारी रीते उगी फळीफळ आपे, अने तेमनुं अन्य दर्शनीय अनुकरण करे अने धन्यवाद आपे, तेवां पगलां खरा संपथी, खानगी कजीआ अने खार, वेर होय तेनो बदलो अत्रे न लेतां, लेवानो इरादो पार पाडशो.

'पंचकी लकडी ओर एकका बोज' ए कहेवतने ध्यानमां लई, खरा तन, मन, धनथी अने दया अने परोपकारबुद्धिए एकसंप करशो, तोज जे जे विषयो विचारवा अने पार पाडवा आपणे अत्रे एकठा थएला छीए, ते पार पाडशो.

जेम शणना घणा झीणा तारनुं दोरडुं करी, एक हाथी जेवा मोटा जानवरने एक नानो महावत बांधी शके छे, जेम एक रसी काष्टना भाराने बांधी राखे छे, जेम खरा प्रमाणिक अने विश्वासपात्र अने खरा अर्थमां लोकोनी हाजतोना हाकेम सर्व धर्मना लोकोने एकसंपी करी पोतानी खरी कथणी प्रमाणे रहेणीकरणीना दोरडाथी एकसंपी करी वश करे छे, तेम वगर डोळे, वगर ढोंगे अने खरा दिलथी संप राखी, आरंभेलां कार्यो एकदम पार पाडवाने न ईच्छतां, रफते रफते एक पछी एकेक कामनो खरो पायो नांखी, ते मकाने घणां वर्षो टके अने घणा वा वंटोळीआ आदिना तोफानो लागे तोपण लगार झुके अगर फाटे नहीं, तेवी वर्तणुंकथी वर्त्तशो. जो एम करवाने तमे अशक्त हो तो बहेतर वात छे के, वधारे फजेतीमां उतरी अन्यदर्शनीयोनी

नजरमां हलका पडी हंमेशनी टीकाने पात्र थशो नहीं, केमके भर्तृहरिए कहेलुं छे के 'बुद्धिशाळी पुरुषो कां तो कोई काम आरंभता नथी अने एक वखत आरंभे छे, तो तेनो छेडो लावी सफळ करे छे'; तो ते प्रमाणे आपणे दरेक जण वर्तवुं ए वधारे दुरस्त अने शोभामय छे. मारा दयालु अने परोपकारी भाईओ! आ वात तो निर्विवाद छे के दरेक आरंभेलां काम मात्र संपथी पार पडेलां छे, पार पडे छे अने पार पडशे; माटे खरो संप करी निराश न थतां तेवा संपरुपी वृक्षने जाळुकनी अल्प पण हंमेशां दरेक वर्षे दरेक माथादीठ अपाती रकमना जळथी सिंचन करवानी खास जरूर छे, अने आ जळरुपी अल्प रकमनी दरेक जैन खरी प्रतिज्ञाथी कबुलात आपे, तो कोईपण रीते तमारा काममां तमो पछाडी पडशो नहीं; अने धनाढ्य लोकोने वारेघडीए वधारे बोजारुप न थतां, वगर खलेले तमारा चर्चावेला विषयो पार पाडी जैनोन्नति मेळवशो, अने अति चढीआती काम तरीके ओळखायला छो, तेम ओळखाशो अने पुछाशो. अगाडीना काळना संप्रतिराजाना वखतना, तेमज विक्रमराजाना, तेमज जगडुशा शेठ, वस्तुपाळ, तेजपाळ, धनाशा, कुमारपाळ राजा, हरिभद्रसूरी अने छेल्लामां छेल्ला उपाध्यायजी महाराजना वखतना श्रावकोनी जाहोजलाली, उदारता, जीवदया, समभाव, परोपकार, अने निराश्रित श्रावकोने पोताना जेवा धनाढ्य, दयावान अने परोपकारी करनारा श्रावको, हे भाईओ! क्यां गया? मात्र हाल तो तेमनां नामो रही गयां छे, मात्र हाल तो आपणे तेमना नामथी ओळखाईए छीए.

जेम नदीओ सुकाई सर्पाकारे रहेली छे, एम दुर्भाग्ये अने कर्मवशात् आजना श्रावकोनी स्थिति दरेक रीतिए जोतां, अति दयामणी अने निराधार थई पडेली छे; ते दूर करवा खरा तन, मन अने धनथी उपाडी लेशो, के जेथी पुन्य उपार्जन करशो. हे बांधवो! जैनोन्नति करवाने माटे खरा अल्पदाननी जरूर छे, आ अल्पदान कोईने पण भारे पडवानुं नथी, तेम पैसादार लोको पासे तमो मागीने केटलुं मागशो, अने आपशे तो तेओ केटली वखत आपशे अने ते क्यां सुधी चालशे, तेनो जरा ख्याल करो; अने तेवा आपनारा खरा सखी उदार दिलवाळा धनाढ्य वगर माग्ये गुप्तदान तरीके, तेमज कीर्तिदान करनार तरीके केटला बहार पडशे, तेनो जरा धीरजथी ख्याल करो. जेओ मान तेमज नाम खातर बहार न पडतां खरा दिलथी जैनोत्कर्ष करवा चाहता होय, तेओ भले मोटी रकमोनी मदद करे. तेमने आपणे अंतःकरणथी धन्यवाद आपीशुं अने तेमनो ऊपकार मानीशुं: अने तेथी तेओ जरुर सारुं पुन्य उपार्जन करशे. आवी रीते एकठी थएली मोटी रकमोनुं पारसी कोमना फंडनी माफक, 'परोपकारी फंड' नाम आपी एक फंड स्थापवुं अने तेनुं व्याज खर्चवुं.

हवे आ अल्प रकम दरेक जण पुन्य माटे केवी रीत आपे, के जे कोईने पण भारे न पडे. तेनी योजना नीचे प्रणाणे छे:—

आखा भरतखंडमां वसता जैनभाईओ, ज्यां ज्यां वसता होय त्यांना एक बे विश्वासु, श्रद्धावान् 'प्रमाणिक' अने आगेवान तरीके ओळखाता गृहस्थोए, आ काम जरा माथे उपाडी लेई पार पाडवानुं छे. दरेक ईलाकावार, प्रांत, जिल्ला, तालुका शहेर अने गाम वार कमीटीओ स्थापी, त्यांना आगेवान गृहस्थो दर माणसदीठ' अगर नोकरीवाळा दीठ, दरेक वर्षे एक रुपीओ पुन्य अर्थे समस्त जैन सभाना आरंभेला कामो पार पाडवाना ईरादाथी, दरेक ईलाका-

मांथी आ रकम एकठी करी तेनी व्यवस्था सारी रीते थाय, ते माटे कायदासर नीमाएला संभावित गृहस्थोनी (डायरेक्टरोनी) एक बोर्ड स्थापी तेने सुप्रत करवी, अने ते एकठी थएली रकम एक बे सरकारी बेन्कोमां जमे कराववी; अने जे जे विषय सारी रीते पार पडे, तेम तेम तेनी पाछळ रकमो ज्यां ज्यां जैनोनां मोटां स्थळो होय अने मोटो भाग तेनो लाभ लेई शकतो होय, त्यां त्यां आ खातांओ ऊघाडवाथी तेओ जरुर फतेह पामशे. शरूआतमां काम मराडे चढे तेने माटे महेनत अने थोडा पैसा खर्चवा पडशे, पण ते अगाडी जतां घणुं सुलभ थई पडशे, अने आवकना प्रमाणमां खर्च कांई भारे पडवानुं नथी. छेल्ला वस्तीपत्रकना रीपोर्ट ऊपरथी एम मालुम पडे छे के, श्वेतांबर जैनो आशरे ८ लाख छे, अने तेमांथी छोकराओ बाद करतां जो दरेक जण दर वर्षे एक रुपीओ आपे, तो आ फंडमां जरुर दर वर्षे रुपीआ चार लाख थाय; अर्थात् कहेवानुं के दरेक माणसने दररोज अडधी पाई ऊपर जग धर्म करवानुं पुन्य थाय, अने 'पंचकी लडकी और एकका बोज' ए कहेवत खरी पडे. अने अडधी पाईरुपी शणना रेसाओथी बनेलुं दोरडुं एक मोटा फंडरुप थाय, अने तेथी निःशंकपणे कोईने पण ताण कर्या वगर, कोईने पण नाराज कर्या वगर, कोईना पण तुच्छकार वगर, कोईने पण मननी मोटाईनी इर्षा पेदा कराव्या वगर, आ कॉन्फरन्से धारेला कामो पार पडे तेम छे अने आशा छे, के निरांते विचारी तेनो लाभ लेवा अने आपवा माटे एक अवाजे अने एकमते आ विचार पार पडे तेवो ठराव करावबा तत्पर थशो. धारेला आ विषयो पार पडवा एकाद मोटा फंड वगर घणुं मुश्केल छे ते जाणी निराश थवुं नहीं जोईए, कारणके अडधी पाईना पुन्यथी मोटुं फंड थाय छे. आ प्रयास बराबर २९) वर्ष चालु रहे, तो हंमेशने माटे आ ठरावनां कामो बराबर संगीन रीते पार पडे. पश्चिमना देशोमां धर्मनां कार्यो मात्र एक शीलींगना उघराणाथी शरु करे छे, ने तेमां लाखो रुपीआ आवी पडे छे. वळी हालना वखतमां महोमेडन कोमे केळवणी माटे एक रुपीआना उघराणानुं फंड शरु करी, लाखो रुपीआ उपजाव्या छे.

आ वात अशक्य छे एम समजी, धनाढ्य, मध्यम अने कनिष्ठ वर्गना लोको वगर विचार्ये आ विचार धिक्कारी काढशे नहीं, एवी मारी पूर्ण खात्री छे. जो आ ठराव हंमेशने माटे अमलमां आवे, तोज आपणी आ महासभानी खरी फतेह अने जीत हंमेशने माटे समजवी. आ अल्प पुन्यरुपी फंड थशे, तोज तमारो खरो पायो रोपायो समजजो.

गृहस्थो! "Example is better than precept" 'कहेवा करतां करवुं भलुं,' ए इंग्रजीमां एक कहेवत छे ते सघळा लोकोए सांभळी हशे. ए कहेवत प्रमाणे आपणे दरेक जण पोताना घरनी कॉन्फरन्स करी, आ जे ठरावो सर्वानुमते कबुल करो छो तेमने पार पाडवा, खरा तन, मन अने धनथी यथाशक्तिए प्रयत्न करता जवुं जोईए; केमके नेपोलियन राजाना कहेवा प्रमाणे "अशक्य छे" एवा बोल मात्र कायरोना कोशमां मळे छे.

गया वर्षे फलोदीमां कॉन्फरन्स मळी हती, अने आजे मुंबईमां बीजी वखत मळी छे, तेने आज एक वर्ष वीती गयुं, ते दरमीयानमां आखा भरतखंडना जैन शहेरोमांथी इत्थाकावार आ ठरावोमां आवी जतां कयां कयां कामो आरंभ्यां अने केटली स्थितिए अमलमां आव्यां, तेनो रीपोर्ट बहार पाडवानी खास जरुर छे; केमके एक रुपीआनी १६०० बदामो थाय, अने तेमांथी एक बदाम जेटलुं पण काम अमलमां मूकायुं होय, तो एम मानी शकाय के १६००

वर्षे पण आरंभेलां कामो पार पडशे. अत्रे मारा खरा दिलथी प्रार्थना छे के, आ ठरावो पार पाडवा भरतखंडमां अस्त थयेला शूरवीरो अने पुत्रो पाछा नवा उत्पन्न थाओ, अने अत्रे चर्चा-येला विषयो पार पडो. आखेर मारे कहेवुं पडे छे के, आ अल्पकाळस्थायी पदार्थोवाळी दुनियामां पैसो मेळवी तेनो उपयोग केवी रीते थाय छे. ते राजा भर्तृहरिना सन्मुख कविए कथेलो छे, के जे श्लोक नीचे आपवामां आवे छे:—

दानं भोगो नाशस्तिस्त्रो गतयो भवन्ति वित्तस्य ।
यो न ददाति न भुङ्क्ते तस्य तृतीया गतिर्भवति ॥

अर्थात् कहेवानुं के, मेळवेला पैसानो उपयोग दान आपवाथी अथवा तो उपभोग भोगववाथी थाय छे. छतां बेमांथी एक उपयोगमा नहीं लेनार मनुष्यना पैसानी नाशरुप त्रीजी गति थाय छे. आ संबंधमां दानरुपी जे पैसानी पहेली गति कहेली छे, ते ग्रंथकारे बहुज गंभीर इरादाथी कहेली छे, केमके भोगमां वापरेला पैसाओथी आगामी काळमां कांईपण सुख मळतुं नथी, पण दानमां वापरेला पैसाथीज प्राणीनुं भविष्य सुधरे छे; माटे आ श्लोकमां दानरुपी गतिनो पहेलो न्यास करेलो छे.

भाईओ अने बहेनो! हुं अत्रे एक धार्मीक उपदेशक तरीके डोळ घाली आपनी समक्ष धर्मोपदेश करतो नथी, पण आ कॉन्फरन्सनी एकमेकनी दयादाझ जाणनार तरीके आपनो वखत लीधो छे; वास्ते आवते वर्षे आ ठरावो पाछा कागळोपर न जोतां केटलेक अंशे शरु थई अमलमां आव्या छे, एवो रिपोर्ट बहार पडशे, एम मने आपनी तरफथी आशा अने उमेद छे, एम कही आपनी रजा लउंछुं. आ अति उपयोगी जोखमदार अने प्रौढ ठराव खरा दिलथी एक अवाजे वधावी लेशो, एवी मारी विनंती छे."

जामनगरवाळा मि. सांकळचंद नारणजी बी. ए. एल एल. बी. नुं भाषण.

प्रमुख साहेब अने बंधुओ!

हिंदुस्ताननना दरेक भागमांथी आपणा धर्मबंधुओ अत्रे एकठा मळेला जोई मने अत्यानंद थाय छे. अने मारुं हृदय हर्षथी उभराय छे. जैनलोकोनी ने जैनधर्मनी उन्नतिनो दिवस नजदीक छे. एम आजना मेळावडा उपरथी मने पूर्ण आशा थाय छे. आजे में जे विषय हाथ धर्यो छे ते जैन कॉन्फरन्सनी योजना पार पाडवा बाबतनो छे. विषय बहुज महान् छे, अने रीसेप्शन कमीटीए जे नव विषय पसंद करेला छे तेनो पण तेमां समावेश थाय छे, एटले आ विषयनुं विवेचन करवाने घणो टाईम जोईए; तोपण जेटलो टाईम मने मळेलो छे ते दरमीयान मारी शक्ति प्रमाणे आप साहेबो पासे ते विषय मूकीश. प्रथम जैन कॉन्फरन्सनो शुं उद्देश छे, ते आपणे रीसेप्शन कमीटीना पत्र उपरथी वाकेफ थया छीए, के ते तथा जैनलोकोनी जैनधर्मनी उन्नति अने उद्धार करवानो छे. हवे जैनधर्मनी अने जैनोनी उन्नति केम थाय ए सवाल आपणी सन्मुख उभो छे. उन्नतिनो खरो आधार ऐक्यता छे; जैनसाधुओ अने श्रावकोमां ऐक्यतानी खास जरूर छे साधुओनी ऐक्यता थया सिवाय

श्रावकोमां ऐक्यता ईच्छवी, ए रेती उपर मकान चणवा बराबर छे; माटे साधुओमां ऐक्यता अने संप वधारवानी खास जरूर छे. समुदायबळ ए घणुं उत्तम बळ छे, ते आपणे सर्वे जाणीए छीए; "Union is strength" ए इंग्रेजी कहेवतनुं तात्पर्य पण एज छे. ऐक्यताथी व्हारनी आफतोथी तेओ पोतानुं बळ जाळवी राखशे एटलुंज नहीं, पण अंदरनी खटपट पण तेने असर करी शकशे नहीं. तेओमां ऐक्यता हशे तो श्रावकोमां ऐक्यता सहज आवशे, अने ऐक्यताथी महान् चमत्कारिक अने दैवी कार्यो थाय छे, ते आपणे सांभळीए छीए अने जोईए छीए; पछी साधुनी अने श्रावकोनी स्थिति सुधारवाने जे धाराओ घडशो, ते तरत अमलमां आवशे, अने आ कॉन्फरन्सनुं काम फतेहमंदीथी तरतज पार पडशे. जुओ, पालीताणामां साधु मुनिराज विषे कारखाना तरफथी केटलीवार धाराओ थया, पण ए अमलमां आव्या नहीं. पण जो साधुओमां ऐक्यता थाय, तो दरेक जातना धाराओ अमलमां आवी शके अने लांबा वखत सुधी टकी शके, माटे साधुओमां ऐक्यतानी खास जरुर छे. साधु मुनिराजोमां ऐक्यता अने संप करवानां घणां साधनो छे. तेमां तेओनी कॉन्फरन्स भरवी ए एक सारो उपाय नीवडशे. पालीताणा अने अमदावाद जेवां शहेरोमां तेओनी कॉन्फरन्स भरी शकाशे, अने तेथी तेओमां ऐक्यता अने संप पेदा थशे. हवे उन्नति माटे बीजां साधनो तरफ लक्ष फेरवीए. जैनधर्मनी अने जैन लोकोनी आगळनी अने हालनी स्थितिनी सरखामणी करी, अने हाल शुं शुं खामी छे, ते जाण्या पछी ते खामीओ दूर करवानां साधनो आपणे मेळवी शकीए. जैन लोकोनी स्थितिना वखतना में त्रण भाग पाड्या छेः—**पूर्वकाळ, मध्यकाळ,** अने **हालनो काळ.**

'श्रावक जैनोनो संघ' ए शब्दमां श्रावक, साधु अने साध्वीओनो समावेश थाय छे. आगला वखतमां एटले के तीर्थंकरना वखतमां साधुओ अने श्रावकोनी शुं स्थिति हती, ते उपर आपणे नजर फेरवीए. दाखला तरीके आपणा चरम तीर्थंकर **महावीरस्वामीना** वखतमां साधुओ अने श्रावकोनी केवी स्थिति हती, ते उपरथी आपणने ते वखतनो ख्याल थशे. **महावीरस्वामीना** समयमां मुनिराजो पवित्र मनना, उंच विचारवाळा अने शुद्ध शास्त्रोक्त चारित्र पाळता हता; तेओ विद्वान्, सद्गुणी अने धर्ममां कुशळ हता, तेओ योग्य अधिकारीने दिक्षा आपता हता. ने योग्य अधिकारीने पदवी आपता हता, तेओ धर्माभ्यासमां, लोकोने बोध आपवामां, परमार्थमां, आत्मव्यवहारमां पोतानो काळ व्यतीत करता हता. हवे जुओ श्री **महावीरस्वामीना** चोथी पेढीए **गणधरप्रभवा स्वामीना** हजारो साधुओ शिष्यो हता, पण पोतानी गादी कोने सोंपवी तेनो विचार करतां एवा निश्चय उपर आव्या के, स्वयंभव करीने ब्राह्मण योग्य पुरुष छे एम धारी पोतानी पाटे तेने पदवी आपी. आ हकीकत शुं सूचवे छे? धर्मनी उन्नति केम थाय, श्रावकोनुं श्रेय केम थाय, साधुओनुं कल्याण केम थाय, ते बाबत उपर मुख्य लक्ष राखी पोताना प्रिय, विनयी, गुणी, अने आज्ञांकित शिष्योने, पोतानी गादी नहीं आपतां बीजो योग्य अधिकारी, के जे पोतानो शिष्य नहोतो, तेने आपी; अने तेना शिष्योए मुंगे मोढे, पोताना गुरुनो हुकम माथे चडावी स्वयंभवने गुरु तरीके मान्या, अने तेनी आज्ञा पाळवा मंड्या. ते हकीकत उपरथी एम सिद्ध थाय छे के, तेओ सद्गुणी, विनयी, अने सुचारित्र पाळता; अने खटपटमां नहीं उतरतां पोताना आत्मकल्याणमां मच्या रहेता हता.

हवे ते वखतना श्रावकोनी स्थिति शुं हती ते आपणे जोईए. आ स्थळे मारे कहेवुं जोईए के, साधुनी स्थितिनुं में प्रथम ध्यान कर्युं तेनुं मुख्य कारण ए छे के, जैनधर्मनी उन्न-

तिनुं अने जैनोनी धार्मिक अने व्यवहारिक उन्नतिनां बीजां कारणोमां साधुओनी स्थिति, साधुओनुं वर्तन ए मुख्य कारण छे. जो साधुओ गुणी, सरळ, अने यथाविधि चारित्र पाळता होय, तो श्रावकोनी उन्नति थया विना कदी रहेज नहीं. ए वात तो बीन तकरारी छे के धर्मोपदेशको पोताना श्रोताजनो उपर घणो काबु धरावे छे, अने जे सुधारो, जे उन्नति धर्मोपदेशको एक पळवारमां सेहेलाइथी करी शके छे, ते अन्य पुरुषो महा प्रयासे गमे तेवा विद्वान्, हुंशियार होय तोपण हजारो वर्ष सुधी करी शकता नथी. लोकोनी धर्म उपर एवी श्रद्धा होय छे अने धर्मगुरु तरफ एवुं मान होय छे के, धर्मने खातर ने धर्मगुरुनी खातर पोतानुं तन, मन, अने धन अर्पण करे छे. प्राचीन अने अर्वाचीन इतिहास तरफ नजर करीए तो ते वातने पुष्टि मळे छे. रोमन केथोलीक धर्मने खातर अने पोपने खातर युरोपमां घणा लोकोए पोताना देहनो भोग आप्यो छे ए वात प्रसिद्ध छे. विलायतमां मेरी क्वीननो राज्य समय पण ए हकीकतने पुष्टि आपे छे. आपणा हिंदुस्तानमां वैष्णवना महाराजना लायबल केसथी आपणे जाणीए छीए के, महाराजो तरफ वैष्णवोनी केवी तीक्ष्ण ने उंडी लागणी होय छे, अने तेओनां वचन उपर पोतानुं सर्वस्व अर्पण करे छे. हवे हुं तमने धर्मोपदेशकोनां वचनो उपर तेओना भक्तो अने श्रोताजनो, केटला वश ने आधीन होय छे, तेनो दाखलो आपुं छुं. मारा स्वदेशमां जामनगरमां जुवान पुरुषोना मृत्यु पाछळ खर्च न करवुं, ते बाबतनी चर्चा ऊभी थई हती; अने जुवानोना पाछळ जमवुं ए लोहीना कोळीआ खाधा बराबर छे, विगेरे कारणो दर्शावी लोको पासे भाषणो करवामां आव्यां हतां, पण तेनुं कांई फळ आव्युं नहीं; पण ते समयमां पन्यासजी आनंदविजयजी त्यां पधार्या हता अने तेओना उपदेशथी त्रीस वर्षनानी अंदरनुं खर्च जमवा न जवुं, एम घणाओए बंधी लीधी हती, जेथी धारेली नेम घणे दरज्जे अमलमां आवी. दाखला तो अनेक छे, पण आ बाबत तकरारी नथी एटले पुष्टिमां दाखलानी जरूर नथी. हुं आगळ कही गयो ते प्रमाणे **महावीरस्वामीना** वखतमां श्रावकोनी शुं स्थिति हती ते आपणे जोईए. तेओ धर्म अने व्यवहारमां कुशळ हता, जेना परिणामे तेओ राज्यमां, व्यापारमां अने दरेक बाबतमां अग्रेसर अने सुखी तथा संतोषी हता. **आनंद** श्रावक अने **कामदेव** श्रावकनी कथाथी एम सिद्ध थाय छे, के तेओ शास्त्र प्रमाणे धर्म पाळता, तेओ सरळ मनना अने गुरु प्रत्ये भक्तिवाळा हता, अने पोताना कुटुंबमां सलाहसंपथी वर्तता, तेओ पोताना बसें चारसें माणसोना कुटुंब साथे रहेता, अने तेओ तेनुं घणी सारीरीते पोषण करता हता. बीजुं शास्त्रोमांथी जणाय छे के तेओ सार्थवाहनुं काम करता हता, एटले पोते मोटी मुसाफरी माटे जवाने तैयार थता, त्यारे सेंकडो वहाणो तैयार करावी पोताना धर्मबंधुओने पोताना काममां सामेल करी साथे लई जता अने मदद आपता; अने बीजाओने वगर नूरे या कमी नूरे प्रदेशमां धंधो करवा पोतानी जोडे तेडी जता, अने पोताथी बनती मदद करता हता; जेनुं परिणाम ए आवतुं के लोकोमां आळस, अज्ञानता, कुसंप ने निर्धनताने बदले उद्योग, हुंशियारी, संप, अने समृद्धि वगेरे वधतां जतां हतां.

साधुओनी पडती.

आ वखत लांबा काळ सुधी चाल्यो, पण पाछळथी केटलाक कारणोने लीधे, "साधुओ आचारथी भ्रष्ट थया, अने ज्ञानने बोजारूप गणी दुर्व्यसनमां गुंथाया. धर्मोपदेशकोनी दुर्दशाने जोईने श्रावको पोतानुं खटकर्म भूली गया अने पडती स्थितिमां आव्या. साधुओए पोतानो

आचारविचार भूली जई, पोताना वेशनो लाभ लई, साधुपणाने एक धंधारुप बनाव्यो अने स्वार्थमां लुब्ध थई परमार्थ भूली गया, अने पोतानी सत्ता ने पोतानो परिवार केम वधे तेने माटे शास्त्र विरुद्ध हलका उपायो योजवा लाग्या, अने पोतानो परिवार वधारवाना हेतुथी, गरीब अने अज्ञान लोको पासेथी तेमनां बाळको गमे तेवी रीते लेवा लाग्या, अने धर्मनी आज्ञाओनुं उल्लंघन करी मंत्र, तंत्र, विगेरेमां लक्ष आपवा लाग्या, ने झाडाझपटो नांखवा लाग्या, अने गृहस्थनीज रीते वर्तवा लाग्या. आ ठेकाणे मारे जणाववुं जोईए के, जैनधर्मनुं रहस्य एटलुं बधुं सरस छे अने जैननी शैली एटली बधी सारी छे के, कोईपण विद्वान् जो निष्पक्षपातथी विचार करे तो आ धर्म अति उत्तम छे एम कह्या विना चालेज नहीं. आपणो जैनधर्म "**एक्स्क्वीझीट**" नथी, पण दरेक मनुष्य तेमां "ईनीशीयेट" थई शके छे ने तेनो लाभ लई शके छे. तेनां पुस्तकोना अभ्यास अने रटणथी माणसमां सहृदयता, सद्गुण, डहापण, भ्रातृभाव विगेरे गुणो आवे छे; पण कही गयेला मध्यमकाळना साधुओ तो ते पुस्तको वांचवाथी बेनसीब रह्या, एटले तेओनी तेवी स्थिति थई. ते वखतना साधुओ उपरथी आपणे श्रावकोनी स्थितिनी कल्पना करी शकवी सहेल छे. साधुओनो कुसंप तेओमां पेठो, साधुओ ज्यारे धर्मनुं रहस्य भूली गया त्यारे तेओ धर्मरहित रहे, ए कांई नवाई नथी; कुसंप अने धर्मना अभावथी तेओनी स्थिति दुबळी थाय एमां कोई नवाई नथी. जे माणसमां धर्मबळ विशेष होय ते माणस आ दुनियामां जय पामे छे, ए महावाक्य खरेखरुं छे. नीतिरुपी नौकाथी बेनसीब माणस आ संसारसागर तरी शकतो नथी. आपणे अर्वाचीन ने प्राचीन इतिहास तरफ नजर करशुं तो ए वात साची मालुम पडशे. ईजिप्तना राजा ज्यारे धर्मनेता अने राज्यनेता हता, त्यारे इजिप्तनुं राज्य सारीरीते चालतुं हतुं, त्यारे प्रजा घणी धनवान, आबाद ने संतोषी हती. आरब लोकोए तेओना धर्मना जुस्साने लीधे घणा देश जीत्या, अने युरोपना केटलाक भागमां पण पोतानी सत्ता फेलावी हती. युनाईटेड स्टेट्स के जे हाल व्यापारमां, समृद्धिमां, केळवणीमां ने कारीगरीमां अग्रेसर छे, तेना स्थापनार धर्मना जुस्सावाळा अने पोताना धर्मनो बचाव करवा माटेज ते देश वसावनारा, थोडा घणा अंग्रेजोज छे. आ उपरथी एम जणाय छे के, जे माणसो पोतानो धर्म बरावर समजीने पाळे छे अने ते प्रमाणे वर्ते छे, तेओ आ दुनियामां जयने मेळवे छे, अने तेओ शुं शुं चमत्कारिक बाबत करी शकता नथी? हवे साधुओनी ने श्रावकोनी हालनी स्थिति तरफ नजर फेरवीए.

सत्यविजय साधु.

विक्रमनी सत्तरमी सदीमां सत्यविजय नामना साधु थया. साधुओनी अने जेने परिणामे श्रावकोनी दुर्दशा अने नबळी स्थिति जोई, साधुओने उंची स्थितिमां लाववा तेमणे महा प्रयास कर्यो. आचारहीन, स्वार्थी ने पैसाना लालचु साधुमांथी धर्ममां कुशळ, ज्ञानी, गुणी, अने सुचारित्र पाळवावाळा साधुओने ओळखवा माटे पीळां कपडां पहेरवानो धारो काढयो, अने आनी साथे साधुओनी स्थिति सुधारवा माटे घणा प्रशंसनीय प्रयत्न कर्यो; पण चरित्र सुधारवा उपर तेमणे विशेष लक्ष आप्युं; कारणके ज्ञान ए शक्ति छे खरी, पण चारित्र वा सद्वर्त्तन ए विशेष शक्ति छे. ज्ञान होय पण हैयुं हेताळ न होय, हुंशियारी होय पण रुडां आचरण न होय, चतुराई होय पण बीजा तरफ सारी लागणी न होय, तो ते हुंशियारी, चेतुराई, अने बुद्धि तेना साधना बीजा सदगुण सिवाय जो के गमत आपे अने बखते बोधदायक थई पडे, तोपण

ते हजारो माणसनुं हृदय खेंची शकवाने समर्थ नथी. अने तेमां भक्तिभाव पेदा करी शकतुं नथी. सत्यविजये खरेखर प्रशंसनीय प्रयास कर्यो, अने जेनुं फळ घणे दरज्जे सारुं आव्युं. कुसंप तथा क्लेश, अने अज्ञानता के, जे दुर्दशानां मूळ हतां ते दाबी देवाने ते उपायो बरोबर समर्थ नहि होवाथी, साधुओनी स्थितिमां घणो सुधारो थयो, पण ते चिरंकाळ सुधी रहेशे एम कहेवाय नहि. हालना वखतमां मध्यम वखतना साधुओ अने श्रावकोनी स्थिति करतां कांइक सुधारो थयो छे, तेथी आपणे संतोष मानवानी जरूर नथी; पण घणा सुधारानी जरूर छे. जो के हाल केटलाक साधुओ, सरल हृदयना, पवित्र शास्त्रमां कुशळ, अने सुचारित्र पाळे छे. अने केटलाक श्रावको धर्ममां चुस्त, गुरु प्रत्ये अने स्वामीभाइ प्रत्ये भक्तिवाळा. सद्गुणी, समृद्धिवाळा, सुखी अने संतोषी छे, तेथी आपणे घणा मगरूर छीए; पण केटलाक साधुओ साधुनो वेश धारी उदरपूर्णा करे छे, जैन धर्म शुं छे ते समजता नथी, ममत्व राखीने मारुं तारुं गणे छे, ने शुद्ध चारित्र पाळता नथी ने धर्मने निंदारुप बनावे छे. केटलाक श्रावको पोतानो धर्माचार समजता नथी, अने धर्ममां भ्रष्ट होय छे ने कुसंप करावबामां आनंद माने छे. अने जेने परिणामे तेओ गरीब स्थितिमां भटकी पोतानी जींदगीनो अंत लावे छे. हवे आ साधु अने श्रावकोनी दुर्दशानुं कारण जाणी लईने तेनी खामीओ दूर करवी जोईए, के जे आ कॉन्फरन्सनो मुख्य हेतु छे. हवे मुख्य खामीओ नीचे प्रमाणे छे:—

१. हालना वखतमां केटलाक साधुओ पोतानो परिवार वधारवानी इच्छाथी, पोतानी वृद्धावस्थामां चाकरी करे तेवा इरादाथी कीशोर वयना बाळकने. जैनधर्मना मूळतत्वनुं कांईपण ज्ञान छे के नहि तेनो तपास कर्या विना, साधुनुं कठण चारित्र पाळी शकवाने ते शक्तिवान छे के नहि तेनी कसोटी कर्या सिवाय, अने संघनी अने थनार चेलानां माबापनी परवानगी सिवाय उतावळथी दिक्षा आपी दे छे; जेनुं परिणाम ए आवे छे के.ते माणस खांडाना वृतवाळुं चारित्र पाळवाने असमर्थ होवाथी, साधुनो वेश उतारी संसारमां पडे छे अने धर्मनी निंदा करावे छे, अने जो कदी साधुनो वेश राखे छे तो मात्र वेशधारीज रहे छे. ते शास्त्रनुं ज्ञान संपादन करी शकतो नथी ने साधुपणाने उदरपूर्णानुं साधन बनावे छे. आ अज्ञान अने वृतहीन वेशधारी साधुने केटलाक श्रावको अज्ञानताने लीधे वश थाय छे. जेने परिणामे अंदर अंदर श्रावकोमां पण क्लेश उत्पन्न थाय छे.

२. पुस्तकोने माटे साधुओमां क्लेश थाय छे, जेथी साधुओनो संघाडामां भाग पडी जाय छे, जो के तेओ पैसा राखता नथी, पण पैसा करतां पुस्तको तरफ विशेष ममत्व राखे छे. अने पोते वांचवाने समर्थ न होय. तेवां पुस्तको श्रावक पासे खरीद करावी पोते राखे छे, अने जोके ते पुस्तको उधई खाई जाय तोपण बीजा साधुओने वांचवा आपता नथी, ए खरेखर दिलगीरीनी वात छे. पोताना गुरुना मरण पाछळ तेनां पुस्तको माटे तेना शिष्यो वढे छे, ते हकीकत एम बतावे छे के, तेओ आपणा धर्मनुं रहस्य समजता नथी, अने तेओ साधुनी दिक्षाने केवी रीते लायक थाय. ते आपणे समजी शकता नथी. साधुओ पुस्तकने नामे हालना वखतमां पैसा एकठा करे छे अने एक शराफने त्यां रखावे छे. ए पण वास्तविक नथी; एथी पण घणां माठां परिणाम नीपजे छे. साधुओ जे.के तेओ त्यागी कहेवाय छे, माटे.तेओए जोईतां उपकरणो राखवां जोईए, तेने बदले हालमां तेओ पोताथी उपडी न शके तटलां बधां उपकरणो राखे छे. आवा

साधुओ जेने पोतानी लालसा गई नथी, तेओ श्रावकनुं श्रेय शी रीते करी शके? धर्मनी उन्नति शी रीते करी शके? आ खामीओ दूर करवा माटे अमुक नियमोनी जरूर छे. दिक्षा आपवाने अधिकारी होय तोज दिक्षा आपवी. पंच प्रतिक्रमण, नवतत्व, दंडक, जीवविचार विगेरेनुं ते सारुं ज्ञान धरावतो होय, तथा सुसाधु पासे छ मास सुधी रही साधुना व्रतनुं अनुकरण कर्युं होय. अने ते दिक्षा लेनारनां माबाप वा सगांवहालांए खुशीथी रजा आपी होय, अने संघे ते बाबतमां रजा आपी होय, अने पछी बडी धामधुमथी दिक्षा आपी होय, तो खेरखर धर्मनी उन्नति थाय अने निंदा करवानुं कोईने कांई कारण मळे नहीं. दरेक गच्छना साधुओमां नायक १ थी २ जोईए, अने जो घणा नायक वा पन्यासजी होय छे. तो तेमांथी घणां माठां परिणाम आवे छे. योग्य, धर्ममां कुशळ, चारित्र पाळनार, ज्ञानी अने गुणी साधुने संघे पसंद करी तेने पन्यासपद आपवुं, अने तेने ते बाबतनुं सर्टीफीकेट आपवुं जोईए, अने वेशधारी अने डोळघालु साधुओने दूर करवा माटे एवो बंदोबस्त थवो जोईए के, साधु धर्म रहस्य जाणे छे. सुचारित्र पाळे छे, त्यारेज तेने पन्यासजीए मोटी दिक्षा आपवी, अने ते बाबतनुं तेने सर्टी-फीकेट आपवुं. वेशधारी साधु धर्मनी निंदा करावे नहीं, माटे तेओने संतुष्ट राखवा, ए पण आपणी फरज छे. जेम कुमारपाळ राजाना वखतमां हेमाचार्ये लहिया अने लखकोनुं काम तेओने सोप्युं हतुं, तेम ते प्रमाणे तेओने सोंपवुं; अने वेशधारी साधुमां कोईपण साधु चारित्र पाळी शकतो न होय, पण सारुं ज्ञान धरावतो होय, तो तेने जैनना बाळकोने धर्मोपदेश करवामां रोकवो. पुस्तकोनो संग्रह करवाथी जे साधुओमां क्लेश थाय छे, ते बहु नुकशानकारक छे, ते दूर करवानी खास जरूर छे. 'पुस्तको गृहस्थ पासे नहि रखावतां संघनी मालीकी ने संघना कबजामां होवाथी, तेने माटे तेना शिष्यो पाछळथी क्लेश करशे नहि. बनी शके तो आथी विशेष सारो उपाय ए छे के, दरेक मोटा शहेरमां आपणा पुस्तकोनी लायब्रेरी राखवी. जेथी तेनो लाभ दरेक साधु लई शके. उपर प्रमाणे पुस्त-कथी थतो क्लेश एम सूचवे छे के. तेओ हजी धर्मनुं रहस्य बराबर समजता नथी, एटले तेओमां ममत्व होय छे अने तेओ धर्ममां गृहस्थथी वधारे चडेला होता नथी. पण मे प्रथम जे उपाय साधुओने दिक्षा आपवामां अने तेओने सर्टीफीकेट आपवानो बताव्यो, तेनो बराबर अमल थाय, तोपछी आ खामीओ तेनी मेळेज दूर थई जाय. विशेषमां साधुओने भणवा माटे पालीताणा अने अमदावाद जेवां शहेरोमां शाळाओ स्थपाय, जेथी श्रावकोने पैसानो व्यय ओछो थाय अने साधुओने भणवानी सगवड थाय, अने थोडा वखतमां शास्त्रोनुं रहस्य जाणी शके, अने साधुना समुदायमां रहेवाथी सुचारित्र पाळी शके, अने समुदायथी जे लाभ थई शके ते मेळवी शके, एटले चर्चा करी धर्मनुं रहस्य जाणी शके. विगेरे घणा फायदा साधु-शाळा स्थापवाथी थशे. आ प्रमाणे साधुओनो उद्धार थशे तोज श्रावकोनी उन्नति थशे. साधुनी ऐक्यता एज श्रावकनी ऐक्यता. हालमां साधुओना कुसंपथीज श्रावकोमां कुसंप देखाय छे. जो साधुओ शास्त्रमां कुशळ, धर्ममां लीन, सद्गुणी अने सुचारित्रवाळा थशे, तो श्रावको धर्ममां रागवाळा, गुरु प्रत्ये भक्तिवाळा थशे जेने परिणामे व्यापारमां अने केळवणीमां अने सुख संपत्तिमां अग्रेसर थशे. आ सिवाय श्रावकोनी स्थिति सुधारवानां बीजा उपायोनो पण विचार करीए. गरीब अने अज्ञान श्रावको आपणने मालुम पडे छे, तेने विद्यांदान देवुं ए आपणी फरज छे, अने पैसाथी अने बीजी रीते मदद आपवी ए ठीक छे; पण पैसानी मदद आपवामां

जोके आपणो सारो हेतु समायलो छे, पण लेनार माणसने विशेष हानिकारक थई पडे छे; कारणके ते तेने आळसु अने निराधार बनावे छे, अने ते माणस जातमहेनत जे आपणा जीवननुं रहस्य छे, तेना फळ अने लाभथी बेनसीब रहे छे अने तेनामां स्वमान अने स्वतंत्रतानो नाश थाय छे.

विद्यादान.

माटे तओने विद्यादान आपवुं एज अति उत्तम छे, अने तेओने माटे मोटां शहेरमां कळाभवनो स्थापवां जोईए, एटले तेओने गायनकळा, शीलपकळा, सुतारकाम, नतरकाम, चित्रकळा, रंगवानुं काम, विगेरे शीखववां, जेथी तेओ स्वतंत्र बने ने पोताना कुटुंबनुं भरण-पोषण करवाने शक्तिमान थाय; अने जे जैन श्रावको पोताना अभ्यासमां बहुज कुशळ मालुम पडे, तेना उत्तेजन माटे तेने स्कॉलरशीप आपवी. तेने उत्तेजन मळवाथी ते माणस बहु सारो प्रयास करी पोतानी तीव्र बुद्धिने तीव्रतर बनावशे, अने आवा स्कोलर्समांथी केटलाकने जैन साधुशाळाओमां, जैनशाळाओमां, जैन कन्याशाळाओमां रोकवा, एटले डबल फायदो थाय. पोते श्रावक होईने, जैनधर्मना प्रीन्सीपल प्रमाणे धार्मिक अने व्यवहारिक केळवणी आपे, अने जैननो पैसो जैनमांज रहे. जे जैनो टुला, लंगडा, आंधळा अने बीजी रीते काम करवाने अशक्त होय, तेओने दरेक जैन श्रीमंते मदद आपवी. ए तेनी फरज छे. श्रावकने मदद आपवी ए सुपात्रदान कहेवाय छे, माटे श्रीमंत जैनोए एक फंड करी तेओने मदद आपवी जोईए. समयने अनुसार दरेक श्रावके व्यवहारिक केळवणी लेवी जोईए. हालना समयमां इंग्रेजी केळवणीनुं प्राबल्य तो इंग्रेजी केळवणी लेवी जोईए छे. व्यवहारिक केळवणी ए धार्मिक केळवणीनुं पगथीयुं छे. व्यवहारिक केळवणीरुपी नीसरणीथी आपणे धार्मिक केळवणीनी मेडीए चडी शकीए. माटे धर्मना हेतुथी पण खास जरुर छे. धर्मना उद्धार माटे संपत्तिनी पण जरुर छे, अने ते संपत्ति व्यवहारिक केळवणीथी मळी शके छे; माटे दरेक श्रावके व्यवहारिक केळवणी लेवी अने बीजाने ते बाबतमां मदद आपवी, ते विषे उपर कहेवाई गयुं छे. आजकाल जैनोमां केटलांक कारणने लईने धर्म विरुद्ध हानिकारक रीवाजो दाखल थया छे. ते दूर करवानी जरुर छे. आपणा जैनोमां कन्याविक्रये क्यांक पेसारो कर्यो छे, ते रीवाज घणो हानिकारक छे, तेना फळ घणांज माठां छे. ते बाबतमां बधा सद्-ग्रहस्थो मारी साथे मळता आवशो, कारणके ते काम एवुं हलकुं छे के, पैसा लेनार माणस ज चुपकीथी ले छे, ने जाहेरातमां ना पाडे छे. ते हकीकत एम बतावे छे के ते रिवाज घणो हानिकारक छे ने तेना एटलां बधां माठां फळ छे. के जेने विषे टुंकमां विवेचन आपीए, तोपण एक कलाक लागे; माटे दरेक समजु धर्मिष्ट जैने पोतानी सुकुमार बाळाने पशु माफक वेचवी नहि, अने पैसाना लोभ माटे वृद्ध, रोगीष्ट, अयोग्य वरने आपवी नहि. हालमां जुवान वा वृद्धना मरण पछी खर्च करवानो रिवाज जैनोमां बहु वधी गयो छे, ते एटला सुधी के पैसा करजे कहाडी, घर गीरवी मेली आ हानिकारक रिवाजने वश थई कारज करे छे; जेनुं परिणाम ए आवे छे के, तेओ जींदगी सुधी दुर्बळ स्थितिमां रहेछे, माटे आ रिवाज बंध करवो जोईए, अने श्रीमंतोए आवां नकामां खर्च नहि करतां, श्रावकोने विद्याभ्यास कराववामां, स्कॉलरशीपो आपवामां पैसानो उपयोग करवो जोईए. त्रीजो हानिकारक रिवाज मरी गयेल माणस पाछळ बायडीओमां रडवाकूटवानो छे, ते आपणा शास्त्रथी विरुद्ध

छे. तेथी शरीरने नुकशान थाय छे, मनने खेद थाय छे, घणा नाना जीवोनो नाश थाय छे, माटे धर्म उपर श्रद्धा राखी, आपणा धर्मनो रहस्य समजी श्रावकोए रडाकूट करवी जोईए नहि.

जीर्णजैनमंदिरोद्धार करवो, ए दरेक श्रावकनी फरज छे. ए बाबतमां बे मत थशे नहि, कारणके आपणा धर्म प्रमाणे नवा मंदिर करतां जीर्णउद्धार करवामां विशेष पुन्य छे. आपणा जैनमां केटलाक देरांमां लाखो रुपीआ उछळे छे, तोपण केटलांक तो जीर्णस्थितिमां पड्यां होय छे, ए खरेखर बेहद शोकजनक ने खेदकारक छे. जो के मंदिरो जुदां छे, पण वीतराग तो एकज छे, तो पछी एक देरानो पैसो बीजा देरानो जीर्णोद्धार करवामां शा माटे वपरावो न जोईए, ते कंई समजी शकातुं नथी. ते बाबतनो दोष देराना वहीवट करनार उपर मूकीए तो खोटुं नथी, माटे देराना उपरीओए जीर्णोद्धारमां पैसा आपवा तत्पर रहेवुं जोईए. अने ते बाबतमां तेओए भोयणीजीनुं अनुकरण करवुं जोईए.

खरी दया ते शुं ?

"अहिंसा परमो धर्मः" ए आपणा धर्मनुं पवित्र अने महावाक्य छे. जैन धर्मने जीवदया धर्म एवुं बीजुं नाम आपीए, तोपण चाली शके, माटे जीवदया पाळवी पळाववी ए खास जैनोनो धर्म छे. हालना वखतमां श्रावको घेटां, बकरां छोडाववामां लाखो रुपीआनो खरच करे छे ते घणुं प्रशंसनीय छे. आथी घणा फायदा छे, पण जीवदयाना काममां एक विघ्न आवे छे, ते ए के भरवाडो, कसाईओ, मोढे माग्या पैसा लेवाथी तेओने व्यापारमां मुडी थाय छे. अने बीजा जीवो खरीद करे छे; माटे सारो उपाय ए छे के आ बाबतमां हुं आगळ कही गयो ते प्रमाणे, जैनवेशधारी साधुने तथा जैन स्कॉलरोने सारो पगार आपी, उपदेशको नीमी शहेरो अने देशोदेशमां ते विषे बोध आपवो, जेथी अन्य दर्शनीय लोको जीवहिंसा करतां अटके. आ बाबतमां मारे जणाववुं जोईए के, जामनगरना महाराजा **जाम श्री जसाजी साहेब बहादुरे** गादी उपर आवतांज धर्म प्रत्ये घणी सारी लागणी धरावी छे, अने एवो सरक्युलर काढ्यो छे के श्रावण मासमां, अने पजुसण पर्वमां, अने दरेक मासनी ११ अने अमासे एकला जामनगर शहेरमां नहि पण आखा जामनगर स्टेटमां पशुवध करवो नहीं अने घेटां वा बकरांने पानचरा थाय त्यांसुधी भरवाडे पाळवां, अने तेम न करे तो तेमने फोजदारी गुन्हा प्रमाणे तेओपर काम चलावी शिक्षा आपवी; अने जामनगरनी हदमांथी कोईने गाय वेचाती आपवी नहि. माटे मारी नम्र अरज छे के जामसाहेबे जैन लोकोने घणी मदद करी छे, माटे आ हालनी जैन कॉन्फरन्से जामसाहेब उपर एक मानपत्र मोकलवुं, अने जेमां तमे बधा गृहस्थो संमत थशो एवी आशा राखुं छुं. वळी आपणे भूली जवुं न जोईए के गोंडळ ठाकोरे पोताना राज्यमां पशुवध अटकावी आपणने आभारी कर्या छे, तेने पण मानपत्र आपवुं जोईए, एवी मारी खास भलामण छे. मास ऊपरना कहेवानो टुंक सार ए छे जे

१. जैन धर्मनी अने जैनोनी उन्नति करवा माटे प्रथम साधुओनी ऐक्यता थवी जोईए अने तेओने माटे कॉन्फरन्स भराववी जोईए.

२. दरेक गच्छमां एक वा बे पन्यासजी नीमवा जोईए ने तेओने सर्टीफीकेट मळवुं जोईए.

३. साधुओनां पुस्तको संघनी पासे रहेवां जोईए अथवा तेने माटे लायब्रेरीओ थवी जोईए.

४. श्रावको माटे जैन कळाभवनो खोलवां जोईए, अने लुला, लंगडा अने आंधळा माटे निराश्रित फंड थवां जोईए.

५. जीर्णोद्धार माटे बीजा पैसावाळां देराओमांथी पैसा वापरवा जोईए.

६. कन्याविक्रय, मरण पाछळ खर्च, रडवाकूटवाना चाल विगेरे बंध करवा जोईए.

७. जीवदया माटे उपदेशको नीमवा जोईए.

मे आ यथामति योजनाओ सूचवी छे, तेमां सुधारोवधारो करवानी जरूर छे, ते प्रमाणे सुधारो करी अमलमां मूकाशे, तो आ जैन कॉन्फरन्सनो हेतु थोडा वखतमां सहेलथी पार पडशे. अने आपणा जैनोनी अने जैन धर्मनी थोडा वखतमां उन्नत स्थिति जोईशुं."

ऊपर प्रमाणे मी. सांकळचंदनुं अनुमोदन अपाई रह्या पछी, उपली दरखास्त मत लेतां सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

उपली दरखास्तने लगता पसार करवामां आवेला परचुरण ठरावो.

कॉन्फरन्सना हेतुओ पार पाडवाने लगती दरखास्तना संबंधमां, नीचे जणावेला बधु ठरावो सर्वानुमते पसार करवामां आव्या हता:—

१ कॉन्फरन्सना हेतुओ पार पाडवा माटे मुंबई अथवा अमदावादमां जनरल सेक्रेटरीओने अनुकुळ पडे त्यां हेड ऑफिस उघाडवी.

२ जनरल सेक्रेटरीओ तरीके मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढा. एम. ए. (जयपुर) तथा शेठ लालभाई दलपतभाई (अमदावाद) उपरांत शेठ फकीरचंद प्रेमचंद्र जे. पी. (मुंबई) तथा बाबु राय कुमारसिंग (कलकत्ता), एवी रीते चार गृहस्थोने मुकरर करवामां आवे छे.

३ जूदां जूदां मोटां शहेरोमां कॉन्फरन्स संबंधी हीलचाल शरु राखवा, तेमज तेना हेतुओ पार पाडवा माटे प्रोवीन्शीयल सेक्रेटरीओने बदले जरूर जणाय त्यां ऑनररी सेक्रेटरीओ नीमवानी सत्ता जनरल सेक्रेटरीओने आपवामां आवे छे.

४ हेड ऑफिसनुं कामकाज चलाववामाटे पगारदार सेक्रेटरी विगेरे राखवा, तेमज कॉन्फरन्सना हेतुओ पार पाडवा माटे जे कांई खर्च करवा योग्य जणाय, ते करवानी सत्ता जनरल सेक्रेटरीओने आपवामां आवे छे; तेमज कॉन्फरन्सनिभाव फंडमां थएली, तेमज हवे पछी थाय, ते रुपीआनी व्यवस्था करवानी संपूर्ण सत्ता तेमने आपवामां आवे छे.

५ जनरल सेक्रेटरीओए जे जे कार्य करवां ते बहुमतीथी करवां अने कॉन्फरन्सनां जुदां जुदां खातांओ माटे थएलां फंडोनी मुडी, दरेक खातानां हेतुने अनुसरीने तेओए वापरवी,

तथा ते सघळां फंडोनी आवकजावकनो हिसाब आवती कॉन्फरन्स वखते तेओए कॉन्फ-रन्स समक्ष रजु करवो, एम ठराववामां आवे छे.

६. आवती त्रीजी कॉन्फरन्स श्री वडोदरामां भरवानुं, त्यांना गृहस्थोना आमंत्रण उपरथी ठराववामां आवे छे.

७. कॉन्फरन्सनिभाव फंड जुदुं राखवुं जोईए, अने तेना नियमो उपर प्रमाणे राखवा, तथा तेना ट्रस्टीओ तरीके जनरल सेक्रेटरीओने ठराववामां आवे छे.

—:०:—

ठराव ८ मो.

—:o:—

जैन डीरेक्टरी बाबत.

१. आपणा जैन **समुदायनी** वस्ती केटली छे, २. **जीन मंदिरो, ३. जीन प्रतिमा**, ४. **ज्ञान भंडारो, ५. पाठशाळाओ, ६. पूर्वाचार्योप्रणीत ग्रंथो, ७. जैन सभा** अने **मंडळो** केटलां छे, ते विगेरे आपणा जैन समुदाय संबंधी उपयोगी बाबतनी पुरती माहिती मेळववा माटे, तेवी विगतोथी भरपुर एक उपयोगी **ग्रंथ (जैन डीरेक्टरी)** तैयार थवानी आ **कॉन्फरन्स** बहुज आवश्यकता विचारे छे.

दरखास्त करनार—मि. भगुभाई फतेहचंद कारभारी.—अमदावाद.

टेको आपनार—मि. माणेकचंदजी कोचर, बी. ए.—जबलपुर.

अनुमोदन आपनार—शेठ सुजानमलजी ललवाणी.—जयपुर.

मि. साकरचंद माणेकचंद घडीयाळी—मुंबई.

अमदावादवाळा मी. भगुभाई फतेहचंद कारभारीनुं भाषण.

" प्रेसीडेन्ट, गृहस्थो अने सन्नारीओ!

मारा हाथमां जे दरखास्त मूकवामां आवी छे, ते **जैन डिरेकूटरीना** संबंधमां छे. डीरेक्टरी शब्द अंग्रेजी भाषानो होवाथी, तेनो अर्थ आप पैकीना घणा खराओने कदाच मालुम नहीं होय. तेनो अर्थ वही जेवो थायछे. आपणे रोजना नामाने रोजवही कहीए छीए, हुंडीनी नोंधने हुंडीवही कहीए छीए, आवा जुदा जुदा चोपडाने अन्य वहीओथी ओळखीए छीए; तो आ डीरेक्टरीनो अर्थ **नामवही** जेवो थायछे. आपणे घेर ज्यारे कांई टाणुं आवेछे अगर एवो बीजो कोई प्रसंग आवेछे, त्यारे आपणे जुदे जुदे स्थळे कंकोत्रीओ लखीए छीए, अने आ कंकोत्रीओ क्यां लखवी तेनी नोंध, आपणा संबंधीओनी आपणे त्यां राखवामां आवती वही उपरथी मेळवीए छीए. आवीज रीते आपणे त्यां ज्यारे कांई धार्मिक कार्य, जेवुं के देरासरमां प्रतिष्ठा, उजमणुं आदि होयछे, त्यारे आपणने जुदा जुदा गामना संघने कंकोत्रीओ लखवानी जरूर पडेछे; अने ते वखते क्यां क्यां जैनलोक रहेछे, केटला जैनो छे, तेओ शुं धंधो करेछे, वगेरे जाणवानी आपणने जरूर पडेछे; पण आपणी पासे आवी खबर आपनार एक पण साधन नथी. वळी कोई कोईवार आपणने नवां देरासरोमां जैन प्रतिमानी प्रतिष्ठा करवा माटे प्रतिमाओनी पण जरूर पडेछे, अने तेनी खबर जाणवाना लोभमां एक स्थळेथी बीजे स्थळे आपणने भटकवुं पडेछे, अने ते माटे पुष्कळ खर्च करवो पडे छे. आवी कांईपण खबर आपनार नोंधनी गेरहाजरीमां आपणां जैनमंदिरो क्यां क्यां छे, ते कोणे बंधाव्यां, अने तेमां कया कया तीर्थंकर भगवानोनी प्रतिमाओ कया वखतनी छे, तेवी नोंधवाळा पुस्तकनी पण जरुर छे, अने तेनो समावेश आ डीरेक्टरीमां थवो जोईएछे. भाग्येज कोई गाम के शहेर एवुं हशे के ज्यां ज्ञानखातुं नहीं होय? आवां ज्ञानखातांओ कोना तावामां छे, ते क्यां छे, तेमां शुं शुं मुंडी छे, कयां कयां पुस्तको छे, वगेरे जाणवानी स्वाभाविक रीते दरेक जैनबंधु आकांक्षा राखे, अने तेथी आ डीरेक्टरीमां आपणा **ज्ञानभंडारो** संबंधीनी पण हकीकत दाखल थवानी जरूर छे. वळी हालना आपणा धर्मगुरुओना बोधथी अने बीजी अन्यकोमोनी देखादेखीथी आपणे ठेर ठेर **पाठशाळा**ओ खोलीए छीए. आ पाठशाळाओ कोणे स्थापी, तेमां शुं फंड छे, फंड भरनारा कया कया गृहस्थो छे; पाठशाळामां कया कया मास्तरो छे, तेओ शी ज्ञातिना छे, तेमणे शी केळवणी लीधी छे, तेमने शो पगार मळेछे, तेमनी शुं उम्मर छे, निशाळमां केटला विद्यार्थीओ छे, तेमने शुं भणाववामां आवेछे, वगेरे पण जाणवानी जरुर छे; अने आवी खबर जो बीजाना जाणवामां होय, तो तेने नवी पाठशाळामां आवां धोरणो दाखल करवानुं सुगम पडे. तेमज कदाच कोईने कोई नवो मास्तर जोईए, तोपण आवी खबर-पोथीथी मळी आवे; माटे **पाठशाळा**ओ संबंधी तमाम हकीकत आमां दाखल करवानी खास जरुर छे. वळी हालमां छापकळा वधीछे. अगाऊ आपणा पूर्वाचार्यो ग्रंथ बनावता, पण मुद्रणकळानी गेरहाजरीमां आवा ग्रंथो लखाववामां आवता हता, अने मुसलमानी राज्यमां आवा ग्रंथोनो नाश थतो होवाथी आपणा अनेक ग्रंथोने भंडारी देवामां आव्या छे, तेमां केटलाक तो उधाईने वश थई नाश पाम्या छे; पण आपणा अनेक जैनबंधुओ कांई गेरसमजथी, कांई अन्याडीपणाथी के बीजी कांई वर्तणुकथी, आवा ग्रंथो आपता नथी, पण आवा ग्रंथोना

भंडारो ज्यां ज्यां छे तेनी जो टीप थाय, तो आपणा ते ग्रंथो कया विषयना छे, केटला श्लोकना पूरना छे, तेना मूळ रचनार कोण छे, तेना उपर कोणे कोणे टीका करी छे, अने आवा ग्रंथोनी बहु संख्या होय, तो ते ग्रंथ क्यां क्यां छे ते पण आवी नोंधपोथीमां लखावुं जोईए छे. वळी नवा जमानानी रीतभात जोई आपणे ठेर ठेर सभाओ अने मंडळो स्थापीए छीए, अने तेथी आवी सभाओ अने मंडळो क्यां क्यां छे, तेना प्रेसीडन्टो कोण छे, तेना सेक्रेटरीओ कोण छे, तेमां केटला मेम्बरो छे, तेमां मेम्बरोना केटला वर्ग छे, दरेक वर्गवाळानी शी फी छे, अने आवा मंडळोना शा हेतु छे, ते बधुं जाणवानी खास जरूर छे; अने तेथी आवी सभा अने मंडळोना हेवालनो पण आ पोथीमां समावेश थवानी जरूर छे. वळी आपणां ठेर ठेर धर्मादाखातां छे, आ खातांओना वहीवटदार कोण छे, आ खातांओना ताबामां कयां कयां फंडो छे, दरेक फंडनी मुंडी शुं छे, अने तेनी शी व्यवस्था थाय छे, ते हकीकत जाणवानी दरेक जैन बच्चानी फरज छे; अने तेथी आ जैनवहीमां आ बाबतनो पण समावेश थवानी जरुर छे.

केटलाक एम पुछशे के आ केम थई शके? पण ते करवामां जेम महेनत छे तेम थोडुं खर्च पण छे. प्रथम तो आवी हकीकत मेळववा माटे ठामेठाम कागळो छपावी मोकलवा, अने तेमां आ तमाम बाबत संबंधी खुलासा मागवा; जेना जवाब आवी रह्या पछी आ तैयार करवा माटे एक अगर बे गृहस्थने अमुक पारितोपिक ठरावी काम सोंपवुं. आवुं काम कमीटीने सोंपवाथी कदी पार आववानो नथी. जे गृहस्थ के गृहस्थोने आ काम सोंपवामां आवे तेनी साथे मुदत ठराववी, अने आम थवाथी आ कार्य पार पडशे. आ पोथीमां दरेकेदरेक गाममां वसता जैनोनां नाम लखवानी जरुर नथी, पण ते गाममां केटला जैन पुरुषो, स्त्रीओ, छोकराओ अने छोकरीओ छे?, तेमां केटला भणेला, भणता अने अभण, ते संख्याज आववी जोईए. तेमज मुख्य मुख्य आगेवान गृहस्थोनां तेमना धंधावार नामो तेमां दाखल करवां. आम थवाथी आपणी आ पोथी मोटी नहीं थाय, अने ते थोडा खर्चमां तैयार थशे. सिवाय जो ते दरवर्षे रु. १ के बेनी किम्मतमां बहार पाडवामां आवे, अने दरेक गामदीठ गामना प्रमाणमां तेनी प्रतो खरीदवामां आवे, तो आ नोंधपोथीनुं तमाम खर्च वसुल थवानो संभव छे. वळी केटलाक एम पण पूछशे के, आवी पोथीनो उपयोग शो?, तो तेनो जवाब ए छे के आपणने आपणा जातभाईओनी तेथी खबर मळेछे; तेमां तेओनी स्थिति जाणवाथी आपणने कांई मदद करवानुं मन थायछे, अने वळी विवाह आदिनी शोध माटे पुरतुं साधन मळेछे. टुंकामां आ पोथीनी किंमत एक खबर मळवाथी वळी जायछे. आवी डीरेकटरी तैयार करवा माटे अगाऊ मर्हुम वीररत्न **शेठ तलकचंद माणेकचंद जे. पी.** तरफथी प्रयास थयो हतो. तेमणे केटलीक हकीकत एकठी करी हती, पण कमनसीबे एसोसिएशननी दुर्दशा थई, तेमज तेनो आत्मा गयो एटले काम एमने एम रह्युं. वळी हमणांज मारा मुरब्बी स्नेही श्री मोहनलाल मगनभाईए आ संबंधमां करेलो प्रयास मने बताव्यो छे, अने ते जोई मने एम लागे छे के, तेमनी महेनत जो डीरेक्टरी करवानुं ठरे तो कॉन्फरन्सने उपयोगी थई पडशे.

आवी डीरेक्टरीनी जोके आपणी कोममां खोट छे, पण तळ मुंबईमांथी दर वर्षे पारसीओना संबंधमां झोरोस्ट्रीयन केलेन्डर नीकळे छे.

आ प्रयास जोके मि. जागोश नामनो एक पारसी गृहस्थ करेछे, पण ते फतेहमंदीथी पार पड्योछे, अने एक रुपिआनी किंमतमां दरेक पारसी गृहस्थ ते खरीदवा शक्तिवान

थायछे. वळी टाईम्स ऑफ इन्डिया तरफथी जे डीरेक्टरी नीकळे छे, ते दश रुपियानी किंमत-वाळी होवा छतां तेनी आ वर्षे बे आवृत्ति थई हती. तेमज बॉम्बे गेझेट ऑफीसमांथी '**मेकलीन्स गाईड टु बॉम्बे**' नामनी पांच रुपियानी एक बुक पण दर वर्षे नीकळेछे. तेमज मद्रासमांथी लॉरेन्स एसायलम प्रेसमांथी आवीज एक छ रुपियानी बुक नीकळे छे. वळी कलकत्तामां थॅकर कंपनीमांथी दर वर्षे आखा हिंदुस्ताननी माहिती आपनार रु. २४ नी किम्मतनुं एक पुस्तक नीकळे छे. ज्यारे आम आवी मोटी किम्मतनां वार्षिक पुस्तको खपे छे, तो शुं आपणी **डीरेक्टरी** नहीं खपे ? वळी हिंदुस्तानमांज आवां पोथां नीकळेछे तेम नथी, पण युरोप, अमेरिका, ऑस्ट्रेलीआ, चाईना, जापान आदि देशोमां पण आवां पुस्तको नीकळे छे. तेमज धंधावार सेंकडो डीरेक्टरीओ नीकळे छे. त्यारे अफसोसनी वात छे के आपणी कोम तरफथी आवी कोईपण डीरेक्टरी नीकळती नथी. आथी हुं दरखास्त करुं छुं के:—

१. आपणा जैन **समुदायनी** वस्ती केटली छे, २. **जीन मंदिरो**, ३. **जीनप्रतिमा**, ४. **ज्ञानभंडारो**, ५. **पाठशाळाओ**, ६. **पूर्वाचार्योप्रणीत ग्रंथो**, ७. **जैन सभा** अने **मंडळो** केटलां छे, ते विगेरे आपणा जैन समुदाय संबंधी उपयोगी बाबतनी पुरती माहिती मेळववा माटे, तेवी विगतोथी भरपुर एक उपयोगी **ग्रंथ (डीरेक्टरी)** तैयार थवानी आ **कॉन्फरन्स** बहुज आवश्यकता विचारे छे."

जबलपुरवाळा मी. माणेकचंद कोचर बी. ए. नुं हिंदी भाषामां भाषण.

श्री वीतरागाय नमः

"महरबान सभापति साहिब, प्रिय भाई और बहिनो! आप लोगोंके सन्मुख मेरे मित्र भगुभाई डायरेक्टरीके विषयपर कथन कर चुके हैं. मैं उन्हींके कथनको अनुमोदन कर ज्यादा बलिष्ट करनेके हेतु आप सज्जनोंकी सेवामें कुछ कहूंगा और आशा करता हूं कि आप ध्यानपूर्वक सुनेंगे.

इस मंडपको विद्वानोंसे इस तरह शोभायमान देखके मुझे अतीही आनन्द होता है; और यह जानकर कि मुझे मंडपकी सेवा करनेके लिये अनुमति है, यह आनन्द बहुतही बढ गया है. मेरे लिये समय बहुतही थोडा है इस लिये मैं आप लोगोंको इसी आनन्दमें आनन्द करता और कराता छोडके अपने विषयको लेता हूं.

मेरा ख्याल है कि सभाके कुछ अग्रसर पुरुषोंके छोडके बहुतसे भाई ऐसे होवेंगे और बहिनोंमें तो उनकी संख्या बहुत होगी, जिनको कि कॉन्फरेन्समें आनेके पहिले सिर्फ यही ख्याल होगा कि जो कुछ स्वेताम्बर जैनी हैं वे सब हमारेही जातके है यानि गुजराती गुजरातियोंको और मारवाडी मारवाडियोंको समझते होवेंगे. फिर यदि हम इस बातको छोडके तीर्थस्थान और जैनधर्म पालनेवालोंकी संख्यापर आवे तो मालूम होगा कि इस बातोंके जाननेवाले पुरुष और स्त्रियोंकी संख्या घटती जाती है और यदि पढे लिखोंकी संख्या और उनके उद्योगके विषय पूछें तो जाननेवाले शायद औरही थोडे निकलेंगे और यदि और भी आगे बढे और मन्दिर व पाठशाला वे पुस्तकालयके विषय प्रश्न करे तो शायद वह संख्या और भी

न्यून हो जावेगी. और यदि फिर हम धर्मार्थ खातोंके विषय पूंछें तो शायद कुछ संख्यामें और भी कमी पडेगी. आजकलकी हमारी दशा देखकर यह बिलकुल ठीक है. क्यौंकि हम लोगोंमें नतो विद्याका जादा प्रचार है या न इन बातोंको जाननेका कोई जरिया है. पर मैं समझता हूं कि हम लोगोंको इस विद्याकी घोर निद्रामें सोते बहुत काल व्यतीत हो गया है और अब समय आगया है कि हम उठें. हमारे हिंदुस्थानके सबही लोग जाग तो पडे हैं, कईएक हाथ मुंह धो रहे हैं और कई कपडे पहिरके तैयार है और कई सचमुचमें खाना भी होगये हैं, तो क्या हम अभी तक सोतेही रहेंगे? हरगिज नहीं यदि हम सबसे पीछे न रहना चाहे, क्यौंकि यह समय ऐसा है कि जो पीछे रहा सो रहा ही, इस लिये भाइयो विद्याका प्रचार करो और एक ग्रंथ ऐसा तयार करो जिसमें कि अपने श्री महावीर वंशके पुरुषों स्त्रियों और बालकोंकी संख्या हो और उनमेंसे जो २ प्रसिद्ध २ सद्‌गृहस्थ होवें उनके नाम भी हो. फिर प्रत्येक शहर व जिलेके जैन ग्रहस्थोंकी संख्या और उनमें जो प्रसिद्ध ग्रहस्थ होवें उनमेंसे एक, दोके नाम भी रहें. उन शहरोंमें यदि मंदिर व पाठशाला व पुस्तकालय व धर्म फन्ड होवें वे भी दर्ज रहें. और फिर वहांपरके पढोलिखोंकी संख्या और विद्यार्थियोंकी संख्या. देना चाहिये. यदि वहांपर कोई प्रसिद्ध साधु व यति होवें तो उनका नाम भी दर्ज करना ठीक होवेगा.

इन बातोंके अलावा तीर्थस्थान और उनको जानेका रास्ता और उनका मोका (Situation) भी देना चाहिये.

यदि हो सके तो पुस्तकालयोंमें प्रसिद्ध पुस्तकें होवें, उनके नाम मय उनके रचने वालोंके नामके इस डायरेक्टरीमें दर्ज किये जावे.

ये सब कहदेना तो सहज मालुम पडता है, पर यह काम किस तरहसे कियां जावें, यह तो सचमुच बडी कठिन बात है.

मेरी समझमें यह बडी आसानी के साथ हो सक्ता है. यदि हम लोग अपने दिलसे कोशिश करें और अपने २ जिलेको कुल हाल जैसा कि दरकार है सभाको लिख भेजें या एक दूसरी रीतीसे याने सभाकी तरफसे जो सेक्रेटरी, प्राविन्शियल सेक्रेटरी, उनके असिटन्ट और वालन्टीयर सेक्रेटरी बनाये जावे वो लोग इन बातोंको सोधके सभाके मुख्य सेक्रेटरी को भेजें.

अब यह सबतो हुवा पर कोई यह न कह बैठे कि यह सब तकलीफ उठानेका मतलब क्या? भाई इसमें बडा भारी मतलब है—पहिले तो अन्धकार का परदा दूर होवेगा. हम लोग अपने पूरे कुलको देख सकेंगें और सुधार और बढावकी युक्तियां भी निकाल सकेंगे. यानि हमारी उन्नति बहुत कुछ इसी बात पर मुनहसिर है, तो भला कहो यह कितने फायदे की बात है? मैं इसके बहुतसे फायदों पर कुछ ज्यादा नहीं कहुंगा पर यह कहदेना बहुतही जरूर है कि इससे हम लोग जोकि हमारी अभी दशा है उसको अछी तरहसे जान लेवेंगें और अपने बल, दल, और विद्यारत्नकी जो न्यूनता है उसको दूर करनेकी कोशिसें खोज निकालेंगे और यदि श्री वीतरागकी कृपा होवेगी तो जैनधर्म फिर उसी उच्च श्रेणिको प्राप्त होगा जैसे कि वह एक समयपर था.

भाई और बहिनो! इतना कहके मैं समाप्त करता हुं और इस विषयको आमलोगों के विचार के लिये छोडताहुं."

जैपुरवाळा शेठ. सुजाणमलजीना हिंदी भाषणनो सार.

हिंदनां जुदां जुदां मथको खाते केवी केवी जातना ज्ञानभंडारो छे, देवालयो छे, ते तेमज बीजी विगतो आपणी पासे होवानी घणी जरुर छे. तेवी विगतोनी गेरहाजरीमां हालमां केटलांक जैन मंदिरो तदन जीर्ण थई जई गरी पडेछे, तोपण तेनो कोई भाव पुछतुं नथी. जैन मंदिरोनी गमे तेटली गेरव्यवस्था थई जायछे, तोपण तेनी आपणने खबर पडती नथी, एटलुंज नहीं पण तेवी गेरव्यवस्था वरसोनां वरसो सुधी चालुज रहेछे. आवा संजोगोने लीधे जैन डीरेक्टरीनी घणीज जरूर छे.

मि. साकरचंद माणेकचंद धडीयाळीनुं भाषण.

" महेरबान प्रमुख साहेब, जुदा जुदा संघो तरफना प्रतिनिधी साहेबो अने मारा सर्व जैन बांधवो !

श्री जैन डीरेक्टरीना संबंधमां मि. भगुभाई फत्तेचंद तरफथी जे दरखास्त मुकवामां आवी छे, अने जे दरखास्तने जबलपुरवाळा मि. माणेकचंदजी बी. ए. तथा शेठ सुजाणमलजीए टेको आप्यो छे, तेने अनुमोदन आपतां मने हर्ष उपजे छे. आ दरखास्त उपर एटलुं तो सारुं विवेचन करवामां आव्युं छे, के वधु बोलवाने मारे माटे घणीज थोडी जग्या रही छे. बांधवो! श्री जैन डीरेक्टरीना फायदा घणाज छे, ए आपणा ध्यानमां उतर्यु हशे. आपणां पवित्र तीर्थोनी संख्या हिंदुस्तानमां केटली छे ते आपणे जाणता नथी, ए केटलुं बधुं अफसोसकारक छे ! घणीक जग्याओ एवी छे के ज्यां आपणां मंदिरो छतां, श्वेतांबर श्रावकोनी वस्ती त्यां न होवाथी, पूजा वगेरेमां घणीज अडचण पडे छे. घणांक मंदिरो एवी जग्याए छे के, जे जग्याओ जंगल जेवीज गणी शकाय, जोके जे वखते ते मंदिरो बंधाववामां आव्यां हशे, ते वखते तेमनी स्थिति घणीज आबाद हशे. एज रीते प्रतिमाओ तथा ज्ञानभंडारोनी हालत छे. आपणा शासननी उन्नतिना स्तंभ जेवां मंदिरो अने प्रतिमाओनी जो आ हालत छे, तो ते विषे शुं आपणे दोषित नथी? जो जैन डीरेक्टरी जेवुं पुस्तक होय, तो आपणने खबर पडे के आ स्थळे आ रीतनो कारभार छे, अथवा तो कोई मंदिरनी व्यवस्था सारी रीते छे के केवी रीते छे, अथवा तो ते मंदिरनां खर्च माटे शी व्यवस्था छे, वगेरे बाबतो आपणने मालुम पडवाथी, आपणी जाहोजलालीनां प्राचीन कामोने आपणे जाळवी शकीए अने आपणा धर्मनी उन्नति करी शकीए.

तेज रीते ए जैन डीरेक्टरीमां अर्वाचीन वखतमां आपणा श्रावक, श्राविका, साधु, साध्वी, गोरजीओ, उपदेशको वगेरेनी केटली संख्या छे, ते पण दाखल करवाथी आपणा चतुर्विध संघनी नक्की संख्या आपणा जाणवामां आवे; अने तेथी आपणी संख्या भूतकाळमां केटली वधी अथवा घटी छे, तेनुं तोल करी शकाय, अने भविष्यमां ते माटे योग्य उपायो योजी शकाय.

वळी ए जैन डीरेक्टरीमां अर्वाचीन वखतमां आपणी पाठशाळाओ, जैन सभाओ, मंडळी विगेरेनी पैण नोंध आपवामां आवे, तो तेनी माहितीथी पण घणां उत्तम कार्योमां आपणे

अरसपरस मदद आपी शकीए. दरेक खातांओ केवी रीते चाले छे, तेनो दाखलो लई शकीए. ते खातांओ उपरथी आपणी वस्तीमां केळवणी केवी रीते वधेछे, अने तेमां केटलो वधारो करवानी जरूर छे, विगेरे बाबतो. के जेथी आपणी कोमनी अने धर्मनी उन्नति थई शके ते आपणने मालुम पडशे, अने भविष्यनी प्रजा माटे पण एक अमूल्य नोंध आपणे मुकी शकीशुं.

भाईओ! डीरेक्टरी बनाववानुं काम कांई सेहेलुं नथी. ए काम पाछळ शरुआतमां तो मोटी रकम खर्चवानी जरुर पडशे; पण एक वखत ए काम शरुं थया पछी, ते मुश्केल पडशे नहि. आटलां कारणोथी मी. भगुभाईए जे दरखास्त मुकीछे, तेने हुं वधु अनुमोदन आपुंछुं अने आशा राखुंछुं के, तमो पण तेमां सामेल थशो."

उपर प्रमाणे अनुमोदन मळ्या पछी. आ दरखास्त सर्वानुमते पसार थई हती, अने श्री जीनेंद्र भगवाननी जय बोलावी सभा आवती काल उपर मुलतवी राखी, सभाजनो विखरावा मांड्या हता.

छबी लेवडाववा माटे प्रतिनिधीओने आमंत्रण.

बीजे दिवसे सवारे साडा सात वागेथी अडधा अडधा कलाकने अंतरे, पंजाब, रजपुताना, मध्यहिंदुस्तान, काठीआवाड, दक्षिण अने सुरत अमदावादना प्रतिनिधीओने. फोटोग्राफ लेवडाववा सारुं हाजर रहेवानुं जाहेर करवामां आव्युं हतुं.

चोथो दिवस.

(गुजराती) आसो सुदी १ मंगळवार, ता. २२ सप्टेंबर.

ठरेवेल वखते कॉन्फरन्सनुं कार्य शरु करवामां आव्युं हतुं, अने ते थतां पहेलां नियमानुसार श्रीजैन मंगळ गायन समाजे नीचे प्रमाणे गायन साज साथे गायुं हतुंः—

बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स देवीनो विजय!

(राग—धन्य धन्य दिन आज, धन्य तमारो—ताल दादरो.)

विजय रंग! विजय रंग! देवी थाओ त्हारो,
जग मही प्रसारी कीरती, अचळ नाम धारो. विजय–१

संप सुरभि द्यो वधारी, जनमन सुधारो,
बुद्धिबळ कळ सकळ वाधे, नीकळे कुधारो. विजय–२

ऐक्य विण दुःख अब्धिमां, पडे हजारो,
हस्त ग्रही देवी सद्य, ते थकी उगारो. विजय–३

ऐक्य, धरम, करम, नीतिनो करे प्रसारो;
अकल हीण मन न जाणे, शुं थतो लवारो. विजय–४

ऐक्यने प्रतापे पांडुना, विजय पोकारो,
गाजी रह्या दश दिश, कौरवनो संहारो. विजय–५

ताणतां तुटीज जाय, एक तंतु न्यारो,
नव कदी तुटेज देवी, होय कदी भारो. विजय–६

जैन शासन द्रढता माटे, आज छे इसारो,
देवी! देवी बळ दईने, अधगति उधारो. विजय–७

श्वेतांबरी जैनबंधु, हृदय क्लेश निवारो,
आशिष दीयो मात जेथी, थाय अति वधारो. विजय–८

जीनवर करधर शिरपर, कष्टथी उगारो,
देवदेवी रक्षा करी, **शासन जय प्रसारो.** विजय–९

कॉन्फरन्सना आगेवानोने विनंति! (राह–एज)

आज छे अतुल आनंद, श्वेतांबर जीन त्हारो.
कॉन्फरन्स जयपताका, फरके आम भाळो. आज छे–१

राय बहादुर बद्रीदास, जैन कष्ट विदारो,
वीर मुरति वीरचंदने उगारो. आज छे–२

शीखवो उद्योग जैनबाळने सुधारो,
रंक स्थितिमांज तेनो, जाय छे जन्मारो. आज छे—३

फकीरचंद फिकर राखो, बंधुता विचारो,
कीरति शशीप्रभा समान, तेहने वधारो. आज छे—४

जीनबंधुने दीयो तम, ज्ञान दान वारो,
ईष्ट थाय द्रव्य मुक्ति, मळे श्रेयकारो. आज छे—५

गुलाबपुष्प समान, सुगंधी प्रसारो,
ढड्ढा **गुलाबचंदजी,** ऐक्यखड्ग धारो. आज छे—६

बखतावर सखी गृहस्थ, जीन सुखी विचारो,
बखतावरमलजी मित्र, करो उदय पसारो. आज छे—७

ऐक्यना प्रयासी पुर, अमर यशनो भारो,
अमरचंद पी. परमार, परमार्थ गणो प्यारो. आज छे—८

ऐक्य, दया, उत्तेजनना, ज्यहां नथी उपचारो,
त्यहां सदा निवास करे, दरिद्रतानो भारो. आज छे—९

महावीर श्री पार्श्वनाथ, तम उमंग वधारो,
चिरायुष्यमान करी, जीनसमाज तारो. आज छे—१०

ठराव ९ मो.

हानिकारक रीतरिवाजो दूर करवा तथा भ्रातृभाव वधारवा बाबत.

आधुनिक प्रचलित रीवाजो पैकी

१. मरण पाछळ रडवुं कुटवुं,

२. मरण पाछळ जमणवार,

३. बीजां खोटां फरज्यात खर्चो,

४. कन्याविक्रय,

५. अन्य शास्त्र प्रमाणे व्यवहारिक क्रिया करवामां आवे छे ते,

६. बाळलग्न अने वृद्धविवाह,

७. तथा आपणी कोमने अवनतिने रस्ते लई जनारा तेवा बीजा **हानिकारक रीतरिवाजो**, जे जे देशोमां चालता होय त्यां त्यां तेमने बनता प्रयासे सत्वर बंध करवा, तथा आपणा स्वधर्मी बंधुओमां वारंवार थतो कुसंप अटकावी, **ऐक्य** तथा विशेष **भ्रातृभाव** थाय तेवा संगीन उपायो योजवाने माटे, आ **कॉन्फरन्स** दरेक जैनबंधुनुं आ प्रसंगे विशेष ध्यान खेंचे छे.

दरखास्त करनार—मी. अमरचंद पी. परमार.—मुंबई.

टेको आपनार—प्रो. नथुभाई मछाचंद—महुवा—काठीआवाड.

अनुमोदन आपनार—वकील छोटालाल काळीदास—अमदावाद.

लाला छुन्नामलजी गुलेछा—सीवनी छापरा.

वैद्य तलकचंद ताराचंद—सुरत.

मी. दामोदर बापुसा—एवला.

लाला सुभोमलजी—पंजाब.

मी. मगनलाल गोविंदजी दलाल—भरुच—सुरत.

मि. अमरचंद पी. परमारनुं भाषण.

गायन गवाई रह्या बाद **मी. अमरचंद पी. परमारे** हानिकारक रीतरिवाजो दूर करवा तथा भ्रातृ भाव वधारवा बाबत, नीचली दरखास्त रजु करी हती:—

आधुनिक प्रचलित रिवाजो पैकी:—

१. मरण पाछळ रडवुं कुटवुं,

२. मरण पाछळ जमणवार,

३. बीजां खोटां फरज्यात खर्चो,

४. कन्याविक्रय,

५. अन्य शास्त्र प्रमाणे व्यवहारिक क्रियाओ आदरवी,

६. बाळलग्न अने वृद्धविवाह.

७. तथा आपणी कोमने अवनतीने रस्ते लई जनारा तेवा बीजा हानिकारक रीतरिवाजो जे जे देशोमां चालता होय, त्यां त्यां तेमने बनता प्रयासे सत्वर बंध करवा, तथा आपणा स्वधर्मी बंधुओमां वारंवार थतो कुसंप अटकावीने, ऐक्य तथा विशेष भ्रातृभाव थाय तेवा संगिन उपायो योजवाने माटे, आ कॉन्फरन्स दरेक जैनबंधुनुं आ प्रसंगे विशेष ध्यान खेंचेछे.

मी. अमरचंद पी. परमारे उपली दरखास्त छटादार हिंदुस्तानी भाषामां रजु करतां जणाव्युं के:—

'**जैनबंधुओ!** आप जेवा सुज्ञ गृहस्थो आगळ मारा जेवो बाळक कंई कहे, ए मात्र एक मदोन्मत्त हाथीने सुतरना तांतणाथी बांधवा जेवुं छे.

एक जमानो एवो हतो के, ज्यारे आपणा पवित्र जैनधर्मना सिद्धांतोने अक्षरेअक्षर मान अपाई ते मुजब वर्तातुं हतुं, एक जमानो एवो हतो के, आपणा विद्वान् आचार्यो अने गुरुओना बोलोने अमृत मानी आपणे वधावी लेता हता, एक जमानो एवो हतो के, श्री तीर्थंकरोना वाक्य सिवाय सर्व मिथ्या मानवामां आवतुं हतुं, एक जमानो एवो हतो के ज्यारे एकज रीति, एकज रिवाज, अने धर्मनी आज्ञा प्रमाणेज ते रीति अने रिवाज बंधाई तेनुं वर्तन थतुं हतुं, अने एक जमानो एवो हतो के, प्रमाणिक, धार्मिक निष्टाथी वर्ती सर्वत्र भ्रातृभाव फेलाई दयामय सृष्टिज नजर आवती हती, त्यारे आजे जमानो एवो आव्यो छे के आपणे विद्याने अभावे, आपणा अनादि धर्मना उंडा सिद्धांतोने उंचा मुकी, अन्यदर्शनीयोनी सोबतमां मिथ्यात्वी बनी तेओना रीतरिवाजो प्रमाणे चालवा लाग्या छीए. आजे जमानो एवो आव्यो छे के, आपणा गुरुओनी आज्ञा मानवाने बदले आपणी आज्ञा तेओ पासे मनावीए छीए. आजे जमानो एवो आव्यो छे के, अश्रद्धारुपी अंधकारथी तीर्थंकरोनी आज्ञानो अभाव थतो चाल्यो छे. आजे जमानो एवो आव्यो छे के, ज्यां जोईए त्यां जुदी जुदी रीति, तथा जुदा जुदा रिवाजो जोवामां आवे छे, अने कया धर्मने आधारे ते लई बेठा छे, तेनुं पण भान भूली बेठा

छे; अने आजे जमानो एवो आव्यो छे के, प्रमाणिक निष्ठा नष्ट थई गई छे, अने भ्रातृभावने बदले ईर्षा, फिसीआरी, अभिमान, कुसंप अने स्वार्थ धारी बेठा छे. बंधुओ! ज्यारे आवो उलटोज जमानो आपणी दृष्टिगोचर थतो जोवामां आवे छे, त्यारेज आपणामां संसारिक तेमज धार्मिक हानिकारक रीतरिवाजो, कांईक संगतिथी, कांईक अज्ञानथी, कांईक प्रमादथी अने कांईक पोताना आराम माटे आपणे लई बेठा छीए. ए दुष्ट रिवाजो जुदी जुदी न्यातो अने जुदा जुदा देशोमां एटला जुदा जुदा छे के, जेनी संख्यानुं परिमाण थई शके नहीं; ए रिवाजो एटला बधा छे के देशदेशना जुदा, गामगामना जुदा, घर घरना जुदा, बलके एक एक मनुष्यना जुदा जुदा छे.

हानिकारक धार्मिक रिवाजो.

देखादेखी अने अज्ञानताथी आपणे मिथ्यात्व उपर उतरता चाल्या छीए. जैनधर्म प्रमाणे श्री वीतरागप्रणीत आज्ञा विना अन्य सर्व जंजाळ मानवामां आवी छे. सद्देव, सद्गुरु, अने सद्धर्मने अंगिकार करवानो जैनसिद्धांन्त होवा छतां, अरी हंतनी भक्ती न करतां, खेतलाजी, भैरव, माता, शनीश्वरजी, शिवजी, पीरजी, विगेरे अनेक देवताओनी स्थापना अने श्रद्धापूर्वक पूजा करवामां आवे छे. दक्षिणमां बालाजीनी पूजा थाय छे, अने दर शुक्रवारे जैनोना घरोमां आरतीओ थई प्रसाद वहेंचाय छे. पोताना घरमांज नहीं पण जैन मंदिरोमां तेओनी मूर्तिओ घुसाडी देवामां आवी छे, तप जप करावता लाग्या छे, ब्रह्म-भोजन मोक्षनु साधन मानवामां आवे छे, हाडकां अने राख गंगाजी लई जवामां आवे छे, पीरजीने मनाववाने बाधाओ लेवाय छे. अमुक देवनी आगळ बच्चांनी बाबरी उतराववानी बाधाओ रखाय छे. जैन देवताओने पण बाधा आखडीओ चढाववामां आवे छे. वळी होळी भूख्या रहेवुं, बळेव पाळवी, ग्रहणसंबंधी पालन, शीळीपूजन, शनीवारो करी कथाओ सांभळवी, वगेरे रिवाजो देखादेखी हजारोनी संख्यामां अज्ञान जैनोमां पाळवामां आवे छे.

दोराओ कराववा, झाडुझपट नंखाववी, नजर बांधवी, मंत्रथी पुत्र थवानी ईच्छा राखवी, भूतडाकणो मानवी, वगेरे कौतुको पण कंई ओछां जोवामां नथी आवतां. ए रिवाजो मरदो करतां स्त्रीवर्ग वधारे अज्ञान होवाथी, तेओमां वधारे प्रचलित जोवामां आवे छे, अने मरदोने स्त्री आगळ हाजी हा करवु पडे छे. ए रीवाजो शुं छे, केवी रीते खोटा छे, ग्रहण शु वस्तु छे, वगेरे विस्तारथी कहेतां बहु लंबाण थवाना भयथी कहेतो नथी.

जैनोमां जैन शास्त्रनी विधी प्रमाणे सोळ संस्कार वर्णवेला छे. जेमके गर्भाधान, पुंसवन, जन्म, सूर्यचंद्र दर्शन, क्षीरासन, षष्टी पूजन, शूचिकर्म, नामकरण, अन्नप्राशन, कर्ण-वेध, केशावपन, उपनियन, विद्यारंभ, विवाह, व्रतारोप, अने अंतकर्म. केटलाको एवो घमंड करे छे के जैनोमां संस्कार जेवुं कशुं नथी, अने तेओने वेद वगेरे उपरज आधार राखवो पडे छे. ए तो खरुं छे के जैनो ए सोळे संस्कार विसारी बेठा छे. सोळ संस्कारोमां शास्त्रोक्त विधी छतां कोईपण संस्कार पूर्ण रीतिए करवामां आवतो नथी. क्यां छे, सूर्यचंद्र दर्शन अने क्यां छे उपनयन? लग्ननी विधीमां तो बहुज अंधेर थई गयु छे, ज्यां त्यां विप्र देवता मान्य थई रह्या छे. पहेला जमानामां **श्री रुषभदेवना** समयथी जैन विधिओ प्रचलित हती. मरहुम परम उपकारी मुनिराज **श्री आत्मारामजी** महाराजवो बनावेलो **"तत्त्वनिर्णय प्रासाद"**

ग्रंथ जे में हमणांज प्रसिद्ध कर्यो छे, तेमां बहुज विस्तारथी जैनोना सोळ संस्कार, लग्ननी तमाम विधी तथा मंत्रो अने सूचना सहित लखवामां आव्या छे. वडोदराना मि. वैद्ये, श्री शांति विजयजीए मानवधर्म संहितामां वगेरेए पण ते संस्कारो अने लग्न विधी विषे लख्युं छे. भावनगरना मि. कुंवरजी आणंदजी अने बीजाओए जैन विधीथी लग्न करावत्रा मांड्यां छे; अने देशकाळ अनुकुळ छे, तो आपणे अवश्य करीने ए सुधारो दाखल करवो जोईए. राजगोर तपोधन, रावळ आदि जैन ब्राह्मणो, भोजको, सेवको, कुळगुरु अने महात्माओ जेओना पोषणनो आधार मात्र जैनोपरज छे, तेओने ए विधीनुं शिक्षण आपी तेमांना मात्र पचीस जणने तैयार करो, तेओ बीजाओने तैयार करे, तेओने दस वीस रुपीआनुं मुकरर ईनाम आपो. पास थयेलाओने सर्टीफीकेट आपी, तेओने अमुक लग्नना लागाओ बांधी आपो, तो आपणे सुधारीशुं. जैनविधी एक वार वांचवामां आवशे तो, दरेक धर्मांध जैन अंगीकार कर्या विना रहेशे नहीं.

वळी बीजी पण क्रियाओ गणेशस्थापना आदिथी थाय छे. दिवाळीमां वहीपूजा, पंचमासी, दुकाननुं अने नवा घरनुं वास्तु वगेरे पण तमारा धर्मना फरमान विरुद्ध करावत्रामां आवेछे, अगरजो ए सर्वेनी विधीओ जैनशास्त्रमां छे.

देखादेखी श्राद्ध करवुं, सरावबुं, नदीओमां नाही पवित्र थवुं, वगेरे पण धर्मविरुद्धज आचरवामां आवे छे. आगळ कहेला, आ अने एवा बीजा अधार्मिक रिवाजोने सदंतर बंध पाडवा जोईए. मारु कहेवुं कोईपण अन्य दर्शनीयोनी गीला करवा माटे नथी, पण मात्र पोतानाज धर्मपर द्रढ थवाने आग्रह करवानुं छे, के जे सुज्ञ गृहस्थो अंगीकार करशे. (ताळीओ)

संसारिक हानिकारक रिवाजो.

जैनमत प्रमाणे धर्म शुद्ध रीते पळाई, आ लोक अने परलोक सुधरे एवी रीते संसारिक रीवाजो गोठवायला छे. धर्मनी पुष्टिने अर्थे संसार छे, नहीं के संसारनी पुष्टिने अर्थे धर्म. पोताना शोख अने गरजथी, सुसंगतने अभावे अने अविद्याने लीधे, आपणामां रडवुंकुटवुं, मरण पाछळ जमण, खोटां फरज्यात खर्चो, कन्याविक्रय, बाळलग्न, वृद्धविवाह, अने बीजा अनीतिने मार्गे दोरवनार अनेक हानिकारक रीवाजो घुसी गया छे.

मरण पाछळ रडवुं कुटवुं.

ए रीवाजे तो, घर घाल्युं छे. मरण कर्मना उदयथी थाय छे. मृत्यु पाछळ कल्पांत करवाथी मरेलुं पाछुं आवतुं नथी. पुरुषो मुडदुं लई जतां "राम बोलो भाई राम" कहे छे, ए कोई पण जैनशास्त्रमां छे? मरदो बहार गामथी मृत्युनी पाछळ काण करवा अने रडवा आवे, त्यारे माथुं कपडाथी ढांकी मोंढेथी नाहक "ओ ओ" करे छे. (अत्रे मि. परमारे पण माथे कपडुं नांखी, "ओ ओ" करी बताव्युं, तेथी आखी कॉन्फरन्स हास्यमां पडी गई. ताळीओ) आंखमां आंसु न होवाथी मात्र ढोंगज करे छे; घेर पहोंचतां पाणी लई खाली आंखे लगाडे छे, के बहु रोया. मरता पहेलांज रोगीने नवडावी, हजामत करावी, भोंनी जमीनपर सुवाडी, अधमुओ करी नांखी, तेने आर्त्त ध्यानमां नांखी देवो ए कया जैन शास्त्रमां छे? देखादेखी थता खोटा अनर्थोने छोडी, तमारा अनादि धर्मपर आवो. गुंजरात, काठीआवाड वगेरे स्थळ

स्त्रीओ जाहेर रस्ताओमां छडे चोक उभी रही, नहीं बताववानां अंगो खुल्लां राखी, कुटी कुटीने शरीरनी एटली खराबी करी नांखे छे, के घेर गया पछी तेना धणीने शेक करवो पडे छे, अने बाजे स्त्री मरण पामवाना अथवा क्षय थवाना दाखला घणा मळी आवे छे. स्त्रीने चोसठ कळामांथी गायननी एक कळा शीखवानी होय छे, ते कळा तेओ कुटवानी साथे राजीआ (मरशीआ)ना गायन गावामां पूर्ण करे छे. सो सो स्त्रीना टोळामां बे चार शूरवीर बनी, सामसामा हाथ उंचा करी तबलानी थाप छातीपर लई, जमीन धमधमावी नांखे छे, कपडु कमरे बांधे छे, अने केटलीक काछडाओ पण वाळे छे. कुटवामां आगली सेंकडो वातोने याद अणावी, मृत्यु पामेलाना संबंधीओने दिलासो आपवाने बदले तेओना कारी घा ताजा करे छे. पोताना पण मरी गएला सगाओने त्यां याद करी, दरेके दरेकने आगलां मृत्यु याद अणाववामां आवे छे. जे स्त्रीओ थोडुं कुटती होय तो शूरवीरो कहे छे के "आम शुं कुटो हाय हाय" कही जोरथी धबकारा मरावे छे.

मारवाड वगेरे स्थळे रोवुं अने विधवाए खुणामां बेसी रहेवानुं, एकथी चार वर्ष सुधी पाळवामां आवे छे. काण महोकाणे जनारा एक वर्ष दीवस सुधी जाय छे, अने घरधणीओने काम धंधो छोडी घेरज रहेवुं पडे छे. गुजरातमां पण रोवाकुटवानुं एक वर्ष सुधी लंबाववामां आवे छे, ए रिवाज केटलो बधो धर्म विरुद्ध अने हानिकारक छे ! वळी स्त्रीओ रोज पाछली रातना चार वागे उठी मरेलाना पला लई उंचे स्वरे रुवेछे, के जेथी पाडपडोसीओ जागी उठी विक्राळता नजरे आवे छे, बलके काची छातीवाळा तो हबकी, जई मरणनी चितामां पडेछे. मंदिर दर्शन करवा जवुं, गुरु मुनिराज पासे धर्मश्रवण करवा जवानुं पण बबे वर्ष बंध करवामां आवेछे. जे स्त्रीयो ज्ञानमां समजवाथी रडवाकुटवामां भाग लेती नथी, तेनी ठेकडीओ करवामां आवे छे. आ बधा खोटा रिवाजो, नुं मूळ अज्ञानता छे. एवी अज्ञान स्त्रीओ कहे छे के अमारो नवराशनो वखत गाळवानो समय रडवाकुटवामां छे, ते पण तमो पुरुषो बंध कराववा निर्दयता वापरवा प्रयत्न करोछो. (ताळीओ) स्त्रीओमां रडवाकुटवानो प्रथमज पाठ आपवामां आवे छे. , जे माता दीकरीने रडवानुं अने कुटवानुं शीखवती नथी, तेने पुत्रीनी सासु तरफथी वगोवावुं अने गाळो खावी पडेछे. पोते भणेली होय तो पुत्रीने सारुं सारुं शीखवी शके; पुत्री बिचारी माताना शिक्षण प्रमाणे वर्ती बाळकोने पण तेवुं शिक्षणज आपे छे. एक पुरुष स्वच्छंदी हतो अने रोज वेश्याने त्यां जतो हतो; तेनी कुटेव छोडाववाने तेनी स्त्रीए ठपको आप्यो त्यारे पुरुषे खुल्ला दीलथी कही दीधुं के "ते वेश्या हावभाव करे छे, गायन गायछे, अने वळी नाचे पण छे, अने तुं तो तेवुं कशुं करी मने रीझवती नथी." ते स्त्रीए कह्युं के "हुं पण तेम करीश, पण तमे बहार भटकवा जशो नहीं." ते स्त्रीये हावभाव करी गमे तेम रीझववानो रोज प्रयत्न करवा लागी. थोडाक दिवस पछी पुरुषे कह्युं के "तने कांई गातां अथवा नाचतां आवडतुं नथी, तेथी हुं तो जईश". ते स्त्रीए कह्युं के मारी माए मने गातां पण शीखव्युं छे, ते गाईने पण आपने तो राजी राखीश." पुरुषनो हुकम थवाथी ते स्त्रीए गावा मांडयुं:—

तांबाकुंडी जळे भरी मेली, नावणनी मस आवोरे,
हाय राजवी हायरे हाय! ओम हाय हाय हाय.

तेनी माताए तेने एज शिक्षण प्रथमथी आप्युं हतुं. (आ कडी गाती वखते मी. परमारे मात्र देखाडवाथी आखी सभा हर्ष घेली थई गई हती, अने ताळीओपर ताळीओ मारी शोर मची रह्यो.)

धन्य छे साधु मुनिराजोने, के तेओ पोताना विहारस्थानमां रडवाकुटवानो रिवाज बंध करावावा, अथवा अमुक दिवस सुधीज चालु रहे एवा सुधाराओ, पचखाण आपी बंध करवा लाग्या छे. वळी बीजा साधुओए पण आ वात जरुर लक्षमां लेवानी छे. केटलाक समजु जैन गृहस्थो पोताने त्यां मरण नीपजतां, मळवा आवनाराना हाथमां माळाओ आपी देवानी जाहेर हिंमत बताववा लाग्या छे.

सुधारो पोताना घरथीज शरु थवो जोईए. ज्यांसुधी न्यातवाळाओ अने आगेवानो मनपर लेशे नहीं, त्यांसुधी कॉन्फरन्सना ठराव मात्र दफतरमांज रहेशे. अरे जैन बन्धुओ! अज्ञानरुपी अंधकार दूर करो, तमारा धर्मना फरमानने मान आपो, अने आ लोक अने परलोकना बगाडाना बीजरुपी आ दुष्ट रिवाजने दूर करो. अत्रेथी सांभळीने जनारा डेलीगेटो पोताना गाममां जई ए सुधारो दाखल करो. एक मुश्केली ए नडशे के पुरुषोने स्त्रीयो आगळ लाचार बनवुं पडे छे, अने स्त्रीओना मगजमां ज्यांसुधी आ बाबत न उतरे, त्यांसुधी स्त्रीना संबंधनो आ सुधारो थवो जरा मुश्केल लागे छे; पण ज्यारे पुरुषो कॉन्फरन्स भरी आत्मकल्याण करवा तत्पर थाय छे, तो शुं स्त्रीओ एवी शूरवीर नथी के पोतानुं कल्याण न करे? (ताळीओ) स्त्रीओमां शूरवीरता न होय तो तेओ साध्वी केम थाय? तेओ धर्मध्यान केम करे छे? पुरुष करतां स्त्रीओ उपवास, वृत्त, नियम, दर्शन, प्रतिक्रमण वधारे करती जोवामां आवे छे; तो आपणी बेनोए आ सुधारो मरदोने पुछया वगरज दाखल करी. पोतानुं पोत बतावी आपवुं जोईए. कुटवानुं वर्षने बदले मास करो, मासने बदले १० दिवस, अने तेपरथी पण घटाडी एक दिवसनुं करी सदंतर काढी नांखो. एमज ए सुधारो धीमे पगे दाखल करवो जोईए, उतावळा बहु थवा करतां थोडे थोडे करी समजुतीथी दूर करवो.

मरण पाछळ जमणवार.

रडवाकुटवा करतां पण मृत्यु पामेलानी पाछळ मिष्टान्न उडाववां वळी वधु हानिकारक छे. कोई कुटुंबनो दस वीस वर्षनी उमरनो एकनो एक पुत्र तरत परणेली विधवाने मुकीने मरी जाय, अने तेनी पाछळ बारमे दिवसे जमणवार कराववो, अने न्यातना आगेवान अने वृद्ध पुरुषोए कंठी ने कडां पहेरी हाथमां लोटा लई जमवा जवुं, ए बहुज हलकुं कार्य गणाय. अत्रे मारुं कहेवुं एम नथी के दरेक स्थळे आवो रिवाज होय छे. कोईक स्थळे एवो रिवाज छे के मरणनी पाछळ त्रण टंक तो मिष्टान्न जमाडवुंज जोईए, पछी ते गमे तेटला दिवसमां करवामां आवे. कोईक स्थळे एवो रिवाज छे के मुडदाने बाळवा जनारा खांधीआओने तो पहेलुं जमण आपवुंज पडे छे. कोईक स्थळे एवो रिवाज छे के, मरी गयेलानी पाछळ जमण उपरांत बशेर बरफीनी टोपली घरदीठ वहेंचवी पडेछे. कोईक स्थळे एवो रिवाज छे के केरीनी मोसममां मृत्युनी पाछळ पांच पांच केरी घरदीठ आपवी पडे छे. वळी कोईक स्थळे अजब जेवो रिवाज छे के मुडदा साथे जेने स्मशान पर लई जवामां आवे छे, त्यां मुडदुं अडधुं बळी रह्या पछी लाडु, दाळभात, शाक वगेरेनी रसोई करी स्मशानमांज तेमने जमाडवा

पडेछे. अफसोस! मारवाडमां मरण पामेला संबंधीओने दिलासो आपवा दरेक गामथी मंडळो बनीने जाय छे, तेने काण कहेछे. तेओने बेथी चार दिवस सुधी राखवामां आवे छे, अने रोटलीओ चोळीने अंदर शेर शेर बबे शेर घी दरेकने रोजनुं खवडाववुं पडेछे. शियाळामां कोई मरेछे तो खुशी थायछे के शियाळानो खोराक थयो. बिचारा गरीब कुटुंबने पण एक मरण पाछळ आवा रडवा आवनाराओमांज सो सो रुपीआनुं घी खरच थई जायछे, अने न्याति जमण तो उभेलुंज होय छे. मारवाडीने कंजुस कहेवामां आवे छे, पण जो तेओ आखी जींदगी करकसर न करे, तो मरणवखतना आवां खर्चो क्यांथी काढे? बीजाओनी पेठे तेओने घरबार वेची करज काढी लाज राखवी पडे. मलीदा अने लाडु खावा माटे त्यां एवो पण रिवाज प्रचलित थएलो जोवामां आवे छे, के कोईने त्यां लग्ननो प्रसंग आवे छे त्यारे न्यातीलाओने रजा आपवा माटे तेडवा पडे छे. ते न्यातीलाओ प्रथम मृत्यु पाछळनां चढेलां जमणो जमी अथवा ते माटे जामीनो लई, पछीज लग्ननी रजा आपे छे.

मरणपाछळ जमण जमवा जवुं नहीं. काणे या रोवा जवुं तो पुरी हरकत वगर तेने त्यां जमवुं नहीं. बार वृत्तधारीओ मरणनुं जमण केम जमता नथी? कारणके तेम करवुं शास्त्रविरुद्ध छे. साधु मुनिराजोए पचखाण आपी अने न्यातवाळाओए ठराव करी अने समजु जैनोए स्वयंमेव मरणपाछळ जमवुं अने जमाडवुं, ए रिवाज सदंतर बंध करावी धर्मभ्रष्टतामांथी बचाववा जोईए.

बीजां खोटां फरज्यात खर्चो.

खोटां फरज्यात खर्चो—जेवांके अघरणी, बीजी जातनां जमणवारो, लग्ननी धामधुमनां अने रीतरिवाजनां खर्चो, लग्नमां अमुक दिवसो तो न्यात जमाडवीज जोईए, वगेरे जे जे बाबतोमां जोईए त्यां मलीदानीज वातो होय छे. मुनि श्री आत्मारामजी महाराजे ज्यारे भावनगर चोमासुं कर्युं, त्यारे अमुक गृहस्थने पर्युषण पर्व पुर्ण थतां पुछयुं के केम शुं हाल छे? ते गृहस्थे जवाब दीधो के "महाराज, शेरे शेर घीना लाडवानी वात नक्की करीने हमणांज आव्यां छुं." आपणे जमणवारमां खुवार थता जईए छीए. दुष्काळना समयमां पण निराश्रित जैनो दुःखमां पीडाता होय, अने आपणे रोज न्यातमां माल उडावता होईए, ए बहुज अफसोसकारक छे. एक लग्न करवा जाय त्यां कन्याना बापने त्रणथी चार जमण करवां पडे, ए जुलमज कहेवाय. गरीब कुटुंबो ए खर्च सामे ज्यारे नभी शकता नथी, त्यारे कन्याना रुपीआ लेवानी तेओने फरज पडे छे. एक वार लीधा के फरी तेने टेव पडे छे. जो आपणे फरज्यात जमणो काढी नांखीए, तो घणा भाईओ तेथी सुखी थशे. मारवाड इलाकामां त्यांना दरबार अने महाराज सर प्रतापसिंगजीए कायदाओ बांधी फरज्यात जमणो बंध कर्यां छे, अने वीस माणसथी बधु जमाडवा ईच्छनारे दरबारनो परवानो मेळववो पडे छे. न्यातो ज्यांसुधी सारा धारा नहीं घडे, त्यांसुधी ए रिवाज बंध थवो कठिन छे. अघरणीनुं जमण जमवुं अने जमाडवुं ए केवुं निर्लज छे. ए जमण जम्या पछी, ते स्त्री अने बाळक प्रसव वखते मरण पामतां आपणे सेंकडो दाखला जोईए छीए. वेशवाळ वखतनां, जुहार, मळणी वखतनां, सासरे पुत्रीने मोकलती वखतनां, वगेरे अनेक तरेहनां फरज्यात खर्चो काढी नांखवा जेवां छे. लग्नमां जबरीथी अने कीर्तिने खातर पण मारवाड वगेरे स्थळे भाटो अने सेवकोने हजारो रुपीआ

आपवामां आवे छे, अगरजो विद्याफंड, निराश्रित फंड, जीर्णोद्धार वगेरे माटे एक पैसो पण जुदो काढवामां आवतो नथी.

कन्याविक्रय.

जैनोमां कन्याविक्रयनो रिवाज मोटा प्रमाणमां जोवामां आवतो नथी, पण केटलांएक गरीब गामोमां विशेष जोवामां आवे छे. बाप पोतानी पुत्रीने वेची तेना पैसा लेछे, अने कोईक स्थळे तो दसथी पंदर हजार रुपीआ लेवामां आवेछे. कसाई मांस वेचे या बकरुं वेचे, पण निर्दय माबापो तो पैसानी लालचे बे त्रण मणनो मनुष्यरुपी बकरो वेचेछे. कन्याविक्रय थवानुं मूळ कारण जोशो तो निर्धनता, अज्ञानता, देखारेखी करवुं, अने ज्ञातोनां खोटां खर्चो छे. न्यातवाळा जमणो नहीं मागता होय, कंकुने कन्या देवा देता होय, दीकरीना पैसा खानार न्यातोमां बडेखांमां खपता बंध थाय अने तिरस्कार पामता होय, उपदेशो अपाता होय, अने समजु माणसो एवा अनीतिना पैसा लेवानुं बंध करे, तो कन्याविक्रय घणे दरज्जे बंध पडे. पण केटलीक जग्याए तो पुत्र जन्मतां दुःख समजवामां आवे छे, त्यारे कन्या पेदा थतां हुंडी आवेली मानवामां आवे छे. एक पुरुष पांचसो रुपीआ आपी परण्यो, तेने बे पुत्री थई, अने तेना रुपीआ पंदरसो खावाने लीधा. कोईक शख्से पुछयुं के "भाई, धंधो केम चाले छे?" पेलाए जवाब दीधो के "पांचसोका पंदरासो भयो, और माल अनामतको अनामत रह्यो," मतलब मारी स्त्री तो हजु हयात छे.- सुरत पासे एक गाममां हमणांज चाळीस हजार रुपीआ लई, एक जणे पोतानी पुत्री एक वृद्धने आपी छे.

आपणी बाळाओने पैसानी लालचे ज्यां त्यां अपाती जोईए छीए. कहेवत छे के पुत्री अने गाय ज्यां आपे त्यां जाय. वर वृद्ध हो के काणो हो, बोखो हो के अणगढ हो, तोपण सुकुमार बाळाने तेनो हाथ पकडाववामां आवे छे, अने केटलीक वखत परण्या पछी एकाद महिनामां तेने विधवा थएली जोवामां आवे छे. माबापो कहे छे के "छोकरीनां नसीब, जुवान जोडे परणावी होत ने ते मरी जात, तो शुं करत?" हाथे करी अंधारा कुवामां फेंकी देनारां माबापो! जरा मनुष्य देह अने परलोकनो विचार करो. पुत्रीओ कहे के अमने झेर केम आपता नथी? आवा खोटा अने दुष्ट चालथी अनीतिओ अने विधवाओ वधवानो बहु संभव रहे छे.

केटलांएक देशी राज्यो तरफथी कन्याविक्रयने उत्तेजन आपवामां आवे छे. कारणके त्यां एवो कायदो होय छे, के दीकरीना पैसा खानारने लीधेली रकममांथी चोथाई राज्यमां आपवी पडे छे. वळी केटलांक न्यातोमां एवो अधम रिवाज छे, के गमे तेटलो धनवान होय तोपण वुआरने नामे अने मांडवा खर्चने नामे, अमुक रकम वरवाळा पासेथी ले छे. कोई गरीब पण समजु माणस लेतो नथी, तो तेनी बुराईओ करवामां आवे छे, तेनी पासे वधारे जमणो मागवामां आवे छे, अने तेने हसीने फजेत करवामां आवे छे. लखपति पोतानी एकनी एक पुत्रीना लग्नमां सो बसो रुपीआ खावा न ले तो न चाले? पण खोटा रिवाजे घर घाली तेओने कलंकित कर्या छे.

बाळलग्न.

जैनोमां नानपणमां अने कोईकवार माता पेटमां होय छे, त्यारेज बाळकोनां वेशबाळ करवामां आवे छे. माबापोने एक प्रकारनी घेलछा आवे छे के आपणी प्रजानी

जोडायली नजरे जोईए. बजारमांथी एक हांडी खरीदवामां आवे छे, तो केटली चोकसी करवामां आवे छे, त्यारे जेनी साथे आखी जींदगीनी गांठ बांधवी होय छे, तेओ विषे कशी तपास करवामां आवती नथी; अने ए उतावळनुं फळ दंपतीना कजीआकंकासमां अने कुसंपमां आवतुं आपणा जोवामां आवे छे. बाळक ज्यारे परणे छे त्यारे लग्नने एक रमतगमत समजे छे. तेओ जाणता नथी के बंने बळदोए साथे जोडाईने संसाररुपी गाडुं सही-सलामत चलाववी, धर्मना मार्गी बनी सद्‌गति रुपी स्थळे पहोंचवानुं छे. एक बळद नबळो होय तो गाडुं सलामत पोहोंचे नहीं. बाळलग्नथी खरो स्नेह बंधातोज नथी. वळी वेशवाळ करती वखते वर अने वधुनी उंमरमां कममां कम पांच छ वर्षनो फरक राखवो जोईए, ते न राखतां वर करतां वधुनी उंमर बबे त्रण त्रण वर्ष जेटली वधारे जोवामां आवे छे. परणती वखते माबापोनी आंखो उघडे छे; ज्यारे कन्या उकरडा पेठे वधेली होय छे, अने वर ठींगुर्जो होय छे. आवां कजोडांओ आपणीज गफलतीथी थतां जोवामां आवे छे, अने तेथी अनीतिओ जन्म पामे छे. बाळलग्नथी आपणे कमजोर पड्या छीए. रजपुतो मटी मरकटीआ थया छे. धप्पो मार्यो तो धूळ उडी गई, वगेरे नबळाईनुं कारण बाळलग्न छे. अत्रे एम कह्या वगर चालतुं नथी, के जेम ब्राह्मणो अने बीजी न्यातोमां पांच पांच सात सात वर्षनी बाळाओने परणाववी देवामां आवे छे, तेम जैनोमां थतुं नथी. कोई पण जैन अगीआर वर्षथी नानी उंमरनी बाळानां लग्न करता नथी, पण ए हद पण नानी गणाय. हालमां उलटी पद्धतिज जोवामां आवे छे. शहेर अने सुधरेला कुटुंबमां नानी उंमरनी कन्याओने परणाववामां मान समजवामां आवे छे, त्यारे बिचारा गामडावाळा तेर वर्षनी उंमरेज पोतानी पुत्रीओने परणावे छे. उंमरनी हद पुरुषनी अढार अने कन्यानी चौद होवी जोईए, अने ते जोडुं सुखी थवा संभव होय छे. खरां बाळलग्न जैनोमां नथी; पण नानां लग्नो भविष्यमां थाय नहीं, नानी उंमरमां वेशवाळ करी कजोडांओ थाय छे ते थवा पामे नहीं, केळवणी सारी लई शके, वगेरे बाबतोनी आपणे संभाळ राखवी जोईए.

वृद्धविवाह.

वृद्धविवाहनो प्रचार वधवानुं मुख्य कारण कन्याविक्रय जोवामां आवे छे. जो कन्याओने पैसानी लालचे वेचवामां न आवे, तो मावापो स्वार्थरहित होवाथी पोतानी पुत्रीओ बुढ्ढाओने आपेज नहीं, अने बुढ्ढाओ हाथ घसताज रहे. मुछ अने वाळ काळा करी, हाथमां लाकडी लई, दांतोना चोकठां बेसाडी सीत्तेरथी एंसी वर्षनी उंमरे परणता अने परणवानी होंस धरावता घणा मनुष्योने आपणे जोईए छीए. कन्याना पैसा कोई खावा लेतुं नथी, तो पुत्री धनवान थये, घरेणां गांठां पहेरशे, भीड पडे तेनो पैसो काम आवशे, एवा विचारथी पण बाळकीओने वृद्धो साथे आपवामां आवे छे. अज्ञानताने वश थवाथी तेओ एवुं समजता नथी, के वरराजा तो स्मशाने जवानी तैयारी करी रह्या छे. सरखी उंमर वगर संसार सुखी थतो नथी, अने एक बीजानुं दील जोडाई खरो स्नेह बंधातो नथी. आपणा आगेवानोज वृद्धविवाहमां पडी बुढ्ढा काकाने परणावी पार उतारवामां, पोते मोटो वाघ मार्यो होय तेम वर्तता जोवामां आवेछे.

चाळीस वर्षथी उपरनी उंमरवाळाना लग्ननी रजा न्याते न आपवी. कन्याना पैसा लेवाय नहीं, अमुक उंमरे लग्न करवां वगेरे रिवाजो न्यातोए बांधवा जोईए. चाळीस वर्षथी

वधु उंमरना परणनारे मारवाडमां परवानो मेळववो पडे छे, तेम न्यातोना फरज्यात कायदा वगर आपणे आपणो संसार कदी सुधारी शकीशुं नहीं.

बीजा हानिकारक रिवाजो.

आगळ हुं जणावी गयो ते सिवाय पण बीजा घणा हानिकारक संसारिक रिवाजो जैनोमां प्रचलित छे, के जे सर्वथा बंध थवा जोईए; जेमकेः—माबाप, सासुसासरा, भाई, स्वामी अने अन्य लोकोनी रुबरुमां भुंडां गीतो लग्न वखते गावामां आवेछे, जेने **फटाणां** कहेछे. त्याजने माटे तो घुंमटो खेंचवामां आवे, अने तेज स्त्रीओना मुखमांथी अपशब्दो नीकळता जोई कयो नीतिमान पुरुष खेद नहीं करशे ?

स्त्रीओने पडदामां राखी आ दुनियाना संसर्ग अने धर्मकार्यथी दूर राखवानो रिवाज, अने हद उपरांत घुमटो कढाववानो रिवाज पण. आ जमानाने अनुसरीने बंध थवा जोईए. मुसलमानी राज्यना वखतमां गमे तेम हो पण जैनोमां एवा पडदा विषे कशुं छेज नहीं. अमुक धर्मक्रियाओ सजोडेज करवी, स्त्रीओए पूजा करवी, व्याख्यानमां जवुं, धर्मक्रियाओमां जवुं वगेरे शुं बतावेछे? मात्र एज के पडदानो रिवाज जैनोमां असलथी नथी. वळी ए रिवाज एटलो जोरमां चालेछे, के सासु अने नणंद साथे पण वहु मोढे बोले नहीं, अने ईशारामांज वात करेछे एटलुंज नहीं, पण पोताने पीएर पण आखी जींदगी सुधी जई शकती नथी.

एथी उलटुं स्वामी अने सासुससरानी वच्चे उघाडे माथे बेसी रही छुटे चोक वातो करवी, के जेथी बेटीके वधु ओळखाय नहीं, ए रिवाज पण जैनोने अनुकुळ गणावो जोईए नहीं.

रसोईमां हरकोई वर्णनाने दाखल करवा, चामडाना पाणीनो उपयोग करवो. तमाम कपडां साथे जमवुं, हिंसक वेपार करवा, कसाईने पैसा धीरवा, वगेरे खोटा रिवाजो जे जे स्थळे चालता होय, ते बंध करवा जोईए.

लग्नमां गजा उपरांत अथवा खोटी नामना माटे हद उपरांत खर्च करी मोटा मांडवा बांधवा, मोटा वरघोडाओ काढी पैसा उडाववा, लग्नमां अने दीवाळीमां धर्मशास्त्र विरुद्ध मानवामां आवेली हिंसक आतसबाजीओ फोडवी, खोटी रोशनी करवी, अने एवा एवा अवनतीने रस्ते लई जनारा घणा रिवाजो जोवामां आवे छे जेथी पैसानो धुमाडो उडे छे, अने धर्मथी भ्रष्ट थवाय छे.

लग्ननी अंदर पण अफीण गाळवां, भांग पीवी, साकर सोपारी वहेंची लढाईओ उभी करवी, बळदोने पराणी मारी लोहीलुहाण करी वरघोडाथी आगळ जवानी कोशीश करवी, सासुने गाडांपरथी उतारवां, एकी बेकी रमवी, कोरडा कोरडी मारवा वगेरे वाहीयात रिवाजो पण बंध थवा जोईए.

मोटा मोटा घरनी स्त्रीओ लग्नमां हाथोना लटका करी, चालते वरघोडे चकले चकले नाची ढोलना ठेकापर पग उंचके छे, तेवा निर्लज रिवाज पण बंध थवा जोईए.

वात वातमां स्त्रीओ छोकरीओने रांड कहे छे, मरदो स्त्रीओने गाळो दे छे, स्त्रीओ पण गाळो दे छे, ए अगरजो कोई बांधेला रिवाजो नथी पण देखादेखी साल घुसी गयु छे, अने तेवो दाखलो बाळको शीखी मोटपणे गाळो देनाराज थाय छे. गुजराती सात चोपडी शीखेली

जैन स्त्रीओ, धणीने अने बच्चांओने गाळो देती सांभळी केळवणीनो दोष काढवानो नथी, पण बाळपणमां लीधेली माबापोनी शिक्षा अने संगतने दोष देवो घटे छे.

खोटा न्यातिबंधनना रिवाजने पण हानिकारक गणी दूर करवो जोईए. एकज न्यातमां पण कन्या लेवाय देवाय नहीं, अमुक गामनी कन्या लावीए पण दईए नहीं, अने अमुक साथे बेसीने केम जमीए, वगेरे मिथ्याभिमानमां आपणे पडी कषाय करीए छीए. जैनोमां खरुं जोतां तो एकज न्यात अने एकज धर्म छे, छतां रीतरिवाजो अने बीजां केटलांक कारणथी न्यातिनी भिन्नता थएली छे, तो ते जेम बने तेम ओछी थाय एवो उद्योग थवो जोईए. ओसवाळ, पोरवाड, श्रीमाळी, अग्रवाल, पलीवाळ, भटेरा, नीमा, छाजेड, पांचा, खंडेळवाळ, लाडवा श्रीमाळी, साळवी, कणबी, भावसार वगेरे घणी न्यातो जोवामां आवे छे. ए न्यातोना बंधारणनुं स्वरुप वर्णवतां आपनो घणो समय जाय, तेथी एटलुंज कहेवानुं के एक गामनो ओसवाळ बीजा गामना ओसवाळनी कन्या लई अथवा दई शके नहीं, एवा खोटा रिवाजो दूर करवा पाटण वगेरे स्थळे वीसा ओसवाळ, पोरवाड अने वीसा श्रीमाळी एकएकमां लग्न करी शके छे, तेवो रीवाज बधे दाखल थवो जोईए. कोईकने कन्या मळती नथी, त्यारे कोईक न्यातमां कन्याओ उभराई जई ठेकाणां मळतां नथी. न्यातो आ सुधारो बहुज धीमे पगले करी शकशे, कारणके घणां वरसथी चालता आवेला रिवाजने बंध करवो ए मुशकेली मालुम पडे छे.

जमणवारमां रस्तामां बेसी अशुद्ध भूमिपर जमवुं, पत्रावळी अने दडीआमां जमवुं, जमतां एठुं मुकी सामानुं नुकसान करवुं, जमतां जमतां एठे हाथे टोपलामांथी जमण लेवुं, वधारे पीरसाई गयुं होय तो लईने मूळ जमणमां पाछुं नांखवुं, भेगा बेसी जमवुं, पंगत वगर जमवुं, जमणवारमां अभक्ष वस्तुओ रांधवी, द्विदळनो विचार कर्या वगर भोजन आपवुं, पाणी डुचकेथी पीवुं, वगेरे घणा कुरिवाजो जोवामां आवे छे, जे बनती त्वराए दूर करवा तरफ मंडवुं जोईए.

जैन शास्त्राधारे बंधायला वारसा अने दायभागना कायदाओ जे अर्हन् नीतिमां जोवामां आवे छे, ते रिवाजो दाखल करवा तरफ लक्ष दोडाववुं जोईए.

एक स्त्री जीवती छतां बीजी स्त्री परणी पोतानो संसार बगाडवाना दाखला पण आपणा जोवामां आवे छे, माटे ए रिवाज पण दूर करवा लायक छे.

"शीयाळ खेंचे सीम भणी अने कुतरुं खेंचे गाम भणी" तेम बहुज जुना विचारना माणसो कहे छे, के घणा वखतथी चाल्यो आवेलो रिवाज शी रीते बंध करवो? शुं रिवाज दाखल करनारा घरडाओ पूर्ण मूर्ख हता? नवा विचारवाळा बधाज सुधाराओ एकदम दाखल करी देवा चहाय छे, ते केम बने? घरडाओने बुद्धि वगरना कही केटलाक वगोवा तैयार थाय छे, पण याद राखवुं जोईए के घरडा वगर गाडां चालवानां नथी. कोई पण सुधारो आपणे आपणा वृद्ध अने वडीलोने साथे रहीने करवा मांगीशुं तोज पार जशे. तेओनी सलाह अने तेओना संपथीज आपणे जैन भाईओनी उन्नति करी शकीशुं.

भ्रातृभाव.

जैनोमां एकज विचार छे ते छतां, एक गामना संघमां चार फांटा, एक न्यातमांज जुदां जुदां तड, सगो सगाने तोडवा मागे, भाई भाईथी मोंढे बोले नहीं, एवा विखवादो दूर करवा

जोईए. फलाणा भाई बोल्या तेने तो तोडीज पाडवा, फलाणाने त्यांनो वरो बगड्यो नहीं, वगेरे आर्तध्यानमां बीजानुं बगाडवानेज तत्पर थई बेसवुं, ए भवोभव दुःखी थवानी निशानी छे. सुतरना एक तारथी कशुं वळतुं नथी, पण सो तार एकठा थाय तो आखी स्टीमर घसडी शके छे, तेवीज रीते तमो संप करशो तो तमारी जाति अने धर्मनी, अने ते रीते तमारी, तमारी प्रजानी अने तमारा आत्मानी पण उन्नति करी शकशो. जैन शास्त्र प्रमाणे सर्वे प्राणी, सर्वे मनुष्य प्रत्ये पोतानुंज कुटुंब समजी भ्रातृभाव राखवो जोईए, तेओने दुःखमां मदद करवी जोईए, हीनदीनने तमोए कीधेली सकमाईनो हिस्सो आपवो जोईए, तमारा पोताना जातिभाईओ धंधा वगर रखडे छे, तेओने आश्रय आपो, विद्याना अभिलाषीओने विद्यादान आपो, रोगीओने औषध आपो, अने ए रीते भ्रातृभावनी लागणी प्रदर्शित करो.

आपणे ईच्छीशुं के में मारा भाषणमां जे कंई कह्युं छे, तेनी सारी असर थएली तो त्यारेज गणाशे, के देशमां गया पछी डेलीगेटो श्री संघ एकठो करी ज्यारे कॉन्फरन्सनो हेवाल रजु करो त्यारे आपणामां चालता कुरिवाजोने, खोटां खर्चोने अने मृत्यु पाछळनां जमणोने दूर करवा माटे आग्रह करी, न्युसपेपरद्वारा तेमज कॉन्फरन्सने पत्रद्वारा ते बंध करवाना समाचार पहोंचाडवा कृपा करशो, तो कॉन्फरन्सनी पवित्र सेवा आपे बजावेली केहवाशे. ए काममां ढील न राखतां जे पहेलो ते वहेलो ते प्रमाणे थवुं जोईए.

बंधुओ! अने बहेनो! आ कॉन्फरन्से जे शरुआत करी छे, अने ए उगता सूर्यने जे आनंदथी आप चार दिवसथी वधावतां आव्यां छो, ते मुजब तेनी प्रत्येनो प्रेम वधारता रहो. कॉन्फरन्सनी सुचना ते हमारे माटे आज्ञारूप छे. कॉन्फरन्सनो ठराव ते अमारा आचार्योनी आज्ञा समान छे, कॉन्फरन्सपर जरा विघ्न आवे तो ते दूर करवाने. जेम आपणी बिमारी वखते डॉक्टरनी दोडादोडी करवामां आवे छे तेम करो, कॉन्फरन्सपर कटाक्ष करनार तमारो कट्टो शत्रु छे एम समजो, अने कॉन्फरन्स एज जैनोनुं जीवन, एज जैनोदयनुं पहेलुं पगथीयुं, एज अंधकार दूर करनारुं कीरण, एज संसारसमुद्र पार करनारी नौका, अने एज आपणुं तन, मन, धन, जान, माल सर्वस्व छे एम समजो, वरतो, वर्तावो, समजावो, रोमेरोम अंगेअंग प्रवर्तावो, खरा रंगथी रंगाओ, धर्मनाज निशामां अंधाधुंध थाओ, के जेथी आपणा पवित्र अनादि जैन धर्मनो डंको चार खुट वागी, ए धर्मना तमाम अनुयायीनुं आ लोक अने परलोक पण सुधरी, यावत् मोक्षना भागी थाय! तथास्तु!" (ताळीओ चालु)

(मी. परमारने बे वखत मळी आशरे बार मीनीट वधारे आपवामां आवी हती, के जेमां तेओ पोतानो विषय संपूर्ण करे.)

प्रो. नथु मंछाचंदनुं भाषण.

"महेरबान प्रमुख साहेब, मारा व्हाला जैन भाईओ तथा नेक बहेनो!

तमारी सामे मी. अमरचंद पी. परमारे रजु करेली दरखास्तने हुं कांई एकलोज टेको आपतो नथी; परंतु आखी जैन कोम तेने दीलोजानीथी टेको आपे छे. आपणी कोमनुं

भलुं करवा जे जे सवालो तमारी समक्ष रजु करवामां आव्या छे, तेना करतां आ सवाल वधारे अगत्यतावाळो तथा गंभीर छे.

संसारसुधारामां जे कोम पछात छे, ते कदी पण राजकीय सुधारावधारामां आगळ पडतो भाग लई शकती नथी. जे संसारी माठी राहरसमोए देशनुं सत्यानाश वाळ्युं छे, ते विषय उपर फक्त दस के पंदर मीनीट बोलवा छुट मळे ते बहुज ओछी छे.

थोडीक बाबतो उपर हुं मुख्य बोलवा मागुं छुं; जो जैनो जीव दयानो दावो करता होय, तो तेओनी समक्ष जे भयंकर पापो पसार थई जाय छे, ते जलदीथी दुर करवां जोइए छे. आपणे दुनियामां दयानो मोटो दावो करनाराओ दीकरीओन बजारमां वेचीए छीए. एक नव वर्षनी बाळकी जे भविष्यमां माता थनार छे, तेने एक जैन बाप बजार वच्चे लीलाम करी वधारे पैसा आपनारने स्वाधीन करे छे. दीकरीना हजारो रुपीआ लई आंधळा, लूला, लंगडा अथवा घरडा पुरुषने मरती वखते ते बापडी निर्दोष बाळकी साथे परणावी देवामां आवे छे.

आ कमनसीब बाळाओ के जेना बदलामां तेणीना पिताने हजारो रुपीआ मळेला होय छे, ते ज्यारे आवी निराधार रंडायली स्थितिमां पोताने त्यां पाछी आवे छे, त्यारे तेज मातपिता तेणीनी तरफ तिरस्कारनी नजरथी जोय छे. पोताना कुटुंबमां कोईपण शुभ अवसर आवे छे, त्यारे ते कमनसीब पुत्री जरा पण भाग लई शकती नथी; एटलुंज बस नथी परंतु पोताना भरणपोषणने माटे दळणां दळीने ते बिचारीने पुरुं करवुं पडे छे. आवां दयाहीन माबापोने जेटलो तिरस्कार आपवामां आवे तेटलो ओछो छे.

छेल्ली वस्तीपत्रकना रिपोर्ट उपरथी जणाय छे, के आखा हिंदुस्तानमां जैनोमां सौथी वधारे विधवाओ छे.

पांजरापोळ विगेरे स्थापनारा मारा दयाळु जैनभाईओ! तमो जेम नानां पक्षीओ बचाववाने जीव आपो छो, तेम तमारी निर्दोष कुमारिकाओना भलाने माटे कांई भगीरथ प्रयत्न करो.

भाईओ! खरा जीगरथी आपणे देरीमां भावना करीए छीए; परंतु एक दयाहीनपणानुं आपणुं बीजुं काम, आपणी वहु दीकरीओनी पासेथी तेना मरण पथारीए पडेला स्वामीनी हाजरीमां तेनां घरेणां उतरावी लेवानुं छे. तेनो वर कदाच आखा कुटुंबनुं भरणपोषण करतो होय, तोपण ते उपकारनी लागणी सदंतर भूली जई आवुं अघोर पाप करतां आपणा केटलाक भाईओ डरता नथी. तेनी पेटीनी कुंची पण छीनवी लेवामां आवे छे, अने तेणीने निराधार करी मुकवामां आवे छे. आवी कमनसीब दया उपजाये तेवी स्त्रीओ माटे जो तमो दयानो खरो उपयोग नहि करो, तो पछी क्यारे करशो?

बाळलग्ननो रिवाज घणो हानिकारक छे. जैनो! एक काचुं शाक तमो खाता नथी, तेम छतां तमो काची वयनां तमारां बाळकोने परणावी दो छो; तो तमारा जेवा मूर्ख बीजा कोण कहेवाय? काचुं नकामुं छे एम तमो कहोछो, तो जे बाळकोए केळवणी नथी लीधी अने जे बधी वाते काचा छे, तेओने परणावीने तेनी भविष्यनी जींदगी तमो धूळ करो छो. जे बाळको तमारा खोळामां व्हालथी रमवां योग्य छे तेने नजीवा न्हानने माटे परणावी, तमारी संततिना सत्यानाशनुं बी रोपो छो. जेम एक शाक खराब थवाथी आखो दिवस तमारो खराब

जायछे, जेम आथणुं मन पसंद नहीं थवाथी तमारुं आखुं वर्ष बगडे छे; तेम अणगमत जोडांओने वगर विचार्ये एकदम परणावी देवाथी, तेओनुं बधुं पाप तमारे माथे छे एम हुं हिंमतथी कहीश.

संसारसुधारा तरफ चाह नहि धरावनाराओमां रडवाकुटवाना संबंधमां मरदो करतां स्त्रीओ वधारे निर्लजपणुं बतावेछे. नेक बहेनो, तमो भरबजारमां वाघरणोनी माफक उघाडे छोगे कुटो छो, ते बहुज धिक्कारने पात्र छे. आपणा धर्मनां पवित्र फरमानोमां पण ते शास्त्र विरुद्ध जणावेलुं छे; तेम अमर्यादपणे कुटवाथी तमारा शरीरने तमो भारे नुकसान पहोंचाडो छो, अने हमेलवाळी स्त्रीओने तो सौथी विशेष दुःख सहन करवुं पडे छे.

चार दिवस अगाउ एक नाना पक्षीने माटे पायधुनी उपर एक जैन झवेरीए भारे रगझग करी तेने पांजरापोळमां छोडाव्युं हतुं, ते बहादुर पुरुष माटे मने मान छे; परंतु एक चौद वर्षनी निराधार बाळकी रांडे छे, त्यां बीजा हाथउपर मारा निर्दय श्रावकभाईओ लाडु उडावे छे; ए शुं ओछुं शरमावनारुं छे? जैन भाईओ! तमे दहाडो बंध करो. दहाडामां तमारुं सत्यानाश गयुं छे. एक माणसने कोई सगुं नथी होतुं, तथा पैसा नथी होता, तोपण न्यातवाळाओ तेना उपर दबाण करे छे के "दहाडो कर, नहि तो तारुं नाक कपाई जशे." तेनुं घर बार वेचावी, अगर कोई निराधार विधवा होय, ते तेनी भविष्यनी जींदगीनुं साधन, कुचा तरीके गणाता एक बे दागीना होय ते वेचावी दहाडो करावावामां आवे छे. आवी स्थितिमां जो कोई युवान पोतानी नजीवी मीलकत उपर आधार राखी लग्न करी, संसार-सुख भोगववानी आशा राखतो होय छे तो, तेनी जींदगी आखी रद जाय छे; अने मरण पाछळ जमणवार करवा उश्केरनार तेना सगाओ पासे जो ते मदद माटे जाय छे, तो तेओ पण एक पाई आपता नथी. सेंकडो जैनो आवा खर्चथी पायमाल थई गया छे, अने आपणी उजळी मातबर कोम दिवसे दिवसे अधम गतिने पहोंचे छे.

साधारण रीते एक सबळो, नवळा साथे बेसवा ना पाडेछे, त्यारे एक कोमळ कन्याने वुढ्ढा साथे परणाववी ते शुं ओछुं खेदकारक छे? न्यातना आगेवानोने शरम छे, के तेवां कार्योमां हाजरी आपी हलका कामने उत्तेजन आपे छे. आवा जैनो शुं दयाळु कहेवाय?

बहादुर जैन योधा मरहुम मी. वीरचंद राघवजी गांधीए पोताना बापनो दहाडो कर्यो नहि हतो; अने रडवाकुटवा आवनार स्त्रीओने नवकार मंत्र गणवा सुचना करी हती. एवा बहादुर वीरलाओने खरेखर मान घटे छे; तेनीज माफक मारा आ मित्र लालने पण पोतानी मा पाछळ दहाडो नथी कर्यो.

मरण पाछळ जमण करवामां धर्म माननारा अणसमजुओ! हवे ते वखत वही गयो छे अने प्रकाशित जमानो आव्यो छे, माटे ते प्रमाणे वर्तवानी जरुर छे.

जेओ आ कॉन्फरन्सने जीवती राखवा ईच्छता होय तेओए अत्रे सोगंद लेवा जोईए के, तेओ पोतानी बहेनो अने दीकरीओने वेचशे नहि; तेम मरण पाछळ जमणवार करशे नहि अने एवां बीजां कार्योमां भाग लेशे नहि.

आवा खोटा चालो दुर करवानी आपणने घणी जरुर छे.

आपणी समक्ष बेठेला मी. काबराजी, जेओ संसारसुधाराना महान् हिमायती छे, तेओनुं स्त्रीबोध नामनुं मासिक चोपानीयुं वांचवा, मारी नेक बेहेनो! हुं तमने सुचना करुं छुं.

छेवटमां लग्नो तेमज बीजा प्रसंगोए जेम बने तेम गेरवाजबी मोटां खर्चो ओछां करवा मारी सुचना छे. मने पहेलेथीज बोलवामां बांधी लेवामां आवेल छे, अने तेथी टुंकमां एटलुंज कहीश के आवा खोटा चालो दूर करवानी घणीज जरुर छे, अने ते प्रमाणे करशुं तो सुखी थईशुं, अने आपणा धर्म प्रमाणे चाल्या छीए एम कहेवडावीशुं; माटे धर्म प्रमाणे चालवुं होय अने धर्मनी उन्नति करवी होय, तो हानिकारक संसारिक रिवाजो दुर करवा तत्पर थाओ."

(प्रो. नथु मंछाचंदे तेमने आपवामां आवेलो वखत पुरो थवाथी, प्रमुख साहेब तरफथी घंटडी वागतां पोतानुं भाषण समाप्त कर्युं; पण तेमना भाषणे श्रोताजनो उपर एटली तो असर करी हती, के तेओए ताळीओना चालु अवाजथी तेमने पांच मीनीट वधु आपवानी प्रमुख साहेबने अरज करी हती, जे तेओए मंजुर करी हती.)

———:o:———

अमदावादवाळा वकील छोटालाल काळीदासनुं भाषण.

" प्रमुख साहेब, अने बीजा साधर्मीभाईओ तथा बहेनो!

आ सवालना पहेलां जीर्ण पुस्तकोद्धार, जीर्णमंदिरोद्धार, जीवदया, कॉन्फरन्सनी योजना अमलमां लाववा, अने विद्यादान संबंधी विषयो चर्ची, ते विषे ठराव करवामां आवेला छे, ते विषयो अने हालना विषयमां घणो तफावत छे. ते विषयोमां पैसा खर्चवानी जरूर छे, परंतु हालना विषय संबंधे एटले खराब रिवाज काढी नांखवा बाबत कांई पैसा खर्चवानी जरूर नथी; पण उलटो पैसानो बचाव थाय तेम छे. प्रथम करेला ठरावो अमलमां आणवानो घणो आधार पुरुषो उपर छे, अने हालनो ठराव अमलमां मूकवानो जेटलो आधार पुरुषो उपर छे, तेटलोज बल्के तेथी वधारे स्त्रीओ उपर छे.

खराब रिवाजो आपणी उपर आवी पडेला सापना जेवा छे. आपणा शरीर उपर साप आवी पडे तो, ते क्यांथी आव्यो, केम आव्यो, केवी रीते आव्यो, तेनो विचार करवा बेसवुं के तेने एकदम काढी नांखवो? सर्वे माणसो एक अवाजे एमज कहेशे के ते काढी नांखवो; तो आ खराब रिवाजो आपणापर सापनी पेठे आवी पडेल छे, ते क्यांथी आव्या, केम आव्या अने केवी रीते आव्या, तेनो विचार करवा नहीं बेसतां ते एकदम काढी नांखवा जोईए.

बाळलग्न अने वृद्धलग्नथी आपणी स्थिति घणी खराब थयेली छे. बाळलग्नथी परणेलां घणां स्त्री पुरुषो टुंकुं आयुष्य भोगवी मरण पामेछे, तथा वृद्ध माणसनुं आयुष्य थोडुं बाकी होयछे, तेवाओ परण्या पछी थोडी मुदतमां मरी जायछे तेथी विधवाओनी संख्या वधी पडेछे. मुंबई इलाकानी ५२६००० माणसनी जैन वस्तीमां छोडीओ अने बायडीओ मळी २५६९०० छे, तेमां ज्यारे १२६००० सधवाओ छे त्यारे ५६५०० विधवाओ छे, एटले ९ सधवा स्त्रीए ४ विधवाओ छे. आ रीते विधवाओनी संख्या घणी मोटी छे अने बैरी मरी जाय तो तेनो

घणी फरी परणे छे, अने तेम थवाथी छोकराओना प्रमाणमां छोडीओनी संख्या घणी ओछी रहेछे. मुंबई इलाकामां ज्यारे १३३००० कुंवारा छोकरा छे, त्यारे ७७५०० कुंवारी छोडीओ छे. वळी २०५०० रांडेला छे, एटले कुंवारा अने रांडेला पैकी अडधोअडध परण्या वगर रहेवाना, अने तेम थाय तो आपणी वस्ती दिन प्रतिदिन ओछी थाय; वळी छोडीओनी संख्या ओछी एटले कन्याओनी अछतने लीधे कन्याविक्रय वधवा मांडेछे.

जो बाळलग्न अने वृद्धलग्न बंध पाडवामां आवे, तो तेवां लग्नो करेला पुरुषो मरवाथी विधवाओनी संख्यामां वधारो थतो अटके, अने तेवां लग्नोवाळी स्त्रीओ मरवाथी तेमना घणी फरी परणे छे तेनो अटकाव थाय, अने तेथी कुंवारा छोकराओ वधारे मंडाय माटे उपरना आंकडापरथी तेम करवानी खास जरूर अणायछे. केटलाक धर्मथी तो अमुक उंमरमां छोडीने परणाववानी फरज छे एम कहेवामां आवेछे; तेथी ते धर्मवाळा कदाच बाळलग्न करता होय; परंतु आपणा धर्ममां तेम करवानी जरूर नथी. जेम वधारे ब्रह्मचर्य पळाय तेम सारुं एवुं आपणे मानीए छीए, तेथी पण बाळलग्न बंध पाडीए, तो आपणे धर्मना रस्ते वधारे चालीए छीए एवुं गणाय. आपणा खराब रिवाजोनी असर पुरुषो करतां स्त्रीओने वधारे भोगववी पडेछे, तेओ वधारे मरेछे. जूओ मुंबई इलाकामां,

आपणा जैनोमां	पुरुष.	स्त्री.
५ वर्षनी अंदरना.	२८०००	२९०००
५ थी १० वर्ष सुधीना.	३३७००	३२५००
१० थी १५ वर्ष सुधीना.	३५०००	२९०००
१५ थी २० वर्ष सुधीना.	२६०००	२१०७०
२० वर्ष उपरना.	१५५०००	१४३०००

छे, ते जोवाथी जणाशे के पांच वर्षनी अंदर छोकरा छोडीओ थोडी वधारे छे, अने पांचथी १० वर्ष सुधीमां छोकरा थोडा वधारे छे; परंतु १० वर्ष उपरांत पुरुषो करतां स्त्रीओ घणी ओछी छे, एटले छोकरा छोडीओनो जन्म तो लगभग सरखो थाय छे, पण छोडीओ अगर बैरीओ मरे छे वधारे. आपणा खराब रिवाजोनो ते बिचारीओने भोग थवुं पडे छे.

लग्न करवामां छोडी करतां छोकरानी उंमर पांच वर्षनी वधारे राखवी जोईए. तेनां कारणो घणां छे, अने ते आप सर्वेना जाणवा तथा मानवामां हशे. बीजां कारणो बाजुपर मुकीए तोपण आपणामां छोकराओ वधारे छे ने छोडीओ ओछी छे, ने तेथी आवो तफावत राखीए तो पांच वर्षनी अंदरना २८००० छोकराओ हवे पछी जन्मती छोकरीओने परणे, तो तेटली छोकरीओ ते उंमर उपरांतनाने काम आवे, अने तेथी वांढानी संख्या ओछी थाय. आ कारणथी पण वरकन्यानी उंमरमां पांच वर्षनो अंतर राखवानी जरुर छे.

आ विषयने माटे जेटलुं बोलीए तेटलुं ओछुं छे; परंतु मने आपेलो पांच मीनीटनो वखत पूरो थयो छे, तेथी आ दरखास्तना टेकामां आटलुंज बोली, ते मंजुर करवा आपने विनंति करुं छुं."

जबलपुरवाळा लाला छुनमलजी गुलेछाना हिंदी भाषणनो सार-

दोहा.

नमो देव अरिहंतको, पुनि कीजे कछु काम;
स्वतः सिद्धि सो होत है, कहां विघ्नको नाम.

सवैया.

आत्मज्ञान प्रकाश विना खद्योत समान भया टिमकारा,
तापर मान कहा करना दिन चांर गये फिर व्हे अंधियारा;
अतिवल्लभ प्राणप्रिया जगमें निज स्वारथका सबही संसारा,
चित्त शांत विना संतोष कहांकर शांत ह्रदय सुख होय अपारा.

आजे महा आनंद अने उत्सवनो दिवस छे, के जेनी शोभानुं हुं वर्णन करी शकतो नथी. घणाक जैनबांधवोए दूर दूरना देशांतरोथी पधारीने आ **जैन श्वेतांबर महामंडळने** सुशोभित करेल छे, अने श्री संघनी नठारी रीतिओ, जीर्णमंदिरोनो उद्धार, प्राचीन ग्रन्थोनो शोध, धर्मनी उन्नति, जीवदया अने आ मंडळ सदैव-हमेशां कायम रही शके, तेवा उपायो माटे तत्पर रहेल छे. भाईओ! हुं एक अज्ञान, अल्पबुद्धि, आप समस्त बांधवोनो सेवक छुं, अने आ मारो पहेलोज दिवस छे के आप महाशयोनी सेवामां कंई प्रार्थना करुं छुं. आशा छे के कंई पण अविनय अथवा कदाच भूल थाय, तो आप साहेबो क्षमा करशो.

अमारे त्यां विशेषे करीने मारवाडी लोकोमां चाल छे, के छोकरा छोडीना विवाह प्रसंगमां तमाम रीति अने देव पूजनादि, अन्यमतावलंबीओथी जारी छे, अने अन्यमतनाज ज्योतिष ग्रंथोथी मुहूर्त्त वगेरे जोवामां आवे छे. ए महा शरम अने पश्चातापनो विषय छे, के आपणो जैन-मत के जेना आशयथी अढार पुराणो, व्याकरण, ज्योतिष, न्याय अने विज्ञानना ग्रंथो अन्य-मतावलंबीओए बनाव्या छे, अने आज सुधी तेओनाज आश्रय उपर चाली रहेल छे, ते छतां पण आपणे तेओना आश्रय उपर चालीए, अने कुदेव (गणपति, क्षेत्रपाळ, गोत्रजदेवी, अग्नि वगेरे) ने पूजीए, ए केटला शोच ने विचारनी वात छे. ते (ब्राह्मण) लोको बीजा (मिथ्यात्व) मतना पाळवावाळा आपण लोकोथी एटले सुधी द्वेषभाव अने घृणा (निंदा) करे, के ते आ नीचे लखेला पूर्वार्द्धथी प्रकट थाय छेः—‘ **हस्तिना ताड्यमानोऽपि न गच्छेत् जैनमंदिरे** ’. भावार्थ ए के, हाथी मारवा पाछळ पडे ने प्राणनी हानि थाय तो भले, पण प्राणने बचाववा माटे पण जैनमंदिरमां पेसवुं नहि! हे स्वधर्मीभाईओ! आटलो बधो द्वेषभाव राखवा छतां पण आपणे फरी ते लोकोना पंडितोना उत्तम व्यवहार करीए, अने विवाह तथा बीजा संसारिक व्यवहारोमां आपणा देवोनी स्थापना न करतां, तेओना बतावेला कुदेवोनी स्थापना करीए अने पूज्यपणे मानीए छीए. जैनशास्त्रोमां अभयदान, सुपात्रदान अने अनुकंपादान कहेल छे, तेओने छोडीने बाकीनां जे दान छे, ते जैनीओने बीजा मतवाळाओने देवा माटे साफ मना करेल छे.

विवाह तथा बीजां संसारिक कार्य पूर्ण करवाने माटे, गीतार्थ मुनिओथी शास्त्रानुसार तथा बीजा पण जैन विद्वान् समजवान अने अग्रशोची पुरुषोनी संमतिथी रीतिओ प्रचलित करवी जोईए. हाल पण घणुंकरीने कंई शून्य स्थान नथी; तेवाओनो शोध करवाथी हमणां पण घणांक स्थळोमां गीतार्थ मुनि अने विद्वान् पुरुष प्राप्त थशे.

आपणा लोकोमां लग्न प्रसंगे बहुज पैसो नकामो उडाववामां आवे छे, जेमके ताय-फानो नाच, भांडोनी नकल, फुलवाडी, दारुखानुं, सेवकोनुं—भोजक—पांडे वगेरेनु बंधान. स्त्रीओनां अनुचित (फटाणानां) गायन-गीत अने ए सिवाय बीजा पण घणाक नठारा रिवाजो छे. उपरनी चार रीतिओ के जेओनां नाम उपर बतावेल छे, तेओ स्थापित रहेवाथी आपण लोको पापना भागीदार थईए छीए, तथा यौवनावस्थाना बाळको कुमळी वयना उछरती युवानीमां होवाथी नठारी चालना थई जाय छे, अने समजदार तथा बुद्धिमान् पुरुषो पण एवी नठारी रीतिओथी नामना राखवा करे छे. केटलाक भाईओने आवा उडाऊ खर्चने लीधे देवाना दास बनी विपत्ति उठाववी पडे छे. घणुंकरीने पश्चिमोत्तरदेश अने बंगाळामां आवां नकामां खर्च करवानो विशेष रिवाज छे, अने धर्मनी तरफ लोकोनुं ध्यान दिन प्रतिदिन घटतुं जाय छे. जुओ के आजकाल केटलाक अन्य जातिना लोकोए आपणा अहींआंनी नठारी रीतोने दूर करी सारा व्यवहारोनो प्रचार कर्यो छे, अने कायम राखवाने माटे न्यायपूर्वक पुस्तकोने उपयोगमां लावे छे. ए प्रमाणे आपणे पण विवाह तथा बीजां पण संसारिक कामोने माटे ते लोकोनु अनुकरण करवुं घटे छे, तथा तेवा करेला ठरावो तोडनारनो दंड करवो योग्य छे.

एक वात कहेवानो मने घणा दिवस थयां विचार हतो; परंतु एवो समय प्राप्त न थवाथी प्रकट करी शक्यो नथी. हवे श्री वीतराग देवनी कृपाथी समय हाथ लाग्यो छे, अने आप समस्त भाईओनां दर्शन थयां, एथी निवेदन करुं छुं ते ध्यानपूर्वक श्रवण करशो, अने ते फळीभूत थवाना यत्न आदरशो. इंग्रेजी राज्यमां सर्व लोको एक सरखा समजवामां आवे छे, अने सांभळवामां पण आवे छे के वाघ बकरी एक आरे पाणी पीए छे. जेमके हिंदुओनो न्यायसंग्रह, मुसलमानोनो न्यायसंग्रह अने बीजा पण जुदा जुदा मतवाळाओना जुदा जुदा न्यायसंग्रहने, जोके तेओ लोकोना शास्त्रोना आश्रयथी बनाववामां आव्या छे. तेओने भारतवर्ष (हिंदुस्तान)नी राजसभा मानेछे, एज प्रमाणे आपण जैनीओनी तरफथी एक प्रार्थनापत्र स्टेट सेक्रेटरी टु धी गवरमेंट ऑफ इंडियाने अने लंडन शहेरमां पार्लमेन्ट सभाने मोकलवुं घटे छे, के अमारा लोकोना जैन न्यायसंग्रह पण अर्हत् नीति तथा बीजां बीजां शास्त्रोना अनुसार स्विकार करो अने तेनो प्रचार थवा सावधान सहित यथोचित् परिश्रम करवो जोईए छे; केमके ज्यां धर्मानुसार कार्य करवामां आवे छे त्यांनी उन्नतिनुं शुं ठेकाणुं छे? केमके:—

सवैयो.

देव गुरु शास्त्रकी श्रद्धासें प्रीति करो
यही सब सूत्र सिद्धांतोंका मूल है,
इनमें जो संशय करै जन्म जन्म भ्रमन करै
धिक् धिक् संसार कहै कैसी बडी भूल है,

आदर सत्कार नाहि होय ऐसे जीवनका
अपयसका पुंज बने शीश पडे धूल है,
राज्यमें भी उनकी सुनवाई कहो कैसें होय
धर्मसें प्रतिकूलताके दुनियां प्रतिकूल है.

आटलुंज बोली हवे हुं मारुं भाषण समाप्त करी, आप सर्व बांधवोनी क्षमा मांगुं छुं के, माराथी कोई प्रकारनो अविनय थयो होय किंवा भूल थई होय, तो क्षमा करशो."

सुरतवाळा वैद्य तलकचंद ताराचंदनुं भाषण.

"मेहरबान प्रमुख साहेब अने सद्‌गृहस्थो!

वखत घणोज थोडो छे, अने विषय विस्तीर्ण होवाथी विषयनी प्रस्तावना नहीं लंबावतां. हु मारा विषयनी शरुआत करुंछुं.

गृहस्थो!

श्लोक.

यः प्राप्य दुःप्राप्य मिदं नरत्वं,
धर्मं न यत्नेन करोति मूढः।
क्लेशप्रबद्धो मसलब्ध मब्धैः,
चिंतामणि पायइतु प्रमादात्. ॥१॥

अर्थात्—दुःप्राप्य एवो जे मनुष्यजन्म पामीने मूढ पुरुषो प्रमादथी जेम चिंतामणी रत्नने फेंकी दे छे, तेम धर्मने यत्नथी नहीं पाळनार पोताना जन्मने निरर्थक बनावी दे छे. वळी कहुं छे के '**धर्मेयोवहतो हंति धर्म रक्षति रक्षति.**' अर्थात् धर्मने जे हणे छे ते पोतेज हणाय छे; अने धर्मनुं जे रक्षण करे छे ते पोतानुंज रक्षण करे छे. मित्रो! हवे जे दरखास्त मी. परमार मुकी छे, अने जेने प्रॉफेसर नथुए टेको आप्यो छे, तेने अनुमोदन आपवुं ए मारुं काम छे. ए दरखास्तमां जे सात कलम लखेली छे, ते साते कलम उपर एकज माणसथी विवेचन थई शके नहीं; परंतु जुदा जुदा बोलनारा तरफथी जुदां जुदां अनुमोदनमां विषयो चर्चाववा ए आपणो खास हेतु छे. जे वातने अनुसरीने आपणामां "**विवाहादिक्रिया**" करवामां आवे छे, तेने माटे कांईक कहेवानुं छे.

संसारसमुद्रनी पार जवा माटे त्रण पुरुषार्थ (धर्म, अर्थ, काम) सिद्ध करवामां सहायभूत एवी जे पुरुषने पतिरुप सहायक जेने नीतिवान पुरुषो धर्मपत्निनुं उपनाम आपी गया छे, ते धर्मपत्नि धर्मनी विधीथी जोडायली होवी जोईए; कारणके जे धर्मनी प्राप्तिने. माटे पति-पत्निनो मेळाप योजवामां आवे छे, ते धर्मनां मूळतत्वो ते विधिमां समायलां होय, बीज ते मूळमांथी वृक्ष उत्पन्न थई, तेनी शाखाओ वधी, सुखरुप फळ फुलथी खीली, छेल्ले अखंडानंद जे मोक्ष तेना सुखने पामी शकाय छे. हवे विचार करवानो के आपणा लोको वचला काळथी परचक्रने आधीन थवाथी, जैनी विधीने पडती मुकी ब्राह्मणी विधि प्रमाणे लग्न

क्रिया करवा लाग्या छे; परंतु हालमां जे क्रियाओ करीए छीए ते ब्राह्मणी धर्म प्रमाणे तो शुं, पण हलका हिंदुओ जे शुद्रोने नामे ओळखाय छे, अने जेओने माटे "शुद्रकमळाकर" नामनो ग्रंथ लखायो छे, ते प्रमाणे पण आपणां लग्न थतां नथी! आपणा जैनोमां जुदी जुदी न्यातो छे, अने ते जुदी जुदी न्यातोमां लग्ननी विधि तथा रुढीओ जुदी जुदी छे; एटले आपणी लग्ननी हालमां चालती रुढीओ कया धर्मशास्त्र प्रमाणे छे, ते नक्की करी शकातुं नथी. ज्यारे एवी कोईपण धर्मशास्त्रथी विरुद्ध मात्र रुढी प्रमाणे जोडी कहाडेली विधिथी, जे वधुवरनुं जोडुं बंधाय, तेओनां मन धर्म प्रमाणे ऐक्यतावाळां थाय, ए बनवुं घणुंज अशक्य छे. जैनधर्म अहिंसक छे, अने ब्राह्मणी (वायीतांत्रिक) धर्म हिंसक छे. हालमां जे क्रिया आपणे करीए छीए, ते वाममार्गथी उद्धरेली **मिश्रतांत्रिक क्रियाओ छे.** ते पैकी दाखला तरीके एकज बतावीश के लग्न प्रसंगे मधुपर्कना समये, ब्राह्मणो विष्टर विष्टर विष्टरः करीने भणे छे, पछी गौर गौर गौर कहे छे, अने पछी मधुपर्कनी क्रिया करवामां आवे छे; अर्थात् विष्टर एटले कन्यानो भाई पोताना बनेवी (वर) ने मधुपर्क आपे छे. मधुपर्कनी विधीमां लख्युं छे, के 'मधुपर्के गवालंभः' एटले मधुपर्कमां गायनुं आलंभन करवुं. (हालना पंडितो आ वाक्यनो एवो अर्थ करे छे, के मधुपर्कमां गायनुं दान करवुं); परंतु 'विना मांसो मधुपर्को न भवति' अर्थात् मांस विना मधुपर्क थायज नहीं तो पछी, दाननो अर्थ करनारनी वात केटली साची मनाय? एवी रीते बीजी घणी क्रियाओ तांत्रिक ग्रंथोने आधारे प्रतिनिधीरुप वस्तुओथी चलाववामां आवे छे, पण ते सघळानुं वर्णन करतां वखत घणो जोईए, माटे अहींथी अटकावी आगळ कहेवानुं के आपणां जैनशास्त्रमां लग्नादि विधिओ छे. जो ते प्रमाणे आपणे दरेक कार्य आपणा धर्म प्रमाणे करीए, तो आपणी उछरती प्रजाना मन उपर ते प्रमाणे छाप बेसाडी शकीए; अने जो कोमळ अंतःकरण उपर व्यवहारिक धर्मनी छाप बेठेली होय, तो धर्म तरफ वळेलुं अंतःकरण अधर्माचरण करेज नहीं, ए वात निर्विवाद छे. जेम जेम नानी वयनां बाळकोने नाना विध विध व्रत नियमो माटे आपणे "पचखाण" करतां शीखवीए छीए, अने लीधेलां पचखाण प्राण जतां पण तेओ तोडता नथी, तेम आपणे तोडवा देता नथी; तेज प्रमाणे लग्न वखतनी प्रतिज्ञाओ एटले पचखाणो पण आपणा धर्मशास्त्रने अनुसरीने होय, तो ते तोडी शकाय नहीं अने ज्यारे लग्न विधि वखते लीधेलां पचखाण तोडी शकाय नहीं, एवी धर्मनी फरज बजाववानो आग्रह होय, तो कोईपण जोडुं शियळव्रतथी चळीत थाय नहीं; तेम ईर्षा, द्वेष, वैर अने वडीलोथी अमर्यादित थई हालमां जे अधर्मयुक्त अव्यवहार चालतो जोवामां आवे छे, अने तेना फळरुप ठामठाम कलह तथा फूट अने तुट जोवामां आवेछे, तेनो सदंतर नाश थाय. बाकी हालमां चालती अन्य धर्म प्रमाणेनी क्रियाथी आपणी दशा घणी दयाजनक थई गई छे. जेम—

मनहर छंद.

संपतणो जंप गयो कुसंपनी लाह्य लागी,
वागी हांक शोकनी अथाग थाक लागीओ;
तुच्छ दाममाट हाटने बिगाडी सेठीआओ,
माया मस्त थयेल जणाय छे वैरागीओ;

धर्म कर्म त्यागी रागी थईनेज भीख मागी,
धनना संग्रहमाट लढे साधु त्यागीओ;
सहु सहुनुं संभाळे धर्म सामुं कोण भाळे,
काळो केर वर्ते छे शुं जुवो सोभागीओ. १

ठाम ठाम फूट पडी तुट घरेघर मांही,
मायबाप भ्रात भगनीने नथी फावतुं;
लडाई कलह मांही सर्वको बडाई माने,
गणे नहीं अवरने आंगणामां आवतुं;
वृद्ध गुरु जनतणी वातने, न माने कोई,
करे मन धार्युं आवे जेने जेम फावतुं;
दीन हीन एवी दशा थई दुःखरुप तोये,
खरो धर्म रक्षवानुं कोने नथी भावतुं. २

माटे ओ मारा प्यारा भाईओ, आपणे आपणा धर्मप्रमाणे आपणी संसारिक संस्कार क्रिया नहीं करवाथी धर्मने हणी नांख्यो छे, तेथी आपणे पोतेज हणाई गयेला हिणा देखाईए छीए. तेथी हुं आप साहेबोने आग्रहथी भलामण करुं छुं, अने भार मुकीने जणावुं छुं के मी. अमरचंद पी. परमारे जे दरखास्तमां—रडवाकुटवा—जमणवारो—खोटां फरजीआत खर्चो, छोकरीना पैसा खावा लेवा, घरडा वरने नानी कन्या परणावी विधवानो वधारो करवो, अने कन्यानी अछत करी वंशनो क्षय करवो वगेरे बाबतो बतावी छे, ते आपणा धर्मथी विरुद्ध छे, अने जो तेने वळगी रहीशुं, तो आपणे आपणा धर्मने हणी नांखनार थईशुं. विगेरे जे जे बाबतो आवी पडे तेने माटे आपणे तुरत विचार करवो जोईए, के आ कृत्य करीए छीए ते आपणा धर्म प्रमाणे छे के केम ? अने जो धर्म प्रमाणे होय तो करवुं अने धर्म प्रमाणे नहीं होय तो तेनो त्याग करवो, पछी तेमां गमे तेटलो लाभ के स्वार्थ रहेलो होय. एटलुं कही छेल्ले नीतिशास्त्रनो एक श्लोक कही मारुं भाषण पुरुं करीश.

निंदन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवंतु,
लक्ष्मीः समाविशतु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगांतरे वा,
न्याय्यात्पथः प्रविचलंति पदं न धीराः ॥

अर्थात् निंदा थाओ वा स्तुति थाओ, धन मळो अथवा जाओ, युग पर्यंत जीवाय वा आजे मरण भले थाओ, तोपण न्यायविरुद्ध एटले धर्मविरुद्ध एक पगलुं पण धर्ममां धीर थएल पुरुषो भरता नथी; माटे धर्म विरुद्ध कोईपण क्रिया करवी ए जैन नाम धरावनारने हीणु देखाडनारुं छे, जे उपर आप साहेबो पुरतुं ध्यान आपी, सदासर्वदा धर्म ध्यानमां रत थई, कुगुरु कुदेव अने कुधर्मनां फरमानोना ज जे बध बंधाया होय, तेने तोडी स्वधर्ममां रुचिवान थई ते प्रमाणे वर्ती अमुल्य मनुष्य देहनुं साफल्य करशो, एटलुंज कही आपे मने जे लाभ आप्यो तेने माटे सभानो उपकार मानी बेसवानी रजा लउं छुं. ”

शा. दामोदर बापुशा एवलाबाळानुं भाषण.

" प्रेसीडेन्ट साहेब, सद्‌गृहस्थो अने सुशील बहेनो,

हानिकारक रिवाजो आ विषय पर घणा विद्वान् वक्ताओ बोली गया छे, अने ते बाबत-पर वधारे बोलवा जेवुं हवे कांई रह्युं नथी, तोपण ते विषे बे शब्द बोलवा आपनी पासे रजा लउंछुं.

वहाला माणसना मरणथी तेना संबंधीओने दुःख उत्पन्न थाय, ए मनुष्य स्वभावने अनुसरतीज वात छे, परंतु प्रत्येक वातने नियमितपणुं छे, अने ते नियमना उपरांत थवाथी घणा गेरफायदा थाय छे.

मरण पाछळ रडवाकुटवाना हानिकारक रिवाजोनो गुजरात काठीआवाड अने मार-वाड आ देशोमां, भरतखंडना बीजा देशो करतां घणो वधारो थवाथी घणं नुकसान थयुं छे.

आ हानिकारक रिवाजथी आ लोकमां निंदा थाय छे, अने परलोकमां दुःख भोगव-वुं पडे छे.

एक विद्वान् ग्रंथकारे शोक बदल एवुं कह्युं छे केः—

ओमिति पंडिताः कुर्युरश्रुपातं च मध्यमानः ।
अधमाश्च शीरोघातः शोकधर्मविवेकिनः ॥

पंडित पुरुषो शोकमां एम समजे छे, के जे थवानुं छे ते थाय छे, माटे चिंता करवानी शी जरुर? मध्यम पुरुषो अश्रुपात करे छे अने अधम पुरुषो माथुं कुटे छे, पण विवेकी पुरुषो तो शोकमां धर्मज करे छे. सद्‌गृहस्थो; आखा हिंदुस्तानमां तेमज बीजा कोईपण देशमां गुजरा-तनी स्त्रीओ जे अमर्याद रीते कुटे छे, अने रडे छे, तेवो रडवानो अने कुटवानो चाल आज पर्यंत क्यांई पण जोवामां तेमज सांभळवामां आव्यो नथी.

जो कोईपण चालने माटे आपणा गुजरातवासी बंधुओने शरमावानुं होय, अने बीजी सुधरेली कोमने आपणा रिवाजोनो धिक्कार होय, तो ते प्रथम मरण पाछळ रडवाकुट-वाना नफट रिवाजज छे; अने कदाच कोई एम प्रश्न करे के लांबा वखतथी जड मूळ घालीने पायमाल करनारो कोईपण रिवाज हजी सुधी गुर्जरप्रजाने दुःखदायक हशे, तो ते रिवाज मरण पाछळ रडवाकुटवानोज छे.

गुजरात तथा काठीआवाडनी स्त्रीओ हमेश बहार जवा वखते बहु शरम राखे छे, परंतु रडवाकुटवानी वखते, शरम मर्यादा बधी बाजु मुकी दई, उघाडी छातीए लज्जारहित थई ताल सुरमां राजवण गाई कुटे छे.

"हालना जमानामां घणाएक भाषामां फेरफार थई सांहित्यशास्त्रनी मददथी संगीत-कळा वधी छे. बीजी भाषामां गावुं संगीत कर्युं छे तो, अमारी गुजराती भाषामां रोवुं संगीत कर्युं छे. केवी शरमनी वात छे! ए रडती वखते कुटवानो पण ताल बराबर पडवो जोईए.

कुटती वेळाए हृदयना खरा शोक करतां वधारे विचार तो स्त्रीओने हालना वखतमां एज आवे छे, के आपणाथी बराबर कुटातुं हशे के नहीं, आपणने कोई मूर्ख तो नहीं कहे! ए उपरथी खुल्लुं जणाय छे के हालनुं रडवुं अने कुटवुं फक्त लोकोने बताववा पुरतुंज छे.

हवे शोक करवाना कारणथी परलोकसंबंधी कर्मबद्ध थई, तीर्यंचादि गति प्राप्त थायछे ते बदल शास्त्रकार एम कहे छे के,

अदम्माणं संसार वद्धणं तिरिय गई मूलं ॥

एटले आर्तध्यानथी जीवने कोईपण लाभ नहीं मळतां फोगट कर्मबंधन थाय छे, अने तेथी भवांतरे तिर्यंचादि गति प्राप्त थायछे; माटे आर्तध्याननो त्याग करवानी तजवीजमां प्रवर्तवुं एम शास्त्रकार कहे छे; अने शोक करवो ए आर्तध्याननीज प्रवृत्ति छे. पुरुषो करतां स्त्रीओज शोकमां वधारे प्रवृत्तमान थायछे. चिंतामण रत्न जेवो अमुल्य मनुष्य जन्म पामी, परलोकनुं साधन करवा तप जप व्रतादिके करीने पुन्यनो संचय करवो, अने पछी आर्तध्यानमां लुब्ध थई महा प्रयत्नथी संचय करेली अत्युत्तम वस्तुनो नाश करवो, ए अमारी सुज्ञ अने सुशील बहेनोने बीलकुल योग्य नथी; कारणके स्त्रीओ उपवासादिक कठीन तपस्या करे छे, धार्मिक कार्यमां मोटो भाग ले छे, तो आवा निरर्थक शरीरने पीडादायक लोकमां निंदनीक अने अधोगति प्रत्ये प्राप्त करनार, एवो महा हानिकारक अने दुष्ट जे रडवाकुटवानो रिवाज, तेने वळगी न रहेतां अने रुढीना धिक्कारयुक्त शृंखलाथी बंध न थतां, तेमांथी मोकळा थई आ हानिकारक रिवाज जलदीथी निर्मूळ करवा प्रयत्न करशे, एवी आशा छे.

हवे हुं मारो मुख्य विषय, जे अन्य शास्त्रप्रमाणे व्यवहारिक क्रिया आदरावत्री, ते तरफ फरुं छुं.

हाल समये दुनियामां जे जे धर्मो प्रचलित छे ते हिंदु, मुसलमान, पारसी, क्रिश्चियन, बुध विगेरे तमाम धर्मना लोको पोतपोतानी संस्कारादि क्रिया पोताना शास्त्र मुजब करे छे. आपणे मात्र परावलंबीपणाथी स्वशास्त्र तरफ दुर्लक्ष करीने, अन्यमतीओना मिथ्या मानेला शास्त्र प्रमाणे आपणी व्यवहारिक क्रिया करीए छीए, ए बहु दिलगीरीनी वात छे. आद्यधर्मसंस्थापक श्री रुषभदेव भगवाने ज्यारे व्यवहार धर्म प्ररुप्यो, ते वेळाए मनुष्यने जन्मथी अंत्य सुधी सोळ प्रकारना संस्कार करवा कह्या छे, ते बदल श्री वर्धमानसुरीए 'आचार दीनकर' ग्रंथमां सोळ प्रकारना संस्कारनुं वर्णन कर्युं छे:—

सोळ संस्कारनां नाम.

गर्भाधानं पुंसवनं जन्म चंद्रार्कदि दर्शनं ।
क्षीरासनं चैवषष्ठी तथा च शुचीकर्म च ॥ १ ॥
तथा च नामकरण अन्नप्राशनमेव च ।
कर्णवेधो मुंडनंच तथोपनयनंपरं ॥ २ ॥
पाठो लंभो विवाहश्च वृतारोपोतकमस ।
एमि षोडश संस्कारा ग्रहीणां परीकीर्तित ॥ ३ ॥

उपर कहेला सोळ संस्कार श्री भगवानने तेमनां मातापिताए कर्या छे, अने पोते पण आचरयां छे. कह्युं छे केः—

विवहारो बहु बलवं जं वंदई केवली वीछ उमत्थं
अहाकम्मं भुंजई तो वीवहारं प्रमाणंतु ॥ १ ॥

एटले व्यवहार पण प्रमाण छे. उपर कहेला सोळ संस्कार मध्ये मुख्य संस्कार हालना समयमां विवाहसंस्कार गणाय छे. जैन शास्त्रकारे विवाह बे प्रकारना कह्या छेः—एक **आर्य** अने बीजो **अनार्य.** आर्यना चार भेद—**ब्राह्म, आर्ष, प्राजापत्य** अने **दैव.** अनार्यना चार भेद—**असुर, राक्षस, पैशाच अने गांधर्व.** अनार्य विवाह अप्रमाण होवाथी शास्त्रकारे तेने क्रिया कही नथी. हवे रह्या बाकी आर्य विवाहना चार भेद; ते मध्येथी हालना काळमां त्रण प्रकारना विवाह बंध छे. वर्तमान समयमां फक्त प्राजापत्य विवाह चालु छे. मातापिताओ स्नानालंकृत करीने कन्यानुं दान करे छे, तेने प्राजापत्य विवाह कहे छे. कोईपण मंगळिक कार्यारंभ करती वखते प्रथम आपणा कुळदेवतानुं स्मरण तथा स्तुति, तथा आपणा आराध्य देवनुं चिंतवन करवुं जोईए छे. तेम जैन शास्त्रकारे प्रथम विवाहना आरंभे विमळवाहन चक्षुस्मान ईत्यादिक सत्य कुलकरनी स्थापना करी छे. कार्यारंभ करतामां पण अमो अमारा पवित्र शास्त्रने एक बाजु मुकी दई पुराणने मान आपी, ते प्रमाणे प्रथम **वक्रतु महाकाय सूर्यकोटी समप्रजा** ईत्यादिक स्तुति करीने, गजानन महाराजनी स्थापना करीए छीए. हवे जरा आगळ जतां ते कार्यनो संकल्प आवे छे तेमां प्रथम एवुं कहेवु लागे छे केः—

विष्णो आज्ञा प्रवर्तमानस्य ॥ एटले प्रथमथीज विष्णुनी आज्ञा मान्य करी. हवे विचार करो के जन्मथी तो जैन अने जीन आज्ञा प्रमाणे चाल्युं एतो आद्य कर्तव्य; परंतु आटला पुरती मात्र जीन आज्ञा अमान्य अने विष्णुनी आज्ञा प्रमाण. हवे विष्णुनी आज्ञा जो मान्य करी त्यारे जैनत्व क्यां गयुं; कारणके शास्त्रकारे कह्युं छे के **'आणाधम्मं पणामसिद्धं'** एटले आज्ञा मानवी एज धर्मनुं मुख्य लक्षण छे, अने विवाह जेवा मांगळिक कार्यमां तो वीतरागनी आज्ञा तो अमान्य थई. हवे कोई कहेशे के अमे तो बेउनी आज्ञा मान्य करीशुं, वीतरागनी अने विष्णुनी; परंतु विचार करो के एक सेवकपर बे मालेकनो हुकम चाली शकतो नथी, अगर एक देशनी प्रजापर बे राजानो अमल चालतो नथी, त्यारे बे धर्माध्यक्षनी आज्ञा केवी रीते मनाय? हवे आगळ जतां तेज संकल्पमां आवे छे केः—**मम आत्मानःपुराणोक्त शास्त्रोक्त फलमापत्यर्थम् ।** एटले मारा आत्माने पुराण तथा शास्त्रमां कह्या मुजब फळ प्राप्त थाओ. केवी आश्चर्यनी वात छे, के सर्वज्ञप्रणीत परम पवित्र आगमोनां फळ मेळवनारे पुराणना फळ तरफ ईच्छा राखवी, एटले चिंतामणी रत्न छोडीने काचना टुकडा ग्राह्य करवा जेवुं छे.

आपणे एकादुं नानुं अगर मोटुं व्रत या पच्चखाण लईए छीए ते वेळाए एम प्रतिज्ञा करीए छीए के, 'आ व्रत हुं अरिहंतनी शाक्षीथी, सिद्धनी शाक्षीथी, साधुनी साक्षीथी लउंछुं, एटले—अरीहंत शीख्खे सीद्ध शिख्खे, साहु शीख्खे, एवी रीते पाठ उचारीए छीए; अने लग्न जेवो परम पवित्र अने जन्मपर्यंत रहेनारो, जेमां धर्म अर्थ काम विगेरे साध्य करवामां परस्पर स्त्री-

पुरुषो एक बीजाने साह्य आपवानो, स्त्रीओने अर्धांगीपद प्राप्त थवानो, जे पवित्र मानेलो करार या एकमेकनुं व्रत पाळवानो जे नेम ते कोनी साखे, तो ए ब्रह्मा विष्णु अग्नि द्विज आदिना साखे, कारण जे ग्रंथप्रमाणे हाल विवाहक्रिया करवामां आवे छे, ते मुक्तावळी ग्रंथमां सप्तपदी वेळाए नीचे कहेवा मुजब मंत्र उच्चारवामां आवे छेः—

इहार्थे साक्षिणो विष्णुरग्निरीशोद्विजस्तथा ।
उभयोमीती संभूतो कन्या सप्तपदं ब्रवीतः ॥

जुओ ! आ मंत्रमां जीनेश्वरना नामनो किंचित पण उल्लेख छे, के जेना शासनमां रहेवुं, जेना परम पवित्र नामथी पापनुं क्षालन करवुं, एवा परोपकारी अरिहंतना नामनो सुद्धां आ मंगळिक मानेला विवाहविधिमां उच्चार पण न करवो, ए केवी खेदकारक अने आपणी अज्ञानतानी वात छे ! लग्न विधिमां वर अने वधू वच्चे एक बीजा साथे नीतिपूर्वक चालवाना पवित्र करार करवामां आवेछे, तेमां वधू वरथी करार करे छे केः—

यज्ञादि धर्मकार्येषु भविष्यामि सहायिनी ।

एटले आ मंत्रमां वधु वरने कहे छे, के यज्ञादि कामोमां हुं तमोने सहाय करीश. सद्गृहस्थो, विचार करो के आपणे तो अहिंसाव्रत पाळवावाळा, अने यज्ञयागमां तो हिंसा प्रधान होय छे, अने ते यज्ञ क्रिया करवानो करार करवो एज प्रथम धर्मविरुद्ध आचरण, अने बीजुं ए के जे करार कर्यो ते प्रमाणे न चालवुं, एटले यज्ञादि कार्यो न करवां, आवा बेवडा प्रायश्चितमां उतरवुं ए सुज्ञजनोने बीलकुल व्याजबी नथी.

परस्पर विरोधी बाबत.

एटले एक धर्ममां जन्म, सर्व आयुष्य, तथा धर्म कार्यो तेज धर्म मुजब, अने फक्त व्यवहारिक क्रियाओ बीजा धर्मशास्त्र प्रमाणे, आवो परस्पर विरोध क्यांही पण जोवामां आववानो नहीं. ते आज दिन सुधी चालवानुं कारण आपणी गतानुगति के आपणुं सैथल्य, आपणी आळस अने आपणी स्वधर्म विषे अनास्ता एज छे. कोई कहेशे के जे रिवाज प्राचीन काळथी चालतो आव्यो छे, तेमां फेरफार करवानुं कांईपण प्रयोजन नथी, परंतु ते साहेबो विचार करीने प्राचीन इतिहास तरफ अवलोकन करशो तो जणाई आवशे के, पुर्वेकाळमां व्यवहारिक क्रियाओ तमाम जैनशास्त्र मुजब चालती हती. ते वेळाए जैन ब्राह्मणोनी संस्थाओ हती, परंतु चर्म तीर्थंकर महावीरस्वामीना निर्वाण पछी केटलाक दिवस बाद बौद्ध अने वैदिक धर्मना विशेष प्रसार तथा गीतार्थ मुनीओनी आणसने लीधे, जैन धर्मपर संकट उत्पन्न थवाथी कांईएक बाबतोमां फेरफार थई गयो; अने ते लीधे अन्यमतीओनो आपणामां प्रवेश थयो अने ते लीधे आवी स्थिति प्राप्त थई. मध्यंतरे कळीकाळ सर्वज्ञ श्री हेमाचार्ये धर्म उद्धार करीने, जैन जातिनुं महाकार्य कर्युं अने जैनधर्मनी विजय पताका परमहीत कुमारपाळ राजाए फरकावी. शांतता अने स्वतंत्रता धर्मसंबंधी बाबतोनी छुट छे, रेल्वे टेलीग्राफ आदि उत्तम सगवडी छे, अने प्रत्येक कोम पोतपोताना धार्मिक तथा सामाजिक सुधारा तरफ दोरवी रही छे, एवा वखत, आपणे पण आपणी सामाजिक तथा धार्मिक स्थिति सुधारवानो प्रयत्न करवो, ए आपणुं मुख्य कर्तव्य छे; अने ते कर्तव्यने बजावी अन्य शास्त्र मुजब थनारी व्यवहारिक क्रिया बंध थई, जैन शास्त्रानु-

सारे क्रियाओ चालु थशे, एवी दृढ आशा छे. अस्तु! वखत थोडो छे तेथी आ विषयपर वधारे विवेचन हाल करवामां आवतुं नथी; वास्ते आप साहेबोनी रजा लईने हुं मारुं भाषण पुरुं करुं छुं; अने आशा राखुं छुं के मारा धर्मबंधुओ विवाहक्रिया जैन शास्त्र मुजब शरु करी, आपणी परावलंबी स्थिति सुधारशे." (ताळीओ)

पंजाबवाळा लाला सुभोमलजीना हिंदी भाषणनो सार.

पंजाबना प्रतिनिधि लाला सुभोमलजीए मरण पछवाडे करवामां आवतां जमणवारोना संबंधमां टीका करतां. लग्न वखते नाचना मेळावडाओ करवामां तथा आतशबाजी फोडवामां, जैनो पोताना धर्मनुं केटले दरज्जे उल्लंघन करे छे, तेनुं विवेचन कर्युं हतुं. आगळ चालतां तेमणे जणाव्युं हतुं के, मारवाड पंजाबमां मुनी महाराज आत्मारामजीना प्रयासने लीधे एवा हानिकारक रिवाजो आज त्रीस वर्ष थयां केटलेक दरज्जे दूर थवा पाम्या छे, अने तेथी हुं तो एमज मानुं छुं के अमारा विभागने जैनधर्मनुं खरुं ज्ञान आज त्रीस वर्ष थयांज प्राप्त थयुं छे. त्यार बाद तेओए मुनि आत्मारामजीए पंजाबपर करेला अनेक उपकारोनुं ब्यान असरकारक रीते कर्युं हतुं.

अंबाचवाळा मी. मगनलाल गोविंदजी दलालनुं भाषण.

"मानवंता प्रेसीडंट साहेब, गृहस्थो, सुशील बेनो!

विद्वान् वक्ताओए आ विषयनां पोईन्टो उपर असरकारक विवेचन करी श्रोताजनो उपर सारी छाप बेसाडी छे. मारी डीसपोझले मने बहुज टुंक वखत होवाथी, हुं मात्र अमुक पोईन्टोज हाथपर लईश. आ विषयनी दरेक बाबतो उपयोगी तेमज अवश्य विवेचन करवाने योग्य छे. वळी हानिकारक दरेक रिवाजो दूर करवानी बाबत अवश्य अमलमां मुकवा जेवी छे.

रडवुंकुटवुं

मरण पाछळ रडवुंकुटवुं ए रिवाज हाल दरेक स्थळे प्रचलित जोवामां आवे छे. स्त्रीओ पोताना ससरा जेठ विगेरेनो हमेशां विनय साचवीने मर्यादापुर्वक तेओनी लाज काढे छे; तेमां वळी विशेषे करीने मारवाड, काठीआवाड आदि देशोमां तो लाज काढवानो अत्यंत रिवाज छे. घरनां वडीलोनी समक्ष पोताना पति साथे स्त्रीओ जरा भाषण करती नथी, तो बजारनी वच्चे रडवुं अने कुटवुं अने अमर्यादा बताववी, ते वखते स्त्रीओनी शरम क्यां संताई जाय छे?

कुटती वखते शरीरनां नहीं बताववा जेवां अंगो पण दृष्टिगोचर थाय छे, ते वेळा शरम क्यां जाय छे?

वळी नजीकना सगांना मृत्युथी जे दिलगीरी प्राप्त थाय छे, ते कांई कुटवाथीज प्रदर्शित थती नथी. जे लोकोमां रडवाकुटवानो बीलकुल चाल नथी अने पोताना नजदीकना

सगाना मृत्यु वेळा, जेओ मात्र आंसुज पाडीने बेसी रहे छे, तेओने शुं दिलगीरी नहीं थती हशे, एम कही शकाय?

स्त्रीओनां भूषणो जेवां के विनय, लज्जा, उंचे स्वरे बोलवुं नहीं आदि, जे खरेखरा स्त्रीओना गुणो तरीके लेखाय छे, ते बधा रडवाकुटवाथी नष्ट थई जाय छे. आ रिवाजथी एक पण फायदो नथी, पण बल्के अनेक गेरफायदाओ छे.

बाळलग्न.

जो कोईपण रिवाजे आपणी उन्नति थवामां मोटामां मोटी हरकत करी होय, तो ते आ बाळलग्न छे. हुं कबुल करुं छुं के ते सिवाय बीजा घणा खराब रिवाजोए आपणी उन्नति थवामां अटकाव नांख्यो छे, तोपण आ बाळलग्ने आपणी सुधारणानी जे खानाखराबी करी नांखी छे, तेनो खरेखरो चितार दोरवो अशक्य छे. आपणी प्राचीन स्थिति जोतां हालनी आपणी चालु स्थिति बहुज दयाजनक थई पडी छे. अमलनुं आपणुं केवुं शूरवीरपणुं! अने हाल आपणुं केटलुं बधुं निर्बळपणुं! परस्पर विरोध. ए बधुं मात्र बाळलग्नने लीधेज छे. असल आपणामां आवी रीते बाळलग्न हतां नहीं. युरोपीअनो तेमज बीजा लोकोनी शारीरिक शक्ति जोतां आपणे केटला बधा ते बाबतमां उतरता छीए? वात साबीत करवाने दाखला तरीके एम धारो के, (जो के हुं कंई एवुं ईच्छतो नथी. May God forbid.) दश पहेलवानो जो बुम पाडता अने मारामारी करता आ मंडपमां प्रवेश करे, तो बल्के आपणे छ हजार माणसो लगभग भेगा थया छीए तेमांथी केटला सामा थाय? हुं तो धारुं छुं के बधा तुरत दोडधाम करी मूके. लांबो विचार करी आप साहेबो जो एनुं कारण शोधशो, तो मालुम पडशे के आ बधी खराबी बाळलग्नथीज थई छे.

बाळपणमां ज्यारे लग्न करवामां आवे छे, त्यारे परणनार जोडुं "लग्न ए शुं छे?" एनो कांईपण अर्थ समजतुं नथी. कदाच कांईपण अर्थ तरीके समजे, तो ते मात्र रमत. हवे लग्नना निकट संबंध उपर परणनार जोडानो जे आखी जींदगीनो आधार छे, अने जेमां तेनी आखी जींदगीनुं श्रेय समायलुं छे, तेना उपर बीलकुल विचार करवामां आवतो नथी. माबापो एम समजे छे के पुत्रो तथा पुत्रीओने परणावीने लावो लईए; परंतु ते वखते हुं धारुं छुं के बच्चांओनुं हीत नहीं विचारतां, तेओ मात्र दुश्मन रुपे थाय छे, ए वात तेओ भूली जाय छे. लावो लेवानी घेलछाईमां माबापो पोतानां बच्चांओने बाळलग्ननी सांकळथी जोडे छे, जेनुं परिणाम ए आवे छे के समजणां थया बाद पतिपत्नीमां जे सुलेहसंप जळवावो जोईए, ते नहीं जळवातां हमेशां कंकास अने कजीआओना तेओने भोग थवुं पडे छे. नानी उंमरमां लग्न थवाथी पतिपत्नीने अरसपरस स्वभावनी खबर होती नथी. युरोपीअन विगेरे लोकोमां बाळलग्न नहीं थतां मोटी उंमरे पोतानी ईच्छानुसार पसंदगी करी परणवामां आवे छे, जेथी तेओ आ बाबतमां खास बहु सुखी देखाय छे, अने आपणामां तो घेरेघेर पतिपत्नीओ वच्चे कंकास वास करीने रहेलोज छे.

आपणे कहीए छीए के आपणामां व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणी आपवानी जरुर छे, तेमज स्त्रीकेळवणीनी पण आवश्यकता छे; तो ते केळवणी आपणे यथास्थित लेवी होय,

स्त्रीओने जो पुरेपुरी केळवणी आपवी होय, तो आ बाळलग्न पहेलांथी बंध थवां जोइए. ज्यांसुधी बाळलग्न बंध थाय नहीं त्यां सुधी केळवणीनी नेममां न्यूनता रही जाय छे. टुंकामां बाळलग्न होवाने लीधे आपणा मोटामां मोटा धर्म, अर्थ, काम, अने मोक्ष जे चार पुरुषार्थो तेमांना एक पण हांसल थई शकतो नथी. मोटामां मोटा पुन्यना योगे मेळवेलो आ मनुष्यभव निरर्थक जाय छे, अने बीजां प्राणीओ जेवां के घोडा, कूतरा आदि जानवरो जन्मे छे अने मरे छे, तेमज आपणे पण आ मनुष्यभवनुं सार्थक कर्या विना आ संसार छोडी चाल्या जवुं पडशे, तो बाळलग्ननो सत्वर अटकाव थवो जोइए.

एतो निःसंशय अने निर्विवाद छे, के बाळलग्नथी आपणे नबळा, तो आपणी प्रजा पण नबळी.

कन्याविक्रय अने वृद्धविवाह.

पोतानी वृद्धावस्थामां ज्यारे आ दुनियामां वधारे वर्ष जीवीने एशआराम भोगववानी साधारण रीते बहुज थोडी आशाओ होय छे, त्यारे पण केटलाक पुरुषो वरघोडा विगेरेमां हजारो रुपीआ उडावीने परणे छे; छोकरीना बापने खावा माटे पण हजारो रुपीआ आपे छे. वृद्ध पुरुषो पोताना पैसानो आवी रीते खराब उपयोग करे छे, तेने बदले जो तेओ जीर्ण जैन मंदिरोद्धार, जीर्ण पुस्तकोद्धार, केळवणी विगेरेना फंडमां अमुक रकम आपे, तो तेओ मोटुं पुन्य उपार्जन करे अने विशेषमां जैनोनी उन्नति पण थाय. माबापो पोतानी छोकरीओने आवी रीते वेचीने रुपीआना लोभनी खातर निर्दोष बाळीकाओनो भव बगाडे छे. ए केटलुं बधुं दयाजनक अने शोचनीय छे, के जेओ जन्म आपे छे, तेओज पाछा दुःखना दरियामां फेंकी देवा तैयार छे!

घणी वखत वृद्धविवाहनी बाबतमां एवुं बने छे के, लग्न थया बाद ज्यारे छोकरीनी लायक उंमर थाय छे, ते वखते तेमना पति आ दुनियानो त्याग करी परलोकवासी थाय छे; बिचारी निर्दोष बाळीकाओने रंडापो भोगववो पडे छे. आवा प्रसंगे ते छोकरीना माबापने पोतानी छोकरी रंडापो भोगवती जोईने कदाच कंईपण दिलगीरी थाय, तो ते पेला खावा लीधेला रुपीआनी थेलीथी तेओना मनने आनंद अने संतोष मळतो हशे, एम कहेवुं गेरवाजबी नथी.

मरण पाछळ जमणवार

ए बहुज खोटो रिवाज छे. ज्यारे कुटुंबना एक पण माणसनुं मृत्यु थाय छे, (खास करीने जुवाननुं) ते वेळा बधा मेम्बरो दिलगीरीना आवेशमां विव्हळ बनी जाय छे; तो तेने त्यां ते पाछळ जमणवार अने लाडवा, दुधपाक विगेरेनुं मीष्टान्न लेवामां आवे, ए केटलुं बधुं खराब! केटलेक ठेकाणे मृत्यु थया बाद अगीआर, बार दिवसमां जमण आपवामां आवे छे; एनो अर्थ एवो के बारमुं अने तेरमुं करवुं जोईए. मरण पाछळ जमणवारनी बाबतमां पैसादार तेमज गरीब उपर सरखीज फरज होय छे, जेथी खास करीने गरीबोने विचाराने बहुज वेठवुं पडे छे.

बीजुं जेओ पैसादार होय छे अने तेओ ज्यारे पोताना कर्मानुसार गरीब स्थितिमां आवी जाय छे, (कारणके माणसनी स्थिति हंमेशा सरखी रहेती नथी) त्यारे पण तेओए

पोतानी आगली खानदानी उपर विचार करीने, मळे या न मळे तोपण खरच करवुं पडे छे. हवे आ रिवाज जो तद्दन बंध करवामां आवे अने तेनी अंदर जेटला खर्चनो संभव रहेतो होय, तेटला रुपीआ जो दरेक गृहस्थ केळवणी विगेरेनां फंडमां आपे, तो आपणी उन्नतिमां केटलुं बधुं वृद्धिरुप थई पडे? अने तेओ पण महा पापी कार्यथी दूर थाय.

पोताना विचारने मजबूत रीते वळगी रहेनाराओने जो आ खोटा रिवाजरुपी ताळाने कुंची देवा भलामण करीए, तो तेओना तरफथी एवो जवाब खचीत मळशे. के घणा वखतथी चाल्यो आवतो रिवाज हवे बंध करवो? ए रिवाजो जेओना तरफथी प्रवर्त थया छे, तेओ शुं अक्कलमंद नहीं हता? तेओ शुं गांडाघेला हता? तमे बधा सुधरेल थया अने इंग्रेजी भण्या एटले डाह्या, अने अमे बधा गांडा? आवी रीते जवाबो मळे छे.

रडवा कूटवाना पोईन्ट उपर ताजाकलम तरीके मारे आ जग्याए केहेवुं जोईए के, जेओ खानदान कुटुंबनी स्त्रीओ होय तेओ ज्यारे बजारनी वच्चे रडे अने कुटे, त्यारे तेना कुटुंबना गृहस्थपणाने केटलुं मोटुं लांछन अने केटलो बधो बट्टो लागे!

बोलवानुं हजु घणुं छे, विषयनां पोईन्टो पण घणां रही जाय छे, परंतु मने टाईम बहुज थोडो आपवामां आवेलो होवाने लीधे लाचार छुं.

आपणे सघळाए एवा विचारपर आववुं जोईए के. आजे छेल्लो दिवस छे जेथी कॉन्फरन्स समाप्त थाय छे, तेनी साथे आ खोटा रिवाजोने पण समाप्तिपर लाववा, अने हुं पण मारुं भाषण हवे समाप्त करी बेसी जवानी आपनी पासे रजा लउं छुं."

बाद प्रमुख साहेबे मत लेतां उपलो ठराव ताळीओना अवाजो वच्चे सर्वानुमते पसार थएलो जाहेर करवामां आव्यो हतो.

ठराव १० मो.

फंडनी व्यवस्थाबाबत.

"आ जैन कॉन्फरन्सने लगतां पांचे खातांना फंडोमां जे रकमो भराई छे, तेनी तमाम मुंडी एटले मूळ मुद्दल रकम तथा तेनुं व्याज पांचे खातांना संबंधमां वापरवा, व्यवस्था करवा तथा खर्च करवा, आ कॉन्फरन्सना चारे जनरल सेक्रेटरीओ तथा ट्रेझररो-(शेठ लालभाई दलपतभाई शेठ. फकीरचंद प्रेमचंद, बाबु राय कुमारसींहजी बद्रीदासजी अने मी. गुलाबचंद ढढ्ढाने तेमना चारेना एकमतथी अथवा तेओमांना त्रणना एकमतथी करवा, आ कॉन्फरन्स सत्ता आपे छे.

दरखास्त करनार-शेठ कुंवरजी आणंदजी-भावनगर.

टेको आपनार-झवेरी नगीनभाई मंछुभाई-मुंबई.

मत लेतां ए दरखास्त सर्वानुमते पसार थई हती.

आ वखते कॉन्फरन्सनां पांच खातांओ तथा निभाव फंडमां केटलीएक वधु रकमो भराएली शेठ कुंवरजी आणंदजीए जाहेर करी हती, जे (पुरवणी **क** अने **ख**) मां पहेलां भराएली बीजी रकमो साथे आपवामां आवेली छे.

आ वखते पालीताणावाळा **कुमार श्री सामतसिंहजी,** पोताना कुंवर **श्री विजयसिंहजी** साथे मंडपमां पधार्या हता. जे वखते सर्वे सभाजनोए तेमने ताळीओना हर्षनादथी वधावी लीधा हता, अने प्रमुख साहेब राय बद्रीदासजी बहादुरे तेमने पोतानी जोडे बेठक आपी हती.

ठराव ११ मो.

जीर्ण जैन मंदिरोद्धार बाबत.

श्री संप्रति महाराजाए, **कुमारपाळ** आदि प्रतिष्ठित राजाओए, तथा ते पेहेलां थयेला राजाओ, **बहाडशा, विमळशा, वस्तुपाळ, तेजपाळ** विगेरे मंत्रीओए, **धनाशा, जावडशा** विगेरे शेठ शाहुकारोए **श्री जैनधर्म** ज्योतिना चिरंकाळ प्रकाशने माटे अढळक दोलतना व्यये, आ पंचमकाळमां आधारभूत एवां भव्य **मंदिरो, तिर्थो** तथा **शिलालेखो** अखिल **भारतवर्ष**मां जगे जगे करावेलां छे, जेने आजे घणो लांबो वखत थई जवाथी तेमनो सत्वर जीर्णोद्धार करवा माटे

१. जीर्ण थई गयेलां **मंदिरो, तिर्थो** अने **पुरातन लेखो**नु लीस्ट करवा,

२. तथा जुदा जुदा विभागोमां सारा पाया उपर **जीर्णोद्धार खाता** उघाडवानी आ **कॉन्फरन्स** घणीज अगत्यता विचारे छे.

दरखास्त करनार—शेठ. लालभाई दलपतभाई.—अमदावाद.

टेको आपनार—मी. दोलतचंद पुरशोत्तम बरोडीया, बी. ए.—जुनागढ.

अनुमोदन आपनार—शेठ मोहनलालभाई मगनभाई जवेरी.—मुंबई.

मी. बालचंद हीराचंद मांदवडकर.—मालेगाम.

शेठ वेणीचंद सुरचंद.—महेसाणा.

शेठ आणंदजी कल्याणजीनी पेढीना प्रमुख अमदावादवाळा शेठ लालभाई दलपतभाईनुं भाषण.

" मेहरबान प्रेसिडेन्ट साहेब, प्रिय बंधुओ अने बहेनो !

तीर्थोद्धार संबंधी दरखास्त आपना आगळ मुकवानी हुं रजा लउंछु. सघळी तरफथी तेनी घणीज आवश्यकता कबुल करवामां आवे छे; पण तेनो अमल नथी थतो तेनां आपणी आळस अने भिन्नभाव एज कारणो छे. आ तीर्थोपरनां जुनां देवालयो आपणने शुं याद करावे छे? एक तो आपणा पूर्वजो अति समृद्धिवान होवा जोईए, ते साथे सुव्यय केम करवो ते सजजता हता, ते साथे एटलुंज नहीं पण ते लोकोमां Sense of beauty अथवा शील्पनी खुबीओनुं सारुं ज्ञान होऊं जोइए, ते आपणे तेमना शील्पकाम उपरथी जोई शकीए छीए. ते साथे ते लोकोना राज्यमां पण सारी वगसग होवी जोईए, ते शिवाय आवां सुशोभित अने अमुल्य देवालयो बांधी शकत नहीं. आवां अमुल्य देवालयो के जे वारसोनी किंमत आपणाथी थाय नहीं ते आपणने मळेलां छे; ते वारसाने शी रीते जाळववो अने तेने नाश पामतां केवी रीते बचाववो, ते आपणुं कर्तव्य छे. साधारण नीतिमां पुत्रो पण त्रण जातना कहेला छे, तेमां जे सुपुत्रो कहेवाय छे ते पोताना पिताए मुकेली लक्ष्मी अने यशनो वधारो करे छे, अने मध्यम पंक्तिना पुत्रो जे मुकेली लक्ष्मी तथा यश होय छे तेनुं रक्षण करे छे, त्यारे त्रीजी पंक्तिना अधम पुत्रो ते बंने खोई बेसे छे; तो जो आपणे आपणां तीर्थोमां आवेलां जुनां देवालयोनी जाळवणी न करीए, तो आपणे कई पंक्तिमां आवीए तेनो विचार करशो, एटलुंज नहीं पण तेमांना केटलांक देवालयो अन्य दर्शनीयोनुं ध्यान खेंचनारां थई पड्यां छे. एक अंग्रेजी लेखक लखेछे, के आबुनां देवालयो शिवाय फक्त आखी दुनियामां सेंटपॉलनुं देवालय वधारे ध्यान खेंचनारुं होय. आवी रीते अन्यमतीओनुं ध्यान खेंचनारां आपणां देवालयो फक्त आपणी बेदरकारीथी सुधरतां नथी, ते ओछुं शोकजनक छे! वळी शास्त्र प्रमाणे नवां देवालयो बंधाववा करतां. जुनांने सुधारवां तेमां आठगणुं पुन्य कह्युं छे, तो तेज आपणुं कर्तव्य छे. हाल गामे गाम नवां देवालयो बंधाववामां आवे छे, तेमां घणीवार अनेक चुक करवामां आवे छे. काम पैसाने अनुसार शरु करवामां आवतुं नथी, ने हजारोनुं पाछळथी मोटुं काम उपाडी लई टीप करवानो घणो प्रयास करवामां आवे छे. तेवीज रीते आ तीर्थोद्धारना संबंधमां प्रयास करे, तो ते घणो स्तुत्य थाय.

आ विषय बंध करता पहेलां बे अगत्यनां पोईंट कहेवानां छे, तेमांनुं एक ए छे के भिन्नभाव उपर में जे सुचना करी छे, तेनो दाखलो आपीश. एक प्रसिद्ध तीर्थनुं देवालय रीपेर करवाने शेठ आणंदजी कल्याणजीने सूचववामां आव्युं हतुं, ने ते संबंधमां एक पुनाना गृहस्थे रजीष्टर नोटीस वटीक मोकली हती. मरामत शरु करवा सारुं माणस पण मोकलवामां आव्यां हतां; त्यारे बीजी तरफथी ते माणसोने त्यां ईच्छित काम शरुं करतां अटकाववामां आव्यां हतां. आ फक्त भिन्नभावनुंज परिणाम देखाय छे.

आ संबंधमां उपाय योजवानी जरूर छे; तो ते सवळां तीर्थोनो उद्धार एक स्थळेथी माणसो राखी जुदी जुदी दिशामां काम शरु करवाथी ते पार पडवानुं नथी; कारणके जोईए तेना करतां वधारे Centralization थई जशे. पण आ बाबत ज्यारे ते ते जिल्लाना

अथवा तालुकाना गृहस्थो मन उपर लेशे, तोज बनी शकवानुं छे. जेम शेत्रुंजानुं गुजरात तरफथी काम थाय छे, तेम शिखरजीनुं गुजरातनिवासीओथी थई शकवानुं नथी, अथवा शेत्रुंजानुं कलकत्तानिवासीओथी थई शकवानुं नथी. ते स्थानिक गृहस्थोथीज पार पडी शके छे; तेमां कोई मोटी बाबत होय तो अलबत कॉन्फरन्स अथवा मोटो समुह भेगो थयो होय त्यां निराकरण थई शके छे; पण तेवीज आवश्यकता तो कोईकज वखत नीकळी आवे छे. वधारे ध्यान खेंचनारो तो चालु वहीवट रहे छे. आ फक्त जैनसमाजनी स्थिति सुधरवा साथे थशे-खरुं कहेतां जैनोद्धार थशे, त्यारेज बीजा उद्धारो तेनुं अनुकरण करशे.

हवे बीजी एकज बाबत रही छे ते ए छे के, हाल कलकत्ता सरकार आगळ एक ऐतिहासिक जुना मकानना संबंधमां एक बील रजु थयेलुं छे, तेनो खरडो में वांचेलो नथी, पण तेमां आपणां देवालयोनो समावेश न थाय ते जोवानुं छे. सरकारनी सारी भली लागणी छतां आपणी धर्मक्रियाओमां, तेमनी कोईपण जातनी सामेलगीरी आपणने अनुकुळ थवानी नथी; माटे तेमां आपणां देवालयोनो कोईपण प्रकारे समावेश थतो हशे, तो ते संबंधमां आपणे दरेक गामथी विनयसहित पण मक्कमपणे सरकारने दलीलो जाहेर करवानी जरुर रहेशे."

—:o:—

जुनागढवाळा मी. दोलतचंद पुरशोत्तम बरोडिया बी. ए. नुं भाषण.

"महेरबान प्रमुख साहेब अने सद्‌गृहस्थो,

मारा मुरब्बी शेठ लालभाई दलपतभाईए जे दरखास्त करी छे, तेने टेको आपवाने माटे महेरबान प्रेसिडेन्ट साहेबे मने आज्ञा करी छे, तो ते विषे आप साहेबोनी हजुरमां जे बे बोल कहेवाना छे, ते कहेवानी रजा लउं छुं.

राजीमतिं यः प्रविहाय मोहं, स्थितिं चकारापुनरागमाय ।
सर्वेषु जीवेषु दयां दधानस्तं नेमिनाथं प्रणमामि नित्यम् ॥

जे बावीसमा तीर्थंकर श्री नेमिनाथ भगवान् राजीमति प्रत्येनो पोतानो मोह तजीने मोक्ष स्थितिने पाम्या, तथा जे नेमिनाथ भगवान् सर्व जीवउपर दया राखे छे, तेमने हुं हमेशां नमस्कार करुं छुं.

अहो प्रिय बांधवो! ज्यां ज्यां आपणा तीर्थंकरोनां कल्याणिक थयां छे, एटले के ज्यां ज्यां तेमुनो जन्म दिक्षा केवळ मोक्ष आदि थयां छे, ते ते स्थानोने तीर्थ मूर्तिओ कहे छे. चोत्रीस अतिशय विराजमान तथा पांत्रीस गुणयुक्त वाणीए शोभमान आ अवसर्पिणीना पहेला तीर्थंकर श्री अष्टापद पर्वत उपर मोक्ष गया छे. चोवीसमा तीर्थंकर श्री महावीर स्वामी अपापापुरी अथवा पावानगरीए मुक्तिपद पाम्या छे. बारमा अरिहंत श्री वासुपूज्य स्वामी चंपानगरीमां सिद्धिपद पाम्या छे, अने बावीसमा तीर्थंकर श्री नेमिनाथ जुनागढनी पासे आवेला श्री गीरनार पर्वत उपर मोक्ष पाम्या छे, तथा बाकीना वीस तीर्थंकरो बिहार प्रांतमां

आवेल समेतशिखर पर्वत, जे पार्श्वनाथना नामथी ओळखाय छे त्यां मोक्ष पाम्या छे. श्री गीरनारजी उपर आपणा बावीसमा तीर्थंकरनां त्रण कल्याणक थयां छे, एटले के दिक्षा केवळ ने मोक्ष ए त्रणे त्यां थवाथी, ते पर्वत घणोज पवित्र गणाय छे. आपणामां नीचे प्रमाणे हाल पांच तीर्थ श्रेष्ठ गणाय छेः—

आबु अष्टापद गिरनार, समेतशिखर शत्रुंजयसार;
पंच तीर्थ ते उत्तम ठाम, सिद्धि गया तेने करुं प्रणाम.

वळी श्री सकलार्हत नामना आपणा चैत्य वंदनमां नीचे प्रमाणे श्लोक छे, तेमां पण तीर्थोनां नाम छेः—

ख्यातोष्टापदपर्वतो गजपदः संमेत शैलाभिधः ।
श्रीमान् रैवतकः प्रसिद्धमहिमा शत्रुंजयो मंडपः ॥
वैभारो विपुलोर्बुक्ष गिरिवरः श्रीचित्रकूटाचलः ।
तंभ श्रीऋषभादयो जिनवराः कुर्वन्तु वो मंगलम् ॥

प्राचीनकाळमां आपणा महान् जैन राजा संप्रति, के जे अशोक राजाना पौत्र थाय छे, तेमणे ९९००० जीर्ण मंदिरोनो उद्धार, तथा २६००० नवां मंदीर एटले कुल सवा लाख मंदिरो बनाव्यां छे. वस्तुपाळ, तेजपाळ जे गुजरातना राजा कुमारपाळना मंत्री हता तेमणे, विमळशाहे धनाशा वगेरे करोडपतिओ ने अबजपतिओए करोडो रुपिआ खर्ची पालीताणा, गीरनार, आबु ने राणकपुर वगेरे ठेकाणे मंदिरो बनाव्यां छे. एवा करोडपतिओ ने अबजपतिओ हालमां नथी. तेमणे बनावेलां मंदिरोनो उद्धार करवामां पण, आपणे लाखो ने करोडो रुपीआ जोईए; पण आपणी पासे एटलुं द्रव्य तैयार नथी, तो ते एकठुं करवानी खास जरुर छे. आपणां तीर्थोमां केवी आशातनाओ थाय छे, ने केवी गेरव्यवस्था थाय छे, ते जेणे नजरे जोई हशे तेज जाणे छे. ते विषे हाल वधारे कहेवानी जरुर छे. वखत टुंको छे, ते विषे कहेवा बेसीए तो कलाकोना कलाको थाय, ते छतां पण ते विषय पूरो थाय तेम नथी. मात्र एटलुंज कहेवानी जरुर छे, के ते आशातनाओ तथा गेरव्यवस्था दूर करवामां आपणे तन मन ने धनथी प्रयास करवो जोईए. आपणां असंख्य देरासरो छे, पण आपणां पवित्र तीर्थो उपर तो आपणे खास लक्ष आपवानी आवश्यकता छे.

आपणी कोममां सर्व प्रकारना उद्धारनी जरुर छे. आपणां साधु, साध्वी, श्रावक, श्राविका, एमनो पण उद्धार करवो जोईए, आपणी क्रियाओनो उद्धार, आपणां पुस्तकोनो उद्धार, अरे आपणां शरीरोनो पण उद्धार करवो जोईए. केळवणीनी बाबतमां आपणे फीझीकल एज्युकेशन आपवानी खास जरुर छे, ए प्रमाणे दरेक बाबतोनो उद्धार थवो जोईए.

हवे मारे आपणा शिलालेखो माटे कंईक कहेवानुं छे. जेम आपणे मागधीनो अभ्यास करवो जोईए, संस्कृतनो अभ्यास करवो जोईए, तेमज आपणे जुनी लीपीना अक्षरो जाणवा जोईए, जेना नमुना मारी पासे छे, ते आपने हुं बतावुं छुं; ते उपरथी आपनी खात्री थशे, के 'क' ने माटे अशोकना लेखमां मात्र चोकडीनुं चिन्ह छे. एवा अक्षरोनुं लीस्ट तथा शिलालेखनुं लीस्ट में तैयार कर्युं छे, ते आपनी रुबरुमां बतावुंछुं.

जे ब्रिटिश शेहेनशाहतमां रहीने आपणे अत्रे भेगा थवा शक्तिमान थया छीए, ते राज्य दरेक धर्मने मान आपे छे, ते घणीज आनंदनी वात छे; तो आपणे पण आपणो धर्म बराबर पाळी आपणी फरज अदा करवी जोईए."

झवेरी मोहनलाल मगनभाईनुं भाषण.

"मेहेरबान मानवंता प्रेसीडेंट साहेब, डेलीगेटो, सद्‌ग्रहस्थो अने बानुओ,

मारा प्रथमना बोलनार विद्वान् बंधुओए आ विषय उपर घणुं विवेचन कर्युं छे, तेथी तेज बाबत उपर वधारे नहीं बोलतां नीचेनी खास एटले जरुरनी बाबत तरफ आपनुं ध्यान खेंचवानुं छे, ते उपर ध्यान आपशो एवी आशा राखुं छुं. आपना जाणवामां छे के आपणां मुख्य तीर्थ १ शत्रुंजय एटले सिद्धगीरी, २ गीरनार, ३ समताशिखर, ४ अष्टापदजी अने ५ आबुजी, ते जगजाहेर छे ते आप जाणो छो; तेमज कल्याणक भूमिओ छे, एटले ते जगोए प्रभुना कल्याणकीनां स्थळो छे, ते ठेकाणां तीर्थंकर प्रभुना कल्याणक तीर्थोथी जाहेर छे. ते तीर्थोमां पगलां अगर देरासरजी आगळना विच्छेद गयेला छे, तेथी विच्छेद गएला तीर्थ तरीके ओळखाय छे; माटे तेना पुराणा पाया उपर उद्धार करी तीर्थ स्थापन करवानी खास जरुर छे. तेनां नाम आपने नीचे मुजब आपुं छुं:—

भद्दीलपुर तीर्थमां शीतळनाथजी भगवानना चार कल्याणक थयां छे. मिथिला नगरीमां मल्लीनाथजी अने नमीनाथजी मळी आठ कल्याणक छे. पुरीमताल तीर्थ, प्रयाग अथवा अलहाबाद तेमां प्रथम तीर्थंकर जे रुषभदेवजी महाराज तेमनुं केवल ज्ञान कल्याणक छे. कोसंबी नगरी, ते तीर्थमां पण प्रभुनां चार कल्याणक छे. सावथी नगरीमां संभवनाथ प्रभुनां चार कल्याणक छे. हवे आपने कहेवानी बीजी बाबत ए के 'मोटां तीर्थो जे क्रोडो बल्के अबजो रुपीआ खर्ची चैत्यो बंधावेलां ते जीर्ण थई गयेलां छे, ते आपनी आगळ जणाववानी रजा लऊं छुं. अयोध्या नगरीमां १९ कल्याणक थयेलां छे, जेमके ३ रुषभदेवजी, ४ अजीतनाथजीना, ४ अभिनंदन स्वामीजीनां, ४ सुमतिनाथ स्वामीजीनां अने ४ अनंतनाथ स्वामीजीनां मळीने १९ कल्याणक छे. राणकपुर तीर्थ जे धनाशा शेठे करोड द्रव्य खरची करेलुं छे, जेमां १४८४ थांभला अने जेमां हजारो प्रतिमाना भंडारथी भरेलां बींबनां ८४ भोंयरां छे, ने तेवा महान दहेरासरजीमांना पथ्थरना ३६ पाटडा तुटेला छे अथवा जीर्ण थयेला छे, तेमज एक तरफनी भींतने दुरस्त कराववानी खास जरुर छे. तेमां हाल खर्च करवाने चाळीस हजारनुं आशरे काम छे, तेटली रकम शेठ आणंदजी कल्याणजी तरफथी खरचवाने तैयार छे; परंतु ते बाबत दीलगिरी साथे मारे जणाववुं पडे छे, के सादडीना पंच जेमां ओसवाळ अने पोरवाडनां पंचो छे, तेना एक बीजाना अरसपरसना झगडाथी आणंदजी कल्याणजीए रु. ५००० खर्च्या छे. बाकी खर्च्या नथी; कारणके रु. ७०) हजार सादडी गाममां धीरेला छे, ते डुबी जवा जेवा छे. श्रावकोने दहेरासरना रुपिया धीरवा, ते तद्दन गेरव्याजबी छे. घणांक स्थळोए लाखो रुपीआ डुबे छे अने डुबशे, तेथी मारे एम कहेवानुं छे के देरासर छती

पुंजीए पण जीर्ण हालतमां आवे छे, माटे मजकुर तीर्थनो जीर्णोद्धार जेम बने तेम जलदीथी थाय, तेवी आपने अरज करूं छुं.

आबु तीर्थ के जे देहेरानुं कोतरकाम आखी दुनियामां प्रसिद्ध छे, ते कटलीक जीर्ण अवस्थामां आवेलुं छे, जेनी आपणा नामदार गवरनर जनरल साहेबे, ते तीर्थे गई साल आवेला ते वखते खास तारीफ करी हती अने भलामण करी हती के, आ तीर्थने सारी हालतमां राखवुं, अने जो जैनो पुरतो खर्च ना करे तो गवरमेन्ट खर्च करे अने कबजो संभाळी राखे; अने फक्त श्रावको सेवापूजा करे. आ उपरथी भाईओ धडो लेवानो छे के जुना तीर्थोनी आपणे रक्षा नहीं करीए, तो गवर्नमेंटे खास कायदो कर्यो छे तेनो लाभ लेः माटे ते उद्धार बाबत पण आपनुं ध्यान खेंचवानुं छे.

कुंभारीआ तीर्थनां देहेरां पण घणांज जीर्ण स्थितिमां आवी गएलां छे, तेनो जीर्णोद्धार जलदी थवानी खास जरूर छे. तेना वहीवटदारो रु. १९) हजार खरचवान हाल परवानगी आपवा तैयार छे; परंतु तेनी हाल संभाळ आबरुदार गृहस्थ ले, तेवी खास जरूर छे. ते बाबत पालणपुरना गृहस्थो के जेमना नजीक ते तीर्थ छे तेओ तेनी मेनेजमेंट माथे ले, तो ते उद्धार जलदी थवानी वकी छे, अने ते बाबत पालणपुरना गृहस्थोनुं ध्यान खेंचवा मागुं छुं.

शेत्रुंजा तीर्थमां पण खडतरवशीमां जीर्णोद्धार थवानी जरूर हती; परंतु गई सालमां सारी रकमनी टीप पण थई छे, तेथी करीने थोडी मुदतमां जीर्णोद्धार पुर्ण थएलो जोवाने भाग्यशाळी नीवडीशुं. तेमज सदा सोमजीनी जे चोमुखनी टुंक, तेमां पण जीर्णोद्धार करवानी खास जरूर छे ते बाबत पण ध्यान खेंचवा मागुं छुं.

गीरनारजी तीर्थ जे जुनागढमां छे तेमां पण जीर्णोद्धारनी खास जरूर छे. आ सिवाय घणांक गामो अने शेहेरोमां पण जीर्णोद्धारनी जरूर छे, तेथी घणीक जगानां नाम अने तेनी हालत विषेनी हकीकत मारी पासे मोजुद छे; परंतु वखत थोडो छे माटे तेनुं वर्णन वधारे करी शकतो नथी.

हवे आपने जणाववानी जरूर छे के, देहेरासरोना जीर्णोद्धार जलदी नहीं थवानां कारण ए छे के, कटलांक स्थळोमां साधु साध्वी तेम धर्मोपदेशको एकनी एकज जगोए घणो वखत रहे छे, अने जे ठेकाणे विहार करवानी जरूर छे त्यां जई शकता नथी; तेथी करीने उपदेशकोना उपदेशनी खामीने लीधे घणो काळ वीती जाय छे, ते खामी दुर करवाने पगलां लेवानी जरूर छे.

केटलांक शेहेरोमां एक देहेरासरमां सारी पुंजी होय छे, अने खर्च करतां पण घणी आवदानी होय छे, अने तेनी साथना देहेरासरमां पुरती मदद होती नथी. तो एकबीजां देहेरासर अरसपरस नाणां संबंधी मदद करतां नथी, ते दिलगीरीनी वात छे; माटे भिन्नभाव नहीं गणतां एकबीजां देहेरासरोमां मदद करे; तेवी खास जरूर छे.

आजकाल आपणा भाईओ पोतानी मोटाईनो लोभ देखाडी, वाहवाह कहेवडाववाने माटे तथा मोटाई मेळववाने माटे; जे गाममां मोटां मोटां देहेरासरो छे त्यां पण तेओ दरसाल नवां नवां

करावतां जाय छे. ते तो ठीक, परंतु ते देरासरनुं खर्च नभाववानी कांईपण रकम मुकवी जोईए, परंतु ते मुकता नथी. तेमज केटलीक जगोए एवी जगामां देहेरां कराववामां आवे छे के, श्रावकोने पुरतो लाभ तो मळेज शानो? उलटुं कोई वखते देहेरुं संभाळवुं पण मुश्केल पडे छे; माटे ते बाबत एटलुंज कहेवानुं छे के, जेओ नवुं देहेरुं कराववाने समर्थ होय तेओए तेना खर्चने माटे आवकनी पण गोठवण करवी जोईए; अने देहेरुं बांधती वखते आगळ उपर आ जगा उपर साचवणी रहेशे के नहीं, ते विषे पण ध्यान पहोंचाडवुं जोईए; परंतु मारे एटलुंज केहेवानुं छे के, नवां नवां देरासर नाम खातर कराववा करतां, ते रकम (जेमके अमदावादना एक ग्रहस्थ जेओ आपणी कॉन्फरन्समां बिराजेला छे, तेमज तेवाज बीजा जे ग्रहस्थो बिराजेला छे, तेओ पोतानी नामना करवानी दरकार नहीं करतां लाखो रुपीआ जीर्णोधारमां खर्च्या करे छे, ते माटे तमने धन्यवाद आपुं छुं, अने तेवाज नरोना दाखला लई नामनानी लालच नहीं करतां) जीर्णोद्धारमां खर्च करवा तत्पर रहेशे, तेवी आशा छे. वळी केटलेक ठेकाणे घणी प्रतिमाजी पूजातां पण नथी अने अपूज्य रहे छे, छतां कोई लेवा जाय छे तो तेवो नकरो आपवा छतां आपता नथी; माटे ज्यां उद्धार थतो होय त्यां आपवाने वांधो लेवो ते घणीज भूल छे, माटे ते वांधो लेवो जोईए नहीं अने खुशीथी आपवी जोईए.

एक बे ठेकाणे आखा देहेरासरनी आवक पूजारीओने सोंपी दे छे, जेथी आगळ उपर पूजारीओ मालीक जेवा थई जाय छे, अने हजारो रुपीआनी देहेरानी मीलकत खाई जाय छे; माटे पूजारीओने लागा करी आपवा नहीं जोईए, परंतु पगारथी राखवा, जेथी भेगी थयेली मीलकतथी जीर्णोद्धार आगळ उपर करवाने अगवड पडे नहीं.

केटलांक देहेरासरोमां वगर अंजनसलाका थयेली प्रतीमाजी बेसाडे छे ते दोष छे; कारण ते करतां तेटलाज पैसा जीर्णोद्धारमां खर्चे, तो घणुं पुन्यनुं काम छे. केटलांक देहेरासरोमां चांदीना अने पीतळना अष्टमंगळ वधी जाय, अने उजमणां करनारना घरमां अष्टमंगळो अपूज्य रहे छे, ते करतां एकज देहेरासरमां नहीं मुकतां ज्यां बीलकुल अष्ट मंगळ होय नहीं, तेवां देहेरांमां मोकलवां, ते घणुं सारुं छे. आ उपरथी मारे टुंकानां एटलुंज कहेवानुं छे, के नवा देरासर करतां जीर्णोद्धार थवानी घणी जरूर छे; अने जे ग्रहस्थो नवो उद्धार करवा ईच्छता होय तेमने जीर्णोद्धार करवाने मारी भलामण छे, अने सर्वे ग्रहस्थोने कॉन्फरन्स तेम करवाने भलामण करशे, तेवी आशा राखुं छुं. वखत थोडो छे तेथी मारुं बोलवुं बंध करी हुं रजा मांगुं छुं."

मी. बालचंद हिराचंद (सत्यमित्रना अधिपति) मालेगामवाळानुं भाषण.

"प्रमुख साहेब, मारा प्रिय जैन बांधवो अने मारी सुशील बेहेनो!

जीर्ण जैनमंदिरोना उद्धार बाबत शेठ लालभाई दलपतभाई तथा मी. बरोडीआए विशेष विवेचन कर्युं छे, तेनेज विशेष पुष्टी आपतां मारे जणाववुं जोईए के, आपणामां सात क्षेत्र मानेलां छे, ते जैन धर्मनो आधार छे, तेज जैनधर्मनो पायो छे अने जैनधर्मनी ख्याति तेमांज

रहेली छे; अने तेमां पण जीनबींब अने जीनमंदिर ए मुकुटमणी सरखां शोभे छे. ते अत्युत्तम क्षेत्रनुं रक्षण करवुं, तेनी सारी संभाळ राखवी, तेने दीपाववुं ए आपणुं आद्य कर्तव्य छे.

घणांएक एवां देरासरो छे, के ते तरफ जोतां हृदय कंपित थाय छे, त्यांनी आशातना जोई विलक्षण दुःख उत्पन्न थाय छे. जे ठेकाणे देवताओ नृत्य करता हता, जे ठेकाणे अप्सराओ गायन करती हती, ते ठेकाणे पशुओ नृत्य क्रीडा करे अने कीटको इतस्ततः करे, ए खरेखर आपणा माटे मोटुं शरमभरेलुं छे.

घणा लोको नवां देरासरो बंधावे छे, तेमां पुण्य छे एमां संशय नथी; पण जीर्णोद्धारमां तेथी आठगणुं पुण्य शास्त्रकारे बतावेलुं छे, ए लक्षमां राखवुं जोईए.

केटलांएक देरासरोना भंडारोमां लाखो रुपीआ शिल्लक छे, हजारो रुपिआनी उपज थती जाय छे, अने बीजी तरफ प्रभुने केसर पण न चढतुं होय, पूजा विगेरेनी कोई दरकार न राखतुं होय, ए कांई थोडुं शरमभरेलुं नथी! एक भाई लाडवा जमतो होय, अने तेना जोडेज तेनो भाई भूखथी टळवळतो होय, ए खरेखर विस्मयकारक छे. एक देरासरमां सुवर्ण रत्नना मुकुट प्रभुने चडे, ने बीजा देरासरमां तद्दन अंधारुं होय, ए विशेष खेद उपजावनारुं छे; माटे मोटा भंडारोमांथी पण जीर्ण थएला देरासरोने मदद आपवानी खास जरुर छे.

दक्षिण भागमां श्री अंतरिक्ष पार्श्वनाथनुं तीर्थ अति प्रभाविक अने प्रख्यात छे. त्यां प्रतिमाजी जमीनथी अद्धर छे; पण हालमां एक खुणे जरा जमीननो स्पर्श थयो छे, ते आपणा प्रमादनुं, आपणे करेली आशातनानुंज फळ छे एमां संदेह नथी. त्यांना गोठी लोको पोतेज मालेक थई बेठेला हता, पण अमारा केटलाएक भाईओनी खटपटथी सरकारमां काम चाली, हवे आपणी संपूर्ण मालकी थई छे, अने पंचना लाभमां बधो निकाल थयेलो छे. त्यांनी आशातना दूर करवानी खास जरुर छे, त्यां पण जीर्णोद्धारनी केटलीएक जरुर छे.

माटे साहेबो! हवेथी झटपट जीर्णोद्धारनां खातांओ उघाडी आशातनाओ दूर करवी, अने जीर्ण मंदिरोनो उद्धार करवो, ए आपणी फरज छे. वखत बहु टुंको होवाने लीधे हुं मारुं भाषण अहींआंज पुरुं करुंछुं."

मेहेसाणावाळा मी. वेणीचंद सुरचंदनुं भाषण.

"आ विषय उपर अगाऊ बोलाई गयुं छे तो पण हुं टुंकमां थोडुं बोलवा चाहुं छुं.

१. जैन मंदिरोनो जीर्णोद्धार ए पोताना आत्मानोज उद्धार छे. अनादि काळना कर्मरुपी रोगने मटाडवाने ते एक औषधी छे माटे ते खातामां तन, मन, धनथी सर्वे साहेबोए पोतानी शक्ति प्रमाणे मदद आपवानी जरुर छे; एटले के पैसावाळाए धननी, बुद्धिवानोए मननी अने गरीबोए पोतानी जातमेहेनतनी मदद आपवानी जरुर छे. आवी रीते करवाथीज आवां महान् कार्यो बनी शके छे.

२. आपणा वडीलोए लाखो अने करोडो रुपीआ खर्ची जे अमूल्य मंदिरो बंधाव्यां, ते हवे जीर्ण स्थितिमां आवेलां छे के तेने तुरत समराववानी जरुर छे; अने जो आ काममां विलंब करवामां आवशे तो आगळ उपर वधारे खर्चमां उतरवुं पडशेज. दिलगिरीनी वात एट-

लीज छे के, ज्यारे पोताना घरने वास्ते बराबर संभाळ राखवामां आवे छे, त्यारे आ बाबत उपर बरोबर काळजी राखवामां आवती नथी.

३. आ बाबतने वास्ते दरेक शहेरमां कमीटीओ नीमवानी जरुर छे, अने एक कमीटी वधांनी उपरी तरीके पण नीमवानी जरुर छे; कारणके दरेक ठेकाणे कमीटीओ हशे तो ते कमीटी तेनी आसपासनां गामोनी संभाळ राखी शकशे, अने तेनो रीपोर्ट उपरीकमीटीने करी शकशे, जेथी ते बहार पाडी शकाशे.

४. केटलांक तीर्थो तथा देरासरो छते रुपीए, आगेवानोनुं लक्ष नहीं होवाथी जीर्ण स्थितिमां आव्यां छे; माटे दरेक शहेरना आगेवानोए, अथवा आपणे कमीटी नीमीशुं तो तेओए, आ बाबतमां पुरतुं लक्ष आपवानी जरुर छे.

५. हालमां सिद्धाचळजी तथा गीरनारजी जीर्णोद्धारनुं काम शरुं छे; परंतु श्री राणकपुरना जीर्णोद्धारना काममां त्यांना आगेवानोनी मददनी जरुर छे. आ अलौकिक मंदिर जीर्ण स्थितिमां आवेलुं छे, तेने माटे रु. २१०००) आशरे थएला छे, पण ते काम घणा रुपीआनुं छे, तेमां रु. ९०००) शेठ आणंदजी कल्याणजी तरफथी खर्चाएला छे.

६. श्री सिद्धाचळजीमां चोमुखजीनी टुंकमां पेसतां जमणी बाजुनो मोटो गढ जीर्ण थई गयेलो छे. हालमां श्रावण मासमां वचमांथी गाबडुं नीकळी गयुं छे, अने पाछळ केटलोक भाग नमी गयो छे, ते पण खास ताकीदे करवानी जरुर छे.

७. पुर्व तरफनां तीर्थो अयोध्या, विगेरे जीर्ण स्थितिमां आवी गयेलां छे, तेने वास्ते पण तुरत आरंभ करवानी जरुर छे.

८. दरेक जगोए, गामोगाममां, प्रतिमाजी महाराजने चक्षु, टीका, नवअंगनां तिलक जोईए, तेवां नहीं होवाथी केसरनी गरमीथी प्रतिमाजीना अंगमां खाडा पडी जाय छे, ते आशातना दुर करवाने हुंशियार माणसोने गामोगाम मोकली, टीका विगेरे चोडाववानी खास जरुर छे.

९. "उपर प्रमाणे जणावेली बाबतो माटे, आप साहेबोनुं हुं खास ध्यान खेंचु छुं, अने आ बाबतमां कंई दोष थयो होय तो क्षमा मागुं छुं, अने मारुं भाषण पुरुं करुं छुं."

बाद मत लेतां ठराव सर्वानुमते पसार करवामां आव्यो हतो.

ठराव १२ मो.

धार्मिक खातां तथा शुभ खातांना हिसाबो बराबर राखवा बाबत.

१. आपणा **जैन धर्मना** सार्वजनिक खातांओ, जेवां के **देव द्रव्य, ज्ञान द्रव्य,** अने **साधारण द्रव्य** संबंधी खातांओ बहुज **चोखवटवाळां राखवा,**

२. चालु जमानाने अनुसरीने ते खातांओना **आवकजावकना हिसाब** अने **सरवैयां** प्रत्येक वर्षे बराबर तैयार करवा,

३. अने बनी शके तो ते खातांओनो **हिसाब** प्रगट करवा माटे,

दरेक शहेरना तथा गामना जैन आगेवानोने आ **कॉन्फरन्स** खास सूचना करे छे.

दरखास्त करनार—शेठ अनुपचंद मलुकचंद—भरुच.

टेको आपनार—लाला माटुमलजी—दील्ही.

अनुमोदन आपनार—वकील हरजीवनदास दीपचंद—राधनपुर.

भरुचवाळा शेठ अनुपचंद मलुकचंदनुं भाषण.

"चर्म उपगारी श्री महावीरजीने प्रणामें.

सभापति साहेबने प्रणाम करुं छुं. आनंदकारी श्री संघने प्रणाम करुं छुं.

आजे आ मंडपमां श्री संघ मळेलो छे, तेने जोईने आनंदनो पार रहेतो नथी. मारी आखी जींदगीमां देशदेशना जैन आगेवाननो आवो मेळावडो मारा जोवामां आव्यो नथी, ते जोईने घणोज आनंद थाय छे.

मने सभापति साहेब तरफथी जैन देरासर, तेमज ज्ञानखाताना, तेमज साधारण खाताना हिसाबो सारीरीते राखवा विषे बोलवानी आज्ञा मळी छे, ते आ श्री संघ आगळ निवेदन करुं छुं. हे साहेबो!

आपणां देरासर तथा ज्ञानखाताना तथा साधारण खाताना हिसाब राखवा, तेनी संभाळ राखवी. तेनुं नाणुं जाळवी राखवुं, आ कामनी तन मनथी महेनत करवाथी तीर्थंकर नामकर्म उपार्जन करवानुं फळ शास्त्रमां प्रभुए दर्शाव्युं छे; माटे ए काम जे पुरुषो करे छे तेमने धन्य छे. एनुं अनुमोदन करे छे, ते पण महाफळने उपार्जन करे छे, माटे जे जे वहिवटदारो वहिवट करे छे, तेमनी पासे उपर जणावेल त्रण खातांमांथी ते पेटानां खातां घणां थाय छे, तेमांथी कोईपण खातानो वहिवट करता होय, तेमणे महाफळ पामवानी आशाए ते हिसाबो चोख्खा राखवा जोईए. दर पचुसणनी संवत्सरीए कांईपण नामुं लखवानुं बाकी रहे एम न थवुं जोईए. जे जे वखत जे नाणुं आवे ते जमे करवुं; तेमज घी आंगीओ विगेरेना पैसा लेवाना थाय, तेनी तरतज नोंध करवी, तेमज ते पैसानी तरतज उघराणी करी लई लेवा;पण तेमां आळसु थवुं न जोईए. आळस करवाथी जेने पैसा देवा छे ते देवुं रही जाय छे, अने काळ करे तो दुर्गति थाय, माटे जेने देरासर विगेरेनुं कांई देवुं होय ते तरत आपवुं. उघराणीनी राह जोवी जोईए नहीं, तेमज कारभारीए मंगावी लेवानी पण जरुर तजवीज राखवी जोईए, अने प्रमाद करवो जोईए नहीं. देरासर विगेरेनुं नाणुं होय तेनुं व्याज उपजाववामां पण, जेम पोतानां नाणांनी फिकर राखीए छीए तेवीज रीते फिकर राखीने धीरवुं. देरासरना दागीना विगेरे होय ते थोडी किंमतना या वधारे किंमतना होय, पण जेम पोतानां रत्नादिक जाळवीए छीए तेवी रीते जाळववा जोईए, तेमां पण प्रमाद न थवो जोईए. प्रमाद थवाथी देवादिक द्रव्य विनाश अफळ थाय छे. उपदेश पदमां हरिभद्रसुरी महाराजे देव द्रव्यनो विनाश करनार तथा देवद्रव्यनी उपेक्षा करनार, बोधबीज हारे अने दुर्गतिए जाय एम कह्युं छे; माटे देवादिक द्रव्यनुं रक्षण करवामां जरापण कसर राखवी नहीं जोईए; तेमज देव द्रव्यना, साधारण द्रव्यना तथा ज्ञान द्रव्यना पैसा श्रावकने धीरवा न जोईए; तेमज कारभारीए पोते पण व्याज आपीने पण देवुं करवुं जोईए नहीं; कारणजे देव द्रव्यनुं नाणुं लेवाथी कांईपण फायदो थाय, कांईपण पैसा बचे वा बीजानुं देवुं न करवुं थाय, तेथी आबरु वधे एवो कोईपण देव द्रव्यथी फायदो थाय, ते फायदो दुःखदाई छे, जुओ श्राद्धविधिने विषे शकाश श्रावकनी कथा. शकाश श्रावक देरासरनो कारभार करता हता, अने देरासरनुं द्रव्य साचवता हता. ते अवसरमां देरासरमां काम चालतुं हवुं, तेना मजुरो विगेरेने पैसा आपवा जोईए, ते पैसा बदल

पोतानो माल अनाज, गोळ विगेरे मजुरने आपता अने पैसा पोते लेता; तेमां देरासरमां कांई नुकसान गयुं नथी, पण पोतानो माल खप्यो तेमां रुपिया एकनी एंसी काकनी थाय, तेवी एक हजार काकनीनी पेदाश थई; तेना प्रभावे नर्कमां साते नर्के घणीवार जवुं थयुं, तेमज एकेंद्रिया-दिकमां पण हजार हजार भव करवा पड्या छे; जे भवनो पार नहीं एटला भव रोळावुं थयुं. एम घणा भव भमी, पछी मनुष्य थया त्यारे पण जन्म थयो ने मातापिता मरी गयां, अने धन हतुं ते नाश पाम्युं. मामाने त्यां गया तो आग लागी, एम ज्यां जाय त्यां राखनारने नुकसान थाय अने कोई राखे नहीं. झाजमां बेसी द्वीपांतरे गया त्यारे मनमां आव्युं जे, आ वखत तो सहीसलामत पहोंचीशुं एटले तोफान जाग्युं अने डुब्या, पण पाटीयुं हाथमां आववाथी तेने वळगीने बहार नीकळ्या. त्यां पण घणां दुःख भोगव्यां एटलामां महामुनि महाराज मळ्या छे. तेमणे पाछला भवनुं देवद्रव्य भक्षणनुं स्वरुप तथा भव भ्रमणनुं स्वरुप दर्शाव्युं, तेथी वैराग्य पामी गुरुना फरमाव्या माफक देवद्रव्य आपवानो ठराव एवो कर्यो के, जे धंधो करुं तेमांथी खावा अने वस्त्र पहेरवा जोईए एटलुं वापरवुं, अने बाकी वधे ते देवद्रव्यना देवामां आपवुं. आवो निश्चय कर्यो त्यारथी पेदाश थवा मांडी, अने देवद्रव्यनुं देवुं अदा कर्युं त्यारबाद मोटा धनवान थया अने पूर्ण शुद्धताथी देवद्रव्यनुं रक्षण कर्युं, तेथी पाछुं तीर्थंकर गोत्र उपार्जन कर्युं. आ कथामां बे वातनो पुरावो छे. खाधाथी दुर्गतिनुं फळ अने रक्षणथी मोक्षप्राप्ति; माटे तेना उपर लक्ष दई कांईपण देवद्रव्यथी पोताने फायदो थाय ते काम करवुं नहीं. देरासरनुं घी विगेरेनुं देवुं होय ते सारुं देरानां माणसो धक्को खाधा करे अने तेने पैसा आपे नहीं, ए पण ओछुं पाप छे एम समजवुं नहीं; तेम कारभारीने सर्वे भाईओए बनती मदद करवी जोईए. ते मदद न करतां तेमनी निंदा करवी, अने कारभार करनारनुं मन काम करवाथी खशी जाय तेम करवुं ते पण महापापनुं निमित्त छे. दुनियामां भूल सौनी थायछे. आपणे पोताना काममां भूल खाईए छीए के नहीं? तेम कारभारी पण भूल खाय, तो तेमने एकांतमां सभ्यताथी समजा-ववा के फरी भूल न थाय. आ उचित करणी करवा जेवी छे; तेमज केटलाएक कारभारी प्रमाद करता होय, अने सभ्यताथी कोईपण संघनां माणस कहे तेनी वात नहीं सांभळतां तेने उडाऊ जवाब देवो, ए पण उचित नथी. देरासर विगेरेनां नाणां तथा चोपडा कोईपण संघनु माणस जोवा मागे तो वगर ढीले बताववां जोईए, अने जोवा न आवे तोपण दर वर्षे संघ एकठो करी संघ आगळ हिसाब रजु करवो जोईए; तेमां केटलेक ठेकाणे बोलाव्या छतां संघना गृहस्थो आवता नथी तेम पण थवुं जोईए नहीं. कारभारीए संघ आगळ हिसाब रजु करवो ने संघे जोवानो महावरो राखवो जोईए, एम करवाथी कारभारीने हिसाब चोखो राखवानी जागृति थाय छे. वळी देरासर विगेरेनुं देवुं होय तेनुं लीस्ट संघ वचे वंचाय, तेथी आबरुदार माणसो आबरु सारुं पण देरासरना पैसा आपी दे. वर्षमां एक वखत संघ आगळ हिसाब रजु करवानी जरुर छे, ते बहुज फायदानी वात छे. वळी केटलाक कारभारी तो एमज जाणे छे के, देरासरनो कारभार तो अमारा वारसामां आवेलो छे ते अमेज करीए. पोतानी शक्ति न होय ते छतां बीजाने कारभार सोंपे नहीं, ने पोताथी काम थाय नहीं तेथी केटलाक प्रकारनी देवद्रव्यनी हानि थाय ने पोतानुं दुर्गतिमां जवुं थाय; माटे आग्रहथी कारभार राखवो, कोई जोवा मागे तो बताववो नहीं ए जीन शासननी मरजादथी उलटुं छे, अने ए शुभ कर्म मोक्ष उपार्जन करवानुं स्थानक छे; माटे बधा कहेवोर हिसाब सारीरीते राखवा, जे जोवा मागे तेने बताववा, कोई

हिसाब छपाववा लायक होय तो छपाववा पण सर्वे काम लांबो विचार करी जेम देवद्रव्यनी वृद्धि थाय ते उपर लक्ष दई थवुं जोईए. हालमां आपणा शेठ लालभाई दलपतभाईए पोते मने कह्युं जे, अमोए आणंदजी कल्याणजीना कारखानाना मुनीमने हुकम आप्यो छे के, कोई श्रावक हिसाब जोवा जणावे तो बताववो. तेमज बधे ठेकाणे थवुं जोईए, ने जेम देवद्रव्यमां वृद्धि थाय एम करवुं. वळी दरेक ठेकाणे एकनो एकज कारभारी हंमेश काम कर्या करे छे, तेम थवाथी तेमनी पाछळनां माणसो शक्तिरहित थाय छे त्यारे कारभार करवो मुश्केल थई पडे छे; माटे दर वर्षे कारभारी जुदा जुदा थवा जोईए; ए वहीवट दरेक खातामां थवानी जरुर छे. कमीटी नीमी होय तेमांथी बदलाया करे तो हरकत नथी, पण तेम थवानी जरुर छे. हवे बोलवानो टाईम पुरो थयो छे, एटले बीजुं बोलवानुं बंध राखी हुं मारुं भाषण समाप्त करुं छुं; पण उपरनी वातोने अनुसरता घणा दाखला शास्त्रमां छे, ते जोईने सावचेत रहेवुं एज उत्तम छे." (ताळीओ)

दिल्लीवाळा मी० लाला मीठुमलजीना हिंदी भाषणनो सार.

"आप साहेबो हजुर जे सवाल छे, ते धर्म खातांओनो हिसाब अच्छी तरेहथी राखवा विषेनो छे. हिसाब नहि राखवाथी नुकशान थयुं छे अने थाय छे, माटे ते अटकाववाना हेतुथी कॉन्फरन्से आ सवाल पेश कर्यो छे, अने ते रीते जैन भाईओनुं हित साचव्युं छे. एवा हिसाबनी गेरहाजरीमां नवां खातां खोलनाराओ अटकी जाय छे, अने नवां फंड भरवा पहेलां तेओ हिसाबनो वांधो ले छे जे व्याजबी छे; तेपण जैन बंधुओना लाभ माटे अफसोसनी वात छे. नवुं काम आरंभवा माटे नवुं खातुं खोलवुं पडे ए देखीतुं छे, पण एक खातानी खराबीने लीधे दसने खमवुं पडे छे; तेथी तेज सुधारीने सारी स्थिति उपर लाववानी आपणी पहेली फरज छे. जे जे भाईओ पासे एवां खातांओ होय, तेओए तेनो बंदोबस्त करी आबरुवाळाओने ते उपर अंकुश आपवो जोईए, अने जेमनाथी तेवी व्यवस्था थई नहि शके, तेओए पोतानां खातां कॉन्फरन्सने सोंपी देवां जोईए."

राधनपुरवाळा वकील हरजीवनदास दीपचंदनुं भाषण.

"आ कॉन्फरन्सनो आ विषय "धार्मिक खातां तथा शुभखातांना हिसाबो बराबर राखवा" ए छे. आ विषय देखावमां तो आप साहेबोने गौण लागशे, परंतु तेनो तत्वार्थ जोईए तो ते घणोज प्रौढ छे; केमके तमाम खातांओनुं रक्षण करनार आ विषय छे, अने तेथी तेनो पुरती रीते अमल करवामां न आवे, तो ते रक्षणने बदले भक्षण करे छे. जेमके जीर्णोद्धार, जीवदया अने एवांज बीजां खातांओ माटे गमे तेटलुं फंड थाय, गमे तेटलुं खर्च करी तेनी जाहोजलाली बताववा प्रयास करवामां आवे, तोपण जो तेनो हिसाब बराबर रीते राखवामां न आवे, तो ते खातांओ तुरत तुटी पडवानां. माटे आपणी फरज छे के दरेक धार्मिक तथा शुभखातांओना हिसाब बराबर रहेवा जोईए.

दुनियाना क्षणिक सुखने माटे नानाथी ते मोटा सुधी दरेक वेपारी, पोताना धंधामां केटलो नफो मेळव्यो अथवा शुं नुकसान थयुं, अने पोतानी केटली पुंजीनी शी व्यवस्था थई ते जाणवा सारुं, जेम हिसाबना चोपडा राखी तेमां बराबर हिसाब दाखल करवानी काळजी धरावे छे, तेम आवां खातांओ के जेने माटे आपणे धर्मनां फरमानोथी बंधाएला छीए, तेनो हिसाब बराबर राखवा आपणी मोटामां मोटी अने पहेलामां पहेली फरज छे. आवी फरज अदा करवामां जो आपणे कसुर करीए, तो आपणे धर्मना फरमानोनुं उल्लंघन करनार गणाईशुं; एटलुंज नहीं पण तेवी कसुरथी एवां खातांओ अव्यवस्थित पाया उपर आवी पायमाल स्थितिमां आवी पडे, तेना माटे दोषित पण आपणेज गणाईशुं; केमके आपणा महान् जैनशास्त्रोनुं जे पवित्र फरमान छे ते आपणी शक्ति छतां संभाळ राखवामां न आवे, तो आपण महा दूषणने पात्र थईए छीए.

जेम नानाथी मोटा सुधीनो दरेक वेपारी पोताना धंधामां हिसाब बराबर राखवानी गफलत करे छे, तो आपणे जोईए छीए के तेनी पेहेडी एक देवाळानी स्थितिमां आवी पडेछे ते खुल्लुं छे, अने ते प्रमाणे केटलांक पुरातन तीर्थो तथा जैन मंदीरो पायमाल स्थितिमां आवी पडेलां आपणे नजरे जोईए छीए, अने तेनुं कारण आप तमाम साहेबोने हिसाबनी गेरव्यवस्थानुं जणाशे.

नानां बालको माटे तेमनुं पालणपोषण करी उछेरवानी फरज जेम माबापनी छे, तेम आवां खातांओना हिसाब बराबर राखवानो फरज आपणा लोकोनी छे. माबाप पोतानी फरजथी उलटी रीते ते बालकना प्राणनो घात थाय तेम तेने फेंकी दे, तो जेम कायदो तेने शिक्षा करे छे, तेम आवां खातांओना बराबर न रहेवाथी ते पायमल स्थितिमां आवी पडे, तेना माटे दूषणने पात्र आपणेज थईए छीए.

धर्मादा खातांनी एक पाई सरखी पण जो आपणा उपयोगमां आवे, तो आपणा महान् जैनशास्त्रोना फरमान प्रमाणे अनंताभव भ्रमण करवुं पडेछे एटलुंज नहीं, पण जेम दुधपाकना भोजननी अंदर एक वाल जेटलुं विष नांखवामां आवे, तो तमाम भोजन विष समान थई पडे छे, तेम आपणा द्रव्यनी साथे धर्मादा खातांनी कांईपण रकम मिश्र थाय तो आपणुं द्रव्य पण नष्ट थवा वखत आवे छे, माटे तेम न थवा सारुं पण आवां खातांओनो हिसाब बराबर राखवानी खास आवश्यकता छे.

आवां खातांओना हिसाब बराबर रीते राखवामां नहीं आववाथी, ते खातांओना गुमास्ताओ विगेरेने गरबड करवानो लाग मळी शकशे, अने तेमां तेओ फतेहमंद नीवडशे एटलुंज नहीं, पण तेवां खातांओमां केटली मीलकत छे अने शुं खर्च छे, ते पण नहीं समजातां केटलीक वखत मुडी करतां खर्च वधी जवाथी, ते खातां खराब स्थितिमां आवी पडवा बल्के तुटीं पडवानो वधारे संभव छे; तेथी तेम न थवा अने तेवा द्रव्यनो खराब रीते व्यय न थवाने सारुं, तेवां खातांओमां शुं मुडी छे, केटलुं खर्च छे, ए विगेरेनो हिसाब बराबर रहेवो जोईए, ए खास करीने जरूरनुं छे.

मारा अनुभव सिद्ध छे, के केटलेक ठेकाणे देव द्रव्य जमीनशरण छे, लगभग पोणोसो वर्षनी उम्मरे पहोंची गुजरनार गृहस्थोथी, सांभळवामां आवतुं, के तेवुं द्रव्य छे तो खरुं, पण ते क्यां छे ते अमे जोएलुं नथी. साहेबो! जरा विचार करशो के तेवी उम्मरे

पहोंची गुजरनार गृहस्थो, द्रव्य छे खरुं एटलुंज मात्र जाणी, ते जोया विना स्वधाम पहोंच्या; त्यारे तेमनी पछीना आपणे जे जाणीए ते एटलुंज के, आपणाथी वृद्ध गृहस्थो अमुक वात करता हता, त्यारे आपणे पण खात्री कीधा विना चाल्या जईशुं, तो पछी आपणी पाछळ थनार माणसो शुं जाणी शकशे ? अने ज्यारे तेओ कंई नहीं जाणी शके, तो जमीनशरण द्रव्य ज्यांनुं त्यां रही तेनी काळे करीने शुं व्यवस्था थशे ? माटे जरुरनुं छे के तेवां धर्मादा खातांओनुं द्रव्य क्यां क्यां केटलुं छे, तेनी शुं अने केवी रीते व्यवस्था थायछे, ए विगेरे तमाम प्रकारनो सांगोपांग हिसाब दरेक खातावाळाओए राखवो जोईए, अने तेनां सरवैयां तथा उपजखर्च प्रतिवर्ष बहार पाडवां जोईए.

आ प्रमाणे दरेक खातामां थाय छे के नहीं, तेनी देखरेख माटे दरेक मोटां शहेरोमां एक कमीटी नीमावी जोईए, अने ते कमीटीए ते प्रमाणे हिसाब राखवा, अने सरवैयां अने उपजखर्च विगेरे बहार पाडवा बनतो प्रयास करी, ते प्रमाणे कर्यानो प्रतिवर्ष रिपोर्ट कॉन्फरन्सनी ऑफीसने करवो. तेवो रिपोर्ट कोई शहेरमांथी न आवे, तो ते बाबत ते कमीटीने कॉन्फरन्स ऑफीसे सुचना आपी, ते प्रमाणे वर्तवा विनंति करवी."

आ प्रमाणे अनुमोदन मळया पछी मत लेतां, आ दरखास्त सर्वानुमते हर्षनी ताळीओ वच्चे पसार करवामां आवी हती.

कॉन्फरन्सना हेतुओ पार पाडवा माटे उद्योग करनार वॉलंटियरोने आमंत्रण.

आ वखते कॉन्फरन्सना हेतुओ पार पाडवा माटे उद्योग करनार, ग्रॅज्युएट तथा अंडर ग्रॅज्युएट जैन बंधुओने हवे पछीनी कॉन्फरन्स माटे वॉलंटियर तरीके नाम नोंधाववा माटे, बीजे दिवसे सवारना आठथी साडा आठ वागे मंडपमां पधारवानी मी. **गुलाबचंद ढढ्ढाए** अरज करी हती.

बाद **"पालीताणांनी आशातना"** बाबतनो नीचलो ठराव प्रमुख साहेब तरफथी रजु करवामां आव्यो हतो, जे तेमना पुत्र बाबु राय कुमारसिंग मुकीमे वांची संभळाव्यो हतो, अने जे ताळीओना गंजावर हर्षनाद वच्चे पसार करवामां आव्यो हतो.

ठराव १३ मो.

आपणा पवित्र तीर्थ शत्रुंजय उपर आ वर्षमां जे आशातना **पालीताणाना राज्य** तरफथी थई छे, तेने माटे आ **कॉन्फरन्स** पोतानो अत्यंत खेद जाहेर करे छे; अने जेम **ब्रिटिश शहेनशाहत** कोईनी पण धर्मसंबंधी लागणी दुखावती नथी, तेम **पालीताणाना राजासाहेब** पण ते पगले चालशे, एवी आ **कॉन्फरन्स** पूर्ण आशा राखे छे; अने आ संबंधमां आपणी **शेठ आणंदजी कल्याणजी**नी पेढीना प्रतिनिधीओए जे प्रशंसा पात्र काम बजाव्युं छे, तेने एकमत थई आ शुभ प्रसंगे तेओने आ **कॉन्फरन्स** मोटो धन्यवाद आपे छे.

ठराव १४ मो.

प्रतिनिधीओने धन्यवाद.

जुदा जुदा देशमांथी प्रतिनिधीओए पधारीने पोताना धर्मकार्यमां जे उंडी लागणी बतावी छे, तेने वास्ते आ कॉन्फरन्स तेमना धर्माभिमान माटे तेमने धन्यवाद आपे छे, अने आशा राखे छे के एवीज रीते आवते वर्षे पण **श्री वडोदरामां** कॉन्फरन्स मळनार छे, त्यां अवश्य पधारवा तस्दी लेशे.

दरखास्त करनार—राय बद्रीदासजी बहादुर–कलकत्ता.

टेको आपनार—शेठ बापुभाई हीराभाई वैद्य–वडोदरा.

बाद प्रमुख साहेब तरफथी प्रतिनिधीओने धन्यवाद आपनारो उपलो ठराव, तेमना पुत्र बाबु रुयकुमारसिंग मुक्कीमे कॉन्फरन्स समक्ष रजु कर्यो हतो, अने तेने नीचे प्रमाणे टेको मळ्या बाद ताळीओना अवाज साथे पसार करवामां आव्यो हतो.

शेठ बापुभाई हीराभाई वैद्यनो टेको.

उपला ठरावने वडोदरावाळा शेठ. बापुभाई हीराभाई वैद्ये नीचे प्रमाणे टेको आप्यो हतो.

" मे. राय बहादुर प्रमुख साहेब अने भारतवर्षना समस्त श्री संघना प्रतिनिधी साहेबो, सद्‌गृहस्थो अने बेहेनो !

हुं अमारा वडोदराना श्री संघ तरफथी बे शब्दोमां विनंती करवानी रजा लउं छुं.

आ अपूर्व मेळावडाना दर्शनथी अमे पोताने भाग्यशाळी मानीए छीए, अने अहीं जे उत्साह अने एकविचारथी काम थयुं छे, तेथी घणो संतोष मानीए छीए.

आवती कॉन्फरन्स वडोदरामां भरवानुं अमारुं आमंत्रण स्विकारवानी जेवी रीते कृपा करी छे, तेवीज रीते कॉन्फरन्सनो वखत मुकरर थाय ते वखते, पधारवानी पण कृपा करी आभारी करशोजी.

हिंदुस्तानमांनां बीजां मोटां शहेरोनी जैननी वस्तीआदिना प्रमाणमां वडोदरा कंईज हिसाबमां नथी, तोपण अमे अमारी आजुबाजुनां गामोना भाईओ साथे मळी, आप साहेबोनी यथाशक्ति सेवा बजाववा यत्न करीशुं.

पण जे साहेबोना प्रयासथी आ कॉन्फरन्स पाका पायाउपर स्थापन थई छे, तेज साहेबोए ए कॉन्फरन्सना कामने पुष्टि करवानो प्रयत्न करवानो छे, तो आशा छे के तेओ साहेब पोताना स्थानके रहीने, अने यथाअवसर वडोदरे पधारीने शासननी उन्नति करवानी महेरबानी करशे. "

ठराव १५ मो.

रीसेप्शन (स्वागत) कमीटीनो आभार.

मुंबईमां बीजी कॉन्फरन्स भरवा माटे, जे श्रम श्री मुंबईना सकळ संघनी वती नीमाएली रीसेप्शन कमीटीए लीधो छे, तेने माटे आ कॉन्फरन्स तेमने पोताना खरा अंतःकरणथी धन्यवाद आपे छे.

बाद बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्सनी स्वागत अथवा रीसेप्शन कमीटीनो आभार मानवा बाबतना, प्रमुख साहेबे रजु करेला उपला ठरावने चालु ताळीओना अवाजोथी वधावी लेवामां आव्यो हतो.

ठराव १६.

डेलीगेटो तरफथी रीसेप्शन कमीटीनो उपकार मानवा बाबत.

"रीसेप्शन कमीटीए आपणा तरफ जे सेवा बजावी छे, ते माटे हिंदना जुदा जुदा भागोमांथी अत्रे आवेला सघळा डेलीगेटो तरफथी, ते कमीटीनो तेमज आ कॉन्फरन्सनां चीफ सेक्रेटरी शेठ फकीरचंद प्रेमचंदनो उपकार मानवामां आवे छे."

जुनागढवाळा मी. दोलतचंद पुरशोत्तम बरोडीया बी. ए. ए उपरनो ठराव रजु करतां जणाव्युं के:—

"मानवंता प्रमुख साहेब अने गृहस्थो,

आ शुभ प्रसंगे बंगाळा, पंजाब, मारवाड, गुजरात, माळवा, खानदेश, दक्षिण विगेरे हिंदुस्ताननां जुदा जुदा भागोमांथी, मुंबईनी कॉन्फरन्समां पधारेला सर्व प्रतिनिधीओ तरफथी शेठ फकीरचंद प्रेमचंद, के जे हिंदुस्ताननी युनिवर्सिटीओने लाखो रुपियानी बक्षिस आपनार तथा जीर्णोद्धार तथा धर्मशाळाओमां तथा अन्य शुभकार्योमां लाखो रुपियानी सखावत करनार जगजाहेर, शेठ प्रेमचंद रायचंद जेवा नररत्नना लायक पुत्ररत्न छे, तथा जेमणे पोताना शरीरनी पण दरकार नहीं करतां, पोताना धंधानां तथा बीजा घरनां काम वेगळां मूकी, वणी रातोना उजागरा वेठी, आ कॉन्फरन्सने हरेक प्रकारे फतेहमंद करवामां तथा डेलीगेटोनी सवळी सगवडो पुरी पाडवामां, तेमज तेमने आवकार देवामां, तन, मन, अने धनथी तत्पर थई संघनी भक्ति करवामां कंईपण कचाश राखी नथी, तथा जे रीसेप्शन कमीटीना चीफ सेक्रेटरी छे तेमनो, तेमज रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख साहेब शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई., तथा रीसेप्शन कमीटीना मेम्बरो तथा वॉलंटियरो, जेमणे जैनभाईओनी अनुपम सेवा बजावी छे, ते सर्वेनो खरा अंतःकरणथी अने पूर्णप्रेमथी उपकार मानवा तथा तेमने शाबाशी आपवा, आप साहेबोनी हजुरमां हुं उभो थयो छुं, तो आप साहेबो मारी साथे एकत्र थई उपकारनी लागणी दर्शाववा महेरबानी करशो."

(ताळीओ अने त्रणवार हुररेना पोकार.)

ठराव १७ मो.

रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. नो मानवामां आवेलो उपकार.

कलकत्तावाळा बाबु राय कुमारसींगे रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. नो उपकार मानवानी दरखास्त रजु करी, तेने एवलावाळा मी. दामोदर बापुसाए टेको आपतां नीचे मुजब भाषण कर्युः—

"सभ्य गृहस्थो, आपणा मानवंता शेठ वीरचंद दीपचंद सी. आई. ई. रीसेप्शन कमीटीना प्रमुखनी, एओ साहेबे बजावेला कार्य बदल आभार मानवानी जे दरखास्त आप समक्ष मुकाई छे, तेने हुं घणा उमंगसाथे अनुमोदन आपीने कहुं छुं के, ए मानवंता साहेबे जैनकोमनी जे अमुल्य सेवा बजावी छे, तेथी आपणने ए साहेबे बहु आभारी कर्या छे, अने एवा नररत्न आपणी कोममां छे, तेथी आपणे घणा मगरूर छीए. एक कविए कह्युं छे केः—

शैले शैले न माणिक्यं मौक्तिकं न गजे गजे ।
साधवो न हि सर्वत्र चंदनं न वने वने ॥ १ ॥

एटले, प्रत्येक हस्तिना मस्तकमां मोती रह्यां नथी, तथा दरेक पर्वतना सीरमां माणेक मळी आवतां नथी, तेमज हरेक वनांतरे चंदननां वृक्ष मळतां नथी, तेम साधु पण प्रत्येक जगे जगे मळता नथी; तेज प्रमाणे आवा मानवंत पुरुषो पण विरलाज होय छे अने एओनुं वर्तन साधु प्रमाणेज परोपकार करवानुं होय छे. कारणके 'परोपकाराय सतां विभूतयः' एटले साधु पुरुषो बीजा उपर उपकार करवामांज तत्पर होय छे; ते प्रमाणे आ आपना मानवंता राष्ट्रहितैषी संते आपणापर उपकारामृत सिंचन करी, आखी जैनकोमने आभारी करी छे. पोतानी सीत्तेर वर्षनी वृद्धवये शांतता अने समाधानीथी वखतनो उपभोग लेवानो हक छोडीने, जैनकोमना सारा माटे ते माननीय पुरुषे, तरुण उमेदवारथी पण न बनी शके एवी अथाग मेहेनत तथा दूरदर्शित्वपणुं वापरीने जे कामगिरी बजावी छे, ते प्रत्येक माणसने दाखलो लेवा जोग थई पडी छे. मुंबईमां मळेली आ बीजी जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्स एटली फतेहमंद उतरी छे, के तेनी यादगीरी प्रत्येक माणसना हृदयमां सोनाना अक्षरोथी लखवा योग्य थई छे; अने आ अप्रतिम मेळावडानुं बहूतासीश्रय आपणा रीसेप्शन कमीटीना प्रमुख साहेब तरफज छे. ए साहेबे तरुण माणसोए समाज तथा ज्ञात विषे केवी रीते मेहेनत लईने काम करवुं, ए बदलनो सरळ अने उपयोगी धडो बधाओने देखाडी आप्यो छे. एओ साहेबे करेला अथाग श्रम अने मेहेनतनो बदलो वाळवाने आपणी पासे शब्द के साधनो वगरनुं बीजुं कांईपण साधन नथी, अने तेथी आपण आपणा पूर्ण उमंगथी अने उल्लासथी आनंद साथे एओनो आभार मानीए छीए; अने हुं बाबु साहेबे मुकेली दरखास्तने अत्यंत प्रेमपूर्वक अनुमोदन आपीने शेठ वीरचंदभाईनुं

हेतपूर्वक अभिनंदन करुंछुं, जे ठराव आप सर्वे साहेबो ताळीओना हर्षनाद वच्चे वधावी लेई पोतानी अनुकुळता पूर्ण प्रगट करशो, एवी आशा राखुं छुं."

अत्रे **शेठ फकीरचंद प्रेमचंदे** जणाव्युं के, अमोए अमारी फरज बजाववा उपरांत कांईपण वधु कीधुं नथी. अमारी कमीटीओनी आप गृहस्थोए बुजेली कदर माटे आभार मानी चाहीए छीए के, अमारी तरफथी आगतास्वागता करवामां या बीजी कांई प्रकारनी भूल थई होय तो दरगुजर करशो. तमोए खरो उपकार मानेलो त्यारे गणाशे के, तमो सर्वे तमारां गामोमां एकत्र थई शेठीआओनी सहायता साथे श्री शंघनी सेवा बजावशो.

ठराव १८ मो.

मंडप बांधवामां मदद आपनार ईजनेरनो आभार मानवा बाबत.

" मंडप बंधावी आपनार मी. खंडुभाई गुलाबभाईए बनावेलो आ कुशादे मंडप, जैन-भाईओनी सगवड साचवी आपनारो तेमज भभकादार बनेलो होवाथी, मी. खंडुभाईनो आ सभा उपकार माने छे. "

उपर मुजबनो आभार मानवानो ठराव प्रमुख साहेबे रजु कर्यो हतो, अने तेने सभाजनोए तालीओना अवाज साथे पसार कर्याबाद, रीसेप्शन कमीटी तरफथी रुपानां वासणनो एक सट प्रमुख साहेबे मी. खंडुभाईने भेट कर्यो हतो, ते उपकार साथे स्विकारतां तेओए तेनो योग्य उत्तर आप्यो हतो.

ठराव १९ मो.

—:o:—

वॉलंटियरोनो उपकार मानवा बाबत.

" जैन वॉलंटियरोए मी. अमरचंद पी. परमारनी सरदारी नीचे, खरा जैनोने जेवं आप एवी रीते रातदिवस जे खरा अंतःकरणथी सेवा बजावी छे, ते माटे ते उत्साही युवानोनो आ कॉन्फरन्स आभार माने छे. "

शेठ वीरचंद दीपचंदे उपली दरखास्त रजु करतां, वोलंटियरोए खरा दिलथी बजावेली सेवानां भारी वखाण कर्या हतां, अने जणाव्युं हतुं के कॉन्फरन्सनी फतेहनो मोटो आधार तेओनी स्तुतिपात्र सेवाज छे. आ दरखास्तने आखी कॉन्फरन्से ताळीओना चालु अवाजथी टेको आपतां पसार करी हती.

वॉलंटियरो तरफथी वळतो जवाब आपतां मी. अमरचंद पी. परमारे हिंदी भाषामां जणाव्युं के तमाम वॉलंटियरोए जे कार्य बजाव्युं छे तेमां अमारो उपकार मानवा जेवुं कशुं नथी, अमे मात्र अमारी फरज बजावी छे. धर्मनी सेवा बजाववी एना जेवुं अहोभाग्य बीजुं शुं होय ? अमे इच्छीए छीए के दरेक गृहस्थ एवीज रीते पोतानी फरज समजे. अमारी छाती हर्षथी उभराई जाय छे, अने अमारे माटे जे स्तुतिपात्र शब्दो उच्चारवामां आव्या छे, ते माटे आप सर्वेनो वळतो उपकार मानीए छीए, अने आप साहेबोनी सेवा बजाववामां अमे नादान होवाथी जे खामी रही गई होय, ते माटे आपनी क्षमा चाहीए छीए.

प्रमुख साहेबनुं छेवटनुं भाषण. (गुजराती भाषांतर.)

त्यारबाद प्रमुख साहेबे पोतानुं छेवटनुं भाषण नीचे प्रमाणे वांची संभळाव्युं हतुं:—

" महेरबान साधर्मी भाई साहेबो, डेलीगेटो, तथा वीझीटर साहेबो;—

आज आपणी द्वितिय जैन श्वेतांबर कॉन्फरन्सनो मेळावडो खतम थाय छे. आप साहेबोए जे कृपा करीने चार दिन सुधी आ कारवाईने उत्तम रीते चलावी ते प्रशंसनीय छे, तथा आप साहेबोनी धर्ममां पुरी लागणी प्रगट करे छे. आ कॉन्फरन्समां खास करीने नव विषय उपर ठराव थया छे. प्रथम ठराव जीर्ण पुस्तकोद्धार संबंधी छे, के जे जैनधर्मनी उन्नतिने माटे बहु जरुरी छे. आपणी अपूर्व ज्ञानननी चोपडीओना उद्धारथी असंख्य फायदा थशे. प्रथम जे ज्ञाननुं व्यय थाय छे तेनी उन्नति मळशे. बीजुं साधु मुनिराजोने तथा श्रावको के जेओने हाल पूर्ण ज्ञान प्राप्त थई शकतुं नथी तेओने मदद मळशे. त्रीजुं आपणा ज्ञानभंडारनो उद्धार थवाथी अन्य मतानुयायीओने पण आपणी जैन फीलोसोफीनो फायदो पुगशे. आ जीर्ण पुस्तकोना उद्धारमां आप लोकोए आपनी उदारताथी जे मदद करी छे, ते

अनुकरणीय छे, अने गई कॉन्फरन्सनी कारवाईमां आ वात थोडा वखतने लीधे सामेल करवामां आवी नहोती; परंतु आप साहेबोनी धर्म तरफनी साची लागणी प्रगट करीने जीर्ण पुस्तकोद्धारमां आपे जे मदद कीधी छे, ते बहु स्तुतिपात्र छे. व्यवहारिक तथा धार्मिक केळवणीमां जे विचारपूर्वक ठराव करवामां आव्यो छे, अने स्त्री, कन्या तथा पुरुषने शिक्षण मेळववानी जरूर छे एम तेमां जणाववामां आव्युं छे, ते स्तुतिपात्र छे, कारणके कन्याने शिक्षा मळ्या विना आपणी यथावत उन्नति थई शके एम नथी. संसारी शिक्षा साथे धर्मनी शिक्षा बहु जरूरी छे तेथी कोमळ मगज उपर सारी असर पहोंचे छे; आ विद्यादानने माटे जे प्रबंध आप लोकोए कीधो छे ते बहु सारी वात छे; पण जेम जेम जमानो आगळ वधशे तेम तेम आपने आ वात उपर विशेष विचार करवानी जरूर पडशे.

निराश्रित श्रावकोने माटे तथा अनाथ बच्चांओने माटे जे दीलसोजी आपे बतावी छे, ते आपनी पुरी दयाळुता जाहेर करे छे, अने जोके आ माटे हाल पुरो प्रबंध थई शक्यो नथी, तोपण जे कांई थयुं छे ते ठीक छे. भविष्यमां पण आपणी लागणी आज प्रकारे रहेशे, तो निराश्रितोने पूर्ण मदद मळशे अने आपणने पुन्य प्रशंसानी प्राप्ति थशे.

चोथो ठराव जीवदया उपर छे. आप लोको बराबर ध्यान ते उपर आपता आव्या छो; अने हाल पण ते तरफ आप जे ध्यान आपो छो, ते बाबत आपनी दया तथा धर्मनी लागणी पूरी रीते प्रगट करी रही छे.

पांचमो ठराव जैन **डीरेक्टरी** संबंधी छे. आ वखत तेनी आपणने घणी जरुर छे. तेनो फायदो आपणने ए वखत मालुम पडशे के, ज्यारे एक डीरेक्टरी तैयार थई जशे.

छट्ठी बाबत कॉन्फरन्सनी योजना पार पाडवा विषे छे, ते बाबत घणी सारी छे. जे जाथुकनुं फंड आपे पांच साल सुधी कॉन्फरन्सनुं कामकाज चलाववाने माटे कायम कीधुं छे, तेथी कॉन्फरन्सनो पायो आपे पक्को नांख्यो छे. जरुरी काम रुपीआनी तंगीने लीधे कदी पण पार पडी शकतुं नथी. आप साहेबोए दुरअंदेशी वापरीने आ फंडने कायम करीने कोन्फरन्सनुं घणुं हित चाह्युं छे.

सातमो ठराव धार्मिक तथा अन्य शुभ खातांनो हिसाब बराबर राखवा संबंधी छे. ते संबंधी जे सूचना करवामां आवी छे ते पूर्ण रीते स्तुतिपात्र छे, कारणके आपणा धर्मशास्त्रनी आज्ञानुसार आवां खातांनी एक पाईनी पण गरबड घणुं पाप वधारे छे. हिसाब साफ रहेवाथी आपणा समुदायनुं कल्याण थाय तेम छे.

आठमो ठराव जीर्ण मंदिरना प्रबंध संबंधी छे. तेनो हमणां जे विचार करवामां आव्यो छे ते दुरस्त छे. लाखो करोडोनो खर्च करी जे मंदिर आपणा वृद्धोए बनाव्यां छे, तेनुं समारकाम सारी स्थितिमां राखवानी जरुर छे. नवमो ठराव जे हानिकारक रिवाज आपणामां फेलाया छे अने जेथी आपणा लोकोने तकलीफ पडे छे ते विषे छे, तेवा रिवाज बंध करवानी घणी जरुर छे.

कहेवानुं तात्पर्य ए के आपणी कॉन्फरन्समां जे कारवाई उपर विचार थयो छे, ते बधी आपणा धर्म अने समाजनी उन्नतिने माटे छे, तथा जेनी आजकाल समयानुसार आ कॉन्फरन्समां

बहुज जरूर हती. आप साहेबोए हिंदुस्ताननां जुदा जुदा भागोमांथी पधारीने जे संप बताव्यो छे, ते खरेखर स्तुतिपात्र छे. संप होवाथी आपणा लोको बधुं करी शके छे, संप नहीं होवाथी कांईपण थई शकतुं नथी.

ब्रिटिश सरकारना राज्य नीचे आपणे बधा जे कारवाई स्वतंत्रतापूर्वक करीए छीए, तेने माटे जे जे धन्यवाद आपवामां आव्यो छे, ते ठीक तथा व्याजबी छे.

आखरमां हुं आपने एक वखत एवी बीजी सूचना करुं छुं के, आपणी कॉन्फरन्सनुं कर्त्तव्य बहारगाम तथा बीजां शहेरोमां जैनीओने सारीरीते मालुम थाय, तेवो प्रबंध करवो उचित छे.

आ कॉन्फरन्से विचारेला ठराव पार पडे ते माटे कांईक लागवगनी जरूर छे, अने तेवो आधार आपनी मरजी अने योग्य विचार उपर हुं छोडुं छुं.

तमो मुंबईनी आवकार देनारी कमीटी तथा अन्य महाशयोए, जे प्रयास करीने आ कॉन्फरन्सनुं काम सारीरीते पार कीधुं छे, ते माटे तमने धन्यवाद आपुं छुं, तथा वडोदरानिवासी सज्जनोने पण धन्यवाद आपुं छुं, के जेओए आवती साल माटे कॉन्फरन्स भरवानुं नोतरुं दीधुं छे.

आप सर्व साहेबोने आपनी कृपा माटे धन्यवाद दईने आ कॉन्फरन्सनुं काम समाप्त करुं छुं, अने आ कॉन्फरन्सनी दिन प्रतिदिन वृद्धि थाय एवी ईच्छा राखुं छुं."

अत्रे कॉन्फरन्सनुं चालु कार्य समाप्त थएलुं जाहेर करवामां आव्युं हतुं.

ठराव २० मो.

प्रमुख साहेबनो उपकार मानवा बाबत.

कॉन्फरन्सना प्रमुख **शेठ राय साहेब बद्रीदासजी बहादुरे, श्री समेत शिखरजी, श्री मक्षीजी** विगेरे तीर्थो माटे पोतानो जातिभोग आपी तथा अमूल्य वखत रोकी, पोतानां धर्म तीर्थनी जे स्तुतिपात्र सेवा बजावी छे, तथा आ **कॉन्फरन्सनुं** प्रमुखपद लई आपणने वळी विशेष उपकारी कर्या छे, तेने माटे आ **कॉन्फरन्स** तेमनो खरा अंतःकरणथी आभार माने छे.

उपलो ठराव अमदावादवाळा शेठ जेशंगभाई हठीसिंगे रजु कर्यो हतो, अने जेम करतां तेने हर्षनी ताळीओना गंजावर अवाजोथी वधावी लई पसार करवामां आव्यो हतो.

ठराव २१ मो.

देशी महाराजाओनो उपकार.

"माळवामां आवेलुं श्री मक्षीजीनुं तीर्थ, जेना संबंधमां ग्वालियरना महाराजाए हालमां आपणने जे ईनसाफ आप्यो छे, ते माटे तेमनो आ कॉन्फरन्स आभार माने छे, अने ते माटे महाराजा उपर तार मुकवो योग्य धारे छे.

वळी उदेपुरनुं राज्य, जेमां आपणुं जाणीतुं श्री केसरीयाजीनुं तीर्थ आवेलुं छे, त्यांनी व्यवस्था त्यांना महाराणा तरफथी कमीटी मारफते सारी रीते राखवामां आवी छे, अने बीजी केटलीक योग्य व्यवस्था करवा माटे तेओने अरज करवामां आवनार छे, तेथी तेओ साहेब आपणी अरज ध्यानमां लेशे एवी आशा राखवामां आवे छे. आ महाराजानो पण आ कॉन्फरन्स उपकार माने छे.

वळी जामनगरना महाराजा जामसाहेब जसाजी बहादुर, जेओए आखो श्रावण मास, अधिकमास, पर्युषण, अगीयारश तथा अमासे पोताना आखा राज्यमां कोईपण जीवहिंसा करे नहीं, तेवो हुकम कहाड्यो छे; घेटां बकरांने नानी वयमां कोई रझळतां मुके, नहीं ते माटे बंदोबस्त करवामां आव्यो छे, अने खेतीने उपयोगी जानवरो गाय, भेंस, बळद विगेरेनो वध नहीं करवा माटे सख्त सरक्युलर कहाड्यो छे, ते महाराजा जामसाहेबनो आ जैन कॉन्फरन्स अंतःकरणपूर्वक आभार माने छे.

वळी दशेराना तहेवार उपर वडोदरा, भावनगर, मोरबी, लींबडी अने धरमपुर विगेरेना महाराजाओए बकरा तथा पाडानो वध थतो बंध कर्यो छे; तेथी तेमनो आ कॉन्फरन्स खरा दिलथी उपकार माने छे. तेमज जे राज्योने पशुवध अटकाववा माटे अरज करवामां आवी छे, तेओ पण आपणी अरज स्विकारशे एवी आशा राखवामां आवे छे."

दरखास्त करनार—शेठ. कुंवरजी आणंदजी—भावनगर.

टेको आपनार—शेठ अमरचंद जसराज—भावनगर.

आ दरखास्तने टेको मळ्या बाद ते सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

ठराव २२ मो.

संवत्सरीना तहेवारनी रजा मळवा बाबत.

"अंग्रेज सरकारना राज्यमां तथा देशी राज्योमां भादरवा शुद चोथना संवत्सरीना जैन तहेवारनी रजा नथी, तेथी तेओने अरज करवानुं आ कॉन्फरन्स योग्य धारे छे, जे उपर योग्य ध्यान आपवामां आवशे."

आ दरखास्त **मी. गुलाबचंद ढढ्ढाए** घटता शब्दोमां रजु करी, अने तेने टेको मळतां सर्वानुमते पसार करवामां आवी हती.

त्यार बाद प्रमुख साहेबे पोताना मानेला उपकारनो उत्तर आप्यो हतो, अने तेम करतां कह्युं हतुं के:—**हुं ईच्छुं छुं के आपणा सर्वोत्तम जैनधर्मनी दिन परदिन चढती थाओ, आपणा जैनवर्गमां संप वृद्धिं पामो अने जैनधर्मनो सर्वदा जयजयकार थाओ"**

त्यारबाद सर्वे सभाजनो उभा थया हता, अने ते वखते जीनस्तुति तथा राजगीत गावामां आव्यां हतां.

अत्रे कॉन्फरन्सनुं कामकाज समाप्त थएलुं जाहेर करवामां आव्युं हतुं.

त्रीजो भाग:

कॉन्फरन्सनुं कार्य खलास थया पछी चालेलुं कामकाज.

"धी विक्टोरिया मॅमोरियल स्कूल फॉर धी ब्लाईन्ड"नां आंधळां बाळको.

कॉन्फरन्सनुं कार्य समाप्त थतां अत्रेनी "धी विक्टोरिया मॅमोरियल स्कूल फॉर धी ब्लाईन्ड"नां आंधळां बाळकोने रजु करवामां आव्यां हतां, अने ते सघळांओए ईश्वरस्तुतिनां गायनो गाई तथा ड्रील (कवायत) करी बताव्या पछी, मी. जहांगीर बमनजी पीटीटे ए शाळामां बनाववामां आवती चीजो सघळाओने बतावी हती.

मी. वीरचंद दीपचंदे ए शाळाना कारोबार माटे पोतानो संतोष जाहेर करतां जणाव्युं हतुं के, रीसेप्शन कमीटी तरफथी ए शाळाना फंडमां रु. १००) आपवामां आवे छे, तथा राय बद्रीदासजी बहादुर ते विद्यार्थीओने ईनाम आपवा माटे रु. ५१) आपे छे. ते उपरांत केटलाएक गृहस्थो तरफथी रोकडा रुपिया मी. पीटीटना हाथमां आपवामां आव्या हता, जे पछी ए विद्यार्थीओए रजा लीधी हती.

धी लेडी नॉर्थकोट हिंदु ऑर्फनेज.

ते पछी अत्रेनां 'धी लेडी नॉर्थकोट हिंदु ऑर्फनेज'नां अनाथ बाळकोने रजु करवामां आव्यां हतां, अने तेओमांनां चार बाळकोए पोतानी स्थितिनुं वर्णन कविताना आकारमां रजु कर्युं हतुं.

आ वखते ए अनाथाश्रमना कारोबारीओ तरफथी नीचलुं विनंतिपत्र, कॉन्फरन्समां हाजर रहेलाओ समक्ष रजु करवामां आव्युं हतुः—

"जैन कॉन्फरन्स (जैन महाजन मंडळ)ना मानवंता गृहस्थो! नजीक अने दुरदेशथी आवेला हजारो जैनभाईओनुं अत्रे एकठुं थवुं शुं सुचवे छे? पोताना धर्मनो खरो उत्साह. हिंदुस्ताननां वेपारनो मोटो भाग कोना हाथमां छे? जैन वेपारीओना. लाखो ने करोडो रुपीआ खर्ची देवालयो, धर्मशाळाओ, विगेरे धर्मस्थानो सौथी वधारे कोणे बंधाव्यां छे? जैन भाईओए. लाखो अने करोडो रुपीआ खर्ची ठेकाणे ठेकाणे पांजरापोळो स्थापी, मुंगां प्राणीओनुं दुःख निवारण करवानुं मुख्य मान कोने घटे छे? जैन बंधुओनेज. "जीवदया प्रतिपाळ" ए महान् उपनाम हिंदुस्ताननी कयी कोमे मेळव्युं छे? जैन कोमे. आवी महान् कोममां धर्मनी उन्नति पहेली थाय एमां शी नवाई! जे धर्मनो खरो पायो दया छे, दया एज जे कोमनुं जीवन छे, ए कोमने कोट्यावधी धन्यवाद छे. आप सर्व गृहस्थोना दीलमां दयाए वासो कर्यो छे. झीणा पोराथी लई मनुष्य पर्यंत कोईपण प्राणीनुं रक्षण करवा आप तत्पर छो. जीवदयाने माटे तन, मन अने धन अर्पण करो छो; तो नीचे प्रमाणे एक नम्र अरज करवामां आवे छे, ते उपर दरेक धर्मरागी जैनबंधु परतुं लक्ष आपशे, एवी संपूर्ण खात्री छेः—

छप्पनीआ जेवा दुष्ट दुकाळने अंते लाखो मनुष्यो लाचार बनी गया छे. दुकाळ अने राक्षसी मरकीने लीधे हजारो टळवळीने मरी गया छे, अने तेने योगे सेंकडो नानां बाळको माबाप विनानां रखडत्तां थई गयां छे, ते जोईने मुंबईना केटलाक दयाळु ग्रहस्थोमा मनमां दयानो अंकुर उभो थयो, के कीडीथी लई तमाम मुंगां प्राणीओने माटे ठेर ठेर पांजरापोळो जोवामां आवे छे, अने मनुष्य जेवा उत्तम देहने माटे कंईज नहीं! मनुष्यदेह ए मुक्ति मेळववानुं साधन छे, अने ते देह मेळववाने देवताओ पण उत्सुक छे, तेवा उपयोगी देहने माटे कांईपण साधन नहीं, ए केवी नवाईनी वात! मनुष्यप्राणीना निर्वाहने माटे साधन करवुं, ए आपणी पहेली फ़रज छे. मनुष्य जेवी उत्तम देह बचाववी, ए अति पुण्यनुं काम छे. परदेशी पादरी लोकोए मनुष्य माटेनी आवी पांजरापोळ, जेने अंग्रेजीमां ओर्फनेज कहे छे ते कोई कोई ठेकाणे स्थापेली छे; पण दिलगीरीनी साथ कैहेवुं पडे छे के, तेमां जवाथी बाळकोना जीव बचे छे तो खरा, पण पोतानो स्वधर्म तजी विदेशी ख्रिस्तीधर्म तेमने ग्रहण करवो पडे छे. हिंदु हिंदु मटी जाय छे; जे धर्मने माटे आपणे आटलुं अभिमान धरावीए छीए, जे धर्मना रक्षण माटे आपणा देशना योद्धाओए पोताना लोही रेड्यां छे, ते धर्म तजी विदेशी मांसाहारीनो धर्म तेमने पाळवो पडे छे; अने एटला उपरथीज ते दयाळु ग्रहस्थोए मुंबईमां सारा पायाउपर एक अनाथाश्रम खोल्यो छे जे 'धी लेडी नॉर्थकोट हिंदु ओर्फनेज' ना नामथी ओळखाय छे, त्यां हाल छोकराछोकरी मळीने आशरे सवा सो छे. ब्राह्मण, वाणीआ, जैन, लुवाणा विगेरे तमाम हिंदु जातिनां बाळको त्यां छे. तेओने खान, पान अने वस्त्र मळे छे, विद्याभ्यास कराववामां आवे छे; धर्मनी केळवणी पण पोताना धर्मपरत्वे हमेशां आपवामां आवे छे, अने वेपार, रोजगार अगर हुन्नर काममां प्रवीण थया पछी पोतानुं गुजरान सारीरीते चलावी शके, त्यारेज तेमने त्यांथी मुक्त करवामां आवे छे. आवा एक उपयोगी खाताने एटले मनुष्यनी पांजरापोळने मदद करवी, ए दरेक जीवदया प्रतिपाळ जैननी धार्मिक फ़रज छे. खरा धर्मरागी जैन पोतानी श्रद्धा प्रमाणे आ खाताने मदद करवा मां नहीं पाडे, एवी आशाथी आ नम्र अरज करवामां आवी छे. आ खाताने मदद करनार माणसने जीवतदाननुं, अन्नदाननुं, वस्त्रदाननुं अने विद्यादाननुं महत् पुण्य प्राप्त थाय छे, एथी विशेष पुण्य बीजुं कयुं? गमे तेटली नानामां नानी बक्षीस तेमां कबुल करवामां आवे छे. अत्रे पधारेला दरेक संभावित ग्रहस्थने खास विज्ञप्ति करवामां आवे छे के, तेओए कृपा करीने आ खातानी मुलाकात लेवी, अने ते खाता विषे तमाम ग्रहस्थोने वाकेफ करी जेटली बने तेटली मदद आपवी अने अपाववी. ए खातानुं मकान ग्रांटरोड उपर पवन पुलनी पासेज छे."

ते पछी रीसेप्शन कमीटी तरफथी रुपिया एक सो, बाबु राय बद्रीदास बहादुर तरफथी रुपिया पचीस अने मी. मनसुखभाई तलकचंद तरफथी रुपिया पचीस आपवानुं जाहेर करवामां आव्युं हतुं. ते उपरांत बीजाओ बोलवा जता हता, पण मी. परमार तथा मी. मोहनलाल पुंजाभाई तरफथी सुचना करवामां आवी हती के जेओने रुपिया आपवाना होय, तेमणे मी. हेमचंद अमरचंदने लखी मोकलवुं. ते पछी ए बाळकोने बहार लई जवामां आव्यां हतां.

मी. लाभशंकर लक्ष्मीदासनुं पशुयज्ञ विषेनुं भाषण.

कॉन्फरन्सनुं काम खलास थया पछी, जैन भाईओने खास अनुकुळ थई पडे एवा विषयो उपर आपवामां आवेलां भाषणोमां मी. लाभशंकर लक्ष्मीदासे पशुयज्ञ विषे नीचलुं भाषण आप्युं हतुंः—

"दयाळु साहेबो, मात्र हिंदुस्तानमांज नहीं पण आखी दुनियानां करोडो दुःखी जनावरो माटे हुं आप आगळ अपील करवा आव्यो छुं, अने आपनी जगप्रसिद्ध जीवदयानो ज्यारे हुं विचार करुं छुं, त्यारे मारा मुगां असीलो उपर दररोज जे अनेक जातनो त्रासदायक जुलम गुजरे छे, ते जेम बने तेम अटकाववाने आप यत्न करशो एवी मारी खात्री थाय छे. वीवीसिक्शन, मांसाहार, शिकार, पशुयज्ञ, पीछांवाळी टोपीओ, कचकडानी वस्तुओ विगेरे विगेरे विगेरे माटे जे भयानक घातकीपणुं राक्षसरुपी माणसो, विचारां वाचावगरनां निराधार पशुपक्षिओ उपर गुजारे छे, तेनो में अभ्यास करेलो छे, अने ते महापाप जेम बने तेम नाबुद करवा, अने दयानुं ज्ञान जेम बने तेम फेलाववा में मारी जींदगी अर्पण करी छे, अने मारो ए हेतु पार पाडवा माटे हुं आपनी मदद मागुं छुं.

आजे पशुयज्ञना एकज महापाप तरफ आपनुं ध्यान खेंचुं छुं. सन १८९९ ना जुन मासना **थीऑसोफिस्ट**मां नीचे प्रमाणे मारा वांचवामां आव्युंः—

"A Brahmin gentleman well-known in Madras writes to the Editor of the '*Madras Mail,*' as follows:—There is a class of Brahmins who annually offer animal sacrifices in the belief that, their scriptures require them. Such sacrifices have, of late, become very numerous." In offering goats they are killed by a slow process of excruciating torture, which is or should be revolting to human nature......At Kumbakonam, such a sacrifice is being performed now, and a Brahmin agent would be able to be present at the scene and furnish a correct report of what takes place there."

नामदार सरकारने अरजी.

उपर प्रमाणे हकीकत वांचीने में नामदार हिंदुस्तानी सरकारने ता. ११ मी जुन सने १८९९ ने रोज अरजी करी के, पशुयज्ञनुं महापाप बंध करवा महेरबानी करवी, अने ते तारीखथी नामदार सरकार साथे मारे ए बाबत जे पत्रव्यवहार चाल्यो छे, ते एक चोपानीयाना आकारमां छपावी आजे आप सन्मुख रजु करुं छुं. ते उपरथी आप जोशो के, हिंदुस्तानी सरकारना सने १८९० ना ११ मा कायदानी ११ मी कलम प्रमाणे धर्मने नामे बिचारां मुंगां जनावरोने, गमे तेवी घातकी रीते रीबावी रीबावीने मारवानी कायदाथी छुट छे; अने ते छुटनो लाभ लेई जे राक्षसी कामो थाय छे, तेनो एक बीजो दाखलो रजु करुं छुं.

पशुयज्ञ केवी रीते थाय छे?

मी. प्रभाशंकर अणिंदजी नामना जुनागढना एक ब्राह्मण गृहस्थे, गया जानेवारी मासमां बनारसमां पशुयज्ञ थयेलो तेनो लेखित रीपोर्ट मने आपेलो छे. तेमां तेओ लखे छे

के:—" हवे पशुमरणना विधियज्ञमां बसेल ब्राह्मणना कहेल हेवाल उपरथी नीचे प्रमाणे जणावुं छुं:—

'प्रथम आ पशुनुं वेदिक मंत्रथी पूजन करी, तेना शरीरना दरेक अवयवमां देवतानुं आवाहन करी, पछी तेने वध्य ओरडीमां मोकली, तेमां तेना चार पग बांधी, तेना मोढामां शाळ भरी ने पछी तेनुं मोढुं खुब शींकली, तेने शुद्र ब्राह्मणो पासे कणकनी पेठे खुब गुंदावी गत-प्राण (लगभग मरेला) जेवुं करी, पछी जरा हालतुं होय ते वखते तेना शरीरना नोखा नोखा अवयवोना कटका करी, बहार लावी होमनी क्रियाना उपयोगमां ले छे.'

ता. २१ माहे नवेंबर, सने १८९९ ना "Advocate of India" मां नीचे प्रमाणे छाप्युं छे:—

"RELIGION *vs.* BRUTALITY.

"Eight Hindus of Bhovanipore were charged at Alipore with cruelty to a boar. It was stated that the accused on the last day of their Chota Pooja tied the four legs of a boar, and set a large number of bullocks to kill it by goring as it passed them. They believed that the man whose bullock killed the boar, would have a lucky year. As the affair was going on, the police informed the agents of the S. P. C. A., who arrested the accused. The men in defence stated that the practice was part of their religion, and that it had existed from time immemorial. They were fined Rs. 25 each, in default one month's rigorous imprisonment each."

ए केसनी हकीकत नामदार हिंदुस्ताननी सरकारने लखी मोकलतां में ता. ९ मी जानेवारी सने १९०० ने रोज जणाव्युं हतुं के:—"In my humble opinion the conviction was illegal under section 11 of the Anti-cruelty Act, which runs as under:—

'Nothing in this Act shall render it an offence, to kill any animal in a manner required by the religion and religious rites and usages of any sect, tribe or class.'

Nobody would have been more sorry than myself, had the wicked accused escaped without punishment; and my only object is to submit to Government, cases of horrible cruelty that may be committed with impunity under the said section."

नामदार सरकारना दयाळु अमलदारो ११ मी कलमथी केवा लाचार बने छे, तेनो एक दाखलो ता. २१ मी मे सने १८९७ना 'टाईम्स ऑफ इंडिया' मां नीचे प्रमाणे आप्यो छे:—

"Owing to the cruelty exhibited in the sacrifice of large numbers of buffaloes at Toda funerals on the Nilgires, Mr. Tremeheere, the Dis-

trict Magistrate issued orders limiting the number, allowed to be killed at these funerals. Against this order, the Todas, through their advocate Mr. T. S. Sidney, appealed to Government, who has now ruled that the interpretation put upon the existing orders by the District Magistrate, is correct and that the number of animals to be sacrificed at any one funeral should be restricted to two, whatever may be the number of Todas in connection with whose decease the kedu is held."

आ उपरथी आप सेहेज जोई शकशो के सने १८९० मां प्राणीरक्षक धारानी ११ मी कलम मुजब टोडा लोको ते बे प्राणीने गमे तेवी त्रासदायक रीते रीबावी रीबावीने मारे, तोपण ते अटकाववाने नामदार सरकार अशक्त छे. दयाळु अमलदारो, बहु त्यारे वध थतां जनावरोनी संख्या ओछी करी शके; बाकी ते सिवाय तो धर्मने नामे बिचारां निर्दोष अने निराधार प्राणीओउपर गमे तेवो जुलम गुजारवामां आवे, तोपण ते अटकाववानी तेओने सत्ता नथी.

लॉर्ड बेन्टिकनी राजनीति.

'Rulers of India' Series मां लॉर्ड विलियम बेन्टिकनुं जन्मचरित्र प्रसिद्ध थयुं छे, तेमां नामदार इंग्रेज सरकारनी नीचे प्रमाणेनी राजनीति जाहेर करी छे:—

"But a solemn and imperative duty rests upon us to put an end to cruel and brutalizing acts, wherever committed under our jurisdiction, and for these we cannot allow either religion or long usage to be an excuse or a safe-guard."

सदरहु पॉलीसीनो अमल करी नामदार सरकारे सतिनो महा पातकी रिवाज बंध कर्यो छे; अने ते वखते हिंदु धर्मशास्त्रोमां पशुयज्ञ करवाने गमे तेटलुं लखेलुं होय, तोपण तेवा यज्ञोमां बिचारां जनावरो उपर जे त्रासदायक क्रूरता वापरवामां आवे छे, ते ध्यानमां लई तेवा यज्ञो कायदाथी बंध करवा नामदार हिंदुस्थाननी सरकारने आखी जैनकोम तरफथी अरजी थवानी केटली जरुर छे, ते विषे लंबाणथी विवेचन करवानी जरुर नथी. नामदार सरकारनी ए दयाळु पॉलीसीनो अमल एक रीते जनावरोना रक्षण माटे थई चुक्यो पण छे. सने १८९७ मां कलकत्तामां एक नाळणे जीवतां करचलांना पगना पग खेंची काढया हता तथा तेमनी पीठ तोडी हती, ते माटे कलकत्ताना चीफ प्रेसीडन्सी माजीस्त्रेटे तेणीने रुपीआ २०) नो दंड कर्यो हतो. ते सामे हाईकोर्टने अपील करवामां आवी हती, तेनो ठराव आपतां नामदार जस्टीस वीलकीन्सने नीचली कोर्टे करेलो दंड बहाल राख्यो हतो, अने तेम करतां जणाव्युं हतुं के:—

"Then it has been urged before us that, if this conviction be upheld, the effect of it will be to put an end to a trade which has been in existance from time immemorial, and furnishes a means of existence to a large body of persons. I fear that this is a consideration which cannot be allowed to affect us"

ए प्रमाणे संख्याबंध लोकोना गुजराननुं साधन तुटी गयुं, तेनी पण दरकार नहीं करतां जनावरो उपर थतुं घातकीपणुं अटकाववानी नामदार सरकारे पोतानी फरज विचारी छे; अने तेथी जो आम पशुयज्ञनां भयंकर कामो नामदार सरकारने समजावशो तो जरुर आपनी अरजीमां फतेह पामशो; अने एवी अरजी करवाने आप तैयार थशो, त्यारे हजारो दयाळु युरोपियनो, पारसीओ, मुसलमानो, अने हिंदुओ एके अवाजे आपने धन्यवाद देशे तथा आपनी फतेह ईच्छशे, एवी मारी खात्री छे. गया जानेवारी मासमां बनारसमां जे पशुयज्ञ थयो हतो, तेमां मी. प्रभाशंकरना रीपोर्टमां जणाव्या प्रमाणे आशरे रु. १२०००) नो खर्च थयो हतो. दयाळु भाईओ! एक आवुं काम करवाने ज्यारे एकज शख्से बार हजार रुपीआ खर्च्या छे, त्यारे तेवुं महा पाप स्थळे स्थळे ने वर्षे वर्षे थतुं अटकाववानुं महा पुन्य करवानुं माथे लेवा, शुं आपणामांथी कोई वीर पुरुष बहार पडी पोतानी जींदगीनुं सार्थक नहीं करशे?

कमीटी नीमवानी जरुर छे.

आवती त्रीजी कॉन्फरन्स भराय ते पहेलां पशुयज्ञनुं महा पाप कायदाथी अटकाववा माटे आप एक खास कमीटी नीमशो. तेने माटे नामदार हिंदुस्ताननी सरकारने अरजी करवा तथा आपणे मागीए तेवो कायदो पसार थाय, त्यांसुधी आपणी वकीलात करवा एक नामीचा बारीष्टरने रोकशो. अंग्रेजी तेमज देशी छापामां पशुयज्ञनुं महापाप उघाडुं पाडवानी गोठवण करशो. नामदार वॉईसरॉय साहेब पासे रुबरु अरज करवा आपना आगेवान गृहस्थोनुं डेप्युटेशन मोकलशो. ठेकाणे ठेकाणे पशुयज्ञ विरुद्ध भाषणो करावी, ते महापाप सामी प्रजानी दयानी लागणी जागृत करशो, अने तेवा राक्षसी यज्ञो करवानी कायदाथी बंधी थाय त्यांसुधी तेना सामे अरज चालुज राखशो, आवी मारी आपने नम्रतापूर्वक विनंति छे."

आ स्थळे मि. मोतीलाल जमनादासे पण असरकारक विवेचन करी सभानुं दिलरंजन कर्युं हतुं.

मी. बहेरामजी पांडेनुं भाषण.

मी. बहेरामजी लीमजी पांडे नामना फळाहारी पारसी गृहस्थे बाद जणाव्युं के, "जीवदया संबंधी बोलवानी छुट आपे आपी ते माटे हुं आपनो उपकार मानुं छुं. सृष्टिनी आदिमां मनुष्यनी साथे जानवरो तथा वनस्पति पण पेदा कीधी, तेनो हेतु अत्रेए होई शके के तेओ एक बीजाने सहायता करे, नहीं के हनन करे. आप जैनोए पांजरापोळ उभी कीधी छे, अने ते पाछळ तमोए हजारो रुपीआ भेगा कीधा छे; परन्तु मने कहेवा देशो के तेनो जोईए, तेटलो फायदो थयो नथी. पुरो फायदो करवा माटे तेनो वधु सारो वहीवट करवामां आववो जोईए. वळी फळाहारनो प्रसार करवा माटे ईंग्लंड खाते प्रगट थतां तेनी हिमायत करनारां पुस्तको तथा चोपानीयां मंगाववां जोईए, तथा तेनी लायब्रेरी उघाडवी जोईए.", आगळ चालतां मी. पांडेए जणाव्युं के "छेल्ला दुकाळने लीधे लाखो जानवर मरण पामवाथी तेओनो भाव वधी गयो छे, तेथी खेडुतो पुरती संख्यामां ते खरीदी शकता नथी. तमो जीवदया करीने केटलां पशुओनी

संख्या बचावी शकशे? बहुज थोडी." श्रोताजनोने खोटुं लागे तो ते माटे माफ मागी मी. पांडेए जणाव्युं के "खरी जीवदया करवा माटे जैनोए पोतानी हालनी रीतिमां संगीन फेरफार करवो जोईए." बाई साकरबाई दीनशा पीटीटवाळी जानवरोनी होस्पीटल, मुंबईनी गौरक्षक मंडळनी बोरीवली खातेनी गौशाळा विगेरे खातांने जैनो तरफथी मदद मळी नथी, ते माटे वक्ताए दिलगीरी बतावी हती अने जीवरक्षा संबंधी चोकस नियमो कॉन्फरन्सनी कमीटी घडी कहाडशे, एवी अंतमां मी. पांडेए आशा बतावी हती.

मी. रेवाशंकर जगजीवन झवेरीनुं भाषण.

"आ कॉन्फरन्सना बीजा दिवसनी बेठकमां जे ठरावो पसार करवाना हता, तेमां जीवदयाना संबंधना ठराव सर्वानुमते पसार थयेला छे, जेमां जीवदयाना संबंधमां योग्य व्यवस्था करवानो ठराव छे, तेने अंगे हुं बे शब्दो बोलवा मागुं छुं. "जीवदया" ए शब्दनो अर्थ जैननी भाषामां बहु बहोळा विस्तारवाळो छे. निराधार मनुष्योने जे जे प्रकारे आधार आपवो जोईए, ते ते प्रकारे आधार आपवो विगेरे बाबतो जीवदयामां समाई जाय छे, अने तेना संबंधमां जे कांई बोलवुं जोईए, ते बोलाई चूक्युं छे. हुं आ जगोए जे कहेवा मागुं छुं ते ए छे के, आपणा लोको जीवदयाना काममां हजारो अने लाखो रुपीआ खर्चे छे, कोईपण जीवनुं रक्षण करवुं ते पोताना प्राण समान गणे छे, अने तेने माटे पोतानाथी जेटलो बने तेटलो प्रयत्न करे छे; पण हालना जमानाने बंध बेसता जे रस्ताओ छे, ते रस्ताओ बराबर ध्यानमां नहीं होवाथी, जेटलो पैसो खर्चाय छे, तेना प्रमाणमां जीवनुं रक्षण घणुंज ओछुं थाय छे.

जीवनुं रक्षण करवाना रस्ता.

त्यारे आ जगोए ए सवाल उत्पन्न थाय छे के, खर्च ओछुं थाय अने जीवनुं रक्षण विशेष थाय, तेवा शुं रस्ता छे? आपणा देशमां मुख्यत्वे करीने गायो, भेंशो, घेटां, बकरां विगेरे प्राणीओनां मोटां टोळांओ भरवाड रबारीना कबजामां होय छे. आ जात अहिंसक छे, एटले प्राणीओनी हिंसा करती नथी, अने मांसाहारी नथी, अन्नफळ खानारी छे. आ जातना लोकोनो मोटो भाग पोतानी जींदगी पोतानां जनावरोनी साथे जंगलमां गुजारे छे; अने तेओ जंगलमां रही लगभग जंगली स्थितिमां होय छे, अथवा बीजा शब्दोमां कहीए तो अज्ञान होय छे. वळी ते जातनो मोटो भाग गरीब स्थितिमां होय छे. आ लोकोने कसाईओ विगेरे हिंसक वर्ग तरफथी पैसानी मोटी रकमो मळवाथी, ते पोतानां अवाचक निर्दोष प्राणीओने पैसाना भोगे तेवा लोकोने हवाले करे छे.

जैनो जीवदया प्रतिपाळ कहेवाय छे. ते लोकोना प्रतिनिधीओ मुंबईमां एकत्र थएला होवाथी, ते अवाचक प्राणीओए पोताना तरफथी वगर आमंत्रणे गुजरात, काठीआवाड तरफथी

एक प्रतिनिधी मोकल्यो छे. आ हकीकत जणावतां दरेकने एवी जिज्ञासा थशे के आ वात शुं खरी छे? अने ते कोण छे? प्रथम हुं आप साहेबोने जणावुं छुं के, ते आवनार गृहस्थ तेनो प्रतिनिधी छे ए वात तो सत्य छे, जेने हुं आप गृहस्थना समक्ष रजु करुं छुं. आ शख्स ते भरवाड रबारीनो धर्मगुरु छे. तेनी काठीआवाडमां गढडा पासे आवेला रोहीशाळा नामना गाममां धर्मशाळा छे, अने त्यां दरवर्षे भरवाड रबारीओ विगेरेनो मेळो भराय छे. आ माणसे पोतानी जींदगी आवां अवाचक प्राणीओनुं रक्षण करवामां अर्पण करेली छे. ते लगभग दस वर्षथी अन्नाहार लेता नथी, पण पोतानी जींदगी फळाहार उपर निभावे छे. एक वर्ष आ अवाचक प्राणीओना रक्षण अर्थे छाश उपर पोतानी जींदगी टकावेली, अने ते पछी भावनगर, गढडा विगेरेना महाजने तेने छाशने बदले फळाहार कराव्यो. आ भक्त अवाचक प्राणीओनुं रक्षण केवी रीते करे छे? तेना सेवको मोटी किंमत लई कसाई विगेरेने जीवो आपता, तेने माटे तेमने धर्मनो बोध आप्यो; अने तेने लीधे पोणा बसों गामना भरवाड रबारीओए एवी प्रतिज्ञा करी के, हिंसा करनार तरफथी आपणने गमे तेटलो पैसो मळे, तोपण आपणे तेने प्राणीओ वेचाण आपवां नहीं, अने तेना रक्षण करनाराओने जुज किंमते पण आपवां. आवी रीते थवाथी केटला जीवो हिंसकोना हाथमां जता अटक्या हशे, तेनो आप साहेबो विचार करशो.

आ भक्तने आवा जीवोना रक्षणनी सहायता अमदावादवाळा शेठ मनमुखभाई तथा भावनगरवाळा शेठ कुंवरजी आणंदजीए आपेली. हालमां आ भक्तना एक सेवक पासे आशरे चौदसें घेटां बकरांओ होवाथी तेने माटे "शेठ मनसुखभाई मुंबईमां छे, तेमनी पासे जई आनो बंदोबस्त करी आवुं" एम धारी भक्त मुंबई आव्या. अहीं तेमने मालुम पड्युं के शेठ मनसुखभाई अहीं नथी पण अमदावाद छे; तेथी निराश थई भक्त पाछा जवाने तैयार थया. दरमीआन तेमनुं अनायासे मारी पेढी उपर पधारवानुं थयुं, अने तेनी जींदगीनुं वृतांत सांभळी, आ जैन कॉन्फरन्समां अवाचक प्राणीओना प्रतिनिधीनी कांई दाद संभळाशे एम धारी, में आ भक्तने अहीं रोक्या, जे आपणी समक्ष रजु छे.

आ भक्तने आपनी समक्ष रजु करवानो अने आ हकीकत बतावानो हेतु ए छे के, में आप नामदार साहेबोने प्रथम बताव्युं तेम, आपणा जैनभाईओ जीवदयाना काममां लाखो रुपिया खर्चे छे, पण तेना प्रमाणमां जीवदया बहुज ओछी थाय छे; माटे जो आवे रस्ते जीवनुं रक्षण करवामां आवे, तो ओछे खर्चे वधारे जीवनुं रक्षण थई शके.

खर्चना प्रमाणमां लाभ केम मेळवाय?

घेटां, बकरां विगेरेनुं पालणपोषण करवानी बराबर व्यवस्था होय, तो तेना खर्चना प्रमाणमां लाभ रहे छे. घेटां, बकरांना एक हजार अथवा पांचसेना टोळाने बे भरवाड संभाळी शके छे, ते वगडामां चरी खाय छे, अने दरेक घेटुं वर्ष दहाडे लगभग एक रुपीआनुं उन आपे छे. आ रीते जोतां ओछा खर्चमां हजारो प्राणीओनुं रक्षण थई शके.

आपणा देशनुं प्रथमनुं बंधारण जोईए छीए, तो लोकोमां अभक्ष्यनो परिचय प्रमाणमां बहुज ओछो हतो; पण हालना काळमां आ हलका खोराकनी चीज मळवानी सहेलाई अने सस्ताई वधी पडी छे, तेथी ते चीज खानारा गरीब माणसोमे पण, अनाज अने फळादिकनी

मगवड छतां, तेवाना भोगे प्राणीओनो वध थाय छे. परंतु आपणा देशमां जे लोकोना हाथमां आ जीवोनो मोटो जथो छे, ते लोकोने पोताना यथार्थ मार्ग समजाव्या होय, तो हिंसकना हाथमां आवा जीवो प्रमाणमां ओछा जाय, अने तेने लीधे ते चीज मोंघी मळवाथी. केटलाक गरीब लोको तेनो उपयोग करी शके नहीं, अने ते कारणथी अनाज उपर सेहेजे पोतानुं गुजरान करता थाय. एक माणस पोतानी जींदगीमां अभक्ष्य न खाय, तो तेने अर्थे तेनी जींदगी सुधीमां केटला जीवनो वध थतो अटके? तो घणा गरीब माणसोने आ वस्तु मोंघी मळवाथी एकंदरे केटला जीवनुं रक्षण थाय; तेनो आप साहेबो ख्याल करशो.

बंधारणनी खामी.

आजे पण केटलाक अनार्य मुल्कना वतनीओने गमे ते चीज मळे ते मुके नहीं, एवा मुल्कोमां पण ते चीजो गरीबने नहीं मळवाथी पोतानुं गुजरान पटेटा विगेरे उपर चलावे छे; तो आपणा देशमां उपर बताव्यां तेवां साधनो आपणा हाथमां छतां आपणा बंधारणनी खामीने लीधे आपणे तेनो खरेखरो लाभ मेळवी शकता नथी.

विलायतना लोकोमां अभक्ष्य खावानो प्रतिबंध नथी, पण त्यांना लोकोमां हालना जमानामां केटलाक एवा वीररत्नो नीकळ्या छे, के तेओने मांसाहार माणसाईना नियमथी उलटो लागवाथी तेनो त्याग करी, वेजीटेरियन एटले अन्नफळ खानार थया छे; अने एना संबंधमां केटलाक परोपकारी पुरुषोए पोताना लाखो रुपिया अर्पण कर्या छे. ए लोकोनी जीव-रक्षण तरफ एटले सुधी लागणी छे के, जनावरमांथी पेदा थती कोईपण चीज, गायनुं दुध, घी अने चामडाना जोडा सुद्धां पण नथी वापरता. मतलब जनावरनी कोईपण चीज माणसने वापरवा लायक नथी, एवी लागणी धरावे छे. आवा लोकोमां जे सोसाईटी विगेरे छे, तेनी साथे संबंध राखवो, तेथी वाकेफ थता रहेवुं, अने तेना दाखलाओ आपणा देशमां लोकोने समजावी लोकोनुं वलण बदलाववुं. आवो प्रयास जो सतत् जारी होय, तो घणा जीवोनी वृत्तिओमां फेरफार थाय, अने तेने लीधे ते लोकोने भोगे हजारो प्राणीओनुं रक्षण थाय.

पारसीओनुं अन्नफळना खोराक तरफनुं वलण.

मुंबईमां पारसी कोमना केटलाक परोपकारी ग्रहस्थोनुं वलण अन्नफळ तरफ वळेलुं आपणे जोईए छीए. 'ऑल्ब्लेस बाग'मां थोडा रोज उपर पारसी वेजीटेरियनोनो एक मोटो मेळावडो थयो हतो, अने तेमां अन्नफळ तरफ पसंदगी अने मांसाहार तरफ सख्त विरुद्ध लागणी बतावी हती, ते जे साहेबोए छापां वांच्यां हशे तेमना जाणवामां होवुं जोईए. जे लोको मांसाहारी छे, तेमांना केटलाक लोकोनी अंतरनी लागणी ते तरफ तिरस्कारवाळी होय छे, अने तेने लीधे ते मांसा-हार छोडी दे छे; पण पाछळथी केटलीक जोगवाईनी खामीने लीधे, एटले के घरमां कोई रांधनार न मळे, तेवी चीजो रांधवानो महावरो नहीं, खोराक बराबर रंधाय नहीं, एवी मुश्केलीओथी अथवा कोई वखते अनियमितपणाथी तबीयत बगडे तेने लीधे, बिचारा अन्नफळ उपर दोष आपी पाछा लपटाई जाय छे. तो आवा लोकोनी साथे संबंध राखी जे जे मुश्केलीना रस्ताओ तेमने जणाता होय, तेने माटे आपणाथी जे रीतनी मदद कराती होय, ते रीते मदद करतां घणा लोकोनी वृत्ति अन्नफळाहार तरफ चोंटी रहेशे. हुं सांताक्रुझमां रहुं छुं. एक वखत रेलवे

ट्रेनमां एक पारसीना मोबेदजी एटले धर्मगुरु मने मळ्या तेनी साथेनी वातचीतमां "हुं अमारा धर्मनो उंडो अभ्यासी छुं, अमारा धर्मपुस्तकोमां कोईपण जगोए मांसाहार खावानुं लख्युं नथी; हुं जोके जन्मथी मांसाहारी हतो, पण ज्यारथी मारी खात्री थई के पारसीधर्ममां ते वात मुद्दल लखी नथी, ते वखतथी मारो मांसाहार तरफ तिरस्कार थयो अने अन्नफळ तरफ वृत्ति बंधाई; पण मारे ए संबंधमां बहु मुश्केलीओ वेठवी पडेली. घरमां कोईने अन्नफळनो खोराक आवडे नहीं, घरनां तमाम माणसो विरुद्ध छतां रसोईनुं काम में जाते करी, मारी मुश्केलीओ वटावी, अने आजे मारां छोकरां छैयां अन्नाहार खातां थयां छे. अमारी नातमां मांसाहारनो परिचय वधारे होवाथी, अमे कोई सगा के दोस्तने त्यां जमवा न जईए तो नात बहार जेवा लागीए छीए." बीजा बे पारसी ग्रहस्थोए वातचीतमां जणाव्युं के, "अमो लोकोने जोके मांसाहार तरफ तिरस्कार छे, अने वेजीटेबल तरफ प्रीति छे, पण जो अमने अन्नफळाहारनी जोगवाई मळे तो अमारा घरमांथी ए चीज काढी नांखवाने अमे बहुज इंतेजार छीए." मारा एक हिंदु मित्रे तेने रसोइआ पुरा पाडवानुं वचन आप्युं. आवी रीते ए लोकोनी अन्नफळ तरफ लागणी छतां, केटलाक संजोगोने लईने तेओ पोतानो खोराक छोडी शकता नथी. तेना संबंधमां ते लोकोने माटे सगवडवाळा रस्ताओ करवाथी, घणा माणसो मांसाहार तजी अन्नफळ खाता थशे, अने तेने लीधे हजारो अवाचक प्राणीओनुं रक्षण थशे, अने तमारा कर्तव्य प्रमाणे तेथी तमे मोटुं पुन्य मेळवशो.

युरोपथी आवती जणशोनी संबंधमां राखवानी तपास.

हालना काळमां केटलीक चीजो युरोप विगेरे देशोमांथी आवे छे, ते जानवरने मारीने तेना अवयवोनी बनाववामां आवे छे. तेना संबंधमां आपणा लोकोनी पुरेपुरी माहिती नहीं होवाथी तेवी चीजो वापरे छे. हजारो पक्षीओना भोग बदल पींछाओनी टोपीओ बनाववामां आवे छे, कचकडा जेवी चीजो काचबा जेवा प्राणीने मारी बनाववामां आवे छे, रेशम जेवी चीज कोशेटा नामना जीवने गरम पाणीमां बोळी, तेमांथी रेशम काढी बनाववामां आवे छे, मीणबत्ती जेवी चीजो चरबीमांथी बनाववामां आवे छे, साबुओमां चरबी नांखवामां आवे छे. आवी चीजो प्राणीना आंगोपांगनी बने छे, एम जो आपणा लोकोना समजवामां खरेखरुं आवे तो, तेथी आपणा लोको एवी तीव्र लागणीवाळा छे के, तेनो एकदम त्याग करे. तेवा विषयोमां आपणा लोकोने पुरेपुरी माहिती रहे, तेवा उपायो योजवा.

मारा मित्र मी. मोहनदास करमचंद गांधी जे साउथ आफ्रिकामां आपणा इंडियनोना प्रतिनिधी छे, अने जेणे आपणा इंडियनोना हितने माटे पोतानुं तन, मन, धन अर्पण कर्युं छे, ते एक वखत कलकत्ता तरफ मुसाफरी करता, त्यारे एक रेशम बनाववानुं कारखानुं जोवा गया. जीवता कीडाओने उकळता पाणीमां नांखी तेमांथी रेशम बनाववामां आवे छे, एवी क्रिया जोई तेमने एटलो बधो तिरस्कार छुट्यो के, तेमणे पोते तथा पोतानां घरमां रेशमी चीजो वापरवानो त्याग कीधो.

एवी रीते ज्यारे आपणे आपणा लोकोने जीवहिंसानुं खरुं स्वरूप समजावीशुं, त्यारे ते लोको पोतानी मेळे ए वस्तुओनो त्याग करशे, अने तेने लईने हजारो प्राणीओनुं रक्षण थशे.

जे राजाओए पोताना राज्यमां अमुक जीवो मारवानुं बंध कर्युं छे, जे राजाओए पोताना राज्यमां अमुक वखते जीवो मारवानुं बंध कर्युं छे, ते काममां तमाराथी बने तेटली सहायता तथा धन्यवाद आपो. जे राज्यमां जैन प्रजा वसे छे, ते राज्यने बीजा राज्यना दाखला बतावी, पोताना राज्यमां आवी रीते जीवनुं रक्षण करवाने तमाराथी बने तेटली वग वापरो. दशेरा जेवा दहाडामां घातकी रीते पशुवध थतो केटलाक दयाळु राजाओए अटकाव्यो छे, अने केटलेक ठेकाणे थाय छे; तेना तरफ तमाराथी बने तेटली वग चलावी, तेवा राजाने बीजा राजाओनो दाखलो देई, तेवी रीते घातकीपणुं अटकाववा प्रयत्न करो.

जे लोकोए जीवदयाना काममां पोतानुं तन, मन, धन अर्पण कर्युं छे, जेवा के मी. करशनजी, मी. लाभशंकर, तेवाने तमाराथी जेटली बनी शके तेटली मदद आपो.

जीवनुं रक्षण केवा उपायो योजवाथी थई शके तथा ते थोडा खर्चमां थई शके, ए विषेना टुंक विचारो में मारी अल्पमति प्रमाणे बतावेल छे, ते फक्त भाषणना रुपमां बतावी देवाने बताव्या छे एम आप साहेबोए समजवानुं नथी; पण आवा भव्य मेळावडानी जे तक मळी छे तेनो सर्व भाईओए लाभ लई, आ महान् कार्यनो पायो रोपवाने माटे उपरनी हकीकत बतावी छे.

(१) मुंबईमां जीवरक्षाने माटे लाखो रुपीआ धर्मादामां नीकळे छे, अने ते छुटाछवाया हाथे खर्चाय छे; पण जो खरी लागणीवाळा परोपकारी गृहस्थोनी बनेली एकज मंडळीना हाथमां तेवी रकमो होय, तो थोडे खर्चे हजारो प्राणीओनुं रक्षण थई शके, अने तेवुं मंडळ स्थापन थयुं छे.

(२) एवी धर्मादानी रकमो छुटाछवाया हाथे धर्मादा करवानी आपणी पद्धति छे, तेने बदले तेवी रकमो आपणी मंडळीने सुप्रत करवानां धोरण बांधवां.

(३) आवी रकमोथी आवी मंडळीने हाथे आवां जीवदयानां खातां चलाववां.

(४) ते खातामां परोपकारी पगारदार सेक्रेटरी नीमवो.

(५) अने आ पैसा केवी रीते खर्चवा तेनी व्यवस्था करवी.

आ रीतनुं बंधारण थवाथी थोडा पैसामां हजारो प्राणीओनुं रक्षण थशे.

आजे आप साहेब जुवो छो के, फक्त झवेरात तोळवानो धर्मादानो कांटो छे, तेमां सेंकडे पा टको तोळाईनो लेवामां आवे छे, तेमां आजे हजारोनी कमाणी छे अने ते पैसो जीवदयाना काममां वपराय छे; पण ते खाताना व्यवस्थापक साहेबोने एम खात्री थाय के ओछा खर्चे हजारो प्राणीओनुं रक्षण थाय तेवुं छे, तो तेओ साहेबो जेटली बने तेटली सहायता आपे, एवा तेना परोपकारी व्यवस्थापको छे.

आ मारुं बोलवुं हुं पुरुं करी सर्व भाईओने एवो आग्रह करुंछुं के, आ महान् मेळावडामां आप साहेबो पधार्या छे, तो आ अपूर्व तकनो लाभ लई जरुर आ जीवदयाना अने बीजा फंडमां पोताना गजा संपत रकम आपशो. तमे एक घेटाना कसाईने चार रुपीआ आपो, तेने बदले आ खाताने ते रकम आपवाथी आठ जीवोनो बचाव थशे.

हे मारा वहाला भाईओ! आ तकनो लाभ नहीं चुको, एवी हुं फरी फरी आग्रहपूर्वक विनंति करुं छुं.

आ मारुं बोलवुं पुरुं करी, मारा जेवा अदना माणस तरफथी नानी जेवी रु. २५०) (अढीसो)नी रकम आ खाताने आपुं छुं."

छेवटमां झवेरी. **नगीनभाई मंछुभाईए** चामडानां पुंठां तथा जीवोत्पतिवाळी पडसुदी वापरवा बाबत केटलुंक विवेचन कर्युं हतुं, जे उपरथी एवां चामडानां पुंठांने बदले कपडानां बनावेलां मजबुत पुंठां वापरवानुं ठरावयामां आव्युं हतुं.

त्यारबाद प्रमुख साहेबने हारतोरा अपाया बाद, जयजीनेंद्रनी उद्‌घोषणा साथे मेळावडो बरखास्त करवामां आव्यो हतो.

पुरवणी (क).

श्री मुंबईमां भरायेली बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स वखते श्री पुस्तकोद्धार, जीर्ण मंदिरोद्धार, निराश्रित, जीवदया अने केळवणीनां खाताओमां भरायेलां नाणांनी टीप.

सुचनाः—ता. १५–१०–१९०४ सुधीमां जे जे गृहस्थो तरफथी तेओए भरेलां नाणां वसुल आव्यां नथी, ते गृहस्थोनां नामो आगळ × आ प्रमाणे निशानी मुकवामां आवी छे.

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ सोभागमलजी ढड्ढा.	अजमेर.		०	१०००	०	०	१०००
,, केसरीचंदजी लुणीआ.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, गोकळभाई सुरचंद.	अमदावाद.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, गोकळभाई हरखचंद.	,,	३०	३०	३१	३०	३०	१५१
,, करमचंद गोकळदास.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, जगजीवन जेठाभाई.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, दोलतराम जोईतादास.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, पोचाभाई गोकळदास.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, रतनचंद छगनलाल.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, छगनलाल माणेकचंद.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
× ,, मगनलाल जेठाभाई.	,,	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, नेमचंद नगीनदास.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, मेघराज हीरालाल.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, जेठाभाई गुलाबचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
शाह खाते. हा. हेमचंद नगीनदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, लखमीचंद लल्लुभाई.	,,	५	५	५	५	५	२५
शाहखाते.	,,	२	२	२	२	२	१०
शाहखाते.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, जेसिंगभाई ठाकरसी.	,,	०	०	०	५	०	५
,, वीरचंद कस्तुरचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, वर्धमान लखमाजी दुकानतरफथी	अभ्रामा.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× डोशी वीरजी भीमजी तथा, शाह मुळजी गोविंदजी.	अलाऊ.	२	२	२	२	२	१०
× ,, भगवानदास कस्तुरचंद.	अमरेली.	१७	१६	१६	१६	१६	८१
× ,, नारणजी पानाचंद.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, जीवाभाई अमरचंद हा. वीरचंद.	,,	२	२	३	२	२	११
,, डाह्याभाई देवसी.	,,	२	२	२	३	२	११
,, त्रीकमचंद वीरचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार.	जीर्णोद्धार.	निराश्रित.	जीवदया.	केळवणी.	कुल.
		१	२	३	४	५	
शेठ खीमचंद हीराचंद.	अगाशी.	५	५	५	५	५	२५
× ,, फताजी अणदाजी हा. शा. प्रेमा डुंगरजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, भगवानदास घेलाभाई.	,,	५	५	५	५	५	२५
श्री असाराना संघ तरफथी हा. शेठ गुलाबचंद रामजी.	असारा.	३	३	३	३	३	१५
शेठ दलीचंद कनकमल.	अहमदनगर.	५	५	५	५	५	२५
वोरा लखमीचंद लाधाभाई हा. शेठ रावजीभाई तथा गुलाबचंद.	अंकलजी.	५१	५०	५०	५०	५०	२५१
शेठ रावजी लखमीचंद.	,,	५१	२५	२५	२५	५१	१७७
,, छगनलाल उमरचंद.	,,	२१	२०	२०	२०	२०	१०१
वोरा भाईचंद हेमचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ माणेकचंद गुलाबचंद.	,,				१२५		१२५
,, मगनलाल लखमीचंद.	आमलनेर.	१००	१००	१०१	१००	१००	५०१
× ,, भुखणदास वेलचंद.	,,	४१	४०	४०	४०	४०	२०१
,, दगडुशा तीलोकचंद.	,,	२०	२०	२१	२०	२०	१०१
× ,, रुपचंद मोहनचंद.	,,	१०	११	१०	१०	१०	५१
,, सोभागचंद रायचंद अमीचंद.	,,	१०	१०	१०	११	१०	५१
,, कीशनदास रुगनाथदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, चुनीलाल डोसलचंद.	आकोला.	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
,, करसनदास चांपसी.	,,	१०	१०	१०	१०	११	५१
× ,, पृथ्वीराज रतनलाल.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, रतनसी शामजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, हरजीवन झवेरचंद तरफथी शा. नेमचंद रायचंद.	आमोद.	२०	२०	२१	२०	२०	१०१
श्री ईडरना संघ तरफथी हा. शेठ भाईचंद पदमसीभाई.	ईडर.	५	५	५	५	५	२५
× शेठ लीलाचंद केशवजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, हीरचंद सांकळचंद.	उंझा.	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, मोतीलाल माणेकलाल.	उज्जेन.	५	५	५	५	५	२५
,, रामदास नानचंद.	उदवाडा.	५	५	५	५	५	२५
,, फूलचंद मानभाई.	उमेटा.	५	५	५	५	५	२५
× ,, सोभागचंद फतेचंद.	उमरावती.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, रुपचंद रंगीलदास देवचंद.	एवला.	१२५	१००१	१२५	१२५	१२५	१५०१
,, लीलाचंद उत्तमचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× ,, छगनलाल वखतचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, नानचंद कीकाशा.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, वल्लभदास आशाराम.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
× ,, चुनीलाल रायचंद.	,,	११	१०	१०	१०	१०	५१
× ,, दामोदर बापुसा.		११	१०	१०	१०	१०	५१
× ,, माणेकचंद वीरचंद.	,,	११	१०	१०	१०	१०	५१
,, वेलचंद अंबावीदास.	,,	१०	११	१०	१०	१०	५१

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ जगजीवन दुलभदास.	?वला.	५	५	५	५	५	२५
,, बालचंद शागदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मेघजी चांपसी.	?डन.	५०	५०	५०	५१	५०	२५१
शाह खाते.	,,	१	१	१	१	१	५
महेता अमरचंद उजमचंद.	एवत.	५	५	५	५	५	२५
शेठ ताराचंद खेमचंद.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, धनजी उगरचंद.	,,	३	३	३	३	३	१५
× ,, सोमचंद धारसी.	अंजार.	२०	२०	२०	२१	२०	१०१
,, नरसी डाह्याजी.	अंबाव.	५	५	५	३०	५	५०
,, जेचंद जेताजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
राय बद्रीदासजी काळीकादासजी.	कलकत्ता.	१०००	१०००	१०००	५००	५००	४०००
शेठ कनैयालाल माणेकचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, देवकरण वालजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, देवजी राजाजी.	केडोद.	५१	०	७५	७५	०	२०१
,, मोतीजी जगन्नाथजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, दलाजी भगवानजी.	कराडी.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, लखाजी उकाजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मोतीजी प्रेमाजी उकाजी.	,,	१०	११	१०	१०	१०	५१
,, रत्नाजी जेठाजी.	,,	१०	१०	१०	११	१०	५१
× ,, मोहनलाल लखमीचंद.	कठोर.	५	५	५	५	५	२५
मास्तर लखमीचंद करमचंद.	कठलाल.	३	३	३	३	३	१५
शेठ चुनीलाल जोईताराम.	कडी.	२१	२०	२०	२०	२०	१०१
,, कुबेर धरमचंद मोदी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, केवळदास मलुकचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मोहनलाल झवेरदास.	,,	२	२	२	२	२	१०
डोसी करमचंद त्रीकमजी.	कपडवंज.	७१	०	०	०	०	७१
परी. बालाभाई देवचंद.	,,	०	०	०	०	७१	७१
बाई जवेर, शा. जेचंद मोतीचंदनी स्त्री.	,,	०	०	५१	०	०	५१
परी. गीरधरलाल बालाभाई	,,	०	२५	०	०	०	२५
शेठ दलसुखभाई प्रेमचंद	,,	१	१	१	१	१	५
बाई जमना, शा. बालाभाई दलसुखनी धणीआणी.	,,	१	१	१	१	१	५
× श्री कपडवंजनी बाईओ तरफथी.	,,	१	१	१	१	१	५
शेठ वीरचंद नहानचंद	कागळ.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, हरीचंद भूखण.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मोतीचंद फतेहचंद.	,,	२१	२०	२०	२०	२०	१०१
,, झवेरभाई भगवानभाई.	कावीठा.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, रतनजी लाधाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मोतीचंद फूलाजी.	कालीआवाडी.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, झवेरचंद वधाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, प्रेमाजी फूलाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ राघवजी हीराजी हा. मुळजी लवजी.	कुंडला. (काठीआवाड.)	५	५	५	५	५	२५
,, काळीदास भाणजी.	,,	०	०	७॥	७॥	०	१५
,, टोकरसी राघवजी.	,,	०	०	५	५	०	१०
,, मेघजी तेजपाळ.	,,	०	०	७॥	७॥	०	१५
,, हीरजी पुंजा.	कोठारा.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, प्रागजी जेताजी.	कोपरली.	१	१	१	१	१	५
,, हठीसंग डाह्याभाई.	कोठ.	२५॥	२५॥	०	०	०	५१
,, भगवान लवजी.	कोलीआक.	३	३	३	३	३	१५
,, हीरजी राजपाळ.	कोडाय.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, वेलजी हंसराज.	,,	२	२	२	२	२	१०
संघवी हरीचंद भाणा.	खस.	२	२	२	२	२	१०
× शेठ धनजी कानजी.	खामगाम.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, वासनचंद ज्ञानचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, छगनलाल कीशोरदास.	खांधली.	४	४	४	४	४	२०
गांधी मेघजी गांगजी.	खुटवाडा.	२	२	२	२	२	१०
शेठ नरोत्तमदास हरगोवन.	खेडा.	१०	१०	११	१०	१०	५१
श्री खेडाना नकरातद तरफथी.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
× शेठ सोमचंद पानाचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, नाथालाल अमीचंद.	,,	३	३	३	३	३	१५
× ,, वाडीलाल डाह्याभाई.	,,	२॥	२॥	२	२॥	२॥	१२
,, मगनलाल गीरधर.	,,	१	१	१	१	१	५
,, मलुकचंद रघाजी.	खेरलाव.	२१	२०	२०	२०	२०	१०१
,, उमेदचंद नरसी.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, उमेदचंद लल्लुभाई.	,,	१	१	१	१	१	५
श्री खंभातना डेलीगेटो तरफथी.	खंभात.	६०	६०	६०	६१	६०	३०१
शेठ दीपचंद फूलचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
* ,, नथमलजी गुलेच्छा.	ग्वालियर.	१०००	५००	५००	५००	५००	३०००
× ,, देवराज टोकरसी.	गढसीसा.	२०	२०	२०	२०	२०	१००
× ,, वलमचंद देवचंद.	गणदेवी.	०	०	०	०	६०	६०
श्री गांगडना डेलीगेटो तरफथी.	गांगड.	०	०	०	१११	०	१११
बाई संतोक, वोरा नीमा चतुरनी विधवा	,,	१८॥।	०	०	०	०	१८॥।
शेठ चतुरदास गोकळभाई.	गुंदी.	५	५	५	५	५	२५
× ,, मोतीजी हरनाथजी.	गोइमा.	०	१२॥	०	१२॥	०	२५
,, उमेदचंद खुबाजी.	,,	१	१	१	१	१	५
× ,, गोविंदजी मोतीजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, केवळचंद दोलतचंद.	गोंडळ.	०	०	१	१	०	२
,, हींमतमलजी प्रतापमलजी.	घाणेरा.	५०	५०	५१	५०	५०	२५१
,, ओधवजी करमचंद.	घोघा.	०	०	०	०	२५	२५
,, नगीनदास अनोपचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, प्रागजी बहेचर.	चीतळ.	१	१	१	१	१	५
,, मुळचंद वसराम.	चुडा.	५	५	५	५	५	२५

* आ गृहस्थ तरफथी जीर्णोद्धारना रु. ५०० शिवाय बीजा वसुल आव्या छे.

नाम.	गाम	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ आशकरण ईन्दरजी.	चंदरपुर.	५	५	५	५	५	२५
,, चुनीलाल लुणकरण खुबचंद.	चंदा—सीटी.	५	५	५	५	५	२५
,, गरबडदास लालचंद.	छाणी.	५	५	५	५	५	२५
,, जमनादास हीराचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, नाथाभाई मुंजाभाई.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, भगवान शीवलाल.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हरगोवन ईश्वरदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हंसराज रतनसी.	जखौ.	४	४	४	४	४	२०
,, फूलचंद रामाजी.	जलालपुर.	५१	५१	५५	५१	५१	२५५
,, भीखाजी भगवानजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, चोथमल चांदमलजी.	जबलपुर.	५०	५०	५०	५०	५१	२५१
× बाई मुनीयाबाईनी वती शेठ गोडीदास श्रीमती.	,,	१००	१००	०	०	०	२००
शेठ हंसराज प्रतापचंद.	,,	४०	४०	४०	४१	४०	२०१
× ,, हीराचंद मानमल गुलेच्छा.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, गोडीदास छुनमुनदास गुलेच्छा.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
बाई राजकुंवर, मी. गुलाबचंदजी ढढ्ढानी माताजी.	जयपुर.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× शेठ राघवजी वस्ताजी.	जलसण.	२०	२०	२०	२०	२०	१००
श्री जळगामना संघ तरफथी.	जळगाम.	७०	७०	७०	६९	६९	३४८
× शेठ बादरमल मगनलाल.	,,	१	१	१	१	१	५
,, देवसी बीसार.	,,	१	१	१	१	१	५
,, भाईचंद खुशालचंद.	,,	२।	२।	२।	२।	२।	११।
,, महीकरण मगनीराम.	जालना.	५०	५०	५०	५०	५१	२५१
,, केशवजी मुळजी.	जामनगर.	५०	५०	५१	५०	५०	२५१
,, माणेकचंद जादवजी.	,,	५१	५०	५०	५०	५०	२५१
× ,, जेठाभाई कल्याणजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, टोकरसी देवसी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, डोसाभाई परशोत्तम	,,	१०।	१०।	१०।	१०।	१०।	५१।
,, चत्रभुज गोविंदजी.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
× हेमराज मुळजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
बाई दिवाळी, शेठ गोरधनदास मोतीचंदनी बिधवा.	,,	२	२	२	२	२	१०
मास्तर दोलतचंद परशोत्तम.	जुनागढ.	५	५	५	५	५	२५
शेठ कस्तुरचंद वाघजी.	जेकबाबाद.	२	२	२	२	२	१०
मुत्ता कलराजजी.	जोधपुर.	२०	२०	२०	२०	२०	१००
× श्री जंबुसरना संघ तरफथी.	जंबुसर.	०	०	१२५	०	०	१२५
शेठ फुलचंद पानाचंद.	झणोर.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
× ,, मोहनलाल दुलभदास.	,,	२६	०	०	०	०	२६
× ,, हरखचंद न्यालचंद.	,,	०	१०	०	०	०	१०
,, हरजीवन भाईचंद.	,,	५	०	०	०	०	५
,, वीरजी मावजी.	टाणा.	५	५	५	५	५	२५

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ खुबचंद फूलचंद.	डाछा.	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, नेमचंद कलाजी.	डाभेल.	५	५	५	५	५	२५
,, सरुपचंद गोविंदजी.	डुबेरा.	२०	२०	२०	२०	२०	१००
× ,, वरसंग राणा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, प्रेमचंद उमेदचंद.	तळेगाम ढमढेरीया.	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, ज्ञानचंद नहानचंद.	,,	४१	०	०	०	०	४१
× ,, सोमचंद केवळचंद.	तळेगाम दभाडा.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, नेमचंद नहानचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, जगजीवन ठाकरसी.	त्रणसा.	२	२	२	२	२	१०
,, विठ्ठल संघजी.	त्रापज.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
परी. पानाचंद झवेर.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ हीराचंद हरजीवनदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
वोरा जसराज हरजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
शेठ हरखचंद गुलाबचंद.	तील्हारा.	१०	११	१०	१०	१०	५१
बाई हीरबाई, शेठ पदमसी डुंगरसीनी दीकरी.	तेरा.	५	५	५	५	५	२५
पारेख मोतीचंद मेघाणी.	थराद.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
शेठ सुवाईचंद ताराचंद.	,,	११	१०	१०	१०	१०	५१
× दोशी मुळचंद चतुर.	,,	५	५	५	५	५	२५
संघवी कस्तुर हरजीवन.	,,	४	४	४	४	४	२०
शेठ मेघराज जेठाजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, पानाचंद बहेचर.	,,	१	१	१	१	१	५
,, अनोपचंद खीमचंद.	दमण.	१०५	१०५	१०५	१०५	१०५	५२५
,, नथुमल मोतीचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, खुबचंद करमचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
श्रीदरापुराना डेलीगेटो तरफथी.	दरापुरा.	३	३	३	३	३	१५
लाला नवलकीशोर खेरातीलाल.	दील्ही.	४०	४०	४०	४१	४०	२०१
× लाला गुलाबसींग माळुमल.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शेठ प्यारेलाल दलीसींग.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, नाथीभाई जगजीवन.	दीएज.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, वर्धमान नथु तथा रामजी वीरजी	दीओर.	४	४	४	४	४	२०
,, पासुभाई वाघजी तथा लालजी पुनसी.	दुर्गापुर.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, शेठ मोतीचंद पदमाजी.	देगाम.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, मकनजी जोराजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, प्रेमचंद प्रागजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, वीजपाळ लाधाभाई.	देसलपुर.	२	२	२	२	२	१०
,, माणेकचंद वेलसी.	ध्रांगध्रा.	८	८	८	९	८	४१
गांधी नारण टोकर.	,,	१	१	१	१	१	५
शेठ कानजी सुंदरजी.	धोराजी.	५	५	५	५	५	२५
,, सखाराम दुल्लभदास.	धुळीआ.	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, भाणणा देवजी.	,,	५१	५१	०	०	०	१०२

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
श्री डीसाना संघ तरफथी.	डीसा.	१०	११	१०	१०	१०	५१
शेठ जीवणजी प्रागजी.	नवसारी.	५०	५१	५०	५०	५०	२५१
,, पानाचंद दुल्लभदास.	,,	२०	२०	२०	२१	२०	१०१
,, अमरचंद लखमीचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, खुबचंद गोविंदजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, गलाल जोगाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
बाई अबा हा. लल्लुभाई मकनजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
बाई मोती हा. कपुरचंद पानाचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
शेठ गोविंदजी नथुजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, फकीरचंद गोविंदजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, लल्लुभाई गोविंदजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, लधा सामंत.	नळीआ.	५०	५०	०	०	०	१००
,, हजारीमल खुबचंद.	नरसींगपुर.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, रामकरण हीरालाल.	नागपुर.	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
× ,, हेमचंद हरखचंद.	,,	४०	४०	४०	४०	४१	२०१
× ,, मेघराजजी छोगमलजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, प्रतापचंदजी छोगमलजी.	,,	२०	२०	२०	२१	२०	१०१
,, दीपचंद जेचंद.	नापाड.	५	५	५	५	५	२५
× ,, संतोकचंदजी हा. माणेकचंदजी.	नादेल.	५	५	५	५	५	२५
× श्री नरसंडाना डेलीगेटो तरफथी हा. चुनीलाल ताराचंद विगेरे.	नरसंडा.	७	७	७	७	७	३५
शेठ वहालचंद हुकमचंद.	नापाणी.	२	५	२	१	०	१०
,, अमरचंद पीतांबर.	नांकोरा.	५	५	५	५	५	२५
,, पीतांबर खुशाल.	,,	२५	०	०	०	०	२५
,, हरजीवन खुशाल.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, तलकचंद करमचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, ओतमचंद हीरजी.	प्रभासपाटण.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, हरखचंद वर्धमान.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, केसुरजी पनाजी.	परीआ.	१२।	१२।	१२।	१२।	१२।	६१।
× ,, केसरीमलजी काठेर.	पाली.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, केसरीमलजी नागोरी.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, चांदमलजी.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, अचळदासजी बालीआ तथा रीखवदासजी भंडारी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मीठालालजी बालीआ.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, लालचंदजी धाडीवार.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, सहेसमल हस्तीमलजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, तेजमलजी पोरवाड.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मोतीचंद खेतसी.	पालणपुर.	५१	५१	५१	५१	५१	२५५
,, केवळचंद रतनचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, वेलुभाई घेलजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
डोसी नहालचंद खेमचंद.	,,	२६	६।	६।	६।	६।	५१

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
महेता घेलचंद उत्तमचंद.	पालणपुर.	०	०	०	०	५०	५०
शेठ बालाभाई गटाभाई.	,,	५०	०	०	०	०	५०
× ,, भीखमचंद वखतचंद.	पाटण.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, खुशालचंद सुरचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, मीठाचंद लधाचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मुळचंद खेमचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, लहेरचंद करमचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
बाई समरत, शेठ सरुपचंद घेलाभाईनी विधवा.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
शेठ छोटालाल गभरुचंद.	,,	६	६	७	६	६	३१
,, धरमचंद मानचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, मगनचद भुराचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, घेलाभाई शीवजी.	पारोला.	५	५	५	५	५	२५
श्री संघ तरफथी.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ वगनजी अरजण.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मुळचंद सरुपचंद.	पालेज.	०	२५	०	०	०	२५
,, मगनलाल रणछोडदास.	,,	०	०	०	०	५	५
श्री पादराना डेलीगेटो तरफथी.	पादरा.	१०	१०	१०	१०	११	५१
शेठ मुळचंद नागरदास.	प्रांतीज.	१३	१२	१२	१२	१२	६१
,, गोरधनदास कसळचंद.	,,	५	४	४	२	२	१७
,, हीमतलाल फूलचंद.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, परशोतम हरीभाई.	,,	२	२	२	२	२	१०
× ,, रतनचंद पीपाडवाळा.	पीपाड.	१०	१०	१०	११	१०	५१
,, जुहारमल मोतीचंदजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, गगलचंद हाथीचंद.	पुना.	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, रायसिंहजी प्रेमाजी.	,,	०	०	०	०	५००	५००
× ,, मोतीजी गुलाबजी.	,,	०	०	०	०	२५०	२५०
× ,, मोतीचंद मेघाजी.	,,	०	०	०	०	२५०	२५०
,, मोतीचंद भगवानदास.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× ,, भगवानजी लखमाजी.	,,	०	०	०	०	२५०	२५०
,, वीरचंद कृष्णाजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, कृष्णाजी लालाजी.	,,	१०	११	१०	१०	१०	५१
,, वीरजी मोतीजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, पानाचंद जेराम.	पथापुर.	१०	१०	११	१०	१०	५१
,, काळीदास देवचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
शाह खाते.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ हठीसंग देवचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, जगजीवन वालजी.	पोरबंदर	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, कल्याणजी मोनजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, बाई केसर हा. हरखचंद कपुरचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शेठ हरजीवन बहेचर.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार २	निराश्रित ३	जीवदया ४	केळवणी ५	कुल.
× शेठ हरखचंद कपुरचंद तथा शेठ जेचंद कपुरचंद.	पोरबंदर.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
बाई रंभा, शेठ वल्लभजी हीरजीनी धणीआणी.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
शेठ भूदरसी प्रतापसी	पंचासर.	१००	१००	१००	१००	१००	५००
श्री पंजाबना डेलीगेटो तरफथी.	पंजाब.	१००	१००	१००	१००	१००	५००
शेठ फूलचंदजी गुलेच्छा.	फलोदी.	३०१	३०१	४०१	२५१	२५१	१५०५
,, हरखचंद गुलेच्छा.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, लखमाजी लालजी.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, हंसराज शामजी.	बळेश्वर.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
× ,, फकीरजी केसुरजी.	बगवाडा.	१०	१०	१०	१०	११	५१
,, रुपाजी हेमाजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, वीरचंद राजाजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, सुखलाल हरीलाल.	बाळापुर.	२००	२००	२०१	२००	२००	१००१
,, लखमीचंद मोहनलाल.	भरुच.	२५	२५	२५	२५	१००	२००
,, अनोपचंद मलुकचंद.	,,	०	०	०	०	१००	१००
,, लखमीचंद पानाचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, आणंदजी परशोतम.	भावनगर.	१००	१००	१००	१०१	१००	५०१
,, बकोरदास उजमसी.	,,	५०	०	०	०	५०	१००
× ,, धरमचंद गांगजी.	,,	१५	१५	१५	१५	१५	७५
× ,, वीरचंद आणंदजी.	,,	११	१०	१०	१०	१०	५१
,, मीठा गीगा.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, मगनलाल ईश्वरदास विगेरे.	भालेज.	५	५	५	५	५	२५
,, भाईचंद मोतीचंद.	भादोल.	२	२	२	२	२	१०
,, प्रेमचंद कचरा.	भाणवड.	२	२	२	२	२	१०
,, टोकरसी मुळजी.	भुज.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, नरसीभाई तेजसी.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, गोसर पदु.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
श्री महुधाना डेलीगेटो तरफथी.	महुधा.	८	८	९	८	८	४१
शेठ भाणजी आणंदजी.	महुवा.	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
गांधी जेचंद मोतीचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ तेजाजी नेमाजी.	मलेकपुर.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
× ,, दामोदर अंदरजी.	मांगरोळ.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, प्रेमजी कानजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मकनजी कानजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
बाई पारवती, शेठ मदन हरीचंदनी विधवा.	,,	०	५१	०	५१	०	१०२
,, कपुर, शेठ रामजी कल्याणजीनी विधवा.	,,	०	५०	०	०	०	५०
× शेठ छोटालाल तथा सवचंद प्रेमजी.	,,	१०	११	१०	१०	१०	५१
बाई हरख, शेठ तलसीदास जगजीवननी माताजी.	,,	०	५	०	५	०	१०

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया ४	केळवणी. ५	कुल.
× शेठ रवजी धरमजी.	माहरु.	५	५	५	५	५	२५
श्री माणसाना डेलीगेटो तरफथी.	माणसा.	६	६	५	६	५	२८
शेठ मोतीचंद कल्याणजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मयाचंद सुजाणजी.	,,	२	२	२	३	२	११
,, सरुपचंद रंगजी.	,,	२	२	३	२	२	११
,, पीतांबरदास शांतिदास	मांडवी.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, माणेकचंद पानाचंद.	,,	०	०	०	०	१	१
,, दलाचंद पीतांबर.	मीयागाम.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, धरमचंद केवळदास.	,,	५०	०	०	०	०	५०
,, मनसुख नीहालचंद.	,,	१०	०	०	०	०	१०
,, लालचंद व्रजलाल.	,,	२	२	२	२	२	१०
श्री मुळीना संघ तरफथी.	मुळी.	१२	५०	१३	१३	१३	१०१
शेठ प्रेमचंद रायचंद.	मुंबई.	०	०	५००१	०	०	५००१
× ,, छोटालाल नगीनदासनी कुं०	,,	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००
,, गणेशमल सोभागमल.	,,	५००	१५००	७००	६००	७००	४०००
,, जीवणचंद लल्लुभाई.	,,	५००	५००	५००	५०१	५००	२५०१
,, नगीनदास कपुरचंद.	,,	५००	५००	५००	५००	५०१	२५०१
,, रायचंद खुशालचंद.	,,	५००	५००	५००	५००	५००	२५००
,, वालभाई नथुभाई चाहवाळा.	,,	२००	२००	२०१	२००	२००	१००१
,, रतनजी वीरजी.	,,	२००	२००	२००	२०१	२००	१००१
,, रुपचंद लल्लुभाई.	,,	२००	२००	२०१	२००	२००	१००१
× रा सा. हीराचंद मोतीचंद.	,,	२००	२००	२०१	२००	२००	१००१
शेठ गोकळभाई दोलतराम.	,,	२००	२००	२००	२००	२००	१०००
× ,, भुरामलजी जेपुरवाळा.	,,	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०
,, केसरीचंद भाणाभाई.	,,	२००	२५१	१५०	०	०	६०१
,, अमरचंद तलकचंद.	,,	०	०	०	०	५०१	५०१
× ,, मोटा वधाजी.	,,	१५०	२०१	१५०	०	०	५०१
× ,, मोतीचंद देवचंद.	,,	१००	१००	१०१	१००	१००	५०१
बाई डाही, शेठ वीरचंद दीपचंदनां धणीयाणी.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, दीवाळी, शेठ जसवीर भूदरनां विधवा.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× शेठ नवलचंद मोतीचंद चोधरी.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, भगवानदास हीराचंद.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, हरीभाई काशीदास.	,,	०	०	२०१	२०१	०	४०२
रुनी काची खांडीना पाटीआ तरफथी.	,,	०	०	१०१	२०१	१००	४०२
× शेठ जेचंद मोतीचंदनी कुं०	,,	१००	१००	१००	०	१००	४००
शेठ अमुलख छोगमल.	,,	५०	५१	५०	५०	५०	२५१
,, कस्तुरचंद झवेरचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५१	२५१
,, टोकरसी कानजी मेवावाळा.	,,	५०	५०	५०	५१	५०	२५१
,, देवजी नथुनी कुंपनी.	,,	५१	५०	५०	५०	५०	२५१
,, धरमसी [illegible]करण [illegible]बंदरवाळा.	,,	५०	५०	५०	५१	५०	२५१

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
× शेठ नरसी केशवजी नायक.	मुंबई.	५०	५१	५०	५०	५०	२५१
,, भारमल मेघराज तरफथी शेठ जेटाभाई दामजी.	,,	५१	५०	५०	५०	५०	२५१
,, मेघाजी मोतीजी.	,,	५०	५०	५०	५१	५०	२५१
,, मंगळदास छगनलाल.	,,	५०	५०	५१	५०	५०	२५१
,, लखमीचंद माणेकचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५१	२५१
,, लवजी ठाकरसीनी कुं०	,,	०	०	०	२५१	०	२५१
,, अमरचंद तलकचंदनी स्त्रीतरफथी	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, अमरचंद तलकचंदनी बेन तरफथी.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× ,, कल्याणचंद सोभागचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, थोभणभाई दामजी	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× ,, घेलाभाई उत्तमचंद झवेरी.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, मंछुभाई तलकचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, रेवाशंकर जगजीवन.	,,	०	०	२५०	०	०	२५०
× ,, चुनीलाल खुशालचंद.	,,	०	१०१	०	१०१	०	२०२
अमेरिकाना पार्टीओ तरफथी शेठ ककलभाई भाणजी.	,,	२५	२५	२५	१००	२५	२००
शेठ कस्तुरचंद नानचंद.	,,	४०	४०	४०	४०	४०	२००
,, मोहनलाल लहेरचंद.	,,	३०	३०	३०	३०	३१	१५१
,, जेठाभाई डोसाभाई.	,,	३०	३०	३०	३०	३०	१५०
,, अणदाजी सवाजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, ईच्छाचंद रंगीलदास.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, उमरसी रायसी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× श्री कच्छी जैन मित्रमंडळ तरफथी शेठ खेमचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शेठ ककलभाई भाणजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, चंदुलाल खुशीलचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, त्रिभोवनदास अमरचंद तलकचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, देवराज टोकरसी.	,,	६२॥	६२॥	०	०	०	१२५
× मोरबीवाळा शेठ पोपटभाई मावजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× शेठ फकीरचंद ताराचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
बाई फुलकोर, शेठ परशोतम माणेकचंदनी धणीआणी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शेठ बालचंद कनीराम.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मनसुखलाल लल्लुभाई.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, मांडण भीमजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, रतनजी वेलसी.	,,	६२॥	६२॥	०	०	०	१२५
बाई लाडकोर हा. शेठ नेमचंद भीमजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शेठ शावकशा अरदेशर हा. शेठ मन्सुख गुलाबचंद.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
× ,, सरुपचंद जेचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार. १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ उत्तमलाल डाह्याभाई.	मुंबई.	२०	२१	२०	२०	२०	१०१
× ,, धरमचंद हेमचंद हा. शेठ कल्याणचंद सोभागचंद.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
,, नारणदास कल्याणजी.	,,	२०	२१	२०	२०	२०	१०१
,, भाणजी देवजी.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
× ,, रतनचंद पानाचंद हा. शेठ नेमचंद प्रेमचंद.	,,	२०	२१	२०	२०	२०	१०१
मी. लालनना एक मित्र तरफथी	,,	१०१	०	०	०	०	१०१
बाई पानकोर हा. शेठ नेमचंद भीमजी.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
शेठ मगनलाल [illegible]कुचंद.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, मोहनलाल मगनभाई.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, शामजी लालजी.	,,	०	०	५०	०	५०	१००
,, हरगोवन पुनमचंद.	,,	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, प्रागजी भीमजी तरफथी बाई पानकोर.	,,	११	११	११	११	११	५५
,, वेलजी मीनसी.	,,	१०	१०	१०	१०	११।	५१।
बेन कुलाब, शेठ दयाचंद वीरचंदनी दीकरी.	,,	१०	१०	१०	१०	११	५१
शेठ गोकळदास गुलाबचंद.	,,	१०	१०	१०	११	१०	५१
,, झवेरचंद धनजी लींबडीवाळा.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
× ,, दामजी भाणजी.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
× ,, दीवानचंद हरीराम.	,,	०	०	०	२५॥	२५॥	५१
,, बापुलाल लल्लुभाई दलाल.	,,	११	१०	१०	१०	१०	५१
,, रायचंद नानचंद.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
शाहखाते.हा.शेठ अमरचंद तलकचंद	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
शेठ शीवराम कनीराम.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, मोकमचंद वधुचंद पाटणवाळा.	,,	८	८	८	८	९	४१
,, अमरचंद कानजी.	,,	१५	५	५	५	५	३५
,, प्रेमाजी जसाजी.	,,	६	६	७	६	६	३१
× ,, लालजी घेलाभाई.	,,	५	५	५	५।	५	२५।
,, अमरचंद कानजी मांगरोळवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, आणंदजी जेठा भावनगरवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, उत्तमलाल डाह्याभाई.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, उत्तमचंद अने झवेरचंद परमानंद मांगरोळवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, करसनजी हरखचंद जामनगरवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, केसरीचंद नगीनदास सुरतवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, घेलाभाई फूलचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, जेठाभाई कानजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, नेमचंद वजेचंद कठोरवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, पनाजी भीमाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
× शेठ पानाचंद मावजी सोनावाळा.	मुंबई.	०	०	२५	०	०	२५
× ,, प्रेमचंद ओधवजी कच्छवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, प्रेमचंद मगनचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, फूलचंद नेमचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मुळचंद कपुरचंद खांडना दलाल.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मोहनलाल हेमचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
बाई मोतीकोर, शेठ रुपचंद उमेदचंदनी धणीआणी.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, मोतीकोर, शेठ केसरीचंद लल्लुभाईनी धणीआणी.	,,	५	५	५	५	५	२५
× शेठ पदमर्सी खेराज.	,,	०	०	०	०	२५	२५
,, रतनचंद कुंवरजी कपासी	,,	५	५	५	५	५	२५
,, लल्लुभाई चुनीलाल सुरती.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, लालजी भारमलजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, सोमचंद लालचंद अंक्लेश्वरवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हरगोवन गोपाळजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हरजीवन मुळजी मांगरोळवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हाथीभाई कल्याणचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
× ,, हीराचंद खीमचंद सुरतवाळा.	,,	५	५	५	५	५	२५
शाह खाते हा. शेठ अमरचंद तलकचंद	,,		०	०	२५	०	२५
शाह खाते हा. शेठ अमरचंद तलकचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ पीतांबर उमेदराम.	,,	४	४	४	४	४	२०
× बाई माणेक, शेठ मोनचंद रुपचंदनी स्त्री तरफथी, शेठ दामोदर जवेरचंद	,,	४	४	४	४	४	२०
× बाई जेठी, शा. बहेचर पीतांबरनी दीकरी.	,,	३	३	३	३	३	१५
× शेठ कृष्णाजी वीराजी हा. शेठ गुलाबचंदजी हजारीमलजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, नेमचंद जमनादास वेरावळवाळा	,,	२	२	२	३	३	१५
शाहखाते हा. शेठ पुंजाराम-वाडीलाल.	,,	३	३	३	३	३	१५
शेठ भीखाभाई हरीचंद दलाल.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, भीखमसी पानाचंद धोळगाळा.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, गोवनजी विठ्ठल.	,,	२	२	२	३	२	११
,, हीरजी पुनसी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, गुलाबचंद पीतांबर लींबडावाळा	,,	२	२	२	२	२	१०
× ,, घेलाभाई रतनचंद चोकसी.	,,	२	२	२	२	२	१०
दलाल ताराचंद अने कुंवरजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
शेठ पानाचंद खुशालचंद भावनगरवाळा.	,,	२	२	२	२	२	१०

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार २	निराश्रित ३	जीवदया ४	केळवणी ५	कुल.
× शेठ मणीलाल परशोत्तम, जैनमित्र समाजना मेनेजर.	मुंबई.	०	१०	०	०	०	१०
,, मोहनलाल लल्लुभाई झवेरी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मोहनलाल हरगोवन.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, लहेरचंद झवेरचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, परमानंद लीलाधर.	,,	४	५	०	०	०	९
× ,, कल्याणजी मोनजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, खीमचंद माणेकचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, डाह्याचंद [illegible]चंद दमणीआ.	,,	१	१	१	१	१	५
दलाल पदमसी लालजी रामजी.	,,	१	१	१	१	१	५
शेठ बापुलाल पुंजीराम.	,,	१	१	१	१	१	५
,, मोतीचंद दामजी गडडावाळा.	,,	०	०	५	०	०	५
बाई हरकोर.	,,	१	१	१	१	१	५
शेठ कस्तुरचंद हीरचंद.	महेसाणा.	२००	२००	२०१	२००	२००	१००१
,, रवचंद वजेचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, रवचंद कस्तुरचंद.	,,	०	१०१	०	०	०	१०१
,, भीखाभाई ठाकरसी.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, सुरचंद मोतीचंद.	,,	०	१००	०	०	०	१००
× ,, लल्लुभाई त्रीभोवनदास.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, रामचंद हरगोवन.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, चीकाभाई नागरदास.	,,	१	१	१	१	१	५
× ,, लखमीचंद पुनमचंद.	पोरबंदर.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
संघवी सुंदरजी ओधवजी.	मोरबी.	११	१०	१०	१०	१०	५१
× शेठ जीवाजी श्रीचंदजी, हा. शेठ भुरामलजी.	रतलाम.	१००	१००	१००	१००	१००	५००
श्री रतलामनी ज्ञानवर्धक सभा तरफथी.	,,	२५	५०	५०	२५	२५	१७५
शेठ रतनचंद मुळचंद तथा वेलजी मुळचंद तथा गुलाबचंद बुधमल.	रहीमतपुर.	२५	२५	०	०	२५	७५
× बाई कीली, शा. हरगोवन पुनमचंदनी दीकरी.	राधनपुर.	०	०	५०१	०	०	५०१
शेठ मोहनलाल टोकरसी.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, शीरचंद नानचंद जेराम.		८	८	८	८	८	४०
× ,, करमचंद लल्लुभाई.	,,	६	६	६	६	६	३०
,, अमृतलाल नरपत.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, डाह्याभाई उत्तमचंद भणसाळी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, डाह्याचंद वालजी पटवा.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, भवान वलभाभाई.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, दीपचंद देवकरण.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, जमनालाल वलमसी.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, नागरदास पुंजाभाई.	,,	०	२॥	२॥	२॥	२॥	१०
,, वरधीलाल कचराभाई.	,,	२	२	२	२	२	१०

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार	जीर्णोद्धार.	निराश्रित.	जीवदया.	केळवणी.	कुल.
		१	२	३	४	५	
शेठ छोटालाल चतुरदास.	राधनपुर.	१	१	१	१	१	५
,, छोटालाल गुलाबचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
× ,, लल्लु लवजी.	,,	१	१	१	१	१	५
,, नागरदास परशोत्तमनी कुं०	राणपुर.	४०	४०	४०	४०	४१	२०१
,, छगनलाल त्रीकमलाल मोदी.	,,	१०	१०	१०	१०	११	५१
,, ताराचंद चुनीलाल.	रांदेर.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, फकीरभाई अंबावीदास.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, लखमीचंद माणेकचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, नवलचंद नीमचंद.	,,	२५	०	२५	०	५०	१००
× ,, खुबचंद कल्याणचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, दीपचंद भीमाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, प्राणजीवन परशोत्तम.	राईवंदर.	२५	२५	५१	२५	२५	१५१
श्री राजपुरना संघ तरफथी.	राजपुर.	५	५	५	५	५	२५
वोरा आणंदजी झवेर.	राजपुरा.	५	५	५	५	५	२५
× शेठ जेठा जीवा.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मोनजी झीणा.	,,	२	२	२	२	२	१०
संघवी मेघराज ताराचंद.	रोहीडा.	२५	२५	०	०	०	५०
शेठ देवचंद जेचंद.	राता.	१	१	१	१	१	५
संघवी फूलचंद कमळेसी.	लखतर.	१०	११	१०	१०	१०	५१
श्री संघ समस्त.	लास—सीरोही.	२५	५०	२५	२५	२६	१५१
शेठ पनाजी रघाजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, कस्तुरचंद केराजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, चंदाजी केराजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, भीखाजी कस्तुरचंद	,,	३	३	३	३	३	१५
,, जेठाभाई गुलाबचंद	लाटोल.	४	४	४	५	४	२१
× कोठारी रुघनाथ डुंगरसी.	वलसाड.	४०	४०	४०	४०	४१	२०१
शेठ गोविंदजी नथुजी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× बाई अंबा. हा. शेठ प्रेमचंद वस्ताजी.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
शेठ गुलाबचंदजी ताराचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हेमा कानजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, कीशनचंद हीरालाल.	वर्धा.	५०	५०	५०	५०	५०	२५१
,, जेठीराम छबीलचंद.	वडनेर.	०	१०१	०	०	०	१०१
वकील गुलाबचंद वाघजी.	वढवाणकेम्प.	५	५	५	५	५	२५
शेठ तलकसी बेहचरदास.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, मनसुख जादवजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, ठाकरसी लालचंद.	,,	५	०	५	०	०	१०
,, गोविंदजी मकनजी.	वढवाण	७	७	७	७	७	[illegible]
डोसी कानजी वलु.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, गुलाबचंद नानजी.	,,	५	५	५	५	५	२५
शेठ पीतांबरदास व्रजलाल.	,,	५	५	५	५	५	२५
वोरा वहीरचंद त्रीकमदास.	,,	१	१	१	१	१	५
शेठ हठीसंग रायचंद.	वणोद.	५	०	०	०	०	५

नाम.	गाम	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ खीमजी धनराज.	वडाला.	५	५	५	५	५	२५
,, नानचंद लालजी.	तांझा.	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, जेठाभाई देवाजी तथा शेठ कपुरा खुशालजी.	,,	२०	२०	२१	२०	२०	१०१
,, हकमाजी फकीरचंदजी.	,,	२०	२०	२०	२०	२०	१००
,, खुमाजी लखमाजी.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, अमराजी सुरताजी.	,,	२	२	२	३	२	११
,, जेठाजी अमराजी.	,,	२	२	२	२	२	१०
श्री वावना संघ तरफथी.	वाव.	११	१०	१०	१०	१०	५१
× शेठ खीमाजी वालजी.	वापी.	०	२५	०	२५	०	५०
,, लल्लुभाई जीवराज.	विजापुर.	१५	१५	१५	१५	१५	७५
,, डुंगरसी वनजी तरफथी शेठ नथुभाई मंछाचंद.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, नगीनदास जेठाचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, रोखवदास अमुलख.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, जुमखराम वेलजी	,,	५	४	४	४	४	२१
,, कालीदास सुरचंद	,,	४	४	४	४	४	२०
,, जेसिंगभाई रवचंद	,,	२	२	२	२	२	१०
,, दलसुखभाई मोतीचंद	,,	२	२	२	२	२	१०
,, नथुभाई मंछाचंद	,,	२	२	२	२	२	१०
,, कल्याणजी खुशाल	वेरावळ	४०	४०	४०	४०	४१	२०१
,, मानचंद लालचंद	समौ.	३	३	३	३	३	१५
,, हीराचंद खीमचंद	,,	३	३	३	३	३	१५
,, बहेचरदास खीमचंद	,,	२	२	२	२	२	१०
,, कीशोर वीरचंद	,,	१	१	१	१	१	५
,, गुलाबचंद कालीदास	सरधार.	०	१०	०	०	०	१०
,, गोविंदजी राताजी	सरभोण.	२	२	२	२	२	१०
,, रतनचंद सरुपचंद	सांगली.	०	०	५०	०	०	५०
श्री साणंदना संघ तरफथी	साणंद.	५०१	०	०	०	०	५०१
शेठ डाह्याभाई हाथीचंद	सादरा.	१०	११	१०	१०	१०	५१
,, पानाचंद नानचंद	साएण.	५	५	५	५	५	२५
श्री शाहापुरना संघतरफथी	शाहापुर.	५	५	५	५	५	२५
शेठ तलकचंद रुपचंद	शीरशाळा.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, कुंवरजी मुळजी.	शीहोर.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, शामजी घेला.	,,	०	०	१२॥	१२॥	०	२५
,, गणेशदास केसरीचंद.	सीवनी.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, दला भूदरजी.	सीसोदरा.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, खुशाल वधाजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, मुळचंद खेमचंद.	सेपुरे.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
,, चुनीलाल कीशोर.	शीरपुर.	१५	१०	५	१५	१०	५५
,, लालचंद वीरचंद.	,,	१०	११	१०	११	९	५१
,, हेमचंद रामचंद.	,,	११	१५	५	७	२	४०

नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार १	जीर्णोद्धार. २	निराश्रित. ३	जीवदया. ४	केळवणी. ५	कुल.
शेठ कस्तुरचंद करमचंद.	शीरपुर.	५	५	५	५	५	२५
,, मोतीचंद मंछाचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
,, हीराचंद हेमचंद.	,,	७	५	५	५	३	२५
,, दीपचंद पानाचंद.	,,	५	१०	२	२	१	२०
,, ठाकरसी हरिजी रतनसी.	,,	३	३	३	३	३	१५
,, हेमचंद भुलाशा.	,,	२	२	२	२	२	१०
,, मगनलाल ताराचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, मोतीचंद वेलचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, परखत रुपासा.	,,	१	१	१	१	१	५
,, वेलचंद तलकचंद.	,,	१	१	१	१	१	५
,, रामजी रवजी.	,,	०	०	०	१॥	१॥	३
,, कीकाचंद हेमचंद.	,,	०।	०।	०।	०।	०।	१।
,, खीमचंद छगन.	,,	०।	०।	०।	०।	०।	१।
× श्री सुईगामना संघ तरफथी.	सुईगाम.	५	५	५	५	५	२५
शेठ हेमचंद वखतचंद.	सोलापुर.	५	५	५	५	५	२५
× श्री ओशवाळ पंच तरफथी.	सोजत.	०	२१	०	०	०	२१
× शेठ मलुकचंद खीमचंद.	सेंदुर-कोल्हापुर.	१०	१०	१०	१०	१०	५०
× ,, मगनलाल मलुकचंद.	सुरत.	२००	१००	१००	१००	१००	६००
× ,, मोहनलाल राजुभाई.	,,	२००	१००	१००	१००	१००	६००
× ,, उत्तमचंद मुळचंद.	,,	१०१	१००	१००	१००	१००	५०१
× ,, डाह्याभाई भाईचंद.	,,	१००	१००	१००	१००	१०१	५०१
,, केवळचंद गुलाबचंद.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, भगवानदास हीराचंद.	,,	१००	१००	१००	१००	१००	५००
× ,, धरमचंद अभेचंद.	,,	५०	१००	५०	५०	५०	३००
× ,, बेन नवलकोर, शेठ उत्तमचंद नवलचंदनी दीकरी.	,,	५०	५०	५१	५०	५०	२५१
× शेठ कस्तुरचंद कशळचंद	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, कल्याणचंद हेरखचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× ,, घेलाभाई अमरचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
× बाई जसकोर, शेठ कस्तुरचंद प्रेमचंदनी विधवा.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
शेठ पानाचंद ताराचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, मगनलाल मलुकचंदनी कुं० तरफथी शेठ गुलाबचंद मलुकचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, वमळचंद खीमचंद.	,,	५०	५०	५०	५०	५०	२५०
,, हेमचंद वीरचंद.	,,	४०	४०	४१	४०	४०	२०१
× ,, घेलाभाई देवचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, चुनीलाल कस्तुरचंद चोकसी.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, चुनीलाल बालमुकन.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
,, चीमनलाल लल्लुभाई सबजज्ज.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
× ,, छगनलाल भाईचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
शाह खाते ह० शेठ चुनीलाल वमळचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५

	नाम.	गाम.	पुस्तकोद्धार	जीर्णोद्धार.	निराश्रित.	जीवदया	केळवणी.	कुल.
			१	२	३	४	५	६
	शेठ माणेकचंद वमळचंद	सुरत.	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
×	,, मोतीचंद ताराचंद तोलाट.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
	,, वजेचंद देवचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
	,, वनमाळीदास देवचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
×	,, सवाईचंद जीवणचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
	,, जीवणचंद रतनचंद.	,,	२०	२०	२०	२०	२१	१०१
	,, मगनभाई गुलाबचंद.	,,	२०	२०	२०	२१	२०	१०१
×	,, चुनीलाल लल्लुभाई.	,,	१०	१०	११	१०	१०	५१
×	बेन धवली हा. शेठ सवाईचंद सुरती.	,,	१०	१०	१०	१०	१०	५०
	शेठ मोतीलाल चुनीलाल चोकसी.	,,	२५	२५	०	०	०	५०
	,, सरुपचंद अमीचंद.	,,	२५	२५	२५	२५	२५	१२५
×	,, मगनभाई रायचंद.	,,	६	६	७	६	६	३१
	बेन रतन, शेठ वमळचंद लखमीचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
	बाई उमीयाकोर, शेठ खीमचंद नीहालचंदनी धणीआणी.	,,	५	५	५	५	५	२५
×	शेठ कीकाभाई सकळचंद	,,	५	५	५	५	५	२५
	,, धरमचंद रुपचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
	,, प्रेमचंद नाथाभाई.	,,		२५				२५
×	,, प्रेमचद जेचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
×	,, प्रेमचंद कपुरचंद.	,,	५	५	५	५	५	२५
×	,, सुरचंद झवेरचद,	,,	५	५	५	५	५	२५
	,, ईच्छाचंद द्वारकांदास.	,,	३	३	३	३	३	१५
×	,, चुनीलाल मोतीजी.	,,	३	३	३	३	३	१५
×	,, धनजीभाई नाथाभाई.	,,	३	३	३	३	३	१५
	,, नानचंद भाईचंद कापडीआ.	,,	२	२	२	२	२	१०
×	,, भगवानदास फकीरभाई.	,,	२	२	२	२	२	१०
×	,, वजेचंद ताराचंद.	,,	२	२	२	२	२	१०
	श्री हळवदना संघ तरफथी.	हळवद.	०	०	२१	०	०	२१
	शेठ रायमलजी मगनमलजी.	हींगणघाट.	३०	३०	३०	३०	३०	१५०
	,, हस्तीमलजी संखीमलजी.	,,	३०	३०	३०	३०	३०	१५०
	,, सरदामल सुगनमल.	हैद्राबाद.	२००	२००	२००	२०१	२००	१००१
×	,, दलीचंद मेघाजी.	कडी.	५	५	५	५	५	२५
		कुल रु.	१९९६६	२०१९६७॥	२४७५८॥।	१७८८८।	१८७६३।	१००४६३॥।

पुरवणी (ख).

श्री मुंबईमां भरायेली बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्स वखते श्री कॉन्फरन्स निभावफंडमां भरायेलां नाणांनी टीप.

सूचनाः—ता. १५-१०-१९०४ सुधीमां जे जे गृहस्थो तरफथी तेओए भरेलां नाणां वसुल आव्यां नथी, ते गृहस्थोनां नामो आगळ + आ प्रमाणे निशानी मुकवामां आवी छे.

नाम.	गाम.	रकम.
१	२	३
शेठ दलपतभाई भगुभाई	अमदावाद	१००१
,, मगनभाई करमचंद	,,	१००१
,, मनसुखभाई भगुभाई	,,	१००१
,, रवचंद नहानचंदना दीकरा भाई, हीराचंदभाई	,,	२०१
,, दलसुखभाई ललुभाई	,,	१०१
,, प्रेमचंद नहालचंद	,,	५०
,, मोहनलाल मगनलाल	,,	२५
,, मगनलाल सांकळचंद	,,	१०
,, चुनीलाल नहालचंद	आमलनेर	२५
श्री उदेपुरना संघ तरफथी	उदेपुर	१०१
राय बहादुर बद्रीदासजी काळीकादासजी	कलकत्ता	१००१
+ बाबु साहेब हीरालालजी चुनीलाल	,,	५०१
शेठ जेठाभाई जेचंद	,,	२५१
,, केसरीचंद रतनचंद	कामठी	१५१
श्री खंभातना डेलीगेटो तरफथी	खंभात	३०१
+ शेठ देवराज टोकरसी	गढसी (कच्छ)	२५
,, नथमलजी गुलेच्छा	ग्वालियर लश्कर.	७०१
,, महीकरण मगनीराम	जालना	२५०
+ ,, हरखचंद गुलाबचंद	तील्हारा	५१
+ ,, पानाचंद उत्तमचंद लोटावाळा	पाटण	१००१
,, मणीलाल लहेरचंद	,,	१०१

नाम.	गाम.	रकम.
१	२	३
+ ,, मीठाचंद लल्लाचंद	,,	१०१
+ ,, मगनलाल हरीचंद	,,	२५
श्री पंजाबना संघ तरफथी	पंजाब	५०१
शेठ फूलचंदजी गुलेच्छा	फलोदी	७०१
,, आणंदजी परशोतम	भावनगर	२५१
+ वोरा हठीसंग झवेर तथा वोरा अमरचंद जसराज	,,	२५१
+ श्री कच्छी दशा ओसवाळ ज्ञातिना मानार्थे शेठ जेठाभाई नरसीभाई	मुंबाई	१००१
शेठ गणेशमल सोभागमल	,,	१००१
+ ,, छोटालाल नगीनदासनी कुं.	,,	१००१
,, जीवणचंद लल्लुभाईनी कुं.	,,	१००१
,, वीरचंद दीपचंद	,,	१००१
,, प्रेमचंद रायचंद	,,	१००१
,, झवेरचंद गुमानचंद	,,	७०१
+ ,, शामजीभाई जीवराज	,,	५०१
+ ,, रतनजी वीरजी	,,	२५१
झवेरी हीराचंद मोतीचंदनी कुं.	,,	२५१
शेठ रायचंद खुशालचंद	,,	२५०
,, अमरचंद तलकचंद	,,	१०१
+ ,, जेचंद मोतीचंदनी कुं.	,,	५१
,, हरगोवन पुनमचंद	,,	५०
अमेरिकाना पाटीआ तरफथी शेठ ककल भांणजी	,,	२५
+ बेन गुलाब हा: दीपचंद उत्तमचंद	,,	२५
शाह खाते हा. शेठ अमरचंद तलकचंद	,,	२५
शेठ कमळसीभाई गुलाबचंद	राधनपुर	२५१
+ ,, छगनलाल भाईचंद	सुरत	७५
,, ठाकरसी हीरजी रतनसी	शीरपुर	५
लाला सरदारमल सुगनमल	हैद्राबाद	५०१

कुल रु. २८७४१

पुरवणी (ग).

देशना जुदा जुदा संघो, सभाओ, मंडळो विगेरे तरफथी श्री मुंबईमां भरायेली बीजी जैन (श्वेतांबर) कॉन्फरन्समां डेलीगेटो तरीके बिराजेला गृहस्थोनां नामनुं लीस्ट.

डेलीगेटोनां नाम.

अखीयाणा.

शेठ डुंगरशी चत्रभुज

अगत्राप.

,, शामजी लखमीचंद

अजमेर.

,, केसरीचंदजी
,, धनराजजी
,, सोभागमलजी
,, हमीरमलजी
,, हरखचंदजी साहेब बी. ए. एल. एल. एंड. एस.

अंजार.

,, नथुभाई मानसंग
,, सोमचंद धारशी
,, हीराचंद परशोत्तम

अमदावाद.

शेठ अचरतलाल महासुखराम
,, अनोपचंद सांकळचंद
,, अम्रतलाल चुनीलाल
,, अम्रतलाल वाडीलाल
,, अम्रतलाल रतनचंद
,, अम्रतलाल चुनीलाल
,, अंबालाल साराभाई

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ करमचंद गोकळदास
,, कस्तुरभाई मणीभाई नगरशेठ
,, कस्तुरचंद प्रेमचंद
,, काळीदास उमाभाई
,, कीलाभाई उजमशी
,, केवळदास परशोत्तम
,, केशवलाल घेलाभाई
,, केशवलाल बापुजी
,, केशवलाल त्रिभोवनदास
,, केशवलाल प्रेमचंद बी. ए. एल.एल. बी.
,, केशवलाल मगनलाल
,, खीमचंद मगनलाल
,, खीमचंद वीरचंद
,, खीमचंद दीपचंद
,, गटाभाई मोकमलाल
,, गिरधरलाल वाडीलाल
,, गोकळभाई अमथाराम
,, गोपाळदास न्यालचंद
,, गोकळदास अमथाशा
वकील चिमनलाल परशोत्तम
शेठ चिमनलाल भगीनदास
,, चिमनलाल लालभाई
,, चुनीलाल भगुभाई
,, चुनीलाल सांकळचंद
,, चुनीलाल पीतांबरदास
,, चुनीलाल वखतचंद

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ छगनलाल लल्लुभाई
,, छगनलाल बहेचरदास
,, छगनलाल कस्तुरचंद
,, छगनलाल व्रीजलाल
,, छोटालाल लल्लुभाई झवेरी
,, छोटालाल काळीदास वकील
,, छोटालाल मगनलाल
,, जगाभाई गोकळदास
,, जगाभाई मोहोलालभाई
,, जगाभाई दलपतभाई
,, जमनादास प्रेमचंद
,, जमनादास हीराचंद
,, जमनादास प्रेमचंद एल. एम. एंड. एस.
,, जमनादास भगुभाई
,, जेसिंगभाई मोतीलाल
,, जेसिंगभाई हठीसंग
,, जेसिंगभाई मनसुखराम
,, जेसिंगभाई फुलचंद
,, डाह्याभाई नथुभाई
,, डाह्याभाई प्रेमचंद
,, डाह्याभाई मनसुखराम
,, डाह्याभाई गोकळ
,, डाह्याभाई रणछोडलाल
,, डाह्याभाई हीराचंद
,, डाह्याभाई हठीसंग
,, त्रीकमलाल आलमचंद
,, दलपतभाई मगनभाई
,, दलपतभाई पोनाचंद
,, दलसुखभाई कस्तुरभाई
,, दलसुखभाई मानचंदभाई
,, दलसुखभाई लल्लुभाई
,, दलसुखभाई वाडीलाल वीरचंद

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ दोलाभाई नगीनदास
,, धोळीदास डुंगरसी
,, नथुभाई दोलतराम
,, नाथाभाई परशोतम
,, नाथालाल भगुभाई
,, नाथालाल हरगोवनदास
,, नानसा मनसुखराम
,, नीमचंद नगीनदास
,, नीमचंद लल्लुभाई
,, परशोतम इच्छाचंद
,, परशोतमभाई मगनभाई
,, परशोतम मगनभाई हठीसंग
,, परशोतम अमीचंद दलाल
,, पीतांबरदास मगनलाल
,, पोपटलाल मनसुखराम
वकील पोपटलाल अमथाशा
शेठ पोपटलाल हेमचंद
,, पोपटलाल दोलतराम
,, पोपटलाल मगनलाल
,, पोपटलाल लल्लुभाई
,, फतेचंद दोलतचंद
,, फुलचंद ककलभाई
,, बापालाल अमीचंद
,, बालाभाई मनसुखराम
,, प्रेमचंद परशोतमदास
,, बालाभाई रायचंद
,, बालाभाई ककलभाई
,, बालाभाई फतेचंद शेठ,
,, बालाभाई छगनलाल
,, बालाभाई गगलभाई
,, बालाभाई मंछीचंद
,, बहेचरदास कस्तुरदास

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
शेठ भगुभाई हठीसंग	शेठ मनसुख अनोपचंद
,, भगुभाई चुनीलाल	,, माणेकचंद प्रेमचंद
,, भगुभाई फतेचंद कारभारी	,, माणेकलाल जेठाभाई
,, भाईचंद फुलचंद	,, महाशंकर नरशीदास
,, भीखाभाई रतनचंद	,, मुळचंद सांकळचंद
,, भोगीलाल सांकळचंद	,, मोतीलाल उमाभाई
,, भोगीलाल तलकचंद	,, मोतीलाल नगीनदास
,, भोगीलाल छोटालाल वखतचंद	,, मोतीलाल दलशुखराम
,, भोगीलाल वीरचंद दीपचंद	,, मोतीलाल कशळचंद शाह
,, मगनलाल रवचंद शेठ	,, मोतीलाल वीरचंद
,, मगनलाल रतनचंद	,, मोहनलाल चुनीलाल बी. ए.
,, मनसुखराम रवचंद	,, मोहनलाल दोलतराम
,, मणीलाल बालाभाई	,, मोहनलाल डाह्याभाई
,, मणीलाल छगनलाल	,, मोहनलाल गोकळदास बी. ए. एल. एल. बी.
,, मनसुखभाई मोतीलाल	,, मोहनलाल लल्लुभाई
,, मणीलाल वाडीलाल	,, मोहनलाल काळीदास
,, मगनलाल ठाकरशी	,, मोहनलाल मुळचंद
,, मगनलाल दलपतराम	,, मोहनलाल खीमचंद
,, मनसुखराम छोटालाल	,, मोहनलाल मगनलाल
,, मणीलाल लल्लुभाई	,, मोहनलाल अमथाराम
,, मणीभाई जेसींगभाई	,, मंगळदास दोलतराम
,, मणीलाल मोहनलाल	,, मंगळदास ताराचंद
,, मणीलाल केशवलाल	,, मंगळदास छगनलाल
,, मणीलाल चुनीलाल	,, रतनचंद जेठाशा
,, मनसुखभाई भगुभाई	,, रतनचंद मुळचंद
,, मणीलाल नथुभाई	,, रवचंदभाई छगनलाल
,, मणीलाल मुळचंद	,, रतनचंद छगनलाल
,, मनसुखराम मगनलाल	,, रतनचंद छोटालाल
,, मफतलाल छोटालाल	,, रवचंद दोलतचंद
,, मणीलाल गोकळदास	,, लल्लुभाई सुरचंद
,, मनसुखराम नगनचंद	,, लखमीचंद लल्लुभाई
,, मयाभाई नथुभाई	

डेलीगेटोनां नाम.

शेट लल्लुभाई रायचंद
,, लालभाई दलपतभाई
,, लालभाई मगनलाल
,, लालभाई त्रीकमलाल
,, लालभाई हीराचंद
,, लालभाई भोगीलाल
,, लालचंद जेचंद
,, लालभाई चुनीलाल
,, लालभाई फकीरभाई
,, लालचंद मलुकचंद
,, वाडीलाल लल्लुभाई
,, वाडीलाल साराभाई
,, वाडीलाल नथुभाई
,, वाडीलाल वखतचंद
,, वाडीलाल लल्लुभाई
,, वाडीलाल छगनलाल
,, वाडीलाल हरगोवनदास
,, वाडीलाल मुळचंद
,, वाडीलाल ताराचंद
,, वाडीलाल जेठाभाई
,, सकरचंद लल्लुभाई
,, सकरचंद पानाचंद
,, सकरचंद लल्लुभाई
,, शामलाल माणेकचंद
,, साराभाई मगनभाई हठीसंग
,, सांकळचंद पीतांबरदास
,, सांकळचंद मोकमचंद
,, साराभाई वाडीलाल
,, साराभाई मगनलाल
,, साराभाई छोटाभाई
,, सांकळचंद बहेचरदास
,, सांकळचंद मोहनलाल

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ सांकळचंद नगीनदास
,, सुरजमल मंछाचंद
,, सोमचंद छोटालाल
,, सोमाभाई रायचंद
,, सोमाभाई दोलतराम
,, हरीलाल मंछाचंद
,, हरीलाल हकमचंद
,, हरखचंद अमुलख भूदर
,, हठीसंग दामोदर
,, हरीलाल प्रेमाभाई
,, हरगोवनदास उत्तमदास
,, हरीलाल मंछाराम वकील
,, हालाभाई जगजीवनदास
,, हीराभाई हठीसंग
,, हीराचंद ककलभाई
,, हीराचंद ककलभाई
,, हीराचंद पीतांबरदास
,, हीरालाल मनसुखराम

अमरेली.

,, नगीनदास करमचंद
,, नागरदास करमचंद
,, वीरचंद जीवाभाई
,, सुंदरजी डाह्याभाई

अम्रतसर.

,, कस्तुरीआलजी
,, खजानचीमल लाला
,, चुनीलाल लाला
,, पनालालजी लाला
,, महाराजमल लाला

डेलीगेटोनां नाम.

अमरावती.

,, अमीरमलजी फतेपुरीआ
,, मुकुनचंद डागा लाला
,, सोभागचंद फतेचंद

अहमदनगर.

,, अमथा रेवाजी
,, कनकमलजी दलीचंद
,, केसरीमलजी आनोनमलजी
,, जीवराजजी नेमीदासजी
,, जीवराजजी फोजीरामजी
,, ताराचंद पनालालजी
,, धनराजजी हमीरमलजी
,, नरसिंगदास जीवराजजी
,, नथुभाई दोलतराम
,, पुनमचंदजी जवलमलजी
,, पुंजाभाई अर्जुन
,, फोजमलजी सुरजमलजी
,, भगवानदासजी कीसनदासजी
,, भलुभाई नगीनदास
,, मोतीचंद रुपचंद
,, मोतीलाल मुळचंद
,, मोतीलाल नागोरी
,, मोतीलाल मगनमलजी
,, मोतीचंदजी रतनचंदजी
,, रतनचंदजी पुनमचंदजी
,, राजमलजी गंभीरमलजी
,, लल्लुकरणजी मगनजी
,, लीलचंद गुलाबचंद
,, लालचंद पुनमचंद
,, वीरचंद चुनीलाल.

डेलीगेटोनां नाम.

अंगारेश्वर.

,, तलकचंद पीतांबरदास
,, तलकचंद रुपचंद
,, दीपचंद कसळचंद
,, हरखचंद हरजीवनदास

अंकलेश्वर.

,, डाह्या केसुरजी
,, ताराचंद पानाचंद
,, नाथा झवेरचंद
,, फोजमलजी माणेकचंदजी
,, माणेकचंद प्रेमचंद
,, सोमचंद लालचंद

अंबाच.

,, जेचंद जेताजी
,, मगनलाल गोविंदजी
,, मानचंद सांकळा
,, हीराचंद मनरुपजी

अब्रामा.

,, डोसाभाई मोरारजी
,, वीरचंद नथुभाई

असास.

,, गुलाब रामजी
,, मानचंद सांकळा

अनाव.

,, डाह्याभाई झीणाभाई

डेलीगेटोनां नाम.

अगाशीबंदर.

,, केवळभाई खीमचंद
,, भगवानदास घेलाभाई

अंबाला.

,, कपुरचंद लालाजी
,, गोपीचंद बाबु बी. ए.
,, गंगाराम लाला
,, ठाकोरदास लाला
,, तीलोकचंद जैनी
,, बीसुनमल लाला
,, मुक्तिलाल लाला
,, शीबुमल लाला

आंबलीयारा.

,, रतनचंद हकमचंद
,, अंबालाल गीरधर

आमलगाम.

,, भुखणदास वेलचंद

आमलनेर.

,, चुनीलाल नीहालचंद
,, छगनलाल मगनदास
,, रतनचंद दगडुशा
,, वेलचंद वल्लभदास
,, हीरजी नागसी

आंकलुज.

,, गुलाबचंद लखमीचंद
,, प्रेमचंद गुलाबचंद
,, भाईचंद हेमचंद
,, रामचंद [illegible]वजी
,, वहालचंद मीयाचंद

डेलीगेटोनां नाम.

आंट.

,, करशन डाह्याजी
,, भीखा नागजी
,, रायचंद भगाजी

आजमगंज.

,, कीरतचंदजी
,, बीजेसींगजी

आकोला.

,, करसनदास चांपशी
,, कस्तुरचंद वेणीचंद
,, नागरशीभाई लालाभाई
,, नागशीभाई मघाभाई
,, पृथ्वीराजजी बख्तावरमलजी
,, रतनशी शामजी
,, शीवराजजी शीवचंदजी
,, हरगोवन वीठ्ठलदास

आरवी.

,, दलीचंद शीवजी

आबु.

,, जवानमलजी भीमराजजी
,, रवचंद फुलचंद

ईडर.

,, काळीदास मोतीचंद
,, भगवानभाई पदमसी
,, भाईचंद पदमसी
,, वर्धमान रुपचंद
,, हेमचंद छगनलाल.

ईन्होर.

,, जालमसींगजी

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

,, नाथुसींगजी
,, नानुरामजी
,, मानसींगजी

उदेपुर.

,, मगनलाल पुंजावत

उमेटा.

,, फुलचंदभाई मगनभाई

उज्जेन.

,, दीपचंद वछावत
,, पुखराज काया
,, माणेकचंद सुराना
,, सुजानमल आंचल

उरमार.

,, जसवंतराय लाला
,, मुनशीराम मास्तर

उंटडी.

,, झवेरचंद भगवानजी
,, प्रेमचंद मोतीचंद
,, फुलचंद पानाचंद
,, भूदर घेलाभाई
,, रणछोड केसु

उंझा.

,, केशवलाल हालचंद
,, नगीनदास छगनलाल
,, हरीचंद परशोत्तम

एवत.

,, अमरचंद उजमचंद
,, कस्तुरचंद हकमचंद
,, ताराचंद खीमचंद

,, धनजी उगरचंद
,, हेमचंद सुरचंद

एवला.

,, कल्याणचंद लालचंद
,, गुलाबचंद गोपाळदास
,, गोपाळदास डुंगरदास
,, चुनीलाल रायचंद
,, दामोदर बापुशा
,, नानचंद कीकाशा
,, बालचंद चतुरदास
,, बालचंद लालचंद
,, माणकलाल वीरचंद
,, सांकळचंद उत्तमचंद
,, ज्ञानचंद कीकाशा

ओरपाड.

,, कस्तुरचंद मनजी
,, चुन्नीलाल नीहालचंद
,, जेठाभाई इच्छाचंद
,, नानचंद भाणजी
,, नानचंद कपुरचंद
,, नाथाल लखमाजी
,, भाईचंद मोतीचंद
,, हकमा मेघाजी

औरंगाबाद.

,, शीवलाल वल्लभदास

कलकत्ता.

,, बनारशीदासजी सभापति, बाबु
,, माणेकचंदजी
,, राय कुमारसिंह मुकीम बाबु
,, रामचंद जेठाभाई
,, लक्ष्मीचंदजी

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

,, लाभचंदजी शेठ सभापति
,, वल्लभजी हीरजी
,, हीराचंदजी शेशकरण मास्तर

करमाला.

,, कपुरचंद हीरालाल
,, खीमचंद चंद्रभाण
,, जवेर बाकुरजी
,, देवचंद गणेश
,, नानचंद फुलचंद
,, लालचंद देवचंद
,, वस्तीराम खेमचंद

कामलेज.

,, अमृतलाल रायचंद
,, करसन वीरचंद
,, भाईचंद जेचंद

करेली.

,, चांपशी नागरशी
,, छोगमलाल कोठारी
,, धनलाल गुलेच्छा

करांची.

,, काळा गला
,, खेतशी वेलशी
,, छगनलाल रायचंद
,, भगुमल नथमल
,, भेरवदास मनरुपदास
,, माधवजी चतुरभूज

कपडवंज.

,, केशवलाल जेचंद
,, जमनादास करमचंद
,, बालाभाई गीरधरलाल

कठोर.

,, मोहनलाल लखमीचंद
,, वजेचंद चुनीलाल

कडोद.

,, देवचंद राजाजी
,, गुलाबचंद गोविंदचंद
,, देवचंद जगन्नाथ
,, मोतीचंद खेताजी
,, मोती जगनाजी
,, मोतीचंद भळाजी
,, रणछोडलाल भीखाजी

करजण.

,, खीमचंद लखमीचंद
,, प्रेमचंद करसनदास

करांडी.

,, देवचंद नानजी
,, नेमचंद रतनाजी
,, फुलचंद जीवणाजी
,, मोतीचंद प्रेमाजी
,, रायचंद लखाजी

कडी.

,, केवळदास मलुकचंद
,, चुनीलाल जोईतादास
,, नाथालाल दलसुख
,, सोभाग्यचंद मोहनलाल

कठलाल.

,, लखमीचंद करमचंद

कंदेली.

,, तखतमल,
,, दगडुलाल,

डेलीगेटोनां नाम.

,, नानुराम
,, हजारीलाल

कावीठा.

,, झवेरभाई भगवानदास
,, रतनचंद लाधाजी

कालीआपडी.

,, केसुरजी प्रेमाजी
,, झवेरचंद वाघजी
,, फुलचंद चेलाजी
,, रायचंद दुल्लभ
,, बाउचंद जादवजी
,, देवचंद दामजी

कुंडला.

,, अमीचंद गुलाबचंद
,, बेहचर ठाकरसी
,, काळीदास केशवजी
,, मुळजी लवजी
,, जीवराज हंसराज
,, वीरजी डाह्या
,, जेंठा देवचंद
,, वनमाळीदास हंसराज

कुरकवाडी.

,, प्रेमराज मोतीचंद
,, मुळजी नथु
,, मुळजी लवजी
,, रायमल हीरजी

केरवाडा.

,, डाह्याभाई अमरचंद
,, रहीमचंद देवचंद

डेलीगेटोनां नाम.

कोटडा.

,, भीखाभाई प्रागजी

कोगनोली.

,, दलुचंद झवेरचंद
,, देवचंद मोतीचंद
,, लालचंद वीरचंद

कोठ.

,, उजमशी ठाकरशी
,, पोचालाल रघुजी
,, फुलचंद हेमचंद
,, भीखाभाई परशोत्तम
,, रघुभाई सांकळचंद
,, लालचंद रतनचंद
,, वल्लभभाई छगनभाई
,, शीवलाल हठीसंग
,, सुंदरजी लल्लुभाई
,, हठीसंग डाह्याभाई

कोपरली.

,, प्रागजी जेताजी
,, भीखाभाई प्रागजी

कोठारा.

,, कल्याणजी खेतशी

खडकी.

,, दलपतराम व्रजलाल
,, भीखुदास देवचंद
,, मगनलाल दलीचंद
,, मगनलाल मुळचंद
,, मोकमचंद सांकळचंद

खं [illegible]।.

,, लालजी शीवजी

डेलीगेटोनां नाम.

खंभात.

शेठ दलपतभाई दीपचंद
,, दलसुख फुलचंद
,, दीपचंद फुलचंद
,, पोपटभाई अमरचंद
,, वखतचंद कुशळचंद
,, वाडीलाल छोटालाल
,, वीरचंद सुरचंद

खंडीएर.

,, मथुरादास जैनी

खाखर (कच्छ).

,, कोरसी केशवजी
,, रवजी देवराज

खाखरची

,, मंगळदास मोतीचंद
,, हरजीवन चतुरभुज

खांदली

,, छगनलाल कीशोरदास

खामगाम.

,, धनजी कानजी
,, वीसनचंद ज्ञानचंद

खांडीआ.

,, वीरजी गंगाजी

खुंटवडा.

,, पानाचंद मेघजी
,, मुळचंद वेलजीभाई
,, मोतीचंद आणंदजीभाई
,, लखमीचंद कमळसी

खेरालु.

,, खीमचंद वीरचंद

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ टोकरलाल छगनलाल

खेरलाद.

,, उमेदचंद नरसंगजी
,, उमेदचंद लल्लुजी

खेडा.

,, अमरतलाल नरोत्तमदास
,, गुलाबचंद चतुरदास
,, नाथालाल अमीचंद
,, भाईलाल अमृतलाल
,, मगनलाल नरोत्तमदास
,, मगनलाल गीरधर
,, मणीलाल लल्लुभाई
,, मोहनलाल प्रभुदास
,, रायचंद केवळचंद
,, वाडीलाल डाह्याभाई
,, सुरचंद डायाभाई
,, सोमचंद पानाचंद

गणदेवी.

,, आनोपचंद झवेरचंद
,, छगनलाल दीपचंद

गढडा.

,, चतुरभुज मोतीचंद
,, नरशी मोतीचंद
,, हरीचंद डुंगरदास

गराडा.

,, त्रीकमचंद भालचंद
,, नवलमल शीवराज
,, नेमचंद पुंजाभाई
,, भगवानदास नानचंदजी
,, रणछोडभाई गुलाबचंद
,, रुपचंद धीरजलाल

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ हुकमचंद हरीचंद

ग्वालियर.

,, नथमलजी गुलेछा. खजानची

गाडरवाडा.

,, सुजानमलजी

गांगड.

,, छगनलाल डुंगरसी
,, डाह्या झवेरचंद
,, दीपचंद हीराचंद
,, भीखालाल छगनलाल

गुंजा

,, उत्तमचंद हरखचंद
,, रायचंद लल्लुभाई

गुजरानवाळा.

,, कालुशा लाला
,, नानकचंद लाला

गुंदी.

,, चतुर गोकलभाई

गेरीता.

,, कीलाभाई उमेदभाई
,, गोकळभाई मुळचंद
,, मंगळदास नानचंद
,, सांकळचंद सुरचंद

गोईमा.

,, उमेदचंद खुब
,, गोविंदजी मोतीजी
,, झवेरचंद मोतीजी
,, भीखाजी मोतीजी

गोधावी.

,, अमृतलाल केवळदास.

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ गोकळभाई लेराभाई
,, जेसींगभाई मानचंद
,, परशोत्तम डाह्याभाई
,, पीतांबर झवेरदास
,, प्रेमचंद मोतीचंद
,, भूराभाई त्रीभोवन
,, मोहनलाल सांकळचंद
,, हरगोवन मगनलाल

गोंडळ.

,, केवळचंद दोलतचंद
,, प्रभुलाल वाघजी

घोघा.

,, छोटमलाल ओधवजी करमचंद
,, छोटमलाल मगनलाल
,, नरशीदास करमचंद
,, मगनलाल मानचंद
,, लल्लुभाई गुलाबचंद
,, हरीभाई अमीचंद

चंदरपुर.

,, आशाकरण ईदरजी
,, लुणाकरजी खुबचंदजी

चांदवड.

,, खीमचंद नानचंद
,, चुनीलाल राजपाळ
,, दामोदरदास वल्लभदास

चीतळ.

,, प्रागजी बेहेचर.

चीडावा.

,, वस्तीलालजी रामप्रसादजी

चुडा.

,, देवसी कस्तुर

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ नानजी जेठाभाई
,, व्रजलाल मुळचंद

छाणी.

,, खीमचंद हरगोवन
,, जमनादास हीराचंद
,, नगीनदास गरबड
,, नाथाभाई पुंजाभाई
,, हीमचंद शीवलाल

छींदवाडा.

,, अमीचंद गुमानजी
,, केशरीचंद कल्याणी
,, फुलचंद जेताजी
,, रायचंद मोतीजी

जगडीआ.

,, ईश्वरलाल अमथालाल
,, खुशालचंद कपुरचंद
,, नगीनदास वीरचंद

जलंधर.

,, काल्लुमल लाला
,, खरीआ जेराम
,, नथुमल लाला
,, मुस्तकमल
,, लालाराम चोधरी

जळगाम.

,, कीसनजी प्रेमराय.
,, धनराम पनालाल
,, प्रतापमल सुखराम
,, प्रेमराय मगनीराम
,, बादरमल मगनमल
,, मोतीलाल तुरंगादास

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ लछमनदास मुलतानमल
,, लालमल अचनुमल
,, हीरालाल कपुरचंद

जबलपुर.

,, चांदमलजी भुरा
,, छुनमुनलाल गुलेच्छा
,, धनराजजी
,, नथमलजी
,, फुलचंद
,, भीखणचंदजी
,, भेरुदासजी
,, माणेकचंद कोचर बी. ए.

जंबुसर.

,, गोरधनदास बेहेचरदास

जईजा.

,, नथुमल लाला

जलालपुर.

,, प्रेमचंद भीखाजी
,, फुलचंद रामाजी
,, मोती राजाजी

जामनगर.

,, गोविंदजी डोसाभाई
,, चतुरभूज गोविंदजी
,, जगजीवन मुळजीभाई
,, पानाचंद काळा
,, भगवानजी ताराचंद
,, वकील सांकळचंद नारणजी
,, हरखचंद डाह्याभाई
,, हीराचद लीलाधर
,, हंसराज शामजी

जुनर.

,, कंकुचंद बेणीचंद

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

शेठ ताराचंद हरिचंद
,, तुळजाराम हरखचंद
,, पीतांबर हाथीचंद
,, बापुलाल लालचंद
,, बालुभाई मानचंद

जुनागढ.

,, डाकतर त्रीभोवनदास मोतीचंद
,, दोलतचंद परशोतमदास बी. ए.
,, नथु लख्मीचंद
,, मुळचंद हीरजी
,, लखमीविजयजी भगवनविजयजी जैनी
,, वीरजी जेचंद
,, सोभाग्यचंद करसनजी

जेतपुर.

,, आणंदजी मोरारजी
,, उत्तमचंद जेठाभाई
,, चतुरभूज नागजी
,, नागजी हसराज
,, नागजी हेमराज
,, फुलचंद झीणा
,, फुलचंद मोतीचंद
,, बहेचर बावा
,, भीमजी मगाजी
,, हरखचंद मुळचंद

जेसर.

,, जुठा भेमचंद
,, जेठा गोबर
,, मेघजी वेलजी
,, लालचंद काळी
,, हीराचंद नागजी

जोधपुर.

शेठ कसळराजजी
,, केसरीमलजी लाला
,, जवानमलजी कानमलजी
,, दीपचंदजी
,, दुलेराजजी लाला
,, बख्तावरमलजी
,, लछमन राजजी
,, लख्मी राजजी
,, लख्मीचंदजी
,, लघुसालजी
,, लख्मीचंदजी
,, शीवराजजी
,, सुरजराजजी
,, सेखराजजी रतनराजजी

टाणा.

,, माधवजी वीरजी
,, रुगनाथ रांघजी

डीसा.

,, फोजालाल नाथाभाई
,, लल्लुभाई रामचंद
,, वाडीलाल वीरचंद

डगवाडा.

,, भुखणदास मोहनचंद

तलेगामदभाडा.

,, खीमचंद जेठीराम
,, मगन घेलादास
,, रणछोड जेठीदास
,, वाडीलाल देवचंद
,, हेमचंद्र परशोत्तम

डेलीगेटोनां नाम.

तणसा.

शेठ जगजीवन ठाकरशी
,, देवचंद केशवजी
,, मीठा केशवजी
,, मेघजी खोडाभाई

तहसीलदुरग.

,, फोजमलजी

तलेगाम ढमढेरीया.

,, चुनीलाल ज्ञानचंद
,, बालचंद शामचंद
,, मगनचंद मोहनचंद
,, वल्लभदास उमेदशा
,, वेलचंद गणेश

तासगाम.

,, केशवलाल उमेद
,, सरुपचंद उमेद

त्रापज.

,, जसराज हरजी
,, पानाचंद झवेरचंद
,, रणछोड दयाल
,, वीठ्ठल संघजी
,, हीराचंद हरजी

तीलहारा.

,, हरखचंद गुलाबचंद

थराद.

,, ओतम उजम
,, छगन उजम
,, देवचंद सवाई
,, नथु पानाचंद
,, मुळचंद चतुर
,, हठा वजा

डेलीगेटोनां नाम.

थानगढ.

शेठ जेठालाल दलीचंद

थाणा.

,, आशकरण धुळजी
,, हीरा हींदाजी

दरापुर.

,, कीलाभाई जेठाभाई
,, खोडीदास माणेकचंद
,, जेठालाल प्रभुदास
,, झवेरभाई हीराभाई
,, नहालचंद काळीदास
,, बापुलाल मोतीलाल
,, भाईचंद जेठाभाई
,, मोतीलाल दलपतभाई

दर्मण.

,, भेलाभाई खूबचंद
,, सरुपचंद धरमचंद

दबाडी.

,, फूलचंद रुगनाजजी

दाठा.

,, छगनलाल माणेकचंद
,, डुंगरसी परशोत्तम

दावड.

,, दलपत सरुपचंद
,, मोहनलाल लल्लुभाई
,, लल्लुभाई हरीचंद

दीभोर.

,, माणेकचंद रामजी
,, वर्धमान नथुभाई

डेलीगेटोनां नाम.

दील्ही.

शेठ उमरावसिंह टांक
,, खेरातीलाल लाला
,, दलीलसिंह
,, फूलचंद लाला
,, बनारशीदास लाला
,, मथमल लाला

देगाम.

,, चुनीलाल नारणदास
,, महासुख गुलाबचंद
,, मोनचंद पदमाजी

देवचराडी.

,, त्रीभोवन हंसराज
,, भूदर झवेर
,, मोहनलाल माणेकचंद
,, मोनचंद वीरचंद

धंधुका.

,, डाह्याभाई हरखचंद
,, मगनलाल मुळचंद

धांगध्रा.

,, उजमशी खीमचंद
,, सामचंद राजपाळ
,, काळीदास गोकळभाई
,, हरीलाल जुठाभाई

धुळीआ.

,, सोभईयी सगळजी
,, अंबाईदास शामळदास
,, नथु शवजी
,, भोगीलाल गुलाबचंद

डेलीगेटोनां नाम.

धोराजी.

शेठ करसनजी रुपचंद
,, कानजी सुंदरजी
,, जादवजी रवजी
,, नागजी मदनजी
,, माणेकचंद करसनजी
,, वछराज अभेचंद

धोल.

,, चत्रभुज अवचल
,, वीकमसी पानाचंद.

धोलेरा.

,, जीवाभाई चंदुभाई
,, नरोतम भगवानदास
,, परशोतम नारण
,, मणीलाल मुलचंद

धोळका.

,, वेलचंद उमेदचंद

धोंड.

,, गुलाबचंद वेणीचंद
,, चतुरदास हाथीचंद
,, बालचंद पानाचंद
,, हीराचंद मानचंद

धोंड नदी.

,, कंकुचंद चतुरभाई
,, नानचंद सवचंद
,, भीरुमल हरीमल
,, रतनचंद मोतीलालजी
,, रामचंद दोलतराम

नरसंडा.

,, दलपत शानुचंद

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

शेठ मगनलाल वशराम
,, मथुरदास बापुजी

नरोडा.

,, गोकळदास सांकळचंद
,, चुनीलाल ताराचंद

नरसींगपुर.

,, हजारीमलजी

नवसारी.

,, अमरचंद लखमीचंद
,, नगीनदास जीवजी लाला
,, नगीनदास जीवणजी
,, फकीरचंद गोविंदजी
,, भाणाभाई मोतीचंद
,, सरुपचंद डाह्याभाई

नाशिक.

,, बुवमल देवळचंद
,, माणेकचंद रीखवचंद

नानाखाखर.

,, कचरा नथु

नामपुर.

,, केसरीमलजी
,, छोगमलजी
,, मोहनलाल बक्षीलाल
,, रुपचंद अमीरमल
,, लालचंदजी
,, वगशीलालजी
,, समीरमलजी
,, हीरालाल केसरीमल

नागपुर.

,, देवचंद लाभचंद

शेठ हीरालाल केसरीचंद

नारायणपुर.

,, लघुभाई मणसी

नाथनगर.

,, महेताबचंद बाबु लाला
,, महेतापचंद
,, मुखराजराय बाबु

नाहोदर.

,, तुळसीराम लाला
,, माधवराम लाला

नागोर.

,, परशोत्तम डोसाभाई
,, मांडीलालजी लखमीचंद
,, मोतीलालजी लखमीचंद
,, वमनजी लधा

नींगाला.

,, जेमल चंदु
,, नागरदास वसराम
,, ब्रहेचर दीपचंद
,, रायचंद जीवराज

नेपाणी.

,, देवचंद प्रेमचंद
,, वहालचंद हकमचंद

पंचासर.

,, अमरतलाल खुशाल
,, भूदरभाई प्रतापसी

प्रभासपाटण.

,, उत्तमचंद हीरजी
,, रणछोड झवेरचंद
,, हेमचंद वर्धमान

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
परजव.	**पालडी.**
शेठ हीरजी वीरजी	शेठ प्रेमचंद विठ्ठल
परीआगाम.	,, मोतीचंद वेलचंद
,, रायचंद केसुर	,, वेलचंद वछराम
प्रांतीज.	**पालीताणा.**
,, डाह्याभाई दलपत	,, शिवजी देवसी
,, परशोत्तमदास हरीभाई	,, शिवजीभाई लाधाभाई
,, पोंचालाल डुंगरसी	**पालणपुर.**
,, बुलाखीदास हाथीभाई	,, अमुलखभाई खूबचंद.
,, मगनलाल गोरधनदास	,, छगनलाल गुलाबचंद.
,, मणीलाल त्रीकमदास	,, नहालचंद खीमचंद.
,, रणछोडलाल त्रीभोवनदास कोठारी	,, प्रेमचंद केवळ.
,, हिंमतलाल फुलचंदभाई	,, बालाभाई गटाभाई.
पालेज.	,, मंगळजी ईश्वर.
,, छगनलाल बीजलाल	,, रवचंद उजमचंद.
,, मगनलाल रणछोड	,, सोभाग्यचंद वेलुभाई.
पाला.	**पादरा.**
,, बसाखीराम लाला	,, अम्रतलाल वनमाळीदास.
,, केसरीमलजी	,, कस्तुरचंद दीपचंद.
,, वल्लभ हीरजी	,, कीलाभाई मुळचंद.
पाली.	,, चुनीलाल शीवलाल.
,, अचळदासजी	,, छगनलाल नीहालचंद.
,, चांदमलजी	,, छोटालाल नीहालचंद.
,, तेजमलजी	,, डाह्याभाई वनमाळीदास.
,, तुळसीदास जगजीवनदास भणसाळी	,, दलपतभाई लल्लुभाई.
,, बख्तावरमलजी	,, मोहनलाल हीमचंद.
,, मीठामलजी	,, हीरालाल लल्लुभाई.
,, शीखवदासजी	**पाटण.**
,, लालचंदजी	,, अमीचंद पन्नालालजी.
,, संतोकचंदजी	,, चुनीलाल सांकळचंद.
	,, छगनलाल बहालचंद.
	,, जेसींगलाल झवेरचंद.

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ पुनमचंद करमचंद.
,, बापुलाल लल्लुभाई.
,, मगनलाल हरीचंद.
,, मुळचंद लल्लुभाई.
,, लहेरचंद करमचंद.
,, लल्लुचंद नथुचंद.
,, न्हालाभाई मगनचंद.

पीपळी.

,, ओघड तेजपाळ.
,, झवेर नथुभाई.
,, नरसी कनजीभाई.
,, वाडीलाल गंगाभाई.
,, सुखलाल मुळजी.

पींडवाडा.

,, फुलचंद जेतीजी.
,, रायचंद मोतीचंद.

पुना.

,, कंकुचंद रायचंद
,, कपुरचंद गुलाबचंद
,, कपुरचंद मगनीराम
,, कीशनदास प्रेमचंद
,, कीशनमल प्रेमचंद
,, कीसनाजी वालाजी
,, गगलचंद हाथीचंद
,, चुनीलाल दलछाराम
,, चुनीलाल [illegible]लचंद
,, छगनलाल गणपतराम
,, छगनलाल नानचंद
,, छगनलाल वखतचंद
,, जमनादास मोकमचंद
,, त्रीकमदास वछराज

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ नानचंद भगवानदास
,, नेमचंद हाथीभाई
,, पर्वीराज कनकचंदजी
,, बालचंद लाधाजी
,, बालुभाई पानाचंद
,, बहेचरदास सीरचंद
,, भगवानजी वालजी
,, भीखुभाई मुळचंद
,, भोगीलाल नगीनदास
,, मगनलाल खोडीदास
,, मगनलाल नानचंद
,, मगनलाल रामचंद
,, मगनलाल लखमीचंद
,, मानचंद भगाजी
,, मोतीचंद छगनलाल
,, मोतीचंद पीतांबरदास
,, मोतीचंद प्रेमचंद
,, मोतीचंद भगवानदास
,, मोतीचंद हेमचंद
,, मोहनलाल सोभागचंद
,, लखमीचंद नेमचंद
,, लल्लुभाई गुलाबचंद
,, लल्लुभाई नथुराम
,, लल्लुभाई बुलाखीदास
,, लल्लुभाई शोभाराम
,, वजेचंद कीकाचंद
,, वीरचंद कीसनाजी
,, सरुपचंद दोलतचंद
,, शीवराम कस्तुरचंद
,, हठीसंग झवेर.

पुळगाम.

शेठ पुनमचंद जुहारमल

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

पेटलाद.

शेठ खीमचंद कीलाभाई
,, चतुरभूज खूबचंद
,, छगनलाल लखमीचंद
,, पानाचंद लालचंद
,, हकमचंद कालीदास

पेथापुर.

,, अमथालाल जुमखलाल
,, केशवलाल भगवानदास
,, केशवलाल हठीसंग
,, चंदुलाल हठीसंग
,, चंदुलाल हाथीचंद
,, जुमखराम उमेदराम
,, डाह्याभाई हकमचंद
,, नगीनदास पुनमचंद
,, पुनमचंद रतनचंद
,, प्रेमचंद रतनचंद
,, मनसुखराम मुळचंद
,, मनसुखभाई रवचंद
,, सांकळचंद काळीदास

पोरबंदर.

,, तुळसीदास जगजीवन भणसळी
,, वल्लभजी हीरजी

पोकरण.

,, अनराजजी गुलराजजी
,, करणीदानजी कानुगा
,, कुशाळराजजी
,, जेठमलजी झालर
,, ईश्वरचंदजी
,, धरमचंद जीभाई कोठारी
,, मुळ कुशाळराजजी

शेठ रीखवचंद कोठारी
,, सरदारमलजी फूलचंद

फणसा.

,, गंभीरमलजी जसरुपजी
,, पुनमचंद देवीचंद
,, मुळचंद मयारामजी

फागवारा.

,, देवीचंदजी लाला

बलदाणा.

,, अमथालाल भाईचंद
,, चतुर नथु
,, जीवराज गगाभाई
,, तळशी केशवजी
,, शामजी देवशी

बरवाळा.

,, उजमशी लालचंद
,, धनजी हीराचंद
,, नारण लल्लु
,, नारण नथु

बदनुर.

,, सुरजमल सरुपचंद

बगवाडा.

,, प्रेमचंद रुपाजी
,, मगनलाल गोविंदजी
,, राजाजी फकीरजी

बदरखा.

,, वेलचंद उमेदचंद

बापड. (कच्छ)

,, पासवीर पुंजागोचर

डेलीगेटोनां नाम.

बारेजा.

शेठ खीमचंद मंछाराम
,, छोटालाल उमेदचंद
,, तलकचंद लल्लुभाई
,, फकीरचंद केवळदास
,, वाडीलाल ओघड
,, वाडीलाल गोकळ

बारडोली.

,, कस्तुरचंद लखमशी
,, जीवणजी देवाजी
,, जीवण हराजी
,, झवेर भगाजी
,, देवचंद मोतीचंद
,, नरशीभाई हरजीभाई
,, रुपाजी मोतीजी.

बालापुर.

,, ईश्वरलाल अमरचंद
,, कनैयालाल हेमचंद
,, ठाकोरदास चुनीलाल
,, देवलाल सुंदरलाल
,, बसंतराय छबीलदास
,, लालचंद खुशाल
,, हीरालाल शीवलाल

नामणोद.

,, ओंकारचंद अमरचंद

बांटवा.

,, हंसराज रुगनाथ

बीलीमोरा.

,, फकीरचंद केसरीचंद.
,, भाणाभाई भूदराजी.

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ भीखाभाई मोतीजी.
,, रायचंद केसरीचंद.

बुरानपुर.

,, कस्तुरचंद रुगनाथ.
,, केसरीचंद नेमचंद.
,, जीवराम आणंदजी.
,, दामजी शीवजी.
,, माणेकचंद उत्तमचंद.

बेनाडी.

,, खीमचंद नथुराम.
,, खंडु दलुचंद.
,, भाईचंद नीहालचंद.
,, रुपचंद मोतीचंद

बोरसद.

,, अमरचंद मोतीचंद
,, कीलाभाई जेठाभाई
,, छगनलाल गरबडदास
,, छोटालाल बापुलाल
,, जीवाभाई प्रभुदास
,, जेसींगभाई ठाकुरसी
,, नगीनदास वेणीदास
,, फुलचंद नाथाभाई
,, बालाभाई लखमीचंद
,, भोगीलाल गरबड.
,, भोगीलाल भाईलाल
,, मनसुख नीहालचंद
,, मगनलाल पीतांबर
,, मुळजी रामदास
,, रणछोड झवेरदास
,, लल्लुभाई गीरधरलाल
,, सुरचंद हरगोवन
,, हरगोवनदास धनरुपजी.

डेलीगेटोनां नाम.

बोटाद.

शेठ छगनलाल मुळचंद
,, लल्लुभाई भाईचंद
,, लखमीचंद भगवानभाई
,, सवचंद पानाचंद

बोधान.

,, गमणा खुशालजी
,, दुल्लभ जगाजी
,, प्रेमाजी कसनाजी
,, मुळचंद गोपाळजी
,, सेना नथुजी

भालेज.

,, केवळचंद गीरधरचंद
,, गोरधनदास मगनलाल
,, द्वारकांदास वनमाळीदास
,, मगनलाल ईश्वरदास

भादरण.

,, नरसीभाई नरोत्तमदास

भागडा.

,, रामदास नानचंद

भालेड.

,, भूदरदास जीवराम
,, सांकळचंद हीराचंद

भावनगर.

,, अमरचंद जसराज
,, अमृतलाल परशोत्तम
,, उजमशी माणेकचंद
,, कस्तुरचंद दीपचंद
,, कल्याणजी पदमशी.
,, कुंवरजीभाई आणंदजी

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ गीरधर गोरधनदास
,, गीरधर आणंदजी
,, गुलाबचंद आणंदजी
,, गोरधन हरखचंद
,, गोरधन रुगनाथ
,, चुनीलाल प्रभूदास
,, चुनीलाल त्रिकमजी हरीचंद
,, छगनलाल देवचंद
,, छगनलाल मेवजीभाई
,, जमनादास अमरचंद
,, जगजीवन अमरचंद
,, जगजीवन मोतीचंद
,, जसराज त्रीकमलाल
,, जीवराज ओधवजी
,, जीवराज रतनजी
,, जुठाभाई सांकळचंद
,, जुठाभाई ओधवजी
,, झवेरभाई भाईचंद
,, ठाकरशी पदमशी
,, डाह्याभाई हकमचंद
,, ताराचंद खोडीदास
,, दलीचंद ककलभाई
,, दामोदर हरजीवन
,, दामोदर दयाळभाई
,, दामोदर भाणजी
,, दामोदर गोविंदजी
,, देवचंद परमानंददास
,, नहालचंद बेहेचरदास
,, नथुभाई करसन
,, नानचंद कुंवरजी
,, परशोत्तम भीखाभाई
,, परशोतम मोतीचंद

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
शेठ प्रभुदास मोतीलाल	**भरुच.**
,, पीतांबर हरीचंद	शेठ अनोपचंद मलुकचंद
,, पोपट नेमचंद	,, अमरचंद जगजीवनदास
,, फतेचंद झवेरभाई	,, चुनीलाल वीरचंद
,, फूलचंद मीठाभाई	,, छगनलाल नानचंद
,, बकोरभाई ककलभाई	,, जुठाभाई सुंदरजी
,, बकोर उजमशी	,, झवेरचंद डाह्याभाई
,, भगवानजी करसनजी	,, डाह्याभाई दलपत
,, भीखाभाई मानचंद	,, नहालचंद लखमीचंद
,, भोगीलाल लल्लुभाई	,, माणेकचंद लखमीचंद
,, मगनलाल ओधवजी	,, मुळचंद जीवराज
,, मगनलाल प्रभुदास	,, रतनचंद सवाईचंद
,, मगनलाल मुळचंद	,, रायचंद गुलाबचंद
,, मणीलाल हठीसंग	**भोपाळ.**
,, मोतीचंद झवेरचंद	,, अमुलखचंदजी
,, मोतीलाल जुठाभाई	,, गोरीदासजी
,, मोहनलाल बकोरदास	,, प्रतापमलजी
,, मोतीचंद उजमशी	,, रतनलाल
,, रतनजीभाई वीरजीभाई	,, हीरालालजी
,, रतनजी हठीसंग	**भोजपुर.**
,, रायचंद हीराचंद	,, करमसी कानजी
,, लल्लुभाई कानजीभाई	,, रवजी गोसर
,, लखमीचंद कल्याणजी	**महुवा.**
,, वल्लभदास त्रीभोवनदास	,, अभेचंद झवेरचंद
,, वीरचंद आणंदजी	,, कपुरचंद झवेरचंद
,, हठीसंग झवेरभाई	,, गोपाळजी गुलाबचंद
,, हरगोवन मोतीलाल	,, गांडालाल आणंदजी
,, हरीचंद वजपाळ	,, चतुरभुज हरजीवन
,, हठीसंग ओधवजी	,, दुलभदास कल्याण
,, हरीचंद छगनलाल	,, नथुभाई मंछाचंद
,, हरजीवन भाईचंद	,, नगीनदास नाथाभाई
,, हरजीवन दीपचंद	

डेलीगेटोनां नाम.
शेठ परमानंददास अभेचंद
,, परमानंद मुळचंद
,, पोपटभाई दयाळभाई
,, फुळचंद खुशाल
,, फुलचंद जीवण
,, भाणजी आणंदजी
,, महासुख परमानंद
,, मोहनलाल खोडीदास
,, शामजी कुरजी
,, हरगोवन जीवण
महीज.
,, कचराभाई नाथाभाई
,, छोटालाल कुंवरजी
मलेकपुर.
,, तेजाजी नेमाजी
,, हंसराज शामजी
मसुर.
,, परशोतम रतनजी
,, मलुकचंद खीमचंद
,, हीराचंद मनोर
महुधा.
,, लल्लुभाई मगनलाल
,, लल्लुभाई जेचंदभाई
,, शंकरलाल पानालाल
माणसा.
,, केशवलाल सांकळचंद
,, गीरधर हेमचंद
,, गोपाळदास माणेकचंद
,, चकाभाई जेचंद
,, चुनीलाल अमरचंद

डेलीगेटोनां नाम.
शेठ जेठीदास हाथीभाई
,, ताराचंद जेचंद
,, नगीनदास गुलाबचंद
,, परशोत्तम हीराचंद
,, प्रतापचंद दुलभचंद
,, बुलाखीदास रुपचंद
,, बालाभाई अनोपचंद
,, मणीलाल गोपाळदास
,, मणीलाल रणछोड
,, मनसुखराम मुळचंद
,, माणेकलाल दीपचंद
,, लल्लुभाई जीवराम
,, वीरचंद वस्ताराम
,, सरुपचंद मथाचंद
,, सांकळचंद लल्लुभाई
,, हरगोवन जेचंद
,, हाथीभाई मुळचंद
मांगरोळ.
,, अमरचंद तलकचंद
,, अमरचंद कानजी
,, कचरा हरखचंद
,, चतुरभूज गोरधन
,, छोटालाल ईदरजी
,, जमनादास मोरारजी
,, जीवराज कचराभाई
,, प्रेमजी कानजी
,, मोरारजी खीमजी
,, लीलाधर प्रेमजी
,, वल्लभजी चतुरभूज.
माळीआ.
,, अंदरजी फूलचंद
,, जीदवजी धनजी

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

माणवड.

शेठ कल्याणजी
,, परशोत्तम डोसा
,, लीलाधुर मनजी

मांडळ.

,, केवळदास काळीदास
,, केवळदास त्रीभोवन
,, केवळभाई भाईचंद
,, खुशालभाई जीवराज
,, चुनीलाल देवचंद
,, जयचंद भाईचंद
,, तलकशी पीतांबर
,, ताराचंद चतुर
,, बोघाभाई लखमीचंद
,, मकनलाल परशोतम
,, मोहनलाल त्रीकमजी
,, मोहनलाल त्रीकमलाल
,, लखमीचंद छगनभाई
,, वीरचंद रतनशी
,, सवचंद धरमसी
,, हठीसंग छगनलाल
,, हीराचंद धरमसी

मीलरकोटला.

,, कथ्यलमल
,, कलीराम
,, कशोरीमल
,, गोमीमल
,, गोपीचंद खरदीया
,, ताराचंद
,, तिलकराम

शेठ दीलाराम
,, देवचंद
,, नगीनचंद लाला
,, नंदलाल
,, पृथ्वीमल
,, पालरामल
,, पुरनचंद
,, भोणमल
,, चुनीराम लोटीआ लाला
,, मंछाराम
,, लश्करीमल
,, वांकेराय
,, श्रावणमल

मालेगाम.

,, वालचंद हीराचंद
,, भाऊसा मुळचंद
,, भूखणदास जेठाशा
,, मगनदास माणेकचंद
,, रुपचंद भगवानदास

माहरु.

,, डुंगरशी वालचंद

माट.

,, रामजी रामचंद

मीयागाम.

,, धरमचंद केवळदास
,, नेमचंद पीतांबरदास

मुळी.

,, जेचंद वेलशी
,, भूदरभाई परशोतम

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
*** मुंबई.**	शेठ रतनलाल मगनलाल
शेठ अमरचंद कल्याणचंद	,, रायशी उदेशी
,, केसरीभाई भाईचंद	,, लालजी वसनजी
,, केसरीभाई सवाईचंद	,, सघचंद जुठाभाई
,, केशवजी मकनजी	,, सांकळचंद हेमचंद
,, चुनीलाल बालुभाई भणसाळी	,, सांकळचंद सुरचंद
,, चुनीलाल लल्लुभाई	,, सांकळचंद हेमचंद
,, चुनीलाल छगनलाल	,, हीरजी वर्धमान
,, छोटुभाई भगवानदास	**मेरवाडा.**
,, जीवणचंद उत्तमचंद महेताजी	,, काळीदास हरखचंद
,, जेसींगलाल मुळचंद	**महेसाणा.**
,, ठाकरदास लाला	,, अमथालाल घेलाभाई
,, दामजी वीरजी	,, उत्तमचंद प्रभुदास
,, देवकरण प्रेमजी	,, कस्तुरचंद वीरचंद
,, दोलतराम लाला	,, चुनीलाल रवचंद
,, धनराजजी	,, डाह्याभाई काळीदास
,, नारणजी अमरसी	,, डोसीभाई दलछाराम
,, नेमचंद माणेकचंद कपुरचंद	,, दलीचंद हीराचंद
,, प्रेमचंद केसरीचंद	,, दलीचंद हीराचंद
,, प्रेमचंदजी लाला	,, दामोदर दयाळ
,, बळदेवचंदजी लाला	,, नगीनदास रायचंद
,, भाऊसाहेब सरदारमलजी गुजराती (उज्जेनवाळा)	,, परशोतमदास वस्ताराम
,, भीखमचंद वस्ताचंद	,, परशोतमदास गोतमचंद
,, भुरीआभाई जीवणचंद	,, पानाचंद जेचंद
,, भोळाभाई वाडीलाल	,, भीखालाल ठाकरसी
,, माणेकलाल चांपसीभाई	,, मुळचंद हरगोवन
,, मोहनभाई जेसींगभाई	,, लल्लुभाई हरीचंद रवचंद
,, मोतीचंद रुपचंद	,, लल्लुभाई कीशोरदास
	,, लल्लुभाई हरचंद

* मुंबई शहेरना डेलीगेटो थवाने लायकना आ सिवायना गृहस्थो कॉन्फरन्समां रीसेप्शन कमीटीना सभासदो तरीके हाजर रहेला, तेथी ते गृहस्थोनां नामो अत्रे आपवामां आव्यां नथी. ते नामो रीसेप्शन कमीटीना सभासदोना लीस्ट (पुरवणी अ.)मां आपवामां आवेलां छे.

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
शेठ वेणीचंद सुरचंद	शेठ छोटालाल चतुर
,, सुरचंद मोतीचंद.	,, छोटमल गबल
मोरबी.	,, जेसिंगभाई मोहनलाल
,, मनसुखलाल कीरत्चंद	,, प्रेमचंद जेठाभाई
,, वखतचंद सुंदरजी	,, भीखालाल वालमजी
रधोळाभुतीया.	,, भूदरदास वछराज
,, लल्लुभाई मोहनलाल	,, भूदरचंद छगनचंद
,, हकमचंद काळीदास	,, मनसुखलाल भाईचंद
रहिमतपुर.	,, शिवलाल बादरचंद
,, गुलाबचंद बुधमलजी	,, शिरचंद नानचंद
,, परशोतम रतनजी	,, हरजीवनदास दीपचंद
,, मुळचंद वेलाजी मारु	,, हरगोवनदास पुनमचंद
रतलाम.	,, हरगोविंद उत्तमचंद
,, केसरीमलजी मालचंद	,, हीरालाल बकोरदास
,, खेमचंदजी मीश्रीमलजी	**राजपुर.**
,, जीवाजी श्रीचंद चत्रुभूजजी	,, आणंदजी झवेर
,, झवेरचंदजी न्यायक	,, रणछोड जेठा
,, धनराज लखमीचंद	**राणपुर.**
,, नेमचंदजी रतीचदजी	,, उजमशी परशोत्तम
,, भगवानजी खीमलजी	,, छगनलाल त्रीकमदास
,, भागीरामजी लुणीदत	,, जगजीवन नेमचंद
,, भूदरजी झवेरचंद, ची. रतनलालजी	,, वीरजी कुंवरजी.
,, रामाजी केसरीमलजी	**रामनगर.**
,, लालजी धारसीरामजी	,, राधामलजी लाला
,, हरखचंदजी कालुरामजी	**राजकोट.**
रातामाम.	,, गोरधनदास परशोत्तमदास
,, देवचंद जेचंद	,, वनेचंद लखभीचंद
राधनपुर.	,, हेमचंद दोलतचंद
,, कल्याणजी पदमशीभाई	**रांधेजा.**
,, कमळशीभाई गुलाबचंद	,, चुनीलाल गोपाळदास
,, चुनीलाल वीरचंद	,, नहालचंद उमेदचंद
	,, बुलाखीदास दीपचंद

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

शेठ लल्लुभाई सांकळचंद
,, हाथीभाई छगनलाल

रांदेर.

,, खूबचंद माणेकचंद
,, छोटालाल नवलचंद
,, ताराचंद चुनीलाल
,, घनलाल खुशालभाई
,, फकीरचंद अंबाईदास
,, लल्लुभाई हीराचंद
,, वीरचंद कल्याणचंद

रुपर.

,, कपुरचंद लाला

लश्कर (ग्वालियर).

,, खुशालचंद महेता
,, जावगमल गुलेच्छा
,, बागमल गुलेच्छा
,, रीदराजजी घारीबाल

लखतर.

,, नेणसीभाई फूलचंद

लाहोर.

,, अनंतराम
,, कस्तुरामल
,, काबलीमल
,, कालीमल
,, कीशोरमल
,, जशवंतराय जैनी
,, ताराचंद
,, तीलकराम
,, देवीचंद
,, नंदलाल
,, पृथ्वीमल सुनार

शेठ पुरनचंद
,, फगुलमल
,, भगतराम लाला
,, लश्करीमल
,, श्रीपा
,, हीरालाल लाला

लानोली.

,, जेचंद बहेचरदास

लालपर.

,, काळीदास देवकरण
,, कानजी मेघा
,, काळीदास
,, जादवजी पानाचंद
,, मेवा पेथराज
,, राजसी लाखाणी
,, वीरपाल हीराचंद
,, संघजी कचराभाई

लाठीदड.

,, परशोतम भूदर

लाडोल.

,, दलीचंद नीहालचंद
,, नथुभाई जेठाभाई

लींच.

,, हठीसंग रतनचंद

लींबडी.

,, उमेदचंद ज्ञानचंद
,, ओघड काळीदास
,, केशवलाल लालचंद
,, गुलाबचंद पीतांबरदास
,, छगनलाल बहेचर
,, जेसनजी लालचंद
,, भूराभाई हाथाभाई

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.
शेठ माणेकचंद डोसाभाई	शेठ जोईताराम जीवराम
,, सुंदरजी हीराचंद	,, नगीनदास वर्धमान
,, हीराचंद लालचंद	,, फतेचंद सांकळचंद
लीस.	,, भीखाभाई दोलतराम
,, टेकचंद लाला	,, लल्लुभाई हरजीवनदास
लीलीआ	**वडाला.**
,, नरभेराम जादवजी	,, डुंगरसी खीमजी
लींबोदरा	,, लधा जीवन
,, छगनलाल हाथीभाई	**वरल.**
,, प्रेमचंद त्रीभोवनदास	,, त्रीभोवनदास दामजी
,, माणेकचंद उत्तमचंद	,, मुळचंद करसनजी
,, हालाभाई गुलाबचंद	,, संघजी हीरजी
वसो.	**वर्धा.**
,, चीमनलाल करमचंद	,, कीसनचंदजी हीरालाल फतेपुरीआ
,, चुनीलाल सांकळचंद	,, पुनमचंद जुवारमल
,, भाईलाल छगनलाल	,, सोभागचंद फतेचंद
वलसाड.	**वढवाणशेहर.**
,, गुलाबचंद दीपचंद	,, ओघडभाई ठाकरसी
,, गुलाबचंद	,, कानजी वलु
,, गांडाभाई गुलाबचंद	,, ताराचंद नथुभाई
,, मोती गोविंदजी	,, त्रीकम चांपसी
,, रतनजी प्रागजी	,, परशोत्तम नथुभाई
,, रामचंद डाह्याभाई	,, मुळचंद जसराज
वळा.	,, मंगळजीभाई जसराज
,, अनोपचंद कल्याणजी	,, मोतीचंद हंसराज
,, गोरधन जीवराज	,, वखतचंद फूलचंद
,, लालचंद मुळजी	,, सुखलाल कल्याण
,, वेलचंद फूलचंद	**वडोदरा.**
,, सुंदरजी हीराभाई	,, कल्याणभाई अमीचंद
वडनगर.	,, गुलाबचंद कालीदास
,, छोटालाल दोलतराम	,, गोविंदजी रामजी
	,, गोकळभाई दुल्लभदास

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

शेठ चुनीलाल नरोत्तमदास
,, छोटालाल लालचंद
,, नेमचंद वहेचरदास
,, नंदलाल लल्लुभाई
,, बापुलाल हीरालाल
,, मगनलाल चुनीलाल
,, लीलाभाई रायचंद

वणथळी.

,, प्रेमजी झीणाभाई
,, फुलचंद जादवजी

वणोद.

,, हठीसंग रायचंद

वांकानेर.

,, खोडीदास बावाभाई
,, नानचंद माणेकचंद
,, मणीलाल पदमशी

वाटांवदर.

,, करसन त्रीकम
,, महादेव मनजी
,, मोतीचंद टोकरसी
,, रणछोड डाह्या

वांझ.

,, कपुरा खुशालजी
,, खूमाजी लखमाजी
,, डाह्याभाई देवाजी
,, फकीरचंद नहालचंद
,, लखमीचंद जेठाजी
,, हुकमचंद फकीरजी

वासणा.

,, नवीनदास अमुलख
,, माणेकलाल अमुलख

वाडोदर.

शेठ वामजी मुळजी
,, वीरजी वल्लभजी

वापी.

,, मुळचंद सदाजी

वाव.

,, जीतमल केशवजी
,, जीतमल हकम
,, जेचंद शीवजी
,, नथु डुंगर
,, मगन मोती
महेता कवळ वीरवाडीआ

वांसदा.

शेठ जुवारमल दोलाजी
,, प्रेमचंद झवेरचंद
,, बछराज बुधाजी

वाघणी.

,, बादरमल चंदनमल
,, बीरदीचंद श्रीमल
,, रतनचंद दोलतचंद
,, रतनचंद रामचंदर

वीरमगाम.

,, कचराभाई कस्तुरचंद
,, छोटालाल त्रीकमदास
,, जसराज हरचंद
,, नथुभाई मोतीचंद
,, परशोत्तम लालचंद
,, पोपट केवळ
,, माणेकलाल खेतशी
,, रतनचंद मुळचंद
,, वाडीलाल हठीसंग
,, वाडीलाल परशोतम

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ वाडीलाल तलकशी
,, वेलशी हेमजी
,, हरजीवन भगवानदास

वीजापुर

,, काळीदास सुरचंद
,, नथुभाई मंछाचंद
,, नगीनदास जेठाभाई
,, रीखवदास अमुलख
,, लल्लुभाई जीवराज

वीसनगर.

,, जमनादास चतुरदास
,, नगीनदास केसरीसंग
,, महासुख चुनीलाल
,, मोहनलाल छगनलाल झवेरी
,, मंदरलाल हठीसंग

वेरावळ.

,, गोविंदजी खुशाल
,, त्रीभोवनदास लहेरचंद
,, दामोदर झवेरचंद
,, देवचंद लखमीचंद
,, मदनजी मंगळजी

समौ.

,, पुंजीराम हरीचंद
,, बहेचरदास खीमचंद
,, भाईचंद कीशोरदास
,, मुळचंद मानचंद्र
,, हीराचंद खीमचंद

सरभाण.

,, कस्तुरचंद शामजी
,, गोविंदजी रामजी
,, पदमाजी नाथाजी

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ मेघाजी मोतीजी
,, कस्तुरचंद शिरचंद.

जेपुर सवाई.

,, गणेश लालाजी
,, गुलाबचंदजी
,, गुलाबचंदजी
,, जोरावरमलजी
,, वनरुपमलजी
,, फतेलालजी
,, भेरुलालजी
,, लखमीचंदजी
,, शिवशंकरजी
,, सुगमचंदजी
,, सुजानमलजी

सखतरा.

,, दिनानाथ
,, प्रेमचंद लाला
,, बलीराम

साणंद.

,, उजमशी मुळचंद
,, गुलाबचंद गगल
,, चतुरभाई करसनभाई
,, चुनीलाल अमृतलाल
,, चुनीलाल काळीदास
,, देवकरण अंदकरण
,, देवचंद ठाकरशी
,, मगनलाल हठीसंग

सांथा.

,, कुंवरजी भीमजी
,, जीवराज आणंदजी
,, फतेमलजी

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

सादरा.

शेठ चुनीलाल छगनलाल
,, छोटालाल लल्लुभाई
,, छोटालाल लल्लुभाई
,, जेसिंग दोलतराम
,, डाह्याभाई हाथीचंद
,, ढोलालाल लालभाई
,, फतेचंद रामचंद
,, रणछोडलाल छगनलाल
,, रुपचंद हाथीचंद
,, हठीसंग गुलाबचंद
,, हरजीवन हेमचंद

सादडी (छोटी)

,, केसरीमल पोरवाड
,, गुलाबचंद डोशी
,, छगनलाल धाणा
,, जोरजी नायक
,, नाथुरामजी मोरडा
,, प्रताप दोरा
,, मगनीरामजी नागोरी
,, मेघराजजी नायक
,, माणकचंद नागोरी
,, मरुजी नायक
,, मवराजजी नायक
,, मोडजी नभुलाल
,, मोतीलालजी नागोरी
,, रायचंदजी डुंगरपार
,, शेशकरण चंपालाल
,, हमीरजी डुंगरपार

सायला.

,, डाह्याभाई नथुभाई
,, ड्डामर खेतशी
,, नरशीभाई नथुभाई

सायण.

शेठ डाह्याभाई अमरचंद

शाहापुर.

,, त्रीभोवन ईश्वरराम

सांतलपुर.

,, फुलचंद टोकरशी
,, सवचंद सांकळचंद

शाहापुर.

,, चुनीलाल हरखचंद
,, धरमचंद गोतम

सींचण.

,, रूपचंद अमथा
,, वलमचंद मलुकचंद
,, हीराचंद राजाजी
,, हेमचंद देवचंद

सीवनी छापरा.

,, पीरदीचंद ओशवाळ
,, लखमीचंद घोरीमल
,, हरखचंद ओशवाळ

सीयाणी.

,, गुलबा उमाजी
,, नाथा खुशालजी
,, माना विठाजी
,, मोटा नाथा प्रेमजी

सीकंदराबाद.

,, जवाहिरलाल जैनी

सीहोर.

,, कुंवरजी मुळजी
,, केसुरचंद वीरचंद
,, केसुरचंद मानाजी

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ जीवराज मोनजी
,, देवचंद मावजी
,, नहालचंद गोपाळजी
,, नीहालचंद दलीचंद
,, नेमचंद रामजी
,, प्रेमचंद गीगाभाई
,, बकोर सुंदरजी
,, भीमाजी नारण
,, विठ्ठल वालजी

सीसोदरा.

,, कीकाभाई अमरचंद
,, नानचंद कल्याणजी
,, मंछाराम मावजी
,, मोतीचंद दमाजी

सुदामडा

,, छगनलाल काळीदास
,, मगनलाल जीवणलाल
,, मोहनलाल उजमशी

सुरत.

,, अमीचंद मोतीभाई
,, आणंदजी लल्लुभाई
,, उत्तमचंद मुळचंद
,, उत्तमचंद पानाचंद
,, उत्तमचंद डाह्याभाई
,, उदेचंद रंगीलदास
,, कल्याणचंद सोभागचंद
,, कस्तुरचंद कल्याणचंद
,, कस्तुरचंद हीराचंद
,, काळीदास रतनचंद
,, कीकाभाई सांकळचंद
,, कीकाभाई मगनभाई

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ कीलाभाई सुरचंद
,, केसरीचंद नगीनदास
,, केसरीभाई रुपचंद
,, केसरीभाई कीकाभाई
,, खीमचंद मेळापचंद
,, खीमचंद मोतीचंद
,, खीमचंद लल्लुभाई
,, खीमचंद नगीनदास
,, खीमचंद उत्तमचंद
,, खुशालभाई फुलचंद
,, खुबचंद रायचंद
,, गफुलचंद तलकचंद
,, गुलाबचंद धरमचंद उदेचंद
,, गुलाबचंद मलुकचंद
,, घेलाभाई उत्तमचंद
,, घेलाभाई रुपचंद
,, घेलाभाई फकीरचंद
,, घेलाभाई देवचंद
,, घेलाभाई बखतचंद
,, घेलाभाई लल्लुभाई
,, चीमनलाल जेशींगभाई
,, चीमनलाल घेलाभाई
,, चीमनलाल लल्लुभाई सबजज्ज
,, चुनीलाल छगनलाल
,, चुनीलाल डाह्याभाई
,, चुनीलाल डाह्याभाई
,, चुनीलाल माणेकलाल
,, चुनीलाल बखतचंद
,, चुनीलाल बालमुकनदास
,, चुनीलाल प्रेमचंद
,, चुनीलाल अमळचंद
,, चुनीलाल गुलाबचंद

डेलीगेटोनां नाम.
शेठ चुनीलाल मोतीलाल
,, चुनीलाल जेचंद
,, चंदुलाल छोटालाल
,, छबीलदास गुलाबचंद
,, छोटुभाई गुलाबचंद
,, छोटालाल लालभाई
,, छोटुभाई चीनुभाई
,, झवेरचंद दयाचंद
,, झवेरचंद गुलाबचंद
,, झवेरचंद माणकचंद
,, झीणाभाई गुलाबचंद
,, ठाकोरदास मुळचंद
,, ठाकोरदास लल्लुभाई
,, ठाकोरदास शीवचंद
,, डाह्याभाई सरुपचंद
,, डाह्याभाई रायचंद
,, तलकचंद ताराचंद
,, तलकचंद कल्याणचंद
,, तलकचंद मेळापचंद
,, ताराचंद पानाचंद
,, त्रीभोवनदास डाह्याभाई
,, दयाळचंद चुनीलाल
,, दीपचंद सुरचंद
,, देवचंद लालभाई
,, देवचंद सुरचंद
,, धरमचंद उदेचंद
,, धनजीभाई नाथाभाई
,, नगीनचंद कपुरचंद
,, नगीनभाई झवेरचंद
,, नगीनभाई मंछुभाई
,, नगीनदास फकीरचंद
,, नगीनदास छगनलाल

डेलीगेटोनां नाम.
शेठ नगीनभाई चुनीलाल
,, नगीनदास हरखचंद
,, नवलचंद कपुरचंद
,, नरोत्तमदास हीराचंद
,, नाथाभाई हरजीवनदास
,, नाथालाल मोतीलाल
,, नाथाभाई उदेचंद
,, नानचंद इच्छाचंद
,, नानचंद भाईचंद
,, नेमचंद प्रेमचंद
,, नेमचंद नाथाभाई
,, नेमचंद त्रीभोवनदास
,, परशोतम लालभाई
,, पानाचंद फुलचंद
,, पानाचंद वीरचंद
,, प्रेमचंद प्राणलाल
,, प्रेमचंद रायचंद
,, प्रेमचंद नानचंद
,, प्रेमचंद आनंदचंद
,, प्रेमचंद वल्लभचंद
,, प्रेमचंद जेचंद
,, प्रेमचंद सरुपजी
,, प्रेमचंद दयाचंद
,, फकीरचंद घेलाभाई
,, फकीरचंद घेलाभाई
,, फकीरभाई नगीनदास
,, फकीरचंद डाह्याजी
,, फतेचंद नगीनदास
,, फुलचंद शवचंद
,, फुलचंद तलकचंद
,, फुलचंद शीवचंद
,, बालुभाई कल्याणचंद

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ बालुभाई गुलाबचंद
,, बालुभाई सरुपचंद
,, भगुभाई कस्तुरचंद
,, भगुभाई कस्तुरचंद
,, भगुभाई डाह्याभाई
,, भगवान रुपजी
,, भगवान फकीरचंद
,, भाईचंद कस्तुरचंद
,, भाईचंद खीमचंद
,, भाईलाल छगनलाल
,, भोगीलाल डाह्याभाई
,, भोगीलाल डाह्याभाई
,, मगनलाल हेमचंद
,, मगनलाल लालचंद
,, मगनलाल कस्तुरचंद
,, मगनलाल परशोतमदास
,, मगनलाल प्रेमचंद
,, मगनलाल भाईचंद
,, मगनलाल मलुकचंद
,, मगनलाल मलुकचंद
,, मगनलाल दीपचंद
,, मगनलाल रायचंद
,, मगनभाई प्रतापचंद
,, मगनलाल नवलचंद
,, मगनलाल नानचंद
,, मगनभाई नगीनदास
,, मगनलाल मलुकचंद
,, माणेकलाल घेलाभाई
,, माणेकचंद खीमचंद
,, माणेकचंद कृष्णाजी
,, माणेकचंद वलकचंद
,, मेळापचंद आनंदचंद

डेलीगेटोनां नाम.

शेठ मंछुभाई कल्याणचंद
,, मंछुभाई गुलाबचंद
,, मंछुभाई जेचंद
,, मोतीलाल ताराचंद
,, मोतीलाल चुनीलाल
,, मोतीचंद नगीनदास
,, मोतीचंद कस्तुरचंद
,, मोहनलाल डाह्याभाई
,, मोहनलाल राजुभाई
,, रतनचंद खीमचंद
,, रायचंद खुशालचंद
,, रीखवलाल धरमलाल
,, रीखवलाल जेचंद
,, रुपचंद लल्लुभाई
,, रंगीलदास धरमचंद
,, लखमाजी जीवणजी
,, लल्लुभाई धरमचंद
,, लल्लुभाई वीरचंद
,, लल्लुभाई गीरधरदास
,, वनमाळीदास देवचंद
,, वजेचंद सवाईचंद
,, वलमचंद लखमीचंद
,, वजेचंद हेमचंद
,, वजेचंद घेलाभाई
,, सवना उकाजी
,, सवाईचंद सुरचंद
,, सवाईचंद दीपचंद
,, साकरचंद सुरचंद
,, सांकळचंद दीपचंद
,, सांकळचंद सुरचंद
,, सांकळचंद माणेकचंद
,, सुरचंद परशोतम
,, सौभागचंद नगीनचंद

डेलीगेटोनां नाम.	डेलीगेटोनां नाम.

शेठ सोभागचंद नगीनचंद
,, हीराभाई नेमचंद मेळापचंद
,, हीराभाई तलकचंद
,, हीराचंद खीमचंद
,, हीराचंद मोतीचंद
,, हीराचंद माणेकचंद
,, हीराचंद केवळजी
,, हीराचंद जीवणजी
,, हीराचंद चुनीलाल
,, हीराचंद चुनीलाल
,, हेमचंद दीपचंद
,, हेमचंद दीपचंद
,, हेमचंद अमरचंद
,, हेमचंद अमरचंद
,, हेमचंद पानाचंद

सोजीत्रा.

,, लखमीचंद करमचंद हेडमास्तर

सोईगाम.

,, बादर पीतांबर
,, मगन जेराज

सोजापुर.

,, जेसींगभाई ऊवजी
,, डुंगरसींग बहादुरसींग
,, त्रीभोवनदास छगनलाल
,, दलसुखभाई वाडीलाल
,, मणीलाल लखमीचंद
,, मणीलाल मोहनलाल
,, वाडीलाल हठीसंग

हळवद.

शेठ खेतशी पानाचंद
,, प्रभुदास महादेव

हिंगनघाट.

,, अगरचंद
,, चंदनमल
,, सुजानचंद
,, सुजानमल ओबार

हुशियारपुर.

,, अलीगराम लाला
,, कानलामल लाला
,, गुजरमल लाला
,, छनुमल लाला
,, दतराम पंडित
,, दोलतराम लाला
,, नथुमल लाला
,, बसनमल लाला
,, मुनीलाल
,, लखुराम लाला
,, लाजामल लाला
,, वसनमल लाला
,, हरखचंद लाला
,, हकमचंद लाला
,, हीरालाल लाला

हुबळी.

,, मगनलाल मलुकचंद
,, लखमीदास नेणशी सपाणी

अहिंसा परमो धर्मः॥

धी गुजरात केन्डल फेक्टरी अने एस्बेस्टोस वर्क्स, ज्युबिली बाग, तारदेव, मुंबई

धर्मिष्ट जैन बंधुओ माटे खास!!

चरबी अथवा बीजा प्राणीजन्य पदार्थो रहित

पवित्र मीणबत्ती.

आवी जातनुं कारखानुं हिंदुस्तानमां पहेलवहेलुंज छे अने तेमां साधारण बजारमां मळती परदेशी मीणवत्तीओमां चरबी विगेरे हिंसाना तेमज धर्म विरुद्ध पदार्थो आवे छे, तेवा कोईपण पदार्थो वापर्या विना शुद्ध वनस्पतिना तेलोमांथी वॉलमेट, गार्डीनी, पेनसील जेवी, नकशीवाळी विगेरे मीणवत्तीओ दरेक कद, वजन अने रंगनी बनाववामां आवे छे, अने जेनी सरसाईने माटे बीजी बनावटनी मीणवत्तीओ साथेना मुकाबलामां जुदां जुदां प्रदर्शनोमांथी त्रण सोनाना अने एक चांदीनो चांद मळवा उपरांत, नामांकित विद्वानो पासेथी सेंकडो उत्तम सार्टीफिकट मळेलां छे. भावमां पण बीजी बनावटो करता सस्ती छे, अने आ मीणवत्तीओ कोईपण जातना हिंसक पदार्थो रहित होवाथी देरासरमां वापरवा माटे खास उपयोगी छे, अने तेथी आपणां देरासरोमां तेलनी रोशनी करवामां जे मेहनत अने माथाकुट पडे छे, ते अमारी मीणवत्तीओथी घणे दरज्जे ओछी थई जाय छे. वळी अमारा धार्मिक जैन बंधुओ के जेओ घर वपराश माटे चरबीवाळी मीणवत्तीओ वापरता नथी, तेओने पण आ मीणवत्तीओ खास उपयोगी थई पडशे, अने तेथी अमारा जैन बंधुओनुं अमारी मीणवत्तीओ तरफ खास ध्यान खेंचीए छीए.

"नाईट लाईट."

रात्रे सुताना ओरडामां खुशनुमां अने थंडो प्रकाश आपे तेवी वत्तीओ (नाईट लाईट) पण आ कारखानामां बने छे, जे कदमां घणीज नानी होवा छतां आठथी दस कलाक सुधी चाले छे. आ वत्तीओने रात्रिना वखते जोईतुं अजवाळुं आपवा माटे आखी रात सळगती राखवामां कोईपण जातनुं जोखम रहेतुं नथी, अने तेज तेनी खास खुबी छे.

"पेटन्ट बदलवी न पडे एवी वत्तीओ."

देवालयोमां तेमज बीजा शुभ प्रसंगे रोशनी माटे, तथा साधारण घर वपराश सारुं ग्लासोमां बोयांमां घालीने रुनी वत्तीओ या दीवेटो वापरवामां आवे छे अने जे दररोज बदलवी पडेछे, तेने बदले कोई दिवस बदलवी न पडे, तेमज बोयांनी जरुर न पडे तेवी अने कोडीयां, दीवीओ अथवा समईओमां, तेमज अखंड दीवाओमां वापरी शकाय तेवी वत्तीओ अमे बनावीए छीए, जेने माटे इंग्लेंड अने हिंदुस्तानमां पहेलवहेलुं पेटंट मेळव्युं छे. आ तरफ पण अमारा जैनबंधुओनुं खास ध्यान खेंचवामां आवे छे.

जैनकी तारीख.

जैन इतिहास नं० १ उरदू. इसमें जैन मतकी तारीख है, अकलंक देव, भद्रबाहु, हनुमानादि-का पूराजीवनचरित्र है गोमटस्वामिका हाल और पहाडोंके कुतबोंका पूरा तरजुमा है जिससे जैन मतकी प्राचीनता साबित होती है. २१० बडो सुफोंपर उमदा छपी है कीमत१.१. जैन इतिहास न० २. अंग्रेजी. इसमें वानरवंसी खान्दान और हनुमानकाजीवन चरीत्र है और महावीरस्वामीके वादकी जैनमतकी खुला सा तारीखहै की० ।≈ इन किताबोंकी वहुतसे अखबारातमें तारीफ लिखी है.

JAIN ITIHÂS.

Jain itihâs No. 1., a History of Jain Religion in Urdu, containing a Pattawali of Jain acharyas, full description of Gomat Swami situated at Sharavan Belgul in Hussan district of Mysore State, and a full and complete translation of the inscriptions on the mountains, is published on superior paper and is ready for sale.. The book consists of 270 large pages (Price Rs. 1 only). Jain itihâs No. 2. Life of Hanuman, with an early History of the Kings of Bannar dynasty and, brief history of Jainism after Mahabir Swami in English (Price only 2 as.).

Morning Post Delhi, Ahluwalia Gazette, Bangbashi, Bharat Mitra, Paisa Akhbar, Akhbari-Am, Police Advocate, Ittifag Taraqqi, Imperial fortnightly, Jain Patrika, Atmanand Jain Patrika, Jain Mitra, Jain Sâmachar &c. &c. have reviewed the above books very highly.

मिलनेका पता:—

पिरभूदयाल जैन,

मा: तहसिलदार रिवाडी जिल्हा.

गुडगाँव.

चिकागो प्रश्नोत्तर।

कौन ऐसा होगा जो श्रीमन्महामुनिराज सूरीश्वर श्री १००८ श्रीमद्विजयानंद (श्रीआत्माराम) जी को न जानता हो! उन्हीं महात्माका रचा हुआ पूर्वोक्त नाम करके प्रश्नोत्तररूप भंडार हमने छपवाया है। इस ग्रंथकी विशेष प्रशंसा लिखनी व्यर्थ है, क्योंकि ग्रंथकर्त्ताकी विद्वत्ता और न्यायनिपुणताका डंका सर्वत्र बज रहा है, केवल इतनाही लिखा जाता है कि सन १८९३ में जब मीस्टर वीरचंद राघवजी गांधी चिकागो (अमेरीका) की धर्मसमाजमें इन महात्माके प्रतिनिधी होकर गये थे, तब समय मी० गांधीके कहनेसे तथा चिकागो धर्मसमाजकी प्रेरणासे इन महात्माने तत्वपुंजरूप यह ग्रंथ निर्माण किया. चिकागोनिमित्त और चिकागो के प्रश्नोंके उत्तर इसमें होनेसे ग्रंथकर्त्ताने इसका नाम 'चिकागो प्रश्नोत्तर' रक्खा। इसमें ईश्वर कर्त्ताका खंडन, अन्य मतावलंबियोंने कैसा २ ईश्वर माना है, जैनी कैसा ईश्वर मानते हैं, कर्म क्या है, जीव कर्मका क्या संबंध है, आत्मामें ईश्वर होनेकी शक्ति है वा नहीं, जीव मोक्षपदसे पुन: संसारमें नहीं आता, पुनर्जन्मकी सिद्धि, ईश्वरकी भक्तिका फायदा, मूर्तिपूजन, मनुष्य और ईश्वरका क्या संबंध है, साधु और गृहस्थीका धर्म, धार्मिक और संसारिक जीवनके नीतिपूर्वक लक्षण, इत्यादि अनेक अतीव उपयोगी विषयोंका समावेश इसमें किया है. ग्रंथकर्त्ताकी फोटो भी इसमें है. इतनी अपूर्वता होनेपर भी किंमत रु. १ है. हमारे यहांसे "श्रीआत्मानंद जैन पत्रिका" प्रतिमास हिंदुस्तानी भाषामें प्रकट होती है. वार्षिक मूल्य रु. १। है.

जसवंतराय जैनी,
लाहोर.

दरेक जैन श्वेतांबर तथा दिगम्बर.
बेउने अवश्य राखवालायक.
श्रीभक्तामर स्तोत्र तथा श्रीकल्याण मंदिर स्तोत्र.

श्रीमन्मानतुंगाचार्य विरचित भक्तामर स्तोत्र मूळ संस्कृत तथा ते नीचे गुजराती भाषामां कवितामां छे, अने तेनी नीचे हिंदुस्तानी गद्य भाषान्तर छे, तथा ते नीचे गुजराती सरळ नोट आपेली छे. बाळबोध मोटा टाईपथी जाडा कागळ उपर छपावीने पुंठु पाकुं छींटनु सळंग नाखेलुं छे. हाल तेनी त्रीजी आवृत्ति बहार पडेली छे, ते तेना उपयोगीपणानो खास पुरावो छे. घणीज थोडी प्रत शीलक छे, तार्की तुर्त मंगावो. किंमत चार आना, पोष्टेज जुदुं.

उपरना जेवुंज कल्याणमंदिर स्तोत्रनुं पुस्तक पण तैयार छे. तेनी बिजी आवृत्ति बहार पडेली छे. ते पण गुजराती कवितामां तथा गुजराती गद्य भाषान्तर अने नोटसाथे बालबोध टाईपथी छपावेलुं छे. किंमत चार आना, पोष्टेज जुदुं.

उपरनां बेउ पुस्तको गुजरात उपरांत आखा हिंदुस्तानमां उपयोगमां आवे एवांछे, केम के ते बालबोध (देवनागरी) लिपिमां छपावेलां छे.

प्रसिद्धकर्त्ता
हरजीवन रायचंद शाह.
मु०, आमोद. जि० भरुच.